

h. g. wells

omul invizibil
primii oameni în lună

Ilustrația copertei : *Micu Veniamin*

Redactor responsabil : **TEODORA POPA**
Tehnoredactor : **TRAIAN ARGETOIANU**

*Dat la cules 21.01.1966. Bun de tipar 01.01.1966.
Apărut 1966. Tiraj 100.000 ex. broșate. Hîrtie ziar
de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 22,19.
Coli tipar 13,5. A. nr. 92/1966. C.Z. pentru biblio-
tecele mari 82. C.Z. pentru bibliotecile mici
82—31—R.*

Tiparul executat sub comanda nr. 60 089 la Com-
binatul Poligrafic „Casa Științei”, Piața Științei
nr. 1 București — Republica Socialistă România

herbert george wells

omul invizibil
primii oameni în lună

ROMANE

ÎN ROMÂNEȘTE DE
MIHAI DRAGOMIR, C. VONGHIZAS,
A. RALIAN, C. CLARUS
PREFAȚA de ION HOBANĂ

1966

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

THE INVISIBLE MAN
THE FIRST MEN IN THE MOON
din volumul antologic
SEVEN FAMOUS NOVELS BY H. G. Wells,
Alfred A. Knopf. New York, 1934

PREFAȚA

„*Dr. Wells se anunță ca un Jules Verne englez*” scria un critic după apariția *Mașinii timpului*. Apropierea aceasta, reluată apoi în nenumărate rinduri, n-a fost pe placul nici uneia dintre părți. Într-un interviu acordat ziaristului englez Charles Dowburn în anul 1904, bătrînul Verne a ținut să precizeze : „...drumul pe care merge el se deosebește radical de al meu. În vreme ce eu caut să pornesc de la lucruri verosimile și în principiu posibile, Wells născocеște pentru actele de bratură ale eroilor săi procedee din cele mai incredibile. Așa, de pildă, dacă vrea să-și arunce eroul în spațiu, el inventează un metal fără greutate...” Iar Wells scria în prefața la un volum apărut în Statele Unite¹ : „Acestе povestiri au fost comparate cu opera lui Jules Verne și a existat, într-o vreme, o tendință a criticilor literari de a mă numi un Jules Verne englez. De fapt, între anticipațiile marelui francez și fanteziile mele nu există nici o înrudire. Opera lui se referă aproape totdeauna la posibilități efective de invenție și descoperire și cuprinde unele precizuni remarcabile... Povestirile mele adunate în acest volum nu-și propun să relateze lucruri posibile ; ele sînt încercări ale imaginației într-un domeniu cu totul deosebit.”

Acest dublu protest e îndreptățit de geniul divergent al celor doi scriitori dar și de orizontul lor diferit ca întindere și adîncime. Jules Verne rămîne ancorat în secolul său, des-

¹ *Seven famous novels by H. G. Wells*, Alfred A. Knopf, New York, 1934.

fășurîndu-și fantezia în limitele universului newtonian și concepînd evoluția societății ca un corolar al progresului tehnico-științific. Wells se impune ca om al secolului al XX-lea încă din primele sale romane, apărute înainte de 1900; beneficiînd plenar de efervescența manifestată în toate domeniile activității umane, el extrapolează cu mai multă îndrăzneală datele și ipotezele științei și pătrunde în mecanismul intim al fenomenelor sociale.

Explicația trebuie căutată și în elementele biografice deosebitoare. În ciuda vastei lui informații științifice, Jules Verne nu era decît un autodidact pe acest tărîm iar crezul său politic se înseria în sfera unui liberalism încă de pe atunci depășit. Wells, în schimb, a făcut studii solide la Școala normală de științe din Londra și a căutat permanent, cu o nobilă obstinație, căile de înlocuire a orînduirii capitaliste cu o lume mai bună.

Judecarea vieții și operei unui artist după propriile lui mărturisiri constituie o operație riscantă, nu întotdeauna edificatoare. *Încercare de autobiografie* a lui Wells, subintitulată de el *Descoperiri și concluzii ale unui creier foarte obișnuit*, ne oferă însă un material remarcabil nu numai prin evidentul efort către sinceritate ci și prin analiza lucidă a unei evoluții contradictorii. O vom folosi deci, cu rezervele impuse de cercetarea științifică a fenomenului Wells — omul și scriitorul.

O primă trăsătură pe care se întemeiază înțelegerea acestui fenomen o constituie democratismul consecvent al lui Wells. Un democratism izvorît din originea sa modestă, întreținut de experiențele amare din copilărie și adolescență și consolidat de descoperirile și concluziile unui creier de loc obișnuit.

Încercare de autobiografie ne va sluji și pentru a corecta unele date și interpretări cronate înfîluite în textele de referință. Așa, de pildă, micul magazin de porțelanuri din Brom-

ley și casa în care s-a născut Herbert George Wells n-au fost dăruite părinților scriitorului la nunta lor, cum susține I. Kagarlițki¹, ci cumpărate la aproape doi ani după căsătorie. O afacere proastă, care a înghițit toate economiile fostului grădinar Joseph Wells și l-a obligat să-și profesionalizeze talentul de jucător de crichet pentru a-și întreține familia.

Nu e adevărat nici că Herbert „și-a petrecut anii copilăriei” la conacul unde maică-sa fusese cameristă în tinerețe și se întorsese apoi ca guvernantă². Acest eveniment a avut loc abia în 1880, când băiatul absolvise Academia comercială a domnului Morley. La conacul Up Park, Wells a fost admis doar în scurtele perioade de șomaj și de convalescență. Căci eforturile și subnutriția cronică n-au întârziat să răbufnească într-un început de tuberculoză.

Un caracter mai slab ar fi renunțat la luptă. Wells era însă hotărât să nu urmeze exemplul fraților săi, angajați pe făgașul robiei salariate și să îndure orice privațiuni pentru a-și potoli setea de a cunoaște. Înarmat cu diplomele obținute la Școala normală, el pornește din nou la asaltul Londrei, cu rezultate mai întâi dezastruoase. Un desen, făcut chiar de el în acea perioadă (1888), îl înfățișează „foarte slab, cu părul zburlit, la colțul unei străzi, privind un anunț de angajare a unor oameni-senzicii și purtând un ofiș cu această legendă jalnică: «Sînt la Londra, căutînd de lucru; pînă acum n-am găsit nimic»”. Dar calitățile și perseverența lui înving pînă la urmă. Este angajat repetitor la Colegiul universitar prin corespondență al domnului Briggs și își începe cariera de publicist, cîștigînd destul ca să poată întemeia un cămin și să-și ajute familia.

Istoria literară a înregistrat nu doar un caz de abdicare de la revoltă și nonconformism, o dată cu dispariția motivelor

¹ În prefața-studiu la H. G. Wells, *Opere alese* în două volume, Coslitzdat, 1956.

² A. Anst, *Istoria literaturii engleze*, Editura Științifică, 1965.

personale de nemulțumire. Wells părea și el sortit unei asemenea abdicări. Gloria lui n-a încetat să crească după apariția primelor romane, însoțită de o creștere corespunzătoare a conturilor la bancă. Dar omul căruia cele mai înalte cercuri aristocratice și financiare i-au deschis larg ușile a rămas intransigent pe poziție. „*Influențele mediului dominant n-au atenuat, prin acțiuni subtile de educație și de atmosferă, viçoarea instinctelor sale democratice...*”¹.

Rezistența lui Wells la influențele mediului dominant nu este însă numai instinctuală. Aici intervine o nouă trăsătură a personalității sale: formația științifică dobândită cu prețul eforturilor și renunțărilor din tinerețe.

În 1888, Wells se smulge definitiv de pe orbita comerțului *en détail*, căruia îi fusese hărăzit de grija și mărginirea maternă. Angajat repetitor la colegiul din Midhurst, el învață cu înverșunare, reușește în mod strălucit la o serie de examene și este chemat să urmeze, ca bursier, cursurile Școlii normale de științe din Londra. Printre profesorii lui se numără celebrul biolog Thomas Huxley și nu mai puțin celebrii Guthrie și Judd, cu care studiază fizica și geologia. Mai târziu, pregătindu-și examenul de licență la Colegiul învățătorilor, acumulează noțiuni de istorie, pedagogie practică, psihologie elementară și logică.

Ansamblul acestor cunoștințe contribuie substanțial la transformarea creierului lui Wells într-un instrument fin și precis de investigație a realității înconjurătoare. Rezultatele confirmă și consolidează nemulțumirea generată de experiența propriei sale vieți. Elevul lui Huxley, prieten și tovarăș de luptă al lui Darwin, nu putea accepta imobilismul instituțiilor Angliei post-victoriene. Spiritul obișnuit cu rigoarea schemelor și clasificărilor se revolta în fața anarhiei economiei capitaliste. Grefată pe democratismul despre care am vorbit, această ne-

¹ E. Legouis și L. Cazamian, *Histoire de la littérature anglaise*, Librairie Hachette, 1949.

voie acută de schimbare și organizare rațională a vieții îl duce în chip firesc pe Wells către socialism.

Sosind la Londra în 1884, proaspătul bursier al Școlii normale de științe ia contact cu Societatea fabiană, al cărei nume se trăgea de la generalul roman Quintus Fabius Maximus, zis Cunctator — adică Temporizatorul. Un nume cum nu se poate mai potrivit pentru această grupare de intelectuali ostilă revoluției și pretinzând că va instaura socialismul pe calea reformelor administrative. Wells nu-și pune însă deocamdată prea multe probleme. El se aruncă în vîltoarea discuțiilor Societății de dezbateri studențești, unde ține o conferință despre rolul Statului comunitar și îi ascultă pe liderii fabieni înfățișându-și proiectele de reformă. „*Purtînd cravate roșii, care mai încierau țeșmintele noastre uzate și ponosite, străbăteam iarna mari distanțe pe străzile Londrei (...) ca să ascultăm, să criticăm, să aplaudăm și să credem în William Morris, soții Webb, Bernard Shaw, Hubert Bland, Graham Wallas și ceilalți, care trebuiau să ne conducă spre cărsta de aur...*”

După o lungă perioadă de legături intermitente, Wells intră în Societatea fabiană pe care o părăsește în 1908. Imprejurările acestei rupturi și însăși semnificația ei constituie încă obiectul unor interpretări discutabile. „...*Chiar reprezentanții acestui socialism reformist, care respingea metodele hotărîte, revoluționare, i s-au părut prea revoluționari și s-a retras din organizația lor*” susține, de pildă, A. Anixt în *Istoria literaturii engleze*. Or, după mărturisirile lui, Wells nu mai putea suporta tocmai suficiența și ineficacitatea fabienilor, politicianismul lor prăfuit și steril, teama de acțiuni și declarații care ar fi putut să alarmeze opinia publică : „*Ei voiau să se infiltreze în ordinea existentă, mai mult decît s-o schimbe. În proiectele lor revoluționare nu exista o adevărată speranță. Era mai mult un protest decît un plan.*”

Din păcate, modul în care vedea Wells această schimbare, planul său de reorganizare a societății erau profund viciate de respingerea principiilor fundamentale ale marxismului. El

considera că gravele convulsii economice și sociale se datorează nu unor relații de producție învechite ci lipsei de competență și cupidității, preconizând preluarea puterii de către intelectualitatea tehnico-științifică. El era convins că societatea poate evolua menținând formele de proprietate capitalistă și îi includea pe capitaliștii întreprinzători (spre deosebire de cei parazitari) în elita viitorului. În sfârșit, el credea că instaurarea socialismului este, mai ales, o chestiune de educație și acorda deci un rol hotărâtor învățămîntului și slujitorilor lui.

În fața acestui Wells, teoreticianul din *Anticipații*, *O utopie modernă* etc. se ridică însă Wells scriitorul. De multe ori, forța generalizării artistice sparge cadrul strîmt al schemelor elaborate pe baza unor concepții greșite. Și fenomenul acesta e sesizabil mai ales în lucrările lui științifico-fantastice.

După cum recunoaște el însuși, Wells a început „să scrie cu adevărat” în 1888, cînd *Science Schools Journal* îi publică trei capitole din *Argonauții cronici* (de la Cronos), „primul proiect” al *Mașinii timpului*. Peste trei ani, el reia ideea universului cuadridimensional în articolul *Universul rigid*, pe care *Fortnightly Review*, prin redactorul său șef Frank Harris, îl refuză ca „incomprehensibil”. Poate că scriitorul și-a îngăduit o revanșă benignă în versiunea definitivă a romanului, unde personajul cel mai refractar și mai obtuz la ideea călătoriei în cea de-a patra dimensiune este „Editorul unui binecunoscut ziar”.

Contrar unei opinii destul de larg răspîndite, originalitatea lui Wells nu constă, aici, în abordarea unei teme inedite. Anumite ipostaze ale călătoriei în timp apar încă din secolul al XVIII-lea. Eroul lui Louis-Sébastien Mercier adoarme și se trezește peste opt veacuri (*Anul două mii patru sute patruzeci*, 1770). Iar ducele Multipliandru din *Postumele* lui Réaumur de la Bretonne (publicate în 1802 dar scrise înainte de 1800) își poate încorpora sufletul în trupurile oamenilor viitorului.

Deschizător de drumuri și în această privință, Edgar Allan Poe înlocuiește pretextul mitic sau ocult cu ideea uluitor de modernă a suspendării funcțiilor vitale printr-un anumit tip de îmbălsămare (*Mică discuție cu o mumie*, 1845). Același rezultat e pus de Edmond About pe seama desecării (*Omul cu urechea ruptă*, 1861) și de Louis Boussenard pe seama unei hibernări accidentale (*Zece mii de ani într-un bloc de gheață*, 1886).

În toate aceste lucrări este vorba însă despre o călătorie pasivă, inconștientă, efectuată în sens unic. Wells își imaginează că fluviul timpului poate fi parcurs și împotriva curentului. El născocеște o mașină de călătorit în timp — chiar dacă descrierea ei rămîne un model de voită și elegantă imprecizie.

Apariția romanului constituie un punct nodal în evoluția fantasticului-științific și datorită unui nou unghi de vedere. Pînă atunci, confruntarea dintre prezent și viitor era rezolvată întotdeauna, în registrul grav al anticipației¹, în favoarea celui de-al doilea. Nemulțumiți de viciile profunde ale contemporaneității, scriitorii proiectau peste secole și milenii imaginea lumii ideale, plămădite de fantezia lor generoasă.

Pornind de la fenomenul social-economic cel mai pregnant al timpului său, contradicția dintre muncă și capital, dintre exploatați și exploatatori, Wells descrie o societate a viitorului în care această contradicție s-a transformat într-o diferențiere biologică. În anul 802701 nu mai există două clase antagonești ci două rase degenerate și trăind într-o oribilă simbioză: Morlocii îi îmbracă și-i hrănesc pe Eloi asemeni oamenilor care-și îngrijesc vitele de tăiere. Derutată de acest tablou sumbru, critica simplistă, vulgarizatoare, l-a etichetat pe Wells drept un pesimist incurabil.

¹ Facem această precizare întrucît secolul al XIX-lea cunoaște o adevărată proliferare de fantezii satirice mai jucăușe (*Melonta taută* de Edgar Allan Poe, *Secolul douăzeci* de A. Robida, în *secolul al XXIX-lea* de Jules Verne etc.).

Adevărul este că *Mașina timpului* constituie un avertisment lucid și pasionat împotriva consecințelor ipotetice ale evoluției conflictelor sociale. „*Iată unde ar putea să ajungă omenirea dacă nu vom schimba actuala stare de lucruri*” spunea Wells printre rînduri. Și el reia acest avertisment într-unul dintre romanele sale realiste de mai târziu, intitulat *Sufletul unui episcop* (1917). Răspunzînd episcopului care pledează pentru solidaritatea claselor, liderul sindicalist constată: „*Între patroni și salariați există o neînțelegere fără leac. Disraeli i-a numit cele Două Națiuni. Dar asta a fost demult. Acum este vorba de două specii. Mașina a făcut din ei două specii diferite.*”

Este inexplicabil cum poate un scriitor lucid ca Kingsley Amis să escamoteze sensul profund al *Mașinii timpului*, în interesantul său studiu *Noi hărți ale iadului*¹: „*Cînd Exploratorul Timpului constată că omenirea s-a divizat în două rase, Eloii cei blinzi și neputincioși și Morlocii cei sălbateci, ideea că aceștia descind din clasele noastre parazitare și, respectiv, din muncitorii manuali, vine ca o simplă explicație, o soluție a enigmei; ea nu este transformată, așa cum ar fi făcut în mod inevitabil un scriitor modern, într-un avertisment în legătură cu creșterea tendinșă curentă a societății.*” De altfel, Amis extinde această interpretare asupra mai tuturor romanelor științifico-fantastice ale lui Wells care, după el, „*sînt folosite pentru a trezi uimirea, spaima, emoția și nu pentru vreun scop alegoric sau satiric*”.

Aserțiuni atît de clare și de categorice trebuie combătute tot atît de clar și de categoric — și nimeni nu e mai indicat să o facă decît Wells. În amintita prefață la volumul publicat în Statele Unite, el dă cu anticipație o replică fără drept de apel: „...răposatul domn Zangwill deplîngea într-o revistă din 1895 faptul că prima mea carte, *Mașina timpului*, se preocupă de «nemulțumirile noastre prezente». *Mașina timpului este,*

¹ Kingsley Amis, *New Maps of Hell*, The Science-Fiction Book-Club, Victor Gollancz, 1962.

intr-adevăr, tot atît de filozofică și polemică și critico-socială ș.a.m.d. ca și Oamenii ca zeii, scrisă cu douăzeci și șase de ani mai tîrziu (...) Niciodată, în nici una dintre cărțile mele, n-am fost în stare să mă îndepărtez de viața în mijlocul maselor și de viață în general (...)” Iar dacă e nevoie de încă o confirmare a acestei atitudini, vom recurge la o altă prefață, scrisă de Wells pentru romanul *Nocturne* de Frank Swinnerton : „*Nu m-am mulțumit niciodată să descriu viața. Operele mele în aparență cele mai obiective nu sînt decît critici ale actualci stări de lucruri și indemnuri de a o schimba.*”

Printre cărțile în a căror categorie le include și pe ale sale, Wells amintește *Porecstea despre Frankenstein*. Este vorba despre romanul *Frankenstein sau Prometeul modern* de Mary Wollstonecraft Shelley, apărut în 1817 și adaptat în nenumărate variante de cinematograful mut și sonor.

Al doilea roman științifico-fantastic al lui Wells, *Insula doctorului Moreau* (1896), are afinități evidente cu *Frankenstein*. Eroul lui Mary Shelley, fiziolog cu studii academice, creează un monstru umanoid prin asamblarea unor elemente luate de la diferite cadavre. Doctorul Moreau vrea să reproducă într-o scurtă perioadă de timp un proces evolutiv irepetabil, transformînd o serie de animale în oameni. După cum îi explică lui Prendick, „*este posibil să transplantezi un țesut dintr-o parte a unui animal într-alta, sau de la un animal la altul, să-i schimbi reacțiile chimice și metodele de creștere, să-i modifice articulațiile membrelor și să-l schimbi, de fapt, în structura sa cea mai intimă.*”

Experiența este încununată parțial de succes. Parțial, fiindcă Oamenii-Animale păstrează destul din vechile instincte și deprinderi pentru a trebui să fie ținuți în frîu prin teamă. Semnificativ în acest sens este scena citirii „legii” întocmite de Moreau ca o verigă esențială în lanțul mijloacelor de constrîngere. Satira wellsiană la adresa anumitor formule și ritualuri capătă accente grotești :

„Clasul din întuneric începu să înaluneze, rînd cu rînd, o litanie smintită pe care eu și ceilalți o repetam. În timp ce făceau asta, se legăneau dintr-o parte într-alta și își loveau genunchii cu palmele, iar eu le-am urmat exemplul. Puteam să-mi închipui că eram mort și mă aflam în altă lume. Coliba întunecoasă, aceste fapte vagi și groțesti, pătate ici și colo de cîte o rază de lumină, toate legănîndu-se în cadență și cîntînd :

«Să nu mergi în patru labe ; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?»

«Să nu mînuinci carne sau pește ; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?»

«Să nu zgîrîi sroarta copacilor ; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?»

«Să nu vînez alți Oameni ; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?»”

Parodie a societății umane, imaginea societății Oamenilor-Animale e folosită de Wells pentru a reliefa mai pregnant filozofia și practicile lui *Homo homini lupus*. Iar decăderea în animalitate a fapturilor modelate de scalpul lui Moreau demonstrează cît de labilă e poizghita civilizației acolo unde nu s-a produs o evoluție reală a simțului moral.

Monstrul din *Frankenstein* scapă de sub supravegherea șăvantului, fuge și, urmărit de el, îl ucide. La fel se petrec lucrurile și în *Insula doctorului Moreau*, reluîndu-se deci o temă devenită apoi clasică : omul de știință născut de propria sa creație. Unii comentatori văd însă, în partea finală a romanului, altceva : expresia refuzului lui Wells de a accepta revoluția, pentru că „*Indreptată împotriva cruzimii societății moderne, ea însăși e înfăptuită prin cruzime*”.¹ Analogia nu poate fi împinsă atît de departe. Răzvrătirea Oamenilor-Animale nu se datorează faptului că ei „*s-au dezvoltat destul pentru a cede în metodele de «umanizare» ceva inuman, contrar principiului în numele căruia pare să se săcîrpească*

¹ I. Kagarlișki, op. cit.

ea”¹, ei rupea echilibrului precar dintre vechile instincte și inhibițiile implantate în creierul lor de Moreau. Să nu uităm că revoluția presupune existența unei conștiințe sociale care nu se afirmă pe insulă nici măcar la oamenii adevărați.

Lipsa conștiinței sociale, a sentimentului solidarității dacă nu de clasă atunci măcar umane, măncază și destinul unui alt savant genial: Griffin din *Omul invizibil* (1897). Acest roman contribuie substanțial la creșterea și perpetuarea popularității lui Wells. „Pentru mulți dintre tinerii de astăzi, eu nu sînt altceva decît autorul *Omului invizibil*” scrie el în *Încercare de autobiografie*.

Continuîndu-și ofensiva împotriva „imposibilului”, scriitorul folosește aceeași modalitate literară ca în *Insula doctorului Moreau*. Dacă *Mașina timpului* începea cu o discuție alertă despre cea de-a patra dimensiune, oferind astfel cititorului punctele de sprijin necesare pentru a înțelege relatarea Exploratorului Timpului, acțiunea *Omului invizibil* se desfășoară după legile clasice ale romanului de aventuri: un șir de întâmplări extraordinare, a căror explicație este urnată destul de târziu de expunerea ideii științifico-fantastice, într-o manieră tipic wellsoniană de trecere de pe tărîmul realității pe cel al fanteziei.

Lămuririle pe care i le dă Griffin doctorului Kemp pornesc de la „cîteva noțiuni elementare” (titlul capitolului XIX) despre capacitatea corpurilor de a absorbi, a reflecta sau a refracta lumina. Cititorul e pregătit astfel, pe cîteva pagini, pentru pasul următor: Griffin a descoperit o substanță care decolorează pigmentul roșu al singelui și un fel de radiații care reduc pînă la transparență indicele de refracție. Primele experiențe, efectuate asupra unei țesături de lînă și asupra unei pisici, dau rezultatele scontate. Inventatorul înghite substanța decolorantă, se așază între sursele de radiații și dispare.

¹ I. Kagarlițki, op. cit.

Ceea ce urmează se înscrie în coordonatele unui procedeu caracteristic literaturii științifico-fantastice de bună calitate, pe care Wells îl fundamentează astfel: „*De îndată ce trucul magic a reușit, tot ce-i mai rămîne de făcut scriitorului fantastic este să mențină celelalte elemente într-un cadru uman și real. Sint imperios necesare notații de detaliu prozaice și o aderență riguroasă la ipoteză.*”¹ Într-adevăr, anticipația nu se poate susține numai prin stricta argumentare științifică. Ea câștigă în veridicitate tocmai în contextul „notațiilor de detaliu prozaice” care împănează și episoadele epopeii lipsite de glorie a Omului Invizibil. Să ne gândim, de pildă, la tribulațiile bietului domn Marvel sau la strănutul revelator al lui Griffin — „supraomul” bolnav de guturai...

Wells s-a arătat întotdeauna preocupat de soarta savantului genial în societatea burgheză. Exploratorul Timpului se lovește de neînțelegerea amuzată și ironică a oaspeților săi. Doctorul Moreau este silit să se retragă pe o insulă pustie pentru a-și putea continua experiențele — și această izolare forțată contribuie, desigur, la concluzia lui monstruoasă: „*Studiul Naturii îl face pe om pînă la urmă tot atît de nemilos ca și natura.*” În sfîrșit, la Griffin individualismul se exacerbează și devine agresiv datorită acelorași tare proprii unui întreg sistem. „*Eram nevoit să lucrez în niște condiții îngrozitoare, îi spune el lui Kemp. Hobbema, profesorul meu, era un excroc științific, un hoț de idei — mă spiona într-una! Cunoști, cred, escrocheriile din lumea științifică.*” Și cînd se retrage la Iping pentru a găsi un mijloc de a redeveni vizibil după poftă, se declanșează mecanismul mărginirii și meschinării mic-burheze care-l împing la violență și la crimă.

Pe fondul acestor determinări se proiectează alienația lui Griffin, megalomania lui cu accente nietzscheene. Reluînd și aprofundînd o temă pe care Jules Verne o utilizase în *Cele cinci sute de milioane ale begumet*, în *fața steagului*, *Stăpinul lumii* etc., Wells nu se mulțumește să enunțe datele

¹ Din prefața la *Seven famous novels*.

problemei ci analizează cu subtilitate concentrată procesul dezumanizării savantului genial care se situează în afara societății și deasupra ei. El își depășește predecesorul și prin absența unor finaluri optimist-moralizatoare. Griffin nu este victima unui accident provocat de propriile sale intenții tenebroase, nu se distruge pe sine și opera sa cuprins de remușcări și nu pierе într-o apoteotică înțeleștare cu natura dezlănțuită. Singur împotriva tuturor, el este hăituit și ucis ca un cîine turbat.

Eroul unei alte cărți pe care Wells o citează printre modelele sale, *Peter Schlemihl* de Chamisso, și-a pierdut umbra și și-o recapătă după grele încercări. Poate că invizibilitatea lui Griffin constituie un simbol al pierderii chipului și sentimentelor omenești — rol pe care în *Războiul lumilor* (1898) îl joacă marțienii tentaculari. Oricum, acest din urmă roman marchează o nouă treaptă în creația lui Wells.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ideea pluralității lumilor locuite evoluase de la stadiul cozeriilor gen Fontenelle (*Discuții despre pluralitatea lumilor*, 1686) la acela al ipotezelor întemeiate pe calcule și observații științifice. „*Omenirile cerului nu mai constituie un mit*, scria Flammarion în 1862. *De pe acum, telescopul stabilește legătura cu patriile lor ; spectroscopul ne ajută să cunoaștem aerul pe care-l respiră ; uranoliții ne pun la îndemînă substanța munților lor...*” Și cum Luna, ținta călătoriilor cosmice imaginare de pînă atunci, se dovedise a fi improprie vieții, privirile se îndreptaseră spre Marte, unde Schiaparelli descoperise vestitele canale a căror existență continua să fie mărul discordiei astronomice.

De obicei bine informat, Wells comite o eroare flagrantă atunci cînd susține, în primul capitol al *Războiului lumilor* că „*pînă la sfîrșitul secolului al nouăsprezecelea nici un scriitor nu a exprimat ideea că viața rațională, dacă exista, s-ar fi putut dezvolta pe Marte mai presus de nivelul ei pămîntesc*”. Flammarion se referă pe larg la un mesaj marțian adresat Pămîntului (*Sfîrșitul lumii*, 1893), G. Le Faure și H. de Graf-

figny descriu un război purtat pe Marte cu fulgere și uragane artificiale (*Acenturi extraordinare ale unui savant rus*, 1888) iar Maupassant își imaginează chiar o încercare a marțienilor de a ne vizita într-un imens glob străveziu (*Omul din Marte*, 1889). De altfel, Maupassant infirmă și o altă aserțiune a lui Wells („Nimeni nu se gîdea la toate celelalte planete din spațiu ca la niște surse de primejdii pentru omenire...”), într-un pasaj vibrînd de accentele patetice ale sondării Necunoscutului cosmic: „În adîncurile cerului întunecat, stelele aveau scîlpîri fremătătoare. Cine locuiește aceste lumi? Ce forme, ce ființe, ce animale, ce plante sînt acolo? Ce știin, mai mult decît noi, cei care gîndesc în aceste universuri îndepărtate? Ce lucruri pe care nu le cunoaștem le văd ei? Într-o zi sau alta, străbătînd spațiul, nu va apare unul dintre ei pe Pămînt ca să-l cucerească, așa cum normanzii de odinioară traversau marea ca să-și aservească popoarele mai slabe?” (*Horla*, 1886.) Războiul lumilor răspunde afirmativ la această din urmă întrebare, inaugurînd una dintre cele mai prolifice teme ale anticipației moderne.

Deocamdată, Wells nu se arată preocupat de născocirea unui nou mijloc de locomotie interplanetară și împrumută cu ostentație ideea lui Jules Verne din *De la Pămînt la Lună*: un tun uriaș, tîrnat chiar în scoarța marțiană, lansează proiectilele asemănătoare, în principiu, obuzului lansat de uriașul Columbiad. Cît despre tripozi, mașina-cu-mîini, raza arzătoare, funul negru sînt elemente ingenioase dar accesorii ale anticipației. Efortul inovator se desfășoară aici într-o altă direcție.

În 1893, Wells publicase în *The Pall Mall Budget* povestirea *Omul în anul un milion*. Pe un tun glumeț, el demonstra că perfecționarea mașinilor va duce la dispariția membrilor inferioare; descoperirile chimiei vor înlătura procesul complicat al digestiei; părul, partea exterioară a nasului, dinții, urechile, bărbia, își vor pierde importanța. În schimb, se vor dezvolta creierul și mina, „învăpătorul și agentul creierului”.

Marțienii constituie ilustrarea vie a acestei supoziții, întemeiate din nou pe evoluționismul biologic al lui Wells. Ei nu au picioare, aparat digestiv, păr, nas, dinți, bărbie. Urechea e înlocuită cu o membrană situată în partea dinapoi a capului imens — de fapt, întregul trup se reduce la cap! — iar rolul mâinilor îl joacă șaisprezece tentacule subțiri dispuse în jurul pliscului cărnos. Marțienii nu dorm, sînt asexuați (se înmulțesc prin înmugurire) și nu cunosc microorganismele. Această din urmă caracteristică le este pînă la urmă fatală. Superioritatea lor tehnico-științifică zdrobitoare asupra pămîntenilor nu le slujește la nimic în fața asaltului lent și implacabil al bacteriilor.

Putem să fim sau nu de acord cu supoziția lui Wells. Instinctul de conservare și simțul nostru estetic pot să se revolte împotriva unei asemenea afirmații: *„Pentru mine este foarte plauzibil că marțienii pot să descindă din ființe asemănătoare nouă, printr-o treptată dezvoltare a creierului și a mâinilor (...) în detrimentul celorlalte părți ale corpului”*. Trebuie să recunoaștem însă că avem de-a face cu prima încercare serioasă de a înlocui reprezentările mai mult sau mai puțin antropomorfe de pînă atunci ale altor făpturi raționale¹ cu o imagine veridică, întemeiată pe argumente discutabile dar nu ilogice, a unei alcătuiți fiziologice diferite.

Și din nou, ideea științifico-fantastică e folosită de Wells ca un avertisment împotriva evoluției previzibile a unor tendințe reprobabile. *„Fără trup, creierul lor a devenit, desigur, o simplă inteligență egoistă, fără nimic din substratul emoțional al ființei umane”* scrie el despre marțieni. Așa se explică cruzimea rece și calculată cu care împrăștie în jurul lor moartea și distrugerea, pentru a sugruma orice împotrivire. Dar *„...înainte de a-l judeca cu prea multă asprime, trebuie să ne amintim cîte distrugeri nemiloase și totale a înfăptuit specia noastră, nu numai asupra animalelor (...) Tasmanienii au fost*

¹ Xipehuzii lui J. H. Rosnyainé au apărut în 1887, dar acolo avem de-a face cu creaturi minerale, orice asemănare fiziologică cu regnul uman fiind exclusă.

cu totul șterși de pe fața pământului, cu toată înfățișarea lor omenească, într-un război de exterminare dus de emigranții europeni, într-un interval de numai cincizeci de ani. Oare sîntem noi niște apostoli, ca să ne plîngem de faptul că marțienii s-au războit cu noi în același spirit ?”

Concluzia lui Wells este aceeași ca în *Insula doctorului Moreau* și *Omul invizibil* : progresul tehnico-științific neînsoțit de un progres asemănător al ideilor morale constituie o primejdie potențială pentru omenire. Romanul *Cînd se va trezi Cel-care-doarme* (1899) înlocuiește reprezentarea alegorică a acestei primejdii (Oamenii-animale, omul invizibil, marțienii) cu imaginea realistă a unui viitor ipotetic.

Graham, eroul romanului, se trezește după două sute de ani de somn cataleptic — pretext folosit de americanii Washington Irving (*Rip van Winkle*) și Edward Bellamy (*Privind în urmă*), citați de Wells, dar și de englezul William Morris (*Vești de nicăieri*). Spre deosebire însă de Morris, a cărui ostilitate față de marea industrie îl determină să vizeze o Anglie patriarhală, cunoscînd doar munca meșteșugărească, efectuată cu unelte și mașini rudimentare, Wells recurge la un procedeu utilizat și în *Mașina timpului* : hipertrofierea realității, în sensul direcțiilor de dezvoltare previzibile. „...În *Cînd se va trezi Cel-care-doarme*, viitorul era, în esență, o exagerare a tendințelor contemporane : clădiri mai înalte, orașe mai mari, capitaliști mai răi și muncitori mai exploatați și mai deznădăjduiți ca oricînd ; totul era mai mare, mai rapid, mai colcăitor ; speculația financiară atinsese culmea sălbătiecei, vîzduhul era plin de avioane. Era lumea noastră de azi într-o stare de extindere și de inflamație febrilă” (*Încercare de autobiografie*).

Prin jocul dobînzilor și al bursei, averea lui Graham a devenit uriașă. Consiliul care o administrează este adevăratul stăpîn al Pămîntului — un stăpîn viclean și puternic, dominînd cu ajutorul celor patrusprezece polițiști care țin în frâu milioanele de oameni din Compania Muncii.

Trezirea lui Graham constituie impulsul declanșator al războaielor care mocnea de multă vreme. Consiliul este răsturnat dar puterea este preluată efectiv nu de Cel-care-doarme ci de Ostrog, prefigurare a dictatorilor fasciști de mai târziu, care au știut să speculeze nemulțumirea maselor împotriva burgheziei.

Punctul de vedere al lui Ostrog (titlul capitolului XIX) e limpede. „Nu există altă libertate în afară de înțelepciune și stăpânire de sine, îi spune el lui Graham. Libertatea este înăuntrul nostru... nu în afară (...) Dominația aristocrației este fatală și asigurată. Sfirșitul va fi Supra-omul... cu toate protestele nebune ale omenirii.” Din nou, deci, o profesie de credință nietzscheeană. Dar Griffin era singur și pe jumătate nebun pe când Ostrog este un politician ambițios și lucid, susținut de toți cei care se pregătesc să se înfrupte din roadele puterii.

De fapt, Ostrog este un reprezentant al acelei intelectua-lități tehnico-științifice menite de Wells să conducă statul colectivizat al viitorului. El se bizuie pe aeronauți și pe inginerii de la Motoarele de Vânt. Dar Wells-scriitorul e superior lui Wells-teoreticianul și nu acceptă înlocuirea dominației unei minorități cu dominația alteia, fie ea și depozitara unei însemnate părți a cunoștințelor omenirii. Sub conducerea lui Graham, care renunță la întreaga lui avere în folosul poporului, milioanele de sclavi ai Companiei Muncii se ridică din nou la luptă. Și într-un final apoteotic, omul venit din trecut se prăbușește cu aparatul său de zbor, după ce a obținut o victorie hotărâtoare împotriva flotei aeriene înșesate cu mercenarii lui Ostrog.

Ce sistem va înlocui dictatura monopolistă a Consiliului și diotatura fascistă a lui Ostrog? Discursul lui Graham este impregnat de idealurile vag umanitare ale secolului al nouăsprezecelea: „noi răspîndisem în întreaga lume dorința și speranța că războaiele vor înceta, că toți bărbații și femeile vor putea trăi cinstit, în libertate și pace...” Graham nu are un program concret de reorganizare a societății. Poporul răzvrătit are însă un asemenea program. „După atîșia

ani (...) Comuna și-a ridicat din nou capul" spune Ostrog. Și mai departe: „E o gretă generală. Jumătate din fabrici sînt goale și poporul mîșună pe străzi. Ei vorbesc despre o Comună." Deci alternativa pentru care pare să opteze implicit Wells, făcîndu-l pe Graham să se așeze în fruntea mișcării populare, este un sistem social-politic creat după modelul Comunei din Paris.

În anul 1899 apăsă și o lucrare de mai mici proporții a lui Wells, *O poveste a zilelor ce vor veni*, a cărei acțiune se desfășoară pe același fundal. Ea pare să constituie însă mai mult un fel de eboșă, bogată în elemente de critică și satiră socială dar lipsită de clocotul revoluționar al romanului. Încercarea neizbutită a celor doi tineri căsătoriți de a se smulge din cercul conveniențelor se sfîrșește cu un *happy-end* clasic. Pretendentul de odinioară la mina Elizabethi află că suferă de o boală incurabilă și se sinucide, instituindu-i legatari universali.

Înterupîndu-și pentru scurtă vreme șirul anticipațiilor, Wells publică în 1900 *Dragostea și domnul Lewisham*, roman cu multe elemente autobiografice, ea și *Roțile destinului*, *Kipps*, *Povestea domnului Polly* etc. În toate aceste cărți, scriitorul se războiește cu mîrginirea și filistinismul micii burghezii, dar și cu condițiile vitrege care-i silesc pe oameni să renunțe la idealurile tinereții și să se înămoalească în mediocritatea unei tilme iluzorii.

Cu *Prinii oameni în Lună* (1901), Wells se desprinde din îmbrățișarea de fier a gravitației terestre și pornește pe urmela ilustrațiilor săi predecesori Cyrano de Bergerac, Edgar Allan Poe și Jules Verne.¹ El nu folosește însă nici unul dintre mijloacele devenite clasice. Eroul său, domnul Cavor, a în-

¹ Catalogul călătoriilor în Lună ar trebui să înceapă, probabil, cu *Icaromenip* și *Poveste adevărată* de Lucian din Samosata (secolul al II-lea e.n.), continuînd cu *Descoperirea unei lumi noi* sau *Discursuri despre posibilitatea existenței unei alte lumi locuite în Lună* de John Wilkins. *Omul în Lună* de Francis Godwin, *Nicodème în Lună*, de Le Cousin Jacques etc.

ventat o substanță opacă pentru gravitație, cu care smălțuiește peretele exterior, împărțit în obloane rulante, al unei sfere. Nemaifiind supusă atracției terestre, sfera pornește în spațiul cosmic și este dirijată, prin deschiderea obloanelor, către corpul ceresc vizat — în speță, către Lună.

I. Kagarlițki crede că ideea cavoritei i-a fost sugerată lui Wells de o carte apărută în prima jumătate a secolului trecut, prin intermediul următoarei referiri a lui Edgar Poe : „*Exploratorul găsește întâmplător în pământ un metal necunoscut, atras mai puternic de Lună decât de Pământ ; el face din acest metal o ladă cu care zboară în Lună*”¹. De aici și pînă la principiul cavoritei e însă un drum foarte lung. Mai curînd ar trebui să ne îndreptăm atenția asupra operei anonime *Călătorie în Lună*, apărută la Paris în 1865, ai cărei eroi utilizează o substanță „repulsivă” avînd însușirea de a anula atracția terestră...

Chiar de la apariția romanului, critica științifică și literară oficială a așezat cavorita pe raftul imposibilului și al absurdului, alături de mașina timpului și de omul invizibil. Unii comentatori susțin și acum că însăși ideea anihilării atracției terestre constituie o simplă glumă², un pretext mai ingenios de a-i pune pe Bedford și Cavor în contact cu lumea selenară. Corectările febrile întreprinse astăzi pentru a descoperi secretul antigravitației ne fac să credem că e vorba mai curînd de o nouă intuiție wellsiană.

Prin eroii săi din *De la Pământ la Lună*, Jules Verne subscriesese la opinia evasiunanimă a savanților : „*Luna nu este locuibilă !*” Wells hotărăște să reabiliteze palidul nostru satelit. El cunoaște, desigur, condițiile vitrege la care ar trebui să se adapteze viața : „*zile de paisprezece zile pămîntesti fiecare ; soarele strălucitor și cerul fără nici un nor, timp de paisprezece zile, apoi o noapte tot atît de lungă, din ce în*

¹ I. Kagarlițki, Wells și Jules Verne, *Voprosi literaturi*, nr. 6, 1962.

² Ca în *Adenărul despre Pyecraft*, unde „pierderea greutateii” e pusă pe seama unei rețete indiene.

ce mai geroasă, sub stelele reci și aspre. În timpul nopții probabil că frigul ajunge la extrem, până la zero absolut, 273 grade centigrade sub punctul de înghețare al apei de pe Pământ.” Această expunere a lui Cavor omite problema atmosferei necesare vieții — și cum ar putea exista o atmosferă la -273° ? Dar Wells are răspunsul pregătit: în timpul zilei lunare, soarele prefăce în vapori aerul înghețat de gerul cosmic nocturn.

Pornind de aici, elementele unei ecologii sui generis se încheagă în fața ochilor noștri. Din semințele extraordinar de rezistente răspândite pe toată suprafața Lunii cresc *cizibil* plante insolite, alcătuind o junglă fantastică. Apar apoi „vițeti lunari” care pasc această vegetație și păstorul lor — o făptură insectiformă de coșmar.

De data aceasta nu mai avem de-a face cu produsul unei îndelungate evoluții în cadrul unor coordonate cît de cît umane, ca în *Războiul lumilor*. Condițiile diferite au dat naștere unei rase diferite. „*Ei sînt mai diferiți de noi decît cel mai ciudat animal de pe Pământ*, spune Bedford. *Sînt făcuți dintr-un alt aluat.*” Comparația cu furnicile, care revine de cîteva ori în roman, e îndreptățită într-o oarecare măsură de aspectul seleniților dar mai ales de modul lor de organizare. Pentru că principala preocupare a lui Wells nu este, nici aici, „*simpla plăcere a invenției, a prezentării unei ecologii străine*”¹ ci încercarea de „*a prici omenirea de la oarecare distanță și a caricaturiza efectele specializării*”².

Chiar din prima parte a aventurii lor selenare, eroii romanului își dau seama că ființele pe care le întîlnesc se deosebesc între ele mai mult decît oamenii. Mesajele lui Cavor întăresc și fundamentează această observație, adăugînd un element hotărîtor: sutele de diferențieri și treptele intermediare din cadrul fiecăreia sînt obținute în mod artificial, printr-un sistem de hipertrofieri și comprimare a trupului,

¹ Kingsley Amis, *op. cit.*

² Din prefața la *Seven famous novels*.

membrelor și organelor. Se crează astfel unelele vii necesare tuturor operațiunilor imaginabile : „Unii, care presupun că se ocupă de mecanisme cu bății de clopot, au niște urechi enorme, ca de iepuri, chiar în dosul ochilor ; alții, care lucrează la delicate operații chimice, proiectează în afară un uriaș organ olfactiv ; alții au picioare plate, ca niște pedale, cu încheieturile anchilozate, alții, despre care mi s-a spus că sînt suflători de sticlă, au plăminii ca niște foale.”

Ca să ne convingem definitiv că toate acestea nu exprimă „simpla plăcere a invenției”, n-avem decît să recitim comentariile lui Cavor. Referindu-se la cîțiva seleniți tineri pe care i-a văzut închiși în borcane lăsînd să le iasă doar membrele superioare, el conchide : „...procedeul este categoric mult mai uman decît metoda noastră pămîntească de a-i lăsa pe copii să devină oameni și apoi să-i transformăm în mașini”. Cu mijloacele specifice artei sale, Chaplin avea să reia acest protest în *Timpuri noi*.

O altă scenă semnificativă din roman este aceea a descoperirii seleniților narcotizați pentru că, deocamdată, nu au nimic de făcut. „A-l narcotiza pe muncitorul de care nu ai nevoie și a-l pune la o parte, este cu siguranță mult mai bine decît a-l arunca afară din fabrică, ca să rătăcească pe străzi, muritor de foame” comentează Cavor, sugerînd ironic o astfel de rezolvare a problemei șomajului.

În împărăția sublunară există însă și o categorie privilegiată : intelectualii, împărțiți în administratori, experți și erudiți. La aceștia, comprimarea a fost exercitată asupra trupului și membrilor, iar hipertrofierea asupra creierului. Diferențierea este și aici absolută. Unii înțeleg totul dar nu-și amintesc nimic. Alții își amintesc totul dar nu înțeleg nimic. Pictorului îi place exclusiv pictura, matematicianului exclusiv matematica. Satira la adresa artistului sau savantului unilateral este evidentă.

Mesajele lui Cavor către Pămînt sînt întrerupte în chip poate tragic. De vină sînt însă nu seleniții ci pămîntenii, a căror agresivitate îl neliniștește pe Marele Lunar. Intervertind

datele din *Războiul lumilor*, Wells îi prezintă pe oameni în postura de cotropitori virtuali ai altor lumi. Și Cavor își dă seama de asta: „*Ce se va întâmpla dacă secretul meu ajunge din nou pe Pământ? (...) Guvernele marilor puteri se vor lupta să ajungă aici, se vor lupta între ele și împotriva acestor ființe de pe Lună.*” Concluzia lui este concluzia lui Wells și a rațiunii creatoare: „*Știința s-a trudit prea mult timp pentru a făuri arme de care să se folosească nebunii. A venit vremea ca știința să se opună.*”

Din păcate, vremea nu venise încă. Și Wells, conștient de primejdia pe care o reprezintă perfecționarea mijloacelor de omucidere, lansează o serie de avertismente, uneori nedeghizate, ca în capitolul despre război din *Anticipații*.

Titlul integral al acestei cărți, care a avut un succes de public neașteptat de autor și editor¹, este *Anticipații sau Despre influența progresului mecanic și științific asupra vellei și gândirii umane*. „*La acea dată*, scrie Wells în *Încercare de autobiografie*, *eu înțelegeam deja că marea ordine mondială pregătită de progresul științific și industrial era incompatibilă cu structura politică și socială existentă.*” În locul acestei structuri perimate, el își imaginează o Republică Nouă, rezultat al schimbărilor efectuate de „*ansamblul forțelor și inteligențelor dezvoltate în afara sistemelor oficiale, care (...) ca un nou Hercule, va sugruma hidra războiului și a urii naționale*”. Viziune generoasă dar viciată, după cum recunoaște însuși autorul, de credința naivă că trecerea de la republica burgheză la Republica Nouă se va produce oarecum de la sine, printr-o inevitabilă evoluție.

Mai limitate, dar și mai veridice, sînt anticipațiile privind dezvoltarea anumitor ramuri ale civilizației viitorului, ca de pildă transporturile. Într-o vreme în care automobilul era încă o jucărie primejdioasă, cu performanțe de treizeci de kilometri pe oră, Wells își imagina concurența camioanelor de

¹ La apariția ei, un critic propunea ca guvernul să-l subvenționeze pe Wells ca să poată profetiza în continuare.

mare tonaj cu trenurile și triumful celor dinții. El scria de asemenea : „Cindecă, un automobil va fi în stare să parcurgă cinci sute de kilometri într-o zi ; nu va fi nevoie să se schimbe nimic, decât poate șoferul. Din etapă în etapă, călătorul va lua masa unde va avea chef, se va grăbi dacă va socoti necesar, va dormi sau va veghea pe drum, după plac.” Pentru acești bolizi se vor construi „drumuri de un gen nou” (cuvîntul autostradă nu fusese încă inventat).

În capitolul despre război, Wells prevede folosirea aviației aflate încă în fașă : „Printre persoanele la curent cu mersul lucrurilor, puține sînt cele care nu admit că, mult înainte de anul 2000 și probabil înainte de 1950, un aeroplan își va lua zborul și, după ce va plana, va ateriza nevătămat la punctul de plecare.¹ Îndată ce se va obține acest rezultat, noua invenție va fi aplicată la război.” Și urmează descrierea unui duel aerian desprins parcă din cronicile primei conflagrații mondiale.

Imaginea se transfigurează și capătă amploare în povestirea *Un vis apocaliptic* (1903) și mai ales în romanul *Războiul în căzduh* (1908), unde dirijabile și avioane se înfruntă în bătălii care decid soarta civilizației, aruncînd omenirea într-o nouă epocă barbară. Un avertisment de care cititorii aveau să-și amintească destul de curînd și cu destulă aprehensiune, după cum o mărturisește această însemnare a lui Apollinaire din *Anecdote* : „De la începerea războiului, Wells (...) e pomenit deseori (...) pentru că a precăzut acest război de tranșee și pentru că preconizează folosirea avioanelor în număr foarte mare”. Superlativul ar fi fost mai îndreptățit sub pana unui participant la cel de-al doilea război mondial. Dar Apollinaire ar fi putut adăuga la motivele pomenirii lui Wells apariția pe cîmpurile de luptă din 1916 a tancului, descris în

¹ Zborul constituie preocuparea, am spune obsesia permanentă a lui Wells, exprimată și în *Cînd se va trezi Cel-care-doarme*, *Filmer*, *Argonauții aerului* etc.

principiu în articolul *Paza de fier a țării* (*Strand Magazine*, 1903) și în povestirea *Cuirasatele terestre*.

În *Anticipații*, Wells lansează ideea schimbării proporțiilor în toate domeniile activității umane, urmărind evoluția ei probabilă pe planul mijloacelor de comunicație. În 1903, după intrarea în Societatea fabienilor, el inițiază o campanie împotriva unei alte stări de lucruri depășite: organizarea municipală și locală existentă. Rodul sublimat al acestei campanii este romanul *Hrana zeilor* (1904).

Într-o amuzantă povestire publicată în urmă cu câțiva ani și intitulată *Noul Accelerator*, Wells vorbea despre „un preparat care să stimuleze întreg organismul, care să-i dinamizeze pe oameni pentru un anumit timp, din cap până în picioare și să-i facă să acționeze de două ori — sau chiar de trei ori — mai repede decât o fac în mod normal”. *Heracleoforbia* sau *Hrana zeilor* este un stimulator al creșterii, un preparat a cărui absorbție provoacă gigantizarea plantelor, animalelor și oamenilor. Pornind de aici, scriitorul descrie „lupta eroică dintre acest nou și excepțional mod de a trăi pe o scară vastă și viața îmbicsută, pe scară mică, a Pământului nostru”. (*Încercare de autobiografie*.)

Romanul susține uneori aproape nemijlocit ofensiva autorului împotriva rânduielilor învechite pe care le combătuse și în articolul *Problema circumscripțiilor administrative determinate în chip științific*. Fiii uriași ai lui Cossar nu pot să construiască o clădire frumoasă și confortabilă pentru mii de locuitori ai cocioabelor, fiindcă n-au ținut seama de regulamentele locale. Iar atunci când încep lucrul la o șosea menită să înconjoare întreg Pământul, li se reproșează că au încălcat drepturile a douăzeci și șapte de proprietari particulari, privilegiile speciale și proprietatea unui consiliu cantonal, a nouă consilii de fabrică, a unui consiliu municipal, a două uzine de gaz etc.

Wells nu se oprește însă aici. El stigmatizează parazitismul claselor dominante, reprezentate prin lady Wondershoot,

a cărei concepție despre muncă constituie un monument de ipocrizie: „*Satana găsește cîte ceva rău de făcut pentru minile leneșe. În orice caz, printre cei din clasele muncitoare.*” Cît despre Caterham, campionul luptei împotriva Urișilor, el se dovedește a fi nu numai un retrograd cu pretenții mesianice, din familia lui Ostrog. Discuția, mai bine zis monologul lui cu Redwood, îl despoaie pînă și de falsa aureolă cu care-l dăruiseră partizanii vechiului mod de viață. În fața noastră rămîne un politician îmbătat de sunetul propriilor sale cuvinte și incapabil să-și dea seama că „*există legi fizice și legi economice, cantități și reacții pe care întreaga omenire (...) n-ar putea să le împiedice și care nu sînt încălcate decît doar cu prețul distrugerii*”. (Wells-scriitorul adoptă o teză marxistă pe care Wells-teoreticianul o combate implicit și explicit.)

E foarte interesant de urmărit cum se schimbă tonalitatea romanului pe măsură ce ideea științifico-fantastică își precizează semnificațiile majore. Satira bonomă la adresa descoperitorilor Heracleoforbiei (Bensington propune o metodă complicată și costisitoare de a învăța „*în zece sau doisprezece ani, lucrînd cu multă conștiinciozitate, tot atîta chimie cîtă s-ar putea încăța din manualele ieftine*” iar Redwood cercetează: „*Variația Diurnă a Frecvenței de Impungere la Vișeu Tineri*”) lasă locul meditației grave cu privire la destinele omenirii. Și tîlcul alegoriei ni se destăinuie în ultimele pagini, prin cuvintele inspirate ale tînărului Redwood: „*(...) măreția este răspîdită peste tot, nu numai în noi, nu numai în Hrană, ci în țelul tuturor lucrurilor. Este în natura tuturor lucrurilor, face parte din spațiu și timp. A crește neîncetat, de la prima la ultima ființă, aceasta e legea vieții.*” O lege pe care adversarii tradiționaliști ai lui Wells o contestă și o ridiculizează, cum face de pildă G. K. Chesterton în escul *Eretici*.

O altă idee din *Anticipații*, aceea a Republicii Noi, este reluată în *O utopie modernă* (1905), roman-studiu în care

so cristalizează concepția lui Wells despre elita viitorului. Scriitorul își imaginează un Ordin al Samurailor, deținând puterea efectivă și deschis tuturor celor inzestrați cu fantezie creatoare, spirit de sacrificiu și disciplină liber consumată. Samuraili trebuie să treacă greul examen al unei triple serii de încercări, opreliști și obligații, menite să le confirme și să le întărească însușirile necesare complicatei sarcini de conducere a Statului renovat. O viziune care mărturisește efortul lui Wells de a însufla o nouă ardore Societății fabiene „*uit de tinărdă încă și deja ceșteșită*” (*Încercare de autobiografie*) dar și credința naivă că o organizație ca aceea a Samurailor ar putea să se nască de la sine.

O soluție la fel de utopică a problemelor terestre este aceea pe care ne-o oferă romanul *În zilele cometei* (1906). Prizonier al concepției potrivit căreia sursa răului se află în oameni și nu în condițiile social-economice inechitabile, Wells recurge la un factor exterior pentru declanșarea procesului de așanare morală. O cometă trece prin apropierea Pământului și-l învâluie cu coada ei; oamenii adorm și se trezesc regenerați; o dată cu egoismul și individualismul lor, au dispărut războiul și sărăcia.

Influența cometei se exercită și asupra relațiilor între sexe — problemă pe care Wells o dezbate într-un număr relativ mare de lucrări beletristice sau cu un caracter hibrid (*Dragostea și dl. Lewisham, Ann Veronica, Prieteni pasionați, Căsătorie, Colțurile secrete ale inimii, Tatăl Christinei Alberta* etc.). Aprecierea scriitorului în legătură cu aceste lucrări este excesiv de aspră: „Ele au ajutat la eliberarea unei generații de restricțiile care apăsau asupra ei; este cam tot ceea ce au obținut. Din punct de vedere estetic, n-aceau mare valoare. Nimeni nu le va citi niciodată numai de plăcere” (*Încercare de autobiografie*). Adevărul este că reacția furibundă a criticii timpului se explică nu numai prin șocul produs de ofensiva teoretică a lui Wells împotriva unor tabuuri ale mo-

ralei burgheze și cu deosebire britanice.¹ Cărțile incriminate prezentau tipuri umane atrăgătoare prin suplețea lor spirituală, prin nonconformismul lor și erau pătrunse de un suflu pasionat care le mărea forța de convingere.

Mulți critici englezi consideră că *Tono Bungay* (1909) este cel mai bun roman al lui Wells. Poate că această apreciere se datorează și nevoii imperioase pe care o simte critica „respectabilă” de a încorona doar valori sigure, încorporate unei tradiții solide. După mărturisirea autorului, *Tono Bungay* este într-adevăr un roman „în genul *Dickens-Thackeray*”, descriind în coordonatele realismului critic cariera vertiginoasă a unui umil farmacist de provincie. Ponderevo este tipul comerciantului întreprinzător care abuzează de credulitatea publicului cu ajutorul unei reclame deșănțate. Medicamentul lansat de el pe piață și botezat cu sonorul și enigmaticul nume Tono Bungay conține doar apă și un vag stimulent. Afizele care împânzesc Anglia îi laudă însă virtuțile omnipotente, creînd un soi de obsesie colectivă. Cu banii cistigați astfel, Ponderevo montează afaceri din ce în ce mai rentabile. Acceptat de înalta societate, el se prăbușește în urma unui crah financiar — simbol al prăbușirii unei întregi lumi parazitare: „Căci el nu crea nimic, nu inventa nimic, nu economisea nimic. Nu pot să pretind că măcar una dintre marile afaceri pe care le-am organizat a adăugat cietă omenesci creșteri reale”, spune nepotul și asociatul său George, în finalul romanului.

O societate care îngăduie ascensiunea unui impostor, ostracizează pe oamenii cu adevărat înzestrați (*Noul Mochiacel*, 1911) și glorifică pe cei mai rapaci exploatare (Sofia lui sir Isaac Harman, 1914) este condamnată la pieire. În *Lumea eliberată*, roman apărut cu câteva luni înainte de izbucnirea

¹ „Se pare că în această țară un soi de panică pune stăpînire pe opinia publică îndată ce cineva se oferă să discute deschis vreunul dintre aspectele problemei sexuale” (Eduard Guyot, H. G. Wells, Payot, 1920).

primului război mondial, sfârșitul ei e pus pe seama unei conflagrații atomice.

În acel moment, nu era greu de presupus că principalele părți aflate în conflict vor fi Germania și Austria pe de o parte și Franța, Anglia și Rusia pe de altă parte. Mai inspirat este Wells când susține că armatele Kaiserului vor invada Franța călcând peste trupul „neutru” al Belgiei. Romanul se încheie cu prăbușirea sistemului capitalist și cu instaurarea Republicii Socialiste Mondiale.

La începutul războiului cel adevărat, Wells se lasă pradă iluziei că puterile Antantei luptă pentru apărarea civilizației amenințate de barbaria teutonică. El scrie o serie de articole tributare acestei idei, înainte de a înțelege „că Franța, Marea Britanie și puterile aliate, continuându-și politica tradițională, în acord cu interesele și tratatele lor, cu clauzele lor secrete, după vechile metode și sub conducerea autorităților militare constituite, erau angajate într-un război cu puterile centrale și că, în condițiile actuale, nici un alt război nu era posibil. Statul mondial al imaginației și dorinței mele era la fel de puțin reprezentat în acest conflict de către una din părți ca și de cealaltă.” Rodul încă nebulos al acestei înțelegeri îl constituie romanul *Dr. Brittling merge pînă la capăt* (1916), un protest patetic împotriva războiului care-i transformă pe prieteni în dușmani și-i trimite la moarte în numele unor idealuri la fel de inconsistente. Căutînd un punct stabil în haosul dezastrului general, Wells renunță însă pentru scurt timp la ateismul său viguros. Asemeni d-lui Brittling, el se îndreaptă către Dumnezeu, *regele necăzut* (titlul unui roman din 1917) și scrie o serie de cărți (*Sufletul unui episcop*, *Ioan și Peter*, *Focul veșnic*) recunoscute mai tîrziu ca expresii ale unei „perioade de frazeologie ipocrită” care „a înșelat și deconcertat” pe mulți dintre cititorii săi fideli (*Încercare de autobiografie*).

Wells avea cinci ani în perioada scurtei existențe a Comunei din Paris. Revoluția din Octombrie îl găsește însă în plină maturitate, autor a numeroase cărți, broșuri, articole

în care își expusese concepția despre socialism. E firească deci dorința lui de a confrunta această concepție cu realitatea palpabilă.

În *Compendiu de istorie* (1920), Wells scria: „Informațiile care ne parvin din Rusia în momentul în care redactăm această scurtă dare de seamă despre război sînt încă prea contradictorii și prea tendențioase pentru a nu ne rezerva judecata asupra acțiunii și metodelor Guvernului Sovietelor; este evident totuși că, din 1917, Rusia nu numai că a suportat acest guvern și metodele lui net socialiste dar l-a și susținut în mod eficace, cu arma în mînă, de fiecare dată cînd el era amenințat de o întoarcere ofensivă a vechiului regim.” În toamna aceluiași an, scriitorul pleca în Rusia. Cunoșcînd serioasele sale divergențe cu marxismul, cercurile reacționare jubilau, așteptînd să li se ofere argumente de greutate în campania de denigrare a Revoluției. Dar volumul *Rusia în umbră*, scris și publicat imediat după întoarcere, le-a înșelat așteptările.

Desigur, Wells n-a devenit peste noapte partizan al rînduieilor pe care le cercetase, de altfel, foarte sumar. Multe dintre aprecierile lui demonstrează cît de slab înzestrat pentru analiza fenomenului practic revoluționar era acest făuritor de lumi „socialiste” imaginare. Este notorie discuția lui cu Lenin și scepticismul manifestat în legătură cu planul de electrificare, scepticism justificat de el mai tîrziu ca rezultînd din ignorarea cantității de forță hidraulică de care dispunea Rusia. Ceea ce ignora în primul rînd Wells, adeptul tehnocrației, era însă forța inepuizabilă a maselor conduse de partidul comunist.

Rusia în umbră constituie totuși un document revelator pentru probitatea scriitorului. Putînd acum să se pronunțe „asupra acțiunii și metodelor Guvernului Sovietelor”, el subliniază că: „Guvernul sovietic este un guvern comunist în corbe și în fapte, care vrea într-adevăr să-și întemeieze întreaga activitate pe principiile comunismului. Desființarea proprietății pricate și a comerțului particular în Rusia a fost

efectuală nu pe considerentul unor necesități practice, ci în virtutea imperativului dreptății sociale.”

O profundă impresie i-a produs lui Wells personalitatea lui Lenin. Amintindu-și de vizita la Kremlin, el scrie în *Încercare de autobiografie*: „... comparându-l cu alte personaje aflate în poziții centrale, încep să înțeleg ce personalitate importantă și marcantă a fost el în istorie. Am oroare de concepția «omului mare» în problemele omenirii; dar dacă putem să vorbim de «măreție» în legătură cu specia noastră, trebuie să admit că Lenin era un «om mare»”. Și mai departe: „Spiritul său nu s-a sclerosat niciodată; el a putut să treacă de la activitățile revoluționare la reconstrucția socială cu o uimitoare agilitate. Cînd l-am văzut în 1920, se instruia cu antrenul unui om tânăr în legătură cu posibilitățile electrificării Rusiei. Concepția planului cincinal, sau mai curînd, așa cum vedea el lucrurile, o serie de planuri succesive pentru provincii — un «grid-system» rus, construcția Dnepropetrovskului — toate acestea s-au format în creierul lui. El continua să lucreze, ca un ferment, multă vreme după ce zilele sale de muncă luau sfîrșit. El lucrează poate și astăzi, cu mai multă forță ca oricînd.”

Unii comentatori consideră că vizita în Rusia sovietică a contribuit substanțial la definitivarea concepției lui Wells despre viitorul omenirii și se referă mai ales la imaginea acestui viitor din romanul *Oameni ca zei* (1921). După părerea noastră, e vorba de un fenomen mai complex și mai complicat decît influența unor idei și înfăptuiri. Contactul cu realitatea socialistă l-a obligat pe autorul *Utopiei moderne* să-și precizeze încă o dată punctul de vedere. *Oameni ca zei* constituie așadar o replică și nu un ecou, dar o replică în care transpar amintiri încă proaspete.

Intr-o lucrare mai veche a lui Wells, *Povestirea lui P'atner*, eroul este proiectat de explozia unei misterioase pulberi verzui în lumea celei de-a patra dimensiuni. În *Oameni ca zei*, rolul exploziei îl joacă experiența lui Arden și Greenlake. Datorită ei, cîțiva pămînteni pătrund într-un univers paralel

cu al nostru, trezindu-se pe o planetă care seamănă leit cu Pământul, întrecându-l însă, ca dezvoltare, cu două mii de ani. Refractari, în afara unuia singur, la sublimul care-i înconjoară, pământeni vor să-l coboare la nivelul ideilor și pasiunilor lor meschine. Ridicola lor tentativă de subjugare a Utopiei sfârșește însă lamentabil.

Lămuririle pe care le dau utopienii pământenilor în legătură cu stările de lucruri și rânduielele Utopiei ne amintesc pagini întregi din *Anticipații*, *O utopie modernă*, *Compendiu de istorie* etc. Concepția lui Wells despre viitorul omenirii a rămas deci, în linii mari, aceeași. Ea se apropie uneori de propria noastră viziune, incluzând însă și erorile dintotdeauna ale „teoreticianului”.

Wells absolutiza evoluția ca formă de trecere la socialism și *Oameni ca zeii* confirmă acest punct de vedere: *„Impresia pe care o avea domnul Barnstaple despre cele explicate nu era a uneia din acele schimbări violente, pe care lumea noastră obișnuiește să le numească revoluții, ci a unui spor de lumină, a zorilor unor idei noi, în care lucrurile vechiului ordin au continuat un timp să existe cu forță din ce în ce mai slabă, pînă cînd oamenii au început, ca o chestiune de bun simț, să facă lucrurile noi în locul celor vechi”*. Dar faptele pe care le relatează utopienii nu susțin această viziune idilică a marii transformări. *„Bogătașii irresponsabili”* și-au apărut cu îndârjire privilegiile, împiedicînd instaurarea statului științific vreme de aproape cinci secole. De la amenințări și boicoturi, ei au trecut la persecuții, arestări și crime. Peste un milion de oameni au murit pentru izbînda *„bunului simț”* și nenumărați alții au avut de suferit... Constrîns de adevărul vieții, Wells-scriitorul se dovedește încă o dată a fi mai pătrunzător decît Wells-teoreticianul. Există însă și un domeniu în care *Oameni ca zeii* marchează un adevărat salt înainte al gîndirii wellsiene: modul de a privi proprietatea.

În *Compendiu de istorie*, Wells consideră încă întreprinderea particulară *„o slujitoare utilă, apreciată și larg retri-*

buită" a comunității, în Statul Mondial. În *Oamenii ca zeli*, utopienii își întreabă oaspeții fără voie :

„— *Trăiți încă într-o lume în care aproape totul, în afară de aer, de drumurile principale, de largul mării și de pustieri, este proprietate particulară ?*

— *Așa este, zise domnul Catskill. Proprietate particulară... și disputată.*

— *Noi am trecut de această treaptă. Am găsit pînă la urmă că proprietatea particulară, în afară de lucrurile personale, era o pacoste insuportabilă pentru omenire. Am scăpat de ea... Nu există proprietate pentru negoș sau speculație.*”

Nu putem să nu recunoaștem în acest pasaj reflexul nealterat al constatării privind „imperativul dreptății sociale” care a dus la desființarea proprietății private și a comerțului particular în Rusia sovietică. Dovada o constituie, de altfel, și revenirea ulterioară a lui Wells pe vechile poziții. În *Conspirația la lumina zilei* (1929), el vrea din nou să asocieze întreprinderea particulară la propășirea Republicii Mondiale.

În *Oamenii ca zeli* există și un alt reflex al stării de lucruri pe care o cunoscuse Wells cu prilejul vizitei sale. Cruciada întreprinsă de grupul reprezentînd cercurile conducătoare engleze, cu sprijinul ziaristului francez Dupont și al producătorului de filme american Hunker „pentru a restaura în Utopia binefacerile concurenței, conflictelor și războiului”, este o transpunere evidentă a agresiunii imperialiste împotriva tînarului stat sovietic. Iar sentimentele scriitorului față de intervenționiști sînt mărturisite fără echivoc încă din Rusia în umbră : „...nu comunismul a fost acela care a supus Rusia suferindă și poate muribundă la seria de raiduri, incază și răscoale care au urmat și la o blocadă îngrozitoare. Creditorul francez răzbunător și ziaristul britanic neghiob sînt în mult mai mare măsură răspunzători de aceste suferințe de moarte decît oricare comunist.”

Wells avea să înțeleagă destul de curînd că intervenția era doar primul act al contraofensivei claselor dominante. În anul 1923, Mussolini vine la putere iar Hitler organizează

puciul de la München, pregătind înscăunarea fascismului și în Germania. Greva generală din Anglia din 1926 e reprimată cu sălbăticie... În aceste condiții scrie Wells romanul *În ajun* (1927).

Visul (1924) recurgea încă la un procedeu fantezist, inspirat poate de cartea lui Morris *Un vis despre John Ball*, pentru a critica rîndurile existente: un tînăr din viitorul îndepărtat se rănește la mînă, are febră și visează că trăiește în Anglia secolului al XX-lea. *În ajun* e un roman realist sută la sută, care demonstrează înțelegerea esenței de clasă a fascismului, această „manifestare a panicii” marii burghezii față de intensificarea mișcării revoluționare de pretutindeni. Și autorul nu se mulțumește să constate: „Orice furtună revoluționară e însoțită inevitabil de o reacțiune sălbatică. Și dacă e să vorbim despre progres, oricare ar fi el, toți oamenii cu vederi înaintate vor trebui să lupte, vor trebui să se organizeze atît pentru apărare, cît și pentru atac.” Maturizarea politică a lui Wells în vîltoarea evenimentelor postbelice este atestată și de justa apreciere a izbînzilor fascismului, în contextul situației generale: „Forțele reacțiunii nu sînt în prezent mai puternice, dar sînt mai evidente, mai active și mai combative, pentru că abia acum încep ele să simtă întreaga putere și primejdie a unui atac creator”.

Muza lui Wells își pune din nou masca alegoriei în *Dr. Blettsworth pe insula Rampole* (1928). Punctul de pornire al acestui roman trebuie căutat în *Ciudatul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde* de R. L. Stevenson și într-o povestire a autorului din prima sa culegere (*Bacilul furat*, 1895), intitulată, probabil nu întîmplător, *Ciudatul caz al ochilor lui Davidson*. Dr. Blettsworthy nu trăiește însă, alternativ, două vieți distincte și nu vede doar lucruri care se petrec la mare distanță. Cazul lui e, într-un fel, mai complicat: „Aceam o personalitate principală care fusese atît de rănită și zdruncinată la prima ei ciocnire cu viața, încît își găsise refugiul în închipuirea că o astfel de asprime și brutalitate ca aceea care mă lovise erau în realitate numai cali-

tățile unui colț al pământului depărtat și izolat (...) în timp ce o personalitate practică minoră, pe care doream s-o ignorez cât mai mult, mă făcea să pot umbla, să pot ocoli obstacolele, să respect orele meselor și să fac chiar diferite treburi când era nevoie”.

Dedublarea d-lui Blettsworthy nu se datorește deci unui medicament, ca în nuvela lui Stevenson, sau unei torsioni a punctelor retinei, provocată de „schimbarea bruscă a câmpului de forță” a unui electromagnet, ca în povestirea lui Wells. De vină este complexul de conveniențe, abuzuri și nedreptăți pe care le generează în permanență societatea burgheză, presiunea lor asupra unei conștiințe hipersensibile. Insula Rampole „n-a fost decît lumea cea adevărată, întrezărită prin ceața inchipuirilor mele”, spune Blettsworthy, cînd un accident îl zmulge din halucinația înzestrată cu toate atributele realității. Iar mai tîrziu, angrenat în războiul „urît și monstruos de ombele pârți”, el pătrunde și mai adînc în miezul lucrurilor, înțelegînd că „însăși insula Rampole nu era altceva decît o caricatură blojină a realității aspre a existenței”.

Spre finalul romanului, Wells reia o imagine de efect, utilizată în *Insula doctorului Moreau* și *Războiul lumilor*. Blettsworthy simte cum crește în jurul său contururile insulei Rampole, contururile filistinismului și ale sălbăticiiei, așa cum lui Prendick i se părea că străzile Londrei sînt populate cu Oamenii-Animale iar „filozofului speculativ” din Woking că se plimbă printr-un oraș părăsit la apropierea marșienilor. Ne-siguranța și teama otrăvesc viața lui Blettsworthy și a miioanelor de oameni care vād cum forțele întunericului împing lumea către o nouă conflagrație.

În această perioadă, critica militantă a lui Wells se concentrează tot mai mult asupra celui mai îngrijorător fenomen social-politic contemporan. Grefat pe vechile tradiții reacționare ale imperialismului britanic, fascismul își făcuse zgomotoasa apariție în inima bătrînului Albion. În anul 1924 luaseră ființă asociația „Fasciștii britanici” și apoi asociația „Fasciștii naționali”, a cărei lozincă era: „*Respectă trecutul,*

locește fără crușare cîitorul". Un program limpede și concis, desprins parcă din discursurile lui Caterham împotriva „hranei zeilor” și a vlăstarelor ei.

Wells, campionul viitorului, ridicase mînușa încă din romanul *În ajun*. Cu trei ani înaintea venirii lui Hitler la putere, el lansează un nou și viguros atac împotriva fascismului și a sprijinitorilor lui de toate nuanțele. Eroul romanului *Dictatura domnului Parham* întemeiază o ligă huliganică (în 1928 fusese întemeiată „Liga fascistă imperială”), organizează o campanie demagogică și pătrunde în parlament, pe care-l dizolvă cu sprijinul conservatorilor și cu aprobarea tacită a laburiștilor. El declanșează un mare război dar este înlăturat de coaliția intelectualității tehnico-științifice și a capitaliștilor progresiști.

Istoria acestei dictaturi de două ori imagineare (Parham visează de fapt totul la o ședință de spiritism) inaugurează seria utopiilor cu caracter antifascist declarat. În deceniul al patrulea mai apar, de pildă, *Țara de sub Anglia* de Joseph O'Neill și *Noaptea scasticii* de Murray Constantine. Dacă prima este o alegorie cu aluzii la contemporaneitate, a doua încearcă să descrie într-un plan foarte concret urmările unei ipotetice victorii a fascismului la scara întregului glob pămîntesc.

Continuîndu-și ofensiva, Wells își propune să demonteze în fața cititorilor mecanismul real al pervertirii conștiințelor de către morbul fascist. Romanul *Bulpington din Blup* (1933) este subintitulat tocmai „istoria unei conștiințe” — o conștiință evoluînd într-un mediu care-i întunecă treptat licări-
rile de cinste și răzvrătire împotriva rînduicilor existente. Dar autorul o departe de a-și absolve eroul. Bulpington devine fascist pentru că datele sale personale oferă un teren favorabil influențelor nocive.

În același an, Wells publică ultima dintre anticipațiile lui pe termen lung: *Chipul lucrurilor cîltoare*. „Este lucrul cel mai laborios și mai gîndit pe care l-am făcut vreodată, scrie el în *Încercare de autobiografie*. *Mi-am dat multă oste-*

acelă, pentru a-l face cât puteam mai lizibil și mai interesant, fără a sacrifica nimic din conținut.”

Autorul folosește la început un artificiu de care se arată foarte încântat: „transcrierea parțial descifrată a unui manuscris fragmentar”. Este vorba de jurnalul de călătorie al lui Titus Cobbett, un tânăr care a străbătut sudul Franței pe bicicletă, spre sfârșitul secolului al XX-lea. Aflăm că un mare război aerian și o epidemie de ciumă au decimat omenirea. Orașele au fost părăsite de supraviețuitori, care trăiesc la țară, în grupuri restrinse. Nu mai există mijloace moderne de transport și de comunicație...

În pragul autodistrugerii, lumea este salvată de ingineri, chimiști și aviatori. Ei răspindesc pretutindeni, din avioane, o substanță adormitoare. Și când se trezesc, oamenii constată că totul e pregătit pentru o organizare rațională a societății.

Din nou, deci, intelectualitatea tehnico-științifică este factorul hotărâtor al transformării, din nou revoluția este eludată, efectul ei fiind pus pe seama unui procedeu fantezist care ni-l amintește pe cel din *In zilele cometei*. Migrația procedeelor în cadrul operei lui Wells constituie, de altfel, un fenomen frecvent, după cum ne-o demonstrează și asemănarea dintre „cazul” lui Finchatton (*Jucătorul de crichet*, 1936) și cel al d-lui Blettsworthy. În locul insulei Rampole, al megaterilor și al războinicilor lui Ardam, în coșmarul lui Finchatton apar mlaștina Cain, monstrul fără nume și oamenii cavernelor, care se incolonează și încep să mășăluiască după modelul batalioanelor fasciste. Finchatton l-ar putea parafraza pe Blettsworthy, spunind „Mlaștina Cain este lumea cea adevărată, întrezărită prin ceața inclupurilor mele”.

Reacția personajelor nuvelei față de primejdia fascistă este diferită. Doctorul Norbert hotărăște să adere la Comitetul securității publice, spre deosebire de povestitor, reprezentant tipic al sprijinitorilor politicii de neintervenție care a dus la asasinarea Republicii spaniole. Wells condamnă în mod evident această politică. Limitele concepției lui se vădese însă

Încăodată atunci când caută explicația barbariei „cămășilor negre” într-o precumpănire a animalului din om, care „*este pur și simplu un om al cavernelor, mai mult sau mai puțin instruit*”. Teoreticianul dă înapoi de pe pozițiile pe care ajunsese scriitorul în *Bulpington din Blup* și pe care avea să ajungă din nou în *Apropo de Dolores* (1938), subtilă analiză a cauzelor sprijinirii fascismului de către o parte a micii burghezii.

Faptul că după *Chipul lucrurilor viitoare* Wells renunță la modalitatea literară care i-a adus primele și cele mai statornice succese — ne gândim la anticipația științifică — nu se datorește epuizării fanteziei lui creatoare. Explicația o găsim în aceeași prefață la volumul publicat în Statele Unite: „*Aflată în fața unor cataclisme reale, lumea n-are nevoie de noi cataclisme imaginare. Acest joc s-a terminat. Cine mai are nevoie de năzurile închipute ale d-lui Parham la Whitehall, când îl putem urmări zilnic pe dl. Hitler în Germania?*”

Isprăvile lui Hitler se înmulțeau o dată cu trecerea anilor: ocuparea regiunii demilitarizate, anchlussul, cucerirea Cehoslovaciei sub ochii fariseilor de la München... În 1939, anul atacării Poloniei și al declanșării celui de-al doilea război mondial, Wells publică penultimul său roman, *Teroarea sfântă*. Acest bătrîn lucid recunoaște importanța celor două mari revoluții populare din 1789 și 1917 dar se încapățânează să susțină că următoarea revoluție va fi condusă de o elită inteligentă și altruistă.

În sfârșit, în 1941 apare romanul *Trebuie să fii foarte prudent*, al cărui titlu ar putea fi socotit deviza lui Edward Albert Tewler și a celor asemeni lui, pentru care prudența e sinonimă cu lășitatea și cu supunerea față de conveniențe. Sînt numai cîteva din trăsăturile caracteristice ale eroului romanului, prototip al unei specii aparte, *homo tewler*, neajunse încă la treapta lui *homo sapiens*. Căci Tewler confundă respectul cu slugărnicia și elasticitatea de gândire cu mimetismul. Pînă și cutezanța finală, când contribuie la neu-

tralizarea unui desant hitlerist, o săvârșește incidental, fiind răsplătit cu onoruri pe care nu le merită.

Vrednic de tot disprețul nostru, *homo tewler* nu poate fi identificat cu întreaga omenire, așa cum reiese uneori din paginile romanului. Mai ales că autorul nu renunță la „revoluția creatoare” și consideră că ea trebuie să-și caute puncte de sprijin în clasa muncitoare — idee exprimată cu peste treizeci de ani în urmă în eseu *Lumi noi în schimbul celor vechi*.

În 1944, Wells, care continuase să scrie lucrări cu caracter publicistic, este înștiințat de medici că mai are de trăit câteva luni. El hotărăște atunci să-și ia rămas bun de la cititori cu o carte-bilanț al eforturilor sale de cinci decenii: *Mintea la capătul resurselor sale* (1945). Este o carte pătrunsă de sentimentul zădărnicei, „o recunoaștere tirzie și consternată a faptului că reformele wellsiene nu se vor împlini niciodată”.¹ Rațiunea n-a știut să triumfe, spune Wells, cutremurat de ororile războiului care însingerase de astă dată și pământul Angliei. Optimistului incurabil îi rămâne doar nădejdea că locul omului îl va lua cândva o altă ființă, înzestrată cu calități superioare...

Și din nou H. G. Wells îl contrazice pe H. G. Wells. La 24 mai 1945, el trimite ziarului *Daily Worker* o scrisoare din care desprindem aceste câteva rânduri :

„Sînt alegător în circumscripția londoneză *Marylebone* și sprijin activ partidul comunist renăscut. Mă pregătesc să votez pentru el.

Ori de cîte ori mă duc la sediul local al partidului socialist (laburist) îl găsesc închis iar pe uși sînt lipite invitații la o seară de whist sau altele la fel, cu totul nepotricite acolo. Și asta acum, cînd ar trebui să-l mobilizăm pe alegători, să lansăm lozinci agitatorice.

¹ Montgomery Belgion, H. G. Wells-Longmans, Green & Co., London, New York, Toronto, 1953.

*Ce s-a întâmplat ? Oare conservatorii, care caută să-i dez-
bine pe cei de stînga, și-au asigurat sprijinul unor scizioniști
de profesie care acționează din interior ?*

*Știu că în prezent oamenii sînt sugestionafi pe ascuns că
următorul război va fi un război al Angliei și Americii im-
potriva Rusiei. Toată această campanie se duce cu metoda
mult prea asemănătoare ca să nu fi fost pregătită dinainte."*

Să nu uităm că acest îndemn la acțiune, dublat de protes-
tul împotriva germenilor „războiului rece", vine într-un
moment în care Wells se știa condamnat. Este încă o do-
vadă a pasionatei și totalei angajări a scriitorului în lupta
pentru viitorul pe care-l dorea și-l știa, în felul său, un
viitor comunist. Iar alegerea făcută în mod pe deplin con-
știent dovedește că Utopia se desprinsese în sfîrșit și pentru
el din ceața căutărilor îndoielnice, prinzînd consistența rea-
lizărilor și perspectivelor certe ale epocii noastre.

TABEL CRONOLOGIC

1853 La 22 noiembrie, Joseph Wells se căsătorește cu Sarah Neal.

1859 Apare *Originea speciilor* de Ch. Darwin.

1860 M. Berthelot pune bazele sintezei chimice.

1865 Apare *De la Pământ la Lună* de J. Verne.

•

1866 La 21 septembrie se naște Herbert George Wells.

1869 D. Mendeleev publică tabloul elementelor.

1871 Comuna din Paris.

1872 Apare *Erecolin* de S. Butler.

1874 Herbert intră la Academia comercială a d-lui Morley.

1876 G. Bell inventează fonograful.

1879 Apare *Cele cinci sute de milioane ale begumet* de J. Verne.

1880 Ucenic la Rodgers și Denyer, la Windsor. Elev-institutor la școala din Wookey.

1881 Laborant într-o farmacie, apoi elev la colegiul din Midhurst.

Prima expoziție internațională de electricitate, la Paris.

1881—1883 Ucenic în magazinul de stofe al d-lui Hyde, la Southsea.

1883—1884 Repetitor la Colegiul din Midhurst.

1883 Apare *Secolul XX* de A. Robida.

1884—1887 Student la Școala normală de științe din Londra.

1884 Iau ființă Federația social-democrată și Societatea fabienilor.

1885 William Morris și Eleonora Marx-Aveling, fiica lui Marx, întemeiază Liga socialistă.

1886 Apar *Ciudatul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde* de R. L. Stevenson, *Robur Cuceritorul* de J. Verne, *Horla* de G. de Maupassant, *Zece mii de ani într-un bloc de gheață* de L. Boussenard.

1887 Asistent la Holt Academy din Weexham.

Apare *Xipehuzii* de J. H. Rosnyainé.

1888 Publică în *Science Schools Journal* romanul *Argonauții cronici*.

Apar *Un vis despre John Ball* de W. Morris, *Principiul în urmă* de E. Bellamy.

1889—1890 Asistent la Henley House, din Kilburn.
Licențiat al Colegiului învățătorilor.

1889 Apar *În secolul XXIX* de J. Verne, *Omul din Marte* de G. de Maupassant, *Acenturi extraordinare ale unui savant rus* de G. Le Faure și H. de Graffigny.

1890—1893 Repetitor la Colegiul universitar prin corespondență al d-lui Briggs. Colaborează la *Educational Times* și *Pall Mall Gazette*.

1891 Publică în *Fortnightly Review* studiul *Redescoperirea Unicului*. Scrie *Universul rigid*. La 31 octombrie se căsătorește cu verișoara sa Isabel.

Apare *Vești de nicăieri* de W. Morris.

1893 *Un manual de biologie* (în colaborare cu R. A. Gregory).

Apare *Sfârșitul lumii* de C. Flammarion.

1894 Se desparte de Isabel și începe lungă conviețuire cu Amy Catherine Robbins. Publică *Bacilul furat* în *Pall Mall Budget* și *Călătorul în timp* în *National Observer*.

1895 Romanele *Mașina timpului* și *Vizita miraculoasă*. Volumul de povestiri *Bacilul furat*. Culegera de articole, note, eseuri *Convorbiri alese cu unchiul*.

W. Roentgen descoperă razele X.

1896 Romanele *Insula Doctorului Moreau* și *Roțile destinului*.

Apare *În fața steagului* de J. Verne.
H. Becquerel descoperă radioactivitatea.
Prima comunicare prin telegrafie fără fir.

1897 Romanul *Omul invizibil*. Volumul *Povestirea lui Plattner și altele*.

1898 Romanul *Războiul lumilor*. Culegerea de povestiri și articole *Unele chestiuni personale*. *Un manual de zoologie* (în colaborare cu A. M. Davies).

1899 Romanul *Cînd se va trezi Cel-care-doarme*. *Povestiri despre spațiu și timp*.

Începe războiul anglo-bur.

1900 Romanul *Dragostea și dl. Lewisham*.

1901 Romanul *Primii oameni în Lună*. Studiul *Anticipații*.

1902 *Povestirea Doamna mării*. Conferința *Descoperirea viitorului*.

1903 Volumul *Douăsprezece povestiri și un vis*. *Povestirea Paza de fier a țării*. Intră în Societatea fabienilor.

La 17 dec., unul dintre frații Wright efectuează primul zbor cu un avion echipat cu motor cu explozie.

1904 Romanul *Hrana zeilor*.

Apar *Stăpînul lumii* de J. Verne, *Napoleon din Notting Hill* de G. K. Chesterton.

1905 Romanele *O utopie modernă* și *Kipps*.

Prima revoluție burghezo-democratică din Rusia.

Moare Jules Verne.

A. Einstein face cunoscută teoria relativității restrânse.

1906 Romanul *În zilele cometei*. Călătorește în Statele Unite și la întoarcere publică eseul *Viitorul Americii*. Pamfletul *Socialismul și familia*.

Înființează partidul laburist.

La 18 martie, Traian Vuia decolează cu un aparat mai greu decât aerul folosind, pentru prima oară în lume, exclusiv mijloacele de bord.

1907 Apare *Călciul de fier* de J. London.

1908 Romanul *Războiul în văzduh*. Eseurile *Lumi noi în schimbul celor vechi* și *Primele și ultimele lucruri*. Se retrage din Societatea fabienilor.

1909 Romanele *Tono Bungay* și *Ann Veronica*.

1910 Romanul *Povestea d-lui Polly*.

Se începe fabricarea, pe scară industrială, a cauciucului sintetic.

Henri Coandă efectuează primul zbor cu un avion cu reacție, de construcție proprie.

1911 Romanul *Noul Machiavel*. Culegerea de povestiri *Țara orbilor*.

Apare *Ralph 124 C 41+* de H. Gernsback.

1912 Romanul *Căsătorie*. Publică în *Daily Mail* o serie de articole despre problemele clasei muncitoare. Ține o conferință despre romanul contemporan la *Times Book Club*.

1913 Romanul *Prieteni pasionați*. Publică articole despre modernizarea războiului.

1914 Romanele *Lumea eliberată* și *Soția lui sir Isaac Harman*. Culegerile de articole *Un englez aruncă o privire asupra lumii* și *Războiul care va pune capăt războiului*. Prima vizită la Moscova.

Incepe primul război mondial.

Apare *Un român în Lună* de H. Stahl.

1915 Romanele *Căutarea magnifică* și *Bealby*. Pamfletul *Pacea lumii*.

1916 Romanul *Dr. Britling merge pînă la capăt*. Pamfletul *Elementele reconstrucției*.

A. Einstein face cunoscută teoria generală a relativității.

1917 Romanele *Dumnezeu, regele nevăzut* și *Sufletul unui episcop*. Culegerea de articole *Războiul și viitorul*.

Marea Revoluție din Octombrie.

1918 Romanul *Joan și Peter*. Eseul *În al patrulea an*.

1919 Romanul *Focul veșnic*. Broșura *Nu e decît o singură istorie*.

Rutherford realizează prima transmutație artificială a elementelor.

1920 *Compendiu de istorie*. A doua vizită la Moscova, unde se întâlnește cu Lenin. La întoarcere publică *Rusia în umbră*.

1921 Romanul *Oameni ca zeii*.

Apare înapoi la Matusalem de B. Shaw.

1922 Romanul *Ascunzișurile inimii*. O istorie prescurtată a lumii. Candidat laburist la alegerile de la Universitatea din Londra.

1923 Broșura *Idealul laburist al educației*. Discursul *Socialismul și motivul științific*.

Mussolini vine la putere în Italia.

1924 Romanul *Visul*. Biografia *Povestea unui mare învățător : Saunders din Oundle*. Eseul *Un an de proorocii*.

1925 Romanul *Totăl Christinei Alberta*. Eseul *O previziune în legătură cu situația mondială*.

1926 Romanul *Lumea lui William Clissold*.

Greva generală din Anglia.

Jansen și Donath izolează vitamina B₁.

1927 Romanele *În ajun* și *Meanwhile*. Ține la Sorbona conferința *Democrația supusă revizuirii*.

Sint ucși pe scannul electric Sacco și Vanzetti.

Ch. Lindberg traversează Atlanticul cu avionul.

1928 Romanul *Dr. Blettsicorthy pe insula Rampole*. Eseurile *Calca pe care merge lumea* și *Conspirația la lumina zilei*.

Fleming descoperă penicilina.

1929 Romanul *Comoara din pădure*. Povestirea *Pătanile lui Tommy*. Scenariul *Regele care a fost rege*. Ține în sala Reichstagului conferința *Bunul simț și pucea lumii*.

Începe marca criză economică a capitalismului.

Chimiștii trustului Dupont de Nemours descoperă nylonul.

1930 Romanul *Dictatura d-lui Parham*. Publică în *Daily Mail* o serie de articole sub titlul *A.B.C.-ul păcii mondiale*. Compendiul de biologie *Știința vieții* (în colaborare cu J. Huxley și G. P. Wells).

Prima cufundare a batisferei lui Beebe și Barton.

1931 Esecurile *Munca, bogăția și fericirea omenirii și Ce să facem cu viețile noastre?*

1932 Culegerea de cuvântări *După democrație*.

Apare *Splendida lume nouă* de A. Huxley.

Urey descoperă deuteriul.

1933 Romanul *Bulpington din Blup*. Povestirea *Chipul lucrurilor viitoare*. Publică în *Daily Mail* articolul *Ar trebui o credință comună pentru toate partidele de stînga din lume*.

Hitler vine la putere în Germania.

1934 *Încercare de autobiografie*. Se întâlnește cu F. D. Roosevelt la Washington și cu I. V. Stalin la Moscova.

Italia fascistă atacă și subjugă Abisinia.

F. Joliot și I. Curie descoperă radioactivitatea artificială.

1935 *Scenariul Chipul lucrurilor viitoare. Jurnalul de călătorie Noua Americă.*

Incepe războiul civil spaniol.

Apare *Țara de sub Anglia* de J. O'Neill.

1936 *Nuvela Jucătorul de crichet. Eseul Anatomia frustrării. Ține la Royal Institution conferința Planul unei Enciclopedii Mondiale.*

1937 *Romanele Brynhild și Născut dintr-o stea.*

Apare *Noaptea zăsticii* de M. Constantine.

1938 *Romanul Apropo de Dolores. Nuvela Frații. Culegerea de articole și conferințe Creierul lumii.*

Germania fascistă anexează Austria.

Hahn și Strassmann descoperă fiziunea uraniului.

1939 *Romanul Teroarca sfintă. Eseul Destinul lui Homo Sapiens. Culegerea de articole Călătoriile unui republican radical în căutarea opei fierbinți.*

Incepe cel de-al doilea război mondial.

1940 *Povestirca Copiii în pădurca întunecoasă. Eseurile Drepturile omului sau pentru ce luptăm, Toți pe bord spre Ararat, Bunul simț despre război și pace, Noua ordine mondială.*

1941 *Romanul Trebuie să fii foarte prudent. Eseul Ghidul Lumii Noi.*

1942 Eseurile *Știința și rațiunea mondială, Cucerirea timpului, Perspectivele lui Homo Sapiens*. Culegerea de articole *Phoenix*.

E. Fermi construiește prima pilă atomică.

1943 *Cruz ansata : Un rechizitoriu la adresa bisericii romano-catolice*.

1945 Eseurile *Cotitura fericită. Un vis despre viață și Mintea la capătul resurselor sale*. Scrisoarea către *Daily Worker*.

Capitularea Germaniei fasciste.

Prima bombă atomică explodează deasupra Hiroșimei.

1946 La 13 august moare Herbert George Wells.

I. H.

OMUL INVIZIBIL

În românește de *A. Ralian* și *C. Clarus*

Străinul își făcuse apariția cam pe la începutul lunii februarie, într-o zi geroasă, cu vînt șfichiuitor și cu ninsoare deasă — de altfel ultima din anul acela. De la gara din Bramblehurst o luase pe jos, tăind drumul peste cîmp. Într-una din mîinile-i vîrite în mănuși groase purta un geamantan mic. Era înfofolit din cap pînă în picioare, iar marginea pleoștită a pălăriei de fetru moale îi ascundea în întregime fața, lăsînd să i se vadă numai vîrfurile lucioase la nasului; zăpada i se adunase gramadă pe umeri și pe piept și-i împodobește geamantanul cu o creastă albă. Împleticindu-se, mai mult mort decît viu, dăduse buzna în sala hanului „La poștalionul cu cai” și-și azvîrlise geamantanul pe jos. „În numele omeniei, strigase el, îndurați-vă și lăsați-mă să mă încălzesc! O cameră și un foc bun!” Se scuturase de zăpadă în mijlocul sălii, izbind cu picioarele în podea, și apoi o urmăse pe *mrs.*¹ Hall în odaia de oaspeți, ca să se înțeleagă cu ea asupra prețului. Cei doi galbeni aruncați pe masă îl ajutaseră să intre în stăpînirea odăii, fără să lungască prea mult vorba.

După ce a aprins focul, *mrs.* Hall l-a lăsat singur și s-a dus să-i pregătească prînzul cu propriile ei mîini. Un mușteriu rătăcit prin Iping în

¹ Prescurtare de la *mistress* (engl.), doamnă.

toiul iernii însemna o plească picată din cer ! Și, pe lingă toate, omul nu părea de loc cărpănos, așa înrît hangița era hotărîtă să arate că știe să prețuiască norocul care dăduse peste ea.

După cîteva clipe, slămina sfîrîia în tigaie, iar cîteva cuvinte tari, alese cu dibăcie, o puseră în mișcare pe Millie, slujnica cea bolnăvicioasă. Încăcată cu farfurii, pahare și cu o față de masă, *mrs. Hall* s-a îndreptat spre odaia de oaspeți, ca să pună masa cu *éclat*¹ de zile mari.

Dar cînd a dat cu ochii de mușteriu ei a rămas locului mirată la culme. În ciuda focului care duduia în cămin, călătorul nu-și dezbrăcase paltonul, ba nici măcar pălăria nu și-o scosese. Stătea cu fața la fereastră, contemplînd zăpada care se așternea în curte. Nemișcat, ținîndu-și la spate mîinile înmănușate, părea furat de gînduri.

Băgînd de seamă că stropii de zăpadă topită îi picurau de pe umeri drept pe covor, hangița l-a întrebat :

— Domnule, n-ați vrea să-mi dați pălăria și paltonul ca să vi le usuc ca lumea, la bucătărie ?

— Nu, a răspuns el, fără să se întoarcă.

Crezînd că a înșelat-o auzul, *mrs. Hall* era cît pe ce să repete întrebarea, dar străinul și-a întors capul spre ea și a privit-o intens.

Mrs. Hall a observat atunci că necunoscutul purta niște cîhelari mari, albaștri, cu apărătoare și că mutra-i era ascunsă de niște favoriți stufoși, care se revărsau peste gulerul ridicat al paltonului.

— Bine, domnule. Cum doriți dumneavoastră. Îndată are să fie mai cald în cameră.

„Domnul” a rămas tăcut și i-a întors iarăși spatele.

¹ Strălucire (fr.).

Simțind că încercările ei de a lega o conversație dăduseră greș, stăpîna hanului a isprăvit în grabă așezatul mesei, cu mișcări scurte și repezite, și a șters-o din cameră. Întorcîndu-se puțin mai tîrziu, l-a găsit întocmai așa cum îl lăsase. Gîrbovit, cu gulerul ridicat, sta nemișcat — parcă împietrise! Marginile pălăriei, ude learcă, lăsate în jos, îi ascundeau urechile și toată fața.

Cu gesturi bătoase, femeia a așezat pe masă ouăle, slănina și i s-a adresat pe un ton răstit :

— Prînzul e servit, domnule.

— Mulțumesc ! a replicat străinul, mai înainte ca ea să fi isprăvit.

Nu s-a urnit din loc pînă ce nu s-a închis ușa în urma ei. Dar o clipă mai tîrziu s-a răsucit pe călcîie și s-a apropiat de masă, cu o anumită grabă.

Îndreptîndu-se spre bucătărie prin spatele localului, *mrs. Hall* auzi un fel de scrîșnet, care se repeta la intervale regulate. Hîrș, hîrș, hîrș... era hîrșitul unei linguri cu care cineva freca de zor muștarul într-un castron. „Of, ce ți-e și cu fata asta ! izbucni ea. Poftim, mie mi-a ieșit cu totul din minte ! Numai ea e-n stare să tărăgănească atîta o treabă !” Se apucă să frece ea singură muștarul, fără să uite în același timp să-i tragă *Millie*-ei o săpuneală zdravănă, pentru încetineala ei exasperantă. „Am prăjit slănina și ouăle, am pus masa — ce mai vorbă, am făcut totul ! — pe cînd dumneaei (halal ajutor !) a tot stat și a frecat muștarul !” Și doar aveau de-a face cu un client nou, care dorea, poate, să rămînă mai multă vreme !

Umplu borceanașul cu muștar și, punîndu-l solemn pe o tavă neagră cu margini aurite, îl purtă spre odaia de oaspeți.

Ciocăni în ușă și o deschise fără să mai aștepte răspuns.

Cum a văzut-o intrînd, străinul s-a aplecat iute, așa că *mrs. Hall* n-a mai zărit decît ceva alb, care dispărea înapoia mesei. Omul părea să caute ceva ce-i scăpase pe jos. Hangița trînti borcanul cu muștar pe masă. Atunci băgă de seamă că „domnul” își dezbrăcase paltonul și pălăria și le întinsese pe un scaun în dreptul căminului. O pereche de ghetete ude prevestea că grătarul de fier din fața căminului avea să ruginască. Se îndreptă hotărîtă într-acolo.

— N-am știut, domnule, că... începu ea, dar se opri încurcată.

— Mulțumesc, făcu el sec, uitîndu-se mereu cînd la ea, cînd la ușă.

— Îndată or să fie complet uscate, domnule, îl asigură ea.

Luă hainele și ieși. Din prag mai aruncă o privire spre capul acela înfășurat în alb, străjuit de ochelarii întunecați... dar fața necunoscutului rămînea ascunsă în dosul șervetului. Închizînd ușa, *mrs. Hall* simți că i se zbirlește părul; pe față i se citea nîmirea cea mai adîncă. „Niciodată nu mi-aș fi putut înclupui așa ceva! murmură ea, Doamne ferește!” Se îndreptă în tăcere spre bucătărie; era atît de îngîndurată, încît uită s-o mai întrebe pe *Millie* cu ce-și pierde vremea.

Străinul trase cu urechea la zgomotul pașilor care se îndepărtau. Înainte de-a lăsa șervetul din mînă și de-a-și continua dejunul, se uită plin de îngrijorare înspre fereastră. Apoi-luă o îmbucătură, aruncă din nou o privire bănuitoare spre geam, mai luă o îmbucătură... În cele din urmă se ridică și, cu șervetul în mînă, merse spre fereastră și trase jaluzelele pînă în dreptul perdelețelor de muselină albă, care acopereau partea de jos a geamurilor. Camera se cufundă în penumbră. Ușurat, se întoarse la masă și-și reluă prînzul.

„Săracu de el, o fi avut ceva, vreun accident sau vreo operație, sau mai știu eu ce... își spunea *mrs. Hall*. Să-mi vină rău, nu alta, când dădai cu ochii de grămada aia de bandaje!”

Înteți focul și luă un umeraș, pe care atîrnă la uscat paltonul călătorului. „Și sticlele alea de pe ochi! Parcă-i o căpățînă de scafandru, nu o mutră de om!” Îi agăță și fularul de un capăt al umerașului. „Și batista aia, pe care și-o tot îndesa peste gură! Și vorbea prin ea!... Pesemne că-i lovit și la gură... asta o fi.”

Își aminti dintr-o dată de ceva și se întoarse iute.

— Pentru Dumnezeu! exclamă ea, găsindu-și pricină ca să se descarce, n-ai mai isprăvit o dată cu cartofii ăia, *Millie*?

Cînd a revenit ea să strîngă masa, *mrs. Hall* și-a întărit convingerea că străinul fusese rănit la gură sau desfigurat de presupusul accident: într-adevăr, deși ținea în mînă o pipă aprinsă, el nu și-a îndepărtat fularul de mătase, pe care și-l înfășurase în jurul bărbiei, și n-a dus pipa la gură toată vremea cît a rămas ea în cameră. Și asta nu pentru c-ar fi fost distrat — doar îl văzuse ea cum se uita țintă la tutunul care ardea mocnit. Stătea într-un colț, cu spatele la fereastră. Acum, după ce mincase pe săturate și băuse, acum, cînd simțea cum căldura i se împrăștie prin vine, „domnul” vorbea mai puțin repezit ca înainte. Focul, reflectîndu-se în sticlele ochelarilor enormi, le împrumuta o scelipire vie, roșiatică, pe care n-o avuseseră pînă atunci.

— Mi-am lăsat o parte din bagaj în gara *Bramblehurst*, îi spuse el. Ce trebuie făcut ca să-mi parvină?

Ascultînd lămuririle hangitei, își înclină politicoș capul bandajat, în semn că-i acordă toată atenția.

— Abia mîine ? ! exclamă el. Nu există vreun mijloc mai rapid de expediere ? Păru dezamăgit cînd ea răspunse că nu. Sînteți absolut sigură ? Nu cumva merge vreun căruțaș într-acolo ?

Pornită pe vorbă, *mrs.* Hall îi răspunse la întrebări, și îndată se avîntă la taifas.

— Drumul pe cîmp e plin de hîrtoape, domnule. (Asta era răspunsul la întrebarea dacă s-ar putea găsi vreo căruță.) Și, agățîndu-se de acest prilej, adăugă : S-a răsturnat o trăsură acolo, acu un an și mai bine. S-a prăpădit un domn, cu vizitiu cu tot. Accidentele se întimplă așa, pe negîndite, nu, domnule ?

Dar oaspetele nu se lăsa prea ușor tras de limbă.

— Cred că acuma aș putea să lă pun la uscat, nu-i așa ? întrebă ea pe un ton care nu admitea contrazicere.

— Nu te atinge de pălărie ! se răsti morocănosul musafir, cu o voce înăbușită.

Întorcîndu-se spre el, bangița văzu că-și ridicase capul și o privea.

Mută de uimire, rămase o clipă pironită locului, holbindu-se la el.

Necunoscutul își acoperise partea de jos a feței cu o bucată de pînză albă — un șervet al lui —, care-i ascundea cu totul gura și maxilarele ; din această pricină, vorbea înăbușit. Dar nu asta o lăsase pe *mrs.* Hall cu gura căscată, ci constatarea că pe deasupra ochelarilor albaștri, fruntea străinului era acoperită de un bandaj alb. Un alt bandaj îi învelea în întregime urechile și nu-i lăsa liberă nici o părțică din figură, afară de nasul ascuțit, de un roșu aprins, care lucea cu aceeași intensitate ca în clipa sosirii. Călătorul nostru purta o haină de catifea cafenie, cu un guler înalt de pînză, negru

vărgat, ridicat în jurul gâtului. Șuvițele de păr negru și des care izbuteau să se strecoare pe dedesubtul feșelor sau printre bandajele aplicate cruciș apăreau ici și colo, ca niște cozi sau ca niște coarne ciudate, dindu-i înfățișarea cea mai bizară pe care și-o poate închipui o minte omenească. Capul acesta înfășurat și bandajat oferea o priveliște atât de discordantă cu aceea la care s-ar fi așteptat *mrs. Hall*, încît nu-i de mirare că femeia rămăsese încremenită.

Străinul nu-și mișca șervetul de la gură, ci continua să-l țină — abia acum își dădu ea seama — cu mina vîrită într-o mînușă cafenie. O privea într-una, dindărătul lentilelor lui de nepătruns.

— Nu te atinge de pălărie, repetă el; cuvintele se strecurau nedeșlușite prin pinza albă.

Hangița începea să-și recapete singele rece, după emoția pe care o încercase. Așeză din nou pălăria pe scaunul de lîngă cămin.

— Se întîmplă, bodogăni el prin grosimea fularului, privind-o liniștit dindărătul sticlelor întunecate.

— Și ține mult pîn' se face bine, e-adevărat? Iac-așa fuse și cu Tom, băiatu sori-mi. S-a tăiat la mîină cu o coasă, a căzut peste ea pe cînd cosca finul, și Doamne iartă-mă! a mers trei luni de zile legat, domnule. Să nu-ți vină să crezi! De-atunci mi-e și groază să mai văd o coasă, zău așa!

— E lesne de înțeles! făcu oaspetele.

— Într-o vreme se temea că o să trebuie să-și facă operație... Vai, tare frică i-a mai fost, domnule!

Deodată, omul riscă — un hohot care aducea a lătrat, un hohot pe care părea că vrea să-l innăbușe în gură, să-l înghită...

— Nu zău, îi era tare frică?...

— Da, domnule. Și, credeți-mă, nu-i nimica de ris aicea, cel puțin pentru ăi de l-au îngrijit, cum făcui și eu, că soru-mea era, mă rog, ocupată toată vremea cu ăia mai mici... Toată ziua, domnule, îi tot făceam și-i desfăceam bandajele. Așa încît... dacă pot să-mi îngădui să vă spun...

— Vrei să-mi aduci niște chibrituri? o întrerupse brusc necunoscutul. Mi s-a stins pipa.

Luată prin surprindere, *mrs. Hall* tresări ca mușcată de șarpe. Era o grosolanie din partea străinului, după atâtea confesiuni cite-i făcuse ea. Simți o clipă că o îneacă furia, dar, amintindu-și de cei doi galbeni primiți, se stăpîni și plecă să aducă chibriturile.

Luîndu-le din mîna ei, îi spuse scurt „mulțumesc”, apoi îi întoarse spatele și se apucă să privească pe fereastră. Era limpede că nu-i plăceau discuțiile despre operații și bandaje. Așa că, pînă la urmă, buna *mrs. Hall* „nu și-a putut îngădui să-i spună...”

Era însă vădit că felul lui jignitor de a fi o întăritase (*Millie* avea să simtă asta pe propria-i piele, în după-amiaza aceea).

Călătorul a rămas în camera de oaspeți pînă pe la patru, fără să-i ofere inimoasei femei un cît de mic prilej de a mai pătrunde înăuntru. Cea mai mare parte din timp, totul părea cufundat într-o liniște desăvîrșită. Străinul fuma la lumina focului, sau poate moțăia. S-ar fi zis că se înfășura în întunericul care se aduna în odaie din ce în ce mai dens.

Dacă însă ar fi tras cineva cu urechea, ar fi putut să-l audă mișcîndu-se. O dată sau de două ori a scormonit jăromatic și s-a plimbat prin odaie, vreme de cîteva minute. Părea că vorbește de unul singur. Apoi fotoliul a scîrțîit sub greutatea lui.

Pe la vreo patru se întunecase de-a binelea. Tocmai cînd *mrs.* Hall își aduna curajul necesar ca să intre la mușteriu ei și să-l întrebe dacă dorește un ceai, sosi la han Teddy Henfrey, ceasornicarul.

— Pe legea mea, *mrs.* Hall, păcătoasă vreme pentru ăl de n-are încălțăminte zdravănă !

Intr-adevăr, afară zăpada se așternea din belșug. Hangița aprobă din cap. În clipa aceea observă că ceasornicarul avea la el geanta cu scule.

— Ia stai, domnu Teddy, dacă tot ești aici, te-aș ruga să vezi ce-i cu ceasornicu ăl vechi din odaia de oaspeți. Merge bine și bate orele, de-l auzi prin toată casa, numa că minutarul nu vrea cu nici un chip să se miște de la ora șase.

Îl conduse spre odaia de oaspeți, bătu în ușă și intră.

Îl văzu pe străin înfundat în fotoliul din fața căminului. Părea că moțăie ; capul bandajat îi alunecase pe umăr. Odaia era luminată doar de reflexele roșiatice ale flăcărilor. Cu puțin înainte, *mrs.* Hall aprinsese lampa din sala hanului și era încă orbită din pricina luminii ; în fața ochilor îi jucau pete roșii, și totul în jur îi apărea învăluit în umbră, cu contururi nedeslușite. Totuși, o frîntură de secundă i se păru că omul din fața ei avea o gură enormă, căscată, o gură monstruoasă, care-i înghițea toată jumătatea de jos a feței. Fieroașă vedenie : capul bandajat în alb, cu ochelarii accia lugubri, sub care se căsca o gaură neagră, imensă... În aceeași clipă, însă, străinul tresări, se îndreptă în fotoliu și-și duse

mîna la faţă. Hangiţa deschise larg uşa, pentru ca lumina să pătrundă în cameră. Acum putea să-l vadă mai bine : în locul şervetului, îşi aplicase fularul peste obraz. Totul fusese doar o nălucire.

Mrs. Hall începea să-şi revină din spaima prin care trecuse.

— Dacă nu vă supăraţi, domnule, omul ăsta vrea să vadă ce-i cu ceasul.

— Ha ? Să vadă ce-i cu ceasul ? îngăimă ciudatul călător, cu mîna la gură, privind buimăcit de jur împrejur ; apoi, dezmeticindu-se de-a binelea, adăugă : Da, poftim.

Mrs. Hall ieşi să aducă o lampă. Străinul se ridică şi-şi întinse somnoros mădulele. Hangiţa se întoarse apoi cu lampa, iar *mr.*¹ Teddy Henfrey, intrînd în cameră, se găsi faţă în faţă cu acest straniu personaj înfăşurat în bandaje. După cum mărturisea singur mai tîrziu, „rămăsese cu gura căscată”.

— Bună scara, i se adresă necunoscutul, privindu-l „ca pe un broscoi”, după cum se exprima *mr. Henfrey*, pe care-l dăduseră gata ochelarii cei întunecaţi.

— S... sper că n... nu vă stingheresc... se bilbui *mr. Henfrey*.

— Cîtuşi de puţin, răspunse celălalt. Deşi, după cît am înţeles, urmă el, întorcîndu-se spre *mrs. Hall*, camera asta urmează să-mi aparţină mie, pentru propria mea folosinţă.

— Îmi spuneam, domnule, răspunse *mrs. Hall*, că poate şi dumneavoastră aţi prefera ca ceasornicul...

— Desigur, îi tăie străinul vorba, sigur că da, dar în general îmi place să nu fiu stingherit. Se rezemă de cămin şi-şi duse mîinile la spate. Şi pe urmă, adăugă el, cînd se va sfîrşi cu reparaţia

¹ Prescurtare de la *mister* (engl.), domnule.

ceasornicului, aş dori un ceai. Dar nu mai înainte de-a isprăvi dumnealui.

Mrs. Hall voia tocmai să iasă din cameră — de astă dată nu mai încercase să lege o conversaţie, pentru că nu i-ar fi convenit să fie repezită de faţă cu *mr. Henfrey* —, cînd călătorul o întrebă dacă a făcut ceva în chestiunea transportului bagajelor din Bramblehurst. Femcia îi răspunse că a vorbit cu poştaşul şi că le-ar putea aduce un cărăuş a doua zi.

— Eşti convinsă că n-ar fi posibil să le capeţi mai curînd ? insistă el.

Cu o răceală tăioasă în glas, *mrs. Hall* declară că este convinsă de acest lucru.

— Aş dori să-ţi aduc la cunoştinţă că mă ocup cu cercetări ştiinţifice, îi explică străinul. Nu ţi-am spus asta de la început, pentru că eram prea îngheţat şi obosit.

— Adevărat, domnule ? exclamă *mrs. Hall*, adînc impresionată.

— Mai trebuie să-ţi spun că bagajul meu conţine diferite aparate şi instrumente...

— Lucruri foarte de folos, domnule, pricep.

— ...şi că, bineînţeles, sînt nerăbdător să-mi continui cercetările...

— Desigur, domnule.

— Motivul care m-a adus la Iping.. — urmă el, căutîndu-şi cuvintele, a fost... dorinţa de singurătate. Nu vreau să mă tulbure nimeni în munca mea. Şi pentru că veni vorba de munca mea, ţin să-ţi mai spun că am suferit un accident...

„Am ştiut eu !” se bucură *mrs. Hall* în sinea ei.

— ...Aşa că trebuie să duc o viaţă mai retrasă. Uneori vederea mi-e atît de slăbită şi mă dor ochii atît de rău, încît simt nevoia să mă încui în odaie

și să stau ceasuri întregi pe întuneric. Asta nu întotdeauna, numai din cînd în cînd. Și nu acum, bineînțeles. Cînd am asemenea momente, cel mai mic zgomot, de pildă dacă-mi intră o persoană străină în cameră, înseamnă pentru mine o tortură... E necesar ca lucrul acesta să fie limpede pentru dumneata.

— Desigur, domnule, răspunse *mrs.* Hall. Și dacă pot să-mi îngădui să vă întreb...

— Cred că asta e tot ce-am avut de discutat, încheie străinul, cu tonul acela calm și hotărît pe care-l folosea ori de cîte ori găsea de cuviință.

Hangița își amină întrebarea și compasiunea pentru un alt prilej.

După ce femeia ieși din cameră, oaspetele rămase în picioare, în fața focului, privind cum *mr.* Henfrey repara ceasul. Meșteșugarul lucra cu lampa alături. Razele de lumină cernute de abajurul verde cădeau pe mîinile lui și pe cadran, lăsînd restul încăperii în penumbră. Cînd își ridică privirea, în fața ochilor îi jucau scînteii multicolore. Curios din fire, se apucă să demonteze întregul mecanism al ceasornicului — treabă cu totul inutilă —, doar-doar să mai zăbovească pe acolo și poate, cine știe, să înnoade o convorbire cu ciudatul mușteriu. Dar străinul păstra o tăcere desăvîrșită. Era atît de tăcut, încît *mr.* Henfrey simțea că-i calcă pe nervi. La un moment dat i se păru că e singur în cameră și ridică privirile încercînd să străpungă perdeaua de pete verzui care i se așternuse peste ochi... dar acolo, învăluit în întunericul cenușiu, pîndea capul bandajat, cu lentilele acelea enorme, întunecate, care-l priveau fix... Inghețat de frică, Henfrey rămase vreme de un minut cu ochii pironiți asupra chipului din umbră. Apoi își plecă din nou privirea peste ceasornicul desfăcut. Tare neplăcută situație! Ar fi trebuit să

vorbească ceva. Ce-ar fi să-i comunice că vremea-i prea friguroasă pentru data la care se aflau ?

Iși înalță capul, ca și cum ar fi vrut să prindă curaj în vederea acestei introduceri.

— Vremea... începu el.

— De ce nu isprăvești și nu pleci odată ? izbucni arătarea aceea țepăună, în al cărei glas clocotea o furie cu greu înăbușită. N-ai altceva de făcut decît să fixezi minutarul pe axa lui. Ceea ce faci dumneata e curată înșelătorie !

— Indată, îndată, domnule, într-un minut sînt gata. L-am examinat.

Și *mr. Henfrey* și-a terminat treaba și a plecat. Dar a plecat plin de indignare. „Ei, fir-ar să fie ! protestă el în gînd, luptîndu-se cu nămeții, un om trebuie să mai demonteze din cînd în cînd un ceasornic, nu-i așa ?” Și apoi : „Ce adică, n-are voie omul să se uite la tine ? Urîtule !” Și iarăși : „Se vede treaba că nu. Urmărit de poliție dacă-i fi, și tot nu te-ai bandaja și înfofoli mai tare !”

În colț, la Gleeson, îl zări în trăsura lui pe *mr. Hall*, care devenise de curînd soțul stăpînei „Poștalionului cu cai”. Oricînd era nevoie, *mr. Hall* făcea transporturi cu trăsura din Iping spre Sidderbridge Junction : de acolo se întorcea el acum. Și, judecînd după felul cum mîna caili, era limpede că făcuse „un mic popas” la Sidderbridge.

— Bună, Teddy ! strigă el, trecînd înainte.

— Te așteaptă acasă o sperietoare ! îl preveni Henfrey.

Pornit pe taifas, Hall frînă caili.

— Ce tot îndrugi acolo ?

— Un mușteriu foarte suspect, care a tras la „Poștalionul cu cai”, îl lămuri. Pe cîntea mea ! Și se porni să-i schițeze lui Hall un portret foarte viu al fiorosului musafir de la han. Asta cam miroase

a deghizare, hai, ce zici? Eu, unu, n-aş primi în casa mea pe cineva pînă nu l-aş vedea la mutră, insinuă Henfrey. Dar femeile sînt așa de încrezătoare cînd e vorba de străini!... S-a băgat într-o odaie de-a ta și nu și-a zis nici măcar numele, îți place?

— Nu mai spune! se minună Hall, care era cam greoi la minte.

— Da, da! A închiriat odaia cu săptămîna. Orice-o fi, mai devreme de-o săptămîna nu poți să-i faci vînt. Și are o grămadă de bagaje, care-i sosesc mîine, așa zice el. Vezi numai să n-aibă lăzi umplute cu pietre!

Și-i povesti cum fusese escrocată mătușa lui din Hastings de către un străin, care venise cu niște valize goale. Într-un cuvînt, îi strecură bietului om în suflet sămînța îndoielii.

— Dă-i drumu, bătrîno! își îndemnă Hall iapa. Am să văd eu cum stau lucrurile.

Cu inima ușurată, *mr. Henfrey* o porni mai departe.

Dar *mr. Hall* n-a mai apucat „să vadă cum stau lucrurile”. N-a pus bine piciorul în prag, că l-a și luat în primire nevastă-sa: de ce, mă rog, întîrziase atîta la *Sidderbridge*? Și, la întrebările lui timide, hangița i-a răspuns acru de tot, fără să-i spună ce dorea el să știe. Dar sămînța îndoielii aruncate de *mr. Henfrey* incolți în mintea lui *mr. Hall*, în ciuda bruftuielilor primite.

— Voi, femeile, nu le știți chiar pe toate, declară el sentențios.

Era hotărît să afle cît mai multe despre originalul oaspete, și asta cît mai curînd cu putință. Și, cînd călătorul se duse la culcare, adică pe la nouă și jumătate, *mr. Hall* intră foarte îmbufnat în camera de oaspeți, examinează cu multă atenție mobila neves-

ti-si, ca să arate că el, și nu străinul, era stăpîn acolo și, cu o umbră de dispreț, cercetă un petic de hîrtie mîzgălit cu cîteva calcule, pe care-l lăsase străinul. Înainte de-a merge la culcare, o povățui pe soția dumisale ca a două zi să examineze cu multă atenție bagajele mușterului.

— Vezi-ți tu de treaba ta, Hall, îl rezezi hangîța, că de-a mea am eu singură grijă.

Simțea cu atît mai mult nevoia să-și verse focul pe consortul ei, cu cît își dădea seama că străinul acesta era, fără îndoială, un soi cu totul aparte și cu cît se simțea și ea cuprinsă de neliniște. Se deșteptă în toiul nopții, din pricina unui coșmar: vedea niște capete mari, albe, ca niște napi, cu ochi întunecați, care se căscau la ea... și capetele astea atirnau de niște gîuri nesfîrșit de lungi, care se întindeau după ea... *Mrs. Hall* era însă o femeie cu capul pe umeri: își înfrînse spaima, se întoarse pe partea cealaltă și adormi la loc.

III. CELE O MIE ȘI UNA DE STICLE

Cam așa s-au petrecut lucrurile în ziua aceea de 9 februarie, pe la începutul dezghețului de primăvară, cînd acest personaj neobișnuit a aterizat din infinit tocmai în satul Iping. A doua zi, pe un noroi cumplit, îi sosiră și bagajele. Putem spune că erau niște bagaje care-ți atrăgeau de îndată luarea-aminte. Mai întîi, două geamantane, așa cum sînt geamantanele oricărui cetățean obișnuit; pe urmă, însă, venea și o ladă cu cărți, niște cărți mari, groase, dintre care unele scrise de mînă, cu o caligrafie greu de des-

cifrat, și, în sfârșit, o mulțime de coșuri, cutii și lădițe, care conțineau niște obiecte împachetate în paie. „Sticle“, își dădu cu părerea bărbatul hangitei, scormonind printre paie, plin de curiozitate.

Încotoșmănat cu pălărie, palton, mănuși și șal la gît, ciudatul călător apăru deodată în ușă, nerăbdător să-și vadă bagajele, pe care i le adusese *mr. Fearenside* cu căruța. Tot pregătindu-se să ajute la cărat, Hall se cam întinsese la vorbă. Străinul ieși în capul scării, fără să observe cîinele lui *Fearenside*, care adulmeca picioarele lui *mr. Hall* cu un aer *dilettante*¹.

— Haideți odată cu lăzile alea! strigă el. Am așteptat destul!

Coborî treptele și se îndreptă spre spatele căruței, vrînd pesemne să ia un coș maimic. Și atunci...

Din clipa în care îl zărise, cîinele lui *Fearenside* își zbîrlise părul și începuse să urle ca turbat. Cînd necunoscutul coborî în goană treptele, cîinele făcu un salt și se repezi să-l apuce de mînă.

— Hop! strigă Hall, sărind înapoi (nu prea strălucea de bravură cînd avea de-a face cu cîinii).

— Culcat! zbieră *Fearenside*, apucînd biciul.

Colții cîinului au slobozit iute mîna înmănușată. O lovitură, și cîinele a sărit în lături, pentru ca o clipă mai tîrziu să pună stăpînire pe piciorul străinului. S-a auzit cum pîrîie stofa pantalonului. În momentul acela, însă, cîinele a simțit sfîchiiuirea biciului lui *Fearenside* și s-a retras sub căruță, chelălăind descurajat. Totul se petrecuse cu iuțeala fulgerului. Nimeni nu scotea o vorbă limpede, toată lumea țipa. Străinul se uită la mînușa sfîșiată și la pantalonul rupt, făcu un gest ca și cum s-ar fi aplecat să-și examineze piciorul, se răsuci pe călcîie, urcă

¹ Plin de încîntare (it.).

treptele în fugă și intră în han. Pașii săi răsunară de-a lungul coridorului, apoi pe treptele fără covor, care duceau spre odaia lui.

— Sălbăticiune ce ești! răcni Fearenside, dîndu-se jos din căruță cu biciul în mînă. Cîinele îl privea cu nevinovăție printre spițele roții. Fă-te-ncoa! țipă căruțașul, că de nu...

Mr. Hall rămăsese cu gura căscată... „L-a mușcat!“, trase el concluzia... „Mă duc, mai bine, să văd ce face.“

În coridor o întîlni pe nevastă-sa.

— Javra căruțașului l-a mușcat, o lămuri el.

Se duse de-a dreptul sus și, găsind întredeschisă ușa odăii, o împinse și dădu să intre, fără nici un ceremonial (un om săritor din fire n-are nevoie de formalități).

Storul fusese coborît, și odaia era cufundată în umbră. O clipă, *Hall* avu în fața ochilor o privești tare ciudată: ceva care semăna cu un braț ciung se mișca în direcția lui, iar pe un fond alb, cam la înălțimea capului, apăreau trei pete imense, fără formă precisă. În aceeași clipă, însă, o lovitură zdravănă în piept îl azvîrli afară, ușa îi fu trîntită în nas, iar cheia se răsuci în broască. Totul se petrecuse cu atîta iuțeală, încît omul nostru nu avusese vreme să privească mai cu luare-aminte. Doar unduirea unor forme nedeslușite, un brînci, o izbitură, atît. Acum stătea în micul coridor întunecos și-și spărgea capul să-nțeleagă ce putea să însemne arătarea aceea bizară.

După cîteva minute se urni de acolo și ieși în ușa hanului.

Între timp, în fața „Poștașionului cu cai“ se și adunase o mică gloată. Se aflau acolo *mr. Fearenside*, care reluase toată povestea de la capăt, *mrs. Hall*, care pretindea că javra lui n-are nici un drept

să-i muște pe clienții ei, Huxter, negustorul de peste drum, care-i dădea zor cu întrebările, și Sandy Wadgers, fierarul, care-și dădea silința să împartă dreptate; pe lângă aceste persoane, se mai strînseseră cîteva femei și o droaie de copii, care pălăvrăgeau :

— Nu m-ar mușca el pe mine, n-ai grijă !

— Cîini de soiul ăsta n-ar trebui ținuți !

— Da' de ce l-o fi mușcat ?

Și așa mai departe.

Privindu-i și ascultîndu-i de pe treptele hanului, *mrs.* Hall se gîndea că nu era cu putință să fi văzut el aievea arătarea aceea sinistră. De altfel, vocabularul lui era prea limitat ca să-i permită să-și comunice impresiile.

— Zice că n-are nevoie de ajutor, răspunse el la întrebarea nevastă-si. Mai bine să-i cărăm bagajul înăuntru.

— Ar fi trebuit să-și dezinfecteze rana la moment, interveni domnul Huxter. Mai ales dacă i s-a umflat...

— Eu i-aș împușca pe toți, asta aș face cu cîinii ăștia, se pronunță o cucoană din grup.

Deodată, cîinele prinse iarăși să urle.

— Hai, dați-i drumul odată, răsună din ușă un glas iritat : era străinul, la fel de înfosit, cu gulerul ridicat și cu marginea pălăriei lăsată în jos. Cu cît o să-mi aduceți mai repede calabalicul ăsta, cu atît am să fiu mai încîntat.

Deținem de la un martor anonim declarația că străinul își schimbase pantalonii și mănușile.

— Sînteți rănit, domnule ? se intersă Fearenside. Imi pare grozav de rău, cîinele...

— Nu sînt de loc rănit. Nici măcar zgîriat. Dați-i mai iute cu coșurile astea !

Apoi înjură în șoaptă, după cum ne afirmă *mr.* Hall.

Îndată ce, conform indicațiilor sale, primul coș a fost cărat în camera de oaspeți, ciudatul călător s-a repezit asupra lui ca un apucat și a început să despacheteze, împrăștiind paiele pe jos cu o totală nepăsare față de covorul doamnei Hall. Din ladă ieșeau la iveală o sumedenie de sticle: borcane pintecoase conținând diverse pulberi, sticlute pline cu tot felul de lichide colorate sau incolore, sticle albastre pe care scria „otravă“, baloane cu gît lung, butelii mari, verzi și albe, flacoane cu dop de sticlă și cu etichete încrustate, sticle cu dop din plută fină, flaconașe picătoare, sticle astupate cu capsule de lemn, sticle de vin, sticle de untdelemn... străinul le înșira pe dulap, pe cămin, pe masa de lângă fereastră, pe jos, pe raftul de cărți, pretutindeni. Farmacia din Bramblehurst nu se putea lăuda nici cu jumătate din sticlăria expusă acolo. Era un spectacol cît se poate de interesant. Coș după coș se ușura de încărcătura lui, pînă ce toate fură golite. Masa din mijlocul odăii dispăruse sub un morman de paie. Afară de sticle, singurele obiecte care s-au mai ivit din coșuri au fost o serie de eprubete și o balanță împachetată cu grijă. Și, culmea!, de îndată ce-a isprăvit cu despachetatul, străinul s-a dus la fereastră și s-a apucat să lucreze, fără să se sinchisească de muntele de paie, de focul care se stinsese, de lada cu cărți rămasă afară sau de restul bagajului, care fusese cărat sus.

Cînd *mrs.* Hall i-a adus prînzul în odaie, necunoscutul era atît de adîncit în munca lui — turna niște picături într-o eprubetă —, încît nici n-a auzit-o intrînd. Abia cînd dumneaei — de bună seamă infuriată de halul în care arăta dușumeaua — a dat la o parte claia de paie și a trîntit aproape ostentativ tava pe masă, străinul a întors capul — nu mai mult de o clipă. Hangița a avut totuși timpul să observe că-și scosese ochelarii, care se găseau lângă el, pe

masă ; ciudat lucru, orbitele ochilor lui păreau nespuse de adânci. Omul își puse ochelarii, se ridică și se întoarse cu fața spre ea. *Mrs. Hall* se pregătea tocmai să se plîngă de paiele de pe jos, dar el i-o luă înainte.

— Aș dori să nu mai intri niciodată în cameră fără să bați la ușă, o repezi el, cu tonul acela de exasperare fără margini, care părea să-l caracterizeze.

— Am bătut, da' se vede că...

— Poate că ai bătut. Dar în cercetările mele, în cercetările mele atît de urgente și de necesare, cea mai mică tulburare, scîrțîitul unei uși... Vreau să te rog...

— Desigur, domnule. Știți ceva ? Dacă vă trebuie atîta liniște, puteți să încuiați ușa, orișicînd vreți.

— E o idee foarte bună.

— Dar paiele astea, domnule... Pot să-mi îngădui să observ...

— Nu. Dacă te supără paiele, trece-mi-le la socoteală.

Și mai bombăni ceva, care aducea foarte mult a înjurătură.

Arăta atît de fioros, așa cum stătea acolo, cuprins de minie — gata-gata să izbucnească —, cu sticla într-o mînă, și eprubeta în cealaltă, încît *mrs. Hall* simți că iar o apucă spaima. Dar nu se lăsa ea cu una, cu două.

— În cazul acesta, domnule, aș vrea să știu cît socotiți că face...

— Un șiling. Pune un șiling. Cred că atîta ajunge, nu ?

— Fie și așa, încuviință *mrs. Hall*, așternînd fața de masă. Dacă vă face plăcere, desigur...

Musafirul îi întoarse spatele și se așeză, oferindu-și privirii doar gulerul ridicat al paltonului.

Conform mărturiei bangiței, străinul a lucrat toată după-amiaza aceea cu ușa încuiată și — cea mai mare parte din timp — în liniște deplină. Doar o singură dată a răsunat o lovitură puternică, urmată de un zăngănit de sticle sparte, de parcă cineva ar fi izbit în masă; s-au auzit apoi zgomot de cioburi, aruncate cu furie pe jos, și un pas nervos străbătînd camera în lung și-n lat. Temîndu-se să nu se fi întîmplat ceva, *mrs. Hall* veni fuga sus și-și lipi urechea de ușă, fără să facă cel mai mic zgomot.

— Nu mai pot continua, bodogănea străinul, ca ieșit din minți, nu mai pot merge înainte! Trei sute de mii, patru sute de mii! Imensitatea asta fără de sfîrșit! M-am înșelat! Poate să dureze toată viața!... Răbdare! Răbdare, da, sigur!... Ești nebun! Nebunule!

În clipa aceea, însă, tropăitul unor bocanci potcoviți, care călcău greoi pardoseala de cărămidă din local, o smulse pe *mrs. Hall* de la postul ei. Vrînd-nevrînd, fu nevoită să renunțe la audierea monologului. Cînd se întoarse, odaia era din nou confundată în liniște; nu se auzeau decît scîrțîitul ușor al scaunului și, din cînd în cînd, clinchetul vreunei sticle. Furtuna se potolise; cercetătorul își reluase lucrul. Cînd i-a adus ceaiul, *mrs. Hall* a zărit sub oglinda concavă din colțul odăii niște cioburi și o pată aurie, care fusese ștersă de mîntuială. Imediat i-a atras atenția asupra acestor stricăciuni.

— Trece-mi-le la socoteală, i-a tăiat el vorba. Pentru Dumnezeu, nu mă scoate din sărite! Dacă-ți fac vreo pagubă, trece-mi-o la socoteală, și gata!

Fără să se întoarcă, străinul continua să bifeze o listă în caietul pe care-l avea în față.

— Am să-ți spun una bună! șopti Fearenside, pe un ton misterios.

Se găseau în nica berărie din Iping Haager.

— Ei, hai, zi odată! îl zori Teddy Henfrey.

— Tipu ăsta de care vorbești, adică ăl de-l mușcă potaia mea, ei bine, e negru! Cel puțin așa-i pe picioare. Văzui prin ruptura de la pantaloni. Te așteptai să dai de culoarea aia roză a pielii, nu? Ei bine, nu s-a văzut nimic! Numa negreală. Ascultă ce-ți zic eu, e negru ca pălăria mea!

— Nemaiauzit! se minună Henfrey. Oricum, e un caz curios. Cum se face atunci că are un nas roșu, de parc-ar fi vopsit?

— Mă rog, admise Fearenside. Știu asta. Da' uite, am să-ți zic ce cred eu. Omu ăsta e bălțat, Teddy! Ici negru, colo alb, e numa pete! Și de-aia se rușinează. Pesemne că-i un soi corcit. Că știi ce se întâmplă la d-alde ăștia? Cîteodată culorile, în loc să se amestece între ele, ies pestrițe. Am mai auzit eu dintr-astea. Așa e și la cai, toată lumea știe...

IV. MR. CUSS ÎI PUNE STRĂINULUI CITEVA ÎNTREBĂRI

Am înfățișat, cu oarecare lux de amănunte, împrejurările în care sosise necunoscutul la Iping, pentru ca cititorul să poată înțelege impresia extraordinară pe care o stîrnise apariția lui. Însă, afară de două întîmplări ciudate, nu s-a petrecut mare lucru în timpul șederii lui la „Poștalionul cu cai“, pînă în ziua de pomină a serbării clubului. Au mai avut loc o serie de ciocniri cu *mrs.* Hall, în chestiuni de disciplină domestică, dar de fiecare dată — pînă

către sfîrșitul lui aprilie, cînd s-au ivit primele simptome de sărăcie — morocănosul locatar îi închidea gura prin simpla mijlocire a unui supliment de plată. *Mr. Hall* nu-l prea avea la inimă pe străin și, ori de cîte ori îndrăznea, își exprima părerea că ar fi mult mai înțelept să i se facă vînt ; nu-și manifesta însă antipatia prea fățiș, ci și-o reținea în mod demn și-l evita pe musafir atît cît îi era posibil.

— Așteaptă pînă la vară, îl povățuia *mrs. Hall*, pînă încep să vină artiștii. După aia om vedea noi ! O fi el cam mofturos, nu zic ba, da' banii rămîn bani, orice-ai vrea tu să zici !

Singuraticul mușteriu nu se ducea la biserică și nu făcea nici o deosebire între duminici și zilele obișnuite (nici măcar nu-și schimba costumul !). „*Lucrează cu toane*“, așa gîndea *mrs. Hall*. Uneori se scula devreme și muncea fără răgaz. Alteori, însă, se trezea tîrziu, se plimba ore întregi în lung și-n lat prin odaie, frămîntîndu-se fără încetare, apoi se apuca să fumeze sau adormea în fotoliul de lîngă sobă. Nu avea nici un fel de legătură cu lumea din afară. Felul lui de-a se purta continua să fie inegal ; comportarea lui era veșnic aceea a unui om întăritat la culme de cineva ; în vreo două rînduri îl auziră trîntind, rupînd, izbind sau sfărîmîndu-și lucrurile, în prada unor accese de furie turbată. Obiceiul de-a vorbi de unul singur, cu voce joasă, punea din ce în ce mai mult stăpînire pe el. Dar, cu toate că asculta cu conștiinciozitate la ușa, *mrs. Hall* nu izbutea să pună cap la cap cele anzite.

Peste zi, străinul ieșea foarte rar din casă, dar pe la asfințit obișnuia să se plimbe, infolotit din cap pînă-n picioare, ca un balot, fără să-i pese dacă afară era cald sau rece ; algea totdeauna cărările cele mai singuratice și mai umbrite. Ochelarii lui, cît roata, și

sinistra-i față bandajată, care se iveau de sub marginea lată cît o streășină a pălăriei, răsăreau uneori pe neașteptate din întuneric, băgîndu-l în sperieți pe vreun muncitor care se întîmpla să treacă pe acolo în drum spre casă. Într-o seară, pe la nouă și jumătate, Teddy Henfrey, ieșind cam pe trei cărări de la „Mantia purpurie“, s-a speriat grozav — mai mare rușinea ! — la vederea unui cap alb ca o tigvă de mort (străinul umbla cu pălăria în mînă), care s-a ivit în lumina ce țîșnea pe ușa hanului. Copiii care-l zăreau pe-nserat visau noaptea căpcăuni... și nu s-ar fi putut spune care pe care se puteau suferi mai puțin ! În orice caz, cele două părți manifestau o vie antipatie reciprocă.

Era firesc ca o persoană cu înfățișare și comportări atît de ieșite din comun să constituie principalul subiect de conversație într-un sat ca Iping. Părerile asupra preocupărilor lui erau împărțite. *Mrs. Hall* se arăta cît se poate de susceptibilă în privința mușterii ei. Cînd era întrebată, explica pe îndelete că dumnealui este un „cercetător științific“ (rostea cu gingășie fiecare silabă, ca și cum s-ar fi temut să nu-i scape vreuna). Dacă interlocutorul dorea să afle ce-i aia un „cercetător științific“, hangița răspundea cu un aer de superioritate că orice om cu carte trebuie să știe măcar atîta lucru, și-i destăinuia apoi că „domnul descoperă lucruri“. Oaspetele ei, adăuga *mrs. Hall*, avusese un accident, care îi desfigurase vremelnice față și mîinile și, fiind o natură foarte sensibilă, nu putea suferi ca lumea să bage de seamă infirmitatea lui.

Dar, fără știrea ei, circula și altă versiune : străinul ar fi un criminal, care s-a infofolit în halul ăsta ca să scape de justiție, înșelînd ochiul poliției. Ideea răsărise în mintea lui *mr. Teddy Henfrey*. Dar nimeni n-auzise ca de pe la mijlocul sau sfîrșitul lui februa-

rie încoace să se fi petrecut vreo crimă mai serioasă. Filtrată prin imaginația lui *mr. Gould*, suplinitorul de la Școala Națională, teoria „crimei” a îmbrăcat o altă formă, și anume, că străinul ar fi fost un anarhist deghizat, care fabrica bombe explozive ; zelosul învățător a luat chiar hotărîrea să-l urmărească pe ascuns, atît cît îi îngăduia timpul liber. E drept că cel mai adesea urmărirea se mărginea la privirea scrutătoare pe care *mr. Gould* i-o arunca străinului, ori de cîte ori îl întâlnea, și la o serie de întrebări de ordin general, adresate unor oameni care nici nu-l văzuseră vreodată. Pînă la urmă, *mr. Gould* n-a descoperit nimic.

Un alt curent de opinie era cel lansat de *mr. Fearendside*. Căruțașul avea cîțiva adepți, care fie că admiteau ca atare teoria culorilor pestrițe, fie că-i introduceau diverse modificări. Așa, de pildă, *Silas Durgan* fusese auzit declarînd că „dacă s-ar arăta la panoramă, ăsta ar face bănet în două ceasuri!”. Și, pentru că era și puțin teolog, *mr. Durgan* îl asemuia pe străin cu „omul cu un singur talant”, din *Biblie*. Alții adoptaseră un punct de vedere care soluționa toate problemele : îl considerau pe misteriosul personaj drept un nebun inofensiv. Această versiune avea avantajul că lămurca dintr-o dată toate semnele de întrebare. În afara acestor grupuri cu opinii bine definite, se mai găseau și cîte unii cu păreri mai schimbătoare sau alții care amestecau mai multe versiuni la un loc. Locuitorii din *Sussex* nu prea erau superstițioși ; abia după întîmplările de la începutul lui aprilie prinse pentru prima oară să umble prin sat zvonul că ar fi ceva necurat la mijloc. Chiar și atunci însă, numai femeile plecau urechea la asemenea șoaapte... Oricum, indiferent de ceea ce gîndeau despre obiectul atenției lor, toți locuitorii din *Iping* cădeau de acord într-o singură privință : antipatia pe

care o nutreau față de el. Nervozitatea lui, pe care mintea unui intelectual de la oraș ar fi înțeles-o cu ușurință, îi uluia pe acești pașnici cetățeni din Sussex. Gesturile lui de furie, pe care le surprindeau din cînd în cînd, pasul repezit cu care trecea seara pe lingă ei, căutînd ungherele cele mai retrase, exploziile de nefirească minie cu care respingea orice manifestare de curiozitate din partea lor, gustul lui pentru întuneric, care-l făcea să încuie ușile, să tragă storurile, să stingă luminările și lămpile — cine ar fi putut să aprobe astfel de purtări? Cînd îl întilneau prin sat, se fereau din drumul lui; după ce trecea, tinerii șugubeți își ridicau gulerele paltoanelor, își pleoșteau marginile pălăriilor și se luau după el, maimuțărindu-i purtarea stranie. Era pe atunci la modă un cîntec popular, care se chema *Căpcăunul*. La concertul dat în sala de festivități a școlii — cu scopul strîngerii de fonduri pentru înzestrarea bisericii cu lămpi —, miss Satchell a cîntat *Căpcăunul*... și de-atunci, era de-ajuns să se adune doi-trei săteni la un loc, ca, de îndată ce se ivea străinul, să se audă cîte-o frîntură din cîntecul cu pricina, fredonată cu un semiton mai sus, sau mai jos. Copiii pe care-i apuca seara pe uliță strigau după el „Căpcăunule“ !, și o ștergeau la iușcală, fudulindu-se cu bravura lor, dar cu inima cît un purice.

Pe Cuss, felcerul satului, îl rodea curiozitatea. Bandajele acelea îi ațîtau interesul profesional; cele o mie și una de sticle, de care auzise, îi stirneau invidia. În tot cursul lunilor aprilie și mai a pîndit un prilej de-a intra în vorbă cu străinul. În cele din urmă, pe la Rusalii, simțind că nu mai poate rezista, și-a găsit drept pretext o listă de subscripție pentru angajarea unei infirmiere comunale. Dar nu mică i-a fost mirarea cînd a aflat că *mrs. Hall* nici nu știa cum îl cheamă pe mușteriu ei.

— Mi-a zis el un nume, făcu încurcată *mrs. Hall* (declarație care de altfel era cu totul inexactă), dar nu l-am auzit bine.

Se gîndea și ea că-i o dovadă de prostie să nu știe numele cuiva cu care stă sub același acoperămint.

Cuss ciocăni în ușa camerei de oaspeți și intră. Dinăuntru se auzi o înjurătură strașnică.

— Vă rog să mă scuzați că vă tulbur... a început felcerul.

Dar în clipa aceea ușa s-a închis, așa că *mrs. Hall* n-a mai putut prinde restul conversației.

Timp de vreo zece minute nu s-au auzit decît un murmur de voci... apoi un strigăt de uimire, tropăit de picioare, zgomotul unui scaun răsturnat, un hohot de rîs ca un lătrat, pași iuți care se îndreptau spre ușă... și în cele din urmă apăru Cuss, alb la față, aruncînd peste umăr niște priviri îngrozite. Lăsă ușa deschisă în urma lui, fără măcar să se uite la han-giță, străbătu coridorul în fuga mare, coborî treptele și dispăru. *Mrs. Hall* stătea în dosul teighelei, cu ochii țintă la ușa deschisă a camerei de oaspeți. Îl auzi pe străin cum rîde încetîșor și cum umblă prin odaie. De unde stătea ea, nu putea să-i vadă fața. Deodată, ușa camerei fu trîntită cu putere, și liniștea se așternu din nou.

Cuss alergase glonț la *mr. Brunting*, vicarul.

— Arăt eu a nebun ? izbucni felcerul, de cun pă-trunse în cămăruța ponosită a sfintiei-sale. Am eu aer-ul cuiva care nu-i în toate mințile ?

— Ce s-a întîmplat ? întrebă *mr. Bunting*, așe-zînd un amonit peste foile volante, pe care-și scria viitoarea predică.

— Omul acela de la han...

— Ei bine ?

— Dă-mi ceva de băut, gîfii Cuss, lăsîndu-se să cadă pe un scaun. După ce-și potoli nervii cu un pa-

har de vin ieftin — singura băutură pe care o avea bunul popă la îndemână — îi povesti despre întrevăderea pe care o avusese cu puțin înainte. Intru în odaie, începu el, și-i cer să subscrie la fondul ăla pentru infirmieră. Cum am intrat eu, și-a vîrît mîinile în buzunare și s-a trîntit în scîrbă pe un scaun. Cînd i-am zis despre ce-i vorba, ce crezi c-a făcut? S-a smiorcăit. Zic eu p-ormă: Am auzit că vă interesați de știință... La care el: „Da, da“, și iarăși a tras pe nas! Și uite-așa se tot smiorcăia într-una! Pesemne c-a prins un guturai numărul unu. Nici nu-i de mirare, dacă umblă toată ziua înfofolit! Ei, și m-apuc eu să-i vorbesc de infirmietă, da-n vremea asta trag cu coada ochiului pîn toate părțile, să văd și eu ce minune era p-acolo... Sticle — chimicale cu grămada! Balanță, eprubete în stative, și un miros — ca de ghiocei. Îl întreb dacă-i dispus să dea și el ceva. „Am să mă gîndesc“, face el. După aia l-am întrebat fără-nconjur dacă se ocupă cu vreo cercetare. „Da“, zice el. O cercetare de lungă durată? Atunci eu cam intrat dracii-ntr-nsul: „O să dureze al naibii de mult“, îmi zice el și, la vorbele astea, ca să zic așa, i-a sărit muștarul. Zău? fac eu. Atunci se apucă să-mi înșire tot necazul lui. Stătuse toată vremea ca pe jărat, și întrebarea mea parcă i-a turnat gaz pe foc. Nu știu ce mi-a zis el de un fel de rețetă, cică o rețetă foarte importantă, da' n-a vrut să-mi spună la cei folosea. Era ceva medical? întreb eu. „Dracu să te ia! sare el. Ce tot urmărești să scoți de la mine?!“

Mi-am cerut scuze. La care el iar s-a smiorcăit și a tușit. După aia mi-a povestit mai departe. Zicea că a citit rețeta. Care rețetă conținea vreo cinci ingrediente. Și după aia a pus-o jos și a întors capul. „Vine, zice el, un curent de la fereastră și suflă hîrtia. Un filfiit, un foșnet (știi, dumnealui lucrează

într-o cameră cu căminul deschis), și gata ! Vîntul a dus-o peste flăcările din cămin și a ridicat-o în sus pe horn.“ El s-a repezit după rețetă tocmai cînd hîrtia urca pe horn. Așa ! Ei, cînd a ajuns aicea cu povestea, a vrut, mă rog, să-mi arate cum s-a întîmplat... și a-ntins brațul.

— Ei și ?

— N-avea mîină. Numai mîineca goală. „Maică, Doamne ! zic eu în mine, asta înseamnă schilodire, nu glumă ! Se vede că poartă o proteză, așa mi-am dat eu cu ideea, și și-a scos-o...” Da' după aia stau eu și mă gîndesc bine : „Mă, e ceva ciudat în treaba asta. Cum dracu' de poa' să ție mîineca în sus — o mîinecă umflată, domnule ! —, dacă n-are nimic în ea ?“ Pentru că, îți spun, nu era nimic în ea ! Nimic pînă la încheietura cotului. Am putut să mă uit prin deschizătura manșetei pînă sus la cot ! Încă ceva : mîineca avea o gaură, și prin gaura aia zăream o li-cărire de lumină ! „Dumnezeule mare !“ am gemut eu. Atuncea omul s-a oprit din vorbă. S-a uitat la mine cu niște ochi de te băgau în boale, și după aia s-a uitat la mîinecă.

— Ei bine ?

— Asta-i tot. N-a zis nici o vorbă, s-a uitat la mine țintă și și-a vîrit iute mîineca la loc în buzunar. „Tocmai îți spuneam, a zis el mai departe, că hîrtia luase foc, nu-i așa ?“ Și iarăși a tușit... Cum dracu de poți să miști în felul ăsta o mîinecă goală ? l-am întrebat eu. „O mîinecă goală ?“ Da, o mîinecă goală. „O mîinecă goală, ai zis ? Ai văzut că-i goală ?“

Se ridicase în picioare. M-am sculat și eu. A venit încetișor spre mine. Vreo trei pași a făcut. Acum eram foarte aproape unul de altul. Sforăia, de te băga-n sperieți. Eu nu m-am clintit din loc, da' să fiu eu al dracului dacă ar mai putea carcva să stea liniștit cînd s-ar apropia de el încet-încet căpă-

țina aia bandajată, cu niște ochelari cît farfuriile. „Ai spus că era o mîneacă goală ?” întrebă el a treia oară. Da, sigur, zic eu.

Ei, și ce crezi că face atunci ? Își scoate mîneca din buzunar, cu o încetineală care te înnebunea, și-și ridică brațul spre mutra mea, ca și cum ar fi vrut să mi-l mai arate o dată. Da' cum îți spun, foarte încet. Eu mă holbam la el. Mi se părea că stau acolo de-un veac. Ei bine, zic (și tușesc ca să-mi dreg glasul), nu-i nimica înăuntru.

Simțeam nevoia să îndrug ceva, pentru că începuse să-mi fie frică. Puteam acum să văd prin mîneacă pînă în fund, la umăr, fiindcă el a întins-o drept spre mine, încet de tot, uite-așa, pînă cînd manșeta a ajuns la vreo două degete de ochii mei. Nu vezi în fiecare zi o mîneacă goală, care se întinde spre tine, așa-i ? Și-apoi...

— Ei ?

— Ceva, ceva care la atingere aducea a deget, mi-a tras un bobîrnac în nas !

Bunting începu să rîdă.

— Dar nu era nimic înăuntru ! se înfierbîntă Cuss, și, cînd rosti cuvîntul „înăuntru”, glasul i se prefăcu într-un răget. Dumitale ți-e ușor să rîzi, dar îți spun că de îngrozit ce eram i-am dat una peste mîneacă, am făcut stînga-mprejur și am șters-o de-acolo, l-am lăsat...

Felcerul se opri. Se vedea limpede că groaza care-l cuprinsese nu era de loc prefăcătorie. Cu o mutră jalnică, se răsuci și-și mai turnă un pahar din excelentul vin ieftin al vicarului.

— Și cînd l-am lovit peste mîneacă, reluă el, am simțit că ating o mîină... Și nu era nici o mîină ! Nici urmă de așa ceva !

Mr. Bunting rămase pe gînduri. Privi bănuitor spre Cuss.

— E o poveste foarte interesantă, rosti el. Își luase o înfățișare gînditoare și plină de gravitate. Da, da, într-adevăr, o poveste foarte interesantă... repetă *mr. Bunting*, cu un aer de emfază doctă.

V. SPARGEREA DE LA SEDIUL PAROHIEI

Datele asupra spargerii de la casa parohială ne-au parvenit prin amabilitatea vicarului și a soției sale. Lucrurile s-au petrecut la o oră înaintată din noaptea spre Rusalii, sărbătoare în cinstea căreia la *Iping* are de obicei loc o festivitate la club. Se pare că în liniștea aceea adîncă dinaintea zorilor, *mrs. Bunting* s-ar fi trezit dintr-o dată cu impresia certă că cineva deschide și închide ușa dormitorului. La început nu l-a deșteptat pe-al său soț, ci a rămas în pat, trăgînd cu urechea. Deodată desluși lipăitul unor picioare goale, care veneau dinspre camera alăturată și străbăteau coridorul, îndreptîndu-se spre scară. Îndată ce se încredință că nu s-a înșelat, îl sculă pe reverend *mr. Bunting*, cît putu de încet. Părintele nu aprinse lampa, ci, punîndu-și ochelarii, halatul doamnei și papucii de baie, ieși în ușă, să asculte. Auzi limpede cum cineva bijbîia pe la pupitrul din odaia lui de lucru de la parter. Apoi, un strănut strașnic făcu să se cutremure pereții. Vicarul se întoarse în dormitor, puse mîna pe arma cea mai la îndemînă, vătraiul, și coborî tiptil scara, fără cel mai mic foșnet. *Mrs. Bunting* ieși după el și se opri în capul scării.

Ceasul era aproape patru, și întunericul nopții se destrăma încet-încet. Pe coridor se zărea o geană de lumină, dar prin ușa odăii de lucru se căsca bezna

de nepătruns. Liniștea adîncă nu era tulburată decît de scîrșitul ușor al treptelor sub pasul domnului Bunting și de zgomotele nedeslușite din odaia de jos. Deodată, un pocnet, hîrșitul unui sertar care se deschide și un foșnet de hîrtii. Urmă o înjurătură, apoi sfîrșitul unui chibrit, și camera fu scaldată într-o lumină gălbuie. Vicarul, care ajunsese pe coridor, putu să zărească prin crăpătura ușii pupitrul, sertarul deschis și o luminare care ardea pe pupitru. Dar pe hoț nu izbuti să-l vadă ! Rămase locului, neștiind ce hotărîre să ia. Cu chipul alb și încordat, *mrs.* Bunting cobora încet scările în urma lui. Un singur lucru îi dădea curaj domnului Bunting : convingerea că hoțul era unul de prin sat.

Un zornăit de monede... înțelesesă că hoțul dăduse peste banii pe care-i țineau pentru gospodărie — cu totul două lire și ceva, în monede de aur. La auzul acestui sunet, reverend *mr.* Bunting simți brusc îndemnul de-a intra în acțiune. Strîngînd cu putere vătraiul în mînă, năvăli în cameră, urmat îndeaproape de nevastă-sa.

— Predă-te ! strigă reverendul, cu o voce fîroasă..., și se opri, înmărmurit : odaia era cu desăvîrșire goală.

Totuși amîndoi ar fi putut jura că auziseră chiar în momentul acela pe cineva mișcîndu-se prin odaie. Stătură vreo jumătate de minut nemișcați, cu respirația tăiată. Apoi, *mrs.* Bunting străbătu încăperea și se uită în dosul paravanului, iar *mr.* Bunting, însuflețit de un impuls asemănător, privi sub pupitru. *Mrs.* Bunting ridică perdelele, iar *mr.* Bunting examinează soba și scormoni în ea cu vătraiul. *Mrs.* Bunting cercetă cu atenție coșul de hîrtii, iar *mr.* Bunting deschise lădița de cărbuni. În sfîrșit, se opriră amîndoi și-și adresară unul altuia priviri întrebătoare.

— Aș fi putut jura că... începu *mr. Bunting*, dar se opri. Lumînarea! răzni el. Cine-a aprins lumînarea?

— Sertarul! exclamă nevastă-sa. Uite, banii au dispărut!

Alergă spre ușă. Dintre toate întîmplările extraordinare...

În momentul acela răsună pe coridor un strănut viguros. Dădură buzna afară din odaie, dar tocmai atunci ușa de la bucătărie se închise cu o bufnitură zdrăvăună.

— Adă lumînarea ordonă *mr. Bunting*, și luminează-mi drumul!

Auziră amîndoi un zăngănit de zăvoare trase în grabă. Cînd a împins părintele ușa de la bucătărie, tocmai se deschidea ușa din fund, lăsînd să pătrundă înăuntru lumina cenușie a zorilor, care se așternea peste tufișurile întunecate ale grădinii din spatele casei. *Mr. Bunting* era sigur că nimeni și nimic nu ieșise pe ușa din fund. Și, totuși, ușa asta s-a deschis, a rămas un moment nemișcată, și pe urmă s-a trîntit la loc! În clipa aceea, flacăra lumînării pe care o adusese *mrs. Bunting* tremură, orbindu-i cu pîlpîirea ei jucăușă... Trecu mai bine de un minut pînă cînd intrară în bucătărie.

Încăperea era goală. Au zăvorît la loc ușa din fund, au examinat cu atenție bucătăria, camera, spălătorul și, în cele din urmă, au coborît în pivniță. Au scotocit toată casa, dar degeaba. N-au aflat pe nimeni.

Zorii zilei îi găsiră pe *mr. Bunting* și pe soția lui — o pereche destul de bizar costumată — uitîndu-se năuci unul la altul și explorîndu-și propria locuință, la lumina inutilă a unui muc de lumînare.

— Dintre toate întîmplările extraordinare... începu reverendul, pentru a douăzecea oară.

— Dragul meu, îl întrerupse *mrs.* Bunting, o aud pe Susie venind. Rămii aici pînă intră ea în bucătărie, și după aia fugi iute sus.

VI. A INNEBUNIT MOBILA !

În luna Rusaliilor *mrs.* Hall și soțul dumisale se treziră dis-de-dimineață, înainte chiar ca Millie să se fi înhămat la corvoada zilnică, și coborîră tiptil în pivniță. Aveau de îndeplinit acolo o operație care-i privea exclusiv pe ei — ceva în legătură cu greutatea specifică a berei lor.

Abia intraseră în pivniță, cînd doamna Hall constată că uitase să aducă sticla cu sarsaparilla¹, din dormitor. Cum dumneaei era expertul și operatorul principal în treaba asta, misiunea de a se duce sus după sticlă îi reveni soțului.

Ajuns în capul scării, *mr.* Hall se miră o clipă văzînd că ușa odăii de oaspeți era întredeschisă. Își urmă însă drumul, intră în dormitor și luă sticla, așa precum i se poruncise.

Pe cînd cobora, observă ceva nou : zăvoarele ușii de la intrare fuseseră date în lături. Și atunci, iluminat de o străfulgerare subită, făcu o legătură între toate amănuntele acestea și bănuielile domnului Teddy Henfrey. Își amintea cu certitudine că seara trecută ținuse chiar el lumînarea, în timp ce *mrs.* Hall trăgea zăvoarele. Rămase cu gura căscată ; apoi urcă iarăși scara, cu sticla în mînă. Bătu la ușa străi-

¹ Plantă a cărei rădăcină conține saponine ; este utilizată, printre altele, la falsificarea berei.

nului. Nici un răspuns. Bătu iar ; apoi împinse ușa și intra.

Văzu ceea ce se așteptase să vadă. Patul și camera erau goale. Dar — curios lucru, chiar și pentru mintea lui greoaie — pe scaun și de-a lungul spetezei patului erau azvîrlite bandajele străinului și hainele — singurul rînd de haine, după cît știa *mr. Hall*. Pînă și pălăria fleșcăită era cocoțată neglijent pe speteza patului.

Deodată, din adîncurile pivniței răzbi pînă la el glasul nevesti-si. Felul în care îl striga — mîncînd silabele și ridicînd interogativ tonul, pînă la o notă foarte acută (semne care indică la țăranul din West-Sussex că și-a ieșit din răbdări) — îl smulse din uimirea lui.

— George ! George ! Ai găsit ce trebuie ?

Mr. Hall se întoarse și coborî în grabă.

— Jenny, i se adresă el peste parapetul scărilor din pivniță, să știi că ce ne-a zis Henfrey e adevărul adevărat ! Dumnealui nu-i în cameră la el ! Și ușa din față-i descuiată !

La început, *mrs. Hall* n-a prea înțeles despre ce era vorba, dar îndată ce a priceput a dorit să se convingă cu propriii ei ochi dacă într-adevăr odaia era goală. Ținînd încă sticla, soțul o porni înainte.

— Închipuie-ți, draga mea, dumnealui a plecat. da' hainele lui sînt acolo ! completă el. Și atunci mă-ntreb, ce face fără haine ? Țsta nu-i lucru curat !

În timp ce urcau amîndoi scările pivniței, avură impresia — după cum s-a verificat ulterior — că ușa de la intrare s-a deschis și s-a închis la loc ; dar, privind într-acolo și văzînd ușa închisă, nu-și spuseră nimic unul celuilalt. Ajungînd pe coridor, *mrs. Hall* o luă înaintea bărbatului și alergă sus. În clipa aceea strănută cineva pe scară. *Mr. Hall*, care venea

la vreo șase pași în urmă, își închipui că a strănutat nevastă-sa, după cum *mrs. Hall*, care mergea înainte, avu aceeași impresie despre soțul ei. Femeia dădu ușa în lături și privi în cameră.

— Cea mai curioasă afacere pe care am pomenit-o vreodată ! exclamă ea.

Tocmai atunci simți că-i strănută cineva chiar în ceafă. Întorcînd capul, rămase mirată cînd îl văzu pe *mr. Hall* la o bună distanță de ultima treaptă. Dar peste cîteva clipe se află și el în odaie.

Mrs. Hall se aplecă și pipăi perna și așternutul.

— E rece, constată ea. Dumnealui o fi plecat de mai bine de-o oră.

Pe cînd rostea aceste cuvinte, s-a întîmplat ceva extraordinar : cearșafurile s-au strîns singure grămadă, s-au înălțat în aer — un fel de mobilă mișcătoare — și au zburat peste tăblia patului, ca și cum o mină le-ar fi înhățat de la mijloc și le-ar fi zvîrlit pe jos. O clipă mai tîrziu, pălăria străinului sălta de pe speteaza patului, descria prin odaie o amețitoare traiectorie circulară și se avînta drept în obrazul hangiței. La fel de iute a luat-o razna buretele de pe spălător... după el a pornit la plimbare scaunul, aruncînd cu nepăsare pe jos haina și pantalonii străinului... și, rîzînd sec, cu un glas care — ciudat ! — semăna leit cu al sinistrului mușteriu, scaunul și-a întors pe neașteptate cele patru picioare spre *mrs. Hall*, s-a dat puțin înapoi, ca și cum ar fi vrut să-și ia vînt, și a început să tragă vîrtos în ea. Urlînd, hangița s-a răsucit pe călcîie, și atunci picioarele scaunului au împins-o din spate — binișor dar cu toată hotărîrea — silindu-i pe amîndoi soții să iasă din odaie. În urma lor, ușa s-a trîntit cu putere și s-a încuiat singură. Vreme de o secundă, scaunul și patul au executat, după cît se pare, un dans tri-

umfal... Dintr-o dată, însă, totul s-a cufundat în liniște.

Pe scară, biata femeie căzu aproape leșinată în brațele lui *mr. Hall*. Cu greu a izbutit el, ajutat de *Millie*, pe care o deșteptaseră țipetele, să o care jos pe scări și să-i dea întăritoarele care se folosesc în asemenea cazuri.

— Țștia sînt „spiriți” ! bolborosea *mrs. Hall*. Știu eu că ățtia sînt „spiriți”. Am citit eu la jurnal de ei. Mese și scaune care sar și dansează...

— Mai ia o picătură, *Jenny*, o îndemnă *Hall*. O să te întărească...

Mrs. Hall îi dădea înainte :

— Încuie-l afară ! Nu-l mai lăsa să intre ! Am mirosit eu ceva... Trebuia să-mi dau seama... Cu ochii ășia și cu capul ăla bandajat... și nu mergea niciodată duminica la biserică ! Unde mai pui, toate sticlele alea — mai multe decît se cuvine să aibă cineva ! Mi-a băgat „spiriți”-n mobilă... Of, în mobila mea, veche, zdravănă, o minune de mobilă ! Chiar pe scaunul ăla obișnuia să șadă biata maică-mea cînd eram eu mică ! Doamne, și cînd te gîndești că acu-acu poa' să sară pe mine !

— Încă o picătură, *Jenny* ! o ruga *Hall*. Ai nervii zdruncinați.

O trimiseră pe *Millie* să-l trezească și să-l cheme pe *mr. Sandy Wadgers*, fierarul, care locuia la capătul uliței.

Fata străbătu în grabă ulița satului, scăldată în lumina polcită a răsăritului de soare.

— Salutări de la domnu *Hall*. Mobila de sus face pe nebuna. Ar vrea domnu *Wadgers* să poștească pînă acolo ?

Așa a grăit *Millie*.

Mr. Wadgers era un om atotștiutor, da, da, chiar ăsta-i cuvîntul ! Pe deasupra, mai era și plin de idei. Îndată a și considerat cazul ca deosebit de grav. „Să-mi pice mie mîna, dacă asta nu-i vrăjitorie“, aceasta a fost opinia imediată a domnului *Sandy Wadgers*. „Cu unu ca ăsta e nevoie de potcoave la picioare !“

Mînat de curiozitate, sosi la han. *Mr.* și *mrs.* Hall ar fi dorit să urce în camera de sus, conduși de *mr. Wadgers*, dar dumnealui nu părea de loc grăbit. Prefera să comenteze cazul pe coridor. Peste drum s-a ivit băiatul de prăvălie al lui *Huxter* și s-a apucat să deschidă obloanele tutungeriei. Îndată l-au invitat și pe el la discuție. Firește, după cîteva minute a sosit și *mr. Huxter* în persoană. Geniul anglo-saxon în materie de parlamentarism se afirmă o dată mai mult : s-au purtat interminabile discuții și nu s-a pornit la nici o acțiune hotărîtoare.

— Trebuie stabilite în primul rînd faptele, insistă *mr. Sandy Wadgers*. Trebuie să fim siguri că sîntem îndreptățiți să spargem ușa. O ușă nespertă poți s-o spargi orișicînd, da', ia zi-mi, o ușă dac-ai spart-o, poți s-o mai faci nespertă ?

Dar deodată, ca prin minune, ușa camerei de sus se deschide de la sine. Toți rămîn înmărmuriți, cu ochii holbați. Străinul, încotoșmănat ca de obicei, își face apariția : începe să coboare scările, aruncîndu-le din dosul ochelarilor aceia întunecați, halucinant de mari, o privire mai mohorîtă și mai de nepătruns ca oricînd. Coboară cu un mers țeapăn și cit se poate de tacticos, privindu-i într-una țintă ; străbate coridorul, mereu cu privirea la ei, apoi se oprește.

— Ia uitați acolo ! exclamă el.

Ochii tuturor se întorc încotro arată degetele lui înmănușate : lingă ușa pivniței se vede o sticlă de sarsaparilla. Apoi străinul se întoarce în odaia lui și,

cu un gest neașteptat, repezit și batjocoritor, le trîntește ușa-n nas.

Nimeni n-a deschis gura pînă ce nu s-a pierdut și ultimul ecou al ușii trîntite.

— Ei bine, dacă asta nu le întrece pe toate... izbucni *mr. Wadgers*, lăsînd alternativa în suspensie.

— Mă duc înăuntru să-l întreb ce înseamnă asta, se decise *Hall*, adresîndu-i-se lui *Wadgers*. Am să-i cer o explicație.

A fost însă nevoie de o bună bucată de timp pentru ca soțul hangitei să ajungă la această dispoziție combativă.

În cele din urmă bătut în ușa, o deschise și apucă să spună doar atît:

— Scuzați-mă...

— Du-te dracului! zbieră dinăuntru un glas înspăimîntător. Închide ușa pe dinafară!

Așa s-a terminat scurta întrevvedere.

VII. DEMASCAREA STRĂINULUI

Necunoscutul se întorsese pe la vreo cinci și jumătate dimineața în micuța odaie de oaspeți a hanului „La poștaionul cu cai”; a rămas acolo pînă pe la prînz, cu storurile lăsate și ușa încuiată. Și nimeni n-a mai îndrăznit să se apropie de el, după pătania lui *Hall*.

Toată vremea asta n-a mîncat nimic. În trei rînduri a sunat — a treia oară prelung și cu nervi —, dar nimeni nu i-a răspuns.

— Sigur că da, mai are și pretenții, după ce-ți trîntește un „Du-te dracului!”, bombăni *mrs. Hall*.

Între timp se vînturase un zvon vag despre spargerea de la parohie. Bineînțeles, faptele fură puse în legătură. Hall, întovărășit de Wadgers, plecă să-l caute pe *mr. Schuckleforth*, magistratul, ca să-i ceară un sfat. Cu ce s-a îndeletnicit străinul în acest răstimp nu s-a putut afla. (Nimeni nu se încumeta să urce scara.) Cînd și cînd îl auzeau cum măsoară odaia în lung și-n lat. În prada unei furii turbate, spărgea la sticle și rupea hîrtii cu nemiluita. În vreo două rînduri a răzbătut pînă jos cîte o explozie de înjurături, care se amestecau cu clinchetul cioburilor.

Micul grup de cetățeni înfricoșați, dar roși de curiozitate, se îngroșa din ce în ce. Veni și doamna Huxter ; cîțiva tineri voioși, gătiți cu jachete negre, cumpărate de gata, și cu crayate din hîrtie *piqué*¹ — mă rog, doar era luna Rusaliilor ! — se alăturară grupului, aruncînd în dreapta și-n stînga întrebări aiurea, care-i puneau și pe ceilalți în încurcătură. Tînărul Archie Harker a reușit să se evidențieze prin curajul de care a dat dovadă, intrînd în curte și încercînd să se uite pe sub storul tras. N-a izbutit el să vadă nimic, dar a lăsat să se înțeleagă că văzuse destule, așa că îndată îl urmară și alți reprezentanți ai tineretului din Iping.

O zi de Rusalii mai frumoasă ca asta nici că se mai pomenise... În josul uliței principale a satului se înșirau vreo duzină de barăci cu diverse distracții ; mai era și o baracă de tragere la țintă, iar pe iarbă, în preajma fierăriei, apăruseră trei vagoane vopsite în galben și în cafeniu ; alături se foiau niște străini de ambe sexe, pitoresc costumați, care instalau un joc de tragere la țintă, format din niște nuci de cocos. Domnii purtau bluze albastre, iar doamnele — șorțuri

¹ Tîghelită (fr.).

albe și pălării la modă, încărcate cu pene. Woodier, de la „Păunul roșu”, și *mr. Jaggars*, cîrpaciul, care se mai ocupa și cu comerțul de biciclete de ocazie, întindeau de-a lungul drumului o ghirlandă cu stegulețe și steme englezești. La origine, ghirlanda asta slujise la aniversarea primului jubileu al reginei Victoria.

Și acolo, la han, în bezna artificială a camerei de oaspeți, în care abia dacă se furișa vreo anemică rază de soare, mușteriu, de bună seamă flămînd, înfodolit în hainele lui groase, care-l stînjeneau, se zgîia într-una la hîrtoagele lui prin ochelarii întunecați, sau umbla cu sticlutele-i murdare... și din cînd în cînd îi mai trăgea cite-o înjurătură sălbatică la adresa tinerilor glumeți, care, dacă nu puteau fi văzuți, se făceau în schimb auziți afară, sub fereastră... În colț, lîngă cămin, zăceau cioburile cîtorva sticle sfărîmate. Un miros înțepător de clor otrăvea aerul.

Am reconstituit acest tablou după tot ce-au putut atunci să prindă oamenii cu urechea și după cele ce-au văzut ei ulterior, cînd au pătruns în odaie.

Pe la prînz, străinul a trîntit de perete ușa camerei lui și a rămas în prag, privind țintă la cei trei sau patru oameni din local.

— *Mrs. Hall* ! a strigat el.

Cineva s-a strecurat afară cu sfială și a chemat-o pe hangiță. Hall nu se întorsese încă.

După un timp apărură *mrs. Hall*, răsufliînd cam anevoie, ceea ce n-o împiedica de fel să se arate și mai țănoșă. Se pregătise pentru această scenă. Își făcu intrarea ținînd în mînă o tăviță, pe care se odihnea o notă de plată neachitată.

— Doriți socoteala, domnule ? întrebă ea.

— De ce nu mi s-a servit gustarea de dimineată ? De ce nu mi-ai făcut mîncarea și de ce n-ai răspuns

cînd am sunat ? Îți închipui că pot trăi fără să mănînc ?

— De ce nu mi s-a achitat nota de plată ? replică doamna Hall. Asta vreau să știu.

— Ți-am mai spus și acum trei zile că aștept un mandat.

— V-am răspuns și acum trei zile că n-am de gînd să aștept nici un fel de mandat. Dumneata bombăni cînd îți întîrzie puțin gustarea, dar că ai întîrziat cinci zile cu plata, aia nu-i nimic ?

Străinul înjură scurt, dar strașnic.

— Hei, hei ! se auzi din sala hanului.

— Și ți-aș fi foarte îndatorată, domnule, dacă ți-ai păstra înjurăturile pentru dumneata ! rosti demn *mrs. Hall*.

Străinul aducea mai mult ca oricînd cu un scafandru înfuriat. Cei din local simțeau că *mrs. Hall* e stăpîină pe situație. Iar felul în care i-a vorbit el în continuare n-a făcut decît să întărească această impresie.

— Ascultă-mă, femeie... începu el.

— Te rog să nu mă „femeiești” pe mine, i-o tăie *mrs. Hall*.

— Ți-am spus că nu mi-a sosit mandatul.

— Ah, da, mandatul. desigur.

— Totuși, cred că mai am ceva prin buzunare...

— Păi, mi-ai zis acu trei zile că n-ai la dumneata mai mult de un *sovereign* de argint.

— Am mai găsit ceva bani.

— Ehehei ! făcură cei din local.

— Mă întreb, unde-ai mai găsit ? îi aruncă hangița.

Această impertinență păru să-l supere din cale-afară de rău. Bătu furios din picior.

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Că mă întreb unde-ai mai găsit gologani... Și înainte de-ți dau nota sau de-ți aduc mâncare, ori altele de felu ăsta, trebuie să-mi lămurești câteva lucruri pe care nu le pricep, și nu numai eu, da' nimeni nu le pricepe, și toată lumea ar cam dori să le înțeleagă. Uite, eu aș vrea să-mi spui ce s-a întâmplat sus cu scaunele mele, și aș mai vrea să știu cum se face că odaia duminică era goală și cum ai făcut de-ai intrat din nou? Toată lumea care vine aici, în casa asta, intră pe ușă — așa-i regula aici la noi — da' dumneata n-ai intrat pe ușă, și aș vrea, mă rog, să știu pe unde ai intrat... Și iarăși aș vrea să știu...

Deodată, străinul își înalță mâinile înmănușate, cu pumnii strînși, izbi din picior și răcni un „Ține-ți gura!”, de vuiră pereții. Uluită, *mrs. Hall* amuți pe dată.

— Dumneata nu înțelegi cine sînt sau ce sînt eu! Ei, las', c-am să-ți arăt. Pe legea mea! Am să-ți arăt! Își duse mîna la față și-și smulse ceva dintre obraji. În centrul figurii lui apărură o gaură neagră. Na, ține! zbiră el.

Făcu cîțiva pași înspre ea și-i întinse un obiect pe care biata femeie îl primi cu un gest mecanic, fascinată cum era de figura lui în plină metamorfoză. Cînd își dădu seama ce ține în mînă, hangița slobozi un țipăt din adîncul pieptului, scăpă obiectul pe jos și se trase înapoi, clătînîndu-se. Era nasul — nasul străinului! —, roz și lucios, care se rostogolea pe dușumea cu un sunet sec de carton...

Necunoscutul își scoase apoi ochelarii, și cei cîțiva martori ai acestei scene prinseră să răsufle mai iute. Își aruncă pălăria de pe cap și, cu mișcări precipitate, își smulse favoriții și bandajele. Pînă atunci și-au mai ținut oamenii firea, dar din clipa aceea toți fură străbătuți de fiorul unei presimțiri sinistre.

— Oh, Doamne sfinte ! gifii cineva.

Și nimeni nu-și mai putu stăpîni groaza.

Era mai oribil decît cea mai macabră închipuire. În fața priveliștii care i se oferea ochilor, *mrs. Hall*, care rămăsese cu gura căscată, încremenită de spaimă, scoase încă un țipăt și o zbughi spre ușă. Ceilalți, după ea. Fuseseră pregătiți să vadă cica-trice, un obraz desfigurat, o hidoșenie monstruoasă — în sfîrșit, ceva palpabil ! —, și, cînd colo, *nimic* ! Bandajele, împreună cu o perucă, zburară de-a lungul coridorului pînă în local, cît pe ce să-i lovească. Dădură cu toții buzna pe treptele hanului, împiedicîndu-se unul de celălalt. Căci omul care stătea înfipt acolo, în pragul odăii, gesticulînd și urlînd niște frînturi de vorbe fără noimă, arăta — pînă la gît — ca oricare om în toată firea, voinic, mă rog... atît numai, că n-avea cap ! Peste gulerul paltonului se căsca vidul — nici urmă de cap !

Localnicii care se găseau mai în josul uliței auziră niște urlete disperate. Toate capetele s-au întors înspre han ; zeci de ochi i-au văzut pe cei de la „Poștalionul cu cai” cum țîșnesc afară ca dintr-un tun, au văzut cum *mrs. Hall* cade lată la pămînt, iar *mr. Teddy Henfrey* sare în lături, ca să nu dea peste ea, apoi au răzbătut pînă la ei urletele înspăimîntătoare ale *Millie-ei* (auzind atîta larmă, fata alergase de la bucătărie și dăduse peste omul fără cap)...

Brusc, vacarmul încetă.

În clipa următoare, toată ulița se îndrepta în goană mare spre han : negustorul de zaharicale, proprietarul tirului din nuci de cocos și ajutorul lui, proprietarul scrînciobului, băiețași, fetețe, eleganții și cochetele sclivisite ale satului, bătrîni în halate, țigănci în șorțuri... Cît ai bate din palme, s-a strîns o gloată de vreo patruzeci de suflete, care creștea

Într-una, se frământa, huiduia, voia să știe totul de-a fir a păr, scotea diverse exclamații și emitea felurite opinii în fața imobilului soților Hall. Toți simțeau nevoia să vorbească de-a valma, și rezultatul era un soi de babilonie. Cîțiva o susțineau pe *mrs.* Hall, care leșinase. Era o învălmășeală grozavă, pe deasupra căreia se depăna povestirea de necrezut a unui gălăgios martor ocular.

— Vai, căpcăunul !

— Da' ce-a făcut ?

— A lovit-o pe fată !

— Zăăău ? !

— S-a repezit la ea cu un cuțit, așa mi se pare.

— N-are cap, îți spun. Și asta nu-i numa așa, o vorbă, ascultă-mă pe mine, e un om fără cap !

— Aiurea ! O fi vreo scamatorie la mijloc !

— Și-a scos cîrpele de pe el !

Imbulzindu-se, ca să apuce să vadă ceva prin ușa deschisă, curioșii alcătuiau un fel de unghi viu, cu vîrfurile în continuă agitație, dirijat spre han.

— S-a oprit un moment, și-atuncea a țipat *Millie*, și el o dată s-a întors ! Fugea fata, de-i săltau fustele, și căpcăunul după ea ! N-a durat cu totul nici zece secunde. P-ormă s-a întors cu un cuțit în mîină și cu o pîine și a rămas așa, stană de piatră, de parcă s-ar fi uitat țintă undeva. Acu un minut, nu mai mult ! A intrat pe ușa aia. Îți spun eu că n-are cap *de loc* ! Chiar acuma puteai să-l vezi...

Un freamăt ușor trecu prin mulțime. Oratorul se opri și se dădu în lături, ca să facă loc unei mici procesiuni, care se îndrepta cu pas hotărît spre han ; în frunte pășea ferm *mr.* Hall, roșu la față ca un rac, apoi venea *mr.* Bobby Jaffers, jandarmul satului, iar la urmă, prudentul domn *Wadgers*. Veniseră înarmați cu un mandat de arestare.

Zgomotoasă, lumea oferea din belșug informații (care se potriveau una cu alta ca nuca-n perete) despre cele întimplate.

— Cu cap sau fără cap, declara Jaffers, eu trebuie să-l arestez, și am să-l arestez !

Mr. Hall urcă treptele și merse drept la ușa odăii de oaspeți, pe care o găsi deschisă.

— Jandarm, rosti el, fă-ți datoria !

Jaffers păși înăuntru, *Hall* după el, și — tot cel din urmă — *Wadgers*... În semiobscuritatea încăperii se profila arătarea fără cap, ținând o coajă de pâine într-una din mâinile înmănușate și o bucată de brânză în cealaltă.

— Asta-i ! strigă *Hall*.

— Ce dracu mai înseamnă și asta ? izbucni o voce mînioasă, care venea cam din dreptul gulerului.

— Al naibii de ciudat mai arăți, stimată domn, începu *mr. Jaffers*. Dar, cu cap sau fără cap, mandatul spune numai „arestați persoana”¹, și datoria-i datorie...

— La o parte ! strigă arătarea, dîndu-se înapoi.

Cît ai clipi, azvîrli în aer pîinea și brînză, iar *Hall* apucă tocmai la timp cuțitul de pe masă, care era cît pe ce să urmeze același drum. Deodată, omul fără cap își smulse mînușa stîngă, care nimeri drept în obrazul lui Jaffers. La care, *mr. Jaffers*, intrerupîndu-și declarația cu privire la mandatul de arestare, se repezi la străin, îl apucă de mîneca din care nu ieșea nici o mîină și-l înșfăcă de gîtul invizibil. O lovitură răsunătoare primită în fluierul piciorului îi smulse un urlet, dar *mr. Jaffers* nu slăbi strînsura. *Hall* strecură cuțitul de-a lungul mesei, către domnul *Wadgers*, care se foia de colo pînă colo,

¹ Joc de cuvinte ; în englezește, cuvîntul *body* înseamnă și persoană, și corp (deci, „arestați corpul”).

ca portarul unei echipe de fotbal în ofensivă, apoi, cînd Jaffers și străinul, înțeleștîndu-se și cărîndu-și la pumni, se împinseră pînă în dreptul lui, Hall dădu să sară în ajutor. Un scaun care se găsea în drum se prefăcu în țandări, și luptătorii se prăvăliră unul peste celălalt.

— Apucă-l de picioare, șuieră Jaffers.

Străduindu-se să aplice instrucțiunea primită, *mr.* Hall se pomeni cu un picior în coaste, care-l scoase din luptă pentru cîteva clipe. Cît despre *mr.* Wadgers, acesta, constatînd că decapitatul a reușit să iasă de sub Jaffers și să-i înfigă genunchiul în piept, se retrase ușurel, cu cuțitul în mînă, înspre ușă, unde se ciocni de *mr.* Huxter și de vizitiul din *Sidderbridge*, care alergaseră în sprijinul legii și al ordinii. În același moment, căzură din dulap cîteva sticle, și încăperea se umplu de o duhoare înțepătoare.

— Mă predau ! strigă necunoscutul, deși îl ținea pe Jaffers ținut sub el. Sări în picioare gîfîind — stranie nălucă, fără cap și fără mîini (își scosese între timp mînușa dreaptă) — și, cu răsufllarea tăiată, gemu : N-are nici un rost !

Părea lucrul cel mai nebunesc din lume să auzi glasul acela care venea din văzduh. Dar țărani din *Sussex* sînt poate oamenii cei mai cu picioarele pe pămînt. Jaffers se ridică și el și scoase o pereche de cătușe, dar se opri brusc, cu ochii holbați. Își dăduse vag seama de absurditatea întregii situații.

— Ia te uită ! Fir-ar să fie ! După cîte văd, nu pot să le folosesc !

Omul fără cap își trecu brațul de-a lungul hainei și, ca prin minune, nasturii pe care-i atîngea mîneca lui goală se deschideau. Apoi bolborosi ceva, că ar fi primit o lovitură în picior, și se aplecă. Părea că-și pipăie pantofii și ciorapii.

— Vai de mine ! a strigat deodată Huxter, ăsta nu-i om, e fantomă ! Numa haine goale ! Ia uitați ! I se vede prin guler căptușeala hainelor, pînă jos ! Pot să-mi bag și mîna !

A întins mîna, dar se pare că s-a lovit de ceva în aer, căci s-a tras înapoi cu un strigăt ascuțit.

— Te rog să nu-mi mai bagi degetele în ochi, răsună vocea aeriană, pe un ton de cruntă indignare. Realitatea este că mă aflu aici, cu cap, mîini, picioare și tot restul, dar că întimplător sint invizibil. E foarte neplăcut, dar așa sint. Asta nu înseamnă că trebuie să fiu rupt în bucăți de orice bădăran idiot din Iping, nu-i așa ?

Costumul de haine, descheiat în întregime și atîrînd de un suport nevăzut, se ridică în sus, cu mînele, îndoite, proptite în șold.

Între timp mai intraseră și alți localnici, așa încît odaia era înțesată de lume.

— Nu zău, invizibil ? îl zeflemisi Huxter, fără să se sinchisească de protestele lui. Cine dracu a mai auzit așa ceva ?

— O fi poate ciudat, nu zic nu, dar cred că nu-i o crimă. De ce să fiu maltratat în halul ăsta de un polițist ?

— A, păi asta-i altă poveste, ripostă Jaffers. Desigur că în întunecimea de aici e cam greu să te vadă omul, dar eu am un mandat de arestare în regulă. Și nu te urmărim pentru că ești invizibil, ci pentru spargere. A fost prădată o casă și s-au furat bani.

— Ei și ?

— Și circumstanțele arată în mod evident că...

— Prostii ! i-o tăie Omul Invizibil.

— Nădăjduiesc că e precum spuneți, domnule ! Dar am primit anumite instrucțiuni...

— Bine, admise brusc arătarea. Am să vin. Am să vin. Dar fără cătuşe.

— Aşa se obişnuieşte, răspunse Jaffers.

— Fără cătuşe ! puse condiţia năluca.

— Scuzaţi-mă, dar...

Dintr-o dată, arătarea se trînti pe un scaun şi, înainte ca cineva să se fi putut dumeri, papucii, ciorapii şi pantalonii erau zvîrliţi grămadă sub masă. Apoi Omul Invizibil sări în sus, şi, haina zbură şi ea cît colo...

— Staţi, opriţi-l ! strigă Jaffers, dindu-şi seama de ce se întimplă. Înşfăcă vesta, dar, cu o smucitură, cămaşa lunecă afară din ea, abandonînd-o moale în mina lui. Prindeţi-l ! zbieră jandarmul, agitînd vesta. Dacă o s-apuce să-şi dea jos toate hainele...

— Prindeţi-l ! striga toată lumea.

Dădură cu toţii năvală spre cămaşa albă, care flutura — unică mărturie vizibilă a existenţei necunoscutului.

Una din mînecele cămăşii îi trînti lui Hall drept în faţă o directă, care-i curmă avîntul şi-l împinse înapoi peste moş Toothsome, paracliserul ; într-o clipă, cămaşa se trase singură în sus şi începu să se zbată în gol şi să dea din mîneci, întocmai ca o cămaşă pe care-o dezbraci peste cap. Jaffers puse mina pe ea, dar nu făcu decît să-i ajute fantomei la dezbrăcat. Ceva din văzduh îl plesni peste gură, îi trase iute bastonul din mînă şi începu să-l croiască pe Teddy Henfrey drept în creştet.

— Atenţie ! strigau cu toţii, năpustindu-se la întîmplare şi lovind în vînt. Prindeţi-l !

— Închideţi uşa !

— Nu-l lăsaţi să scape !

— Am prins ceva !

— E-aici !

Era un adevărat balamuc. Peste fiecare combatant se abătea o ploaie de pumni... Sandy Wadgers, isteț ca totdeauna, ba de astă dată cu deșteptăciunea stimulată de o lovitură zdravănă în nas, deschise ușa și o șterse. Izbindu-se orbește, ceilalți fură îngrămădiți în colțul ușii. Loviturile cădeau ca grindina. Phipps, unitarianul ¹, pierdu un dinte din față, iar Henfrey fu rănit la zgîrciul urechii. Jaffers primi un pumn sub bărbie și, întorcîndu-se, puse mîna pe un corp solid, care se găsea între el și Huxter, *dans la mêlée* ², împiedicîndu-i să se apropie unul de celălalt. Era pieptul vînjos al Omului Invizibil. O clipă mai târziu, întreaga masă de oameni, întăritați, prinși în focul încăierării, dădu năvală în coridorul înțesat de lume.

— Am pus mîna pe el ! zbieră jandarmul.

Icnind și clătînîndu-se, cu fața congestionată și cu vinele umflate, Jaffers ținea piept unui dușman nevăzut, în mijlocul acestui vîlmășag.

Lumea se înghesuia claie peste grămadă, în vreme ce extraordinara pereche își croia drum spre ușa de la intrare și se dădea de-a berbeleacul pe cele cîteva trepte ale hanului. Cu glasul gîuit, Jeffers a scos un urlet, s-a încleștat din toate puterile de prada lui și, apărîndu-se cu genunchii, s-a prăbușit greoi, lovindu-se cu capul de pietriș. Numai atunci degetele lui au slăbit strînsoarea.

Izbucniră răcnete turbate : „Prindeți-l !” „Invizibilul !” și așa mai departe. Un tînăr (care nu era de prin partea locului și al cărui nume nu l-am putut afla) se repezi dintr-o dată și înșfăcă ceva, care i se smulse din mînă și-l aruncă peste corpul polițistului. De partea cealaltă a drumului, o femeie îmbrîncită

¹ Membru al unei secte religioase.

² În îmbulzeală (fr.).

dece un țipăt... un cîine, care părea să fi primit o lovitură de picior, chelălăi și fugi urlînd în curtea lui Huxter...

Acestea fură singurele semne lăsate de Omul Invizibil în trecerea lui.

Cîtva timp, oamenii rămaseră năucii, gesticulînd în neștire... apoi, dintr-o dată, incolți panica și, cît ai bate din palme, se împrăștiară cu mic, cu mare prin sat, ca frunzele uscate luate de vînt. Doar Jaffers zăcea nemișcat, sub prima treaptă a scării hanului, cu fața în jos și cu genunchii îndoiți.

VIII. ÎN TRECERE

Capitolul al optulea este extrem de scurt și relatează următorul fapt: în vreme ce moțăia în plin cîmp, singur cuc, fără ca pe o rază de două mile în jur să mai existe vreun alt suflet (cel puțin așa gîndea el), Gibbins, naturalistul amator din regiune, a auzit că în apropierea lui cineva tușește, strănută și înjură cu foc. Iute a deschis ochii, dar n-a văzut nimic! Ei bine, și totuși se auzea un glas care continua să înjure, cu aceea varietate și bogăție de imagini ce caracterizează înjurăturile unui om cult. Glasul a ajuns la maximum de intensitate, apoi s-a auzit din ce în ce mai slab și s-a pierdut în depărtare, înspre Adderdean — așa i s-a părut lui *mr.* Gibbins. Încă un strănut convulsiv, apoi tăcere. Naturalistul nu aflase nimic despre întîmplările din dimineața aceea, dar fenomenul era atît de uluitor, de

tulburător, încît iubitorul naturii a simţit că tot calmul lui filozofic i se spulberă ; s-a ridicat în grabă şi a luat-o la sănătoasa înspre sat, cu toată iuţeala de care era în stare.

IX. MR. THOMAS MARVEL

Ca să-l cunoaşteţi pe *mr. Thomas Marvel*, trebuie să vă închipuiţi o persoană cu o mutră rubicondă şi mobilă, din care irupe un nas cilindric, cu o gură băloasă, lăbărţată, în necontenită mişcare, şi o barbă teribil de zbîrlită. Corpul lui era predispus la *embonpoint*¹, situaţie pe care o scoteau în relief şi picioarele scurte. Purta un joben de mătase pluşată. Nasturii costumului său erau sistematic înlocuiţi cu sforicele şi şireturi de pantofi, care se zăreau prin punctele mai delicate ale îmbrăcăminţii ; aşadar, era vădit că acest personaj este un celibatar convins.

Domnul Thomas Marvel şedea la marginea drumului care ducea spre Adderdean, cam la o milă şi jumătate de Iping. Picioarele, vîrite în şanţ, se lăfăiau în nişte ciorapi plini de găuri, prin care apăreau degetele mari, grosolane, ce străpungeau văzduhul ca urechile unui cîine la pîndă. Omul nostru contempla leneş — pe toate le făcea el cu lene — o pereche de ghetе cu şiret. Era cea mai trainică pereche de ghetе din cîte nimerise el în ultima vreme, atîta doar, că-i erau cam prea mari... Dimpotrivă, cele pe care le purtase înainte îi veniseră ca turnate, dar mergeau numai pe vreme uscată, pentru bunul motiv că aveau o talpă care nu ţinea

¹ Ingrăşare (fr.).

la umezcală... Mr. Thomas Marvel nu putea suferi ghetetele prea mari, dar nici umezeala la picioare nu-i era pe plac. Pînă atunci nu cugetase niciodată serios care din cele două alternative îi era mai ne-suferită, dar azi era o zi minunată, și dumnealui tot nu avea ceva mai bun de făcut. Așa că-și rînduise frumos pe iarbă cele patru ghete, și acum se uita la ele. Și tot privindu-le cum zăceau acolo, în iarbă, printre florile de cîmp, îi veni dintr-o dată ideea că amîndouă perechile erau tare urîte. N-a fost cîtuși de puțin surprins cînd a auzit o voce în spatele lui :

— Oricum, se cheamă că sînt ghete, a rostit Vocea.

— Bah ! Ghete de pomană ! Mr. Thomas Marvel ținea capul aplecat pe o parte și le privea cu dezgust. Și să fiu al naibii, dacă știu care din două-i a mai nenorocită pereche din lumea asta blestemată !

— Hm ! făcu Vocea.

— La drept vorbind, am umblat eu și cu ciubote mai proaste. Am umblat și fără nimic. Da' niciodată n-am purtat pe picior ceva atît de impertinent de urît, dacă-mi îngăduiți să mă exprim astfel. Zile întregi am cerșit, printre altele, o pereche de ciubote, dom'le, pen'că de *astea* mă săturasem. Nu că n-ar fi trainice, nu zic așa vorbă, da' unui gentleman care bate toată ziulica drumurile, așa ca mine, i se mai face și lehamite de încălțările lui, așa-i ? Dacă vrei să mă crezi, în tot ținutul ăsta blestemat n-am căpătat altceva decît ciubotele *astea*. Uite-te bine la ele ! Și trebuie să știi că-i o regiune unde poți să găsești în general ghete bunișoare. Da' uite, așa-i ghina mea afurisită ! Pot să zic că de zece ani și mai bine nu-mi procur încălțăminte decît din ținutul ăsta. Și după toate, te mai și tratează ca pe vagabonzi !

— E o regiune infectă, și locuitorii-s niște porci ! se pronunță Vocea.

— Nu-i așa ? întări *mr. Thomas Marvel*. Mamă, mamă ! Și perechea asta de ciubote-i și mai infectă ca toți la un loc !

Întoarse capul peste umărul drept, să vadă ce fel de ghetе poartă celălalt — voia omul să facă o comparație — dar, vai ! nu-i vedea nici măcar picioarele, darmite ghetele ! Întoarse capul la stînga, dar nici acolo nu existau picioare și nici ghetе. Pe față i se întipări o uimire fără seamăn.

— Da' unde ești, musiu ? întrebă el peste umăr, ridicîndu-se în patru labe. În fața lui se întindea un cîmp pustiu, presărat cu tufișuri țepoase de mărăcini, printre care se zbenguia vîntul. Oi fi eu beat ? se întrebă *mr. Marvel*. Avusei vedenie ? Vorbii de unu singur ? Ce dracu ?

— Nu te speria, rosti Vocea.

Domnul Marvel sări în picioare.

— Ia nu mai face pe vîntrelocul cu mine ! Unde-mi ești ? Eu să mă sperii, i-auzi la el ? !

— Nu te speria ! repetă Vocea.

— Tu ai să te sperii peste un minut, idiotule ! amenință *mr. Thomas Marvel*. Unde dracu te-ai băgat ? Numai să pun laba pe tine... Nu primi nici un răspuns. De unde vorbești, mă, din groapă ?

Nici un răspuns.

Prostit de uimire, vagabondul încremeni așa cum era, desculț și cu haina atîrnîndu-i pe un umăr.

„Piu, piu“, făcu o ciovlică în depărtare.

— Ha, i-auzi, piu, piu, făcu și *mr. Marvel*. Mie nu-mi arde de glumă.

Cîmpul era la fel de pustiu, din zare pînă-n zare ; neumblat de nimeni, drumul, cu gropile lui și cu stîlpii care-l mărgineau, șerpua lin dinspre miază-noapte spre miazăzi, iar pe bolta albastră, în afară de pasărea care piuise, nu se mai vedea nimic.

— Doamne, nu mă lăsa ! îngină zdrențărosul, trăgându-și haina pe umeri. Asta de la pileală mi se trage, să fiu al dracului, dacă nu-i așa !

— Nu-i băutura, îl contrazise Vocea. Nu te prosti !

— Oh ! făcu *mr. Marvel*, și fața i se albi pe sub petele roșii. E de la pileală... repetau într-una, fără glas, buzele lui. Se învârti încet în jurul propriei axe, holbându-se în toate părțile. Să jur, nu alta, că am auzit o voce ! bolborosi el.

— Desigur că ai auzit.

— Poftim, iar a început ! se tîngui vagabondul, închizînd ochii și prinzîndu-și fruntea în mîini cu un gest tragic.

Deodată, însă, fu apucat de guler și scuturat zdra-văn, treabă care-l ameți și mai rău.

— Nu fi idiot ! îl dojeni Vocea.

— Mi-am ieșit din minți ! E de rău, ce mai încoa și-ncolo. Asta-i fiincă m-am necăjit cu nenorocitele alea de ciubote. Mi-am ieșit de-a binelea din minți. Sau or fi strigoi pe-aici ?

— Nici una, nici alta, interveni Vocea. Ascultă !

— Nebunule ! mormăi încet *mr. Marvel*.

— O clipă ! (Vocea, străbătută de un tremur, din pricina sforțării de a se stăpîni, căpătase un ton poruncitor.)

— Ei, ce e ? (Vagabondul avea senzația stranie că-i apasă cineva un deget în piept.)

— Crezi că sînt numai o închipuire, o nălucă ?
Mr. Thomas Marvel își frecă ceafa.

— Da' ce alta poți să fii ?

— Foarte bine... Vocea avea acum un ton blajin. Atunci, am de gînd să arunc cu pietre în dumneata, pînă ai să-ți schimbi părerea.

— Da' unde ești, omu lu Dumnezeu ?

Nici un răspuns. Deodată, prin aer șuieră o piatră, care zbură la un fir de păr de umărul domnu-

lui Marvel. Întorcându-se, vagabondul văzu cum o altă piatră sare de pe pământ, descrie o traiectorie complicată, rămîne o clipă în suspensie și se repede apoi spre picioarele lui, cu o iuțală de glonț. Era prea aiurit ca să se mai poată feri. Încă un șuierat, și iat-o că lunecă în șanț, nu înainte de a-i fi zdrelit un deget care-i ieșea din eiorapul găurit. Urlînd ca din gură de șarpe, *mr. Thomas Marvel* sări într-un picior și o luă la fugă... dar se împiedică de un obstacol nevăzut și, executînd o tumbă, căzu pe șezut.

— Ei, tot mai sînt o închipuire, ce zici? (O a treia piatră descrie o curbă în văzduh și rămase suspendată peste capul vagabondului.)

Drept răspuns, *mr. Marvel* încercă să se ridice în picioare, dar fu iarăși rostogolit pe jos. De data asta rămase nemișcat.

— Dacă te mai opintești o dată, îl amenință Vocea, îți arunc piatra în cap.

— Asta-i vrăjitorie curată! exclamă *mr. Thomas Marvel*. Se așeză, își pipăi degetul lovit și-și aținti privirile asupra celui de-al treilea proiectil. Nu pot să înțeleg, și pace! Pietre care zboară singure... Pietre care vorbesc... Pun-te jos, piatră! Sparge-te! Mă predau.

Piatra căzu la pământ.

— E foarte simplu, îi explică Vocea. Sînt un om invizibil.

— Nu bate cîmpii! *Mr. Marvel* gîfîia de durere. Unde te-ai ascuns, cum ai făcut-o, nu știu. Mă dau bătut.

— Dar e foarte simplu, stărui Vocea. Sînt invizibil. Vreau să pricepi acest lucru.

— Asta poa' s-o vadă orișicine, nu-i nevoie să mă iei așa repede, domnule! Ei, da' zi și mie, cum te-ai ascuns?

— Sînt invizibil. Asta-i toată povestea. Și asta vreau să te fac să înțelegi. —

— Da' unde ești ? îl întrerupse domnul Marvel.

— Aici, în fața dunitale, la șase yarzi¹.

— Haide, haide, că n-oi fi orb ! P-ormă ai să-mi zici că ești făcut din vînt ! Eu nu-s un fraier d-ăia la care poți să le torni gogoși !

— Ei bine, sînt făcut din aer. Acuma te uiți prin mine.

— Cum, nu-i nici un pic de materie în dumneata ? *Vox et*²... cum sună mai departe aiureala asta ?

— Da' de unde, sînt o făptură omenească, sînt voinic, am nevoie de hrană și de băutură, am nevoie de haine... Atîta tot, că sînt invizibil. Pricepi ? Invizibil. E foarte simplu. In-vi-zi-bil !

— Cum adică, exiști în carne și oase ?

— Da, exist în carne și oase.

— Dă-mi o mînă, dacă exiști ! Atunci poate-o să mi se pară mai adevărat... Of, Doamne ! mi-ai rupt mîna ! Valeu, nu mă strînge așa !

Degetele mîinii sale libere pipăiră mîna care-i încheștase încheietura, apoi, sfioase, alunecară mai departe, atinseră un braț, dădură peste un piept muscular și se opriră pe o mutră bărboasă.

— M-ai făcut praf ! exclamă vagabondul, năuc de uimire. Asta-i mai tare ca luptele de cocoși ! Grozav de interesant ! Și, uite, pot să văd direct prin dumneata un iepure care aleargă, la vreo juma de milă de-aici ! Nici o bucățică din dumneata nu se vede, da' stai ! Examină cu băgare de seamă un

¹ Yard — măsură englezească de lungime, egală cu 0,914 metri.

² Inceputul unei zicale latine : *Vox et praeterea nihil* — O voce, altceva nimic (lat.).

anumit punct din spațiul aparent vid. N-ai mâncat cumva pâine cu brînză ? întrebă el, apucînd brațul invizibil.

— E-adevărat. N-au fost încă digerate.

— Așa, înțeleg. Ciudat soi de fantomă mai ești !

— Mă rog, mă rog, dar nu-i nici pe jumătate atît de miraculos, cît îți închipui dumneata.

— Pentru pretențiunile mele modeste e de ajuns de miraculos, replică *mr. Thomas Marvel*. Da' cum ai reușit ? Cum dracu ai făcut-o ?

— E o poveste lungă. Și afară de asta...

— Îți zic drept, toată chestia m-a dat gata ! mărturisi *mr. Marvel*.

— Ceea ce țin să-ți spun acuma este următorul lucru : am nevoie de ajutor. Nu mai am încotro. Am nimerit din întîmplare peste dumneata. Rătăceam, nebun de furie, gol, neputincios. Eram în stare să ucid... și te-am văzut...

— Maică, Doamne !

— Am venit în spatele dumitale, am șovăit, am mers mai departe...

Expresia feței vagabondului era cum nu se poate mai grăitoare.

— ...apoi m-am oprit. „Iată, mi-am zis, un prigonit ca și mine. Țasta-i omul care-mi trebuie !“ Așa că m-am întors din drum și m-am apropiat de dumneata. Și...

— Doamne ! Sînt zăpăcit de-a binelea. Pot să te întreb cum vine asta și ce fel de ajutor îți trebuie ?

— Vreau să-mi ajuți să găsesc haine, și un adăpost și așa mai departe. Pe-ale mele le-am părăsit de mult. Dacă nu vrei, bine !... Dar ai să vrei, trebuie !

— Uite ce-i, eu sînt prea dărîmat. Nu mai da în mine și lasă-mă să plec. Trebuie să-mi revin un pic. Uite, aproape că mi-ai zdrobit degetul. Toate astea n-au nici o noimă. Jos, cîmpul gol, sus, cerul gol...

Cît cuprinzi cu ochii nu vezi nimic. Natura și iar natura. Și, dintr-o dată, vine un glas... un glas din cer. Și pietre. Și o mîină care te strînge. Maică, Doamne !

— Vino-ți în fire, porunci Vocea, pentru că va trebui să faci treaba pe care m-am gîndit să ți-o încredințez.

Brusc, *mr. Marvel* își dezumflă fălcile și căscă ochii.

— Te-am ales pe dumneata, urmă Vocea. Ești singurul muiător, afară de cîțiva idioți de-acolo, care știe că există un om invizibil. Trebuie să fii ajutorul meu. Ajută-mă, și voi face lucruri mari pentru dumneata. Un om invizibil este un om puternic. Se întrerupse o clipă, strănutînd de mama focului. Dar dacă mă trădezi, dacă nu faci ce-ți spun eu...

Se întrerupse iarăși și lovi cu sete în umărul vagabondului. Cu un urlet de spaimă, nenorocitul sări în lături.

— N-am să te trădez, scînci el. Nici să nu te gîndești la așa ceva, orice-ar fi. Nu doresc decît să te-ajut, zi-mi numa ce trebuie să fac. Doamne sfinte ! Uite, sînt gata să fac tot ce-mi ceri...

X. VIZITA LUI MR. MARVEL LA IPING

După ce s-a spulberat primul val de panică, sătenii din Iping s-au apucat să discute cu înflăcărare. În suflete năvălea îndoiala — o îndoială irațională, inexplicabilă. Dar așa-i felul oamenilor. Era mult mai lesne să nu crezi în existența unui om invizibil (mai cu seamă că aceia care-l văzuseră mistuindu-se în văzduh sau care-i simțiseră brațul vînjos

puteau fi numărați pe degete). Și-apoi, chiar dintre acești martori, *mr. Wadgers* era absent, deoarece se baricadase la el acasă, îndărătul zăvoarelor și al drugilor, iar *Jaffers* zăcea în nesimțire, în odaia de oaspeți de la „Poștalionul cu cai”. Ideile mari și fenomenele neobișnuite, care depășesc experiența noastră comună, au adesea mai puțină înrîurire asupra oamenilor decît faptele mărunte, concrete.

Satul era împodobit cu flamuri, și toată lumea purta haine de sărbătoare. De-o lună și mai bine se pregăteau cu toții pentru Rusalii. În după-amiaza acelei zile, chiar și cei care credeau toată povestea prinseră să-și reia micile distracții, oarecum cu titlu de încercare. Bănuiau ei că „Nevăzutul” o fi dat bir cu fugiții. Cît despre cei care nu credeau nimic, pentru ei totul nu însemna decît o farsă. Dar toți locuitorii, fie că credeau, fie că nu, se simțeau foarte apropiați unii de alții în ziua aceea.

În livada lui *mr. Haysman* se înjghebase un cort, sub al cărui acoperămint *mrs. Bunting* și alte cîteva doamne serveau ceaiuri. Afară, elevii Școlii de duminică se jucau sub gălăgioasa supraveghere a curatorului și a domnișoarelor *Cuss* și *Sackbut*. Fără îndoială, în aer plutea, ușoară, o undă de noliniște, dar cei mai mulți dintre săteni aveau bunul-simț de a nu-și exterioriza temerile imaginare care-i chinuiau. O coardă înclinată, instalată pe pajiște, avînd la un capăt un mîner format dintr-un scripete, care atunci cînd îl apucaai te zvîrlea dintr-o dată într-un sac de la capătul celălalt, se bucura de mare trecere printre tineri, ca de altfel și scrîncioburile și tirul cu nuci de cocos. Promenada era în toi, și orga mecanică umplea văzduhul cu un miros nesuferit de benzină și cu o muzică la fel de nesuferită.

Membrii clubului, care de dimineată asistaseră la slujbă, se împodobiseră cu minunate cocarde roze și

verzi, iar unii, mai frivoli, își împopoțonaseră pălăriile, mari cât strachina, cu funde și panglici viu colorate. Prin perdeaua vie de iasomie din fața ferestrei sau prin ușa deschisă a casei lui (prin care din ele preferai să te uiți), îl puteai vedea pe moș Fletcher, cocoțat pe o scîndură susținută de două scaune, bălăbănindu-se ca să-și mențină echilibrul; bătrînul, care avea concepții severe asupra rînduiei sîrbătorilor, își spoia de zor tavanul odăii din față.

Pe la vreo patru și-a făcut apariția în sat un străin, care venea dinspre cîmp. Era un individ scund, în-desat, care purta pe cap un țilindru din cale-afară de jerpelit. Părea că abia-și mai trage răsufarea. Fălcile ba i se umflau, ba i se fleșcăiau. Fața-i pătată oglindea o nespusă îngrijorare. Umbla cu mișcări repezite, dar parcă împins de la spate. A făcut colțul la biserică și s-a îndreptat spre „La poștalionul cu cai”. Printre alții, își amintește și moș Fletcher că-l văzuse; ba chiar, privindu-l, bătrînul domn fusese atît de mirat de curioasa stare de agitație a străinului, încît din nebăgare de seamă i s-a prelins niște var de pe bidinea în mîneacă...

Proprietarul tirului cu nuci de cocos a avut impresia că ciudatul drumeț vorbește de unul singur, iar *mr.* Huxter a remarcat același lucru. Necunoscutul s-a oprit în dreptul scării „Poștalionului cu cai”. Potrivit declarațiilor domnului Huxter, părea că se luptă aprig cu el însuși înainte de-a se hotărî să intre în han. În cele din urmă a urcat treptele, a luat-o spre stînga și, ajungînd lă ușa odăii de oaspeți, a deschis-o. Huxter a auzit niște glasuri care veneau din odaie, iar cineva din local i-a atras străinului atenția că s-a înșelat.

— Camera aceea-i ocupată, l-a înștiințat Hall.

Străinul a închis ușa cu stîngăcie și s-a întors în local.

După cîteva minute s-a ivit din nou în uliță, ștergîndu-și buzele cu dosul palmei; pe față i se așternuse o expresie de calmă satisfacție, care i-a făcut domnului Huxter impresia de prefăcătorie. S-a uitat de jur împrejur cîteva momente, apoi s-a îndreptat pe furiș spre poartă. Îndată după aceea, fereastra odăii de oaspeți s-a deschis. După o clipă de ușoară șovăială, străinul s-a rezemat de unul din stîlpii porții, a scos din buzunar o pipă scurtă, de lut, și s-a apucat s-o umple. Se vedea că-i tremură degetele. Apoi, cu o mișcare stîngace, și-a aprins pipa și, împreunîndu-și brațele la piept, a început să fumeze alene — atitudine dezmințită însă cu totul de ochegadele repezi pe care le arunca mereu în jur.

Laii Huxter, care privea pe deasupra cutiilor din fereastra tutungeriei, nu i-a scăpat nimic din toate astea; purtarea ciudată a individului l-a determinat să rămînă la postul său de observație.

La un moment dat, străinul se îndreptă din șale, își vîrî pipa în buzunar și pătrunse în curtea hanului, dispărînd din vederea domnului Huxter. Bănuind că este martorul unei nevinovate găinării, tutungiul sări din dosul tejghelei și alergă în uliță, să prindă hoțul. Tocmai atunci se ivi iarăși omul nostru, cu țilindrul căzut pe-o ureche. Într-o mînă ținea un balot destul de mărișor, învelit într-o față de masă albastră, iar în cealaltă, trei cărți, legate la un loc (cu bretelele vicarului, după cum s-a dovedit ulterior). Dînd cu ochii de Huxter, tresări speriat, făcu iute stînga-imprejur și o luă la fugă.

— Puneți mîna pe el! răcni Huxter și porni pe urmele hoțului.

Senzațiile prin care avea să treacă domnul Huxter au fost intense, dar de scurtă durată. Îl văzu pe străin alergînd drept în fața lui, apoi dispărînd după

colțul bisericii, pe drumul cîmpului. În goana lui, cuprinse cu ochii, ca într-o străfulgerare, flamurile, panorama sărbătorii sătești, cîteva figuri întoarse spre el... Zbieră încă o dată „Puneți mîna pe hoț !” și alergă mai departe, vitejește. Dar abia făcuse vreo zece pași, cînd, fără veste, glezna îi fu țintuită în loc ca de un clește nevăzut. Oprit din avîntul lui, se trezi că zboară prin aer cu o iuțeală de necrezut. Deodată, însă, zări pămîntul foarte aproape de ochi... În juru-i, lumea făcu explozie, prefăcîndu-se într-un milion de scînteii, care se fugăreau într-un vârtej nebun și... ce-a urmat nu l-a mai interesat.

XI. CE S-A ÎNTÎMPLAT LA „POȘTALIONUL CU CAI”

Acum, ca să înțelegem limpede cele ce s-au petrecut la han, e nevoie să ne întoarcem la momentul în care *mr. Marvel* a intrat pentru întîia oară în cîmpul vizual al domnului Huxter.

Tocmai atunci se aflau în camera de oaspeți *mr. Cuss* și *mr. Bunting*. Cei doi domni se hotărîseră să întreprindă o cercetare asupra ciudatelor întîmplări care avuseseră loc în dimineața aceea și, cu îngăduința lui Hall, examinau cu atenție lucrurile rămase de la Omul Invizibil. Jaffers își revenise puțin din căzătură și plecase acasă, ajutat de prietenii lui, plini de compasiune, iar *mrs. Hall* adunase lucrurile împrăștiate ale fostului locatar și făcuse ordine în cameră.

De la bun început, *Cuss* zări pe masa de lîngă fereastră, acolo unde obișnuia să lucreze straniul

personaj, trei caiete groase, scrise de mână. Toate trei erau intitulate *Jurnal*.

— *Jurnal!* exclamă Cuss, așezînd cele trei volume pe masă. Asta înseamnă că, de bine, de rău, o să aflăm ceva.

Vicarul ședea la masa din mijloc, cu coatele pe ea.

— *Jurnal!* repetă Cuss. Se așează și el pe un scaun, puse două volume unul peste altul și, sprijinindu-l de ele pe-al treilea, îl deschise. Hm! Nici un nume pe primă pagină!... Drace!... Numa cifre... cifre... figuri...

Bunting veni lângă felcer și privi peste umărul lui. Cu o mutră subit dezamăgită, Cuss răsfoia paginile.

— Ia uite-aicea! Sint numai cifre, Bunting.

— Diagrame n-ai văzut? întrebă vicarul. Nici măcar o ilustrație care să arunce vreo lumină în această taină?...

— Uite-te și dumneata: o parte e numai matematică, altă parte e scrisă în rusește sau în altă limbă (judecînd după litere), și alta-i pe grecește. Acuma, în ceea ce privește greaca, cred că dumneata...

— Mdaa. desigur... făcu reverend *mr.* Bunting, scoțîndu-și ochelarii și ștergîndu-i, năpădit dintr-o dată de un simțămînt penibil (bruma de elină care mai rătăcea prin mintea lui nu merita să se mai pomenească de ea). Iii, da, da, desigur, textul grecesc ne-ar putea furniza niscaiva indicii...

— Să-ți aduc un scaun.

Domnul Bunting își ștergea într-una ochelarii.

— Aș vrea în prealabil să mă uit prin toate volumele. Doresc să-mi formez mai întîi o impresie generală, înțelegi, dragul meu, și apoi o să putem căuta și indiciile care ne interesează.

Tuși, își puse ochelarii, și-i potrivea cu grijă pe nas, mai tuși o dată... dorea din tot sufletul să se întâmple ceva care să împiedice rușinea — rușinea ce părea inevitabilă! În sfârșit, luă volumul pe care i-l întindea Cuss, cu un gest neglijent.

Atunci s-a întâmplat ceva.

Ușa s-a deschis brusc.

Amândoi au sărit ca fripți și și-au întors iute capetele. Zărind o mutră plină de pete roșcovane, care ieșea de sub un țilindru plușat, au răsuflat ușurați.

— Aici e cârciuma? întrebă intrusul, cu o voce dogită, rămânând în ușă și mișcându-și ochii în toate părțile.

— Nu, răspunseră cei doi gentlemani, într-un glas.

— În partea cealaltă, omule, adăugă vicarul.

— Și, te rog, închide ușa! completă *mr. Cuss*, iritat.

— În regulă, făcu noul-venit, pe un ton de bas, care contrasta în chip ciudat cu glasul răgușit dinainte. Aveți dreptate, adăugă el, revenind la vocea-i dogită. Dă-i bătaie!, și dispăru, trăgând ușa după el.

— Părea să fie un marinar, nu? (*Mr. Bunting* avea acum o temă de discuție.) Tare simpatici oameni! Desigur că și acel „Dă-i bătaie!” trebuie să fie o expresie marinărească. Ce-o fi însemnând oare?

— N-am idee, răspunse Cuss. Nervii mei sînt foarte zdruncinați astăzi. Ușa asta, care s-a deschis așa, deodată... Eram cît pe-aici să sar în sus!

Mr. Bunting zîmbi, ca și cum el însuși n-ar fi sărit în sus.

— Și-acum, rosti el cu un oftat, să revenim la cărțile astea...

— O secundă... Cuss se duse să încuie ușa. Acum nădăjduiesc că n-o să ne mai întrerupă nimeni.

În timp ce felcerul răsucea cheia în broască, cineva nevăzut firmîi pe nas, parcă în bătaie de joc.

— Un lucru este incontestabil, începu Bunting, trăgîndu-și scaunul lingă Cuss. În ultimele zile au avut loc în satul nostru cîteva întîmplări foarte, foarte ciudate. Vezi, dragul meu, eu nu pot să cred în povestea asta absurdă cu Omul Invizibil...

— E de necrezut, incuviință Cuss, de necrezut. Dar un fapt rămîne sigur, că eu am privit — am privit cu ochii mei, prin golul din mîneca aceea!

— Dar dumneata ai... ești sigur... Închipuie-ți, de pildă, că la mijloc o fi fost vreo oglindă sau mai știu eu ce... Halucinațiile se produc atît de ușor! Nu știu dacă ai văzut vreodată un iluzionist cu adevărat iscusit...

— N-am să mai argumentez, replică Cuss. Chestiunea asta am dezbătut-o destul, Bunting. Uite, acum avem în față cărțile astea... Ah! Aici e ceva care cred că-i pe grecește! Da, sigur, uite, litere grecești.

Arată spre mijlocul paginii. Domnul Bunting roși ușor și-și apropie fața, de parcă ochelarii nu-i mai ajungeau ca să vadă bine. Cunoștințele de limbă greacă ale sărmanului vicar se pierdeau într-o negură deasă, însă bătrînul era ferm încredințat că toți laicii îi atribuiau o cunoaștere teneinică a textelor grecești și ebraice în original. Și-acum, să mărturisească? Să braveze?

Deodată avu o curioasă senzație de înțepenire a cefei. Încercă să-și miște capul, dar întîmpină o rezistență de neclintit.

Simțea un fel de apăsare, ca și cum l-ar fi strîns de ceafă o mîină grea, zdravănă, care-i împingea încetul cu încetul bărbia înspre masă.

— Nici o mișcare, pigmeilor, șopti o voce, sau vă crăp capul la amîndoi!

Privi spre figura felcerului, care se găsea aproape lipită de-a lui, oglindind parcă propria-i uimire și groază.

— Îmi pare rău că trebuie să mă port cam aspru cu voi, dar n-am încotro, continuă Vocea. De cînd, mă rog, ați învățat să vă băgați nasul în însemnările particulare ale unui cercetător ? (Două bărbii ciocăniră masa simultan, și două șiruri de dinți clănțăniră.) De cînd ați învățat să pătrundeți în camera unui om care are de îndurat tot felul de mizerii ? (Izbitura se repetă.) Unde mi-au virfit hainele ? Nu știți ? Bine. Și-acum, ascultați-mă, domnilor. Fereștrele sînt închise și am scos cheia din ușă. Sînt un tip destul de voinic și am vătraiul la îndemînă. Și, mai ales, nu uitați că sînt invizibil. Nu există nici cea mai mică îndoială că, dacă vreau, pot să vă ucid pe amîndoi și s-o șterg foarte simplu, înțelegeți ? Foarte bine. Dacă vă las totuși în pace, îmi făgăduiți că n-o să încercați să faceți nici o prostie și că o să îndepliniți ce-am să vă cer eu ?

Vicarul și felcerul schimbă niște priviri grăitoare. Mutra vicarului făcu o strîmbătură plină de înțelesuri.

— Da ! promise *mr.* Bunting, iar felcerul repetă după el.

Apăsarea pe grumaz slăbi, și victimele se ridicară în picioare, scuturîndu-și capetele. Amîndoi eroii erau congestionați la față ca niște raci.

— Vă rog să rămîneți pe locurile voastre, ordonă Omul Invizibil. Cred că observați vătraiul, nu ? Plimbă vătraiul pe sub nasurile celor doi gentlemani. Cînd am intrat în camera asta, continuă el, nu m-am așteptat s-o găsesc ocupată ; speram ca alături de caietele de însemnări să-mi găsesc și hainele. Unde sînt ? Nu, nu vă ridicați. Văd că au dispărut. Numai

că pe vremea asta, deși ziua e destul de cald pentru ca un om invizibil să poată umbla gol pușcă, serile sînt încă reci. Am nevoie de haine și de alte lucruri utile. Și am nevoie și de astea trei caiete...

XII. OMUL INVIZIBIL ÎȘI IESE DIN FIRE

Din păcate, aici trebuie din nou să întrerupem povestirea (n-avem încotro), dintr-o pricină neplăcută, pe care o vom înfățișa îndată.

În vreme ce camera de oaspeți era teatrul înîmplărilor povestite mai sus, iar *mr. Huxter* îl pîndea pe *mr. Marvel*, care-și fuma pipa rezemat de poartă, domnii Hall și Teddy Henfrey, la vreo doisprezece metri mai încolo, în sala hanului, discutau subiectul ce frămînta întregul Iping. Amîndoi păreau buimăciți de-a binelea.

Deodată, din odaia de oaspeți se auzi o bufnitură puternică, urmată de un strigăt ascuțit. Apoi, tăcere.

— Hei ! răcni Teddy Henfrey.

— Hei ! strigară cei din cîrciumă.

Mr. Hall judeca lucrurile încet, dar sigur.

— Asta nu-i a bună ! rosti el gînditor.

Ieși de după teighea și se îndreptă spre odaia de oaspeți, urmat de *mr. Henfrey*.

Cu fețele încordate, se apropiară de ușă.

— Ceva nu-i în regulă, șopti Hall, și Henfrey aprobă din cap. Răzbiră pînă la ei adierile unui miros neplăcut de chimicale, apoi un zumzet de voci înnăbușite, care se stinse repede. Ce-i cu voi acolo ? strigă Hall, ciocnind în ușă.

Pe dată, murmurul încetă. Un moment de tăcere... din nou șoapte șuierătoare... un strigăt puternic : „Nu ! Nu, n-ai s-o faci !”... o mișcare bruscă, un scaun răsturnat, o luptă scurtă... Din nou liniște.

— Ce dracu-i asta ? exclamă Henfrey, *sotto voce* ¹.

— Ce-i-cu-voi-acolo ? scandă *mr. Hall*, cu un glas ascuțit.

Răspunse vocea vicarului, puțin cam sacadat :

— Totul e în or-dine. Vă ro-og, nu ne în-tre-rupeți !

— Curios ! se miră *mr. Henfrey*.

— Curios ! se miră și *mr. Hall*.

— Zice „Nu ne întrerupeți !”

— Am auzit !

— Da' cine dracu-a sforăit ?

Au tras cu urechea mai departe. Conversația din odaie continua cu replici scurte, debitate pe un ton abia stăpînit.

— Nu pot ! Vă spun, domnule, că nu pot ! pleda *mr. Bunting*, cu glasul din ce în ce mai pițigăiat.

— Da' asta ce mai fu ? întrebă Henfrey.

— Zice că nu poate ! îl lămuri Hall.

— Nu vorbea cu noi, așa-i ?

— Rușine ! izbucni dincolo de ușă glasul vicarului.

— Rușine ! repetă ceasornicarul. Am auzit limpede.

— Cine-i ăsta care vorbește acuma ?

— *Mr. Cuss*, așa bănuiesc. Poți să prinzi ceva ?

Glasurile amuțiră iarăși.

Dar, nedeslușite, enigmatice, zgomotele dinăuntru nu încetau o clipă.

— Domnule, parc-ar trage jos fața de masă ! comentă Hall.

¹ În șoaptă (it.).

Pe după teighea se ivi nevastă-sa. Hall îi făcu semn să tacă și să se apropie. Atîta a fost de ajuns ca să-i trezească doamnei spiritul de opoziție conjugală.

— Ce tot stai și tragi cu urechea acolo, domnule Hall? îl luă ea la rost. N-ai nimic mai bun de făcut într-o zi ca asta?

Schimonosindu-se ca un apucat, Hall încercă să-i comunice printr-o reprezentație de pantomimă toate cele întîmplate. Degeaba. *Mrs.* Hall se arăta neînduplecată. Ba chiar a ridicat și vocea, așa încît Hall și Henfrey au trebuit de voie, de nevoie să se întoarcă la teighea. Pășind în vîrfurile picioarelor, cei doi amici tot mai gesticulau, străduindu-se să-i dea a înțelege despre ce era vorba.

La început, hangița refuza să admită că s-ar ascunde vreun mister în cele ce auziseră ei. Totuși, îl pofti pe Hall să tacă, în timp ce Henfrey îi dădea raportul. Înclina să considere întreaga poveste drept o prostie — poate că mutau mobila din loc, și atîta tot.

— L-am auzit strigînd „Rușine!“, l-am auzit cu urechile mele! argumenta Hall.

— Și eu l-am auzit, doamnă Hall, întări ceasornicarul.

— Se poate, începu doamna Hall să cedeze.

— St! făcu Henfrey. Nu s-a auzit fereastră? Hangița tresări.

— Care fereastră?

— A camerei de oaspeți!

Toți trei ascultau cu încordare. Ochii femeii, ațintiți drept în fața ei, priveau, fără să vadă însă, dreptunghiul luminos al ușii hanului, ulița prăfuită și plină de animație și dugheana lui Huxter, strălucind în soarele de iunie. Deodată, ușa dughenii se smuci în lături, și tutungiul, cu ochii holbați, o zbu-

ghi afară, dînd din mîini și zbierînd : „Stop ! Puneți mîna pe el !” Trecu în goană de-a curmezișul uliței, apoi se făcu nevăzut.

În aceeași clipă, odaia de oaspeți se cutremură de larmă. Se auzi zăngănitul unei ferestre trîntite.

Pe dată, Hall, Henfrey și întregul conținut uman al cîrciumii dădură buzna, de-a valma, în stradă. Cineva tocmai dispărea pe după colțul bisericii, iar domnul Huxter executa un salt complicat prin aer și cădea cu capu-n jos. Ceva mai departe, martorii scenei încremeniseră în drum, ca trăsniți ; cîțiva alergau spre cel căzut.

Mr. Huxter zăcea în nesimțire. Henfrey se opri, să constate faptul, dar Hall și cei doi lucrători care fuseseră în cîrciumă alergară într-un suflet spre colțul uliței, urlînd nu se știe ce. Mai apucară să-l vadă pe Marvel pierînd pe după zidul bisericii. După cît se pare, cei trei alergători ajunseseră la concluzia stupidă că fugarul n-ar fi fost altul decît Omul Invizibil, devenit, ca prin farmec, vizibil... drept care au pornit-o fără zăbavă de-a lungul potecii, în urmărirea lui. Dar n-apucase să alerge nici cincișprezece pași, cînd Hall se pomeni că zboară într-o parte, cu iuțeala unui obuz ; scoțînd un strigăt de surpriză, se agăță de unul dintre lucrători și-l doborî la pămînt. Fusesse luat pe sus, ca la fotbal. Făcînd un ocol circular, cel de-al doilea lucrător s-a apropiat de proaspetele victime și, văzînd cum stau lucrurile, și-a închipuit de bună seamă că *mr.* Hall se rostogolise la pămînt de bunăvoie. Și-a reluat așadar urmărirea, însă o clipă mai tîrziu s-a trezit și el apucat de gleznă, întocmai precum fusese și domnul Huxter... Încercînd să se scoale de la pămînt, camaradul lui fu zvîrlit în lături de o lovitură care ar fi putut doborî și un bou.

Acum dădură năvală de după colț cei care asis-taseră la toată cursa aceasta. Primul care se ivi fu proprietarul tirului cu nuci de cocos, un grăsan îm-brăcat cu o bluză albastră. Rămase din cale-afară de mirat constatînd că pe potecă nu se aflau decît trei oameni, trîniți la pămînt, care se zvîrcoleau ca niște apucați. Dar n-a avut vreme să cugete prea mult, fiindcă (nu știu cum s-a făcut) unul din picioare i-a luat-o razna, și omul nostru s-a dat de-a berbeleacul, izbutind să-l tragă după el și pe-ăl său frate și par-tener, care-l secunda ferm, la mică distanță. În urma lor veneau, valvîrtej, o mulțime de oameni nespus de grăbiți, care s-au ciocnit de trupurile lor, i-au călcat în picioare, au căzut peste ei... și înjurăturile s-au ținut lanț.

Cînd Hall, Henfrey și lucrătorii dăduseră năvală afară din cîrciumă, *mrs.* Hall, pe care o expe-riență de ani de zile o învățase multe, rămăsese în local, lingă tejghea. Nu trecu mult, și ușa odăii de oaspeți se trîni de perete. În pragul ei apăru *mr.* Cuss, care străbătu valvîrtej localul, fără să-i arunce hangîței măcar o privire, coborî scările ca o furtună și se năpusti în goana mare spre colț.

— Puneți mîna pe el ! striga felcerul cît îl ținea gura, împiedicați-l să lase balotul din mîină ! Cîtă vreme îl ține la el, îl puteți vedea !

Bietul om nu știa nimic de existența lui Marvel : între timp, însă, Omul Invizibil îi și strecurase vaga-bondului, care-l aștepta în curte, atît caietele, cît și balotul. Chipul domnului Cuss exprima cele mai bărbătești simțăminte : furie și hotărîre... Păcat numai că veșmîntul lui era cam nepotrivit : un soi de fustă albă, care numai în antica Eladă ar fi putut trece drept îmbrăcăminte.

— Puneți mîna pe el ! zbiera într-una felcerul. Mi-a luat pantalonii ! Și toate hainele părintelui ! L-a

lăsat gol pușcă ! Ți-l ajung în doi timpi și trei mișcări ! îl asigură el pe Henfrey, trecînd în fugă pe lângă trupul lui Huxter, care continua să zacă la pămînt.

Dar numai ce dădu colțul și se amestecă în hăr-mălaia generală, că fu dat peste cap și se rostogoli într-o poziție prea puțin grațioasă. În vîrtejul în-căierării, un combatant îl călcă zdrăvăn pe degete. Urlă, dădu să se ridice, dar fu din nou lovit și trîntit cu fața-n jos. Înțelese că de fapt fusese prins nu într-o urmărire, ci într-o retragere. Într-adevăr, toți bravii cetățeni o luau la sănătoasa înapoi înspre sat. Iarăși se ridică și iarăși primi un pumn greu — după ureche, de data asta. Împleticindu-se, se tirî înapoi spre „Poștalionul cu cai“. Fu nevoit să sară peste Huxter, care, părăsit de toți, își revenea cu încetul în simțiri. Pe cînd urca treptele hanului, urechile-i fură străpunse de un urlet turbat, care domina întreg vacarmul, și de plescăitul unei palme răsunătoare lipite pe obrazul cuiva. Recunoscui glasul Omului Invizibil ; era un urlet ca de om întăritat de o lovitură dureroasă.

Dintr-un salt, domnul Cuss a și ajuns în odaia de oaspeți.

— Bunting, vine înapoi ! zbieră el, dînd buzna înăuntru. Fugi !

Mr. Bunting se afla în dreptul ferestrei, ocupat cu o treabă urgentă ; își înfășura goliciumea cu covorașul din fața sobei și cu un număr din *West Surrey Gazette*.

Speriat, părintele tresări atît de tare, încît costumul lui fu cît pe ce să se desfacă.

— Cine vine ?

— Omul Invizibil ! gifii felcerul, alergînd la fe-reastră. Mai bine s-o ștergem de-aici. Se bate ca un nebun ! Ca un nebun !

N-a trecut un minut, și *mr. Cuss* se și găsea în curte.

— Dumnezeu mare! se tingui *mr. Bunting*, sovăind între două alternative cumplite.

Auzind însă zgomotele unei bătălii înverșunate, care se desfășura chiar pe coridorul hanului, nu mai stătu nici o clipă în cumpănă. Escaladă fereastră și, aranjându-și în grabă veșmintul, o luă la fugă prin sat, cu toată iuțeala de care erau în stare picioarele lui scurte și grase.

.

Nu ne este cu putință să oferim o relatare coerentă a celor ce-au urmat momentului în care Omul Invizibil scosese urletul acela de furie, iar *mr. Bunting* executase memorabila alergare prin sat. Se prea poate ca inițial nevăzutul să nu fi intenționat altceva decât să acopere fuga lui *Marvel*. Dar se pare că, datorită unei lovituri primite din întâmplare, și-a pierdut cu totul stăpânirea de sine (nici așa, firea lui nu fusese niciodată prea calmă) și s-a pornit să izbească orbește în dreapta și-n stînga, numai din plăcerea de a face rău.

Închipuiți-vă ulița înțesată de oameni, care alergau în neștire, luptîndu-se să găsească o ascunzătoare, în larma îngrozitoare a ușilor trîntite. Închipuiți-vă cum un iureș năprasnic a stricat din senin echilibrul nestabil al scîndurii pe care se cocoțase bătrînul *Fletcher* — și cataclismul care a urmat... În sfîrșit, trebuie să vă mai imaginați și o tînă ră pereche, înlemnită de groază, surprinsă într-un scrînciob de valul teroarei nevăzute. Și, cînd debandada s-a potolit, strada a rămas pustie, cu flamurile și ghirlandele ei. Caldărîmul era presărat cu nuci de cocos, cu paravane de pînză răsturnate și cu bunătățile unei gherete de dulciuri care fuseseră împrăștiate

pe jos, iar prin văzduh mai răsunau încă zbieretele nebunești ale nevăzutului. Pretutindeni se trăgeau obloane, se împingeau zăvoare... singura urmă omenească ce mai dăinuia ici-colo era cîte un ochi mărit de spaimă, furișat la vreun colț de geam.

Omul Invizibil s-a mai distrat un timp spărgînd toate geamurile de la „Poștalionul cu cai“ și aruncînd lampa unui felinar prin fereastra sufrageriei doamnei Grogram. Probabil că tot el a tăiat și firele telegrafice de pe drumul spre Adderdean, chiar lingă casa lui *mr. Higgins*. Și după această ispravă, grație nemaipomenitelor sale însușiri, a dispărut cu totul din sfera simțurilor omenești : nimeni din Iping nu l-a mai auzit, nu l-a mai văzut, nu l-a mai simțit în vreun fel. Se evaporase, în toată puterea cuvîntului.

Dar au trebuit să treacă aproape două ore, pînă cînd vreo făptură omenească să cuteze a se aventura prin pustietatea străzii principale din Iping.

XIII. MR. MARVEL VREA SĂ-ȘI DEA DEMISIA

Pe cînd se lăsa noaptea și Ipingul scotea cu teamă capul din birlog pentru a contempla pagubele pricinuite de dezastrul din ziua aceea de sărbătoare, un omuleț îndesat, purtînd pe cap un prăpădit de țilindru plușat, înainta cu greu prin umbra stejărișului care mărginea drumul spre Bramblehurst. Căra cu el trei volume, legate cu un soi de coardă elastică, împodobită cu zorzoane, și un mic balot, învelit într-o față de masă albastră. Chipul lui rotofei exprima consternare și sfirșeală. Părea minat de un zor

nebun. Era întovărășit de o voce, alta decît a lui, și din cînd în cînd tresărea ca fript, sub atingerea unei mîini nevăzute.

— Dacă mai încerci s-o ștergi, îl amenința Vocea, dacă ai de gînd s-o ștergi iarăși...

— Dumnezeu! gemu *mr. Marvel*. Umăru ăsta trebuie să fie numai vînatăi!

— Pe cuvîntul meu de onoare, continuă Vocea, că te ucid!

— N-am vrut s-o șterg, se dezvinovăți *Marvel*, cu un glas plîngător. Îți jur că n-am vrut. N-am prevăzut că afacerea o să ia întorsătura asta blestemată, asta-i tot! Am pățit-o rău de data asta!

— Ai s-o pățești și mai rău, dacă n-ai să-ți vezi de treabă!

Mr. Marvel amuți, și pungile fălcilor i se dezumflară. În ochi i se citea disperarea.

— Și așa destul de rău că bădăranii ăștia smintiți și-au băgat nasul în secretul meu, înainte ca tu s-o fi șters cu caietele. Din fericire pentru ei, s-au cărat la timp! Uite unde-am ajuns... Nimeni nu știa că sînt invizibil! Acuma ce mă fac?

— Da' eu ce mă fac? bombăni *Marvel sotto voce*.

— S-a dat totul pe față, urmă Omul Invizibil. O să scrie și-n ziare! Toată lumea o să mă caute. Fiecare o să se păzească...

Izbucni într-o ploaie de înjurături, din cele tari. Apoi tăcu. Pe fața domnului *Marvel* disperarea se întipărea și mai adînc. Vagabondul încetini pasul.

— Haide, haide! porunci Vocea.

Pe dedesubtul petelor vinete, obrajii domnului *Marvel* căpătară o nuanță cenușie.

— Nu scăpa caietele, idiotule! zbieră nevăzutul, cu o voce ascuțită.

— Realitatea este, își reluă el reflecțiile, că va trebui să te folosesc și mai departe... Ești o unealtă

cît se poate de neghioabă, dar n-am încotro.

— Sînt o slugă mizerabilă, întări Marvel.

— Ești, admise Vocea.

— Sînt cea mai proastă unealtă de care ai fi putut să te slujești vreodată... își urmă Marvel pledoaria. Apoi, după o tăcere, descurajat : Sînt lipsit de puteri. Da, da, sînt cu totul lipsit de puteri !

— Zău ?

— Și am inima slabă. Din toată povestea asta am scăpat eu teafăr, e drept ! Dar, pe legea mea, aș fi putut să pic jos...

— Ei, și ?

— N-am nervi și nici putere să fac ce-ți trebuie dumitale.

— Am să te stimulez eu.

— N-aș vrea s-o faci. Nu mi-ar plăcea să-ți încure planurile, știi... Dar s-ar putea întîmpla. Numai din teamă și din slăbiciune.

— Nu te sfătuiesc, spuse Vocea, apăsînd calm cuvintele.

— Aș vrea să mor ! se tîngui Marvel. Asta nu-i omenesc ! protestă el. Trebuie să admiți... Cred că am dreptul.

— Hai, mișcă ! se răsti Vocea.

Mr. Marvel grăbi pasul. O bucată de timp își continuară drumul în tăcere.

— E-al naibii de greu, începu iarăși vagabondul. Dar jeliurile lui nu aveau nici un efect. Încercă altă tactică : Cu ce mă aleg eu din asta ?... tonul lui vădea că i se face o sfișietoare nedreptate.

— Of, tacă-ți gura odată ! izbucni nevăzutul, cu un glas de tunc. O să am eu grijă de tine. Ai să faci ce-ți spun, și ai s-o faci cum trebuie. Ești un idiot, ești tot ce vrei, dar ai să te ții de treabă !

— Îți spun, domnule, nu sînt eu omul de care ai nevoie. Cu tot respectul, dar așa este.

— Dacă nu taci din gură, am să-ți sucească iarăși mîna ! Vreau să am liniște cînd mă gîndesc.

Printre copaci se strecurară două fișii de lumină gălbuie, iar turnul unei biserici se profilă în penumbra amurgului.

— Am să-mi țin mîna pe umărul tău tot timpul cît trecem prin satul ăsta. Bagă de seamă, mergi drept înainte și nu încerca să faci vreo nebunie. Va fi cu atît mai rău pentru tine dacă încerci.

— Știu asta, oftă *mr. Marvel*. Știu bine de tot ! Nenorocitul vagabond, cu jobenul lui demodat, de pluș, trecu purtîndu-și povara de-a lungul uliței satului și se pierdu în întunericul care se așternea din ce în ce mai dens dincolo de luminițele ferestrelor.

XIV. LA PORT STOWE

A doua zi dimineața, pe la orele zece, *mr. Marvel* ședea pe o bancă în fața unui han de la marginea tîrgușorului Port Stowe ; nebărbierit, murdar și prăfuit, își ținea mîinile infundate în buzunare și, cu o mutră tare obosită și cătrănită, își umfla fălcile la intervale regulate. Alături de el se aflau caietele, legate acum cu o sfoară. În urma unei schimbări care survenise în planurile nevăzutului, balotul fusese lăsat într-o pădurice de pini, mai jos de Bramblehurst. Cum am spus, domnul Marvel ședea pe bancă și, deși nimeni nu-i acorda nici cea mai mică atenție, se tot foia încoace și încolo, în culmea agitației. Tot mereu își pipăia, cu un gest nervos, diversele-i buzunare.

Ședea așa cam de un ceas, cînd un marinăr mai în vîrstă, cu un ziar în mînă, ieși din han și veni să se așeze pe bancă alături de el.

— Frumoasă zi, începu marinarul.

Vagabondul privi cu spaimă în jurul lui.

— Foarte, răspunse el.

— Tare potrivită vreme pentru data la care ne găsim, afirmă categoric marinarul.

— Foarte, repetă *mr. Marvel*.

Celălalt scoase o scobitoare și (după ce-și ceru voie) se ocupă cu ea vreo cîteva minute. În timpul acesta, însă, ochii lui examinau pe îndelete figura prăfuită a zdrențărosului și caietele de lîngă el. Apropiindu-se de *mr. Marvel*, auzise un sunet asemănător cu clinchetul monedelor într-un buzunar. Fu desigur mirat de contrastul dintre înfățișarea individului și imaginea de îndestulare pe care-o evoca* acel clinchet. Apoi gîndul îl purtă din nou spre un subiect care-i stăpînea mintea cu o ciudată stăruință.

Un plescăit anunță că utilizarea scobitorii a luat sfîrșit.

— Cărți? întrebă pe neașteptate marinarul.

Mr. Marvel tresări și-l măsură cu ochii.

— Da, cărți...

— În cărți găsești niște chestii extraordinare!

— Te cred.

— Da' nu numa-n cărți există chestii grozave, așa-i?

— Și asta-i adevărat... *mr. Marvel* se uită iarăși la interlocutorul său, apoi își aruncă ochii în jur.

— Uite, în ziare, de exemplu, scrie niște lucruri extraordinare!

— Scrie...

— În ziarul ăsta chiar, preciză matelotul.

— Așa!

— E o poveste aici (omul mării îl fixa pe *mr. Marvel* cu o privire pătrunzătoare, care părea să-l cîntărească), e o poveste bunăoară despre un om invizibil.

Vagabondul căscă gura pieziș și se scărpină pe obraz. Simțea că-i ard urechile.

— Și ce scrie mai departe ? întrebă el, moale. E-n Ostrîa¹, sau în America ?

— Nici colo, nici dincolo. E-aici, măi frate-miu !

— Maică, Doamne ! strigă *mr. Marvel*, tresărind.

— Cînd zic *aici*, preciză marinarul, spre nespusa ușurare a domnului *Marvel*, nu înțeleg că se află chiar în locul ăsta, ci pe undeva prin împrejurimi.

— Un om invizibil ! se minună *Marvel*. Și ce-a făcut ?

— Ia, de toate... (Omul mării nu-l slăbea o clipă din ochi.) De toate relele.

— De vreo patru zile n-am mai văzut vreun ziar, se scuză zdrențărosul.

— Știi de unde a pornit ? Din Ipîng.

— Nu zău ?!

— De-acolo a pornit. Și de unde venea omul ăsta, se pare că nimeni nu știe. Uite-aici : „O întîmplare ciudată la Ipîng !” Și zice în ziaru ăsta că dovezile sînt nemaipomenite, extraordinare !

— Doamne sfînte ! Ce spui ?!

— Da, mai e și o poveste extraordinară ! E un popă și un sanitar, care-s martori și care l-au văzut cum te văd, adică, mai bine zis, nu l-au văzut... „Locuia, zice, la «Poștalionul cu cai» și nimeni nu și-a dat seama ce-i cu el, pînă cînd într-o *altercație*² la han, zice, cineva i-a tras bandajele de pe cap. Atunci s-a observat că are un cap invizibil.

¹ Austria.

² Altercație.

S-au făcut imediat încercări de a-l captura, dar scoțându-și hainele de pe el, zice, a reușit să evadeze, nu fără o luptă disperată, în cursul căreia l-a rănit grav, zice, pe valorosul și capabilul nostru polițist, *mr. J. A. Jaffers*.“ Frumoasă istorie, hai, ce spui? Cu nume, mă rog, și cu toate amănuntele, de-a fir a păr...

— Doamne, Dumnezeu! I-auzi, i-auzi! Țț! făcu *mr. Marvel*, aruncându-și nervos privirile în dreapta și-n stînga și încercînd să-și numere pe pipăite banii din buzunar; îi venise deodată o idee năstrușnică. Ei, să știi că n-am mai pomenit așa ceva!

— Păi nu? E extraordinar, așa zic și eu. Parcă eu am mai auzit pîn-acuma de vreun om invizibil? Niciodată n-am auzit, da-n zilele de azi afli de-atîtea chestii extraordinare, că...

— Zi, a făcut el toate astea? îl întrerupse *Marvel*, căutînd să pară că se simte la largul lui.

— Ce, nu-i destul, hai?

— Da' nu cumva s-a întors? A fugit, și gata?

— „Și gata!“ Da' ce?! Nu-i de-ajuns?

— Prea de-ajuns! fu de acord *Marvel*.

— Cred și eu că-i de-ajuns, măi frati-miu. Cred și eu că-i de-ajuns...

— Da' n-a avut vreun tovarăș, nu zice acolo c-a avut ăsta... un *complice*? se interesă *mr. Marvel* îngrijorat.

— Adică, unu singur ți-e prea puțin? se oțărî marinarul. Nu, slavă Domnului, n-a avut. Clătină încet din cap: Îmi vine nu știu cum numa la gîndul că individul ăsta umblă prin regiunea noastră! Acu se află în libertate și, după unele *indiciuri* sigure, se prea pare c-ar fi apucat drumul spre Port Stowe. Vezi, și Port Stowe e chiar aici! Iacă, nu-i o minune din America, cum ziseși dumneata! Și dă-ți cu

gîndu numa ce-ar putea să facă ! Ia zi, ce s-ar alege de zilele dumitale, dac-ar întrece el măsura c-un păhărel, două și ți-ar căuta pricină ? Sau închipuie-ți c-ar avea chef să fure — parcă cine poa' să-l oprească ? Poa' să calce oricare lege, să prade la drumu mare, poa' să treacă printr-un cordon de polițiști tot așa ușor cum dumneata și cu mine am trage pe sfoară un orb. Ba mai ușor ! Pentru că orbii au auzul foarte ascuțit, așa se zice.

— Are, fără doar și poate, un avantaj *formedabil*, recunosc cu Marvel. Și...

— E drept, îl are... încuviință omul mării.

În tot acest răstimp, zdrențărosul privea cu încordare în jurul lui și trăsesese mereu cu urechea, căutînd să prindă vreun zgomot înăbușit de pași, încercînd să simtă vreo mișcare imperceptibilă. Părea că se găsește în pragul unei hotărîri capitale.

Tuși cu mîna la gură. Își plimbă iarăși ochii de jur împrejur, ascultă cîteva clipe, apoi se aplecă spre marinăr și îi șopti :

— Adevărul e că eu, din întîmplare, știu cîte ceva de omu ăsta *ivizibil*. Din sursă *particulară*.

— Hai, ce spuseși ? Dumneata ?

— Da, eu.

— Ia lasă-mă ! sări cît colo celălalt. Și pot să te întreb ce anume ?

— Ai să rămîi trăsniț, șopti *mr. Marvel*, cu mîna la gură. E *formedabil* !

— Ei, lasă-mă ! se minună iarăși matelotul.

— Adevăru e... începu vagabondul, plin de volubilitate, pe un ton confidențial. Dintr-o dată însă înțepeni pe scîndura băncii, și expresia feței i se schimbă ca prin minune. Au ! țipă el. Pe chip i se oglindea o cumplită suferință fizică. Vai !

— Da' ce s-a întîmplat ? sări speriat marinărul.

— Dinții ! gemu *mr. Marvel*, ducîndu-și mîna la ureche. Puse mîna pe volumele de lingă el. Cred că trebuie s-o iau din loc... N-apucă să-și isprăvească vorba, că începu să alunece de-a lungul băncii, ca tras de funie.

— Bine, da' voiai tocma să-mi zici ceva de Omul Invizibil ! protestă marinarul.

Zdrențărosul părea că se sfătuiește cu sine însuși.

— Aiureală, îi sugeră o voce.

— Totu e-o aiureală, repetă *mr. Marvel*.

— Da' scrie în ziar, mă omule !

— Ei și ? Tot o aiureală e, susținu vagabondul. Îl știu eu pe tipu care a lansat gogoșa asta. Nici măcar nu *egzistă* un om *ivizibil*...

— Da' cum rămîne cu ziaru ? Nu cumva vrei să spui... ?

— Că nici o vorbuliță nu-i adevărată, se încăpățîină *mr. Marvel*.

Cu ziarul în mîină, marinarul se zgîi crunt la el. Prudent, *Marvel* se uită să vadă pe unde ar putea s-o șteargă.

— Ia stai puțin, domnule ! Se ridică în picioare și murmură : Vrei adică să zici că... ?

— Da, da...

— Și-atunci, ce m-ai lăsat să-ți înșir toată povestea asta blestemată ? Da' cine-ți închipui că ești tu, mă, să-ți bați joc de om ?!

Cît ai clipi, fălcile lui *mr. Marvel* se dezumflară. Marinarul nostru se cam înroșise la față și strîngea pumnii.

— Am stat și mi-am spart gura vreo zece minute-n șir, și tu, borțosule, bubosule, pîrlitule, n-ai avut nici atîta obraz...

— Ia să nu te iei de mine ! îl înfruntă *Marvel*.

— Să nu mă iau de tine, hai ? Ba uite că-mi vine chiar să...

— Haide ! porunci o voce.

Mr. Marvel se pomeni învîrtindu-se pe loc și pornind la drum, cu un mers săltat, nefiresc.

— Mai bine să te cari ! zbieră după el marinarul.

— Cine se cară ? se grozăvi vagabondul, retrăgîndu-se pieziș.

Mersul lui ciudat, de om tare grăbit, era întrerupt cînd și cînd de niște smucituri zdravene, care-l aruncau înainte. Cine ar fi mers în rînd cu el l-ar fi auzit cum bombăne mereu un monolog, în care vagabondul părea că se acuză și se justifică singur.

— Tîmpitul, strigă matelotul, care se proțăpise în mijlocul drumului, cu picioarele rășchirate și cu mîinile în șolduri, uitîndu-se după mogîldeața care se depărta. Am să-ți arăt eu ție, idiotule, ce-nseamnă să îndrăznească cineva să mă prostească pe mine ! Doar serie aicea, la gazetă !

Drept răspuns, domnul Marvel a mai bolborosit ceva neînțeles și a dispărut după o cotitură ; iar marinarul a rămas într-o atitudine marțială în mijlocul drumului, pînă cînd furgonul unui măcelar l-a obligat să se urnească de-acolo. Într-un tîrziu, s-a întors spre Port Stowe. „Mulți idiști mai sînt pe lumea asta, și-a zis el. Voia să mă zăpăcească dobitocu ăsta bătrîn... Doar serie la ziar, ce dracu !”

Mai tîrziu i-a fost dat să audă încă o „chestie extraordinară”, care se întîmplase în apropierea lui : apariția unui „pumn de bănet” (nu mai puțin !), care înainta cu de la sine putere de-a lungul zidului din colțul spre St. Michael's Lane. Un alt marinar observase chiar în dimineața aceea miraculoasa apariție. S-a repezit omul drept la grămada de bani, dar a primit un brînci, care l-a dat peste cap. Cînd s-a ridicat, „banii zburători” dispăruseră. Auzind asemenea poveste, marinarul cu care am făcut cunoștință declarase că era dispus să creadă orice, „da”

asta era prea de oaie!“ Mai târziu, însă, matelotul nostru a ajuns să judece lucrurile ceva mai adînc.

Povestea „banilor zburători“ era adevărată. Și în ziua aceea au tot curs bani de pretutîndeni, începînd cu însăși monumentală „London and County Banking Company“¹ și sfîrșind cu tejghelele puzderiei de dughene și hanuri de prin partea locului (prăvăliile stăteau toată ziua cu ușile deschise, din pricina vremii călduroase)... Din toate adăposturile lor, gologanii sustrași pe îndelete și cu multă îndemînare plecau la plimbare în grămezi sau în fișicuri, care pluteau liniștit de-a lungul zidurilor și prin ungherele mai întunecoase, ferindu-se de apropierea oamenilor ca de foc... Și, cu toate că nimeni n-a izbutit să urmărească întregul circuit, această navigație misterioasă sfîrșea totdeauna în buzunarele omulețului aceuia nervos, cu ponositul lui de joben plușat, în buzunarele vagabondului care ședea în fața hanului de la marginea tîrgului Port Stowe.

Abia cu zece zile mai târziu, cînd întîmplările ce aveau să se petreacă la Burdock se consumaseră de mult, a izbutit marinarul să pună faptele acestea cap la cap și a început să-și dea seama cît de aproape stătuse de miraculosul Om Invizibil.

XV. OMUL CARE ALEARGĂ

Pe-nserat, doctorul Kemp se afla în camera lui de lucru de la etaj, ale cărei ferestre dădeau spre pîrînișul care domina orașelul Burdock. Era o că-

¹ Compania bancară a Londrei și a comitatelor.

măruță plăcută, cu trei ferestre, la nord, la vest și la sud, cu rafturi înțesate de cărți și publicații științifice, și cu o masă de lucru de mărime respectabilă; pe o măsuță de sub fereastra dinspre nord, un microscop, lame de sticlă, niște instrumente minuscule, câteva culturi de microbi, o serie de sticle cu reactivi, împrăștiate alandala. Lampa doctorului Kemp era aprinsă, deși afară razele amurgului mai scăldau încă cerul, iar storurile erau ridicate (nu exista pericolul ca vreun nepoftit să se uite înăuntru!). Doctorul Kemp, un tânăr înalt și zvelt, cu părul blond și mustața spălăcită, spera că cercetările cu care se îndeletnicea îi vor deschide drumul spre „Royal Society”¹ (așa de mult își prețuia el opera).

Își ridică o clipă ochii de pe lucrarea lui și, hoinărind cu privirea, întilni văpaia de jăratie a apusului, care poleise colina din față. Rămase câteva clipe nemișcat, cu tocul în gură, admirînd revărsarea aurie-roșcată care inundase creasta colinei... Deodată, atenția îi fu atrasă de o mogîldeată neagră ca tăciunele, care alerga pe coasta dealului, înspre vila lui. Mogîldeata, un omuleț bondoc, cu țilindru pe cap, fugea de-i scăpărau călcîiele.

— Alt imbecil, mormăi Kemp. Ca și dobitocul ăla care a dat buzna azi-dimineață peste mine, cu „Vine Omu Invizibil, dom'le!” Nu pot să înțeleg ce dracu i-a apucat pe toți. S-ar crede că trăim în secolul treisprezece!

Se ridică în picioare și se apropie de fereastră. Privi spre dealul care se cufunda în penumbră. Apoi

¹ *Royal Society of London for the advancement of Science* (Societatea regală din Londra pentru progresul științei), instituție creată în anul 1662, în timpul domniei regelui Carol al II-lea (1660—1685) avînd ca scop sprijinul guvernamental acordat cercetării științifice. *Royal Society* acordă anual un număr de patru premii pentru cele mai importante lucrări sau publicații cu caracter științific.

și urmări cu ochii pe omulețul negru, care fugea de rupea pământul. „Pare să aibă o treabă a naibii de urgentă, se gîndi doctorul, și totuși parcă abia mișcă. Să aibă buzunarele umplute cu plumb, și tot n-ar putea să se tîrîie mai greoi!”

— Da' grăbit mai ești, domnule! rîse Kemp.

Peste cîteva momente, fugarul dispăru îndărătul vilelor cocoțate pe deal. Reapăru pentru o clipă, apoi iarăși se pierdu printre niște case și iarăși se ivi... tot așa de vreo trei ori la rînd, pînă ce, în sfîrșit, se făcu de-a binelea nevăzut în dosul unei terase.

— Imbecilii! mormăi din nou Kemp.

Se învîrti pe călcîie și se întoarse la masa de lucru.

Dar cei ce l-au văzut de-aproape pe omul care alerga și au deslușit expresia de groază întipărită pe fața-i scaldată în sudori n-au împărtășit de fel disprețul doctorului, cu atît mai mult cu cît ei înșiși se găseau în drum deschis. Buzunarele fugarului săltau ritmic, zăngănind ca niște pungi dolidora de bani, pe care le scuturi în mînă. Nu se uita nici la dreapta, nici la stînga. Ochiii lui holbați priveau tîntă spre poalele dealului, unde licăreau lumini aprinse pe străzile înțesate de lume. Gura-i diformă se strîmbase într-o parte, de pe buze i se prelingeau bale, iar răsufierea-i șuierată era întretăiată de horcăituri. Trecătorii pe care-i încrucișa în fuga lui disperată se opreau în loc, se uitau în susul și-n josul străzii și, cu o licărire de teamă în priviri, se întrebau unii pe alții cine sau ce anume o fi pricinuit asemenea goană nebună...

Deodată, sus, pe coama dealului, un cîine care se zbenguia în drum a chelălăit și s-a adăpostit după un gard. Și-apoi... printre drumeții uluiți a trecut în goană ceva ca o pală de vînt. Un lipăit de picioare goale, o respirație gîfuită... asta a fost

tot ce s-a auzit. Începură țipetele. Oamenii săreau care-ncoțo. Vestea se transmitea prin strigăte, se propaga prin instinct, din om în om, pînă la poalele dealului. Pe strada din vale cascada de țipete s-a pornit pe cînd fugarul nu ajunsese nici la jumătatea drumului. Se trînteau uși, se trăgeau zăvoare. Zvonul cel teribil se răspîndea cu iuțeala fulgerului. Nenorocitul auzea totul. Disperat, își luă un ultim avînt. Valurile groazei trecură peste el, înghițindu-l, și se revărsară asupra întregului oraș :

— Vine Omul Invizibil ! Omul Invizibil !

XVI. „LA JUCĂTORII DE CRICHET”

Cîrciuma „La jucătorii de crichet” este așezată chiar la poalele dealului, acolo unde începe linia de tramvai. În după-amiază aceea, cîrciumarul își odihnea pe tejghea brațele-i grăسune și roșcovane și tăifăsuia cu un birjar slăbănog : vorbea despre cai. Un mușteriu cu o bărbuță neagră, îmbrăcat în haine cenușii, înfuleca de zor niște pesmeți cu brinză, turna în el bere „Burton” și, cu un vădit accent american, îi spunea ceva unui polițist, care se afla în afara orelor de serviciu.

— Da' ce-i gălăgia asta ? s-a mirat birjarul cel slăbănog, ridicînd capul și încercînd să deslușească ce se petrece dincolo de storul galben și murdar care acoperea mica fereastră a cîrciumii.

De afară se auzeau pași grăbiți.

— O fi izbucnit vreun foc pe undeva, își dădu cu părerea cîrciumarul.

Pași grei se apropiau în goană; un corp masiv se izbi de ușă, mai-mai s-o spargă, și înăuntru năvăli un om cu capul gol și cu fața scăldată în lacrimi, cu părul vilvoi, cu gulerul larg desfăcut: era Marvel. Cu o mișcare convulsivă se învârti pe loc și se căzni să închidă ușa, care era prinsă de perete cu o curea.

— Vine! urlă el. Vocea-i stridentă tremura de groază. Vine Omu Invizibil! Fuge după mine. Pentru Dumnezeu! Ajutor! Ajutor! Ajutor!

— Închideți ușa! porunci polițistul. Care-i ăla de vine? Ce-i zarva asta?

Se îndreptă spre intrarea circiumii și desfăcu cureaua; cu un pocnet, ușa se închise. Încăperea mai avea o ușă. Americanul o încuie și pe aceea.

— Lăsați-mă să intru în casă, se rugă Marvel. Dirdiia din toate măduarele și plingea (dar nu uita să strângă cu putere la piept cele trei cărți). Lăsați-mă în casă! Încuiați-mă undeva! Vă spun că mă urmărește... I-am tras clapa. Mi-a zis că mă omoară, și are s-o facă!

— Aici ești în siguranță, dragul meu, îl liniști domnul cu barba neagră. Ușa-i încuiată. Dar ce s-a întâmplat?

— Lăsați-mă în casă! stăruie Marvel.

Se auzi o izbitură puternică și un ciocănit nerăbdător în ușa încuiată. Ca o replică, din gîtlejul vagabondului scăpă un urlet disperat, însoțit de ecoul tipetelor de afară.

— Hei, strigă polițistul. Care-i acolo?

Înnebunit, vagabondul se zgîia la tăbliile de lemn din perete, care i se păreau că seamănă a uși.

— O să mă omoare, a făcut rost de-un cuțit, sau de dracu știe ce. Pentru numele lui Dumnezeu...

Circiumarul ridică scîndura tejghelei.

— Uite, vino aici înăuntru.

Mr. Marvel trecu iute în dosul teighelei. Ciocănitul se întetea.

— Nu deschideți ușa ! țipă el. Vă rog, nu deschideți. Unde să mă mai ascund ?

— Aha, ăsta-i, care va să zică, Omul Invizibil ? făcu mușteriu cu barba neagră, ducându-și mîna la spate. Cred că ar fi timpul să-l vedem și noi la mutră !

Pe neașteptate, fereastra cîrciumii zbură în țandări. Strada vuia de țipete, iar caldarîmul se cutremura sub tropăitul pașilor care alergau în toate părțile. Polițistul se urcase pe o canapea și-și tot întindea gîtul, încercînd să-l zărească pe agresorul de afară. Sări apoi jos de pe canapea și, ridicînd din sprîncene, conchise :

— *El e !*

Cîrciumarul, care se afla în dreptul ușii sufrageriei, unde-l încuiase pe Marvel, îndreptă o privire contemplativă spre fereastra făcută țandări și se apropie de ceilalți doi.

Zgomotele amuțiră brusc.

— Păcat că n-am bastonul la mine... constată cu regret polițistul. Merse spre ușă, cu un pas cam șovăielnic. Dacă deschidem, are să intre. Nu-i chip să-l oprești...

— Da' cine vă roagă să deschideți ? sări birjarul cel slăbănog.

În glas îi tremura teama.

Omul cu barba neagră luă inițiativa :

— Desfă zăvoarele, și dacă intră... întinse mîna în care ținea un revolver.

— Hei, nu merge chiar așa ! se opuse polițistul, asta ar însemna crimă !

— Las', că cunosc eu legile țării ! Am să-l împușc în picior. Desfă zăvoarele !

— Cîtă vreme ții în mînă jucăria asta, care mi se poate descărca în spate, să știi că nu deschid ! fi răspunse cîrciumarul, lungindu-și gîtul ca să privească pe deasupra storului.

— Bine !

Cu revolverul în mînă, bărbosul se aplecă și trase singur zăvoarele. Cîrciumarul, birjarul și polițistul căsکارă ochii.

— Hai, vino înăuntru, murmură americanul, dîndu-se înapoi, cu ochii țintă la ușa descuiată.

Ținea revolverul ascuns la spate. Dar canaturile nu se clintiră și nimeni nu intră. Cinci minute mai tîrziu, un alt birjar, care și-a vîrît cu grijă capul pe ușă, i-a găsit pe toți încremeniți, în așteptare.

Din sufragerie se auzi o mutră îngrozită. Era vagabondul, care venea să le furnizeze noi informații.

— Sînt încuiate toate ușile ? Să știți că el se învîrtește în jurul casei, dă mereu tîrcoale, ca lupii... E șiret ca un diavol.

— Dumnezeuule mare ! exclamă cîrciumarul cel bondoc, luîndu-se cu mîinile de cap. Ușile din dos ! Ia vedeți de ele ! Aoleu... ! (Se auzi o cheie învîrtindu-se în broască.) Două au mai rămas descuiate : aia care dă în curte și aia secretă. Of, ușa din curte... O zbughi afară. După un minut, reapăru, agitînd în mînă un cuțit de măcelărie. Era deschisă, îi înștiință el pe ceilalți.

Buza-i cam groasă i se lăsase în jos.

— S-ar putea ca acumina el să fie în casă, își dădu cu părerea birjarul cel slăbănog.

— În bucătărie nu-i. Acolo-s două femei și n-au băgat de seamă nimic. Și afară de asta, am străpuns cu cuțitul ăsta fiecare centimetru din încăpere. Femeile ziceau că nu putea să intre. Ar fi simțit ele, ce dracu !...

— Cel puțin ai încuiat ușa ? întrebă slăbănogul.

— Că doar nu-s copil de țită...

Omul cu barbă își pușe revolverul la loc. Dar chiar în clipa aceea, scîndura tejghelei căzu cu zgomot, zăvorul ușii de la sufragerie zăngăni, clanța primi o izbitură strașnică, și ușa se deschise larg. Auzindu-l pe Marvel cum chițcăie ca un șobolan prins în capcană, au sărit cu toții peste tejghca, să-i vină în ajutor. Revolverul bărbosului s-a descărcat în oglinda din fundul sufrageriei. Pe suprafața cristalului s-au ivit puzderii de stelc, care s-au risipit în mii de cioburi.

Pătrunzînd în sufragerie, cîrciumarul constată că Marvel se opintea împotriva unei forțe misterioase și se lupta din răputeri cu ușa care dădea în bucătărie. Cîrciumarul șovăi o clipă... de-ajuns pentru ca ușa să se trîntească de perete, iar Marvel să fie tîrît dincolo. Un țipăt, un zăngănit de tingiri... și Marvel, cu capul în jos, zvîrcolindu-se ca să se tragă înapoi, fu împins în ușa bucătăriei.

Urmat de unul dintre birjari, polițistul năvăli înăuntru și-l împinse pe cîrciumar la o parte. Nimeri peste încheietura mîinii invizibile care-l tira pe Marvel de guler, dar primi un pumn în obraz, se clătină și căzu. Ușa se deschise, și Marvel făcu o sforțare disperată de a se adăposti îndărătul ei. Tot bîjbîind, birjarul înșfăcă ceva moale.

— L-am prins ! răcni el.

Mîinile roșcovane ale cîrciumarului se înfipseră într-un corp nevăzut.

— Uite, aicea e !

Marvel, care scăpase din strînsoare, se lăsă deodată să alunece pe podea, încercînd să se strecoare printre picioarele combatanților. Bîjbîiau cu toții, ca orbeții, învîrtindu-se pe lîngă ușă. Vocea Omului Invizibil se făcu auzită pentru prima oară ; polițistul îl călcase pe picior, și acum nevăzutul urla cît îl

ținea gura. Răcnind ca un turbat, se porni să împartă pumni în dreapta și-n stînga. Cu un țipăt scurt, birjarul se frînse în două de la mijloc. Fusese lovit în stomac. La un moment dat, ușa dinspre sufragerie se trînti la loc, acoperind astfel retragerea lui Marvel. Luptătorii din bucătărie se treziră că înhața aerul și că lovesc în vînt.

— Unde-a fugit ? strigă bărbosul. A ieșit afară ?

— Veniți după mine ! îi chemă polițistul, ieșind în curte.

Dar în aceeași clipă incremeni pe loc.

Șuierînd, o bucată de cărămidă zbură pe lingă capul lui și căzu printre oalele din bucătărie, sfărîmîndu-se.

— Am să-i arăt eu lui ! zbieră omul cu barba neagră.

Peste umărul polițistului sclipi o țeavă de oțel și, în lumina amurgului, cinci gloanțe țîsniră unul după altul înspre locul de unde venise proiectilul. La fiecare împușcătură, bărbosul își rotea brațul, descriind o curbă, astfel încît gloanțele treceau ca spițele unei roți de foc prin curtea strîmtă.

Urmă o scurtă tăcere.

— Cinci cartușe ! Americanul era mulțumit. Asta-i o treabă bună. Patru ași și un *jolly joker*. Să ia unul dintre voi un felinar, și haideți să-i căutăm cadavrul...

XVII. MUSAFIRUL DOCTORULUI KEMP

Doctorul Kemp a continuat să scrie în camera lui de lucru, pînă cînd atenția i-a fost atrasă de niște împușcături. Pac, pac, pac, împușcăturile răsunau una după alta.

„Hei, ce-i asta ? Kemp își vîrî vîrful tocului în gură și ciuli urechile. Cînc se joacă cu revolverele prin Burdock ? Ce le-o mai fi trîsnit prin cap imbecililor ?“

Se duse la fereastra dinspre sud, o deschise și, aplecîndu-se în afară, cuprinse cu privirea orașul. În umbra deasă a înserării, Burdock părea un fagure imens, în a cărui alcătuire se împleteau ochiurile ferestrelor, globurile lămpilor de gaz și spațiile negre dintre acoperișurile prăvăliilor. „Parcă s-a strîns lume lingă «Jucătorii de crichet»“, își zise el, scrutînd întunericul. Privirile îi alunecară apoi departe, în zare, acolo unde licăreau luminile vapoarelor și scînteia linia digului, ușor luminat, ca o piatră prețioasă ce răspîndește o strălucire aurie. Cornul lunii părea înfîpt în coama dealului dinspre apus, iar stelele scli-peau cu o luminozitate aproape tropicală.

După vreo cinci minute de meditație, în care vreme gîndurile i-au rătăcit în meandrele nesfîrșite ale unei speculații asupra condițiilor sociale ale viitorului și s-au pierdut apoi în vasta problemă a dimensiunilor timpului, doctorul Kemp reveni la realitate, oftă și se întoarse la masa de scris.

Cam după vreo oră, țîrîitul soneriei de la intrare umplu toată casa.

De cînd auzise împușcăturile și pînă acum, lucrase cu încetineală și cu pauze mari de gîndire. Se opri din scris și ascultă. Servitoarea deschise ușa. Kemp aștepta s-o audă urcînd scara, dar fata nu veni sus. „Ce-o fi fost asta ?“ se întrebă el. Încercă să-și reia lucrul, dar nu izbuti ; se ridică de pe scaun, coborî cîteva trepte, sună. Jos în hol apăru servitoarea. Aplecîndu-se peste balustradă, Kemp întrebă :

— A sosit vreo scrisoare ?

— Nu, domnule, n-a fost nimeni. Pesemne c-a făcut cineva o farsă și apoi a șters-o.

„Sînt cam nervos astăzi-scară“, își zise doctorul. Se întoarse în odaia de lucru, și de astăzi dată se puse cu hotărîre pe treabă.

Peste puțină vreme era din nou cufundat adînc în opera lui ; în odaia liniștită se auzeau numai ticăitul ceasornicului și scîrțîitul peniței, care alerga de zor pe hîrtie, drept în centrul cercului de lumină proiectat pe masă de umbrarul lămpii.

Trecuse de ora două noaptea, cînd doctorul Kemp lăsă tocul din mînă. Se ridică de pe scaun, căscă și merse la culcare. Își dezbrăcase haina și vesta, cînd simți că-i este sete. Își aprinse o luminare și coborî în sufragerie, după un sifon și o sticlă de whisky.

Cercetările sale științifice îi ascuțiseră considerabil spiritul de observație. Traversînd holul ca să se întoarcă în odaia de culcare, observă o pată de culoare închisă pe mușamaua de lingă preșul din dreptul scării. Începu să urce scara și, pe neașteptate, se pomeni că-l preocupă o întrebare : ce putea fi pata aceea de pe mușama ? Pesemne că-l înuncea vreun gînd ascuns, de care nu-și dădea lămurit seama. În sfîrșit, se întoarse în hol cu toată încărcătura, puse jos sifonul și sticla cu whisky și, aplecîndu-se, atinse pata. Fără prica mare surpriză, constată că era viscoasă și că avea culoarea singelui pe cale să se închege.

Luă de jos sticlele și urcă iar, privind în jur și încercînd să-și dea seama de unde putea să vină pata aceea. Cînd ajunse în capul scării, rămase înmărmurit. Clanța ușii era și ea pătată de sînge.

Își examinează mîna. Era perfect curată. De altfel, își aminti că ușa dormitorului era deschisă cînd venise el din odaia de lucru, așa că nici nu fusese nevoie să atingă clanța. Intră în dormitor cu o figură foarte calmă, poate puțin mai crispată ca de obicei. Examină încăperea de jur împrejur, și privirea-i căzu asupra

patului. Pătura era plină de sînge și cearșaful sfișiat. Cînd intrase prima dată în dormitor nu observase asta, pentru că se dusese de-a dreptul la masa de toaletă. Așternutul era mototolit și purta urma unui corp care se trîntise de curînd acolo.

„Avu apoi impresia stranie că ar fi auzit un glas murmurînd : „Cerule ! Kemp !“ Dar doctorul Kemp nu credea în voci supranaturale. Pironit locului, nu-și putea lua ochii de la cearșafurile mototolite. Auzise oare cu adevărat o voce ? Privi din nou de jur împrejur, dar nu văzu nimic altceva decît patul răvășit și pătat de sînge. Deodată, însă, auzi limpede că se mișcă ceva în odaie, pe lângă spălător. Orice muritor, cît ar fi el de învățat, tot mai păstrează o fărîmă de superstiție... Kemp simți că-l năpădește o teamă apăsătoare. Închise ușa, se îndreptă spre masa de toaletă și puse jos sticlele. Ridică ochii și... sări cît colo : în spațiul dintre el și spălător spînzura în aer un bandaj făcut dintr-o fișie de pînză răsucită și pătată de sînge.

Kemp era stupefiat. Un bandaj gol ! Un bandaj bine legat, dar gol pe dinăuntru ! Dădu să facă un pas ca să-l apuce, dar simți o atingere care-l opri locului și auzi o voce chiar lângă dînsul :

— Kemp ! șopti Vocea.

— Ha ? făcu Kemp, cu gura căscată.

— Ține-ți cumpătul ! Eu sînt un om invizibil.

O bucată de vreme, Kemp n-a fost în stare să spună nimic. Încremenit, privea fix bandajul.

— Un om... invizibil ? Îngăimă el, într-un tîrziu.

— Da, sînt un om invizibil, repetă Vocea.

Doctorului îi veni deodată în minte povestea de care-și bătuse joc cu atîta vehemență, nu mai departe decît în dimineața aceea. Pe moment nu păru nici prea speriat, nici prea surprins. Abia mai tîrziu începu să reacționeze.

— Credeam că totul nu-i decît o minciună... murmură el. Îi năvăleau în minte toate argumentele pe care le debitase în aceeași dimineată. Ești bandajat ?

— Vezi bine ! fu răspunsul.

— Oh ! se revoltă Kemp. Asta-i bună ! Dar e un nonsens ! E o scamatorie la mijloc, nu se poate altfel !

Făcu deodată un pas înainte și întinse mîna spre bandaj, dar dădu peste niște degete invizibile.

Simțind atingerea, păli și se trase îndărăt.

— Stai bine, Kemp, ce Dumnezeu ! Am mare nevoie de ajutor. Oprește-te ! Degetele îi înșfăcăra brațul. Cu o lovitură, doctorul încercă să se elibereze. Kemp ! strigă Vocea. Kemp, stai liniștit ! și strînsoarea se întări.

Îl cuprinse o dorință nebună de a se descătușa. Dar brațul bandajat îl apucă de umăr și-l trînti ; căzu, cu spatele pe pat. Deschise gura ca să țipe, dar colțul cearșafului îi fu vîrit între dinți. Omul Invizibil îl apăsa cu înverșunare. Simțindu-și însă brațele libere, Kemp începu să dea în el ca un sălbatic.

— N-ai de gînd să-ți bagi mințile în cap ? Omul Invizibil se înfipse cu toate puterile în prizonierul lui, deși primise un pumn în coaste. Pe toți dumnezeii, încă un minut, și turbez ! Stai liniștit, nebunule ! urlă el în urechea doctorului. Kemp se mai zbatu cîteva clipe, apoi rămase liniștit. Dacă strigi, îți mut fălcile din loc ! îi promise nevăzutul, scoțîndu-i călușul din gură. Nu-i nici nebunie, și nici vrăjitorie. Sînt într-adevăr un om invizibil. Și am nevoie de ajutorul tău. Nu vreau să-ți fac nici un rău, dar dacă te porți ca un neghiob, n-am încotro. Nu-ți mai amintești de mine, Kemp ? Griffin, de la *University College*.

— Dă-mi voie să mă ridic ! gemu Kemp. Rămîn unde mă găsesc. Numai să mă liniştesc puţin...

Se ridică şi-şi pipăi gîtul.

— Sînt Griffin de la University College, urmă Vocea, şi am devenit invizibil. Sînt un om ca toţi oamenii, un om pe care l-ai cunoscut şi care între timp a devenit invizibil, pricepi ?

— Griffin ?

— Da, Griffin. Un student mai tînăr decît dumneata, cu o înfăţişare de *albino*¹, înalt de şase picioare² şi voinic, cu o faţă albă, roză şi cu ochii roşii... I s-a decernat o dată medalia pentru chimie, nu ţii minte ?

— Nu pricep nimic. În mintea mea e un adevărat haos. Ce legătură au toate astea cu Griffin ?

— Eu sînt Griffin.

Kemp rămase pe gînduri.

— E îngrozitor... Dar ce manoperă drăcească trebuie săvîrşită pentru ca un om să devină invizibil ?

— Nu-i nici un fel de manoperă drăcească. E un proces destul de rezonabil şi de inteligibil...

— E înnebunitor ! Bine, dar cum dracu... ?

— Bine, e înnebunitor, dacă vrei. Dar sînt rănit, şi am dureri, şi sînt sfîrşit de oboseală... Dumnezeuule mare ! Kemp, doar eşti om... Priveşte realitatea cu curaj ! Dă-mi ceva de mincare şi de băut, şi lasă-mă să şed aici.

Kemp urmări cu ochii bandajul, care se plimba prin odaie. Un scaun alunecă de-a lungul podelei şi se opri lingă pat. Cu un scîrţîit, tapiseria scaunului se adînci puţin, ca şi cum s-ar fi aşezat cineva pe ea.

¹ Persoană lipsită de pigmentul din păr şi din ochi.

² *Picior* — unitate de măsură avînd lungimea de aproximativ o treime dintr-un metru.

Kemp se frecă la ochi, își pipăi din nou gîtul și rise prosteste.

— Asta-i mai tare decît o stafie!

— Așa, acuma-i ceva mai bine. Slavă Domnului că ai început să-ți bagi mințile în cap.

— Sau să-mi pierd mințile! repetă Kemp, lovindu-se peste ochi.

— Dă-mi puțin whisky. Sint mai mult mort decît viu.

— Mie mi s-a părut tocmai dimpotrivă... Unde ești? Dacă mă ridic, dau peste dumneata? Acolo! Bine. Whisky... Uite. Unde să ți-l dau?

Scaunul scîrții, și Kemp simți că paharul îi este smuls din mînă. Îi dădu drumul, după ce încercase o clipă să-l rețină; instinctul lui se opunea unei asemenea absurdități. Paharul rămase în echilibru, la vreo jumătate de metru deasupra spătarului scaunului. Perplex, doctorul privea o scenă de coșmar.

— Asta-i... asta trebuie să fie hipnotism! Ai sugestionat lumea că ești invizibil.

— Prostii!

— Dar e o nebunie, e imposibil!

— Ascultă-mă, și ai să...

Dar Kemp nu asculta.

— Azi-dimineață, începu el, am demonstrat cu argumente peremptorii că proprietatea de a fi invizibil...

— N-are nici o importanță ce-ai demonstrat! Eu mor de foame și noaptea asta e cam răcoroasă pentru o persoană în pielea goală...

— Vrei mîncare?

Paharul cu whisky se înclină.

— Da, sigur că vreau! Omul Invizibil trînti jos paharul. Ai vreo haină de casă?

Kemp scăpă un soi de exclamație înăbușită. Se îndreptă spre dulap și scoase de-acolo un halat vișiniu.

— Asta merge ? întrebă el.

Haina îi fu luată din mână. O clipă atîrnă moale în aer, apoi se zvîrcoli puțin (ai fi zis că o face dintr-un impuls propriu !) și, în sfîrșit, înțepeni ; netedă și frumos aranjată, începu să se încheie singură și se așeză pe scaun.

— Niște pantaloni, niște ciorapi și o pereche de papuci ar fi o minune, sugeră halatul. Și nu uita, ceva de mîncare !

— Îți dau de toate, numaidecît. Dar, crede-mă, asta-i cea mai nebunească situație pe care am pomenit-o vreodată în viața mea...

Scotoci prin sertare după lucrurile cerute, apoi se duse să-și devalizeze cămara. Se întoarse cu niște friptură rece și cu pîine ; trase o măsuță și depuse mîncarea în fața halatului.

— Mulțumesc, n-am nevoie de cuțit, zise politicoș halatul ; un cotlet se ridică în aer, și niște fălci ireale mușcară din carne. Înghițind cu lăcomie, oaspetele deveni bine dispus. Totdeauna îmi place să mă îmbrac înainte să mă așez la masă, glumi el, cu nevăzuta-i gură plină. Asta-i capriciul meu...

— Cred că rană de la braț nu-i gravă... întrebă Kemp.

— Nici o grijă...

— Dintre toate lucrurile ciudate și miraculoase pe care le-am...

— Exact. Dar e tare curios că am nimerit tocmai în casa dumitale ca să mă pot bandaja. A fost prima mea licărire de noroc. Oricum, aveam de gînd să dorm aici noaptea asta. Vrei, nu vrei, trebuie să te împaci cu gîndul ăsta. E al naibii de prost că singele meu se vede, nu-i așa ? Ici colo, cîte-o pată

de singe încheat... Îmi dau seama că singele devine vizibil cînd se coagulează. Mi-am transformat numai țesuturile vii. Se pare că pot rămîne nevăzut numai atîta timp cît sînt în viață... Mă găsesc aici în casă de trei ore.

— Dar cum ai reușit să te transformi ? izbucni Kemp, exasperat. Fir-ar să fie ! Dar nu vezi că toată chestiunea-i absurdă de la un cap la altul ?

— Ba e foarte rațională, îl asigură Omul Invizibil, perfect rațională.

O minecă se întinse și apucă sticla de whisky. Kemp contemplă haina de casă, care înfuleca de zor. Umărul drept al veșmîntului era găurit. O rază de lumină care pătrundea prin gaură proiecta un triunghi luminos pe căptușeala pieptului stîng al halatului.

— Ce-a fost cu împușcăturile alea ? întrebă doctorul. Cum a început scandalul ?

— Un idiot, un soi de asociat al meu, lua-l-ar dracii !, care a încercat să-mi fure banii. A și făcut-o, de altfel.

— Și el e invizibil ?

— Nu.

— Ei, și pe urmă ?

— Ce-ar fi să-mi mai dai ceva de mîncare, înainte de a mă apuca să-ți povestesc toate astea ? Mi-e foame ! Am dureri... și dumneata mă pui să-ți înșir istorii !

Kemp se ridică.

— Dumneata n-ai tras de loc ? întrebă el.

— Eu ? Nuu ! Un dobitoc, pe care nu-l văzusem în viața mea, a tras la întîmplare. S-au speriat, ce vrei ? ! Toți se sperie de mine. Trăsni-i-ar să-i trăsnească ! Kemp, vreau să mai mănînc.

— Mă duc jos, să văd dacă mai e ceva de mîncare. Mi-e teamă că prea mult n-a mai rămas.

După ce isprăvi de mâncat — a dat gata o masă îmbelșugată ! —, Omul Invizibil ceru un trabuc. Îi mușcă furios capătul, înainte ca doctorul să-i fi putut găsi un briceag, și injură, pentru că foaia de deasupra se desfăcuse.

Era un miracol să-l vezi trăgînd din trabuc ; fumul inhalat se modela după forma gurii, a gîtlejului și a nărilor.

— Ah, binecuvîntat balsam al tutunului ! Pufăi cu nesaț. Sînt fericit că am dat de dumneata, Kemp. Trebuie să mă ajuți. Închipuie-ți, ce noroc am avut să nimeresc peste dumneata tocmai acum ! Mă aflu într-o încurcătură cumplită, cred că am fost nebun. Prin cîte am trecut ! Dar acum o să înfăptuim lucruri mari, ascultă ce-ți spun !

Își turnă singur whisky și sifon. Kemp se ridică, aruncă o privire împrejur și merse să-și ia un pahar din cămăruța alăturată.

— E fantastic, dar cred că pot să beau...

— Nu te-ai schimbat prea mult în ăștia doisprezece ani, Kemp. Voi, blonzii, nu vă schimbați. Recî și chibzuiți... Trebuie să ți-o spun : o să lucrăm împreună.

— Dar cum s-a petrecut asta ? Și cum ai ajuns așa ?

— Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă puțin să fumez în liniște, și pe urmă am să mă apuc să-ți povestesc.

Dar Griffin n-a mai istorisit mare lucru în noaptea aceea. Brațul rănit îl supăra din ce în ce mai rău. Avea febră, era istovit și gîndurile i se învîrteau în jurul unui singur punct : goana de pe deal și încăierarea de la cîrciumă. Își începu povestea, dar cîrînd îi pierdu firul. Vorbea întretăiat, pomenind într-una de vagabondul acela. Fuma din ce în ce

mai nervos, și, pe nesimțite, vocea îi devenea furioasă.

Kemp încerca să pună cap la cap crîmpeiele pe care izbutea să le prindă.

— Se temea de mine, puteam să observ că se temea de mine, repeta mereu Omul Invizibil. Avea de gând s-o șteargă, pîndea într-una prilejul. Ce tîmpit am fost!

— Ticălosul!

— Eram furios! Aș fi fost în stare să-l ucid!

— De unde aveai banii? Întrebă Kemp, pe neașteptate.

Griffin tăcu cîteva clipe.

— Nu pot să-ți spun acum.

Deodată gemu și se aplecă înainte, sprijinindu-și pe semne capul în mîini.

— Kemp, omule, de-aproape trei zile n-am mai dormit! Abia dac-am ațipit cu totul vreo oră, în cîteva rînduri. Trebuie să dorm neapărat.

— Bine, rămîi aici, în camera mea... Da, da, rămîi aici.

— Dar cum pot să închid ochii? Dacă dorm, pungașul ăla o să-și ia tălpășița. Of! Și, în definitiv, ce importanță are?

— Ce fel de rană ai căpătat de pe urma împușcăturii?

— Nimic, o zgîrietură care sîngerează. Oh, Dumnezeu! Pic de somn, nu altceva!

— Și de ce nu dormi?

Kemp simți că năluca în halat îl privește lung.

— Pentru că n-aș avea de loc poftă să fiu prins de semenii mei, oamenii... răspunse tărăgănat Omul Invizibil. Kemp tresări. Idiot ce sînt! Griffin izbi cu putere în masă. Ți-am dat o idee.

Deși rănit, deși istovit la culme, Griffin refuză să se increadă în cuvîntul de onoare al doctorului, care i-a făgăduit că-i va respecta libertatea. Cercetă cele două ferestre ale dormitorului, ridică storurile și deschise geamurile, vrînd să se încredințeze dacă într-adevăr ar putea evada pe-acolo, după cum îi spusese Kemp. Era o noapte liniștită și senină, iar luna nouă își cernea lumina argintie peste cîmp. Griffin examinează apoi cheile dormitorului și cele două uși ale cămăruței alăturate, pentru a se asigura că și ele îi garantau libertatea. În cele din urmă se declară mulțumit și se așează pe covorașul din fața căminului. Kemp îl auzi căscînd.

— Îmi pare rău că nu-ți pot povesti în noaptea asta toate isprăvile mele. Ce să fac, sînt sfîrșit. E grotesc, fără îndoială. Ba chiar înfiorător! Dar crede-mă, Kemp, în ciuda argumentelor pe care le-ai debitat azi-dimineață, minunea e posibilă. Am făcut o descoperire. Aveam de gînd s-o păstrez doar pentru mine. Dar nu pot. Trebuie să am un partener. Și dumneata... Am putea realiza niște lucruri... dar miine. Acuma simt că, dacă nu dorm, s-a isprăvit cu mine.

Kemp stătea nemișcat în mijlocul odăii, privind haina care învelea un trup fără cap.

— Trebuie să te las, spuse el într-un tîrziu. E... de necrezut. Dacă aș fi silit să trăiesc trei întîmplări de felul ăsta, care să-mi răstoarne toate concepțiile... aș innebuni. Și totuși e o realitate! Mai ai nevoie de ceva?

— Doar să-mi spui noapte bună!

— Noapte bună... și Kemp strînse o mînă nevăzută.

Se retrase spre uşă pieziş. Deodată, halatul alunecă iute spre el.

— Bagă de seamă ! Nici o încercare de a-mi pune piedici sau de a mă captura ! Altfel...

Kemp păli uşor.

— Parcă ți-am dat cuvîntul...

Ieşi din odaie şi închise încet uşa. În urma lui, cheia se răsuci în broască pe dinăuntru. Rămînînd locului, cu o expresie de uimire neputincioasă zugrăvită pe faţă, auzi paşii grăbiţi apropiindu-se de uşa odăiţei alăturate. Din nou zgomotul unei chei învîrtite în broască. Kemp se plesni peste frunte cu palma. „Visez ? A înnebunit lumea, sau m-am ţionit eu ?“

Rîse. Încercă uşa încuiată. „Sînt dat afară din camera mea de către o flagrantă absurditate !“

Merse pînă în capul scării, se întoarse şi privi uşile încuiate. „Şi, totuşi, e un fapt...“ Îşi pipăi gîtul, uşor zgîriat : „un fapt care nu poate fi negat“.

— Dar...

Clătină cu deznădejde din cap, se întoarse şi coborî scările.

Făcu lumină în sufragerie, îşi aprinse un trabuc şi începu să se plimbe prin încăpere, scoţînd tot soiul de exclamaţii. Din cînd în cînd se apuca să se certe cu sine însuşi.

— Invizibil !

— Există oare vreun animal invizibil ?... Sigur, în apa mării există. Mii şi milioane ! Larvele, micii nauplii, tornarias ¹, toate vietăţile microscopice, peştii gelatinioşi ! În mare trăiesc mai multe vietăţi nevăzute decît vizibile ! Niciodată nu m-am gîndit la asta, pînă acum... Dar şi în apa bălţilor, la fel ! Toate vietăţile acelea minuscule care populează

¹ Denumirile latineşti ale unor vietăţi marine.

bălțile, particule de gelatină incoloră, translucidă !... Bine, bine, dar în aer ? ! Nu !

— Nu se poate !

— Ei, și la urma urmei... de ce nu ?

— Din sticlă să fie făcut un om, și încă ar fi vizibil...

Se adânci în meditație. Trei trabucuri s-au prefăcut într-o grămadă de cenușă albă, împrăștiată pe covor, pînă cînd a mai rostit Kemp ceva. Și atunci, tot ce-a scăpat dintre buzele lui a fost o scurtă interjecție. În sfîrșit, doctorul se răsuci pe călcîie, ieși din sufragerie și se îndreptă spre micul lui cabinet. Aprinse și aici lampa de gaz. Cabinetul era o încăpere micuță (doctorul Kemp nu mai dădea consultații), unde-și ținea ziarele. Jurnalul din dimineața trecută zăcea aruncat într-un colț, deschis la întîmplare. Îl luă, îl întoarse și dădu peste relatarea *Întîmplării ciudate de la Iping*, pe care marinarul din Port Stowe se căznise atîta să i-o silabisească lui Marvel. O parcursese dintr-o ochire.

— Înfofolit din cap pînă-n picioare ! murmură el. Deghizat. Ca să ascundă adevărul. Se pare că nimeni nu și-a dat seama ce-i cu el. Dar ce dracu urmărește ?

Lăsă să-i cadă ziarul din mînă și cercetă cu privirea odăița. „Aha !”, găsisese ce voia. Se repezi la *St. James's Gazette*, care stătea împăturită, așa cum sosise. „Acum o să aflăm adevărul !”

Rupse banderola și desfăcu ziarul. Un reportaj pe două coloane îi sări în ochi. *Un sat din Sussex înnebunește !* striga titlul de pe manșetă.

— Cerule ! exclamă Kemp, devorînd articolul.

Era o relatare destul de neverosimilă a evenimentelor care se petrecuseră la Iping cu o zi înainte (și pe care le cunoaștem). Erau reproduse și cele publicate în ziarul de dîmineață.

Kemp spicui la iuŝeală : „...alerga pe străzi, lovind în dreapta și-n stînga... — Jaffers căzu în nesimțire... — Domnul Huxter, lovit grav, nu este în stare să povestească cele ce a văzut... Regretabila umilire a vicarului... O femeie s-a îmbolnăvit din pricina groazei... Ferestre făcute țandări... Toată povestea asta-i probabil inventată... Dar e prea tare ca să nu fie publicată *cum grano*¹.“

Scăpă pe jos ziarul și rămase nemișcat, privind în gol... „Da, probabil că-i inventată!“

După o clipă îl luă iarăși în mîină și citi iarăși totul, de la un cap la altul.

— Dar de unde pînă unde vine vagabondul în toată afacerea asta ? De ce dracu se ținea el după un vagabond ? Se așeză, la întîmplare, pe masa chirurgicală. Nu-i numai invizibil, șopti el, e și nebun ! Ucigaș !...

Pe cînd licărirea palidă a zorilor se contopea cu lumina lămpii din sufrageria îmbîcsită de fum, Kemp mai măsura încă odaia în lung și-n lat, căznindu-se să înțeleagă ceea ce părea de neconceput.

Era prea tulburat ca să mai poată dormi. Cînd au coborît, buimăciți de somn, și au nimerit peste el, servitorii și-au închipuit că surmenajul îl adusesese în halul acela ; Kemp le-a dat cîteva dispoziții cu totul neobișnuite, dar cît se poate de categorice : să pregătească micul dejun pentru două persoane, în odaia de lucru de jos, apoi toată lumea să rămînă la subsol sau la parter.

A continuat să se plimbe prin sufragerie, pînă la sosirea ziarului de dimineață. Fițuica aceasta înșira vrute și nevrute, fără să conțină de fapt nimic, afară de o confirmare a celor întîmplate cu

¹ *Cum grano solis* — sub rezervă (lat.).

o seară înainte și de o relatare, foarte prost întocmită, despre niște noi și remarcabile evenimente petrecute în Port Burdock. Acum a aflat Kemp detaliile mai importante ale celor petrecute la „Jucătorii de crichet“, precum și numele vagabondului. „M-a silit să umblu după el, douăș'patru de ore!“ declarase Marvel. Povestea dramei din Iping mai era îmbogățită cu câteva fapte mărunte: se insista mai ales asupra tăiatului sîrmelor de telegraf. Nu puteai însă găsi nici un amănunt care să arunce vreo lumină asupra naturii legăturilor dintre Omul Invizibil și domnul Marvel, deoarece vagabondul nu dăduse nici un fel de informație asupra celor trei caiete sau asupra banilor cu care era captușit. Gazeta părăsise tonul sceptic, și o droaie de reporteri și anchetatori porniseră la acțiune pentru elucidarea misterului.

Kemp citi reportajul pînă la ultima literă și apoi trimise slujnica să-i cumpere toate ziarele de dimineață care erau de găsit. Primindu-le, se aruncă cu lăcomie asupra lor.

„E invizibil, reflectă el, și pare stăpînit de-o furie violentă, care degenerază în manic. Doamne, ce fapte îngrozitoare ar putea comite! Ce fapte îngrozitoare! Și acuma-i acolo sus, liber ca pasărea. Ce dracu trebuie să fac?...“

„Oare ar însemna că sînt neloial, dacă... Nu!“ Se așeză la un mic pupitru dintr-un colț al odăiței. Dădu la o parte lucrurile care zăceau pe pupitru, cam răvășite, și se apucă să compună o scrisoare. Cînd ajunse la jumătate, o rupse și începu alta. Reciti scrisoarea, cîntărind fiecare frază. În sfîrșit, luă un plic și scrisese adresa: „Colonel Adye, Port Burdock“.

Tocmai pe cînd Kemp se îndeletnicea cu această treabă, se trezi și Omul Invizibil. Părea să fie prost

dispus, căci doctorul, care trăgea cu urechea la fiecare foșnet, îl auzi bocănind prin odaia de deasupra, trîntind un scaun și spărgînd paharul de la spălător. Îngrijorat, Kemp alergă sus și bătu la ușă.

XIX. CÎTEVA NOȚIUNI ELEMENTARE

— Cé s-a întîmplat ? întrebă el, cînd Omul Invizibil îi dădu drumul înăuntru.

— Nimic.

— Cum nimic ? Atunci de ce dracu ai făcut atîta tărăboi ?

— Un acces de furie, explică Griffin. Mă doare. Uitasem de rana de la braț.

— Te lași cam ușor purtat de accese din astea, nu ?

— Mda...

Kemp înaintă pînă în mijlocul odăii și adună cioburile de pe jos. Rămase apoi în picioare, cu bucățelele de sticlă în mînă.

— S-a dat la iveală totul în legătură cu persoana dumitale, spuse el. Tot ce s-a petrecut la Iping și aici, la poalele dealului. Lumea a luat cunoștință de invizibilul ei cetățean. Dar nimeni nu știe că te afli aici. Griffin scăpă o înjurătură. Secretul (bănuiesc că era un secret) a fost dat în vileag, continuă doctorul. Nu-ți cunosc planurile, dar, se-nțelege, sînt nerăbdător să te-ajut. Omul Invizibil se așează pe pat. Ne așteaptă sus micul dejun, îl invită amabil Kemp, vorbind cît mai degajat cu putință, ca o gazdă încîntată că musafirul ei s-a sculat plin de voie bună. Îl conduse pe scărița îngustă care ducea

spre verandă. Dar înainte de a putea realiza ceva împreună, urmă el, ar trebui să mă faci să înțeleg câte ceva despre fenomenul ăsta al transparenței du-mitale.

Aruncă o privire nervoasă spre fereastră, apoi se așază, cu aerul unui om care are de discutat chestiuni importante. Îndoielile asupra realității situației îi reveneau și-i dispăreau neîncetat, în vreme ce privea spre locul lui Griffin de la masă și vedea cum mînecele unui halat, îmbrăcat pe un trup fără cap și fără miini, șterg niște buze imaginare, cu un șervet care flutură prin aer ca o năframă magică.

— E destul de simplu și destul de verosimil, încep Griffin, dînd șervetul la o parte.

Kemp rîse.

— Pentru dumneata, fără îndoială, dar...

— Bineînțeles că la început mi s-a părut și mie miraculos. Dar acum, Dumnezeu!... Ah, să știi că o să facem lucruri mari, împreună!... Ideea mi-a venit prima dată la Chesilstowe.

— Chesilstowe?

— Am plecat acolo după ce-am părăsit Londra. Știi că mă lăsasem de medicină și că mă apucasem de fizică? Nu? Ei bine, așa am făcut. Mă fascina lumina...

— A!

— Densitatea optică! Noțiunea asta ascunde în ea un labirint de enigme, ale căror soluții îți scapă printre degete tocmai cînd crezi că le-ai prins. Ei, și cum n-aveam decît douăzeci și doi de ani și du-duiam de elan, mi-am zis: e o treabă căreia merită să-i închini întreaga viață! Știi cît sîntem de nebuni la douăzeci și doi de ani, nu?

— Nebuni atunci, sau nebuni acum... murmură Kemp.

— Ca și cum cunoașterea îi poate da omului vreo satisfacție ! Dar pe-atunci nu știam asta. M-am cufundat într-o muncă de sclav. Trecuseră șase luni de trudă și de frământări, cînd deodată, printr-una din obscurele cărări ale labirintului, țîșni lumina, ca o flacără orbitoare ! Am descoperit un principiu general al structurii pigmentilor și al refracției — o formulă, o expresie geometrică cvadridimensională. Prostii, oamenii de duzină, chiar și matematicienii de duzină habar n-au ce înseamnă o ecuație generală pentru unul care studiază fizica moleculară ! În caietele mele, acelea pe care le-a ascuns vagabondul, ai să găsești minuni, miracole ! Dar asta încă nu constituia o metodă ; era doar o idee, care abia trebuia să conducă la elaborarea unei metode, grație căreia să reușești — bagă de seamă, fără a modifica nici o proprietate a materiei (cu excepția culorilor, în unele cazuri) — să reduci indicele de refracție al unei substanțe solide sau lichide pînă la cel al aerului.

— Phii ! exclamă Kemp. Asta-i grozav ! Totuși, nu prea îmi dau seama... Înțeleg că în felul acesta ai putea cel mult să capeți strălucirea unei pietre prețioase, dar pînă la a deveni invizibil mai e cale lungă.

— Exact ! Dar gîndește-te că însușirea de-a fi vizibil depinde de acțiunea pe care o exercită corpurile vizibile asupra luminii. Dă-mi voie să încep de la lucrurile elementare, așa ca și cum nu le-ai cunoaște. Asta o să-mi ajute să-ți explic mai limpede. Știi prea bine că un corp ori absoarbe lumina, ori o reflectă, ori o refractă, ori are, în sfîrșit, toate aceste trei proprietăți. Dacă nici nu reflectă, nici nu refractă și nici nu absoarbe lumina, corpul nu este vizibil. Un obiect oarecare, să zicem o cutie, îți apare opac și de culoare roșie, deoarece coloran-

tul roșu absoarbe o porțiune din radiația luminoasă și reflectă restul, adică tocmai componenta roșie a spectrului luminos, pe care o percepe ochiul duminic. Dacă nu absoarbe o anumită fracțiune din spectru, ci reflectă lumina în întregime, atunci cutia va fi albă, strălucitoare, așa cum e argintul, de exemplu. Dar o cutie confecționată din diamant? Ai să vezi că suprafața ei totală n-are să-ți absoarbă prea mult lumina și nici n-are s-o reflecte, decât foarte slab; numai ici-colo, unde fațetele au o poziție favorabilă, lumina va fi mai intens reflectată și refractată, dând impresia aceea de scînteiere, de reflexe sclipitoare și totodată de transluciditate. Ca un fel de rețea de lumină... Acuma să vedem ce se întâmplă cu o cutie din sticlă. Asta nu mai e atît de strălucitoare și nici atît de vizibilă ca una de diamant, pentru că de astă dată reflecția și refracția vor fi mai reduse. Îți dai seama? Ba chiar, practic vorbind, poți vedea printr-însa foarte clar. Dar unele sorturi de sticlă sînt mai ușor vizibile decît altele; o cutie de cristal, de pildă, va fi mai bine vizibilă decît una făcută din sticlă ordinară, de geamuri, nu-i așa? Bun. Să mergem mai departe. O cutie din sticlă ordinară, foarte subțire, va fi greu de văzut într-o lumină slabă, pentru că va absorbi, refracta și reflecta o cantitate foarte mică de lumină. Și dacă ai să bagi în apă, sau, mai bine, într-un lichid mai dens decît apa, o bucată de sticlă incoloră, obișnuită, ea o să devină aproape invizibilă. De ce? Fiindcă lumina, trecînd din apă în sticlă, nu e decît foarte slab reflectată și refractată... pe scurt, nu suferă aproape nici o modificare. Astfel, sticla introdusă în apă va fi aproape tot atît de invizibilă cum ar fi gazul de cărbuni sau hidrogenul răsîndit în aer. Și asta din cauze identice.

— Da... șopti Kemp, tot ce-ai spus pînă acum-a foarte clar. Astăzi orice elev de școală cunoaște toate chestiunile astea.

— Și acum, Kemp, mai vine un fapt pe care o să-l cunoască în viitor orice elev de școală. Dacă spargi o bucată de sticlă, dragul meu, și o pisezi pînă o faci pulbere, ea devine mult mai ușor vizibilă în aer decît era bucata întregă ; sticla incoloră și transparentă s-a prefăcut într-un corp alb, opac. De ce ? Din pricină că pulverizarea ei a multiplicat enorm suprafețele refringente. Bucata întregă avea numai două suprafețe, pe cînd pulberea... fiecare fărîmă a căpătat însușirea de a reflecta și refracta raza de lumină care o atinge... Pricepi acum de ce lumina nu va izbuti să treacă aproape de loc prin pulberea de sticlă ?

Dar dacă torni în apă praful ăsta alb, știi ce se întîmplă cu el ? Dispare cu totul ! Sticla pisată și apa au un indice de refracție aproape egal ; adică lumina, trecînd dintr-una în cealaltă, suferă o reflexie și o refracție extrem de mici.

Reușești să transformi sticla într-un corp invizibil dacă o vîri într-un lichid al cărui indice de refracție este identic cu al ei. Și, ca să generalizăm, un obiect transparent devine invizibil într-un mediu oarecare dacă indicele său de refracție este egal cu al mediului. Și dacă stai să te gîndești o secundă, ai să-ți dai seama că sticla pisată poate deveni nevăzută chiar și în aer, dacă indicele ei de refracție poate fi modificat astfel ca să-l egaleze pe-al aerului. Căci, atunci, lumina trecînd din aer în sticlă nu va mai suferi nici o refracție și nici o reflexie.

— Da, da... făcu Kemp. Dar omul nu-i sticlă pisată...

— Nu ! *Omul e mult mai transparent !*

— Ha ! Asta-i o absurditate !

— Și asta o spune un doctor ! Vai, cum uită omul toate cele ! În zece ani ai uitat toată fizica pe care-ai învățat-o ? Ia gîndește-te puțin la obiectele fără număr care de fapt sînt transparente, dar nu par astfel. Hîrtia, de pildă, este făcută din fibre transparente, așa-i ? De ce, atunci, e albă și opacă ? Numai din aceeași pricină pentru care și pulberea de sticlă e albă și opacă. Unge cu ulei o hîrtie albă, adică umple cu ulei spațiile dintre fibre, așa încît doar cele două suprafețe să mai rămînă refringente, și hîrtia va deveni transparentă ca sticla ! Și nu numai hîrtia, dar și fibrele de bumbac, de in, de lînă, de lemn, ba chiar și *oasele*, Kemp, *carnea*, *părul*, Kemp, *unghiile* și *nervii* !... Întreaga mașină umană este de fapt alcătuită din țesuturi transparente, incolor, cu excepția hemoglobinei și a pigmentului din păr. Uite ce puțin ne trebuie ca să ne putem vedea unii pe alții ! În cea mai mare parte a lor, fibrele din care-i constituită o ființă vie nu sînt, la drept vorbind, mai opace decît apa.

— Desigur, desigur ! exclamă Kemp. Chiar noaptea asta mă gîndeam la larvele marine și la peștii gelatinoși.

— Aha, acum mai vii de-acasă ! Toate astea le cunoșteam și le purtam în minte cam la un an după ce părăsisem Londra, adică acum șase ani. Dar le păstram pentru mine. Eram nevoit să lucrez în niște condiții îngrozitoare. Hobbema, profesorul meu, era un escroc științific, un hoț de idei, mă spiona într-una ! Cunoști, cred, escrocheriile din lumea științifică. Pur și simplu, n-aveam chef să-mi public descoperirea și să împărtășesc cu el succesul cercetărilor mele. Îmi continuam lucrările ; mă apropiam cu pași repezi de transpunerea formulei mele în practică, în realitate. N-am spus nimănui nimic, pentru că doream ca descoperirea mea să apară în

lume ca un trăsnet, doream să devin celebru dintr-o singură lovitură ! Am abordat din nou problema pigmentilor, ca să pun la punct unele lacune, și la un moment dat, fără intenție, absolut întâmplător, am făcut o descoperire de ordin fiziologic.

— Și anume ?

— Pigmentul roșu al singelui poate fi decolorat, poate ajunge incolor, înțelegi, fără să-și altereze vre-una din funcțiile lui !

Kemp scoase un strigăt de uimire. Nu-i venea să-și creadă urechilor.

Omul Invizibil se ridică și începu să se plimbe prin încăpere.

— Ai de ce să te miri. Îmi amintesc de noaptea aceea. Era târziu de tot, peste zi mă stinghereau tot felul de studenți idioți, care căscău gura, așa că lucram noaptea, uneori pînă-n zori. Ideea mi-a năvălit în minte dintr-o dată, în toată splendoarea și complexitatea ei. Eram singur, în laboratorul cu-fundat în liniște, scăldat în lumina strălucitoare și plăcută a lămpilor înalte... Îmi spuneam : E cu puțință să faci ca un animal — un țest — să devină transparent ! E cu puțință să-l faci și invizibil ! Invizibil în întregime. Doar pigmentii părului... Dar stai ! Și eu aș putea să devin invizibil ! am strigat deodată, dîndu-mi seama ce însemna să fii *albino* și să știi ce știam eu. Gîndul ăsta m-a copleșit. Întrerupînd analiza la care tocmai lucram, m-am dus la fereastră și am privit cerul înstelat. Repetam într-una : Aș putea deveni invizibil !

Să realizezi un asemenea vis înseamnă să depășești magia ! Și-mi făuream o viziune magică, pe care nici o îndoială nu venea s-o tulbure, asupra a ceea ce poate reprezenta asta pentru un om. Mister, putere, libertate absolută... Nu întrezăream nici un fel de piedici. Gîndește-te și tu ! Eu, un asistent

jerpelit, sărac lipit pământului, cu posibilități îngădite, care-mi scoteam sufletul cu niște dobitoci de studenți dintr-un colegiu provincial, eu aș fi putut deveni un om invizibil ! Te întreb, Kemp, dacă dumneata... Dar cine, spune-mi te rog, cine nu s-ar fi dăruit trup și suflet unei idei cu asemenea perspective ? Trei ani am muncit. Și de îndată ce biruiam câte un munte de dificultăți, din vârful lui întrezăream un altul. Noianul de detalii, de mărunțișuri ! Exasperarea ! Un profesor, un belfer de provincie, care te iscodește într-una... „Ei, cînd ai de gînd să-ți publici cercetările alea ?“ Asta era veșnica lui întrebare. Și studenții, și piedicile materiale ! Trei ani de zile am dus viața asta !

Și, după trei ani de taină și de chin, mi-am dat seama că era imposibil să-mi desăvîrșesc opera. Imposibil.

— De ce ? întrebă repede Kemp.

— Lipsa de bani ! fu răspunsul. Griffin se îndreptă spre fereastră. Se întoarse brusc. L-am jefuit pe bătrîn, l-am jefuit pe taică-meu. Banii nu erau ai lui, și s-a omorît.

XX. IN CASA DE LINGĂ GREAT PORTLAND STREET

Tăcut, Kemp privi o clipă silueta fără cap din cadrul ferestrei. Apoi, străfulgerat de un gînd, tresări, se ridică, îl apucă pe Griffin de braț și-l îndepărtă iute de la geam.

— Ești obosit, și eu stau jos, pe cînd dumneata te plimbi. Așază-te pe scaunul meu.

Se interpuse între Griffin și fereastra cea mai apropiată.

Un timp, Omul Invizibil rămase tăcut. Pe neașteptate, își relua firul povestirii :

— Când s-a întâmplat asta, eu părăsisem de cităva vreme colegiul din Chesilstowe. Era în decembrie, anul trecut. Am închiriat o cameră la Londra, într-o mahala rău famată, de pe lângă Great Portland Street. O încăpere spațioasă, nemobilată, într-o hardughie dărăpănată, cu odăi de închiriat. În curînd, odaia s-a umplut cu aparatele pe care le cumpărasem din banii bătrînului. Lucrările mele înaintau acum cu repeziciune, cu succes, apropiindu-se de sfîrșit. Am fost la înmormîntarea tatălui meu. Dar mintea îmi era prea adîncită în preocupările mele, așa încît n-am mișcat un deget ca să-i salvez onoarea. Îmi amintesc înmormîntarea, dricul ieftin, ceremonia mizeră, coasta de deal, bătută de vînt și de ger, și bătrînul lui prieten de la colegiu, care a citit o rugăciune peste sicriu... un bătrînel jerpelit, pămîntiu și gîrbovit, care avea un guturai strașnic.

Îmi amintesc cum m-am întors în casa pustie, trecînd prin meleagurile peste care odinioară se întindea satul. Ce rămăsese acum din ele ? O adunătură de ziduri bălțate și corcite de niște antreprenori care încercau să le prefacă într-o hîdă parodie de oraș. Pretutindeni, ulițele se pierdeau în miriști profanate de mîna omului, pline cu grămezi de piatră de zidărie și cu bălării înalte și ude... Parcă mă văd și acum, o siluetă neagră și jigărită, pășind pe un trotuar lunecos și umed ; încerc și acuma sentimentul acela ciudat de înstrăinare, pe care mi-l inspira înfățișarea de meschină respectabilitate și de negustorie murdară ce-o căpătaseră locurile acelea...

Nu-mi părea de loc rău după taică-meu. Pentru mine, el fusese victima propriului său sentimentalism

prostesc. Fățărnicia societății îmi impunea să asist la înmormîntare, dar în realitate nu aveam nimic comun cu toată treaba asta.

Cum mergeam însă așa, de-a lungul Străzii Mari, mi-a răsărit pentru o clipă în fața ochilor imaginea vieții mele trecute. M-am întilnit cu fata pe care o cunoscusem cu zece ani în urmă. Privirile noastre s-au încrucișat...

Am simțit că mă îndeamnă ceva să mă întorc și să-i vorbesc. Era o ființă extrem de banală.

Toată peregrinarea asta prin locurile copilăriei îmi părea un vis. Pe atunci încă nu simțeam cît sînt de singur, nu-mi dădeam seama că am fugit de lume și că m-am retras într-un pustiu. Eram conștient de faptul că-mi pierdusem orice simțămînt, dar mă gîndeam că viața mă făcuse așa, viața cu deșertăciunea-i fără margini.

Cînd m-am întors în odaia mea, am avut impresia că reintru în realitate. Acolo se găseau lucrurile care mi erau apropiate, pe care le iubeam. Acolo mă așteptau aparatele, așezate în ordine, mă așteptau experiențele... Și nu mai aveam de întîmpinat nici o dificultate, în afară de punerea la punct a amănuntelor.

Mai devreme sau mai tîrziu am să-ți expun, Kemp, toată metoda, care-i destul de complicată. Acuma nu-i nevoie să intrăm în detalii. În cea mai mare parte, cu excepția citorva chestiuni pe care am preferat să le memorizez, întregul proces este consemnat în cifre, în caietele acelea pe care le-a ascuns vagabondul. Trebuie să-l urmărim și să-i luăm caietele. Faza principală se reduce la atît : obiectul transparent, căruia vrei să-i reduci indicele de refracție, este așezat între două surse de radiații, care emană un soi de vibrații eterice : despre vibrațiile astea am să-ți vorbesc mai pe larg altă dată. Nu, nu sînt

raze Röntgen ; nu știu dacă undele astea ale mele au fost descrise, dar pot afirma că sînt destul de bine perceptibile. Înainte de toate aveam nevoie de două dinamuri mici ; mi le-am fabricat dintr-un motor obișnuit, cu benzină. Prima experiență am efectuat-o cu o bucată dintr-o țesătură de lînă albă. Era într-adevăr cea mai stranie priveriște să vezi țesătura aceea moale și albă fluturînd în scînteierea acestor fulgere eterice și apoi mistuindu-se ca o fișie de fum și dispărînd !

Nu puteam să-mi cred ochilor. Făcusem eu asemenea vrăjitorie ? Am întins mîna în gol. Bucata de lînă era acolo și avea aceeași consistență ca totdeauna. Cu mișcări stîngace am pipăit țesătura și am aruncat-o pe podea. A trebuit să cam dibuiesc pînă s-o găsesc din nou.

După asta a urmat o experiență și mai stranie. Deodată aud în spatele meu un mieunat. Mă întorc și văd afară, pe capacul cisternei, o pisică albă, jigărită și tare murdară. Mi-a fulgerat un gînd prin cap. „Toate sînt pregătite, draga mea, și te așteaptă“, îmi zic în sinea mea. Și, ducîndu-mă la fereastră, o deschid și chem încetîșor pisica. A venit frumos înăuntru, ba chiar a început să toarcă, ce vrei, era lihnită de foame, săraca de ea ! I-am dat puțin lapte. Toată hrana mea se găsea într-un dulap din colțul odăii. După ce-a băut laptele, s-a apucat să-mi adulmece odaia de jur împrejur, cu intenția evidentă de a se stabili la mine. Țesătura invizibilă peste care a nimerit a cam intrigat-o : să fi văzut cum se zbîrlea la ea și cum scuipa ! Am așezat-o comod, pe perna patului meu, aveam un pat cu rotile, și i-am uns blana cu unt, ca s-o fac să se spele.

— Și ai supus-o experienței ?

— Am supus-o experienței. Dar ca să obligi o pi-

sică să înghită droguri, nu-i treabă ușoară, Kemp !
Și experiența a dat greș.

— A dat greș ?

— Cel puțin în privința a două elemente : ghea-
rele și materia aceea pigmentată — cum îi zice ? —,
care se găsește în fundul ochiului la pisici. Ei, cum
îi zice ?

— *Tapetum*.

— Așa, *tapetum*. Asta n-a mers. După ce i-am dat
substanța decolorantă pentru pigmentul sanguin și
i-am făcut și alte câteva operații necesare, i-am ad-
ministrat mîței niște opium, ca s-o adorm, și am
așezat-o pe aparat, cu pernă cu tot. Și cînd s-a „eva-
porat“ în întregime, pierind din fața mea, au mai
rămas ochii ei, sticlind în aer ca două stafii.

— Curios !

— Nu pot să-mi explic cauza. Bineînțeles, avu-
sesem grijă s-o bandajez și s-o fixeze bine, așa că n-a
pătît nimic. Dar s-a trezit pe cînd mai era încă
vizibilă — așa, cam ca o ceață — și a început să
miorlăie cu disperare. Tocmai atunci bate cineva în
ușă. Era o bătrînă de la parter, care mă bănuia că
practic vivisecția. O babornită nenorocită, cu creierii
murați de băutură, care n-avea pe lume decît o
piscică. Am luat repede puțin cloroform și, după
ce-am adormit iarăși javra, am deschis ușa. „Parc-au-
zii niște miorlăituri pe-aici ! îmi zice baba. N-o fi
mîța mea ?“ „Probabil că le-ați auzit din altă parte“,
fi răspund eu, foarte politicoș. Nu prea voia să mă
creadă baba. Se tot căznea să tragă cu ochiul prin
odaie. Tare curios trebuie să i se fi părut bîrlogul
meu : pereții goi și ferestrele fără perdele, patul pe
rotile, motorul, care mai trepida încă, licărirea celor
două puncte luminoase și mirosul acela slab de clo-
roform, care plutea în aer. În cele din urmă, n-a avut
încotro și a trebuit să plece.

— Cît a durat toată afacerea? întrebă Kemp.

— Experiența asta, trei sau patru ore. Cel mai greu „s-au topit” oasele, tendoanele, țesutul adipos și vîrfurile perilor colorați. Și, cum ți-am mai spus, stratul acela de pe coroidă, fiind alcătuit dintr-o materie dură și foarte iridiscentă, nu s-a volatilizat de loc.

Se înnoptase de-a binelea cînd am isprăvit; nu se mai deslușeau decît ochii întunecați și ghearele. Am oprit motorul. A trebuit să bîjbîi destul pînă să găsesc animalul. I-am tras o lovitură: nimic. Zăcea încă în nesimțire. I-am desfăcut legăturile, l-am lăsat să doarmă pe perna invizibilă și m-am trîntit pe pat, mort de oboseală. Nu izbuteam să adorm. Zăceam în neștire, cu ochii deschiși. Prin cap îmi mișunau mii de gînduri nebuloase, fără noimă. Repetam iarăși și iarăși în minte experiența... Cu creierii înfierbîntați, visam că lucrurile din jurul meu se destramă, se pierd în ceață, se fac nevăzute, pînă cînd totul, chiar și pămîntul de sub picioare, începe să se mistuie... Am căzut într-un coșmar din acelea grele, oribile. Pe la vreo două, pisica a început să-mi miaune prin casă. Am încercat întîi s-o liniștesc cu vorba, dar, văzînd că nu merge, m-am hotărît s-o gonesc. Îmi amintesc cît de zguduit am fost cînd am aprins lampa și am dat peste ochii aceia rotunzi, de un verde strălucitor, care pluteau în aer... Aș fi vrut să-i dau pisicii puțin lapte, dar nu mai aveam o picătură. Nu voia să se liniștească cu nici un chip, stătea la ușa și miorlăia. Am încercat s-o prind, ca s-o dau afară pe fereastră, dar nu se lăsa prinsă. Mcreu dispărea și mieuna într-una, din toate ungherele odăii. În cele din urmă am deschis geamul și am făcut zgomot, ca s-o gonesc. O fi ieșit ea într-un tîrziu. De-atunci n-am mai văzut-o.

Apoi, Dumnezeu știe de ce, mi-am amintit iarăși de înmormîntarea tatălui meu, pe coasta aceea de deal lugubră și bătută de vînturi. Se lumina de ziuă. Văzînd că nu se lipește somnul de mine, am ieșit, am încuiat ușa și am început să hoinăresc cu noaptea în cap.

— Vrei să spui că la ora aceasta există liberă pe lume o pisică invizibilă ? întrebă Kemp.

— Dacă n-o fi omorît-o cineva, de ce nu ?

— Da, sigur, de ce nu ? Continuă, n-am vrut să te întrerup.

— După toate probabilitățile, a fost omorîtă. Patru zile mai tîrziu, trăia încă și se încurcase în niște zăbrele pe Great Tichfield Street ; știu asta, fiindcă am văzut adunată acolo o mulțime de oameni care nu puteau pricepe de unde vine mieunatul acela jalnic... Rămase tăcut cîteva clipe. Apoi își relua monologul : Imi amintesc pînă în cel mai mic amănunt dimineața aceea care a precedat momentul experienței decisive.

Cred că am urcat în susul străzii Great Portland. Da, așa trebuie să fi fost, deoarece îmi amintesc că am zărit barăcile din strada Albany și niște soldați călări care ieșeau de-acolo. În cele din urmă m-am trezit pe creștetul lui Primrose Hill, scăldat în razele soarelui ; mă simțeam rău și eram stăpînit de o senzație ciudată. Era o zi însorită de ianuarie, una din zilele acelea geroase, dar senine, care anul acesta au precedat ninsoarea. Creierul meu obosit încerca să se orienteze, să urzească un plan de acțiune.

M-a surprins constatarea că acum, cînd strădania mea fusese încununată de succes, realizarea ei îmi apărea cu totul lipsită de interes. Adevărul este că încordarea supraomenească în care trăisem timp de aproape patru ani de muncă neîntreruptă mă făcuse incapabil de orice simțire. Eram extenuat, apatic ; za-

darnic încercam să-mi recapăt entuziasmul de la începutul cercetărilor mele, pasiunea aceea de a cerceta, care mă împinsese pînă la a păta cu noroiul dezonoarei bătrînețea tatălui meu. Nu mă mai interesa nimic. Îmi dădeam însă bine seama că era numai o stare trecătoare, datorită surmenajului și nesomnului. Știam că drogurile sau odihna îmi vor ajuta să-mi recapăt energia.

Un singur gînd limpede îmi sălășluia în creier : opera mea trebuie dusă pînă la capăt ! Eram încă stăpînit de ideea mea fixă. Și trebuia s-o fac curînd, pentru că banii îmi erau pe sfîrșite. Am început să privesc în jurul meu. Pe deal se zbenguiau copii, supravegheați de însoțitoarele lor. Am încercat să-mi reprezint superioritatea fantastică pe care ar putea s-o aibă un om invizibil în lumea asta. Într-un tîrziu m-am tîrit pînă acasă, am îmbucat ceva, mi-am administrat o doză mare de stricină și m-am culcat îmbrăcat, pe patul nefăcut... Stricina e un tonic grozav, Kemp, și reușește, nu glumă, să scoată moșeala dintr-un om...

— E Diavolul curat, rosti Kemp. Epoca paleolitică într-o fiolă.

— M-am trezit înviorat, într-o stare de excitație, nervoasă. Cunoști starea asta ?

— O cunosc.

— Cineva bătea de zor în ușă. Era proprietarul meu, un bătrîn evreu polonez. Purta pe el un caftan cenușiu și-și tîra picioarele în niște papuci slinoși. A început să-mi pună tot soiul de întrebări, ba chiar să mă și amenințe. Chinuisem o pisică în noaptea aceea, știa el prea bine ! (Se vede că babornița pălăvrăgise.) Dorca neapărat să cunoască amănuntele în legătură cu fapta-mi infamă. Îi dădea într-una cu legile din țara asta, care pedepsesc foarte aspru practica vivisecției. Dacă au să-l tragă cumva pe el

la răspundere pentru asta ? Am dezmințit povestea cu pisica, dar omul nu s-a lăsat cu una, cu două și s-a luat de mine pe altă temă : cum că trepidațiile motorului scuturau toată casa. Asta, între noi fie vorba, era adevărat. Mi s-a vîrit în odaie, iscodind peste tot cu ochii, pe deasupra ochelarilor lui nemțești, cu ramă de argint. Mă fulgeră deodată un gînd teribil : asta ar putea să surprindă ceva din secretul meu ! Încerc să mă strecor între el și sursa de radiații pe care-o înjghebasem. Mișcarea asta i-a atîțat și mai mult curiozitatea. M-a luat iarăși la interogatoriu : cu ce mă ocup eu ? De ce trăiesc atît de izolat, de ascuns ? E legal ceea ce fac ? Nu-i cumva periculos ? Doar nu plătesc o para chioară peste chiria obișnuită ! Și să nu uit că stau într-o casă care a fost întotdeauna foarte respectabilă, deși e situată într-un cartier rău famat. Am început să-mi ies din fire. „Cară-te de-aici !” strig eu. A protestat, a bombănit ceva în legătură cu dreptul lui de-a intra în odăile chiriașilor... Dar eu, fără să mai lungesc vorba, îl apuc de guler — i-au cam pîrîit bătrînului oasele — și-l trimit de-a berbeleacul în propriul lui coridor. Trîntesc ușa, o încui și mă așez pe un scaun. Tremuram de furie din cap pînă în picioare.

Cîtăva vreme, ovreiul a făcut pe afară un tărăboi, de-a sculat toată casa-n picioare, dar nu l-am luat în seamă. În cele din urmă s-a cărat.

Numai că acest incident a cam precipitat mersul lucrurilor. Nu știam ce are de gînd și nici măcar ce-ar fi avut dreptul să facă. Să mă mut în altă parte, ar fi însemnat să pierd prea multă vreme. Și, de altfel, nu mai aveam decît vreo douăzeci de lire, în bună parte depuse la bancă, așa că nu-mi puteam îngădui cheltuiala unui mutat. Să mă fac nevăzut !

Era o ispită la care nu puteam rezista ! Dar după asta ar fi urmat o anchetă, o percheziție a odăii...

La gândul că opera mea putea fi descoperită sau întreruptă tocmai acum, când atinsesem desăvârșirea, simțeam că mă apucă furia. Am pornit la acțiune ; cu cele trei caiete ale mele sub braț și cu carnetul de cecuri în buzunar — toate astea au rămas acum în mîna vagabondului aceleuia — m-am dus la cel mai apropiat oficiu poștal și le-am expediat pe adresa unui birou din Great Portland Street, care primește scrisori și colete la post-restant. Ieșind din casă, încercasem să nu fac nici un zgomot. La întoarcere, îl văd pe proprietarul meu că urcă tiptil treptele, mă auzise pesemne cînd am închis ușa. Ce-a mai sărit, ca ars, în lături, cînd m-a simțit că umblu în urma lui ! Era o plăcere să-l vezi... Trec pe lângă el. Se holbează la mine cu niște ochi cît cepele. Intru în odaie și trîntesc o dată ușa, de se cutremură toată hardughia. Bătrînul s-a apropiat cu frică de ușa mea. A stat puțin, s-a codit, pe urmă a coborît scările. Din acel moment am început să-mi fac preparativele.

În seara și apoi în noaptea aceea s-a petrecut totul. Mă aflu încă sub stăpînirea senzației de greață și de amețeală, datorită substanței decolorante a pigmentului sanguin pe care o înghițisem, cînd am auzit niște bătăi insistente în ușă. Apoi tăcere, apoi niște pași care se îndepărtau... dar care au revenit după scurtă vreme. Iarăși bătăi. Cineva încerca să strecoare o hîrtie albastră pe sub ușă. Cuprins de un acces de furie, m-am ridicat și am deschis larg ușa. „Ce este ?“ am întrebat.

Era proprietarul, care-mi aducea un ordin de evacuare, sau așa ceva. Îmi întinse hîrtia... Ei, dar se pare că observase ceva tare ciudat la mîinile

mele, fiindcă imediat și-a ridicat ochii să-mi vadă mutra...

...Și a rămas încremenit, cu gura căscată. Din gîtlej i-a ieșit un fel de urlet nearticulat. A scăpat din mină lumina, cu somație cu tot, și a lua-o la fugă, împleticindu-se prin coridorul întunecat.

Am încuiat ușa și m-am îndreptat spre oglindă. Privindu-mă, i-am înțeles groaza... Fața mea era albă, albă ca marmura.

M-am chinuit îngrozitor. Nu mă așteptam să sufăr atît. O noapte de torturi și de spaimă, de grețuri, de leșinuri. Pielea mă ustura, de parcă stăteam pe jărat, și întreg corpul îmi ardea. Dar mi-am încheștat dinții și am răbdat totul, fără să mă clintesc din loc. Acum înțelegeam de ce miorlăise pisica atît de jalnic înainte de i-am dat cloroform. Din fericire, locuiam singur în cameră și nu-i păsa nimănui de mine. Din cînd în cînd oftam, gemeam, vorbeam de unul singur. Dar nu m-am lăsat... Într-un târziu, mi-am pierdut cunoștința.

M-am trezit în întuneric. Îmi trecuseră durerile, dar eram stors de vlagă. Credam că-mi dau sfîrșitul; ei și, puțin îmi păsa! Niciodată n-am să uit zorii acelei dimineți și senzația de groază care m-a cuprins cînd mi-am pus mîinile în fața ochilor. Păreau făcute din sticlă fumurie. Pe măsură ce afară se lumina mai tare, mîinile îmi apăreau din ce în ce mai diafane, mai subțiri... în cele din urmă, puteam să văd prin transparența lor toată dezordinea îngrozitoare din odaie... Am închis ochii, dar și pleoapele se făcuseră străvezii. Membrele deveneau sticloase, oasele și arterele începeau să se piardă în ceață, să dispară. Cei din urmă s-au făcut nevăzuți nervii mici și albi. Scrișneam din dinți, dar nu mă mișcam din loc... În cele din urmă, se mai vedeau doar vîrfurile unghiilor — materie moartă —, albe-

străvezii, și o pată cafenie de pe degete — urma unui acid.

M-am ridicat cu greu în picioare. La început mă simțeam neputincios ca un prunc — doar nu puteam să pășesc cu niște picioare pe care nu le vedeam! Mă simțeam slăbit și mă chinuia o foame cumplită. M-am tirat pînă-n dreptul oglinzii de bărbierit. Nu vedeam nimic în oglindă, nimic altceva decît două pete de pigment, foarte slabe, mai străvezii ca ceața, care mai rămăseseră în dosul retinei. Am simțit nevoia să mă apuc cu mîinile de masă și să-mi lipesc fruntea de oglindă.

Mi-a trebuit un efort supraomenesc al voinței ca să mă smulg și să mă tirăsc înapoi la aparat. Trebuia să înlătur și acele ultime urme vizibile. În sfîrșit, m-am culcat, după ce mi-am tras un cearșaf peste ochi, ca să-i feresc de lumină. Am dormit toată dîmîneața. Pe la prînz mă trezește un ciocănit în ușa. Îmi recăpătasesm puterile. Mă ridic în capul oaselor și trag cu urechea. Cineva șușotea în dosul ușii. Sar în picioare și, căutînd să fac cît mai puțin zgomot, mă apuc să demontez piesele aparatului și să le împrăstii prin odaie, ca să fac imposibilă reconstituirea lui. Bătăile în ușa se înteeau. Auzeam acum distinct glasul proprietarului și încă două glasuri. „Îndată“, strig eu, ca să cîștig timp. Nimerind peste zdreanța aia de lînă și peste perna invizibilă, le-am luat și le-am aruncat pe fereastră. Or fi căzut pesemne pe capacul cisternei. În clipa în care deschideam fereastra, ușa a trosnit din toate balamalele. Cineva o împingea într-una, încercînd să spargă broasca. Dar lacătele puternice, pe care le montasem cu cîteva zile înainte, au rezistat. Obrăznicia lor m-a scos din fire. Tremurînd de furie, am continuat în grabă să răvășesc toate lucrurile.

Am îngrămădit în mijlocul camerei niște hirtii, paie, carton de împachetat... tot ce era bun de ars, și am dat drumul la gaz. Ușa era zguduită de niște lovituri strașnice. Nu reușeam să găsesc chibriturile. De furie, izbeam cu pumnii în pereți. Am închis gazul, am ieșit pe fereastră, împingînd puțin oblonul în urma mea, și m-am cocoțat pe capacul cisternei. Voiam să văd ce avea să se întimplă. Fiind invizibil, eram în perfectă siguranță. Țin minte că fremătam de furie. După ce-au spart o scîndură și au smuls belciugele lacătelor, agresorii au apărut în cadrul ușii larg deschise. Proprietarul era însoțit de cei doi fii vitregi ai lui — doi găligani de vreo douăzeci și trei, douăzeci și patru de ani. În spatele lor își întindea gîtul vrăjitoarea aceea bătrînă de la parter.

Îți poți imagina figurile lor, cînd au găsit camera goală... Unul dintre derbedei s-a repezit la fereastră, a deschis-o larg și s-a uitat afară. Mutra-i bărboasă, cu ochi iscoditori, cu buze groase se oprise la două degete de fața mea. Eram cît pe-acî să-i ard una în mutra aia imbecilă, dar mi-am stăpînit pumnul încheștat.

Privea de-a dreptul prin mine. La fel au privit și ceilalți, venind lîngă el. Apoi bătrînul s-a aplecat și și-a vîrît capul sub pat : nimic. S-au repezit cu toții la dulap : iarăși nimic. S-au ciorovăit multă vreme, în idiș și în *cockney*¹. În cele din urmă au ajuns la concluzia că nu se putea să le fi răspuns eu dinăuntru, că li s-o fi părut doar. Minia mea se topise, făcînd loc unui sentiment de mîndrie extraordinară : iată-mă stînd afară, de nimeni știut, și privind la acești patru oameni — intrase și babornița înăuntru și-și rotea bănuitoare ochii de jur împrejur, ca o pisică —, acești oameni care se căzneau să pătrundă enigma existenței mele...

¹ Argoul londonez.

Pe cît mi-am putut da seama din limbajul lui poliglot, am înțeles că evreul era de acord cu bătrîna, care susținea că mă ocupam cu vivisecția. „Băieții“ îl contraziceau, într-o englezească stilcită, și pretindeau că aș fi electrician, invocînd ca dovadă dinamurile și emițătoarele de radiații. Începuseră cu toții să cam dea din colț în colț, fiindcă se temeau de întoarcerea mea (deși, după cum mi-am dat seama mai tîrziu, zăvorîseră ușa de la intrare). Băbornața a ținut și ea să mi se uite în dulap și pe sub pat. Un alt chiriaș — un zarzavagiu, care împărțea camera vecină cu un măcelar — apăru pe palier; l-au chemat înăuntru și s-au apucat să-i toarne diverse aiureli.

Imi fulgeră deodată prin cap ideea că dacă emițătoarele mele atît de ciudate la înfățișare ar cădea în mîna unui individ perspicace și bine pregătît, secretul meu ar putea fi în mare măsură dezvăluit. Pîndesc un prilej favorabil, trec pe pervazul ferestrei, sar în cameră și, ocolind-o pe bătrîna, mă reped la cele două dinamuri, care erau așezate unul peste celălalt, și-l trîntesc pe cel de deasupra. Am reușit în felul ăsta să distrug amîndouă aparatele. Ce mutre îngrozite au făcut!... Și, pe cînd cei din odaie încercau să se dumirească asupra exploziei, m-am strecurat în coridor și am coborît tiptil scările.

Am intrat într-o sufragerie și i-am așteptat să vină jos. Făceau tot felul de presupuneri și aduceau la argumente cu duiumul; erau însă cam dezamăgiți, fiindcă nu găsiseră „monstruozitățile“ la care se așteptau. Unde mai pui că se simțeau și puțin încurcați: din punct de vedere legal, poziția lor față de mine era destul de delicată. Cînd au coborît la parter, m-am strecurat din nou sus, cu o cutie de chibrituri, și am dat foc maldărului de hîrtii și de resturi; am mai îngrămădit acolo scaunele și așter-

nutul, am dat drumul gazului și, cu ajutorul unui tub de cauciuc, l-am dirijat asupra flăcărilor.

— Și ai dat foc casei ? exclamă Kemp.

— Am dat foc casei ! Era singurul mijloc de a face să mi se piardă urma ! Și apoi, casa era asigurată, fără îndoială... Am desfăcut încet zăvoarele ușii de la intrare și am ieșit în stradă. Eram invizibil ! Abia acum începeam să-mi dau seama de avantajul extraordinar pe care mi-l oferea noua mea însușire. În minte îmi încolțeau cu miile planurile unor acțiuni temerare, gigantice, pe care acum puteam cuteza să le întreprind.

XXI. ÎN OXFORD STREET

Cînd coborisem prima dată scările, am întîmpinat o dificultate neașteptată, datorită faptului că nu-mi vedeam picioarele ; într-adevăr, m-am poticnit de vreo două ori și, cu o stîngăcie surprinzătoare, am reușit să apuc balustrada. Acuma, cînd am ajuns pe trotuarul drept, mă învățasem să merg destul de bine, pentru că-mi impusesem să nu mă uit în jos.

Ce să-ți spun, starea mea sufletească era exuberantă ! Încercam senzația unui om cu ochi buni, care s-ar fi trezit în țara orbilor ! Simțeam o poftă nebună să fac farse, să sperii oamenii, să-i bat pe spate, să le arunc pălăriile din cap... Într-un cuvînt, să trăiesc din plin situația mea extraordinară.

Dar abia ieșisem în Great Portland Street (locuința mea se găsea în vecinătatea magazinului aceleia mare de pinzeturi de pe-acolo), cînd deodată primesc în spate o lovitură, să mă dărîme, nu alta,

însoțită de un zdrăngănit de sticle ciocnite. Mă-n-torc și văd un om care căra un coș cu sifoane. Se uita, sărmanul, uluit la sticlele lui. Deși izbitura mă durea, nu glumă, mutra lui prostituă mi s-a părut atît de comică, încît am rîs în gura mare. „În coșul ăsta s-a băgat Dracu!” am strigat eu, i l-am smuls din mîini și l-am ridicat în aer, cu sifoane cu tot. M-a lăsat să-i iau coșul, fără nici o împotrivire.

Dar un idiot de birjar, care stătea în fața unei cîrciumi, s-a repezit să prindă coșul, și degetele lui întinse m-au lovit după ureche cu o cruzime barbară. I-am trîntit birjarului coșul în cap, cu zgomot mare. În jurul meu, văzduhul s-a umplut de țipete, a început forfoteala pașilor, oamenii ieșeau din prăvălii, trăsurile se opreau din mers... Mi-am dat seama că mă virisem într-o situație periculoasă și, blestemîndu-mi dobitocia, m-am lipit cu spatele de vitrina unei prăvălii, cu gîndul să mă strecor afară din toată învălmășeala asta. Mă temeam că în cîrînd aveam să fiu prins la înghesuială, și atunci aș fi fost în mod inevitabil descoperit. Am îmbrîncit un băiat de la o măcelărie — din fericire, puștiul nu s-a ostenit să se întoarcă pentru asemenea fleac — și m-am furișat pe după trăsura birjarului. Nu știu ce s-a mai întîmplat acolo. Am traversat repede strada, care spre norocul meu nu era aglomerată, și, fără să-mi pese pe unde apuc, am pornit-o la drum. În urma incidentului cu birjarul, încolțise în mine teama de a nu fi descoperit. M-am pierdut în valul de oameni care se îmbulzesc în fiecare după-amiază pe Oxford Street.

Am încercat să intru în mulțime, dar aglomerația era prea mare, și peste cîteva minute călcîiele mele ajunseseră numai răni. Am căutat să merg pe marginea drumului, prin șanțul de scurgere, dar pavajul era prea zgrunțuros pentru tălpile mele, care mă

deureau. Pe deasupra, oiștea unei cabriolete care mergea agale m-a lovit zdravăn în omoplat, amintindu-mi că mai promisem acolo un ghiont serios. M-am ferit din drumul unei trăsurii, am evitat cu o mișcare pripită un cărucior de copil și m-am trezit în spatele cabrioletei. Mi-a venit atunci o inspirație fericită, salvatoare: să mă țin pe urma trăsuricii, care înainta încetișor. Tremuram și mă miram de întorsătura pe care o luase aventura mea; pot spune chiar că nu tremuram numai, ci dîrdîiam de-a binelea. Ia închipuie-ți, să fii gol pușcă, într-o zi senină de ianuarie! Pojghița de noroi care acoperea strada era aproape înghețată. Astăzi mă mir cum de-am putut fi atît de idiot, dar uite că pe-atunci, totuși, nu-mi trecuse prin cap că, transparent sau nu, eram supus intemperiilor și tuturor consecințelor respective!

Pe neașteptate, îmi vine o idee strălucită. Ocolesc în fugă trăsura și mă urc în ea... Și așa, speriat, dîrdîind și smiorcăindu-mă — erau primele semne de răceală — cu spatele plin de lovituri, care se făceau din ce în ce mai simțite, am călătorit în trăsură de-a lungul străzii Oxford, pînă după Tottenham Court Road. Starea mea sufletească era cu totul opusă aceleia cu care mă avîntasem în lume abia cu zece minute mai înainte. Într-adevăr, nu era ușor să fii invizibil! Singurul gînd care mă stăpînea acum era cum să fac să ies din încurcătura în care mă băgasem.

Ne croiam cu greu drumul prin dreptul lui Mudies¹, cînd deodată o cucoană deșirată chemă trăsura. Ținea în mînă vreo cinci-șase cărți, cu etichete galbene. Am sărit jos, tocmai la timp ca să nu mă ciocnesc cu ea. În săritura mea, am scăpat ca

¹ Bibliotecă publică din Londra.

prin urechile acului de roțile unui vagon de tramvai. Am luat-o în sus, spre Bloomsbury Square, intenționând să tai drumul pe la nord de muzeu, ca să ies într-un cartier mai liniștit. Eram răcit cobză, și absurditatea situației mele mă enerva într-un așa hal, încît alergam și plîngeam. Cînd am ajuns în piață în dreptul „Societății farmaceutice“, un cotei alb, care tocmai o zbughise afară din clădire, s-a luat după mine, adu-mecînd într-una.

Pînă atunci nu-mi dădusem niciodată seama că pentru un cîine nasul reprezintă ceea ce pentru om reprezintă ochiul. Cîinii percep mișcările unui om grație simțului olfactiv, așa precum cei din specia umană percep aparența vizibilă a acestui om.

Ei, și începe javra asta să latre și să sară, arătînd, după cum înțelegeam eu prea bine, că e conștient de existența mea! Am traversat iute Great Russel Street, uitîndu-mă mereu înapoi, și am străbătut o bucată din Montague Street, pînă ce mi-am dat seamă încotro mă îndreptam.

Deodată, vîntul îmi aduce la ureche o frîntură de cîntec. Mă uit în lungul străzii și văd o mulțime de oameni care înaintau dinspre Russel Square; erau costumați cu bluze roșii și purtau stindardul Armatei Salvării¹. Nu puteam spera să mă strecor printr-o mulțime atît de compactă, alcătuită atît din entuziaști care cîntau în mijlocul drumului, cît și din gloata de pe trotuare, care-și bătea joc de ei. Dar nici să fug înapoi nu voiam, mi-era teamă să mă îndepărtez iarăși de casă, și atunci am luat instantaneu o hotărîre: m-am urcat în grabă pe treptele albe ale unei case din fața grilajului muzeului. Mă gîndeam să rămîn acolo pîn' ce avea să treacă puhoiul de oameni. Noroc că javra aia de cîine s-a

¹ Organizație cu caracter religios și pretins filantropic, alcătuită pe baze militare în 1865.

oprit, intimidată de vacarmul străzii, a șovăit și, ridicându-și coada, a întins-o înapoi spre Bloomsbury Square.

Cu o înconștientă ironie, manifestanții intonasera imnul *Cînd îți vom vedea fața?* Mi s-a părut că durează o veșnicie pînă cînd valul de oameni s-a scurs de-a lungul trotuarului din fața mea. „Bum, bum, bum!” — rezonanța de tunet a tobei mă asurzea. La început n-am băgat de seamă că doi puști se opriseră în dreptul grilajului, lingă mine. „Ia uite-aici!” face unul dintre ei. „Un’ să mă uit?” întrebă celălalt. „Uite, bă, aicea, la urmele astea de picioare goale. Ca atunci cînd umbli cu tălpile prin noroi.”

Îmi arunc și eu ochii în jos și văd că țincii se zgîiau la urmele de noroi lăsate de tălpile mele goale, pe treptele proaspăt spălate. Mulțimea îi înghiontea, aruncîndu-i de colo-colo ca pe niște mingi, dar ei nici gînd să se care; blestemata lor curiozitate îi ținea pe loc. „Bum, bum, bum! Cînd — bum, bum — îți vom vedea — bum, bum — fața? Bum, bum!”... „Dacă nu s-a urcat unu cu picioarele goale pe scările astea, să mă stuchi între ochi! conchide puștiul. Și n-a mai venit jos. Și îi curgea sînge dintr-un picior!”

În cele din urmă, grosul mulțimii a trecut. Deodată... „Ia uite, ia uite colo, Ted!” țipă ăl mai mic dintre cei doi detectivi, cu glasul răgușit de emoție. Arăta cu degetul exact înspre picioarele mele. Mă uit iarăși în jos, și ce văd? Conturul picioarelor îmi apărea schițat de picăturile de noroi cu care mă stropisem! O clipă am rămas ca paralizat. „Ce chestie, dom’le! exclamă cel mai mare. Grozavă chestie! Parcă-i fantoma unui picior, nu-i așa?” Stă ce stă, se codește și pe urmă vine spre mine, cu mîna întinsă. Un trecător s-a oprit locului,

să vadă ce voia băiatul să prindă. S-a oprit și o fată. Încă o clipă, și puștiul m-ar fi atins. Mi-am dat seama ce aveam de făcut. Am înaintat un pas. Speriat, băiatul a dat un țipăt și a sărit înapoi. Iute am făcut un salt pînă sub arcada clădirii învecinate. Dar celălalt puști era destul de isteț ca să-mi poată urnări mișcarea. Înainte ca eu să fi apucat să cobor treptele și să ajung pe trotuar, golanul își revenise din uimire și începuse să zbiere cît îl ținea gura : „Au sărit picioarele peste zid !”

S-au repezit cu toții spre casa vecină, unde au dat de niște urme proaspete de noroi, pe treapta de jos și pe caldarîm. „Ce s-a întimplat ?”... a întrebat cineva. „Picioare ! Ia uitați ! Picioare care umblă !”

Toată lumea de pe stradă, afară de cei patru urmăritori ai mei, se scurgea pe urmele procesiunii. Această nouă revărsare a mulțimii m-a oprit și pe mine, dar i-a ținut în loc și pe ei. Se stîrnise un adevărat potop de exclamații și de întrebări. Cu prețul de-a fi răsturnat un tînăr care-mi stătea în cale, am trecut ca fulgerul printre ei și, peste o secundă, alergam cît mă țineau picioarele ; am înconjurat în fugă rondul din Russel Square, în timp ce vreo șase-șapte indivizi, stupefiați, căscau ochii la urmele lăsate de picioarele mele. Nu prea era timp de dat explicații, pentru că întreaga adunătură ar fi fost pe urma mea.

De două ori m-am învîrtit în cerc în jurul unor colțuri de stradă... de trei ori am traversat drumul și m-am întors pe propriile-mi urme... Și așa, încetul cu încetul, picioarele mi s-au încălzit și noroiul de pe ele s-a uscat, iar urmele au început să dispară. În cele din urmă m-am oprit, să-mi trag răsufierea, și mi-am frecat bine picioarele, pînă mi le-am curățat. În felul ăsta, dispăreau toate indiciile. Din toată ceata urmăritorilor mei nu mai rămăsese decît

un grup de vreo doisprezece oameni ; cu niște mutre uluite, studiau urma unui picior gol (mai călcașem și într-o băltoacă din Tavistock Square), o urmă de picior la fel de singuratică și de enigmatică pentru ei, precum fusese pentru Robinson Crusoe solitara lui descoperire.

Alergătura asta mă încălzise întrucîtva. Am pornit cu ceva mai mult curaj prin labirintul străduțelor puțin umblate, care se întretăiau în toate sensurile prin cartierul acela. Spinarea îmi înțepenise și mă durea, iar gîtlejul mă ustura — atît de adînc se înfipseseră degetele birjarului ! Nu mai vorbesc de pielea gîtului, plină de zgîrieturi lăsate de unghiile acestor degete ! Cît despre picioare, parcă se jupuiseră pielea de pe ele și, pe lîngă toate, mai și șchiopătam, pentru că mă tăiasem la un deget. Zărind un orb care se apropia de mine, am fugit la timp, așa, tîrîș-grăpiș, cum am putut. Ce vrei, mă temeam de intuiția lui subtilă ! O dată sau de două ori m-am ciocnit din întîmplare de cîte un trecător. Auzind niște înjurături care veneau din văzduh, omul rămînea locului, înmărmurit. Deodată am simțit pe față ceva moale, catifelat ; peste grădinița în care nime-risem se lăsa încet un vâl subțire de nea. Prinsesem o răceală zdravănă și, oricît mă străduiam, nu mă puteam împiedica să strănut din cînd în cînd. Dar cîinii... Ah, fiecă cîine care-mi ieșea în cale se apuca îndată să adulmece curios, cu botul întins după mine... Ei bine, mă aduceau la disperare !

Cineva a început să alerge. După el alți cîtiva, apoi mai mulți. Oameni în toată firea și băiețandri fugeau de-a valma, strigînd prin mijlocul străzii. 'Ardea undeva. Parcă fugeau în direcția locuinței mele ! Întorc capul și văd în josul unei străzi o trîmbă de fum negru, care se îngroșă pe deasupra acoperișurilor și a firelor de telefon. Eram incredin-

țat că arde locuința mea ; hainele, aparatele, tot ce agonisisem, totul zăcea acolo, în flăcări ! Salvasem numai carnetul de cecuri și cele trei volume de însemnări, care mă așteptau la biroul din Great Portland Street. Dacă a existat vreodată un om care și-a înecat singur corăbiile, apoi eu eram acela ! Ardea toată casa, din temelii...

Omul Invizibil făcu o pauză și rămase pe gânduri. Kemp privi nervos pe fereastră.

— Da, făcu el, cohtinuă !

XXII. LA „OMNIUM“

— Așadar, viața asta nouă, la care sînt și acuma condamnat, a început în ianuarie, o dată cu primul viscol, și, culmea ! ninsoarea, depunîndu-se pe mine, mă dădea în vileag ! Eram istovit, tremuram de frig, gemeam de durere și mă simțeam îngrozitor de nenorocit. Și, apoi, nu eram decît pe jumătate convins că sînt într-adevăr invizibil. Nu aveam nici un adăpost, nici un ajutor. Nu exista în lumea întregă nici o ființă omenească în care să fi putut avea încredere. Dacă aș fi destăinuit cuiva secretul meu, ar fi însemnat să mă trădez singur și... să devin un specimen de panoramă, o curiozitate de bilci... Și, cu toate astea, fusesem la un moment dat aproape gata să-l opresc pe primul trecător și să mă las în voia îndurării lui. Știam însă prea bine ce spaimă, ce reacție de cruzime și de brutalitate ar fi stîrnit încercarea mea de capitulare ! Cîtă vreme am rătăcit pe străzi, n-am putut înjgheba nici un plan de acțiune. Singura mea năzuință era să mă adăpostesc de nin-

soare, să mă învelesc cu ceva și să simt în oase puțină căldură. Abia pe urmă aş fi fost în stare să-mi adun gândurile și să văd ce aveam de făcut. Dar chiar și pentru mine, ființă nevăzută, casele înșirate pe străzile Londrei erau încuiate, zăvorâte, baricadate, de nepătruns...

Nu simțeam, nu-mi suna în urechi și n-aveam înaintea ochilor decât frigul, scandalul care s-ar fi iscat dacă aş fi fost descoperit, spectrul mizeriei, viscolul, noaptea...

În starea asta de spirit mi-a venit deodată o idee strălucită. M-am întors pe drumul care ducea din Gower Street spre Tottenham Court Road și am ajuns în fața lui „Omnium“. Știi, hala aia imensă, unde găsești de toate, carne, articole de băcănie, ru-fărie, mobilă, haine, în fine, tot ce vrei, pînă și uleiuri pentru pictori! O gigantică adunătură de pră-vălii îngrămădite aiurea, mai curînd decât un magazin. Crezusem că am să găsesc bazarul deschis. Dar pînă și aici erau încuiate ușile... M-am aciuat lingă intrarea aceea spațioasă. După o vreme, s-a oprit în dreptul meu o trăsură. Imediat, un individ în uniformă — cunoști genul acela de personaje cu „Omnium“ la șapcă — s-a repezit să deschidă larg ușa. Atunci am izbutit și eu să intru. Și, tot rătăcind prin magazin (nimerisem la început în raionul de mărunțișuri — panglici, mănuși, ciorapi și altele de soiul ăsta), am ajuns în cele din urmă într-o încăpere mai largă, unde se găseau de vînzare coșulețe de excursie și mobilă de răchită.

Nu mă simțeam nici acolo în siguranță, pentru că lumea se tot învîrtea în sus și-n jos; am umblat mai departe în neștire, pînă am nimerit într-un raion imens, la un etaj mai sus, unde erau depozitate o sumedenie de paturi. M-am cățărat pe stiva de paturi și, în cele din urmă, mi-am găsit un culcuș pe un vraf

de saltele de puf, împăturite. Era lumină aici, era și cald... foarte plăcut. M-am decis să rămân în ascunzișul meu. Trebuia să fiu însă foarte atent la cele două sau trei grupuri de vânzători și de clienți care se mai foiau pe acolo, pînă la ora închiderii. Îmi ziceam că după aceea voi avea toată libertatea să fur ceva hrană și îmbrăcăminte și să găsesc niscaiva mijloace de „reîncarnare“. Îmi propuneam să hoinăresc prin magazin, ca să examiniez toate posibilitățile pe care acest stabiliment mi le putea oferi, și, eventual, să dorm pe vreunul din paturi. Planul îmi părea acceptabil. Ideea mea era următoarea : să-mi procur haine și să mă infofolesc de sus pînă jos, ca să capăt o înfățișare cît de cît omenească ; apoi să-mi scot cărțile și banii de-acolo de unde mă așteptau ; în sfîrșit, să-mi găsesc pe undeva o cameră și să pornesc la elaborarea planurilor pentru exploatarea cît mai deplină a avantajelor — a superiorității asupra semenilor mei — pe care mi le conferea însușirea de a fi invizibil (pe-atunci încă mai credeam așa).

Ora de închidere sosi destul de curînd. Am observat — nu trecuse mai mult de un ceas de cînd îmi găsisem culcușul pe saltelele acelea — că se trăgeau obloanele și că clienții se îndreptau spre ieșire. Apoi o trupă de tineri, tare iuți în mișcări, începu să așeze la loc, cu o agilitate puțin obișnuită, diversele obiecte care rămăseseră pe-afară. Cînd publicul s-a mai rărit, mi-am părăsit vizuina și m-am furișat, cu băgare de seamă, prin părțile mai populate ale prăvăliei. Am rămas cu adevărat surprins de iuțeala cu care tinerii și tinerele vânzătoare strîngeau marfa, ce fusese expusă peste zi pentru vînzare. Toate cutiile cu mărunțișuri, tricotaje, festonașe de dantelă, cutiile cu dulciuri din secțiile de băcănie, toate fleacurile expuse erau împăturite și orînduite cu grijă

în sertare, iar obiectele care nu puteau fi adunate și puse deoparte erau acoperite cu un soi de cearșafuri mari, dintr-o pânză aspră ca de sac. În cele din urmă, scaunele fură ridicate pe tejghele, și podeaua rămase liberă. Îndată ce-și isprăvea treaba, fiecare dintre tinerii ăștia se îndrepta rapid spre ușă cu o expresie atît de însuflețită, cum n-am mai văzut pînă atunci la vreun vînzător de prăvălie. Acum și-a făcut apariția o altă trupă de tineri ; ăștia erau înarmați cu mături și cu găleți, și, nici una, nici două, s-au apucat să dea cu rumeguș pe jos. A trebuit să mă feresc din drumul lor și mi-am zgîriat gleznele. O bucată de timp, cît am rătăcit prin raioanele cufundate în întuneric, unde totul fusese strîns și împachetat, am tot auzit fișîitul măturilor în plină activitate. Abia după o oră și mai bine de la închidere s-a auzit în sfîrșit zgomot de uși încuiate. Peste întreaga hardughie s-a așternut liniștea ; m-am trezit hoinărind de unul singur prin încăperile urlașe și întortocheate, prin galeriile și saloanele de expoziții. Totul era învăluit într-o tăcere adîncă — îmi amintesc că la un moment dat, ajungînd în dreptul uneia dintre ușile care dădeau în Tottenham Court Road, m-am oprit, să ascult pașii trecătorilor..

Prima vizită am făcut-o acolo unde observasem că se vindeau ciorapi și mănuși. Era întuneric beznă. Caut nebunește o cutie de chibrituri și, cu chiu, cu vai, dau de una tocmai în sertarul tejghelei casieritei. Bineînțeles, a trebuit să fac rost și de-o luminare. Apoi am fost nevoit să smulg învelitorile și să răscolesc o mulțime de cutii și de sertare, pînă să pot scoate la iveală ceea ce căutam : pe cutie scria „Tricouri de flanelă” și „Indispensabili de flanelă”. După ce-am mai „achiziționat” niște ciorapi de lînă și un fular gros, am luat-o agale spre raionul de îmbrăcăminte, unde mi-am procurat pantaloni, o haină moale,

un palton și o pălărie pleoștită — un soi de pălărie pentru popi, cu borurile lăsate. Începeam să mă simt iarăși o ființă omenească. În consecință, primul meu gând a fost la mîncare.

La etaj era instalat raionul de aperitive. Am găsit acolo niște friptură rece. Mai era și puțină cafea în filtru. Am dat drumul la gaz și am încălzit-o. În general se pare că m-am descurcat bine. Ei, și după aceea, tot orbecăind prin magazin în căutarea unei plăpumi — pînă la urmă a trebuit să mă mulțumesc cu un teanc de cuverturi —, nimeresc într-un raion de dulciuri, unde dau peste o cantitate enormă de ciocolată și de fructe glasate, o cantitate chiar ceva mai mare decît mi-ar fi prins mie bine ; mai găsesc și niște Bourgogne alb — ce-mi mai lipsea ? Alături era un raion de jucării... Deodată-mi trăsnește prin cap o idee grozavă. Descopăr niște nasuri artificiale, dintr-acelea de carnaval. Stau și mă gîndesc : mi-ar trebui și o pereche de ochelari negri. Numai că magazinul universal „Omnium“ nu avea și o secție de optică. Nasul meu constituia într-adevăr o problemă. Inițial, mă gîndisem să-l pictez. Dar descoperirea mea actuală mi-a sugerat ideea unei peruci, a unei măști și a altor accesorii de soiul ăsta. În cele din urmă, m-am culcat pe-o movilă de cuverturi și am dormit la căldură, în excelente condiții de confort.

Ultimul meu gând, de-a adormi, era cel mai plăcut din cîte m-au muncit de cînd devenisem transparent. Mă găseam într-o stare de destindere fizică, fapt care se reflecta și în starea mea de spirit. Eram sigur că dimineața voi reuși să mă strecor neobservat, cu hainele pe mine și cu fața ascunsă în fularul alb, pe care îl achiziționasem ; cu banii furați urma să-mi cumpăr niște ochelari, și astfel să-mi desăvîrșesc „reîncarnarea“.

În somn m-au chinuit niște vise încâlcite, în a căror urzeală se împleteau toate întâmplările fantastice trăite în ultimele zile : caricatura aceea de proprietar umbra vociferînd prin maghernițele lui, iar cei doi vlăjgani căseau gura de mirare... Babornîța, cu mutra-i zbîrcită și plină de negi, mă întreba de pisica ei... Am încercat iarăși senzația stranie de a vedea cum dispare zdreanța de lînă ; apoi am fost purtat spre coasta aceea de deal, bătută de vînturi. Pastorul, hodorogit și frînt, bolborosea în fața gropii tatălui meu : „Țărîna se întoarce la țărînă, cenușa la cenușă, pulberea la pulbere“...

„E rîndul tău !“ rostește o Voce. Și, deodată, mă simt tîrît cu de-a sila spre groapă. Mă zbat, strig, cer ajutor... dar toți cei care erau de față stăteau ca niște stane de piatră, ascultînd slujba funebră ; netulburat, bătrînul popă zumzăia și firnîia pe nas mai departe... Atunci mi-am dat seama că nimeni nu mă poate vedea, nici auzi și că mă aflu în prada unor forțe ineluctabile. În zadar mă zvîrcoleam ; am fost îmbrîncit de pe marginea gropii și am căzut peste sicriul care a răsunat a gol : o ploaie de bulgări de pămînt a prins să se rostogolească asupra mea. Nimeni nu mă lua în seamă. nimeni nu știa că exist.

Am început să mă zvîrcolesc și m-am trezit.

Zorii lăptoși se revărsaseră deasupra Londrei, iar vastul bazar era scăldat într-o lumină rece și cenușie, cernută prin crăpăturile obloanelor. M-am ridicat în capul oaselor. O bucată de vreme n-am putut să-mi dau seama ce caut în încăperea asta uriașă, printre pilaștri de fier, printre rafturi, mormane de baloturi, munți de pături și de perne... Tocmai cînd începeam să mă dezmeticesc, aud deodată niște glasuri.

Depart, în fundul magazinului, în lumina mai limpede a unor ferestre ale căror obloane fuseseră ridicate, zăresc doi indivizi, care veneau spre mine.

Sar în picioare, căutînd o posibilitate de a scăpa, dar zgomotul pe care-l fac le atrage atenția asupra mea. Presupun c-au observat o siluetă nedeslușită, care se mișca iute încolo și înapoi. „Care ești acolo?” strigă unul. „Stai pe loc!” răcnește celălalt. Mă furiez după un colț și mă ciocnesc nas în nas — imaginează-ți cum arătam eu, o mogildeață fără cap! — cu un băietandru jigărit, de vreo cincisprezece ani. Băiatul scoate un urlet; îl dau peste cap, o zbughesc pe lingă el, trec după un colț și, printr-o inspirație fericită, mă arunc sub o tejghea. Peste cîteva clipe, o droaie de picioare tropăie în fugă pe lingă mine. Pretutindeni, strigăte: „Toată lumea la uși!”, voci care întrebau ce s-a întîmplat... Următorii mei își dădeau unul altuia sfaturi cum să mă prindă.

Cum zăceam așa la pămînt, mă apucase o frică fără de margini. Dar oricît de curios ar părea, în momentul acela nici nu mi-a dat prin minte să-mi scot hainele — și doar ăsta era actul cel mai logic pe care ar fi trebuit să-l îndeplinesc! Cred că o dată ce-mi băgasem în cap să plec cu toate bulendrele pe mine, nu mai eram în stare să acționez altfel, orice s-ar fi întîmplat. Pe neașteptate, de peste tejghea izbucnește un răcnet: „Aicea e!”

Sar în picioare, înșfac un scaun de pe tejghea, îl azvîrl drept în capul idiotului care zbierase și fac stînga împrejur. Dar cînd să mă pitulez după colț, odată îmi iese înainte alt individ. Îi trag și lui una și, fuga, sus pe scări... Individul, însă, parc-avea pe dracu în el, scoate un chiot strident și pornește să urce în goană după mine. Sus pe scară erau îngrămadite o sumedenie de oale dintr-acelea pictate în culori vii, cum le spune?

— Ceramică artistică? sugeră Kemp.

— Așa! Ceramică artistică. Ei bine, cum ajung sus, mă întorc, apuc o oală din grămadă și o sparg

În capul lui de zevzec, tocmai cînd dădea să pună mina pe mine. În clipa aceea, tot muntele de oale s-a prăvălit de-a dura pe scări. Iarăși țipete. Din toate părțile veneau pași în fugă. Într-un suflet, mă reped spre secția de aperitive, dar acolo nimeresc peste un om îmbrăcat în alb, ca un bucătar. Bineînțeles, s-a luat și ăsta după mine. Disperat, mai cotesc o dată și mă trezesc într-o încăpere plină cu lămpi și cu articole de fierărie. Mă furîșez după o tejghea și aștept să se ivească bucătarul. Cînd a apărut, în fruntea urmăritorilor mei, l-am doborât, aruncîndu-i o lampă în cap. Omul s-a năruit pe podea, iar eu, chirăindu-mă sub tejghea, am început să-mi smulg hainele, cît puteam de repede. În doi timpi și trei mișcări, paltonul, haina, pantalonii, pantofii erau jos de pe mine, dar tricoul nu voia să iasă. Un tricou vătuit se lipește de om ca pielea. Se apropiau cîțiva indivizi ; bucătarul meu zăcea liniștit, de cealaltă parte a tejghelei, leșinat, sau poate amuțit de spaimă ; mă străduiam din răspuțeri să scap de flanca. Eram ca un iepure gonit dintr-o stivă de lemne.

„Pe-aici, domnule sergent“, a strigat cineva. M-am pomenit iarăși în raionul cu paturi, de unde țin minte c-am ajuns într-un labirint de dulapuri. Am fugit eu cît am fugit printre ele, pînă am căzut cu fața în jos... În sfîrșit, am izbutit să scap de tricou, după ce m-am zvîrcolit mult și bine ; iată-mă din nou liber, dar mort de spaimă și cu răsufllarea tăiată, tocmai în clipa în care un polițist, însoțit de trei vînzători, își făcea apariția pe după colț. Se reped ei la tricou și la izmene și înhață pantalonii. „Își leapădă prada pe drum“, zice unul dintre vînzători. „Trebuie să fie pe undeva pe-aici.“

Cu toate astea, nu m-au găsit.

O bucată de vreme, am stat și m-am uitat la ei cum mă căutau ; îmi blesternam ghinionul de a-mi fi

pierdut hainele. M-am întors apoi la raionul de aperitive, am băut puțin lapte și m-am așezat lângă sobă, chibzuind asupra situației mele.

Peste puțin timp s-au oprit în apropierea mea doi imbecili de ucenici-vinzători, care s-au apucat să comenteze cu aprindere întreaga întâmplare. Am ascultat o amplă și gogonată trecere în revistă a jafurilor mele și o serie de presupuneri cu privire la locurile în care m-aș putea ascunde. I-am lăsat în plata Domnului și-am început din nou să chibzuiesc. Greutatea cea mai mare — mai ales acum, când întregul magazin se găsea în stare de alarmă — era să scot de-acolo boarfele furate. Am coborât la parter, să văd dacă există vreo posibilitate de-a face un pachet și de-a-l expedia pe o adresă oarecare, dar n-am izbutit să înțeleg sistemul de livrare. Pe la orele unsprezece, văzînd că zăpada se mai topise și luînd notă de faptul că era o zi mai senină și mai caldă decît precedenta, am hotărît că șederea mea în acest stabiliment nu mai era justificată de nici o speranță. Drept care, am pornit din nou în pribegie; eram descurajat de înfrîngerea suferită, și prin minte nu-mi umblau decît frînturi de idei.

XXIII. IN DRURY LANE

— Cred că începi să-ți dai seama cît de disperată era situația mea, continuă Omul Invizibil. Nu aveam adăpost, eram dezbrăcat, iar dacă-mi făceam rost de haine, însemna să renunț la toate avantajele mele, să devin o apariție stranie și înspăimîntătoare. Posteam; într-adevăr, dacă aș fi mîncat, dacă m-aș

fi umplut cu materii neasimilate, ar fi însemnat să devin vizibil, și încă într-un chip grotesc.

— La asta nu m-am gîndit... murmură Kemp.

— Nici eu nu mă gîndisem. Zăpada însă m-a făcut să-mi dau seama și de alte pericole. Nu puteam să merg pe ninsoare — fulgii se așezau pe mine și mă dădeau de gol. Chiar și ploaia mă prefăcea într-un soi de fantomă, de apariție fluidă, de suprafață lucioasă amintind forma unui om. La fel și ceața. — în ceață arătam ca o fantomă ceva mai estompată, ca o vagă schiță de contur omenesc. Afară de asta, tot umblînd pe caldarîmul și în aerul Londrei, mi se mînjeau gleznele cu noroi, iar pe piele mi se depuneau firicele de funingine și de praf. Mă întrebam cît va mai dura pînă voi deveni vizibil grație atmosferei londoneze — și îmi dădeam seama că nu va putea să mai treacă mult timp.

Mai ales dacă rămîneam în Londra.

M-am îndreptat spre mahalalele din jurul străzii Great Portland și m-am pomenit la capătul străduței pe care locuiam eu. N-am putut înainta din pricina mulțimii care se strînsese pînă în mijlocul drumului. Căscau cu toții gura la ruinele încă fumegînde ale casei căreia îi dădusem eu foc.

Problema cea mai urgentă era cum să fac rost de haine. Mi-au căzut ochii pe o dugheană dintr-acelea care țin fel de fel de mărunțișuri — *nouveautés*-uri — dulciuri, jucării, papetărie, fleacuri rămase de pe la Crăciun și așa mai departe. Ce crezi c-am văzut acolo? O garnitură întreagă de măști și de nasuri false. Imediat mi-a venit în minte ideea pe care mi-o sugeraseră jucăriile de la „Omnium“. M-am întors, de astă dată mînat de un țel precis, și am plecat pe un drum ocolit, evitînd străzile mai aglomerate și îndreptîndu-mă spre ulicioarele dosnice de la nord de Strand; nu-mi aminteam deslușit unde anume, dar

știam că prin părțile acelea trebuie să fie cîteva prăvălii cu costume și recuzită de teatru.

Era o zi tare friguroasă. Vîntul te șfichiuia zdravăn prin străduțele acelea orientate spre nord. Mergeam repede, ca nu cumva să dea peste mine cineva din urmă. Fiecare răs_pîntie însemna o primejdie, fiecare drumet, o eventualitate de ciocnire. Umblam cu atenția încordată la culme. Pe la capătul străzii Bedford, un cetățean pe lingă care treceam s-a răsucit pe loc, așa, fără veste, și a dat peste mine, împingîndu-mă în mijlocul drumului, cît pe ce să mă vîre sub roțile unei trăsuri. Vizitiul a simțit chiar că trăsura s-a ciocnit de ceva. Eram atît de enervat de pe urma acestui incident, încît am intrat în piața Covent Garden și m-am așezat, ca să mă liniștesc, într-un colț mai puțin umblat, unde am rămas cîtva timp lingă un coș cu flori. Gîfiam, tremuram din toate mădu-larele. Mi-am dat seama că prinsesem iarăși o ră-ceală. Nu după mult timp a trebuit să plec de-acolo, căci altfel, tot strănutînd, riscam să atrag atenția asupra mea.

În cele din urmă am descoperit obiectul căutărilor mele : o magherniță murdară, cu pereții pătați de muște, pitită într-o străduță laterală de pe lingă Drury Lane ; în vitrină erau trîntite, claie peste grămadă, rochii cu paiete, bijuterii false, peruci, pantofi, dominouri, fotografii cu scene din diverse piese de teatru. Maghernița era veche, scundă, întunecoasă ; peste ea se înălța o casă cu patru etaje, cenușie și mohorîtă. Mă uit prin geamul prăvăliei și, văzînd că nu e nimeni înăuntru, dau să intru. Cînd am deschis ușa, s-a pus în mișcare un clopoțel, care, firește, a sunat. Las ușa deschisă și mă ascund după un cuier gol, care era așezat într-un colț, în spatele unei oglinzi mari. Cîteva clipe nu s-a arătat nimeni. Apoi aud niște pași

greoi bocănind prin odaia alăturată, și în prăvălie se ivește un bărbat.

Planurile mele erau acum perfect puse la punct. Îmi ziceam : Pătrund în casă, mă ascund bine și pîndesc un prilej potrivit, cînd, netulburat de nimeni, am să pot cotrobăi peste tot, pîn-oi găsi o perucă, o mască, niște ochelari și un costum... Apoi aveam să-mi fac apariția în lume — o figură grotescă poate, dar verosimilă. Și, bineînțeles, cu acest prilej puteam să pun și mîna pe toți banii pe care i-aș fi găsit în tejghea.

Omul care intrase în prăvălie era un tip mărunțel, cam adus de spate, cu sprîncenele stufoase ; brațele-i lungi contrastau cu picioarele scurte și crăcănate. După toate aparențele, îl deranjasem de la masă. S-a uitat de jur împrejur prin prăvălie : nimic. Expresia de așteptare de pe mutră i s-a schimbat în mirare, apoi în furie. „Lua-i-ar dracii de derbedei !“ A ieșit afară, s-a uitat în dreapta, s-a uitat în stînga... După o clipă s-a întors înapoi, a împins ușa cu piciorul și, bombănind, a mers spre ușa care ducea în casă. Era turbat de furie. Eu ies atunci din ascunziș, ca să mă iau după el, dar deodată piticul se oprește ca ținuit. Mă auzise mișcînd. Mă opresc și eu, speriat de o asemenea ascuțime de auz. Și, pînă una-alta, mă pomenesc că-mi trîntește ușa în nas.

Am rămas locului, șovăind. Deodată, îl aud că se întoarce iute-iute. Ușa se deschide din nou. O clipă, omul a rămas nemișcat, scrutînd dugheana cu privirea, așa cam ca unul care nu prea se simte liniștit. Pe urmă, bombănind într-una, a început să examineze spatetele tejghelei, ba chiar și-a vîrît capul și în dosul cîtorva mobile. În fine, s-a oprit. Nu mai știa ce să creadă. Lăsase ușa dinspre locuință deschisă, așa că între timp m-am strecurat înapoi.

Am pătruns într-o cămăruță bizară, mobilată sărăcăcios ; într-un colț zăcea o grămadă de măști grotești. Pe masă era gustarea de dimineață, pe care omul meu o lăsase neisprăvită. Crede-mă, Kemp, era exasperant pentru mine să fiu obligat să suport mirosul cafelei lui și să-l privesc cum se apucă de mestecat... Până și felul în care mânca era enervant. Cămăruța asta avea trei uși, dintre care una ducea sus, iar alta spre subsol ; toate erau însă încuiate. Cît a stat la masă negustorul de vechituri, n-am putut ieși din odaie ; ba nici măcar nu îndrăzneam să mă mișc — mi-era teamă de auzul lui drăcesc —, și trebuie să știi că acolo unde încremenisem trăgea al naibii ! De vreo două ori, abia-abia am reușit să-mi înăbuș cîte un strănut.

Senzațiile mele ar fi fost inedite și interesante pentru cineva care le-ar fi cunoscut în calitate de spectator ; eu, însă, cu mult înainte ca omul meu să-și fi isprăvit masa, mă simțeam îngrozitor de obosit și de iritat. În cele din urmă, s-a oprit din mestecat, a dat la o parte ceainicul de pe tava neagră de tinichea și și-a trîntit pe ea tacîmurile dogite, a strîns fața de masă, pătată cu muștar, în mijlocul căreia adunase toate fărâmiturile, și s-a cărat jos cu tot calabalîcul ăsta. Avînd amîndouă mîinile ocupate, n-a mai putut să închidă ușa în urma lui, așa cum desigur ar fi dorit să facă. N-am pomenit în viața mea un om care să închidă cu atîta grijă toate ușile după el ! L-am urmat la subsol, într-o bucătărie tare murdară, care ținea loc și de spălătorie. Aici am avut plăcerea să asist la spălatul vaselor, după care — negăsind nici o rațiune de a mai rămîne acolo (mai ales că pardoseala de cărămizi era cam prea rece pentru picioarele mele) — m-am reîntors în odăiță și m-am așezat pe scaunul lui de lingă sobă. Focul ardea mornit. Fără să-mi dau seama ce fac, am zvîrlit cîțiva cărbuni în sobă. Omul

meu a auzit și a venit fuga sus. A rămas o clipă nemișcat, la pîndă, apoi s-a învîrtit prin toată încăperea. Puțin a lipsit să nu mă atingă. Dar nici această explorare nu l-a satisfăcut, după cît se părea. Cînd să coboare scara, s-a mai oprit o dată în prag și iar a făcut o inspecție prin odaie.

Aveam impresia că stau de un secol în cămăruța aceea, pînă s-a îndurat telalul să vină iarăși sus și să deschidă ușa care ducea la etaj. Imediat m-am luat după el.

Pe cînd urca scara, s-a oprit pe neașteptate. Era cît pe aci să mă ciocnesc cu el. S-a uitat peste umăr, drept în fața mea, și a tras cu urechea. Bodogănea : „Să juri, nu alta, că...” Își tot trăgea buza de jos cu laba-i lungă și păroasă ; ochii i se plimbau ba sus, ba jos. A mai bombănit nu știu ce și a urcat mai departe. Cînd să pună mîna pe clanța ușii de sus, s-a mai oprit o dată. Pe mutra lui uluită se întipărise o expresie de indignare feroce. Devenise conștient de zgomotul abia perceptibil al mișcărilor mele. Piticul ăsta avea un auz de o ascuțime drăcească ! Deodată, l-a apucat o criză de furie : „Dacă e careva aici, în casă...” a răcnit el, pe un ton care nu făgăduia nimic bun... dar și-a lăsat amenințarea în suspensie. Și-a vîrît mîna în buzunar, însă n-a găsit ce căuta ; și atunci, mînat de intenții agresive, s-a repezit ca o furtună în jos pe scară, trecînd în goana mare pe lîngă mine. De data asta nu m-am mai luat după el, ci am rămas în capul scării, așteptîndu-l să se întoarcă.

Îl văd că urcă din nou, bombănind într-una. Ajunge sus, deschide ușa camerei și, înainte ca eu să pot intra, mi-o trîntește în nas.

M-am gîndit atunci să explorez puțin casa. Căutînd să fac cît mai puțin zgomot posibil, mi-am pierdut o bună bucată de timp cu treaba asta. Clădirea, veche de cînd lumea și dărăpănată, era atît de igrasioasă,

încît pînă și la mansardă se cojise tapetul de pe pereți ; șobolanii mișunau pretutindeni, ca la ei acasă. Clanțele ușilor erau aproape toate înțepenite, și mi-era teamă să le forțez. Multe dintre încăperile pe care le-am inspectat erau goale. În alte cîteva odăi am găsit aruncate, claie peste grămadă, o sumedenie de hîrburi — recuzită de teatru —, care păreau cumpărate de ocazie. Într-o odăiță din vecinătatea vizuinii lui dau peste o grămadă de haine vechi și mă apuc să scotolesc printre ele. Dar în graba mea am uitat că omul ăsta are un auz de iepure. Deodată, aud că umblă cineva în virful picioarelor. Am ridicat ochii tocmai la timp : telalul se holba înăuntru, la grămada aceea de boarfe răscolite. Ținea în mînă un revolver de tip vechi. Am stat perfect liniștit pînă s-a cărat. Își tot rotea bănuitor ochii de jur împrejur și, nu știu de ce, căsca gura. „Ea trebuie să fi fost !” a mormăit el în barbă. „S-o ia dracu !”

A închis ușa încet. După o secundă, am auzit cheia întorcîndu-se în broască. Apoi pașii s-au îndepărtat. Rămăsesem înăuntru, ca prias în capcană. O clipă, n-am știut ce să fac. Mă învîrteam de la ușă la fereastră și îndărăt ; era o situație cu adevărat idioată. M-a năpădit un val de furie. Hotărisem însă ca, înainte de a întreprinde ceva, să inspectez toată hăinăria. Numai că de la prima încercare am răsturnat un maldăr de țoale de pe raftul de sus. La moment, monstrul a și alergat înapoi, cu o mutră mai sinistră ca oricînd. De data asta m-a atins de-a binelea. Făcea să-l vezi cum a sărit ca fript și cum a rămas încetemenit în mijlocul încăperii !

După un răstimp s-a mai liniștit puțin. „Șobolanii !” Vorbea în șoaptă, cu mîna la gură. Se vedea cît de colo că-i cam speriat... Mă strecur încetișor afară din odaie, dar... se putea să nu scîrție o scîndură din podea ? Ei bine, atunci bruta asta infernală s-a pornit

să colinde prin toată casa, cu revolverul în mână, incuind uşă după uşă şi vîrîndu-şi fiecare cheie în buzunar ! Cînd mi-am dat seama ce face, m-au apucat iarăşi furiile — nu puteam să mă mai stăpînesc ca să aştept un prilej favorabil. Ştiam că omul meu e singur în casă, aşa că n-am mai stat mult la gînduri şi i-am tras una în cap.

— I-ai tras una în cap ? exclamă Kemp.

— Da, ca să-l ameţesc. În timp ce cobora scările, l-am lovit pe la spate cu o unealtă care zăcea aruncată pe palier. S-a rostogolit ca un sac cu ciubote vechi.

— Dar, cum să spun ? ! Legile elementare ale umanităţii...

— Sînt excelente pentru oamenii elementari. Dar nu uita, Kemp, că cel mai important lucru era să scap din magherniţa aceea, îmbrăcat şi cu o mutră omenească, fără ca negustorul să mă vadă. Nu aveam altă cale pentru realizarea acestui scop imediat. Aşa... În sfîrşit, i-am confecţionat victimei mele un căluş, dintr-o vestă Louis Quatorze, şi am legat-o într-un cearşaf !

— L-ai legat pe omul ăla într-un cearşaf !

— Am făcut un soi de balot din el. Era o idee bună, graţie căreia puteam să-l menţin pe acest idiot într-o stare de permanentă groază, ba să-i închid şi gura, ceea ce era destul de greu de obţinut, dacă-i ieşea amicului capul afară din legătură. Dragul meu Kemp, degeaba stai şi te uiţi la mine, de parc-aş fi comis un asasinat... Înţelege că individul avea un revolver. Şi apoi, o singură dată să mă fi văzut, şi-i era de ajuns să mă zugrăvească în toate amănuntele...

— Totuşi..., obiectă Kemp, trăim în Anglia, într-un veac înaintat ! Şi apoi, omul se găsea în propria lui casă, pe cînd dumneata, în sfîrşit... îl jefuiai.

— Îl jefuiam ! Dă-o dracului de treabă ! Ai să-mi strigi în curînd că-s un hoţ ! Îmi închipui, Kemp, că nu

ești atît de redus, încît să te conformezi unor prejudecăți. Nu poți să-ți reprezinti situația în care mă găseam ?

— Dar îmi reprezint și situația în care se găsea celălalt, replică Kemp.

Griffin sări iute în picioare.

— Ce vrei să spui ?

Fața lui Kemp se înăspri ușor. Era pe punctul de a răspunde, dar se opri și-și schimbă brusc atitudinea.

— Îmi închipui că n-aveai încotro. Erai la strîmtoare. Totuși...

— Desigur că eram la strîmtoare, o strîmtoare nenorocită. Și bruta aia mă înnebunise — mă hăituisese prin toată casa, cu revolverul în mînă, încuind și descuind uși ! Mă exaspera, pur și simplu. Nu mă condamni, nu-i așa ? Nu mă condamni ?

— Nu condamni niciodată pe nimeni. Ar fi ceva prea învechit. Și, pe urmă, ce-ai mai făcut ?

— Mi-era foame, Jos, am găsit o bucată de pîine și niște brînză mucegăită. Bun și asta ! Ca să-mi potolesc foamea, era prea de-ajuns. Am băut și puțin rachiu, tăiat cu apă. Pe urmă am urcat iarăși sus, am trecut pe lîngă balotul meu improvizat — zăcea încă în nesimțire — și am intrat în odaia cu haine vechi. Fereastra odăii, întunecată de două perdele de dantelă, negre de murdărie, răspundea în stradă. M-am îndreptat spre fereastră și am privit prin ochiurile perdelei. Era o zi luminoasă. Prin contrast cu obscuritatea din cocioaba mizerabilă, în care mă aflam, lumina de afară părea orbitoare. Circulația vehiculelor era foarte animată — căruțe cu fructe, o trăsură, un camion încărcat cu un maldăr de cutii, căruța unui negustor de pește... Cînd am întors capul spre mobilele mohorîte din spatele meu, îmi jucau pete colorate în fața ochilor. Furia îmi dispărea treptat, făcînd iarăși loc îngrijorării. Situația mea mă neliniștea serios. Prin

odaie plutea un miros slab de benzină. Probabil că negustorul meu își curăța boarfele cu benzină.

M-am apucat să cercetez sistematic casa. Cred că piticul trăise singur în ultima vreme. Era un tip tare curios... Am adunat din odaia cu vechituri tot ce mi-ar fi putut folosi, apoi am selecționat materialul. Am găsit o servietă, pe care mi-am însușit-o, considerînd-o printre bunurile de strictă necesitate ; la fel am procedat cu niște pudră, ruj și pastă de lipit.

La început aveam de gînd să-mi pictez și să-mi pudrez fața, ca de altfel fiecare părticică din corp care era expusă vederii, așa încît să devin vizibil ; treaba asta avea însă și un neajuns : ori de cîte ori aș fi vrut să mă fac iarăși nevăzut, ar fi trebuit să-mi fac rost de terebentină și de alte substanțe decolorante. Unde mai pui timpul pe care aș fi fost silit să-l pierd ! În cele din urmă, mi-am ales un nas mai acceptabil, cam caraghios (dar nu mai mult decît nasurile multor oameni), niște ochelari negri, o pereche de favoriți cărunți și o perucă. N-am izbutit să găsesc rufărie de corp, dar asta puteam cumpăra ulterior. M-am înfășurat într-un domino de stambă și în niște eșarfe de cașmir alb. N-am găsit nici ciorapi, dar ghetetele telalului erau destul de bune, și m-am mulțumit cu ele. Am luat din tejgheaua dughenii trei *sovereign* de aur și vreo treizeci de șilingi de argint, iar în odaia de alături am mai găsit încă opt *sovereign*, într-un dulap încuiat, pe care l-am spart. Echipat cum eram, puteam acum să ies în lume. Curios lucru, însă : ezitam. Oare înfățișarea mea era destul de verosimilă ? Am încercat să mă privesc într-o oglinjoară din dormitor și m-am examinat din toate unghiurile, ca să descopăr vreun amănunt omis, dar totul părea în regulă. Arătam ca un personaj grotesc de pe scenă — cel care joacă roluri de calici —, dar nu mai constituiam o imposibilitate din punct de vedere fizic. Căpătînd puțină

încredere, am luat oglinda în prăvălie, am tras obloanele și am început să mă studiez pe îndelete, în toate pozițiile, cu ajutorul oglinzii mari din colț.

Mi-au mai trebuit câteva minute ca să-mi adun curajul. În sfârșit, am descuiat ușa prăvăliei și am ieșit în stradă, lăsându-l pe nenorocit să se dezlege din cearșaf, când avea să găsească el de cuviință. După cinci minute, mă despărteau de dugheana cu haine vechi nu mai puțin de douăsprezece colțuri de stradă. Nimeni nu părea să mă ia prea mult în seamă. Cea din urmă dificultate părea rezolvată.

Griffin tăcu.

— Și de omul acela nu te-ai mai sinchisit de loc ?
întrebă Kemp.

— Nu. Nici n-am mai auzit vreodată de el. Presupun c-a reușit în cele din urmă să se dezlege, sau că s-a zbătut atîta, pîn-a ieșit afară din cearșaf. În orice caz, nodurile erau bine strînse...

Se îndreptă în tăcere spre fereastră și privi afară.

— Și ce s-a mai întîmplat cînd ai ieșit pe Strand ?

— O nouă dezamăgire ! Credeam că se isprăvisc cu necazurile mele. În sinea mea nutream convingerea că, în sfârșit, eram liber să fac orice-mi plăcea, tot ce-mi trăsnea prin cap, cu condiția de a nu-mi divulga secretul. Așa credeam. Imaginează-ți, să faci orice vrei, fără să-ți pese de consecințe ! N-aveam decît să azvîrl de pe mine hainele și să mă fac nevăzut... Nimeni nu mă putea prinde. Aveam latitudinea să-mi procur, de oriunde i-aș fi găsit, banii care-mi erau necesari. Hotărisem să-mi ofer o masă copioasă, să trag la un hotel ca lumea și apoi să-mi sporesc inventarul cu un echipament mai acătării. Mă simțeam plin de încredere în mine. Ei bine, nu mi-e prea plăcut să-mi amintesc acum cît de imbecil am putut să fiu. Am intrat într-un restaurant. Începusem să comand mîncarea, cînd mi-am dat seama că nu puteam minca,

fără să-mi descopăr fața invizibilă ! Am isprăvit de comandat bucatele, i-am spus chelnerului că mă întorc în zece minute și am plecat în culmea expasperării. Nu știu dac-ai simțit vreodată ce înseamnă să fii silit să-ți înfrînezi foamea...

— Chiar în felul ăsta nu, răspunse Kemp, dar pot să-mi închipui.

— Eram în stare să-i ucid pe acești oameni stupizi. În cele din urmă, înnebunit de pofta unei mîncări gustoase, intru în alt restaurant și cer un *séparé*. Le-am explicat : sînt tare desfigurat. S-au uitat la mine cu niște mutre curioase, dar în definitiv asta nu-i privea pe ei. Și așa, am reușit să-mi iau prînzul. N-a fost prea bine servit, dar cel puțin mi-a potolit foamea. După ce-am mîncat, am fumat o țigară de foi, încercînd să schițez un plan de acțiune. Afară începuse să viscolească.

Cu cît mă gîndeam mai adînc, dragul meu, cu atîta îmi dădeam seama ce absurditate iremediabilă înseamnă un om invizibil într-un climat rece, nesuferit și într-un oraș civilizat și supraaglomerat. Înainte de a fi pornit la experiența asta nebunească, visasem o mie de privilegii. Și acum, în după-amiaza asta, totul mă dezamăgea crunt. Am trecut în revistă lucrurile pe care o ființă umană le socotește demne de invidiat. Fără îndoială că fiind invizibil ai posibilitatea să le capeți, dar, o dată obținute, ți-e imposibil să te bucuri de ele, exact din aceeași pricină. Ambiția... Ce rost are orgoliul unei situații înalte, cînd nu te poți arăta semenilor tăi ? Ce rost are dragostea unei femei, cînd numele ei nu poate fi decît Dalila ¹ ?... Nu simt nici o înclinație pentru politică, nici pentru deșertăciunea celebrității, pentru filantropie sau pentru sport. Și, atunci, ce-mi rămîne de făcut ? Pentru ce m-am

¹ Aluzie la legenda lui Samson și Dalila.

prefăcut într-un mister ambulant, într-o caricatură de om, infosolită și bandajată ?

Făcu o pauză și-și îndreptă întâmplător privirea spre fereastră.

— Dar cum ai ajuns la Iping ? întrebă Kemp, vrînd neapărat să-i distragă atenția și totodată să-l facă să vorbească.

— Am plecat acolo ca să lucrez. Aveam o speranță. O idee abia încolțise pe jumătate. N-am abandonat-o, dimpotrivă, am dus-o pînă la un punct destul de avansat. E vorba de o cale de întoarcere. Vreau să obțin un mijloc de a corija erorile pe care le-am comis, de a redeveni vizibil de cîte ori am poștă ! Astă, bineînțeles, după ce aduc la îndeplinire tot ce-mi propun să realizez cîtă vreme sînt invizibil. Și tocmai despre asta aș dori să-ți vorbesc, acum, în primul rînd.

— Ai plecat direct la Iping ?

— Da. Nu trebuia decît să-mi scot de la biroul acela caietele de însemnări și carnetul de cecuri. Mi-am comandat și o cantitate mare de chimicale — aveam nevoie de ele pentru a trece la realizarea proaspetei idei (am să-ți arăt calculele îndată ce-mi recapăt caietele) — și, după aceea, am pornit la drum. Dumnezeu ! Îmi amintesc și acuma viscolul pe care am venit. Prin ce mizerie am trecut ! Mereu mi-era teamă ca nu cumva zăpada să-mi moaie nasul de carton !

— Și pînă la urmă... judecînd după ziare, alaltăieri, cînd te-au descoperit, ai cam...

— Da. E drept. L-am omorît pe dobitocul acela de polițist ?

— Nu, răspunse Kemp. Sînt speranțe că-și va reveni.

— Atunci, are noroc. Imbecilii ! Mă scoseseră cu totul din sărite. De ce nu m-au lăsat în pace ? Dar bătăranul ăla de băcan ?

— A scăpat cu viață.

— Nu știu dacă se va întâmpla la fel și cu vagabondul meu... glumi Omul Invizibil, cu un rîs sinistru. Kemp, oamenii de felul dumitale habar n-au ce-i aia furie turbată !... Să trudești ani de zile ca să dai viață unei idei, să-ți frămînti mintea, să născocești, să creezi... ei, și odată să te împiedici de un năving, de un zevzec, de un chior care-ți vîră bețe-n roate... Toate soiurile de creaturi imbecile care populează lumea asta mie mi-a fost dat să le întîlnesc... Dacă mai dura mult, turbam de-a binelea, i-aș fi secerat pînă la unul.

Și așa mi-au îngreuiat de o mie de ori situația...

XXIV. UN PLAN CARE A DAT GREȘ

Kemp aruncă pe furis o privire spre fereastră.

— Și acum, întrebă el, ce-avem de făcut ? Veni mai aproape de oaspetele lui, ca să-l împiedice să observe cele trei siluete care suiau coasta dealului. Înaaintau cu o încetineală insuportabilă, cel puțin așa i se părea lui. Și ce gîndeai să faci cînd te-ai îndreptat spre Port Burdock ? Aveai vreun plan ?

— Voiam să părăsesc țara. Dar mi-am schimbat proiectele de cînd te-am întîlnit pe dumneata. Chibzuisem c-ar fi mai cuminte să plec undeva în Sud, cît mai era vremea caldă și puteam rămîne invizibil în bune condiții. Mai ales acum, cînd secretul meu a fost dat în vileag și cînd toată lumea o să caute, pe toate drumurile, indivizi deghizați și încotoșmănați... Știam că există o linie navală din Burdock spre Franța. Planul meu era să mă urc pe un vapor și să încerc riscul unei traversări. Din Franța aș fi putut pleca apoi cu

trenul în Spania sau, mai curînd, spre Alger. N-ar fi fost prea greu. Acolo poți rămîne invizibil o viață întreagă ! Și se pot realiza multe. Pe vagabondul acela l-aș fi folosit drept casă de bani și portbagaj, pînă aveam să găsesc modalitatea în care să-mi parvină acolo caietele și celelalte lucruri.

— Asta-i limpede !

— Și acestei brute infecte i s-a năzărit să încerce să mă fure ! Mi-a dosit caietele, Kemp. A ascuns însemnările mele ! Ah, dac-aș pune mîna pe el !..

— Mai bine gîndește-te cum să scoți caietele de la el...

— Dar unde o fi acum ? Știi cumva ?

— E la sediul poliției locale, arestat, la propria lui cerere, și închis în celula cea mai bine păzită.

— Fir-ar să fie !

— Asta-ți cam încurcă planurile.

— Trebuie să obținem însemnările, Kemp, însemnările sînt de o importanță vitală !

— Desigur, aprobă Kemp, cu o urmă de nervozitate în glas. Tocmai se întreba dacă auzise într-adevăr pași afară. Sigur că trebuie să punem mîna pe ele. Dar asta n-o să fie greu, dacă omul n-o să miroasă că sînt cerute pentru dumneata...

— Da, sigur...

Omul invizibil tăcu. Căzuse pe gînduri, după cît se părea.

.
Kemp încercă să găsească un pretext ca să prelungească conversația, dar Griffin o reluu de bunăvoie.

— După cum ți-am spus, faptul că am intrat din întîmplare în casa dumitale îmi schimbă toate planurile. Căci dumneata, Kemp, ești un om capabil să înțeleagă. În ciuda a tot ce s-a întîmplat, în ciuda publicității care mi s-a creat și a faptului că mi-am pierdut caietele, în ciuda a tot ce-am suferit, ne ră-

min încă posibilități mari, perspective uriașe... N-ai spus nimănui că sînt aici ? întrebă brusc.

Kemp șovăi.

— Asta-i de la sine înțeles, răspunse el, după o mică pauză.

— Nimănui ? insistă Griffin.

— Nici unui suflet de om.

— Ah ! Acum... Omul Invizibil se ridică în picioare și, înfigîndu-și mîinile în șolduri, începu să se plimbo prin odaie. Am făcut o greșeală, Kemp, o greșeală imensă, încercînd să duc singur la capăt toată povestea asta. Am irosit forță, timp, prilejuri favorabile... Singur ! E uimitor cît de puține lucruri poate realiza un om singur. Doar să fure puțin, să lovească puțin, și atîta tot. Ceea ce caut eu, Kemp, e un asociat, un ajutor și un adăpost ; am nevoie de un aranjament grație căruia să pot dormi, mîncea și să mă pot odihni în liniște, fără să fiu suspectat. Trebuie să am un colaborator. Cu un asociat, cu hrană și cu odihnă, devin posibile o mie de lucruri.

Pînă acum n-am avut un plan bine determinat. Trebuie să luăm în considerație toate avantajele însușirii mele, ca și toate dezavantajele ei. Ca să tragi cu urechea, sau pentru alte acțiuni de soiul ăsta, nu-i de mare folos să fii invizibil, fiindcă fără să vrei faci zgomot. E de oarecare ajutor, dar în foarte mică măsură, la efectuarea unei spargerii sau a altor treburi similare.

O dată ce ai pus mîna pe mine, e foarte ușor să mă arestezi. Dar, pe de altă parte, e foarte greu să pui mîna pe mine... De fapt, însușirea de a fi invizibil e bună numai în două împrejurări. E foarte folositoare dacă vrei să fugi de cineva ; e la fel de folositoare cînd vrei să te apropii de cineva. Prin urmare, e extrem de utilă cînd vrei să ucizi. Pot să mă învîrtesc în jurul unui om, indiferent ce armă ar avea,

să-mi aleg pe-ndelete punctul în care am să-l ating, să-l lovesc cum îmi place, să mă depărtez cînd îmi convine, să fug cînd am chef.

Kemp își duse mîna la mustață. Oare se auzeau zgomote jos ?

— Și va trebui să ucidem, Kemp.

— Va trebui să ucidem... repetă mașinal doctorul. Stau și-ți ascult proiectele, Griffin, dar nu te supăra, nu sînt de acord. De ce să ucidem ?

— Nu asasinate la nimereală, ci omoruri judicioase. Scopul e următorul: lumea știe că există un Om Invizibil, tot așa de bine cum știm și noi că există o asemenea ființă — și omul acesta invizibil, Kemp, trebuie să instituie un regim de teroare. Da ! Fără îndoială că ideea te înspăimîntă, dar asta trebuie să facem. Să instituim un regim de teroare. Acest om trebuie să pună stăpînire pe un oraș — cum e Burdock al vostru, de pildă —, să-l terorizeze și să-l domine. Trebuie să emită ordine. Difuzarea ordine-lor poate fi efectuată într-o mie de moduri, dar e suficient ca Omul Invizibil să recurgă la sistemul biletelor strecurate pe sub uși. Toți cei care nu vor asculta de ordinele lui vor trebui uciși, iar toți cei care le vor lua apărarea vor trebui, de asemenea uciși.

— Hm ! făcu Kemp, fără să-l mai asculte pe Griffin.

Căuți urechea la zgomotele de afară. Se deschidea ușa de la intrare.

— Mi se pare, însă, spuse el grăbit, ca să-și mascheze lipsa de atenție, că asociatul dumitale o să se găsească într-o situație dificilă, nu crezi, Griffin ?

— Nimeni n-o să știe că e asociatul meu, răspunse precipitat Omul Invizibil. Apoi, dintr-o dată : Dar, ssst ! Ce se aude jos ?

— Nimic ! Kemp începu să vorbească repede și cu glas tare. Nu sînt de acord cu asta, Griffin. Înțelege-mă, cu asta nu sînt de acord ! De ce să unelțești asemenea acțiuni diabolice împotriva speciei umane ? Cum poți crede că asta o să-ți aducă fericirea ? Nu fi un lup singuratic. Publică-ți cercetările, destăinuiește-i lumii secretul tău, încredințează-i-l poporului nostru, măcar ! Gîndește-te ce-ai putea realiza dacă ai avea un milion de oameni care să te ajute...

Întinzînd brațul, Griffin îl întrerupse.

— Stai ! Se aud pași care urcă...

— Ți se pare ! făcu Kemp.

— Lasă-mă să văd !

Cu brațul întins, Omul Invizibil înaintă spre ușă.

Tot ce-a urmat s-a petrecut cu iuțeala fulgerului ! O clipă, Kemp șovăi, apoi dădu să-l împiedice. Griffin tresări și se opri în loc.

— Trădătorule ! strigă Vocea.

Deodată, haina de casă prinse să se descheie. Așezîndu-se, nevăzutul aruncă toate de pe el. Kemp făcu cîțiva pași repezi spre ușă, iar Omul Invizibil — partea de jos îi și dispăruse — sări în picioare, cu un strigăt.

Kemp deschise larg ușa.

De jos venea tropăitul unor pași grăbiți. Se deslușeau și niște glasuri.

Cu o mișcare iute, Kemp îl împinse înapoi pe Omul Invizibil, sări afară și trînti ușa după el. Cheia era pregătită în broască, pe dinafară. Într-o clipă, Griffin ar fi rămas singur, prizonier în camera de lucru din verandă, dacă n-ar fi intervenit un amănunt neprevăzut. Cheia fusese introdusă în broască, pe dinafară, chiar în dimineața aceea, pe furiș. Dar cînd Kemp a trîntit ușa, cheia a căzut cu zgomot pe covor. Kemp se îngălbeni. Încercă să țină clanța cu amîn-

două mîinile. Un moment a stat nemișcat, opintindu-se din răspuțcri. Apoi ușa s-a crăpat cam de cîteva degete. Dar Kemp reuși s-o împingă la loc. A doua oară, ușa, smucită cu furie, se deschise cam de un cot, iar halatul apăru în deschizătură. Degete nevăzute se înfipseră în grumazul lui Kemp, care-și desprinsese mîna de pe clanță, ca să se apere. Fu aruncat cît colo, se împiedică și căzu mototol în colțul palierului. Haina de casă îi fu azvîrlită în cap.

Tocmai atunci ajunsese la jumătatea scării destinarul scrisorii lui Kemp, colonelul Adye, șeful poliției din Burdock.

Sub ochii lui înspăimîntați se desfășura o scenă teribilă : apariția subită a lui Kemp, urmată de priveștița extraordinară a unui halat, care zboară singur prin aer... Kemp cade, se luptă ca să se ridice în picioare... se clatină, se repede înainte și se năruie iarăși, ca o vită înjunghiată...

Pe neașteptate, colonelul primi și el o lovitură năprasnică. De unde, oare ? Dar pînă să se dumi-rească, simți că un corp greu se năpustește asupra lui. Se rostogoli orbește pe scări, cu gîtlejul încheștat de o mînă nevăzută și cu senzația unui genunchi înfipt în pîntec. Călcîndu-l pe spinare, un picior invizibil a trecut peste el. Niște pași fantomatici au coborît scările. Jos, în hol, cei doi ofițeri de poliție cu care venise colonelul alergau zăpăciți de colo pînă colo. Strigătele lor fură o clipă acoperite de bufnitura ușii din față.

Adye se răsuci și se sculă în picioare. Kemp venea spre el, bălăbănindu-se pe scări, plin de praf, cu părul vîlvoi, cu obrazul învinetît de o lovitură, cu buza sîngerîndă. Strîngea în brațe un halat de casă și alte cîteva piese vestimentare.

— Dumnezeu ! gîfii doctorul. Totul e pierdut. A fugit !

O bucată de timp, doctorul s-a simțit prea distrus, ca să-i poată explica lui Adye înțelesul peripețiilor vertiginoase prin care trecuse. Au rămas în capul scării; Kemp vorbea precipitat, ținând încă în brațe bulendrele caraghioase ale lui Griffin. Adye începea să priceapă câte ceva din cele petrecute.

— E nebun, înțelegi? E inuman. Egoismul personificat. Nu se gîndește decît la profitul lui, la securitatea lui. Am ascultat azi-dimineață o istorioară cumplită, străbătută de un cinism revoltător... A rănit oameni. Dacă nu-l împiedicăm, are să treacă la crime. Are să răspîndească panică în tot ținutul. Nimic nu-l poate opri. Acum a evadat, și e turbat de furie!

— Trebuie să-l prindem! decise Adye. Asta-i sigur.

— Dar cum? întrebă Kemp. Deodată simți că-i vin ideile cu grămada. Trebuie să începi numaidecît! Trebuie neapărat să-l împiedicăm să părăsească districtul. Toți oamenii valizi să participe la această acțiune. Dacă scapă de aici, o să cutreiere regiunea după bunul lui plac, asasinînd și schilodind oameni. Viscază să instituie un regim de teroare! Un regim de teroare, auzi ce-ți spun? Trebuie supravegheate trenurile, drumurile, vapoarele... Vom cere să ne ajute și garnizoana. Telegrafiază îndată după ajutoare... Un singur mobil poate să-l rețină aici: are neapărată nevoie de niște caiete de însemnări, care i-au fost luate. Am să-ți vorbesc despre asta. Aveți un individ la voi, la secție, unul Marvel...

— Știu, îl întrerupse Adye. Caietele acelea. Știu. Numai că vagabondul...

— Spune că nu le are, nu-i așa? Dar el e convins că vagabondul le are. Și, acum, bagă de seamă:

trebuie împiedicat să mănince și să doarmă. Toată lumea va sta zi și noapte la pîndă. Alimentele — absolut tot ce este comestibil — să fie ținute la loc sigur, sub cheie, și atunci *el* n-are să-și poată face rost de hrană decît comițînd o spargere. Să fie bari-cadate toate așezările omenești, pretutindeni. Cerule, trimite-ne nopți reci și ploi ! Întreaga populație din regiune trebuie să înceapă urmărirea, cu toată perseverența. Îți repet, Adye, omul ăsta reprezintă un pericol, o calamitate obștească ! Dacă nu punem mina pe el și nu-l închidem... e îngrozitor numai și gîndul la ce s-ar putea întîmpla...

— Ce altceva am mai putea face ? întrebă Adye. Plec imediat, să mă apuc să organizez toată afacerea asta. Dar ce-ar fi să vii și dumneata cu mine ? Da, ai să vii și dumneata ! Vino, și o să ținem un fel de consiliu de război, o să-i cerem și lui Hopps să ne ajute, și administrației Căilor Ferate. Să nu pierdem un minut ! Haide, ai să-mi continui povestirea pe drum. Ce-ar mai fi de făcut ? Spune ! Să mergem pînă la capăt !

Între timp, Adye începuse să coboare scările. Ușa din față era deschisă. Polițiștii stăteau afară și, plini de zel, scrutau aerul.

— A scăpat, domnule, îi raportă unul din ei.

— Trebuie să mergem imediat la centrală, îi spuse Adye. Unul dintre voi să caute o trăsură, care să ne iasă în întîmpinare, dar repede ! Ei, Kemp, ce mai e de făcut ?

— Cîini... Fă rost de vreo cîtiva. Un cîine nu-l vede, dar îl simte. Fă rost de cîini.

— Bine, nu-i un procedeu uzual, dar o să-l folosim. Funcționarii închisorii din Halstead cunosc pe cineva care are cîini de vînătoare. Așadar, cîini. Altceva ?

— Ține minte : mîncarea din stomacul lui poate fi văzută. Hrana mestecată și înghițită rămîne vizibilă în pîntecul lui pînă cînd e asimilată. Trebuie dar să scotociți într-una. Fiecare tufiș, fiecare colțișor. A ! Încă ceva. Dosiți toate armele și toate uneltele care pot fi folosite ca arme. E drept că el n-are posibilitatea să se plimbe prea multă vreme cu o armă asupra lui. Dar există atîtea obiecte pe care-ar putea să pună mîna așa, din întîmplare, și să le arunce în capul oamenilor. Ei bine, astea trebuie ascunse !

— Bun, e-n regulă. O să punem noi mîna pe el !

— Iar prin mijlocul drumurilor... Kemp șovăi.

— Ei ?

— Presărați sticlă pisată. E crud, știu. Dar gîndește-te numai la ce-ar putea el să facă.

Adye șuieră printre dinți.

— Asta nu-i prea onest. Nu știu ce să spun... În sfîrșit, am să pregătesc sticla pisată. Și în cazul cînd are să meargă prea departe...

— Îți spun că s-a dezumanizat cu totul ! Sînt sigur, cum te văd și cum mă vezi, că, îndată ce-are să se liniștească puțin, o să instituie un regim de teroare. Singura noastră șansă ar fi să i-o luăm înaintea. Ființa asta s-a rupt de umanitate. Fie ca sălbatica-i cruzime să cadă asupra capului său !

XXVI. ASASINAREA DOMNULUI WICKSTEED

Se pare că Omul Invizibil fugise din capcana lui Kemp într-o stare de furie oarbă. Un copilăș care se juca pe lingă poarta casei doctorului a fost apucat

și zvîrlit în lături cu atîta violență, încît și-a fracturat glezna. Dar după asta, timp de cîteva ore, Griffin a dispărut din sfera percepției omenеști. Nimeni nu știe încotro a luat-o sau ce-a făcut. Dar nu e greu să ne imaginăm : în dimineața aceea caldă de iunie, el suie în fugă dealul, apoi coboară în cîmpia din spatele orașelului Port Burdock. Turbează, spumegă de furie din pricina soartei lui potrivnice. Nădușit, istovit, se adăpostește în desișurile din Hintondean. Încearcă să-și reconstituie proiectele spulberate — proiectele lui de distrugere a omenirii...

După toate probabilitățile, acolo s-a refugiat el, pentru că acolo și-a făcut simțită prezența pe la ceasurile două, într-un chip înfiorător de tragic.

Care să fi fost starea lui de spirit din acest răstimp ? Ce planuri o fi urzit ? Fără îndoială că trădarea doctorului îl aruncase într-un hal de furie vecină cu nebunia ; deși cunoaștem motivele care-l determinaseră pe Kemp să-și calce cuvîntul, ne putem totuși închipui, ba chiar putem înțelege în oarecare măsură minia pe care i-o pricinuisе lui Griffin atacul prin surprindere. Poate că era la fel de consternat și de zăpăcit ca la început — pe vremea pățaniilor de pe Oxford Street ; într-adevăr, el se bizuise fără rezerve pe participarea lui Kemp la înfăptuirea monstruosului vis de terorizare a semenilor săi. Cert este, însă, că dispariția lui din raza simțurilor omenеști s-a petrecut cam pe la amiază, și nici o făptură vie nu poate spune cu ce s-a îndeletnicit el pînă la orele două și jumătate. Dacă pentru omenire acest răgaz a avut poate consecințe fericite, lui însă i-a fost fatal.

În tot acest răstimp, grupuri din ce în ce mai numeroase de cetățeni se împrăștiaseră prin ținut și se găseau în plină activitate. În dimineața acelei zile, Omul Invizibil fuscse doar o simplă legendă, o spe-

rietoare ; după-amiază, însă, datorită unui apel lăconic al lui Kemp, „Nevăzutul“ apărea ca un adversar concret, care trebuia răpus într-un fel oarecare — fie rănit, fie prins nevătămat. Cu o repeziciune uimitoare, întregul ținut începuse să se organizeze. Până pe la ceasurile două, Omul Invizibil ar mai fi putut încă să scape din regiune, strecurându-se în vre-un tren ; dar după aceea, evadarea lui a devenit imposibilă, pentru că toate trenurile care treceau pe liniile cuprinse în teritoriul — de forma unui paralelogram — dintre Southampton, Winchester, Brighton și Horsham călătoreau cu ușile încuiate, iar circulația mărfurilor fusese aproape în întregime suspendată. Afară de asta, pe o rază de douăzeci de mile în jurul orașelului Burdock, drumurile și câmpiile erau împinzite de oameni înarmați cu puști și cu bâte, adunați în grupuri de câte trei-patru și însoțiți de câini.

Politiștii călări străbăteau drumurile ținutului, oprindu-se la fiecare gospodărie și recomandându-le locuitorilor să-și încuie ușile și să nu iasă din casă neînarmați. Toate școlile elementare își întrerupseră cursurile pe la ora trei, iar copiii, speriați, umblau în grup, grăbindu-se să ajungă acasă. Pe la ora patru sau cinci, apelul lui Kemp — semnat de Adye — fusese răspândit prin poștă în întregul ținut. Textul apelului enumera și expunea, pe scurt, dar foarte clar, toate condițiile luptei : Kemp insista asupra necesității ca Omul Invizibil să fie împiedicat de a-și face rost de hrană și de a putea dormi pe undeva. Cetățenii erau îndemnați să fie necontenit cu ochii-n patru și cu urechile ciulite, ca să prindă cel mai mic semn care ar trăda vreo mișcare de-a „Nevăzutului“. Atât de rapidă și de hotărâtă fusese acțiunea autorităților, atât de promptă și de răspândită s-a arătat a fi convingerea că această stranie făptură există în-

tr-adevăr, încît, înainte de căderea nopții, un teritoriu de cîteva sute de kilometri pătrați se găsea într-o severă stare de asediu. Dar, tot înainte de căderea nopții, un fior de groază a străbătut întregul ținut alarmat, care nu mai știa ce-i somnul ; în șoaptă, din gură în gură, de-a lungul și de-a latul ținutului, s-a răspîndit, cu iuțeala fulgerului, vestea uciderii domnului Wicksteed.

Dacă supoziția noastră că Omul Invizibil s-a refugiat în desișurile din Hintondean este justă, atunci trebuie să presupunem mai departe că pe la începutul după-amiezii el a ieșit de acolo, mînat de un gînd pentru a cărui realizare avea nevoie de-o armă. Nu putem ști anume ce l-o fi scos din bîrlogul lui ; un lucru, însă, constituie, cel puțin pentru mine, o certitudine : Griffin pusese mîna pe drugul de fier înainte de al fi întîlnit pe *mr. Wicksteed*.

Desigur că nu s-a putut afla nici un amănunt asupra acestei întîlniri, care avusese loc în preajma unei gropi cu pietriș, la vreo două sute de metri de conacul lordului Burdock. Toate indiciile — iarba călcată în picioare, numeroase răni primite de *mr. Wicksteed*, bastonul lui rupt în bucăți — dovedeau că se dăduse o luptă disperată. Totuși, nu ne putem închipui ca mobilul atacului să fi fost altul decît furia unui nebun. Într-adevăr, ipoteza nebuniei se impune în mod indiscutabil. *Mr. Wicksteed*, intendentul lordului Burdock, era un bărbat de vreo patruzeci și cinci sau patruzeci și șase de ani, a cărui înfățișare și apucături de om foarte așezat n-ar fi putut stîrni pentru nimic în lume un dușman atît de cumplit. Se pare că Omul Invizibil îl ucisese cu un drug smuls dintr-un gard de fier dărîmat. La oprit pe omul acesta liniștit, care mergea agale spre casă, la masa de prînz, s-a năpustit asupra lui, i-a înfrînt rezistența,

i-a rupt un braț, l-a trântit la pământ și i-a slărîmat capul, prefăcîndu-i-l într-un terci.

Desigur că-și făcuse rost de drugul acela înainte de a-și fi întîlnit victima. În afară de cele expuse pînă acum, doar două argumente pledează pentru această ipoteză. Primul : groapa cu pietriș nu se găsea chiar în drumul spre casă al domnului Wicksteed, ci în plin cîmp, la vreo două sute de metri depărtare de acest drum. Al doilea argument îl constituie mărturia unei fetei care trecuse în după-amiaza aceea pe-acolo, mergînd spre școală ; ea îl văzuse pe *mr. Wicksteed* părăsindu-și drumul și luînd-o peste cîmp, spre groapa cu pietriș. „Nu umbla ca un om în toată firea...” zicea fetea. Imitîndu-i gesturile, ea căuta să sugereze mișcările unui om care urmărește ceva ce se tîrîie pe jos înaintea lui și care lovește din cînd în cînd cu bastonul în obiectul acela tîrîtor. Fetea asta era ultima făptură care-l văzuse pe Wicksteed în viață. Cînd l-a pierdut din vedere, omul pășise spre moarte ; din pricina unui desîș de fagi și a unei ușoare înclinări a terenului, ea nu putuse observa ce s-a mai întîmplat.

Aceste indicii constituie — măcar pentru cel ce scrie aceste rînduri — dovada cea mai sigură că omorul n-a fost înlăptuit din simplă poftă de a ucide. Probabil că Griffin își luase cangea ca să aibă o armă, dar fără intenția premeditată de a o folosi ca unealtă ucigașă. Pesemne că victima trecuse pe acolo și observase drugul, care — minune nemaiauzită ! — se mișca singur. Omul nu aflase încă nimic despre cele petrecute cu o zi înainte. (Port Burdock era la o depărtare de zece mile.) Ba se poate să nici nu fi auzit măcar de „Nevăzutul”. Așadar, *mr. Wicksteed* s-a apucat să urmărească drugul mișcător... Să ne imaginăm scena : Omul Invizibil se strecoară cu mare grijă, ca nu cumva prezența lui prin împrejurimile

acelea să fie descoperită, iar domnul Wicksteed, a cărui curiozitate era ațîțată la culme, se ține scai după bucata aceea de fier, care — minune nemai-auzită — umblă singură. În cele din urmă, nu se mai poate stăpîni și începe să dea cu bastonul în drugul cel miraculos.

Fără îndoială că în împrejurări obișnuite, „Nevăzutul” ar fi putut foarte ușor să fugă, scăpînd de urmăritorul lui, care nu mai era tinerel; dar după poziția în care a fost găsit corpul, ne dăm seama că *mr. Wicksteed* avusese nenorocul să-și fugărească prada pînă într-o surpătură, între o tufă de urzici și groapa cu pietriș. Pentru cei care cunosc nefireasca iuțeală la minie a Omului Invizibil, restul e lesne de închipuit.

Dar aceasta este o simplă ipoteză. Singurul element concret — pentru că rareori poți pune temei pe mărturia copiilor — rămîne descoperirea corpului lui *Wicksteed* și a drugului de fier, pătat de sînge și aruncat printre urzici. Faptul că aruncase arma denotă că în vîltoarea emoțiilor resimțite în urma crimei lui, *Griffin* a renunțat la scopul pentru care o luase — dacă într-adevăr existase vreun scop. Desigur, *Griffin* era un monstru de egoism, o ființă lipsită de sensibilitate, dar se poate ca în fața victimei — a primei lui victime, care-i zăcea plină de sînge la picioare, vrednică de milă — să-l fi năpădit remușcările, adînc îngropate în suflet, și să-i fi zădărnicit orice plan de acțiune.

După asasinarea lui *mr. Wicksteed*, se pare că ar fi pornit prin împrejurimi, apucînd-o spre cîmpie. Se povestește că, pe la asfințit, doi oameni care se aflau pe un cîmp de lingă *Fern Bottom* ar fi auzit o voce. Și vocea asta ba se văicărea, ba țipa, ba rîdea cu hohote, și risul ei se împletea cu suspiune și gemete l... Trebuie să fi fost nu tocmai plăcut s-o auzi. Vocea s-a

îndepărtat în direcția unui câmp de trifoi, și apoi s-a pierdut înspre dealuri.

Între timp, se vede că Griffin aflate cîte ceva despre promptitudinea cu care se folosisese Kemp de confidențele lui. Pesemne că a găsit toate casele, la rînd, încuiate și baricadate ; a hoinărit de bună seamă prin gări, a dat tîrcoale hanurilor și a cîtit apelurile, așa încît și-a dat seama cum ce fel de campanie se desfășura împotriva lui. A observat, desigur, că pe măsură ce se întuneca, apăreau ici-colo, pe câmp, grupuri de cîte trei-patru oameni, însoțiți de cîini, care umpleau văzduhul cu lătratul lor. Acești vînători fuseseră special instruiți cum să se ajute unul pe altul dacă s-ar fi întîlnit cu Omul Invizibil. Dar fugăritul îi ocolea pe toți. Înțelegem lesne cît era de exasperat, mai ales că el singur furnizase informațiile, care erau acum folosite cu atîta cruzime împotriva lui. În această zi și-a pierdut și el cumpătul : vreme de douăzeci și patru de ore — afară doar de clipele cînd s-a năpustit asupra lui Wicksteed —, „Nevăzutul“ a fost într-adevăr o fiară hăituită. Toți, se pare că peste noapte găsise de mîncare și izbutise să doarmă, deoarece a doua zi dimineța și-a revenit ; era din nou activ, puternic, mînios și rău și se pregătea pentru ultima lui mare ofensivă împotriva omenirii.

XXVII. ASEDIUL CASEI LUI KEMP

Doctorul Kemp citi un mesaj straniu, scris cu creionul pe un petic soios de hîrtie.

„Ai fost uimitor de energic și de inteligent, spunea scrisoarea, deși nu reușesc să-nțeleg ce urmărești

să cîştigi prin acţiunile tale. Eşti împotriva mea. O zi întreagă m-ai hăituit — ai încercat să mă lipseşti pînă şi de odihna nopţii. Dar am găsit de mîncare şi am dormit, în ciuda măsurilor pe care le-ai luat, iar jocul abia începe. Jocul abia începe. Nu-mi rămîne nimic altceva de făcut decît să instaurez Teroarea. Prin prezenta anunţ prima zi de Teroare. Spune-le colonelului tău de poliţie şi celorlalţi că Port Burdock nu mai stă sub jurisdicţia reginei, ci intră sub stăpînirea mea — a Teroarei ! Aceasta este ziua cea din-tîi din anul întîi al unei epoci — Epoca Omului Invizibil. Eu sînt Omul Invizibil întîiul !... Pentru început, legislaţia va fi cît se poate de blîndă. În prima zi va avea loc numai o singură execuţie, cu titlu de exemplu : execuţia numitului doctor Kemp. Astăzi moartea se îndreaptă spre el. Poate să se încuie, să se ascundă, să-şi pună strajă, să se îmbrace în armură, dacă-i place, Moartea, Moartea nevăzută se îndreaptă spre el. N-are decît să-şi ia toate măsurile — asta arc să-i impresioneze cu atît mai mult pe supuşii mei. Moartea va purcede la ora prînzului, din cutia poştală. Scrisoarea va cădea în cutie chiar în clipa sosirii poştaşului, şi apoi va pleca mai departe ! Jocul începe — moartea porneşte. Nu-i da ajutor, popor al meu, căci altfel moartea va cădea şi asupra-ţi. Astăzi Kemp trebuie să moară !”

Reluă scrisoarea de la început. „Asta nu-i o farsă, îşi zise el, sînt cuvintele lui ! Şi are s-o facă.”

Întoarse foaia împăturită, pe partea unde era scrisă adresa. Ştampila Oficiului poştal din Hintondean era însoţită de prozaicul amănunt „de plătit doi pence”.

Se ridică încet, lăsîndu-şi prînzul neterminat — scrisoarea îi sosisse cu curierul de la ora unu —, şi se duse în camera lui de lucru. Chemă femeia de serviciu şi-i porunci să cerceteze de îndată încuietorile ferestrelor din fiecare cameră şi să închidă toate obloa-

nele. Se duse apoi în dormitor, și dintr-un sertar pe care-l ținea încuiat scoase un revolver mic, îl examinează cu grijă și-l viră în buzunarul hainei. Se apucă repede să scrie câteva înștiințări scurte, dintre care una adresată colonelului Adye. Chemă din nou slujnica și o trimise să ducă epistolele, după ce-i dădu o serie de instrucțiuni clare asupra drumului pe care trebuia să-l urmeze.

— Nu-i nici un pericol... o liniști el și adăugă, surzind cu înțeles : pentru dumneata.

După aceste preparative, rămase cîtva timp pe gînduri. Apoi se întoarse la mîncarea lui, care între timp se răcise.

Mîncă puțin, și iar căzu pe gînduri. Deodată izbi cu putere în masă. „O să-l prindem ! Și eu am să fiu momeala. O să se avînte prea tare, și-o să-și rupă gîtul !”

Intră în odaia de lucru, închizînd cu grijă fiecare ușă în urma lui. „E un joc, un joc bizar, dar șansele sînt de partea mea, domnule Griffin, în ciuda faptului că dumneata ești invizibil. Curaj ! Griffin *contra mundum*...¹ plus o răzbunare !”

Se opri la fereastră, privind spre coasta dealului pîrlit de arșiță. „Trebuie să se canonească în fiecare zi, ca să-și facă rost de hrană, nu-l invidiez. Oare o fi dormit într-adevăr noaptea trecută ? Undeva pe cîmpul gol, pesemne, ca să nu dea cineva peste el. De ce-i așa cald afară ? Aș vrea să vină un val de frig și de umezeală ! Poate că acumă mă pîndește.”

Se apropie de fereastră. Auzind o ciocănitură ușoară în zid, deasupra pervazului, tresări ca fript și se dădu iute înapoi.

„Devin nervos”... își spuse el. Dar trecură mai bine de cinci minute pînă să se apropie iarăși de fereastră.

¹ Griffin împotriva lumii întregi (lat.).

„O fi fost vreo vrabie...”

Se auzi soneria de la intrare. Cobori în grabă, trase zăvoarele și descuie ușa, cercetă lanțul de siguranță, îl ridică și deschise încet, cu multă grijă, fără să-și arate fața. Un glas cunoscut îl strigă pe nume. Era Adye.

— Servitoarea dumitale a fost atacată, Kemp, îi comunică el, prin ușă.

— Cum asta ? exclamă doctorul.

— I s-a smuls din mână nota aceea pe care i-ai dat-o. Se vede că el e pe undeva pe-aproape. Dă-mi drumul înăuntru.

Kemp dădu lanțul în lături, și Adye intră printr-o deschizătură strîmtă, doar atîta cît să poată trece. Rămase în coridor și, răsufliînd ușurat, privi la Kemp, care zăvorea la loc ușa.

— Hîrtia i-a fost smulsă din mână. Fata a tras o spaimă de moarte. A rămas jos, la secție. Are o eriză de nervi. Se vede că el e pe-aici, prin apropiere. Ce s-a întîmplat ?

Kemp înjură.

— Ce idiot am fost ! Trebuia să-mi dau seama. De la Hintondean pînă aici nu-i mai mult decît o oră de mers. Așadar, a început !

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Citește asta ! îi înmînă mesajul Omului Invizibil.

Adye citi și fluieră ușor.

— Și dummeata ce-ai de gînd ? întrebă el.

— Îți propuneam să-i întindem o cursă, și, ca un idiot ce sînt, ți-am trimis propunerea prin servitoarea mea. I-am trimis-o lui, de fapt...

Adye se gîndea că doctorul făcuse într-adevăr o prostie.

— Acum o s-o șteargă...

— Griffin ? făcu Kemp. Ți-ai găsit !

Un zăngănit asurzitor de sticlă spartă. Venea de sus. Adye zări licărirea argintie a unui revolver micuț, care ieșea pe jumătate din buzunarul lui Kemp.

— E o fereastră de sus ! strigă Kemp și urcă iute scările.

Erau încă pe scară, când auziră iarăși un zăngănit de cioburi. Intrînd în camera de lucru, găsiră sparte două din cele trei ferestre ; jumătate din încăpere era presărată cu cioburi de sticlă, iar pe masa de scris zăcea un pietroi cît toate zilele. Consternați, cei doi se opriră în ușa. Kemp înjură pentru a doua oară. Chiar în acea clipă plesni încă o fereastră, cu o pocnitură ca de pistol, rămase o clipă în suspensie, toată numai stele, apoi se risipi pe podea, în mii de triunghiuri dințate, scînteietoare.

— La ce-i folosește asta ? se miră Adye.

— E un început...

— Există vreo posibilitate să se cațere pînă aici ?

— Nici o pisică n-ar izbuti.

— Nu-s obloane ?

— Aici nu. Doar la ferestrele de jos... Hei !

Iarăși zdrăgănit de geamuri sparte — acum venea de jos —, dominat de niște trosnituri de scînduri lovite cu sete.

— Lua-l-ar dracii ! strigă Kemp. Asta trebuie să fie... da, e o fereastră din dormitor. S-a apucat să-mi spargă toate geamurile, dar e un idiot. Toate cioburile au să cadă în afară. O să-și taie picioarele.

Alte geamuri făcute tîndări. Cei doi dădură fuga și rămaseră pe palier, zăpăciți.

— Am găsit ! exclamă Adye. Dă-mi un baston sau altă armă, și mă duc pînă în vale, la secție, să aduc cîinii de vînătoare. Cu asta îl dăm gata.

Încă o fereastră urmă calea celorlalte.

— N-ai un revolver ? întrebă Adye.

Mîna doctorului se îndreptă spre buzunar — și se opri.

— N-am, cel puțin n-am unul de prisos.

— Ți-l aduc înapoi, insistă Adye. Aici doar ești în siguranță...

Rușinat de ușoara-i tresărire de egoism, Kemp îi dădu arma.

— Acum să fim atenți la ușă, șopti Adye.

Se opriră în coridor, șovăind. Iarăși un pocnet, iarăși zdrăngănit de cioburi. Altă fereastră de la etajul întâi se prefăcuse în țandări. Kemp se îndreptă spre ușă și trase zăvoarele, cît putu de încet. Fața-i era ceva mai palidă ca de obicei.

— Trebuie să mergi drept înainte, îi recomandă el lui Adye.

O clipă mai tîrziu, colonelul se găsea în prag. În urma lui, zăvoarele reintrau în tecile lor. Șovăi o clipă, simțindu-se mai în siguranță cu spatele lipit de ușă. Apoi coborî treptele, silindu-se să meargă drept și țeapăn. Traversă pajiștea din fața casei și se apropie de poartă. Deodată, iarba fremătă, ca înfiorată de un vînt ușor. Alături de el se mișca ceva.

— Oprește-te puțin, spuse o Voce.

Adye încremeni; mîna i se încheștă pe minerul revolverului.

— Ei bine ?

Fața colonelului era albă și crispată. Își simțea nervii încordați la extrem.

— Fii atît de bun și întoarce-te în casă ! îi porunci Vocea, pe un ton la fel de încordat și de mîmios, ca și al lui.

— Iartă-mă, dar nu pot, răspunse Adye, puțin răgușit, umezindu-și buzele cu limba.

„Glasul vine din stînga“, se gîndea el. „Ce-ar fi să încerc să trag ?“

— Unde te duci ? întrebă Vocea.

În clipa aceea, omul și năluca făcură o mișcare grăbită. Din buzunarul deschis al lui Adye scinteie ceva, în bătaia unei raze de soare.

Adye renunță să tragă și rămase o clipă pe gânduri.

— Unde mă duc, răspunse el trăgănat, mă privește numai pe mine.

Cuvintele nu i se desprinseseră încă bine de pe buze, când un braț îi înconjură grumazul și un genunchi i se înfipse în spate, trântindu-l lat la pământ. Bijbiind, scoase revolverul din buzunar și trase prosteste. O clipă mai târziu, primea un pumn peste gură, iar revolverul îi era snuls din mână. Încercă zadarnic să apuce un picior, care-i tot luneca din mână, se zbatu, vrînd să se ridice, și căzu înapoi.

— Drace ! strigă el.

Vocea rîse.

— Te-aș omori chiar acum, dar nu vreau să risipesc un glonte.

Adye văzu revolverul suspendat în aer, deasupra lui. Se ridică în șezut.

— Ce vrei de la mine ?

— Scoală în picioare ! porunci Vocea.

Colonelul se ridică în picioare.

— Bagă de seamă ! Vocea îi vorbea pe un ton categoric. Nu încerca nici un truc. Amintește-ți că eu îți văd figura și că dumneata nu mi-o vezi. Ai să intri înapoi în casă.

— N-o să-mi dea drumul.

— Atunci, e păcat de dumneata... Ești o persoană cu care n-aveam nici o răfuială.

Adye își umezi iarăși buzele. Luîndu-și ochii de la țeava revolverului, zări în depărtare marea, care în bătaia soarelui de amiază părea de un albastru întunecat ; cuprinse cu privirea verdele catifelat al cîmpiei, stincile albite de pe țărîm, furnicarul ora-

şului... şi dintr-o dată simţi că viaţa îi era tare dragă. Îşi întoarse ochii spre obiectul acela micuţ, de metal, suspendat între cer şi pământ, la vreo şase yarzi depărtare.

— Ce trebuie să fac ? întrebă el posomorît.

— Ce trebuie să faci ? îi replică Omul Invizibil. Dumneata ai să fii ajutat. Singurul lucru pe care-l ai de făcut este să te întorci în casă.

— Am să încerc. Dacă mă lasă înăuntru, promiţi să nu dai năvală pe uşă ?

— Cu dumneata n-am nici o răfuială, îţi repet !

După ce închisese uşa în urma lui Adye, doctorul urcase în goană sus, în odaia de lucru. Chemuit printre cioburile de sticlă, îşi scotea cu teamă capul peste pervazul ferestrei, ca să privească afară. Îl văzu pe Adye parlamentînd cu văzduhul. „De ce dracu nu trage ?“ murmură el. Revolverul se mişcă puţin. Scînteierea armei îl orbi o clipă. Cu mîna streăşină la ochi, încercă să urmărească punctul de unde venea raza de lumină.

— Ha ! Bineînţeles, exclamă el, Adye nu mai are revolverul !

— Promite că n-ai să te năpusteşti pe uşă, spunea Adye. Nu abuza prea mult de avantajele dumitale. Dă-i omului o posibilitate de scăpare.

— Intră înapoi în casă. Îţi spun cîstit că nu promit nimic.

Colonelul părea să fi luat subit o hotărîre. Se întoarse spre casă, mergînd încet, cu mîinile la spate. Kemp îl urmărea cu ochii, fără să înţeleagă nimic. Revolverul dispăru, apoi străluci în bătaia soarelui şi iarăşi dispăru. Privind însă atent, doctorul izbuti să zărească un obiect mic, negru, care-l urma pe Adye. Deodată, lucrurile se precipitară. Adye făcu o săritură înapoi, se întoarse, dădu să apuce revolverul, dar nu-l nimeri, ridică mîinile şi căzu cu faţa-n jos.

În urma lui se risipea încet un noruleț de fum albăstrui. Kemp nu auzise pocnetul împușcăturii. Adye se răsuci, se sprijini într-un cot, căzu iarăși și rămase nemișcat.

Kemp nu-și putea lua ochii de la trupul acela încremenit.

Era o după-amiază tare caldă. Pretutindeni, o liniște desăvârșită. Părea că întreaga fire adormise. Doar o pereche de fluturi aurii se zbenguiau printre tufele care mărgineau aleea. Colonelul Adye zăcea pe pajiște, nu departe de poartă. Toate vilele de la poalele dealului aveau storurile trase. Numai la ferestra unei căsuțe verzi se zărea chipul unui om cu păr alb, pesemne vreun bătrîn, care adormise... Kemp scrută împrejurimile casei, dar nu mai văzu revolverul. Privirile îi căzură iarăși asupra lui Adye. Jocul începuse cum nu se putea mai frumos !

Deodată țirii soneria. Ușa de la intrare fu zguduită de niște bătăi din ce în ce mai insistente. Dar nimeni nu se duse să deschidă (urmînd instrucțiunile lui Kemp, servitorii se încuiaseră în odăile lor). Apoi se făcu liniște. Kemp rămase nemișcat, ascultînd cu încordare. După o vreme, trecu pe lîngă fiecare dintre cele trei ferestre, trăgînd hoțeste cu ochiul afară. Posomorit, alergă pînă în capul scării, se postă acolo și rămase iarăși să asculte. Într-un tîrziu coborî, se înarmă cu vătraiul din dormitor și merse să examineze din nou închizătorile ferestrelor de la parter. Peste tot, liniște. Părea că totul e în siguranță. Se întoarse în odaia de lucru. Adye zăcea la marginea prundișului, așa cum căzuse. Pe drum, strecurîndu-se pe lîngă case, venea slujnica lui, însoțită de doi polițiști.

Totul era învăluit într-o liniște de mormînt. Kemp se întreba ce-o fi făcînd adversarul lui. Tare încet mai înaintau cele trei siluete...

Tresări. Jos se spărgeau niște obloane. Șovăi puțin, înainte de a coborî din nou. Deodată răsunară prin toată casa niște trosnituri zdravene. Omul Invizibil izbea cu nădejde. Printre trosniturile lemnăriei, doctorul desluși zăngănitul închizătorilor de metal. Des-
cuie ușa care da spre bucătărie. În clipa aceea, oblonul se prăbuși pe podea, împrăștiind o puzderie de așchii și de țandări. Kemp rămase împietrit de groază. Cercevelele nu erau prea vătămate, numai crucea ferestrei fusese ruptă, dar în chenar nu rămăsese decât vreo câțiva colți de sticlă. Oblonul fusese sfărâmat cu un topor, care acum lovea în chenarul ferestrei și în zăbrelele de fier care o apărau. Deodată, toporul sări într-o parte și se făcu nevăzut.

Kemp zări revolverul afară, pe cărare. Pe neașteptate, arma făcu un salt în aer. Doctorul sări iute înapoi. O detunătură — o secundă prea târziu. O bucată din marginea ușii zbură peste creștetul lui. Trînti ușa și o încuie. Pe afară Griffin urla și hohotea de rîs. Apoi reîncepură loviturile de topor, cu acompaniamentul lor de cioburi și de trosnituri.

Kemp rămase în hol, străduindu-se să-și adune gîndurile. Peste cîteva clipe, Omul Invizibil va pătrunde în bucătărie. Ușa care-l mai despărțea pe agresor de cel condamnat n-avea să-i mai reziste nici un minut, și apoi...

Din nou țîriitul soneriei de la ușa din față. Polițistii, de bună seamă. Alergă la intrare, ridică lanțul și trase zăvoarele. Înainte de a scoate cu totul lanțul, ceru să audă glasul fetei. Cei trei năvăliră grămadă înăuntru, și Kemp trînti iute ușa la loc.

— Omul Invizibil ! gîfii el ; are un revolver și i-au mai rămas două gloanțe... L-a omorît pe Adye, sau... oricum, l-a doborît. Nu l-ați văzut pe pajiște ? Zăcea acolo, întins...

— Cine ? întrebă unul din polițiști.

— Cum cine ? Adye, colonelul !

— Am venit pe drumul din spatele casei, domnule, spuse fata.

— Ce-i gălăgia asta ? întrebă celălalt polițist.

— El... E în bucătărie, sau o să fie îndată. A găsit, nu știu unde, un topor...

Deodată, toată casa răsună iarăși de trosnituri. Omul Invizibil lovea acum în ușa ce despărțea bucătăria de restul locuinței. Îspăimîntată, fata intră fuga în sufragerie. Kemp încercă să-i lămurească pe cei doi prin frînturi de frază. Ușa de la bucătărie începea să cedeze.

— Pe-aici ! strigă Kemp, pornind brusc la acțiune, și-i împinse pe polițiști spre ușa sufrageriei.

— Vătraiul !

Se repezi spre apărătoarea din fața sobei.

Unul din agenți căpătă vătraiul, pe care pînă atunci îl ținea doctorul, iar camaradul său îl primi pe cel din sufragerie.

Dintr-o săritură, Kemp se trase înapoi.

— Hop ! strigă unul din polițiști.

Se aruncă înainte și prinse toporul cu vătraiul. Atunci revolverul trase penultimul foc, spintecînd o pînză valoaroasă a lui Sidney Cooper¹. Celălalt polițist izbi cu vătraiul în revolver, așa cum ai doborî o viespe. Arma căzu cu zgomot pe jos. Fata, care țipa ca din gură de șarpe, se lipi de sobă, apoi alergă să deschidă obloanele — îi venise pesemne gîndul să sară prin geamul spart.

Toporul se retrăsese în coridor și se oprise în aer, la vreo două picioare de podea.

Se auzea răsuflarea nevăzutului.

— În lături voi doi ! strigă el. Îl vreau pe omul acesta, pe Kemp.

¹ Pictor animalier englez (1803—1902).

— Și noi te vrem pe tine !

Primul polițist lovi cu vâtraiul în direcția de unde venea Vocea.

Dar se vede că Omul Invizibil sărise înapoi, pentru că vâtraiul a dărâmat un suport de umbrele.

Luat de avîntul loviturii, care nimerise în gol, agentul se clătină o clipă. Atunci nevăzutul îl izbi cu toporul. Sub greutatea loviturii, cască polițistului se turti ca un coif de hîrtie, și omul se rostogoli pînă în capul scării de serviciu.

Dar camaradul lui, izbind cu vâtraiul pe urma toporului, a lovit în ceva moale. Un sunet sec, un strigăt ascuțit de durere. Toporul a căzut. Polițistul și-a rotit iarăși vâtraiul în aer, dar n-a mai dat de nimic ; și-a pus atunci piciorul pe topor și a lovit din nou. Apoi a rămas locului, ținînd vâtraiul ca pe o bită. Ascultă cu încordare, ca să prindă cel mai mic zgomot.

Auzi deschizîndu-se fereastra de la sufragerie, apoi zgomotul unor pași grăbiți. Tovarășul lui se răsuca și se ridică în șezut ; pe tîmple i se prelingea o șuviță de sînge, care pornea de la ochi înspre ureche.

— Unde-i ? întrebă omul de pe podea.

— Nu știu. L-am lovit. S-a aciuat pe undeva prin coridor, dacă nu s-o fi furișat prin spatele tău. Domnule doctor Kemp ! Nici un răspuns. Doctor Kemp !

Cel căzut se căznea să se scoale. În cele din urmă izbuti să se ridice. Deodată se auzi un lipăit ușor de picioare goale pe scara de serviciu.

— Stai ! strigă primul agent. Zvîrli vâtraiul, care nimeri într-o policioară, sfărîmînd-o. Dădu să pornească pe urmele nevăzutului. Apoi se răzgîndi și intră în sufragerie. Doctore Kemp... începu el, dar se întrerupse. Doctorul Kemp e un erou ! făcu el către celălalt, care se uita în odaie peste umărul lui.

Fereastra sufrageriei era larg deschisă. Servitoarea și stăpînul ei se făcuseră nevăzuți.

Caracterizarea lui Kemp era limpede și sarcastică.

XXVIII. URMĂRITORUL URMĂRIT

Cînd a început asediul vilei Kemp, domnul Heelas, vecinul cel mai apropiat al doctorului, tocmai adormise în pavilionul din grădina dumisale. Domnul Heelas făcea parte din acea puternică tagmă a persoanelor care refuzau să creadă în „toate prostiile astea” (adică în existența Omului Invizibil). Soția lui credea totuși în ele, și asta avea să i-o amintească mai tîrziu... Domnul Heelas se încăpățînase să se plimbe prin grădină, ca și cum n-ar fi existat nici o primejdie, iar după masă a mers la culcare în pavilion, așa cum era obișnuit de ani de zile. Domni toată vremea în care la vila Kemp se spărgeau geamurile. Deodată se deșteptă cu convingerea ciudată că ceva nu-i în regulă. Privi înspre casa lui Kemp. Se frecă la ochi, privi din nou. Apoi sări în picioare și trase cu urechea. Se gîndi : „Asta-i vrăjitorie, ce mai încoa-încolo !” Totuși, imaginea stranie pe care o văzuse nu i se ștergea din fața ochilor.

Casa arăta de parcă ar fi fost părăsită de săptămîni de zile, după un dezastru violent : toate geamurile sparte, și toate ferestrele, în afara celor de la verandă, astupate de obloane interioare.

— Aș fi putut jura că totul era în perfectă ordine acum... (își privi ceasul) vreo douăzeci de minute !

Pe urmă auzul lui a prins să deslușească o serie de trosnituri ritnice și un zăngănit de sticlă spartă,

care veneau de departe. Și, pe cînd stătea așa cu gura căscată, s-a întîmplat ceva și mai extraordinar ! Deodată, obloanele de la sufragerie s-au trîntit de perete, și în chenarul ferestrei s-a ivit slujnica lui Kemp, cu pălărie și în haine de oraș. Fata se lupta din răsuputeri să deschidă fereastra, ajutată de un bărbat, doctorul Kemp, care a răsărit în spatele ei. Un minut mai tîrziu, fereastra s-a deschis. Slujnica s-a căzmit puțin ca să sară ; în sfîrșit, izbutind să se arunce jos, a dispărut printre tufișuri. În fața acestor nemaivăzute întîmplări, domnul Heelas s-a pomenit scoțînd o serie de exclamații nedeslușite, care exprimau desigur surpriza. Îndată s-a suit și Kemp pe pervazul ferestrei, a rămas o clipă în picioare, apoi a sărit și a reapărut aproape instantaneu. Alerga de-a lungul unei poteci care ducea spre tufișuri, dar se oprea mereu, ca un om care se ferește să fie observat. S-a pierdut apoi pe după o tufă de bobițel, dar s-a ivit îndată din nou, cătărîndu-se pe un zid care răspundea în plin cîmp. O clipă mai tîrziu se prăvălea la pămînt și, cu o iuțeală nebună, începea să coboare povîrnișul care ducea spre vila Heelas.

— Dumnezeu ! răcni *mr. Heelas*, fulgerat de un gînd, o fi bestia aceea de Om Invizibil ! Va să zică e adevărat !

Un astfel de gînd era menit să-l pună în mișcare pe *mr. Heelas* ; bucătăreasa lui, care-l privea prin fereastra de la mansardă, s-a mirat foarte văzîndu-l că aleargă spre casă ca o furtună, cu o viteză de nouă mile pe oră. Peste bufniturile ușilor trîntite și țîrîitul soneriilor se înălțau mugetele de taur ale domnului Heelas :

— Închideți ușile, închideți ferestrele, închideți totul, vine Omul Invizibil !

După un minut, întreaga casă vuia de țipete, ordine și pași grăbiți. Chiar stăpînul, în persoană, a alergat

să închidă uşile de cristal care dădeau pe terasă. Tocmai atunci, capul, umerii şi grumazul lui Kemp se iviră pe muchia zidului ce împrejmuia grădina. Peste câteva secunde, Kemp îşi croia drum prin straturile de sparanghel şi alerga prin terenul de tenis, îndreptându-se spre casă.

— Nu poţi intra, îi strigă *mr. Heelas*, împingînd zăvoarele. Îmi pare rău că se ţine după dumneata, dar nu pot să te las înăuntru !

Faşa schimonosită de groază a lui Kemp se lipi de geam ; începu să bată în uşa de cristal şi să scuture nebuneşte clanţa. Văzînd că eforturile lui sînt zadarnice, alergă pînă la capătul terasei, sări jos şi bătu la uşa laterală. Nimic. Ocoli în fugă vila, trecînd prin porţiţa laterală, ajunse în faţa casei şi de acolo ieşi pe strada care ducea în vale. Cu faţa ca o mască de groază, *mr. Heelas* se uita pe fereastră după el. De îndată ce l-a pierdut din privire pe Kemp, a observat că sparanghelul se culca ici şi colo la pămînt, călcat de nişte picioare nevăzute. Înnebunit de spaimă, *mr. Heelas* a fugit sus la etaj. Restul urmăririi s-a petrecut în afara razei dumisale vizuale. Doar cînd a trecut pe lîngă fereastra care da spre scară, stăpînul casei a mai auzit ceva : s-a trîntit porţiţa laterală.

Ieşind în stradă, Kemp a apucat-o, fireşte, în jos. Ajunsesese să reconstituie pe propria-i piele goana pe care o urmărise cu un ochi atît de amuzat, numai cu două zile în urmă, de la fereastra odăii sale de lucru ! Alerga destul de iute — dacă ţinem seama că nu era antrenat — şi, deşi era galben ca un mort şi learcă de năduşcală, izbutea totuşi să judece limpede. Alerga în salturi mari şi o lua numai pe unde zărea un petic de pămînt zgrunţuros, sau vreo piatră tăioasă, sau vreun ciob strălucitor, lăsînd nevăzutele

picioare desculțe care-l urmăreau să apuce pe unde-or crede.

Pentru prima dată în viața lui, Kemp a descoperit că drumul era nespus de lung și de pustiu și că primele case ale orașului, care se zăreau la poale, se aflau la o depărtare uriașă. Niciind n-a existat un mijloc de deplasare mai enervant de încet și mai greoi decât alergătura ! Toate vilișoarele, posomorite și adormite sub soarele după-amiezii, erau încuiate și baricadate ; fără îndoială, toată lumea se încuiase și se zăvorise, conform propriilor lui recomandări ! „Ar fi fost totuși de dorit să se mai uite cineva din când în când pe-afară, tocmai pentru o eventualitate de felul acesta !” Orașul apărea din ce în ce mai aproape, pe măsură ce marca pierrea din vederea fugarului. Jos se zăreau oameni care umblau de colo-colo. Tocmai sosise un tramvai la poalele dealului. Puțin mai încolo se zărea secția de poliție. Se auzeau oare pași în urmă ?

— Înainte, mai iute !

De jos, lumea începuse să se uite la el ; unul sau doi o luară la fugă. Simțea că începe să se înmăbușe. Tramvaiul era acum foarte aproape ; circiuma „La jucătorii de crichet” își zăvora cu zgomot ușile. În spatele tramvaiului se vedeau niște stâlpi și niște grămezi de pietriș. „Lucrări de canalizare...” gândi el. Îi trăsni prin cap să sară în tramvai și să închidă ușile, dar în clipa următoare se răzgîndi. Se va îndrepta spre secția de poliție. Un minut mai târziu trecuse de ușa „Jucătorilor de crichet” și se găsea în capătul străzii, unde casele erau mai rare. În sfîrșit, vedea oameni în jur ! Conducătorul tramvaiului și ajutorul său stăteau locului și se uitau după el, uimiți de asemenea goană disperată. Puțin mai încolo se zăreau fețele mirate ale lucrătorilor de la canalizare, apărînd peste movilele de pietriș.

Pe nesimțite își încetini pasul, dar, auzind lipăitul neostoit al picioarelor nevăzute, o porni iar în fuga mare. Trecînd pe lângă ceata lucrătorilor, strigă : „Omul Invizibil !” și le făcu un semn vag în direcția dealului. Avu deodată o inspirație fericită : sări peste șanțul proaspăt săpat, interpunînd astfel între el și urmăritorul său un grup compact de oameni. Apoi, răzgîndindu-se iarăși, renunță să mai alerge spre poliție, coti într-o străduță laterală, trecu în fugă pe lângă căruța unui fructar, șovăi o zecime de secundă la ușa unei prăvălii de dulciuri și o luă pe o alee care ducea înapoi, spre strada principală. La apariția lui, doi sau trei copilași, care se jucau pe-acolo, s-au împrăștiat în fugă, țipînd de mama focului ; ca la un semn, prin ușile și ferestrele deschise au apărut mame îngrijorate, care și-au descărcat pe el tot năduful inimii.

Kemp năvăli din nou în strada principală, la vreo trei sute de metri depărtare de capătul liniei de tramvai. Imediat își dădu seama că se stîrnise zarvă și că oamenii alergau din toate părțile.

Privi în susul străzii, înspre deal. Le vreo cincisprezece pași mai încolo alerga un lucrător de la canal ; era o namilă care striga felurite crîmpeie de înjurături și învîrtea cu furie o sapă prin aer. Imediat în urma lui venea conductorul tramvaiului, amenințînd cu pumnul încheștat. După ei se imbulzea mulțimea, îndemnîndu-se cu lovituri și răcnete. Din josul străzii, dinspre oraș, veneau în fugă bărbați și femei ; Kemp zări în treacăt un bărbat cu un baston în mînă, ieșind dintr-o prăvălie. „Lărgiți rîndurile ! Lărgiți rîndurile !” striga cineva. Kemp își dădu seama deodată de schimbarea totală a condițiilor urmăririi. Se opri gîfîind și privi de jur împrejur.

— Băgați de seamă, e pe-aici ! urlă el. Formați un cordon de-a curmezișul...

Un pumn strașnic, aplicat sub ureche, îi curnă urletul. Clătinându-se, se învîrte pe loc, încercînd să se apere. Abia ținîndu-se pe picioare, izbi și el cu pumnul — o lovitură zadarnică, în gol. Primi încă un pumn, sub fălci, și se prăvăli la pămînt. Pînă să se dezmeticească, un genunchi îl și apăsă pe stomac, iar o pereche de mîini grăbite îl strîngeau de gît. Strînsoarea uncia era însă mai slabă decît a celeilalte. Kemp își încheștă mîinile de încheieturile nevăzute. Griffin scoase un strigăt de durere. În clipa aceea, sapa namilei s-a învîrtit prin aer deasupra lui și a lovit în ceva care a bufnit surd. Kemp simți un strop cleios picurîndu-i pe față. Strînsoarea care-i încheșta gîtul slăbi. Zvîrcolindu-se, cu un ultim efort izbuti să se elibereze, înșfăcînd un umăr, care nu-i mai opunea rezistență, și se rostogoli pe pămînt. Acum venise el deasupra. Prinse coatele nevăzute, ținîndu-le lipite de pămînt.

— L-am prins ! țipă el. Ajutor ! Ajutor, țineți-l ! E pe jos ! Țineți-i picioarele !

Toată lumea dădu năvală ; un străin care ar fi trecut pe-acolo ar fi putut crede că asistă la un joc sălbatic de *rugby football*¹. în plină desfășurare. Nu se mai auzea nici un strigăt, doar bufniturile surde ale loviturilor și șuieratul unei respirații chinuite. Cu o sforțare supraomenească, Griffin izbuti să se ridice în picioare, clătinându-se, dar Kemp se și agăță de el, ca un ciine de pradă. Zeci de mîini înșfăcără și traseră de niște mădulare nevăzute. Conductorul tramvaiului îl înhăță de gît pe nenorocit și-l doborî. Gloata bătăușilor se lăsă iarăși în jos.

¹ Variante ale jocului de fotbal, la care se permit procedeele mai violente ale jocului de rugbi.

Cred că au fost câteva lovituri cam crude. Izbucni un urlet neomenesc :

— Îndurare, îndurare !, care se stinse repede într-o icnitură slabă, ca un fel de sughiț.

— Dați-vă înapoi, nebunilor ! strigă Kemp cu glasul sugrumat ; îndată, zecile de corpuri robuste ce s-au înghesuit care mai de care se traseră înapoi. E rănit ! Dați-vă înapoi, vă spun !

Oamenii se îmbrânciră la repezeală, ca să lase puțin loc liber. Înconjurat din toate părțile de mutrele întăritate ale bătaușilor, care-i urmăreau fiecare mișcare, doctorul se lăsă în genunchi. Părea că se sprijină în aer. Fluierul piciorului i se opri aproape de sol. Mîinile lui țintuiră la pămînt niște brațe imaginare. În spatele lui, un polițist apucase ceva, pe semne gleznele nevăzutului.

— Nu-l lăsați să vă scape, strigă lucrătorul cel mătăhălos, se preface !

Sapa din mîna lui era plină de sînge.

— Nu se preface, n-aveți teamă ! Kemp își ridică cu grijă genunchiul. De altfel, am să-l țin eu. Fața îi era toată zgîriată și începuse să se înroșească ; vorbea greu, din pricină că-i sîngera buza. Eliberă una din mîinile rănitului și pipăi ceva care părea să fie fața. Gura îi e năclăită, înecată în sînge... Apoi deodată : Dumnezeu mare !

Sări în picioare și imediat îngenunche din nou lingă corpul acela nevăzut. În spatele lui, gloata se îmbulzea și fremăta fără încetare. Mereu se apropiau pași greoi, și noi cete de curioși îngroșau mulțimea îngrămădită acolo. De pretutindeni, oamenii ieșeau afară din case. Ușile de la „Jucătorii de crichet“ se deschiseră larg. Se făcu liniște. Kemp pipăi mai departe ; mîna lui părea că se plimbă prin aer.

— Nu mai respiră, nu-i simt inima. Coastele lui, ah !

O bătrână care-și virise capul pe sub brațul lucrătorului celui voinic scoase un țipăt ascuțit :

— Ia uitați acolo !

Privind încotro arăta degetul zbîrcit al babei, văzură cu toții schițîndu-se pe pămînt un contur cețos și translucid : era conturul unei mîini făcute parcă din sticlă, dar în a cărei grosime se distingeau vine, artere, oase și nervi. Chiar sub ochii lor, mîna aceasta întinsă, fără viață, deveni fumurie și opacă.

— Hei ! strigă polițistul, începe să i se arate și picioarele.

Și astfel, încetul cu încetul, s-a desăvîrșit acest proces de reîncarnare, începînd cu mîinile și picioarele și înaintînd încet de-a lungul membrelor, către centrul vitali. Părea că o subtilă otravă se răspîndește lent prin tot corpul. Întîi au apărut niște vinișoare mici, albe, care schițau conturul picos al unui picior, apoi oasele sticloase și arterele încîlcite, pe urmă carnea și pielea — la început ca o ceață slabă, care însă devenea repede densă și opacă. Acum puteai desluși pieptul, umerii zdrobiți și conturul vag al unui obraz, sfîrtecat și stîlcit.

Cînd în cele din urmă mulțimea i-a făcut loc lui Kemp să se ridice în picioare, jos pe caldarîm s-a ivit, gol și mizer, trupul plin de răni și de fracturi al unui tînar de vreo treizeci de ani. Părul și sprîncenele îi erau albe — nu încărunțite de bătrînețe, ci lipsite de pigment —, iar ochii lui aveau culoarea granitului. Mîinile îi erau încheștate, ochii larg deschiși, iar fața-i purta întipărită o expresie de furie și de disperare.

— Acoperiți-i fața ! strigă unul din mulțime. Pentru numele lui Dumnezeu, acoperiți figura asta !

Cineva a făcut rost de un coarșaf de la „Jucătorii de crichet”. L-au acoperit pe cel ucis și l-au dus în cârciumă. Și acolo, pe un pat murdar dintr-o odaie ponosită și prost luminată, înconjurat de o droaie de creaturi ignorante, înnebunite de curiozitate, stîlelit, cu trupul numai răni, trădat de semenii lui și de nimeni plîns, acest Griffin, primul om care a devenit invizibil, Griffin, cel mai talentat fizician din cîți au trăit vreodată, și-a încheiat, într-o cumplită prăbușire, ciudata și extraordinara lui carieră.

Aşa se sfîrşeşte povestea straniei şi diaboliceii experienţe a Omului Incizibil. Dacă doriţi să aflaţi mai multe despre el, trebuie să vă osteniţi pînă la un mic han de pe lingă Port Stowe şi să intraţi în vorbă cu stăpînul. Hanul are drept emblemă o tablă goală, pe care vezi numai o pălărie şi nişte ghetе ; iar numele lui este acelaşi ca şi titlul povestirii noastre.

Hangiul e un omuleţ îndesat şi burtos, cu un nas ca o trompetă şi cu trasta acoperită de un păr sîrmos. Din cînd în cînd, obrajii i se colorază în roşu-viu. Dacă nu eşti zgîrcit la bădura, n-are să fie nici el zgîrcit la vorbă şi are să-ţi povestească din belşug despre toate cîte i s-au întîmplat de atunci încoace. Are să-ţi spună mai întîi cum au încercat avocaţii să-l „stoarcă” de averea găsită asupra lui.

— Hehei, da' cînd a văzut ei că nu poa' să iasă de la cine-s banii, să fie al naibii dacă n-a vrut să mă scoată c-am găsit o comoară ! Adică am eu mutra lu unu care a dat de-o comoară ? Şi după aia, vine un barosan şi-mi zice : „Ai o guince pe scară, la « Empire », la music-hall, ca să ne povesteşti totul aşa cum a fost...” Uite, voia să mă umple de bişteri, numai aşa, ca să zic cu vorbele mele cum a fost !

Vrei să-i curmi calul de amintiri ? N-ai decît să-ntrebi dacă în toată păţania asta n-au existat cîmva şi trei volume de manuscrise. Dumnezeu-l arc să ad-

mită că au existat, dar pe urmă va începe să-ți explice, cu toată seriozitatea, cum că toată lumea crede că el le-ar deține. (Da' pe ce-are el mai sfînt că habar n-are de ele !) „Invizibilu le-a luat și le-a ascuns, atuncea cînd eu am șters-o și m-am cărat la Port Stowe. Dacă vrei să știi, domnul Kemp ăsta le-a băgat la oameni în cap că eu le-aș avea.”

Cade pe gînduri, se uită la tine pe furis. Își face de lucru cu paharele, ciocnindu-le cu furie, și iese din local.

E celibatar — totdeauna a simțit înclinație pentru viața de holtei. La el în han n-ai să găsești niciodată personal feminin. Pe dinafară, hainele lui sînt încheiate cu nasturi — așa cum e și de așteptat —, dar prin locșoarele mai ascunse, la bretele de pildă, omul nostru mai recurge încă la sforcicele. Își gospodărește hanul fără prea multă dibăcie, dar cu mult tîmbălău. Are mișcări calme, lente, precum îi șade bine unui mare gînditor. În sat îi merge vestea pentru înțelepciunea și respectabila lui cumpătare ; iar prin cunoștințele dumisale cu privire la drumurile din sudul Angliei, îl întrece pînă și pe Cobbett ¹.

În dimineața de duminică — dar regulat în fiecare duminică dimineața —, cînd hanul este închis pentru muritorii din lumea exterioară, precum și în fiecare noapte după ora zece, hangiuul cel înțelept intră în odaia de oaspeți a localului. În mînă ține un pahar cu gin, botezat cu cîteva picături de apă ; pune paharul jos, încuie ușa, cercetează obloanele, se uită chiar și sub masă. După ce se încredințează că e singur-singurel, descuie dulapul, apoi descuie o cutie din dulap, pe urmă descuie un sertar din această

¹ William Cobbett (1763—1835), om politic și publicist englez.

cutie și scoate la iveală trei ceasloave legate în piele cafenie, pe care le depune solemn în mijlocul mesei. Coperțile sînt mucegăite și pline de pete verzi (o vreme au zăcut într-un șanț). Unele pagini sînt chiar șterse și pătate de apă murdară. Omul nostru se așază într-un fotoliu, își umple pe îndelete o lulea lungă, de lut, și în tot răstimpul ăsta se uită galeș la cele trei ceasloave. În sfîrșit, își trage în față unul dintre ele și începe să-l studieze, întorcînd foile înainte și înapoi.

Sprîncenele i se încruntă și buzele i se mișcă ame-voic. „Un semn, un doi mic sus în aer, o cruce și un hocus-pocus. Maică Precistă! Ce intilect mai avea și ăsta!”

Pe urmă se întinde, se lasă pe speteaza scaunului și se uită prin odaie. Clipind din pricina fumului, ochii lui se îndreaptă către niște tărîmuri de nevăzut pentru alți ochi. „Sînt doldora de taine hîrțoa-gele astea! Și ce taine! Da' dacă le prind firul — mamă, Doamne!”

„Da' eu n-aș face ce-a făcut el; eu m-aș mulțumi să... hm, hm!”

Și trage din lulea.

Și, încet-încet, se lasă prins în mrejele unui vis — veșnicul, minunatul vis al vieții lui. Cu toate că Kemp a scormonit multă vreme, nici o făptură omenească, afară de hangiu, nu știe că manuscrisele se găsesc acolo, închizînd în filele lor taina subtilă a transparenței corpului omenesc și o sumedenie de alte stranii secrete. Și nimeni nu va ști asta, atîta timp cît va fi el în viață.

PRIMII OAMENI ÎN LUNĂ

În românește de
Mihu Dragomir și C. Vonghizas

I. DL. BEDFORD SE ÎNȚÎLNEȘTE LA LYMPNE CU DL. CAVOR

În timp ce stau la umbra viței-de-vie, sub cerul albastru al Italiei de sud, scriind această povestire, mă gîndesc cu oarecare surprindere că participarea mea la uluitoarele aventuri ale domnului Cavor n-a fost, de fapt, decît rezultatul unui simplu accident. Ar fi putut să-mi ia locul oricare altul. Am nimerit în mijlocul acestor evenimente într-o perioadă cînd mă consideram departe chiar și de cea mai mică posibilitate de a întîlni vreo experiență tulburătoare. Mă dusesem la Lymphne deoarece îl socoteam locul cel mai lipsit de întîmplări din lume. „Aici, în orice caz, îmi ziceam eu, voi găsi liniște și voi putea să lucrez !”

Rezultatul este cartea aceasta. Pentru că destinul nu ține seama de planurile mărunte ale oamenilor.

Ar trebui, poate, să menționez aici că suferisem, cu puțină vreme înainte, niște pierderi considerabile în unele combinații financiare. În momentul de față, înconjurat de tot confortul bogăției, îmi face plăcere să vorbesc despre strîmtorarea în care mă aflam. Trebuie chiar să admit că eu însuși eram vinovat, în oarecare măsură, de situația mea dezastruoasă. S-ar putea să existe domenii în care să manifest oarecare pricepere ; afacerile financiare nu se numără printre ele. Dar pe atunci eram tînăr și, alături de alte calități discutabile, tînerețea mea se mîndrea

tocnai cu priceperea în afaceri. Sînt și azi tînăr în ani, dar întîmplările prin care am trecut au șters o parte a tinereții mele. Dacă mi-au adus și înțelepciune, rămîne încă de văzut.

Nu cred că are vreun rost să intru în amănuntele eșecurilor care m-au făcut să debarc la Lympne, în Kent. În zilele noastre, tranzacțiile financiare implică o mare doză de aventură. Am acceptat toate riscurile. În afaceri, există în mod invariabil o anumită cantitate de *a da* și de *a lua*, iar mie mi-a fost sortit, în cele din urmă, să dau, oricît mi-a venit de greu. Chiar cînd credeam că lichidasem totul, un creditor circotaș a hotărît să se țină scai de mine. Poate că ați auzit de senzația de arsură cu fierul roșu, a virtuții rănite, sau poate că ați și simțit-o. Creditorul m-a urmărit pînă în pînzele albe. În cele din urmă mi-am spus că dacă nu voiam să trudesec din greu pentru existență, angajîndu-mă undeva ca funcționar, nu mai aveam nimic altceva de făcut decît să scriu o piesă de teatru. Am oarecare fantezie și bun-gust, și eram decis să mă lupt din răspuțeri înainte de a accepta o soartă de funcționar. Pe atunci, în afară de încrederea în talentul meu de afaceri, aveam și convingerea că pot să scriu o piesă foarte bună. Nu cred că era o convingere ieșită din comun. Știam că nimic altceva, exceptînd tranzacțiile financiare, nu oferea atîtea posibilități de cîștig, și probabil că aceasta m-a și determinat. Mă obișnuisem să consider piesa mea nescrisă ca pe o mică rezervă, bună pentru zile negre. Aceste zile sosiseră, și m-am pus deci pe lucru.

Am descoperit foarte curînd că elaborarea unei piese cerca mai mult timp decît îmi închipuisem eu — inițial, credeam că îmi vor fi de-ajuns zece zile

— și, pentru a avea un *pled-à-terre*¹ în timpul lucrului, m-am instalat la Lympe. M-am considerat norocos găsiind acolo o mică vilă. Am semnat un contract de închiriere pe trei ani. Am mobilat-o sumar și, pentru perioada cât urma să lucrez la piesă, am hotărît să mă ocup singur de bucătărie. Felul meu de a găti ar fi scos-o din sărite pe doamna Becton. Și totuși trebuie să știți, bucatele mele nu erau lipsite de gust. Aveam o cafetieră, o cratiță pentru ouă, alta pentru cartofi și o tigaie pentru cîrnați și slănină. Acesta era tot aparatul simplu al confortului meu. Nu poți trăi întotdeauna pe picior mare, iar simplitatea este o alternativă oricînd posibilă. Am mai adus și un butoiș de optzeci de litri cu bere, luat pe credit, iar un brutar îndatoritor îmi trimetea pîine în fiecare zi. Poate că nu trăiam ca în Sybaris², dar am trecut și prin timpuri mai grele. Îl compătineam oarecum pe brutar, care era un om foarte cunsecade, dar nădăjduiam, totuși, să-i plătesc și lui.

Dacă vreun om dorește singurătatea, locul cel mai nimerit este, cu siguranță, Lympe. Se află în regiunea argiloasă din Kent, iar vila mea era situată pe marginea unei vechi faleze, privind peste mlaștinile din valea Romney, către mare. Pe vreme ploioasă, locul devine aproape inaccesibil, și am auzit că poștașul obișnuia uneori să străbată cea mai mare parte a drumului avînd legate de ghețe niște scînduri. Nu l-am văzut niciodată cu această încălțăminte, dar mi-o pot închipui. Cele cîteva colibe și căsuțe care

¹ Locuință ocupată numai uneori (fr.).

² Străveche așezare pe malurile golfului Tarent, fondată de alicieni în anul 720 î.e.n., renumită prin bogăția ei. Astăzi, numele acesta a devenit sinonim cu cei care duc o viață îmbelșugată și voluptuoasă, ca și vechii locuitori ai Sybarisului.

alcătuiesc satul de astăzi au, fiecare, în fața ușii niște legături mari de nuiiele de mesteacăn, pentru curățirea noroiului argilos de pe tălpi, fapt care vă poate de o idee despre conformația regiunii. Mă îndoiesc că localitatea ar mai fi existat, dacă nu ar fi dăinuit amintirea unor zile de mult trecute. Pe vremea romanilor, aici era Portus Lemanis, marele port al Angliei ; acum, marea se află la o depărtare de patru mile. La poalele dealului răpos încă se mai văd bolovani și dărîmături de ziduri romane, și de acolo pornește, ca o săgeată, spre nord vechiul drum Watling, încă pavat pe alocuri. Obişnuiam să stau pe deal și să evoc vremurile trecute, cu galere și legiuni, sclavi și funcționari, femei, muncitori și oameni de afaceri ca mine, toată acea mulțime gălăgioasă care se perinda prin port. Și acum, doar câteva grămezi de moloz, pe un povîrniș acoperit cu iarbă, cîteva oi — și eu ! Pe locul unde fusese portul erau acum marginile ținutului mlăștinos, întinzîndu-se într-o curbă largă pînă departe, la Dungeness, întreruptă ici și colo de mănunchiurile arborilor și de turnurile Bisericii Medievale, care se îndreaptă, ca odinioară Lemanis, spre dispariție.

Peisajul acestui ținut mlăștinos era, într-adevăr, unul dintre cele mai splendide pe care le întîlnisem vreodată. Cred că Dungeness se afla la vreo cincisprezece mile depărtare ; se întindea ca o plută pe mare, iar mai departe, spre vest, se vedeau dealurile pe lingă Hastings, în lumina apusului de soare. Uneori păreau apropiate și clare, alteori erau estompate și joase, iar vremea umedă le făcea adesea să dispară. Regiunea mai apropiată a mlaștinii era presărată și luminată de șanțuri și canale. Fereastră lingă care lucram dădea chiar spre linia dealurilor, și de acolo l-am văzut pentru prima dată pe Cavor.

Era tocmai pe cînd mă luptam cu planul piesei mele, absorbit de această muncă grea, astfel că, în mod destul de firesc, omul mi-a atras atenția.

Soarele apunea ; cerul, colorat în verde și galben, era de o calmă strălucire ; în acest decor a apărut o formă neagră, mică și ciudată.

Era un omuleț scund, cu trupul rotofei, cu picioarele subțiri, cu mișcări smucite ; găsise de cuviință să-și îmbrace făptura extraordinară cu un pardesiu, o șapcă de jucător de crichet, pantaloni bufanți și ciorapi de ciclist. Nu știu de ce era îmbrăcat astfel : n-a mers niciodată cu bicicleta și n-a jucat niciodată crichet. Îmbrăcămîntea lui era un amestec inexplicabil de haine adunate de cine știe unde. Gesticula cu palmele, cu brațele, își mișca brusc capul într-o parte și în alta și scotea tot timpul un fel de bîzîit. Un bîzîit produs parcă de un aparat electric. Sînt convins că n-ați auzit niciodată un bîzîit asemănător. Și își dregea tot mereu glasul, cu un sunet extrem de curios.

Plouase, și mersul lui dezordonat era scos și mai mult în evidență de pămîntul alunecos al potecii. Exact cînd a ajuns în dreptul soarelui, care cobora sub orizont, s-a oprit, și-a scos ceasul și a șovăit cîteva clipe. Apoi, cu o smucitură, s-a întors și s-a îndepărtat în grabă, fără să mai gesticuleze, dar mergînd cu pași apăsați, care lăsau să se vadă că avea labele picioarelor, mari, grotesc exagerate de argila care i se lipise de tălpi.

Era în prima zi a șederii mele în Lympne, cînd efortul meu creator ajunsese la culme, și am privit întimplarea ca pe o mică distracție plicticoasă — cinci minute pierdute. M-am întors la planul piesei mele. Dar în seara următoare apariția s-a repetat, cu o remarcabilă punctualitate, apoi încă o seară, iar pe urmă, în toate serile cînd nu ploua, și con-

centrarea mea asupra plesel a început să-mi ceară un efort considerabil.

„Blestematul, mi-am spus, s-ar crede că ia lecții ca să se miște ca o marionetă !” Și, câteva seri, l-am blagoslovit din toată inima.

Apoi supărarea mea a făcut loc uimirii și curiozității. De ce naiba se comporta în felul acesta ? În cea de-a paisprezecea seară n-am mai putut să rabd și, de îndată ce-a apărut, am deschis ușa care dădea spre verandă, am ieșit și m-am îndreptat către locul unde se oprea întotdeauna.

Cînd am ajuns lîngă el, tocmai își scotea ceasul. Avea fața dolofană, rotundă, cu ochi căprui — pînă atunci nu-l văzusem decît împotriva luminii.

— O clipă, domnule, i-am spus, în timp ce el se întorcea.

Omul tresări.

— Dacă e numai o clipă, îmi răspunse el, sînt de acord. Dar dacă dorești să-mi vorbești ceva mai mult, și dacă nu sînt prea pretențios — deoarece clipa dumitale a și trecut —, ești atît de amabil să mă însoțești... ?

— Cu plăcere, i-am spus, pornind alături de el.

— Deprinderile mele sînt precis reglementate. Timpul meu de repaos este lînitat.

— Presupun că acum este timpul dumitale de plimbare...

— Da. Vin aici să privesc apusul soarelui.

— Dar nu-l privești.

— Poftim ?

— Nu privești niciodată apusul soarelui.

— Niciodată ?

— Nu. Te observ de treisprezece scri la rînd, și n-ai privit niciodată apusul soarelui. Nici măcar o dată.

— Își încruntă sprâncenele, ca și când ar fi fost pus în fața unei probleme.

— Ei bine, eu mă bucur de lumina soarelui... de aer. Merg pe poteca asta, trec de bariera de colo — făcu un gest brusc, arătînd peste umăr cu capul —, fac un ocol...

— Nu-i adevărat. Niciodată n-ai făcut ceea ce afirmi. De altfel, este absurd. Pe aici nu-i nici o potecă. În seara aceasta, de exemplu...

— Oh, în seara aceasta! Să mă gîndesc... Ah! tocmai m-am uitat la ceas, am văzut că întîrziaseam cu trei minute peste jumătatea mea de oră, mi-am dat seama că nu mai aveam timp să dau ocolul, m-am întors...

— Întotdeauna se întîmplă la fel.

Se uită la mine, pe gînduri.

— Se poate... Acum, dacă mă gîndesc mai bine... Dar despre ce doreai să vorbești cu mine?

— Păi... despre *asta*!

— Despre *asta*?

— Da. De ce procedezi așa? În fiecare seară apari, făcînd un zgomot...

— Un zgomot?

— Cam în felul acesta... i-am imitat bîzîitul.

El mă privi și se vedea limpede că bîzîitul nu-i făcea plăcere.

— Eu fac *asta*? întrebă el.

— În fiecare seară.

— Nici nu bănuiam. Se opri. Mă privi cu un aer grav. S-ar putea oare, zise el, să-mi fi format un tic?

— Așa se pare. Nu-i adevărat?

Își apucă buza de jos cu două degete. Privi țintă la o băltoacă de la picioarele lui.

— Mintea mi-e extrem de încordată, zise el. Vrei să știi de ce mă comport așa? Ei bine, domnule, te asigur că nu numai că habar n-am de ce, dar nici

măcar nu știam că procedez în felul acesta. Dacă stau să mă gândesc, este exact cum spui dumneata ; n-am trecut niciodată mai departe de-aici... Te supără purtarea mea ?

Nu știu de ce, dar începeam să-l privesc cu îngăduință.

— Nu mă supără, i-am răspuns. Dar... închipuie-ți că ai scrie o piesă de teatru !

— N-aș fi în stare.

— Ei bine, ai face oricare alt lucru ce necesită o concentrare.

— Ab, desigur, zise el și căzu pe gânduri.

Expresia figurii lui trăda atîta tristețe, încît m-am muiat și mai mult. „De fapt, mi-am spus, am dat dovadă de agresivitate cerînd socoteală, unui om pe care nici nu-l cunosc, de ce anume mormăie de unul singur pe un drum public“.

— Înțelegi, zise el slab, este o obișnuință...

— Oh, sînt de acord.

— Trebuie să mi-o interzic.

— Dar nu, dacă faptul te-ar incomoda. La urma urmei, nu-i treaba mea... Mi-am permis prea mult...

— De loc, domnule, zise el, dar de loc. Îți rămîn foarte îndatorat. Trebuie să suprim asemenea obiceiuri. Pe viitor așa voi face. Dacă nu te superi... vrei să mai faci o dată... zgomotul acela ?

— E cam așa : zuzu, zuzu... Dar, te rog...

— Îți sînt foarte îndatorat. De fapt, știu, devin din ce în ce mai distrat. Ești perfect îndreptățit, domnule, perfect îndreptățit. Îți sînt, într-adevăr, îndatorat. Trebuie să se termine. Și acum, domnule, te-am obligat să te îndepărtezi prea mult de casă.

— Sper că impertinența mea...

— De loc, domnule, de loc.

Ne-am privit o clipă în ochi. Mi-am scos pălăria și i-am urat bună seara. El mi-a răspuns printr-o zvicnitură din mâini. Și ne-am văzut fiecare de drum.

În dreptul pîrleazului, m-am întors și l-am privit cun se îndepărta. Ținuta i se schimbase în mod vădit : părea strîns în el, adus de spate. Contrastul cu ființa dinainte, care gesticula și mormăia, m-a făcut, în mod absurd, să încerc un sentiment de milă. L-am privit pînă cînd a dispărut. Apoi, regretîndu-mi ieșirea, m-am întors în casă, la piesa mea.

În următoarele două seri nu l-am mai văzut. Dar îmi rămăsese în minte, și m-am gîndit c-ar putea să-mi fie de folos în intriga piesei mele, ca un personaj comic și sentimental. A treia zi a venit la mine.

Am rămas surprins, neștiind ce vînt îl aduce. A început, politicos, o conversație indiferentă, apoi a trecut brusc la subiect. Voia să-mi cumpere vila.

— Înțelegi, zise el, nu te condamn cîtuși de puțin, dar dumneata mi-ai distrus o obișnuință, și asta îmi dezorganizează tot programul zilei. Ani de-a rîndul mi-am făcut plimbarea pe-aici... ani de zile. Fără îndoială, m-am plimbat mormăind... Dumneata mi-ai făcut imposibilă plimbarea !

I-am sugerat să se plimbe în altă direcție.

— Nu. Nu există nici o altă direcție. Aceasta este singura. Am cercetat. Iar acum, în fiecare după-amiază la ora patru... mă simt ca înlănțuit.

— Dar, scumpul meu domn, dacă problema este atît de importantă pentru dumneata...

— Este vitală ! Înțelegi... eu sînt un cercetător... sînt antrenat în niște cercetări științifice. Locuiesc... tăcu și rămase o clipă pe gînduri. Chiar acolo... zise el deodată, împungînd acru cu degetul, primejdios de aproape de ochii mei. Casa cu hornurile albe, pe care o vezi înălțîndu-se deasupra copacilor... Situația mea este anormală... anormală. Sînt pe punc-

tul de a termina una dintre cele mai importante demonstrații, pot să te asigur, una dintre cele mai importante demonstrații care au fost făcute vreodată. Trebuie, deci, să-mi țin gîndirea permanent încordată, să am liniște și să depun o activitate constantă. După-amiaza erau momentele cele mai favorabile... cu idei noi, efervescente... cu noi puncte de vedere.

— Dar de ce nu continui să te plimbi pe-aici ?

— Ar fi cu totul altceva. M-aș supraveghea pe mine însumi. M-aș gîndi la dumneata, la piesa dumitale... la faptul că mă observi iritat ! Nu m-aș mai gîndi la munca mea. Nu ! Trebuie să obțin această vilă.

Am rămas pe gînduri. Înainte de-a lua vreo hotărîre, se cuvenea, desigur, să reflectez serios. Pe atunci eram, în general, destul de dispus să închei afaceri, iar vînzările m-au atras întotdeauna ; în primul rînd, însă, vila nu era a mea, și chiar dacă i-o vindeam cu un preț bun, puteam să am inconveniente la predare, dacă adevăratul proprietar ar fi aflat de tranzacție ; în al doilea rînd, ei bine, fusem declarat insolubil. Era clar că problema cerea o abilitate deosebită. Mă interesa, de asemenea, și faptul că el era pe urmele unei invenții prețioase. Mi-au zis că ar trebui să aflu cît mai multe despre cercetările lui, nu cu vreo intenție nocivă, ci pur și simplu cu gîndul că aceasta ar însemna o destindere. Am început să tatonez terenul.

Era foarte dispus să-mi dea lămuriri. La drept vorbind, de îndată ce-a început să discute, conversația s-a transformat într-un monolog. Vorbea ca un om care tăcuse mult timp, care frămîntase multă vreme în mintea lui un anumit subiect. A vorbit aproape o oră, și trebuie să mărturisesc că înțelegeam cu destulă greutate ceea ce-mi spunea. Dar în fiecare cuvînt se simțea satisfacția omului care își

permite o pauză între orele de muncă. În timpul acestei prime întrevederi, am înțeles destul de vag obiectul lucrărilor lui. Jumătate din cuvintele pe care le rostea erau termeni tehnici, cu totul străini mie, și își ilustra unele afirmații cu ceea ce-i plăcea lui să numească matematică elementară, făcând calcule pe un plic cu stiloul — în așa fel, încît îmi venea greu chiar să simulez că aș înțelege. „Da, ziceam eu. Da, continuă!” Am înțeles însă destul, pentru a mă convinge că nu era un simplu excentric care se credea inventator. În ciuda înfățișării lui, omul degaja o forță care excludea posibilitatea imposturii. Invenția la care lucra era, în orice caz, din domeniul mecanicii. Mi-a vorbit despre un atelier și despre niște asistenți, trei lucrători tîmplari, instruiți de el... Desigur, de la atelier pînă la brevetul de invenție nu este decît un pas. M-a invitat să-i vizitez instalațiile. Am acceptat pe loc, manifestîndu-mi bucuria. Propunerea de-a-mi cumpăra vila a rămas, din fericire, în suspensie.

În cele din urmă s-a ridicat, să plece, scuzîndu-se pentru durata vizitei. Mi-a spus că are foarte rar plăcerea să vorbească despre lucrările lui. Nu întîlnise de multe ori un ascultător atît de inteligent ca mine. El avea foarte puține relații cu oamenii de știință.

— Există multă meschinărie, îmi explică el, și atîtea intrigi! Iar cînd cineva are într-adevăr o idee... o idee nouă și fecundă... nu vreau să fiu nedrept, dar...

Eu, unul, cred în primul impuls. I-am făcut o propunere care poate fi socotită drept necugetată. Dar trebuie să vă amintiți că eram singur în Lympne, că scriam de paisprezece zile o piesă și că aveam re-mușcări pentru plimbarea lui zădărnicită.

— De ce, i-am spus, să nu-ți creezi din aceste

discuții o nouă obișnuință ? În locul celei pe care, din pricina mea, ai pierdut-o. Cel puțin... pînă cînd vom cădea de acord în privința vilei. Dumneata ai nevoie să răsucești, pe toate părțile, în minte problemele de care ești preocupat, așa cum făceai în timpul plimbărilor de după-amiază. Din nefericire, s-a terminat cu asta... nu mai poți să te plimbi după-amiaza, ca pînă acum. Dar de ce să nu vii aici-și să vorbești despre lucrările dumitale... să te folosești de mine ca de un perete în care îți arunci gîndurile și le prinzi înapoi ? Este limpede că eu n-am destule cunoștințe ca să-ți fur ideile, și nici nu cunosc oameni de știință.

M-am oprit. El rămăsese pe gînduri. Se vedea că propunerea mea îl atrage.

— Dar mi-e teamă că te voi plictisi, zise el.

— Crezi că nu te pot urmări ?

— O, nu, dar termenii tehnici...

— În după-amiaza aceasta, în orice caz, m-a interesat enorm.

— Desigur, mi-ar fi de mare folos. Niciodată nu-ți limpezești mai bine ideile decît atunci cînd le explici cuiva. Pînă acum...

— Scumpul meu domn, să nu mai vorbim despre ce-a fost.

— Dar poți, într-adevăr, să-ți pierzi timpul cu mine ?

— Nici o odihnă nu este mai bună decît schimbarea preocupărilor, i-am răspuns eu, cu o profundă convingere.

Am rămas înțeleși. Pe treptele verandei, el se întoarse spre mine.

— Îți sînt foarte îndatorat, zise el. Am scos o exclamație interogativă. M-ai vindecat complet de ridicolul obiceiului de a mormăi, îmi explică el.

I-am spus că sînt foarte bucuros a-i fi dat o mină de ajutor, și apoi a plecat.

Imediat, gîndurile sugerate de conversația noastră își reluară cursul. Începu să-și miște din nou brațele, ca mai înainte. Ecoul slab al unui „zuzu” ajunsese pînă la mine, purtat de vînt...

Dar... la urma urmei, nu era treaba mea...

A revenit și a doua zi, și în ziua următoare, ținînd două prelegeri despre fizică, spre satisfacția amîndurora. Vorbea, cu un aer extrem de competent, despre „eter”, „tuburi de forță”, „potențial gravitațional” și despre alte asemenea noțiuni, iar eu, șezînd în fața lui, într-un șezlong, nu spuneam decît „da”, „continuă”, „te urmăresc”, pentru a-l face să vorbească mai departe. Era un subiect teribil de dificil, dar cred că el n-a bănuit niciodată cît de puțin îl înțelegeam. În unele clipe mă îndoiam de rostul acestor discuții, dar, în orice caz, mai uitam de blestemata mea piesă. Din cînd în cînd mi se părea că înțeleg totul, dar tocmai atunci îmi dădeam seama că de fapt nu înțeleg nimic. Alteori gîndurile îmi zburau în altă parte, și nici nu mai încercam să-l ascult, întrebîndu-mă dacă, la urma urmei, nu era mai bine să-l folosesc ca personaj central într-o farsă, părăsindu-mi vechiul plan al piesei. Apoi iar încercam să înțeleg cîte ceva din spusele lui.

M-am dus, cu prima ocazie, să-i vizitez casa. Era mare și neingrijit mobilată ; nu avea nici un om de serviciu, în afara celor trei asistenți, iar regimul și viața lui particulară se caracterizau printr-o simplitate filozofică. Nu bea decît apă, era vegetarian și avea tot felul de asemenea obiceiuri bazate pe logică și disciplină. Dar, văzîndu-i instalațiile, ți se risipea orice fel de îndoială. Casa arăta ca o adevărată uzină, din pivniță pînă în pod — o prezență uimătoare într-un sat atît de izolat. Încăperile de la par-

ter erau pline de mese cu diferite aparate, cuptorul și bucătăria se transformaseră în niște furnale impresionante, pivnița era ocupată de dinamuri, iar în grădină se afla un gazometru. Mi-a arătat totul cu entuziasmul, clocotind de încredere, al unui om care trăise mult timp singur. Izolarea lui se revărsa acum într-un exces de confidențe, pe care eu aveam norocul să le ascult.

Cele trei ajutoare erau niște reprezentanți tipici ai categoriei de „oameni îndeminatici”, din care proveneau. Conștiincioși, chiar dacă nu prea inteligenți, voinici, politicoși și plini de bunăvoință. Unul dintre ei, Spargus, care fusese marinăr, făcea bucătăria și toate lucrările în metal; al doilea, Gibbs, se ocupa cu dulgheria, iar cel de-al treilea, un fost grădinar, era ajutor la toate. Ei nu făceau decît munca manuală; toată munca de concepție îi aparținea lui Cavor. Ignoranța lor era desăvîrșită, chiar în comparație cu noțiunile mele confuze.

Trebuie să vorbesc și despre natura acestor cercetări. Din nefericire, nu-mi este de loc la îndemînă. Nu am o pregătire științifică, și mi-e teamă că, încercînd să exprim scopul experiențelor în limbajul înalt științific al domnului Cavor, l-aș încurca nu numai pe cititor, dar și pe mine însumi, și este aproape sigur că aș comite vreo greșeală care ar atrage asupra mea batjocura tuturor celor care, în țara noastră, cunosc fizica matematică. De aceea cred că este mult mai bine să-mi exprim impresiile în limbajul meu inexact, fără a încerca să îmbrac haina unor cunoștințe pe care nici nu pretind că le stăpînesc.

Obiectul cercetărilor domnului Cavor era o substanță care să fie „opacă” — el folosea un alt termen, pe care l-am uitat, dar „opacă” exprimă destul de bine ideea — la „toate formele de energie radiantă”. Îmi explicase că prin „energie radiantă” se

Înțelege tot ceea ce se transmite asemenea luminii, căldurii, razelor Röntgen, despre care se vorbea atît de mult în ultimul timp, undelor electrice ale lui Marconi¹, sau gravitației. Toate aceste energii, spunea el, *radioază* din anumite centre, acționînd de la distanță asupra corpurilor, de unde vine și termenul de „energie radiantă”. Aproape toate substanțele sînt opace la un anumit fel de energie radiantă. Sticla, de exemplu, este transparentă pentru lumină, dar mult mai puțin pentru căldură, așa încît poate fi folosită ca obstacol împotriva căldurii; alaiunul este transparent pentru lumină, dar blochează complet căldura. Pe de altă parte, o soluție de iod în bisulfid de carbon blochează complet lumina, dar îi permite căldurii să treacă foarte ușor. Nu vei vedea focul, dar îi vei simți căldura. Metalele nu sînt opace numai pentru lumină și căldură, dar și pentru electricitate, care trece atît prin soluția de iod, cît și prin sticlă, aproape ca și cum nu i-ar sta nimic în cale. Și așa mai departe...

Toate substanțele cunoscute sînt însă „transparente” pentru gravitație. Se pot folosi diferite paravane pentru a întrerupe lumina, căldura, influența electrică a soarelui sau căldura pămîntului; obiectele pot fi izolate, prin foi de metal, de acțiunea razelor lui Marconi, dar nimic nu va putea intercepta forța de gravitație a soarelui sau a pămîntului. Și, totuși, fenomenul nu poate fi explicat cu ușurință. Cător credeam că poate exista o asemenea substanță, și bineînțeles că eu nu puteam să-l contrazic. Nu mă mai gîndisem niciodată la o astfel de posibilitate. El mi-a demonstrat — făcînd pe hîrtie niște calcule, pe

¹ *Guglielmo Marconi* (1874—1937), fizician italian, cunoscut prin dezvoltarea pe care a dat-o telegrafiei fără fir, realizînd în 1899 prima comunicare, prin T.F.F., între Franța și Anglia, peste Marea Mîneei.

care, fără îndoială, lord Kelvin ¹, profesorul Lodge ², profesorul Karl Pearson ³ sau oricare alt savant le-ar fi înțeles, dar care pe mine m-au încurcat și mai mult — nu numai posibilitatea existenței unei asemenea substanțe, dar și ce anume condiții trebuie să îndeplinească. Raționamentul lui era uimitor. Dar oricât de mult m-a uimit și m-a interesat în acel moment, acum îmi este cu neputință să-l reproduc. „Da, îi spuneam eu neconținut. Da, continuă!” Cred că este suficient, în folosul povestirii, să spun că el se considera capabil să fabrice această pretinsă substanță, opacă pentru gravitație, dintr-un aliaj complicat de metale cu un element nou — cred că îl numea *helium* —, pe care îl primea din Londra, în vase de piatră sigilate. Unii și-au exprimat îndoiala asupra acestui amănunt, dar eu sînt aproape sigur că în vasele de piatră sigilate se găsea *helium*. În orice caz, era un element gazos, extrem de rarefiat.

O, dacă aș fi luat măcar niște note...

Dar cum puteam să prevăd eu pe atunci necesitatea de a face însemnări?

Toți cei care au oricât de puțină imaginație vor înțelege extraordinarele posibilități ale unei asemenea substanțe și îmi vor înțelege emoția resimțită atunci cînd, prin ceața complicatelor fraze folosite de Cavor, mi-am dat seama de acest lucru. O întrerupere într-adevăr comică a piesei mele! Mi-a trebuit citva timp înainte de a mă convinge că îl interpretasem exact și mă străduiam să nu-i pun întrebări

¹ *Joseph-John Kelvin* (1856—1940), fizician englez, cunoscut prin lucrările sale asupra teoriei matematice a electricității.

² *Olicer-Joseph Lodge* (1851—1940), fizician englez, care a efectuat numeroase cercetări asupra electrolizei, ionilor și telegrafiei fără fir.

³ *Karl Pearson* (1857—1936), om de știință englez, autor al unei *Gramatici a științei*.

din care să-și dea seama că își revărsa zilnic explicațiile într-o prăpastie de ignoranță. Nici unul dintre cititorii acestei povestiri nu va realiza, însă, exact ceea ce simțeam eu, deoarece din simpla mea relatare este cu neputință să reiasă cât de convins eram că extraordinara substanță se afla într-adevăr pe punctul de a fi fabricată.

După ce i-am vizitat locuința, nu-mi amintesc să mai fi acordat piesei mele măcar o oră de muncă. Imaginația mea era solicitată în alte direcții. Utilizările practice ale invenției lui Cavor păreau nelimitate ; în orice direcție încercam s-o aplic, provoca adevărate revoluții. Dacă, de exemplu, cineva dorea să ridice o greutate, oricât de mare, nu avea decît să-i așeze dedesubt o foaie din această substanță, și ar fi ridicat-o după aceea cu un simplu pai. Primul meu impuls a fost, bineînțeles, să aplic acest principiu la tunuri și cuirasate, la toate materialele de război, apoi la navigație, locomotie, în construcții și în toate domeniile imaginabile ale industriei. Întimplarea care mă adusese chiar la locul de naștere al unei noi epoci — deoarece invenția lui inaugura într-adevăr o epocă nouă — era una dintre șansele care se prezintă o dată la o mie de ani. În mintea mea, utilizările se înmulțeau mereu, se întindeau la nesfârșit. Printre altele, vedeam și renașterea mea ca om de afaceri. Vedeam o întreprindere-mamă și nenumărate întreprinderi-fiice, concerne și trusturi, privilegii și concesiuni, care se răspindeau tot mereu, pînă cînd, vastă și înfloritoare. Compania de cavorită cucerea și domina întreaga lume.

Și, în centrul ei, eram eu !

M-am hotărît într-o clipă. Știam că risc totul, dar m-am aruncat cu ochii închiși în necunoscut.

— Noi ne aflăm în fața celei mai mari descoperiri din toate timpurile, i-am spus eu, punînd accen-

tul pe „noi”. Dacă vrei să mă înlături, va trebui să tragi cu tunul. De mîino sînt al patrulea ajutor al dumitale.

Rămase oarecum surprins de entuziasmul meu, dar fără nici o urmă de bănuială sau de ostilitate. Părea mai curînd gata să se autodeprecieze.

Mă privi cu îndoială.

— Crezi într-adevăr... ? zise el. Dar piesa dumi-tale ? Cum rămîne cu piesa ?

— S-a terminat cu piesa ! am strigat eu. Scumpul meu domn, nu-ți dai seama ce descoperire ai făcut ? Nu-ți dai seama ce ești pe cale să creezi ?

Era o simplă întorsătură retorică, dar, de fapt, el nu-și dădea seama. La început, nici nu-mi venea să cred. El nu se gîndise, într-adevăr, la nimic practic ! Tot timpul, acest omuleț uimitor lucrase numai din punct de vedere teoretic ! Cînd afirma că este „cea mai importantă” demonstrație pe care o văzuse vreodată lumea, voia să înțeleagă pur și simplu că îmbina o serie de teorii și rezolva o serie de probleme care ședeau sub semnul întrebării ; nu-i păsa de aplicațiile practice ale substanței pe care era gata s-o descopere, mai mult decît i-ar fi păsat dacă ar fi fost vorba despre o mașină de fabricat puști. Substanța era posibilă, iar el era pe punctul s-o obțină. *Voilà tout*¹, cum spune francezul.

Pe lingă aceasta, era și copilăros ! Dacă o va obține, substanța va trece în posteritate sub numele de cavorită sau cavorină, el va fi numit *F.R.S.*², portretul îi va fi publicat, ca o recunoaștere a valorii lui științifice, în revista *Natura*, și alte asemenea copilării. Nu visa nimic altceva ! Dacă din întîmplare n-aș fi fost eu acolo, el era în stare să lanseze

¹ Asta-i totul (fr.).

² *Fellow of the Royal Society* — membru al Societății Regale.

această bombă în lume, la fel cum ar fi descoperit o nouă specie de țințari. Și descoperirea lui ar fi fost trecută cu vederea și dată complet uitării, ca atâtea alte descoperiri pe care savanții le-au lăsat în părăsire.

După ce mi-am dat seama de toate acestea, am devenit eu cel care vorbea, și Cavor cel care-mi spunea „continuă“ ! Am sărit în picioare. Am început să mă plimb prin odaie, gesticulînd ca un tînăr de douăzeci de ani. M-am străduit să-l fac să înțeleagă care sînt, în această privință, datoriile și responsabilitățile *noastre*. L-am asigurat că putem realiza o avere considerabilă pentru a făuri orice fel de revoluție socială am voi ; că putem stăpîni și guverna întreaga lume. I-am vorbit despre companii și brevete și despre necesitatea de a păstra secretul fabricării. Tot ceea ce îi spuneam părea să-l impresioneze la fel de mult pe cît mă impresionase pe mine matematica lui. O expresie de perplexitate s-a așternut pe fața lui rotundă și roșcată. A biiguit ceva despre faptul că era, *total indiferent* față de bogăție, dar cu un gest i-am înlăturat toate rezervele. Trebuia să devină bogat, și protestele lui nu-i foloseau la nimic. I-am dat să înțeleagă cu cine avea de-a face, că eu posedam o mare experiență în domeniul afacerilor. Nu i-am spus că fusesem declarat insolubil, deoarece socoteam că este o situație temporară ; cred, însă, că am reușit să împac evidenta mea sărăcie cu pretinsa mea competență financiară. Pe nesimțite, așa cum se dezvoltă asemenea proiecte, am căzut la înțelegere asupra unui monopol al cavoritei. El trebuia să fabrice substanța, iar eu să lansez afacerea.

Mă agățam ca o lipitoare de „noi“ ; „dumneata“ și „eu“ nu mai existau pentru mine.

Ideea lui era ca profiturile despre care îi vorbeam

să fie folosite pentru dezvoltarea cercetărilor ; dar, bineînțeles, ca o problemă a viitorului.

— E foarte bine, am strigat eu. E foarte bine !

Lucrul cel mai important era, fără îndoială, să vedem substanța fabricată.

— Este o substanță, strigam eu, de care nu se poate dispensa nici o casă, nici o fabrică, nici o fortăreață, nici un vas ; aplicațiile ei sînt mai universale chiar decît ale unui medicament brevetat. Nu există nici o aplicație a ei, nici una dintre zecile de mii de utilizări posibile, care să nu ne îmbogățească, mai presus de toate visele avarității !

— Așa e ! zise el. Încep să înțeleg. Este extraordinar cum dobîndești noi puncte de vedere cînd discuți asupra unei probleme !

— Și s-a întîmplat să discuți exact cu cine trebuie !

— Cred că nimeni, zise el, nu este cu totul împotriva unei mari bogății. Desigur, mai este ceva... Se opri. Eu îl ascultam liniștit. Știi, s-ar putea să n-o obținem. S-ar putea să fie una dintre substanțele posibile teoretic, dar absurde din punct de vedere practic. Sau, în procesul de fabricație, s-ar putea să intervie vreo mică piedică...

— Vom înlătura piedica, atunci cînd se va ivi, i-am răspuns eu.

II. PRIMA PREPARARE A CAVORITEI

Dar temerile lui Cavor în ceea ce privește prepararea cavoritei s-au dovedit neîntemeiate. La 14 octombrie 1899, această incredibilă substanță a fost obținută.

Trebuie să menționez că prepararea a fost, în cele din urmă, rezultatul unui accident, survenind atunci când Cavor se aștepta cel mai puțin. El ropicise laolaltă niște metale și alte cîteva substanțe — acum aş vrea să le cunosc în amănunțime — și avea de gînd ca timp de o săptămînă să lase amestecul să se răcească încet. Dacă el nu calculase greșit, ultimul proces de combinare urma să se producă în momentul cînd temperatura amestecului ar fi scăzut la șazeci de grade Fahrenheit. Dar, fără știrea lui Cavor, s-a produs între ajutoarele lui o discuție în privința întreținerii focului. Gibbs, căruia îi revenise pînă atunci această sarcină, a încercat deodată s-o treacă în seama celui care fusese grădinar ; cărbunele, pretexta el, era extras din pămînt, și în consecință nu putea să cadă în sarcina unui dulgher ; omul care fusese grădinar susținea că, totuși, cărbunele era o substanță metalică sau minerală, lăsînd deoparte faptul că el se ocupa de bucătărie. Dar Spargus insista ca de cărbune să se ocupe Gibbs, avînd în vedere că era dulgher și că, după cum se știe, cărbunele este o rămășiță a lemnului. Ca urmare, Gibbs a încetat să mai alimenteze focul, și apoi nici unul dintre ei nu s-a mai ocupat de el ; Cavor era total absorbit de unele probleme, deosebit de interesante, în legătură cu o mașină de zbor acționată de cavorită (neglijînd rezistența aerului, ca și alte cîteva elemente) și n-a avut cum să observe că lucrurile nu mai merg cum trebuie. Prematura naștere a invenției lui a avut loc tocmai pe cînd el se îndrepta spre vila mea, pentru discuția și reaiul nostru de după amiază.

Îmi amintesc cu multă precizie desfășurarea evenimentelor. Apa fierbea, totul era pregătit pentru ceai, și sunetul de „zu-zu“ pe care îl făcea Cavor mă făcuse să ies pe verandă. Silueta lui, mărunță și

vioaie, se proiecta neagră, în înserarea de toamnă, iar în dreapta, hornurile casei lui se ridicau deasupra unui grup de copaci învăluiți în culori, ca un decor magnific. În depărtare unduiau, vagi și albastrui, dealurile din Wealden, în timp ce spre stînga se întindea mlaștina neguroasă, largă și liniștită. Și atunci...

Hornurile au țîșnit către cer, desfăcîndu-se în cărămizi, în timp ce urcau ; după ele veneau acoperișul și tot felul de mobile. Apoi a urcat, ajungîndu-le din urmă, o imensă flacără albă. Copacii din jurul casei s-au aplecat, s-au răsucit și s-au fărîmat în bucăți, care au sărit înspre flacără. Timpanele mi-au fost izbite de un tunet, care m-a lăsat pe viață surd de-o ureche, iar ferestrele vilei mele s-au spart.

Am făcut trei pași, de pe verandă, în direcția casei lui Cavor, și în aceeași clipă a venit suflul.

Pulpanele hainei mi s-au ridicat deasupra capului, și fără voia mea m-am trezit înaintînd către Cavor, în salturi mari. Simultan, inventatorul a fost și el ridicat, răsucit și aruncat de suflul șuierător. O bucată din hornul vilei mele a căzut pe pămînt, la vreo șase metri de mine ; făcînd vreo douăzeci de salturi, a fost împinsă în mare grabă, spre locul exploziei. Cavor, dînd din miini și din picioare, era trîntît jos ; s-a rostogolit de cîteva ori, s-a ridicat în picioare și a fost luat și purtat pe sus cu o viteză enormă ; a dispărut, în cele din urmă, printre copacii care se zbăteau și se răsuceau în jurul casei lui.

O masă de fum și cenușă și un pătrat de substanță albastruie și strălucitoare au izbucnit către zenit. O bucată mare de gard a trecut pe lîngă mine în zbor, a căzut pe o muchie, izbind pămîntul, întinzîndu-se apoi cît era de lungă... Ceca ce fusese mai greu a trecut. Suflul și-a pierdut repede din violență, pînă cînd n-a mai rămas decît un vînt puternic, iar

eu mi-am dat seama din nou că respiram și că eram pe picioare. Aplecându-mă împotriva vântului, am reușit să mă opresc locului și să-mi revin, oarecum, în fire.

În acele clipe, întreaga înfățișare a lumii se schimbă. Apusul de soare liniștit dispăruse, cerul era întunecat de nori involburați, totul era culcat la pământ și se zvîrcolea în bătaia vântului. Am aruncat o privire înapoi, să văd dacă vila mea mai era în picioare, și apoi am înaintat, poticnindu-mă, către copacii care îl ascundeau pe Cavor ; printre ramurile lor lungi și despuiate de frunze se vedeau flăcările casei lui incendiate.

Am intrat în crîng, sărind de la un copac la altul, agățîndu-mă de trunchiurile lor, și cîteva clipe l-am căutat în zadar. Apoi, în mijlocul unei grămezi de ramuri și bucăți de gard, îngrămădite lingă o porțiune a zidului grădinii, am zărit ceva care se mișca. Am alergat într-acolo, dar, înainte de-a ajunge, o formă pămîntie s-a desprins dintre ramuri, s-a clătinat pe picioarele murdare de noroi și a întins două mîini moi, pline de sînge. În jurul trupului cîteva zdrențe de haine îi fluturau, în bătaia vântului.

N-am recunoscut din prima clipă cine era momîia, ieșită parcă din pămînt ; apoi am văzut că era Cavor, năclăit de noroiul prin care se rostogolise. Se apleca înainte, împotrivindu-se vîntului, ștergîndu-și de noroi ochii și gura.

A întins o mînă noroioasă și, impleticindu-se, a făcut un pas către mine. Fața îi era răvășită de emoție ; noroiul continua să i se prelingă de pe obraz. Era ființa cea mai distrusă și mai demnă de milă pe care o văzusem vreodată, și de aceea cuvintele lui m-au uluit peste măsură.

— Felicită-mă, gîfii el, felicită-mă !

— Să te felicit ? Doamne sfinte ! Pentru ce ?

— Am obținut-o.

— Ai obținut-o ? Ce dracu a provocat explozia asta ?

O rafală de vînt i-a acoperit cuvintele. Spunea, după cîte am înțeles, că nu avusese loc nici o explozie. Vîntul m-a făcut să mă ciocnesc de el, și am rămas agățați unul de altul.

— Să încercăm să ne întoarcem la mine acasă, i-am urlat la ureche.

El n-a înțeles și a strigat ceva despre „trei martiri... științei“, apoi ceva despre „nu cine știe ce“. Era convins că ajutoarele lui pieriseră în acest cataclism. Din fericire, nu era adevărat. O clipă după ce el plecase către vila mea, ei se duseseră la cîrciuma din Lympne, să analizeze, în fața unor pahare cu băutură, problema cuptoarelor.

Mi-am repetat propunerea de a ne întoarce la mine acasă, și am reușit să mă fac înțeles. Ne-am agățat unul de brațul celuilalt și am pornit, ajungînd în cele din urmă sub adăpostul puținului acoperiș care îmi mai rămăsese. O bună bucată de timp am stat în fotolii, gîfîind. Toate ferestrele erau sparte, mobilele mai ușoare erau în mare dezordine, dar nu se produsese nici o stricăciune iremediabilă. Ușa bucătăriei rezistase din fericire presiunii, așa încît vesele și celelalte obiecte din bucătărie nu se spărseseră. Lampa de gătit continua să ardă, și am pus din nou apă la fiert. După ce am preparat ceaiul, m-am întors lîngă Cavor, să-i ascult explicațiile.

— Foarte exact, repeta el ; foarte exact. Am obținut-o, și totul este în ordine.

— Dar... am protestat eu. Cum, adică, totul este în ordine ? Nu mai există, pe o distanță de douăzeci de mile în jur, nici o căpiță, nici un gard sau acoperiș de stuf care să mai fie unde au fost...

— Totul merge bine... Într-adevăr. Desigur, n-am prevăzut această mică încurcătură. Minteă mea era preocupată de-o altă problemă, și în general eu sînt înclinat să trec cu vederea amănuntele de ordin practic. Dar este foarte bine...

— Scumpul meu domn, am strigat eu, nu vezi că ai provocat pagube de mii de lire ?

— În privința asta, mă bizui pe discreția dumitale. Nu sînt un om practic, desigur, dar nu crezi că s-ar putea vorbi despre un ciclon... ?

— Dar explozia...

— N-a fost nici o explozie. Este extrem de simplu. Numai că, după cum îți spuneam, eu înclin să trec cu vederea lucrurile mărunte. Le văd, „zu-zu”, la o scară mai mare. Am reușit să fabric, fără să vreau, o foaie subțire și întinsă din substanța pe care o căutam, cavorita... Făcu o pauză. Știi prea bine că ea este opacă la gravitație, că împiedică obiectele de a gravita unele spre altele...

— Da. Ei și ?

— Ei bine, de îndată ce, la șaiseci de grade Fahrenheit, procesul de fabricație a fost terminat, aerul, porțiunile de acoperiș, tavan și podea de deasupra bucății de cavorită au încetat să mai aibă greutate. Presupun că știi... astăzi toată lumea știe... că aerul, ca orice alt corp obișnuit, are o greutate, că apasă asupra tuturor lucrurilor de pe suprafața pămîntului, apasă în toate direcțiile, cu o presiune de paisprezece pfunzi¹ și jumătate pe un *inch*² pătrat...

— Știu, i-am răspuns. Continuă.

— Și cu știu, observă el. Numai că acum poți înțelege cît de nefolositoare sînt cunoștințele, dacă nu știi să le aplici. Vezi, deasupra cavoritei noastre,

¹ Măsură de greutate egală cu aproximativ 0,5 kg.

² Măsură de lungime egală cu 2,54 cm.

fenomenul de presiune a aerului nu s-a produs ; atmosfera de deasupra ei a încetat să mai exercite presiune în timp ce atmosfera din jur — deci nu aerul de deasupra cavoritei — exercita o presiune de paisprezece pfunzi și jumătate pe inch pătrat, asupra aerului celuilalt, devenit brusc imponderabil. Ah ! Începi să înțelegi ? Aerul din jurul cavoritei s-a repezit cu o forță irezistibilă asupra aerului de deasupra ei. Aerul de deasupra cavoritei a fost silit să se ridice cu violență în sus, aerul care s-a repezit să-l înlocuiască a pierdut imediat greutatea, a încetat să mai exercite vreo presiune, a trecut prin tavă și a aruncat acoperișul în sus... Înțelegi, continuă el, în atmosferă s-a format un fel de fîntînă, un fel de horn... Îți închipui ce s-ar fi întîmplat dacă foaia de cavorită n-ar fi fost liberă și absorbită pe acest horn ?

— Bănuiesc, am răspuns, după o clipă de gîndire, aerul de deasupra acestei substanțe infernale ar fi continuat și acum să se urce cu toată iuțeala.

— Exact, zise el. O imensă fîntînă !

— Care țîșnea pînă în spațiul cosmic ! Doamne sfinte ! Dar asta ar fi aspirat toată atmosfera de pe pămînt ! Ar fi răpit tot aerul din lume ! Ar fi însemnat moartea întregii omeniri ! Această bucată neînsemnată de cavorită !

— Nu chiar pînă în spațiul cosmic, zise Cavor, dar, în mod practic, aproape tot atît de rău. Ar fi ridicat aerul de pe pămînt, așa cum cureți coaja unei banane, și l-ar fi aruncat la mii de mile. Ar fi căzut, desigur, din nou pe pămînt, dar asupra unei lumi asfixiate ! Din punctul nostru de vedere, era aproape la fel ca și cum n-ar mai fi venit înapoi niciodată !

Il priveam țință. Eram încă prea uluit, ca să-mi dau seama că mi se năruiseră toate speranțele.

— Și ce ai de gând să faci acum ? l-am întrebat eu.

— În primul rînd, dacă aș găsi o lopățică de grădină, aș îndepărta de pe mine noroiul, și apoi, dacă mă pot folosi de confortul casei dumitale, aș face o baie. Pe urmă, vom sta de vorbă mai pe îndelete. Cred că ar fi mai bine — el puse o mînă murdară de pămînt pe brațul meu — dacă nu s-ar afla nimic despre această afacere. Știu că am pricinuit pagube mari... probabil că multe case au fost ruinate. Dar, pe de altă parte, eu n-am de unde să plătesc pagubele pe care le-am provocat, iar dacă se află adevărata cauză, îmi voi crea numai dușmăanii și obstacole în calea activității mele. Nu se poate prevedea totul, înțelege, și eu nu pot, pentru moment, să adaug preocupărilor mele teoretice sarcina unor considerații materiale. Mai tîrziu, după ce îți vei afirma spiritul dumitale practic, iar cavorita va fi lansată... lansată este cuvîntul, nu-i așa ?... și vom realiza tot ce-ai prezis, atunci, atunci vom putea despăgubi pe cei în cauză. Dar nu acum... nu acum. Dacă nu se dă o altă explicație, oamenii, în stadiul nesatisfăcător de astăzi al științei meteorologice, vor atribui totul unui ciclon ; poate se va face o subscripție publică și, deoarece casa mea s-a prăbușit și a ars, voi primi o compensație bunicică, care va fi extrem de utilă pentru continuarea cercetărilor. Dar dacă se află că eu am provocat dezastrul, nu va mai fi nici o subscripție publică, și toată lumea va fi furioasă. Practic vorbind, nu voi mai putea niciodată lucra în liniște. Cele trei ajutoare ale mele poate că au pierit, sau poate că nu. Dar acesta nu-i decît un amănunt.

Dacă au pierit, pierderea nu este prea mare ; erau mai mult zeloși decît capabili, și poate că această întîmplare neprevăzută se datorează în mare parte chiar lipsei lor de atenție asupra cuptorului. Dacă n-au pierit, mă îndoiesc că inteligența îi va ajuta să-și explice întreaga întîmplare. Ei vor accepta povestea cu ciclonul. Și dacă, atîta timp cît casa mea nu va putea fi locuită, aș putea fi găzduit într-una din încăperile libere ale locuinței dumitale...

S-a intrerupt și m-a privit.

„Un om capabil să provoace asemenea cataclisme, mă gîndeam eu, nu este un oaspete pe care să-l găzduiești cu plăcere.”

— Poate, i-am răspuns, ridicîndu-mă în picioare, am face mai bine să începem prin a căuta o lopătică ; și l-am condus către rămășițele serei ruinate.

În timp ce făcea baie, am examinat de unul singur întreaga situație. Era limpede că asocierea cu Cavor comporta inconveniente pe care nu le prevăzusem. Neatenția lui, care fusese pe punctul de a despopula globul pămîntesc, putea să provoace ori-cînd alte neplăceri grave. Pe de altă parte, eu-eram tînăr, afacerile mele financiare se aflau într-un mare impas și aveau exact dispoziția necesară pentru a mă arunca în orice aventură, oricît de nesăbuită, dacă prezenta o cît de mică șansă de reușită. În sinea mea, eram convins că trebuia să-mi revină cel puțin jumătate din eventualele profituri. Din fericire, dispuneam de această vilă, după cum am mai explicat, pe un termen de trei ani, fără să fiu responsabil de reparații, iar mobila, cîtă aveam, fusese cumpărată în grabă, și era asigurată, liberă de orice fel de riscuri. În cele din urmă, m-am hotărît să rămîn alături de Cavor și să merg pînă la capăt.

Desigur, aspectul problemei se schimbase considerabil. Nu mă mai îndoiam de loc de posibilitățile uriașe ale acestei substanțe, dar începusem să am îndoieli în privința construirii unor tunuri speciale și brevetării ghetelor-minune.

Ne-am pus imediat pe lucru, pentru reconstruirea laboratorului și pentru continuarea experiențelor noastre. Cînd se referea la modul cum vom fabrica viitoarea substanță, Cavor vorbea acum mai pe înțelesul meu decît o făcuse mai înainte.

— Desigur, va trebui s-o luăm de la început, zise el, cu un fel de veselie pe care nu i-o bănuiam. Desigur, va trebui s-o luăm de la început. S-a ivit o piedică, dar acum lăsăm definitiv la o parte aspectul teoretic. Dacă vom putea evita distrugerea micii noastre planete, o vom face. Dar... trebuie să existe și riscuri ! Trebuie să existe. În astfel de experiențe există totdeauna riscuri ! Și aici, ca om practic, trebuie să intervii dumneata. După părerea mea, cred că am putea s-o fabricăm în formă de fire foarte subțiri. Totuși, încă nu știu... mă gîndesc și la o altă metodă. Deocamdată nu-mi este prea clară. Dar, curios, ea mi-a trecut prin minte în timp ce mă rostogoleam prin noroi, în bătaia vîntului, și eram extrem de nesigur asupra sfîrșitului aventurii noastre ; sînt absolut convins că metoda aceasta ar fi cea mai indicată.

Cu toate că l-am ajutat și eu, am reclădit laboratorul cu oarecare greutate. Erau multe de făcut înainte de a hotărî asupra formei și metodei precise a următoarei tentative. Singura piedică a fost greva celor trei lucrători, care s-au opus ca eu să iau rolul de supraveghetor. Dar după două zile, ne-am înțeles și în această privință.

Mi-e foarte vie în amintire împrejurarea cînd Cavor mi-a împărtășit ideea lui despre construirea sferei. Deși se gîndise la ea și mai înainte, ideea aceasta i-a apărut acum, deodată, în toate amănuntele ei. Ne îndreptam către vila mea, pentru a lua ceaiul, cînd, brusc, își încetă mormăitul. Apoi strigă :

— Asta e ! Asta rezolvă totul ! Un fel de oblon rulant !

— Ce rezolvă ? l-am întrebat.

— Problema spațiului... oriunde ! Pînă la Lună !

— Ce vrei să spui ?

— Ce vreau să spun ? Ei bine... trebuie să fie o sferă ! Asta vreau să spun !

Nu înțelegeam nimic și l-am lăsat cîtva timp să vorbească după bunul lui plac. Nu aveam nici cea mai vagă idee despre problema la care se referea. Dar, după ce și-a băut ceaiul, mi-a explicat.

— Iată, zise el. Ultima dată am pus amestecul de substanțe într-un vas cu deschizătura largă, acoperit cu un capac. Cînd, răcindu-se, cavorita a fost gata, s-a petrecut ceea ce știi : deasupra ei nimic nu mai avea greutate, aerul s-a ridicat într-un vârtej, casa a fost sorbită și ea de acest vârtej, și, dacă nu s-ar fi ridicat și bucata de cavorită, nu știu ce s-ar fi întîmplat ! Dar dacă admitem că bucata de cavorită este complet liberă și nimic n-o împiedică să se urce ?

— Se va ridica într-o clipă !

— Exact. Fără un zgomot mai mare decît o lovitură de tun.

— Dar la ce bun ?

— Mă înalț o dată cu ea !

Am lăsat din mînă ceașca de ceai și l-am privit atent.

— Imaginează-ți o sferă, îmi explică el, suficient de mare pentru a cuprinde doi oameni și bagajul lor... O sferă construită din oțel, căptușită cu sticlă groasă, conținând o rezervă de aer solidificat, hrană concentrată, apă, un aparat de distilat și tot ce-ar mai fi nevoie, și smălțuită, ca să spun așa, pe partea exterioară a oțelului cu...

— Cavorită ?

— Da.

— Și cum vei intra înăuntru ?

— Ca și cum aș umple o gogoasă.

— Mă rog... Totuși, cum ?

— Extrem de simplu. Nu este nevoie decât de o deschidere pneumatică. Bineînțeles, trebuie să aibă funcții complexe ; să fie un fel de valvă, care să permită, eventual, aruncarea unor obiecte în afara sferei, fără prea multă pierdere de aer.

— Ca aparatul lui Jules Verne din *De la pământ la Lună* ?

Dar Cavor nu era cititor al romanelor de ficțiune.

— Încep să înțeleg, am spus eu încet. Vei intra în sferă și te vei închide acolo, cît timp cavorita nu s-a răcit complet. De îndată ce se va răci, devenind astfel impenetrabilă pentru gravitație, vei porni în zbor...

— Pe o linie curbă.

— Vei pleca în linie dreaptă... M-am oprit brusc. Ce va împiedica sfera să călătorească în linie dreaptă prin spațiu, la nesfârșit ? l-am întrebat. Nu știi dacă vei ajunge undeva, și chiar dacă vei ajunge... cum te vei întoarce ?

— M-am gîndit, zise Cavor. Asta voiam să înțeleg cînd am spus că problema e rezolvată. Sfera interioară, de sticlă, din care aerul nu poate ieși, va fi continuă, cu excepția deschizăturii de la intrare ; sfera de oțel poate fi însă alcătuită din secțiuni, fie-

care putînd să se strîngă ca o jaluzeă. Ele pot fi lesne acţionate de nişte arcuiri, deschise şi închise prin curentul electric transmis prin nişte fire de platină, implantate în sticlă. Toate acestea sînt simple probleme de amănunt. Vezi, deci, că, în afară de grosimea ruloarelor, exteriorul de cavorită al sferei va fi împărţit în ferestre sau obloane, cum vrei să le numeşti; ei bine, cînd toate ferestrele sau obloanele vor fi închise, nici lumina, nici căldura, nici gravitaţia, nici un fel de energie radiantă nu va intra în interiorul sferei; după cum spuneai, ea va zbura prin spaţiu în linie dreaptă. Dar deschide o fereastră... închipuie-ţi că una dintre ferestre este deschisă! Atunci, orice corp greu care s-ar întîmpla să fie în direcţia sferei o va atrage.

— M-am aşezat, reflectînd la cele auzite.

— Înţelegi? zise el.

— Oh, înţeleg!

— Practic, vom putea să ne mişcăm prin spaţiu în orice direcţie dorim. Să fim atîrşaşi într-o parte sau într-alta.

— Oh, da. E destul de limpede. Numai că...

— Ei?

— Nu prea înţeleg la ce ne-ar folosi! Doar ca să facem un salt de pe Pămînt şi să ne întoarcem.

— Desigur! Dar, de exemplu, putem să mergem în Lună.

— Şi o dată ajuns acolo, ce vei găsi?

— Vom vedea...! Oh! Gîndeşte-te, cîte lucruri necunoscute!

— Acolo există aer?

— S-ar putea.

Am dat, neîncercător, din cap.

— Ideea este bună, am spus. Ar fi, oricum, o lovitură epocală. Luna! Ştii, pentru început, aş încerca ceva la o scară mai redusă.

— Nici nu poate fi vorba... din cauza dificultății de a ne procura aer solidificat.

— Dar de ce să nu aplicăm ideea confecționării de obloane rulante, obloane de cavorită, în armături masive de oțel, pentru a ridica greutatea ?

— Nu e cazul, insistă el. La urma urmei, o călătorie în spațiul cosmic nu este mult mai dificilă decât o expediție polară. Și doar se găsesc oameni pentru expedițiile la poli...

— Dar nu oameni de afaceri. În afară de aceasta, exploratorii polari sînt plătiți. Și dacă se întîmplă vreo nenorocire, se trimit echipe de salvare. Dar în Lună... Înseamnă să plecăm de pe Pămînt pentru... nimic.

— Să spunem... pentru cercetări.

— Dumneata poți s-o spui... Mă gîndesc că s-ar putea scrie o carte.

— Sînt sigur că acolo vom găsi minerale, zise Cavor.

— De exemplu ?

— O, sulf, minereuri, poate chiar aur ; și, eventual, elemente necunoscute.

— Dar costul transportului ? Nu ești de loc un om practic. Luna se află la un sfert de milion de mile depărtare.

— Cred că nu va costa prea mult să transporti o greutate, oriunde vrei, dacă o închizi într-o cutie de cavorită.

— Nu m-am gîndit la asta. Livrată *franco*¹-cum-părător, nu ?

— Și nici nu trebuie să ne limităm la Lună.

— Adică... ?

— Mai este și Marte... atmosferă limpede, mediu

¹ Termen comercial indicînd că taxele de transport pentru o marfă sau un colet sînt plătite de expeditor.

nou, o plăcută senzație de-a te simți mai ușor. Poate că acolo ne va prii.

— Există aer pe Marte ?

— Da, desigur !

— Vorbești ca și cum te-ai duce într-un sanatoriu. Dar fiindcă veni vorba, cât de departe este Marte ?

— Două sute de milioane de mile, în momentul de față, zise Cavor, foarte degajat. Și treci pe lângă Soare.

Imaginația mea își luă din nou zborul.

„La urma urmei, mi-am spus, ar fi ceva ! Măcar călătoria...”

O perspectivă extraordinară îmi trecu fulgerător prin minte : deodată, ca într-o revelație, am văzut întregul sistem solar străbătut de nave și sfere „de lux” construite din cavorită. „Dreptul de preemțiune” începu să pună stăpânire pe gândurile mele — dreptul de preemițiune interplanetară. Mi-am amintit de vechiul monopol spaniol asupra aurului american. Nu era vorba de una sau două planete, era vorba de toate. Am privit fața rubicondă a lui Cavor și, brusc, imaginația mea a început să salte și să danseze. M-am ridicat în picioare, am început să mă plimb încoace și încolo ; limba mi se dezlegase.

— Încep să înțeleg, am zis eu. Încep să înțeleg. Tranziția de la îndoială până la entuziasm se făcuse într-o fraktură de secundă. Dar este extraordinar ! am strigat. Este teribil ! Nici n-am visat !

Îndată ce a dispărut răceala împotrivirii mele, surescitarea lui reținută își dădu frâu liber. Se sculă și el în picioare și începu să se plimbe prin cameră. Gesticula, ca și mine, vorbind cu glas tare. Arătam ca niște oameni inspirați. *Eram* niște oameni inspirați.

— Vom rezolva totul ! spunea el, răspunzând vreunei dificultăți pe care o descopeream întâmplător.

În curînd vom rezolva totul. Vom începe chiar în seara aceasta proiectarea tiparelor.

— Ba vom începe chiar acum, i-am răspuns eu, și am pornit în grabă către laborator.

În noaptea aceea am fost ca un copil în Țara Minunilor.

Zorile ne-au găsit pe amîndoi lucrînd ; am rămas cu lumina electrică aprinsă chiar și în timpul zilei. Îmi amintesc și azi, cu exactitate, cum arătau schițele (cu umbream și coloram, în timp ce Cavor desena) : mizgălite, făcute în grabă, dar uimitor de corecte. După acea noapte de muncă, am comandat obloanele de oțel și ramele de care aveam nevoie, iar după o săptămînă, planurile sferei de sticlă erau terminate. Am renunțat la conversațiile noastre de după amiază și la toate vechile obiceiuri. Dormeam și mîncam numai atunci cînd foamea sau oboseala nu ne mai lăsau să lucrăm. Entuziasmul nostru i-a molipsit și pe ceilalți trei, ajutoarele noastre, cu toate că nu aveau nici cea mai mică idee de scopul pentru care era construită sfera. Gibbs renunțase chiar să meargă în ritm normal și, preocupat, umbla prin odaie în pas alergător.

Construcția sferei avansa mereu. Au trecut decembrie, ianuarie — mi-am pierdut o zi întreagă, înarmat cu mătura, făcînd cărare prin zăpadă, de la vilă pînă la laborator —, februarie și martie. Pe la sfîrșitul lui martie, sfera era aproape gata. În ianuarie promisem o ladă imensă, într-un vehicul tras de nu mai știu cîți cai ; aveam, deci, și sfera de sticlă, așezată sub macaraua pe care o pregătisem dinainte, pentru a o instala în învelișul de oțel. Toate barele și obloanele carcasei — nu era, de fapt, o carcasă sferică, ci poliedrică, cu un oblon rulant pe fiecare fațetă — sosiseră în februarie, iar partea inferioară o și asamblasem. În martie, cavorita era și ea aproape gata, pasta

metalică trecuse prin primele două faze de fabricare, iar jumătate din ea fusese aplicată pe barele și obloanele de oțel. Execuția urmasese uimitor de fidel liniile primei inspirații a lui Cavor. Când asamblarea sferei a fost terminată, el a propus să îndepărtăm acoperișul și pereții laboratorului provizoriu în care lucrasem și să construim în locul lui un cuptor. Astfel, ultimul stadiu al fabricării, când pasta se încălzea pînă la roșu-închis, într-un curent de helium, urma să fie atins după ce sfera era acoperită cu cavorită.

Venise și timpul să discutăm și să hotărîm ce provizii vom lua : alimente comprimate, diferite alte substanțe concentrate, cilindri de oțel conținînd oxigen de rezervă, un dispozitiv pentru îndepărtarea bioxidului de carbon și a reziduurilor din aer și pentru obținerea oxigenului din peroxidul de sodiu, un condensator de apă și altele. Le văd și acum, adunate într-un colț, vase, rulouri, cutii — niște obiecte obișnuite.

A fost o perioadă încordată, în care aveam prea puțin timp de gîndire. Dar într-o zi, cînd ne apropiam de sfîrșit, m-a cuprins o dispoziție ciudată. Lucrasem toată dimineața la cuptor, și m-am așezat, obosit, lângă comorile noastre. Totul mi se părea sumbru și neverosimil.

— Ia ascultă, Cavor, i-am spus, la urma urmei, ce rost au toate acestea ?

El zîmbi.

— Acum sîntem aproape gata de plecare.

— Luna... am zis eu, dus pe gînduri. Ce te aștepți să găsești ?

Credcam că Luna este o lume moartă.

El ridică din umeri.

— La ce te aștepți ? am repetat eu.

— O să vedem, cînd vom ajunge acolo.

— Crezi că o să ajungem ? l-am întrebat, cu privirea mohorită și nesigură.

— Ești obosit, remarcă el. Ai face mai bine să te plimbi puțin după amiază.

— Nu, i-am spus eu, cu încăpăținare. Am de gând să termin cuptorul.

Așa am și făcut, asigurându-ne o noapte de nesomn.

Nu cred să mai fi avut vreodată o astfel de noapte. Am mai trecut prin momente proaste înainte de eșecurile financiare, dar cel mai prost dintre ele era o dulce somnolență, în comparație cu nesfârșita serie de treziri clinuitoare ale acestei nopți. M-a cuprins deodată o teamă teribilă de ceea ce aveam de gând să întreprindem.

Pentru prima oară mă gindeam la riscurile care ne așteptau. Veneau, asemeni cetelor de spectre care asediaseră cîndva Praga, năpădindu-mă din toate părțile. Ciudățenia întreprinderii noastre, ceea ce avea ea ieșit din comun mă copleșea. Eram ca un om trezit din vise plăcute, la o realitate dintre cele mai oribile. Ședeam întins, cu ochii larg deschiși : sfera parcă devenea din ce în ce mai neclară, mai confuză, Cavor devenea fantastic și ireal, iar intenția noastră îmi părea de-a dreptul nebunească.

M-am dat jos din pat și am început să mă plimb prin odaie. M-am așezat la fereastră și am privit la imensitatea spațiului. Între stele era vidul, bezna nepătrunsă... ! Am încercat să-mi reîmprospătez cele câteva cunoștințe de astronomie căpătate din lecturile mele întimplătoare, dar erau prea vagi pentru a-mi forma vreo idee despre ceea ce eventual ne aștepta.

În cele din urmă, m-am întors în pat și am reușit să prind câteva clipe de somn — de fapt, câteva

clipe de coșmar —, visînd că mă prăbușeam, la nesfîrșit, în prăpăstiile cosmice.

La micul dejun, i-am spus lui Cavor, făcîndu-l să-și caște ochii mari, de mirare :

— Nu viu cu dumneata în sferă ! I-am înfruntat protestele cu o încăpăținare ursuză. Este o nebunie, și nu vreau să viu. Este o idee de-a dreptul nebunească.

Am refuzat să-l urmez în laborator. M-am învîrtit cîțva timp prin căsuța mea, apoi mi-am luat pălăria și bastonul și am plecat singur, fără să știu încotro. Din întîmplare, dimineța era minunată : un vînt calduț, cerul albastru-închis, primele fire verzi de iarbă ale primăverii și o sumedenie de păsări care cîntau. Am mîncat friptură de vacă și am băut bere, într-o cîrciumă mică de lîngă Elham. Cîrciumarul a rămas uimit auzînd observația mea *à propos* de vreme :

— Omul care părăsește lumea, cînd există zile ca acestea, e un nebun !

— La fel spuneam și eu cînd am auzit ! zise cîrciumarul, și mi-am dat seama că vorbea despre un biet om care, găsînd că viața este prea aspră, își tăiasе gîtul.

Mi-am continuat drumul ; gîndurile mele luaseră o altă întorsătură.

După amiază am dormit zdravăn, într-un loc înșorit, după care am mers mai departe, întrenat.

Am ajuns la un han cu aspect primitiv, lîngă Canterbury. Era acoperit cu iederă, iar hangița, o bătrînă îmbrăcată curat, mi-a făcut o impresie bună. Cum aveam destui bani la mine, m-am hotărît să innoptez acolo. Hangița era foarte vorbăreată, și, printre alte amănunte, am aflat că nu fusese niciodată la Londra.

— Cel mai departe am călătorit pînă la Canterbury, zise ea. Nu prea îmi place să hoinăresc.

— Ce-ai zice de o călătorie pînă în Lună ? am întrebat-o.

— Nu mi-au plăcut niciodată baloanele astea, răspunse ea, ca și cînd ar fi fost vorba despre o excursie destul de obișnuită. Nu m-aș urca în balon... pentru nimic în lume !

Răspunsul ei m-a amuzat. După cină, m-am așezat pe o bancă, lîngă ușa hanului, și am stat de vorbă cu doi muncitori despre zidărie, automobile și jocurile de crichet din anul trecut. Luna, ca un corn subțire, albastră și vagă ca un vîrf de munte îndepărtat, cobora către apus, pe urmele soarelui.

A doua zi m-am întors la Cavor.

— Vin cu dumneata, i-am spus. M-am simțit puțin tulburat... asta a fost tot.

A fost singura dată cînd am simțit o îndoială ceva mai serioasă în privința călătoriei pe care aveam de gînd s-o întreprindem. De vină au fost numai nervii ! După aceea, am muncit cu și mai multă atenție, făcînd în fiecare zi o plimbare de o oră. Și, în cele din urmă, truda noastră a ajuns la sfîrșit. Mai răminea să încălzim cuptorul.

IV. ÎN INTERIORUL SFEREI

— Haide, zise Cavor, în timp ce eu ședeam chiar pe marginea deschizăturii, cu un picior înăuntru, și priveam întunericul sferei.

Eram numai noi doi. Se înserase, soarele tocmai apunea, și liniștea amurgului învăluia totul.

Mi-am tras înăuntru și celălalt picior și m-am lăsat să alunec pe sticla netedă, pînă în fundul sferei ; apoi m-am ridicat în picioare, să iau cutiile cu alimente și celclalto bagaje pe care mi le întindea Cavor. În interiorul sferei era cald, termometrul arăta optzeci de grade Fahrenheit și, cum știam că nu vom pierde de loc sau foarte puțin din această temperatură, nu aveam pe noi decît flanele subțiri și pantofi de casă. Luasem, pentru orice eventualitate, o legătură de haine călduroase de lînă și cîteva pături groase. Am așezat, după indicațiile lui Cavor, pachetele, cilindrii de oxigen și celelalte, grămadă, la picioarele mele ; după puțin timp, toate bagajele erau înăuntru. El mai umblă cîteva clipe prin atelierul descoperit, căutînd să vadă dacă uitasem ceva ; apoi intră în sferă. Ținea ceva în mînă.

— Ce ai acolo ? l-am întrebat.

— Nu ți-ai adus nimic de citit ?

— Nu !

— Am uitat să-ți spun. Am anumite incertitudini... Călătoria poate să dureze... Poate săptămîni întregi !

— Dar...

— Vom sta închiși în sferă, fără nici un fel de ocupație.

— Ar fi trebuit să știu...

Cavor privi afară prin deschizătură.

— Iată ! zise el. Este ceva acolo !

— Am timp ?

— Mai avem o oră.

Am privit afară ; era un număr vechi din *Tit-Bitz*, adus probabil de unul dintre ajutoarele noastre. Ceva mai departe, într-un colț, era și un exemplar rupt din *Lloyd's News*. Am intrat din nou în sferă, aducînd aceste exemplare.

— Dumneata ce ți-ai luat ? l-am întrebat.

I-am luat cartea din mână și am citit : William Shakespeare, *Opere*.

El roși ușor.

— Educația mea a fost atît de exclusiv științifică... zise el, ca și cînd s-ar fi scuzat.

— Nu l-ai citit niciodată ?

— Niciodată.

— Cunoștea multe lucruri, înțelegi... într-un mod foarte personal.

— Așa mi s-a spus și mie, zise Cavor.

L-am ajutat să înșurubeze capacul de sticlă în deschizătură, apoi el a apăsă un buton, pentru a închide oblonul corespunzător din exterior. Micul dreptunghi de lumină dispăru. Eram în întuneric.

Un timp, nici unul dintre noi n-a scos o vorbă. Deși sunetele puteau să pătrundă în sferă, nu se auzea absolut nimic. Am observat abia atunci că nu aveam nimic de ce să ne agățăm, cînd se va produce șocul pornirii, și că, neavînd nici un scaun, nu voi putea să mă instalez cît de cît confortabil.

— De ce n-am luat nici un scaun ? l-am întrebat.

— Am avut eu grijă, zise Cavor. Nu vom avea nevoie.

— De ce ?

— Vei vedea, zise el, pe tonul unui om care refuză să dea amănunte.

Am rămas liniștit. Deodată, mi-a trecut prin minte, puternică și limpede, ideea că am comis o nebunie, intrînd în sferă. „Oare acum, m-am întrebat, nu mai am timp să mă răzgîndesc ?” Lumea din afara sferei, știam, mi se va părea rece și neospitalieră — deoarece trăisem săptămîni întregi cu fanteziile lui Cavor —, dar, la urma urmei, va fi la fel de rece ca acel zero absolut, tot atît de neospitalieră ca spațiul vid ? Dacă nu mi-ar fi fost teamă că pot fi socotit laș, cred că nu era nici atunci tîrziu să-l

conving să-mi dea drumul. Dar am șovăit prea mult, am devenit nervos, agitat, și timpul a trecut.

S-a produs o mică zguduitoră, un zgomot, ca și când s-ar fi destupat într-o cameră alăturată o sticlă de șampanie, și un ușor șuierat. Am avut, doar o clipă, senzația unei presiuni enorme, impresia efemeră că picioarele apăsau în jos cu forța a nenumărate tone. Senzația a durat un timp infim, dar m-a determinat să acționez.

— Cavor ! am strigat în întuneric, nervii mei nu mai rezistă... nu cred... M-am oprit. El nu mi-a răspuns nimic. La dracu ! am urlat. Sînt un nebun ! Ce caut aici ? Eu nu mai merg. Cavor. E prea riscant. Vreau să ies afară.

— N-ai să poți, zise el.

— Nu pot ? Vom vedea !

Timp de vreo zece secunde, el nu mai spuse nimic.

— Acum este prea tirziu să ne certăm, Bedford, zise el, ușoara zguduire pe care ai simțit-o a fost pornirea. Acum zburăm, cu iuțeala unui obuz, în prăpastia spațiului cosmic.

— Eu... am început să vorbesc, și apoi mi s-a părut că tot ceea ce se întîmplă nu mai prezintă nici o importanță.

Cîtva timp am fost — cum să spun ? — amețit. Nu mai aveam nimic de spus. Era ca și cum nu cunoscusem niciodată ideea de a părăsi pămîntul. Apoi a intervenit o schimbare neobișnuită în senzațiile mele, ceva de ușurință a corpului, de irealitate. Se adăuga și o senzație ciudată în cap, o stare aproape apoplectică ; simțeam în urechi zvicnetul singelui. Aceste senzații nu s-au micșorat, pe măsura trecerii timpului, dar pînă la urmă m-am obișnuit atît de mult cu ele, încît nu mai resimțeam nici un inconvenient.

Am auzit un țăcănit, și apărură o mică lampă de luminat.

Fața lui Cavor era albă, cum simțeam că este și a mea.

Ne-am privit în tăcere. Întunecimea translucidă a sticlei din spatele lui îl făcea să pară că plutește în gol.

— Ei bine, sîntem închiși aici, am vorbit eu într-un tîrziu.

— Da, zise el, sîntem închiși aici. Nu te mișca, exclamă el, văzînd intenția mea de a face un gest. Lasă-ți mușchii relaxați, ca și cum ai fi în pat. Sîntem într-un mic univers, numai al nostru. Privește aceste obiecte !

Îmi arată cutiile și pachetele care fuseseră așezate pe pături, în partea de jos a sferei. Acum le vedeam plutind la aproape jumătate de metru de peretele sferic. Apoi mi-am dat seama, după umbră, că nici Cavor nu se mai sprijinea de sticlă. Am întins mîna în spate și am constatat că și eu eram suspendat în spațiu, fără să ating peretele.

N-am tipat și n-am făcut nici o mișcare, dar m-a cuprins frica. Era ca și cum eram ridicat și ținut de ceva, fără să știu anume de ce. Era de ajuns să ating cu mîna peretele de sticlă, ca să mă mișc cu repeziciune. Am înțeles ce se întîmplase, dar fără să-mi dispară frica. Eram despărțit de orice gravitate exterioară — numai atracția obiectelor din interiorul sferei mai avea efect. Tot ceea ce nu era fixat de sticlă cădea — încet, din cauza ușurinței corpurilor noastre — spre centrul de gravitate al micului nostru univers, care părea să fie undeva spre mijlocul sferei, dar ceva mai aproape de mine, care eram mai greu decît Cavor.

— Trebuie să ne răsucim, zise Cavor, și să plutim spate în spate, cu obiectele astea între noi.

Plutirea liberă în spațiu era cea mai stranie senzație care se poate închipui, mai întâi oribilă, apoi, cînd oroarea a dispărut, o senzație întru nimic neplăcută, extrem de odihnitoare. Dintre senzațiile pe care le cunoșteam de pe pămînt, se asemana cel mai mult cu aceea pe care ți-o dă odihna pe un pat de puf, moale și gros. Dar cu o detașare și o independență totală. N-o prevăzusem. Mă așteptasem la o pornire însoțită de o zguduire violentă, apoi la o senzație amețitoare de viteză. În locul lor, mă simțeam ca lipsit de trup. Nu semăna cu începutul unei călătorii; era ca începutul unui vis.

V. CĂLĂTORIA SPRE LUNĂ

Apoi Cavor a stins lumina. Spunea că nu aveam prea multă rezervă de energie și trebuia să facem economie, pentru citit. Un timp — nu știu dacă a fost lung sau scurt —, am rămas într-un întuneric complet.

Din acest gol mi-a venit pe buze o întrebare.

— Cum zburăm? l-am întrebat. În ce direcție?

— Ne îndepărtăm de Pămînt pe o tangentă și, deoarece Luna este aproape de-al treilea pătrar, ne îndreptăm undeva spre ea. Am să deschid un oblon...

Se auzi un țâcănit și, brusc, se deschise o fereastră în carapacea sferei. Cerul de afară era tot atît de negru ca și întunericul din sferă, dar cadrul terestrei era presărat de o infinitate de stele.

Cei care au privit numai de pe pămînt cerul înstelat nu-și pot închipui cum arată atunci cînd este înlăturat vîlul pe jumătate luminos al atmosferei.

Stelele pe care le vedem de pe pământ sînt doar rarii supraviețuitori ale căror raze reușesc să pătrundă prin atmosfera noastră cețoasă. Dar acum puteam să-mi dau seama, în sfîrșit, ce însemnau mulțimile cerești! Aveam să întîlnesc lucruri și mai ciudate, dar acest cer lipsit de aer, înțesat de stele... Cred că este ultima priveliște pe care o voi uita vreodată.

Mica fereastră se închise, cu un țcănit, o alta de lîngă ea se deschise și se închise fulgerător, apoi se deschise a treia, și, pentru o clipă, a trebuit să-mi închid ochii, din cauza strălucirii orbitoare a Lunii în descreștere.

Am fost nevoit să privesc, pe rînd, la Cavor și la obiectele luminate din jurul meu, pentru a-mi obișnui ochii din nou cu lumina, înainte de a-i putea întoarce către palida strălucire lunară.

Au fost deschise, pentru ca gravitația Lunii să poată acționa asupra tuturor obiectelor din sferă, patru ferestre. Acum nu mai pluteam liber în spațiu, picioarele mi se așezaseră pe sticlă, în direcția Lunii. Păturile și cutiile de provizii au alunecat, de asemeni, în jos, pe sticlă și s-au oprit astfel încît ne acopereau o parte din perspectivă. Desigur, privind spre Lună, mi se părea că priveam „în jos”. Pe Pămînt, „jos” înseamnă spre sol, în direcția în care cad toate lucrurile, iar „sus” înseamnă direcția opusă. Acum, atracția gravitației acționa dinspre Lună și, după cîte știam, Pămîntul trebuia să fie, dimpotrivă, deasupra capului. Iar atunci cînd toate obloanele de cavorită erau închise, „jos” însemna spre centrul sferei, iar „sus”, spre exterior.

La fel de ciudat era și faptul, neobișnuit pe Pămînt, că lumina bătea de jos în sus. Pe Pămînt, lumina cade de sus sau picziș, dar în sferă ea venea

de sub picioarele noastre și, pentru a urmări umbrele, trebuia să privim în sus.

La început, am încercat un fel de ameteală, stînd sprijinit doar de o bucată de sticlă și privind în jos, spre Lună, peste sute de mii de mile de spațiu vid. Dar ameteala îmi trecu foarte repede. Și, apoi, ce priveliște splendidă !

Cititorul și-ar putea-o închipui mai bine dacă ar sta întins pe pămînt, într-o noapte caldă de vară, și ar privi, printre picioarele ridicate, spre lună ; dar pentru vreun motiv oarecare — probabil că absența atmosferei o făcea mult mai luminoasă —, Luna văzută din sfera noastră părea mult mai mare decît de pe Pămînt. Se vedeau extrem de clar cele mai mici amănunte de pe suprafața ei. Și, deoarece între noi nu se interpunea o atmosferă, conturul ei era strălucitor și precis ; nu avea în jur nici o strălucire sau halo ¹, iar stelele, risipite pe toată bolta, îi ajungeau chiar pînă la margine, punctînd conturul părții luminate. Și, în timp ce ședeam privind printre picioarele mele la Lună, senzația de imposibil care mă cuprinsese în clipa plecării se întoarse din nou asupra mea, cu o forță înzecită.

— Cavor, am spus, e ceva ciudat. Companiile pe care aveam de gînd să le înființăm și tot ceea ce discutam despre minereuri...

— Ei bine ?

— Mi se par cu totul imposibile.

— Poate, zise Cavor, dar îți va trece.

— Parcă totul s-a întors pe dos. Chiar și asta... Deocamdată am impresia că nici n-a existat vreodată lumea pămîntească.

¹ Cerc luminos, care apare, în anumite condiții atmosferice, în jurul soarelui sau al lunii.

— S-ar putea ca exemplarul acesta din *Lloyd's News* să-ți fie de folos.

Am privit o clipă ziarul, apoi, ridicându-l deasupra capului, am constatat că puteam citi cu ușurință. Am dat peste o coloană de mică publicitate. Am citit: „Domn cu oarecare avere personală se oferă să dea bani cu împrunuit”. Îl cunoșteam pe acest domn. Un excentric voia să vîndă cu 5 lire o bicicletă „Cutaway”, complet nouă, în valoare de 15 lire. O doamnă scăpătată hotărîse să se despartă, pe un preț de sacrificiu, de cîteva cuțite și furculițe pentru pește, „un dar de nuntă”. Fără îndoială, chiar în timp ce eu citeam ziarul, vreun amator examina cu atenție cuțitele și furculițele, un altul mergea triumfător pe bicicleta „Cutaway”, și un al treilea se adresa cu încredere domnului binevoitor, cu oarecare avere personală. Am izbucnit în rîs și am aruncat ziarul.

— Oare de pe Pămînt sfera noastră este vizibilă ? l-am întrebat pe Cavor.

— De ce ?

— Cunosc pe cineva... care se interesează de astronomie. Mă gîndeam că ar fi interesant dacă... prietenul meu... ar privi din întîmplare printr-un telescop și ne-ar vedea.

— Pentru ca să vadă mărimea unui asemenea punct infim, ar avea nevoie de cel mai puternic telescop de pe Pămînt.

Am privit cîtva timp în tăcere spre Lună.

— Acolo există totuși o lume, am spus eu. Îți dai seama mult mai bine ca de pe Pămînt. Poate oameni...

— Oameni ! exclamă el. Nu ! În nici un caz ! Gîndește-te că ești un fel de călător ultraaretic, care explorează ținuturile pustii ale spațiului. Privește-o ! arată el cu mîna spre albul strălucitor de dedesubt.

Este moartă... moartă! Vulcani uriași, stinși, deșerturi de lavă, întinderi involburate de zăpadă, de bioxid de carbon înghețat sau de aer înghețat, și pretutindeni urmele alunecărilor de teren, falii, crăpături și prăpăstii. Nu mai există nici o mișcare. Oamenii observă acest satelit, sistematic, cu telescoapele, de peste două sute de ani. Ce schimbări crezi că au constatat?

— Nici una.

— Au descoperit două certe alunecări de teren, o nouă, dar nesigură crăpătură a scoarței și o schimbare de culoare, vagă și periodică. Atît.

— Nu credeam că au descoperit nici măcar atît...

— Oh, ba da. Dar cît privește oamenii... Deoarece a venit vorba, care sînt dimensiunile celui mai mic obiect care s-ar putea distinge pe suprafața Lunii, cu cel mai puternic telescop? O biserică de dimensiuni obișnuite. Desigur că s-ar vedea orice oraș, clădiri sau orice alte construcții ale oamenilor. S-ar putea ca acolo să existe insecte, ceva în genul furnicilor, de exemplu, care în timpul nopții lunare s-ar ascunde în adăposturi adînci. Sau vreun nou gen de ființe, fără corespondent pe Pămînt. Aceasta este ipoteza cea mai probabilă, în cazul cînd în Lună există viață. Gîndește-te cît de diferite sînt condițiile. Viața trebuie să se adapteze unor zile, fiecare cît paisprezece zile pămîntești; soarele strălucitor și cerul fără nici un nor, timp de paisprezece zile, apoi o noapte tot atît de lungă, din ce în ce mai geroasă, sub stelele reci și aspre. În timpul nopții probabil că frigul ajunge la extrem, pînă la zero absolut, 273 grade centigrade sub punctul de înghețare al apei de pe Pămînt. În acest timp, orice corp viu trebuie să hiberneze... și să se trezească din nou, în fiecare zi. Rămase puțin pe gînduri. Poți să-ți imaginezi niște ființe în formă de viermi, zise

el, hrănindu-se cu aer solid, la fel cum rîmele mănîncă pămînt, sau nişte monştri cu pielea groasă...

— Ascultă, l-am întrerupt, de ce nu ne-am luat şi o armă ?

El nu-mi răspunse la întrebare.

— Nu, încheie el, trebuie să ajungem acolo. Vom vedea după ce vom ajunge.

Amintindu-mi un gînd uitat, i-am spus :

— Dar, desigur, trebuie să existe minereuri, oricare ar fi condiţiile !

El îmi comunică, însă, că voia să schimbe puţin direcţia, lăsînd ca Pămîntul să-şi exercite atracţia asupra noastră, pentru cîteva clipe. Avea de gînd să deschidă un oblon, timp de treizeci de secunde, în partea dinspre Pămînt. M-a avertizat că mă voi răsturna cu capul în jos şi m-a sfătuit să mă sprijin cu mîinile de peretele de sticlă, pentru a-mi uşura căderea. Am făcut după cum mi-a spus, şi mi-am proptit zdravăn picioarele de baloturile cu cutii de alimente şi cilindri de aer, pentru a le împiedica să cadă peste mine. Apoi, cu un ţăcănit, fereastra s-a deschis. Am căzut greoi pe mîini, cu faţa în jos, şi, pentru o clipă, printre degetele mele negre şi întinse am văzut-o pe mama noastră. Terra — o planetă, pe cerul care se întindea în jos.

Eram încă foarte aproape — Cavor mi-a spus că distanţa probabilă era de opt sute de mîle —, şi imensul disc terestru acoperea tot cerul. Dar se vedea limpede că planeta avea forma unui glob. Partea care se afla chiar dedesubtul nostru era vagă şi crepusculară, dar, către apus, întinderea vastă şi cenuşie a Atlanticului strălucea ca argintul topit sub lumina zilei, care se îndepărta. Mi s-a părut că recunosc coasta Franţei şi a Spaniei, acoperită de nori, şi sudul Angliei, apoi, cu un ţăcănit, oblonul s-a

închis la loc și, într-o stare de confuzie extraordinară, m-am trezit lunecînd încet pe suprafața netedă a sticlei.

Cînd, în cele din urmă, s-a făcut din nou ordine în mintea mea, mi s-a părut în afara oricărui dubiu că Luna era „jos“, sub picioarele mele, și că Pămîntul se afla undeva departe, la nivelul orizontului, Pămîntul, care pentru mine și pentru semenii mei fusese întotdeauna „jos“, încă de la începutul începuturilor.

Din cauză că greutatea noastră era practic anihilată, mișcările ne cereau atît de puțin efort, îndeplineam atît de lesne tot ceea ce voiam să facem, încît necesitatea de a minca nu s-a produs timp de aproape șase ore (după cronometrul lui Cavor) de la plecarea noastră. Am rămas uluit aflînd că a trecut atîta timp. Chiar și după aceea, am mîncat extrem de puțin. Examinînd aparatul de absorbție a bioxidului de carbon, Cavor a declarat că pînă atunci consumasem o cantitate foarte mică de oxigen. Întrucît conversația noastră era deocamdată epuizată și nu mai aveam nimic altceva de făcut, ne-am lăsat pradă unei toropeli ciudate și, întinzînd păturile pe fundul sferei, astfel încît să astupe cea mai mare parte a luminii lunare, ne-am urat unul altuia noapte bună și am adormit aproape imediat.

Și astfel, dormind, stînd uneori de vorbă sau citind, alteori mîncînd, deși fără nici un fel de poftă ¹,

¹ Este curios că, în timp ce ne aflam în sferă, nu am simțit nici cea mai mică dorință de a minca și n-am simțit lipsa mîncării nici atunci cînd ne abțineam. La început am mîncat cam în silă, apoi am postit de-a binelea. N-am consumat în total nici a douăzecea parte din comprimatele alimentare pe care le luasem cu noi. Cantitatea de bioxid de carbon pe care am exhalat-o a fost, de asemenea, neobișnuit de scăzută; mi-e cu neputință să determin cauzele respective (n.a.).

dar rămînînd de cele mai multe ori într-un fel de liniște, care nu era nici trezie, dar nici somn, am trecut printr-o perioadă de timp fără noapte sau zi, căzînd în tăcere, ușor, cu repeziciune spre Lună.

VI. COBORÎREA PE LUNĂ

Îmi amintesc că într-o zi Cavor a deschis deodată șase dintre obloanele sferei ; lumina m-a orbit și am început să strig la el. Tot cadrul vizual era acoperit de Lună, un paloș formidabil de auroră albă, cu muchia știrbită de dungi întunecoase, un țărîm crescînd dintr-un reflux de întuneric, cu pante și piscuri înălțate în lumina soarelui. Cititorul a văzut, sînt sigur, desene sau fotografii ale Lunii, astfel încît nu este nevoie să mai descriu trăsăturile generale ale acestei priveliști, cu lanțuri muntoase, inelare, mai uriașe decît orice munți tereștri, cu creste strălucind sub lumina soarelui, cu umbre aspre și adînci. Șesurile cenușii și neregulate, piscurile, dealurile, cratele treceau prin toată gama dintre lumină și întuneric, de la lumina orbitoare pînă la misterul atotcuprinzător al beznei. Deasupra acestei lumi zburam noi, la numai o sută de mile depărtare de crestele munților. Puteam acum să distingem ceea ce nici un ochi omenesc nu mai văzuse vreodată : sub strălucirea zilei, contururile tăioase ale stîncilor și ale rîpilor de pe șesuri, sau fundul craterelor deveneau cenușii și nedeslușite, acoperite de o ceață tot mai deasă ; albul suprafețelor luminate, întrerupt de ridicături și pete, se strîmta pe alocuri și dispărea ;

ici și colo apăreau porțiuni ciudate, de culoare brună și măslinie, care se întindeau sub ochii noștri.

Aveam, însă, foarte puțin timp să privim aceste detalii. Ajunsesem în clipa cea mai primejdioasă a călătoriei noastre. Trebuia să ne apropiem cât mai mult de Lună ; în timp ce treceam pe lângă ea, trebuia să reducem viteza și să așteptăm momentul cînd vom putea coborî pe suprafața ei. Pentru Cavor, începuse o perioadă de intensă activitate ; pentru mine, a fost o inactivitate plină de neliniște. Trebuia să mă feresc mereu din drumul lui. El sărea prin sferă în toate direcțiile, dînd dovada unei agilități care ar fi părut imposibilă pe Pămînt. Ultimele ore ale zborului și le-a petrecut deschizînd și închizînd ferestrele de cavorită, făcînd calcule, consultîndu-și cronometrul, la lumina lămpii.

O bună bucată de timp am stat cu toate ferestrele închise, izbindu-ne unul de altul, suspendați în liniște și întuneric.

Apoi el a bîjbîit după butoanele obloanelor și, deodată, s-au deschis patru ferestre. M-am clătinat și mi-am acoperit ochii, copleșit, ars și orbit de neobișnuita strălucire a soarelui de dedesubt. Apoi obloanele s-au reînchis, lăsîndu-mă buimac în întunericul care îmi apăsa ochii. Am plutit din nou într-o tăcere neagră, fără de margini.

La un moment dat, Cavor a aprins lumina electrică și mi-a spus că hotărîse să lege toate bagajele la un loc, înfășurîndu-le în pături, pentru a le apăra de izbitura din momentul opririi. Am început să lucrăm cu ferestrele închise, deoarece în felul acesta obiectele se îngrămădeau singure în centrul sferei. Era o treabă cu totul neobișnuită : doi oameni, plutind liber într-un spațiu sferic, împachetînd și legînd cu sfoară. Vi-i puteți închipui ? Nu exista nici

„sus“; nici „jos“, și orice gest provoca mișcări neașteptate. Cea mai mică acțiune a lui Cavor mă împingea în peretele de sticlă; apoi dădeam din picior, inutil, în gol. Lumina lămpii electrice era când deasupra capului, când sub picioare. Picioarele lui Cavor îmi zburau prin fața ochilor, apoi ne împiedicam unul de celălalt. Dar, în cele din urmă, toate obiectele au fost legate strâns laolaltă, într-un balot mare, cu excepția a două pături, confecționate ca niște pelerine, în care trebuia să ne înfășurăm.

Cînd, pentru o clipă, Cavor a deschis o fereastră înspre Lună, am văzut că ne îndreptăm spre un crater central uriaș, înconjurat de un grup de cratere mai mici. Cavor ridică din nou obloanele în partea Soarelui, fierbinte și orbitor. Cred că se folosea de atracția Soarelui ca de o frînă.

— Acoperă-te cu o pătură, îmi strigă el, îndepărându-se de mine.

În prima clipă n-am înțeles, apoi am tras pătura de sub picioare și m-am înfășurat în ea, acoperindu-mi și capul, și ochii. Brusc, Cavor închise obloanele, deschise din nou unul singur și îl închise; apoi se porni să le deschidă pe toate deodată, pentru a le pune la adăpost în rulourile lor de oțel. Se produse o izbitură, și am început să ne rostogolim de colo-colo, lovindu-ne de peretele de sticlă sau de balotul cu bagaje și ținindu-ne strîns unul pe altul; afară, țîșnea din toate părțile o substanță albă, ca și cum ne-am fi rostogolit pe o pantă de zăpadă...

Ne rostogoleam, ne apucam unul de altul, ne izbeam, parcă la nesfîrșit...

O izbitură surdă, și m-am pomenit pe jumătate îngropat sub balotul bagajelor noastre; după cîteva clipe de liniște, l-am auzit pe Cavor gîfîind și mormăind, apoi zăngănitul unui oblon în ruloul lui. M-am încordat, am împins balotul cu bagaje și am

ieșit de sub el. Ferestrele deschise se vedeau ca niște cadre negre presărate cu stele.

Eram încă vii și ne aflam în întunericul de lângă peretele marelui crater, în care căzusem.

Răsuflam istoviți, pipăindu-ne vînătăile de pe picioare. Nici unul dintre noi amîndoi nu se așteptase să fim atît de rău loviți. M-am ridicat cu greu în picioare.

— Și acum, am spus eu, să admirăm priveliștea de pe Lună ! Dar... este teribil de întuneric, Cavor !

Sticla era aburită și, în timp ce vorbeam, o ștergeam cu pătura.

— Mai avem cam o jumătate de oră pînă se face ziuă, zise Cavor. Trebuie să așteptăm.

Nu reușeam să deslușesc absolut nimic. Dacă am fi fost închiși într-o sferă de oțel, am fi văzut la fel. Ștergînd cu pătura, nu făceam decît să mîzgălesc sticla ; ea redevenea imediat opacă, din cauza umezelei care se condensa, amestecată cu tot mai multe scame de la pătură. Desigur, n-ar fi trebuit să mă folosesc de pătură. În eforturile mele de a șterge geamul, am alunecat pe suprafața umedă și m-am izbit cu bărbia de un cilindru de oxigen, care ieșea afară din balot.

Totul era exasperant și absurd. Sosisem pe Lună, în mijlocul unor minuni necunoscute, și nu vedeam decît peretele cenușiu și aburit al sferei în care călătorisem !

— La dracu, am strigat eu, mai bine rămîneam acasă ! și m-am așezat pe balot, tremurînd și înfășurîndu-mă mai strîns în pătură.

Deodată, umezeala se transformă în ace și flori de gheață.

— Poți să ajungi pînă la radiatorul electric ? zise Cavor. Da... butonul acela negru. Altfel, vom degera.

N-am așteptat să-mi spună de două ori.

— Și acum, l-am întrebat, ce avem de făcut ?

— Să așteptăm, zise el.

— Să așteptăm ?

— Desigur. Să așteptăm pînă cînd aerul nostru se va încălzi din nou, și peretele de sticlă se va limpezi. Pînă atunci nu putem face nimic. Pe Lună este încă noapte... trebuie să așteptăm pînă se face ziuă. Pînă atunci, nu ți-e foame ?

Nu i-am răspuns și am continuat să stau pe balot, iritat. Mi-am întors cu greu privirea de la enigma încețoșată a geamului și l-am privit pe Cavor în față.

— Da, am spus, mi-e foame. Mă simt foarte dezamăgit. Sperasem... nu știu ce anume... dar în nici un caz asta.

Mi-am adunat tot calmul și, învelindu-mă cu pătura, m-am așezat din nou pe balot și mi-am început prima masă pe Lună. Nu-mi amintesc dacă am terminat-o. Curînd, peretele de sticlă a început să se limpezească, întîi pe porțiuni mici, apoi din ce în ce mai mari, pînă cînd valul cețos care ne ascunsese lumea lunară s-a ridicat dinaintea ochilor noștri.

Am contemplat atunci peisajul lunar.

Așa cum l-am văzut la început, era din cele mai sălbatice și mai triste. Ne aflam într-un imens amfiteatru, o vastă cîmpie circulară, care alcătuia fundul craterului uriaș. Pereții săi ne închideau de pretutindeni, ca niște faleze înalte. Lumina Soarelui, nevăzut, cădea asupra lor dinspre apus, atingînd iusăși baza lor, și lăsa să se vadă un haos de stînci brune și cenușii, mărginite ici și colo de taluzuri și de crăpături pline de zăpadă.

Vedeam pînă la o distanță de 12 mile ; dar nici o atmosferă nu micșora claritatea minuțioasă a detaliilor în care apărea această scenă. Toate suprafețele se desenuau limpezi și strălucitoare, pe un fond de

întunecime înstelată, care părea ochilor noștri pă-mintești mai curînd o perdea de catifea presărată cu paiete, decît vasta întindere a cerului.

Faleza orientală n-a fost la început decît o simplă lizieră întunecată a cerului semănat cu stele. Nici o nuanță trandafirie, nici o paloare născîndă nu anunțau venirea zilei. Numai lumina zodiacală, ca o brumă imensă și luminoasă, în formă de con cu vîrfîl îndreptat către splendoarea Luceafărului, ne-a avertizat de apropierea iminentă a Soarelui.

Lumina era reflectată în întregime de falezele apusene. Zăream o vastă cîmpie ondulată, glacială și cenușie, de un cenușiu care devenea din ce în ce mai închis către răsărit, unindu-se cu tenebrele de la adăpostul falezei. Zăream nenumărate cuburi cenușii și rotunjite, protuberanțe enorme și fantastice, valuri dintr-o substanță asemănătoare zăpezii, întinzîndu-se, din creastă în creastă, pînă la îndepărtata zonă de întuneric, dîndu-ne primul indiciu despre distanța care ne despărțea de peretele craterului. Aceste imense protuberanțe păreau făcute din zăpadă, și așa am crezut și eu atunci. Dar nu... erau munți și mase de aer înghețat!

Așa ne-a apărut Luna la început; apoi deodată, cu repeziciune, a venit, uluitoare, ziua lunară.

Razele soarelui coborîră în josul falezei, luminară forme îngrămădite la baza ei și începură să înainteze către noi cu pași de uriaș. Faleza îndepărtată părea că se mișcă și freamătă și, la atingerea razelor de lumină, un nor de aburi cenușii se revărsă în sus, din fundul craterului — vîrtejuri, rafale și involburări prelungi de nori cenușii, din ce în ce mai groși, mai întinși și mai deși —, pînă cînd, în cele din urmă, întregul șes dinspre apus aburea ca o batistă udă ținută deasupra focului, iar înălțimile nu mai erau decît o lumină refractată.

— Există atmosferă, zise Cavor, trebuie să existe... altfel nu s-ar ridica aburii... la simpla atingere a unei raze de soare. Și atît de repede... Se uită în sus. Privește !

— Ce ?

— Pe cer. Iată, pe bolta întunecată a cerului... o mică pată albastră ! Stelele par mai mari, cele mici și toate nebuloasele vagi pe care le-am văzut din spațiul vid... au dispărut !

Ziua se apropia cu repeziciune, neîncetat. Vîrfurile cenușii erau cuprinse, unul după altul, de lumină și se transformau într-un alb intens, vaporos. Apoi către apus nu s-a mai văzut decît un nor suitor de ceață, o înaintare tumultuoasă, o aglomerare de pîclă deasă. Faleza îndepărtată se îndepărtase și mai mult, se estompa și își schimba înfățișarea, ca luată de un vârtej, scufundîndu-se și dispărînd, în cele din urmă, în mijlocul învălmășelii generale.

Șuvoiul se apropia mereu, venind tot atît de repede ca umbra unui nor gonit de vîntul de sud-vest. În jurul nostru se ridica o ceață subțire, parcă anunțînd ceva.

Cavor mă apucă de braț.

— Ce-i ? l-am întrebat.

— Privește ! Răsăritul soarelui ! Soarele !

Mă întoarse și-mi arătă creasta falezei dinspre răsărit, clară prin ceața care plutea în jurul nostru, dar mai luminată cu o nuanță decît întunecimea cerului. Deasupra falezei țîșneau niște forme ciudate, roșiatice — niște limbi de flăcări stacojii, care se răsuceau și dansau. Mi-am închipuit că trebuie să fie spirale de vaporii care se înălțau în lumină, formînd limbi de foc proiectate pe cer, dar de fapt erau protuberanțe solare, coroana de foc a soarelui, întotdeauna ascunsă ochilor omenești de vîlul atmosferei noastre.

Și apoi — soarele !

Treptat, inevitabil, apăru o linie luminoasă — o muchie subțire, de o strălucire insuportabilă, care se curbă încet, deveni un arc, deveni un semicerc incandescent, azvîrlind spre noi, ca niște sulite, razele de căldură.

Am simțit că razele îmi străpung ochii ! Am scos un strigăt și m-am întors, orbit, bijbiind după pătura de lingă balot.

O dată cu incandescența soarelui, se auzi un sunet, primul sunet care ajungea la noi din afară, de cînd părăsisem Pămîntul ; era un șuierat, un foșnet, dira sonoră lăsată de mantia aeriană a zilei care înainta. Și, o dată cu sunetul și cu lumina, sfera se clătină și, orbiți de lumină, ne-am clătinat și noi, izbindu-ne unul de celălalt. Sfera se mișcă din nou, iar șuieratul deveni mai puternic. Închisesem, fără să vreau, ochii ; făceam efortări neîndeminatice ca să-mi acopăr capul cu pătura, cînd zguduitura mă trînti pe jos. Am căzut peste balot și, deschizînd ochii, am văzut pentru o clipă aerul din afara peretelui nostru de sticlă. Se agita și clocotea ca zăpada în care s-a înfipt o vergea înroșită în foc. Aerul solid devenise deodată, la atingerea razelor de soare, o pastă, un noroi, un lichid vîscos, care șuiera și clocotea, trecînd în stare gazoasă.

Sfera se răsuci și mai violent, iar noi am rămas încheștați unul de altul. După o clipă, sfera s-a răsucit din nou. Ne-am rostogolit de cîteva ori, apoi m-am trezit în patru labe. Aurora lunară pusese stăpînire pe noi. Voia să ne arate ce putea să facă Luna cu noi, doi bieți oameni.

Am privit din nou afară : nori de aburi, zăpadă pe jumătate topită, care se surpa, aluneca și cădea. Ne rostogoleam în întinerie. Cavor își înfipsea genunchii în pieptul meu. Apoi el trecu pe lingă mine,

ca în zbor, și pentru o clipă am rămas întins, fără să mai pot respira, cu fața în sus. Se părea că o cantitate imensă din substanța care se topea se surpase peste noi, ne îngropase, și acum se subția și clocotea în jurul nostru. Sus, deasupra peretelui de sticlă, dansau o sumedenie de bășici. L-am auzit pe Cavor scoțind un strigăt slab.

O avalanșă uriașă de aer care se topea ne cuprinsese și ne-am rostogolit în jos, înjurînd de mama focului, pe o pantă, din ce în ce mai repede, izbindu-ne de crăpături și ridicături, mereu mai repede spre apus, în tumultul clocotitor și incandescent al dimineții lunare.

Am continuat să ne răsucim, încheștați unul de celălalt, aruncați de colo pînă colo ; balotul de bagaje ne izbea din toate părțile. Ne ciocneam, ne apucam, eram aruncați în lături, capetele ni se izbeau, și întregul univers izbucnea în săgeți și stele de foc ! Pe Pămînt ne-am fi zdrobit unul de altul de zece ori, dar pe Lună, din fericire pentru noi, greutatea noastră se redusese la o șesime, așa încît cădeam destul de domol. Îmi amintesc de o senzație de greață cumplită, de parcă mi s-ar fi răsucit creierul în teastă, și apoi...

Am simțit că umblă cineva la obrazul meu ; atingeri ușoare îmi supărau urechile. Apoi am descoperit că strălucirea priveliștii din jur era atenuată de niște ochelari albaștri. Cavor era aplecat deasupra mea, și îi vedeam fața răsturnată, cu ochii apărați, de asemenea, în dosul ochelarilor colorați. Îi auzeam respirația ; buzele îi sîngerau de pe urma unei lovituri.

— Te simți mai bine ? întrebă el, ștergîndu-și singele cu dosul mîinii.

O clipă, mi s-a părut că totul se învîrtește cu mine, dar nu era decît efectul amețelii. Cavor în-

chisese cîteva obloane, să mă apere de lumina directă a soarelui. În jurul sferei, strălucirca ajunsese la maximum.

— Dumnezeu! am rostit eu, cu greutate. Dar asta...

M-am ridicat puțin, să privesc afară. Domnea o lumină orbitoare, o schimbare totală față de întunericul mohorit al primelor noastre impresii.

— Am stat mult timp în nesimțire ? am întrebat.

— Nu știu... cronometrul mi s-a spart. O bună bucată de timp... Dragul meu prieten ! Mi-a fost teamă...

Am rămas întins, ca să-mi revin. Pe fața lui Cavor se citeau încă urmele evidente ale emoției. Un timp am tăcut. Mi-am trecut mina, cercetător, peste locurile unde promisem lovituri ; mi-am examinat și fața, căutînd semnele leziunilor. Dosul palmei drepte suferise cel mai mult și avea pielea jupuită. Fruntea îmi era învinețită și însîngerată. Cavor îmi întinse o cană cu o băutură răcoritoare — nu mai știu cum se numea —, pe care o adusese printre provizii. După cîtva timp, m-am simțit ceva mai bine. Am încercat să-mi mișc cu grijă mîinile și picioarele. Apoi am reușit să vorbesc.

— N-ar fi trebuit să se întîmple, am zis eu, ca și cum n-aș fi făcut nici o pauză.

— Nu. n-ar fi trebuit, răspunse Cavor. Rămase pe gînduri, cu mîinile atîrnate pe genunchi. Privi afară, apoi se întoarse spre mine. Doamne slinte ! zise el. Nu !

— Ce s-a întîmplat ? l-am întrebat, după un răstimp. Am sărit la tropice ?

— A fost exact cum m-am așteptat. Aerul s-a evaporat. Dacă este într-adevăr aer. În orice caz, s-a evaporat și s-a ivit suprafața Lunii. Ne aflăm pe un

banc de stinci. Ici și colo se vede solul gol ; un sol cam ciudat.

A considerat că nu mai era nevoie să-mi explice. Mi-a ajutat să mă ridic într-o rînă. Și am putut să văd totul cu ochii mei.

VII. O DIMINEAȚĂ LUNARĂ

Aspectul aspru, nemilosul alb și negru al peisajului, dispăruse în întregime. Strălucirea soarelui căpătase o ușoară nuanță de chihlimbar ; umbrele de pe peretelo craterului erau de un purpuriu închis. Spre răsărit, un nor întunecat de ceață continua să se tîrască, ascunzîndu-se de lumina soarelui, dar spre apus cerul era albastru și limpede. Am început să-mi dau seama de timpul cît fusesem în nesimțire.

În jurul nostru nu mai era vid. Se formase o atmosferă. Relieful se contura mai precis, căpătase siguranță și varietate ; în afară de cîteva spații acoperite ici și colo de o pătură albă — care nu mai era aer solid, ci zăpadă —, aspectul arctic dispăruse cu totul. Spații întinse, roșcate, de pămînt gol și accidentat se întindeau pretutindeni, sub strălucirea soarelui. Pe alocuri, la marginea grămezilor de zăpadă, se formau mici băltoace efemere și șuvițe de apă, singurele lucruri care se mișcau în această pustietate deplină. Lumina soarelui inunda cele două treimi superioare ale sferei, amintindu-ne atmosfera miezului de vară, dar, cum sfera se așezase pe o grămadă de zăpadă, picioarele ne erau în umbră.

Răspîndite pe poviș și scoase în evidență de umbrele pe care le aruncau pe fișule albe de zăpadă

netopită, se vedeau niște forme asemănătoare unor bețișoare de lemn — uscate, răsucite, de aceeași nuanță ruginie ca și stinca pe care erau presărate. Privirea ți se oprea fără voie asupra lor. Lemn ! Într-o lume lipsită de viață ? Apoi, pe măsură ce ochii mi se obișnuiau cu înfățișarea lor, am observat că toată această suprafață părea un țesut fibros, ca un covor de ace brune în umbra pădurilor de pini.

— Cavor !

— Da...

— Poate că acum Luna este o lume moartă... dar altă dată... Ceva îmi atrase atenția. Printre ace se zăreau niște forme mici și rotunde. Mi s-a părut că una dintre ele se mișcase. Cavor, am șoptit.

— Ce ?

Nu i-am răspuns imediat. Priveam țință, neîncrezător. O clipă, nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Am scos un strigăt nearticulat. L-am apucat de braț și i-am arătat cu degetul.

— Privește ! i-am strigat, regăsindu-mi graiul. Acolo ! Da ! Și dincolo !

El privi în direcția în care îi arătam.

— Ah ! zise el.

Cum aş putea să descriu ceea ce am văzut ? Un fapt atât de mărunț, dar care îmi părea totuși uluitor și emoționant ! Pe așternutul format din ace lemnoase se aflau — am mai spus — niște corpuri rotunjite, ovale, care ar fi putut fi luate drept pietricele foarte mici. Și iată că întâi unul apoi un al doilea din aceste corpuri ovale se mișcă și se rostogoliră ; coaja plesni, și prin crăpătura fiecăruia se ivi o linie subțire de un verde gălbui, grăbindu-se să primească încurajarea fierbinte a soarelui, abia răsărit. Atît am văzut, pentru o clipă, și apoi se mișcă și se sparse încă unul !

— Este o sămînță, zise Cavor.

Apoi l-am auzit șoptind foarte încet : Viață !

Viață ! și imediat ne-a trecut prin minte gândul că lunga noastră călătorie nu fusese în zadar, că nu venisem într-o aridă îngrămădire minerală, ci într-o lume care trăia și se mișca ! Priveam încordați. Îmi amintesc că ștergeam sticla din fața mea cu mîneca, furios pe cea mai mică urmă de abureală.

Imaginea era limpede și vie numai în mijlocul cîmpului vizual. Spre marginile ferestrei, ramurile moarte și semințele erau mărite și deformate de curbura sticlei. Dar aveam ce vedea. Unul după altul, pe tot pîvnîșul însorit, aceste miraculoase corpuri mici și brune plesneau și se căscau, ca niște păstăi, ca simburii ; deschideau guri avide să soarbă căldura și lumina, revărsată în cascadă de soarele răsărit de curînd.

Clipă de clipă, se desfăceau tot mai multe semințe, și în-acest timp colții celor ce se desfăcuseră mai înainte ieșeau din coaja lor ruptă, trecînd în a doua fază de creștere. Cu o siguranță desăvîrșită, cu rapiditate, aceste semințe uimitoare scoteau o mică rădăcină, în jos, către sol, și un mugure ciudat, în formă de ghem, în sus. În scurt timp, întreaga pantă a fost presărată cu plante minuscule, care se înălțau în lumina fierbinte a soarelui.

N-au rămas mult în această stare. Mugurii în formă de ghem se umflară, se încordară și se deschiseră dintr-o dată, lăsînd să țîșnească o coroniță cu vîrfuri roșii și ascuțite ; apoi întinseră un buchet de frunze subțiri, alungite, de culoare brună, care începură să crească repede, vizibil, chiar în timp ce le priveam. Era o mișcare mai încreată decît a oricărui animal, dar mai rapidă decît a oricărei plante pe care o văzusem vreodată. Cum pot să vă fac să vă imaginați felul în care creșteau ? Vîrfurile frunzelor se înălțau atît de repede, încît săltau în sus, chiar sub ochii

mei. Coaja brună a seminței se zbîrci și fu absorbită într-o clipă de plantă. Ați luat vreodată un termometru în mînă, într-o zi răcoroasă, și ați observat cum se urcă în tub subțireșă coloană de mercur ? La fel creșteau și aceste plante lunare.

În cîteva minute — după părerea mea —, colții care ieșiseră printre primii se și lungiseră în formă de tulpină și scoteau chiar un al doilea buchet de frunze ; panta, care păruse cu puțin timp mai înainte o întindere lipsită de viață, era acum întunecată de aceste ierburi chircite, de culoare verde-măslinie, cu țepi zburliți, zguduite de forța cu care creșteau.

M-am întors, și iată : în vîrfurile unei stînci, spre răsărit, se legăna un ciucure asemănător, mai puțin dezvoltat, inclinîndu-se întunecat, în lumina orbitoare a soarelui. Ceva mai departe, se vedea silueta unei plante masive, care își întindea ramurile greoaie, ca de cactus, umflîndu-se vizibil, ca o bășică umplută cu aer.

Apoi am descoperit și spre apus o formă asemănătoare, prelungă, înălțîndu-se deasupra tufișurilor. Lumina cădea din plin și am văzut că avea o intensă culoare portocalie. Creștea văzînd cu ochii ; dacă îți întorceai privirea cîteva clipe și apoi te uitai din nou, avea alt contur : își întindea ramurile boante și umflate și ajungea repede să capete forma unui arbore de coral, de cîteva picioare înălțime. Comparate cu aceste plante, ciupercile de bălegar de pe pămînt, care cresc uneori pînă la un picior în diametru într-o singură noapte, sînt de o lenevie exasperantă. Dar ciupercile noastre cresc sub forța unei gravitații de șase ori mai mare decît pe Lună. Mai departe, prin văile și pe șesurile ascunse de privirea noastră, dar nu și de soarele care se înălța, peste vîrfuri și grupuri de stînci strălucitoare creșteau tufișuri zburlite, o vegetație țepoasă și cărnoasă, grăbindu-se să

profite de scurta zi în care trebuiau să înflorească, să dea fructe și semințe și să moară din nou. Creșteau ca printr-un miracol.

Închipuiți-vă ! Închipuiți-vă această auroră ! Reînvierea solului înghețat, mișcarea și însuflețirea soarelui și creșterea tăcută a vegetației, această ascensiune nepămîntească de tulpini cărnoase și spice. Închipuiți-vă această priveliște, luminată de o strălucire alături de care, pe Pămînt, cel mai intens soare pare neputincios și diluat. Și în această junglă însuflețită, prin locurile încă umbroase, se întindeau fișii de zăpadă albăstruie. Iar pentru a avea o imagine completă a impresiilor noastre, trebuie să ții seama că priveam printr-o sticlă groasă și curbă, care deforma imaginile, așa cum le deformează o lentilă, lăsându-le clare și strălucitoare numai în centrul cîmpului vizual, dar spre margini mărindu-le și făcîndu-le ireale.

VIII. INCEPE EXPLORAREA

Ne-am întors privirile unul spre altul, cu același gînd, cu aceeași întrebare în ochi. Pentru ca să crească, plantele acestea au nevoie de aer, oricît ar fi de rarefiat — aer pe care l-am putea respira și noi !

— Trapa de ieșire ! am rostit eu.

— Da, zise Cavor, vom vedea dacă există aer !

— Peste puțin, i-am răspuns, aceste plante vor fi de înălțimea noastră. Închipuie-ți... închipuie-ți, la urma urmei... Este chiar sigur ? De unde știi

că este chiar aer ? S-ar putea să fie azot ; s-ar putea să fie chiar bioxid de carbon !

— Ne lămurim ușor, zise el, și se apucă să facă proba.

Scoase din balot o bucată mare de hîrtie, o aprinse și o aruncă repede prin valva deschizăturii. M-am aplecat și am privit în jos, prin sticla groasă, afară, la această mică flacăară, de mărturia căreia depindeau atît de multe !

Hîrtia a căzut afară și s-a așezat ușor pe zăpadă. Flacăra roză dispăru. O clipă, mi s-a părut că s-a stins... Apoi la marginea hîrtiei a tremurat o mică limbă albăstruie, a crescut și a început să se întindă !

Ghemotocul s-a carbonizat în întregime, liniștit — în afară de porțiunea care venea în contact cu zăpada —, și s-a răsucit, scoțînd o dîră tremurătoare de fum. Nu mai exista nici o îndoială : atmosfera Lunii era formată fie din oxigen pur, fie din aer, și capabilă deci — exceptînd cazul că era extrem de rarefiată — să întrețină viața noastră pămîntească. Puteam ieși afară — și trăi !

M-am așezat lingă trapa de ieșire, pregătindu-mă să deșurubez capacul, dar Cavor mă opri.

— Trebuie mai întîi să mai luăm o mică măsură de prevedere, zise el.

Mi-a explicat că, deși atmosfera conținea în mod sigur oxigen, putea fi totuși atît de rarefiată, încît să ne producă neplăceri grave. Mi-a amintit de răul de munte și de faptul că aeronauții care iau prea repede înălțimea pierd adeseori sînge pe nas și pe gură. În timp ce-mi vorbea, se ocupa cu prepararea unei băuturi, grețoasă la gust, după cum am simțit cînd am băut-o, la insistențele lui. În afară de o ușoară amortire, băutura n-a mai avut, însă, vreun alt efect asupra mea. După aceea, mi-a dat voie să încerc deșurubarea capacului.

Cînd capacul de sticlă a început să se deschidă, aerul dinăuntru sferei, mai dens decît cel de afară, a pornit să iasă, prin şanţurile ghiwentului, cîntînd ca apa dintr-un ceainic, înainte de a da în clocot. Cavor mi-a spus să mă opresc, deoarece era evident că presiunea de afară era mult mai scăzută. Cu cît era mai scăzută, n-aveam de unde şti.

Țineam capacul strîns cu amîndouă mîinile, gata să-l închid la loc, dacă, în ciuda speranțelor noastre, atmosfera lunară s-ar fi dovedit prea rarefiată pentru noi, iar Cavor avea un cilindru de oxigen comprimat la îndemînă, pentru a restabili la nevoie presiunea. Ne-am uitat în tăcere unul la altul, apoi la fantastica vegetație de afară, care se îngroșa și se înălța vizibil și fără zgomot. Aerul şuiera mereu, ascuțit, ieșind din sferă.

Pulsul a început să-mi zvîcnească puternic în urechi, iar zgomotele produse de mișcările lui Cavor au început să se îndepărteze. Totul devenea mai liniștit, din cauza rarefierii aerului.

Pe măsură ce aerul țîșnea şuierător prin ghiwent, umiditatea se aduna în mici rotocoale de aburi.

După o clipă, am simțit cum respirația mi-a devenit mai precipitată — ceea ce a durat, de altfel, tot timpul cît am stat în atmosfera exterioară a Lunii —, și în urechi, în vîrfurile degetelor, în gîtlej s-a produs o senzație neplăcută, care a dispărut însă imediat.

Amețeala și greața mi-au îndepărtat în oarecare măsură curajul. Am închis puțin capacul, încercînd să mă explic în grabă față de Cavor. Dar acum el era cel mai îndirjit. Mi-a răspuns ceva, cu un glas care, din cauza rarefierii aerului, părea extraordinar de slab și îndepărtat. Îmi recomanda o înghițitură de rachiu, dîndu-mi chiar el exemplul. După ce am

băut, m-am simțit mai bine. Am desfăcut din nou capacul. Zvîcniturile din urechi au devenit mai puternice, dar șuierăturile aerului care ieșea din sferă încetaseră. Cîteva clipe, am crezut că mă înșel.

— Ei bine ? întrebă Cavor, cu o umbră de glas.

— Ei bine ? i-am răspuns.

— Continuăm ?

După o clipă de gîndire, i-am spus :

— Asta-i tot ?

— Da, dacă poți să suporti.

Drept răspuns, am continuat să deșurubez. Am ridicat capacul circular din locul lui și l-am așezat cu grijă pe balotul de bagaje. Cîteva fulgi de zăpadă s-au răsucit în deschizătură și au dispărut, în timp ce aerul rarefiat și nefamiliar al Lunii punea stăpînire pe sfera noastră. Am îngenuncheat și apoi m-am așezat pe marginea deschizăturii, privind afară. Dedesubt, la un metru de față mea, strălucea zăpada lunară, neatinsă de nici un picior.

Am tăcut un răstimp, privindu-ne.

— Nu te dor plămîinii ? zise Cavor.

— Nu, i-am răspuns. E suportabil.

A luat pătura, și-a trecut capul prin gaura din mijloc, înfășurîndu-și-o bine în jurul corpului. S-a așezat pe marginea deschizăturii, și-a lăsat picioarele să atîrne, pînă cînd au ajuns la cîteva centimetri de zăpada lunară. A stat o clipă în cumpănă, apoi și-a dat drumul, de la această distanță, pe solul neumblat al Lunii. A făcut cîteva pași, și imaginea lui, văzută prin sticla sferei, era de-a dreptul grotescă. S-a oprit o clipă, privind în jur. Apoi și-a luat avînt și a sărit.

Sticla deforma totul, dar mi s-a părut că, oricum, saltul era extrem de mare. Dintr-o singură săritură, se îndepărtase cu douăzeci sau treizeci de picioare. Ajunsesse undeva sus, pe o masă stîlcoasă, și gesti-

cula către mine. Poate că striga, dar nu auzeam nimic. Cum naiba făcuse acest salt ? Parcă fusesem martorul unei scamatorii.

Încă nedumerit, am trecut și eu prin deschizătură, apoi m-am ridicat în picioare. Chiar în fața mea, zăpada se topise și se formase un fel de șanț. Am făcut un pas și mi-am luat vînt.

M-am trezit zburînd prin aer, am văzut că stîncea pe care ședea Cavor îmi venea în întîmpinare ; m-am apucat de muchiile stîncii și am rămas așa, complet buimăcit. Fără să vreau, am scos un hohot penibil de rîs. Eram teribil de zăpăcit. Cavor s-a aplecat, strigîndu-mi cu un glas șuierat să fiu atent. Uitasem că pe Lună, care are a opta parte din masa și un sfert din diametrul Pămîntului, greutatea mea se redusese la a șasea parte. Acum fusesem obligat să-mi amintesc.

— Sîntem eliberați din lanțurile mamei noastre, Pămîntul, zise Cavor.

Calculîndu-mi efortul, m-am cățărat pînă în vîrfurile stîncii și, mișcîndu-mă la fel de atent ca un reumatic, am ajuns lîngă Cavor, sub lumina puternică a soarelui. Sfera rămăsese în urma noastră, la treizeci de picioare depărtare, pe grămada de zăpadă, care se micșora mereu.

Cît vedeai cu ochii, pe îngrămădirea de stînci din fundul craterului se trezea la viață aceeași vegetație, întreruptă ici și colo de umflăturile plantelor în formă de cactuși ; niște licheni roșii și purpurii creșteau atît de repede, încît parcă se cățărau pe stînci. Pe toată suprafața craterului, pînă la pereții de piatră care o înconjurau, nu se zărea nimic altceva.

Pereții craterului păreau să fie lipsiți de vegetație, în afară de o porțiune de lîngă bază, și presărați cu contraforturi, trepte și platforme, care atunci nu

ne-au atras prea mult atenția. Erau la cîteva mile depărtare de noi, de jur împrejur; noi ne aflam aproape în centrul craterului și vedeam pereții prin ceața gonită de vînt. Într-adevăr, prin atmosfera rarefiată începuse să bată vîntul, slab dar tăios, extrem de rece, dar și extrem de domol. Bătea în jurul craterului, dinspre partea unde peretele era întunecat și cețos, spre partea luminată și încălzită. Cu greu se deslușea ceva prin ceața care plutea spre răsărit; din cauza teribilei intensități a soarelui, nemîșcat, trebuia să privim cu ochii pe jumătate închiși, ținînd mîna streășină.

— Se pare că nu există nici o suflare, zise Cavor, absolut nici una.

Am privit din nou în jur. Încă mai dăinuia în mine speranța să găsesc vreo urmă omenească, turla vreunui edificiu, vreo casă sau vreo unealtă; dar pretutindeni se întindeau stînci rostogolite, una peste alta, piscuri și creste, tufișuri crescînd în fața noastră și cactuși umflîndu-se neîncetat, ca o negare absolută a speranțelor mele.

— Aceste plante sînt aici singurele stăpîne, am spus eu. Nu există nici urmă de alte creaturi...

— Nici insecte... nici păsări... nimic! Nici o urmă, nici un crîmpei, nici o fărîmă de viață animală. De altfel, dacă ar exista, ce-ar face ele în timpul nopții?... Nu! Nu există decît aceste plante.

Mi-am pus mîna streășină la ochi.

— E ca o priveliște de vis. Vegetația seamănă cu plantele de pe Pămînt mai puțin chiar decît ceea ce ne imaginăm că se află printre stîncile străfundului de ocean. Uită-te acolo! Ai putea să crezi că este o șopîrlă transformată în plantă. Și ce strălucire!

— Este abia începutul dimineții, zise Cavor. Suspina și privi în jur. Nu, nu este o lume pentru oameni. Și, totuși, într-un fel... te atrage.

Rămase tăcut cîtva timp, apoi începu să mormăie, cufundat în gînduri. O ușoară atingere m-a făcut să tresar și am observat că peste un pantof mi se întinsese un lichen subțire, albicios. L-am izbit cu piciorul: lichenul s-a transformat în pulbere, și fiecare fărîmă a început să crească. L-am auzit pe Cavor scoțînd o exclamație ascuțită. Frunza unei plante îl înțepase, ca o baionetă. El își roti privirile, căutînd ceva printre stîncile din jurul nostru. O lumină bruscă, de culoare roză apăru pe o creastă zimțuită. Era un roz extraordinar, de o nuanță palidă.

— Privește ! am strigat, întorcîndu-mă. Dar Cavor dispăruse. O clipă am rămas stupefiat. Apoi am făcut un pas grăbit, să privesc peste marginea stîncii. Dar, surprins de această dispariție, am uitat încă o dată că eram pe Lună. Mișcarea m-ar fi făcut să înaintez pe Pămînt cam cu un metru ; pe Lună, m-a dus la șase metri — cu cinci metri mai departe de marginea stîncii. În primul moment mi s-a părut că trăiesc senzația acelor coșmaruri cînd te prăbușești la nesfîrșit. Căci, dacă pe Pămînt cazi în prima secundă șaisprezece metri, pe Lună cazi doar doi, și numai cu a șasea parte din greutate. Cred că am căzut, sau mai curînd am sărit în jos, vreo zece metri. A durat mult, poate cinci sau șase secunde. Am plutit prin aer și am căzut ca o pană, cufundîndu-mă pînă la genunchi într-o grămadă de zăpadă, lingă un perete de stîncă albastră-cenușie, cu vine albe. Am privit în jur.

— Cavor ! am strigat, dar nu se vedea nici urmă de Cavor. Cavor ! am strigat eu mai tare, dar mi-a răspuns numai ecoul. M-am întors, furios, și m-am

cățărat pînă în vîrfurile stîncii. Cavor ! strigam eu într-una ; strigam cu glasul unui miel rătăcit.

Nu se mai zărea nici sfera, și, pentru o clipă, o senzație insuportabilă de dezolare mi-a strîns inima. Apoi l-am văzut. Rîdea și gesticula, ca să-mi atragă atenția. Era pe-o stîncă lucie, la douăzeci sau treizeci de metri depărtare. Nu puteam să-i aud glasul, dar gesturile lui mă îndemnau să sar. Am ezitat, deoarece distanța mi se părea enormă. Apoi m-am gîndit că eram în stare să sar mai mult decît Cavor.

M-am dat cu un pas înapoi, mi-am făcut vînt și am sărit cu toată puterea. Mi s-a părut că zbor prin aer și că nu voi mai coborî niciodată.

Zborul era halucinant și în același timp plăcut, tot atît de ciudat ca într-un coșmar. Mi-am dat seama că sărisem cu prea mult avînt. Am trecut pe deasupra lui Cavor și am văzut într-o ripă un desîș țepos, care se întindea să-mi întîmpine căderea. Am scos un țipăt de spaimă. Mi-am întins mîinile înainte și mi-am încordat picioarele.

M-am izbit de o tufă de plante asemănătoare ciupercilor, care au împrăștiat în jurul meu o puzderie de spori portocalii, acoperindu-mă cu un praful de aceeași culoare. M-am rostogolit de cîteva ori, apoi am rămas locului, zguduit de un rîs nervos.

Fața mică și rotundă a lui Cavor mă privea pe deasupra unui tufiș zburlit. Striga ceva, dar nu reușeam să-l aud.

— Ce ? am încercat eu să-l întreb, fără însă să scot nici un sunet, din cauza respirației precipitate.

El își croi drum către mine, înaintînd cu grijă printre tufișuri.

— Trebuie să fim atenți ! zise el. Pe Lună nu există nici un fel de disciplină. Ne vom rupe oasele.

M-a ajutat să mă ridic în picioare.

— Faci mișcări exagerate, zise el, scuturînd cu mîna praful portocaliu de pe hainele mele.

Ședeam nemișcat, gîfîind, lăsîndu-l să-mi scuture praful de pe genunchi și de pe coate și să mă dojenească pentru neîndeminarea mea.

— Nu ne-am adaptat gravitației de aici. Mușchii noștri nu sînt încă educați. Trebuie să facem cîteva exerciții practice... După ce îți vei trage răsufarea.

Mi-am scos doi-trei spini care mi se înfipseseră în mîină și m-am așezat pe un colț de stîncă. Mușchii îmi tresăreau și aveam sentimentul de descurajare pe care îl încearcă pe Pămînt, la prima cădere, cel care învață să meargă pe bicicletă.

Deodată, Cavor se gîndi că, după căldura soarelui, aerul rece al ripei ar putea să-mi dea febră. Ne-am cățărat din nou în lumina soarelui și am constatat că, în afară de cîteva julturi, nu căpătasem nici o rană mai gravă. La propunerea lui Cavor, am căutat în preajmă cu privirea, pentru săritura următoare, un loc sigur și ușor abordabil. Am ales o mică platformă de stîncă, la vreo zece metri depărtare, despărțită de noi printr-un mic tufiș de spini, de culoare verde-măslinie.

— Socotește că sari pînă aici! zise Cavor, cu aerul unui antrenor, și îmi arătă un punct situat la vreun metru de picioarele mele.

De data aceasta am reușit să sar fără greutate, și trebuie să mărturisesc că am simțit o oarecare satisfacție cînd Cavor, greșind cu vreo jumătate de metru, s-a înțepat în spinii tufișului.

— Vezi, trebuie să fii prudent, zise el, scoțîndu-și spinii.

De atunci a încetat să se mai considere antrenorul meu, devenindu-mi tovarăș în însușirea artei de a merge pe Lună.

Ne-am propus o săritură mai ușoară și, efectuînd-o fără greutate, am sărit înapoi, repetînd-o apoi de cîteva ori și obișnuindu-ne mușchii cu noile condiții. N-aș fi crezut niciodată, dacă n-aș fi experimentat, că adaptarea se putea face atît de repede. În foarte scurt timp, într-adevăr, după mai puțin de treizeci de sărituri, puteam să ne dozăm efortul necesar pentru o anumită distanță, aproape cu siguranța de pe Pămînt.

În tot acest timp, plantele lunare creșteau în jurul nostru tot mai înalte, mai dese și mai încilcite, în fiecare clipă mai groase și mai lungi; plante spinoase, cactuși verzi și masivi, ciuperci; plante carnoase în formă de licheni sau cu fel de fel de forme ciudate. Eram însă atît de preocupați de salturile noastre, încît un timp nu am mai luat în seamă expansiunea lor neîncetată.

Ne cuprinsese o exaltare extraordinară. Cred că în parte se datora senzației de eliberare, după timpul petrecut în interiorul sferei; în primul rînd, însă, ne încînta dulceața diafană a aerului, care conținea, sînt sigur, o proporție mult mai mare de oxigen, decît atmosfera terestră. Deși înconjurat de o lume ciudată, mă simțeam tot atît de curajos și de întreprinzător ca un londonez ajuns pentru prima oară în munți; și cu toate că eram puși în fața Necunoscutului, nici unul dintre noi nu se simțea înfricoșat.

Eram din ce în ce mai temerari. Am reperat o mică movilă acoperită de licheni, cam la cincisprezece metri depărtare, și am coborît cu ușurință pe vîrfurile ei, unul după altul.

— Bine! ne strigam unul altuia, bine!

Cavor a făcut trei pași și s-a avîntat către o pantă atrăgătoare, înzăpezită, la mai bine de douăzeci de metri depărtare. Era caraghios, cu șapca lui murdară, de jucător de crichet, cu părul țepos, cu trupul

mic și rotund, cu pantalonii lui bufanți, cu brațele și picioarele îndoite și proiectate, în zbor, pe întinderea fantastică a peisajului lunar. M-a cuprins un acces de râs, am sărit și eu și — buf! — am căzut lângă el.

Am făcut cîțiva pași de Gargantua, am mai sărit de vreo trei-patru ori și, în cele din urmă, ne-am așezat într-o depresiune acoperită de licheni. Plămîinii ne dureau. Ne trăgeam răsuflarea, privindu-ne cercetător unul pe celălalt. Cavor, gîfîind, mormăia ceva despre „senzații uluitoare”. Și atunci mi-a trecut prin minte o întrebare. Pentru moment, nu mi s-a părut nimic grav, ci doar o întrebare firească, în situația respectivă.

— Ia ascultă, am întrebat. Știm exact unde am lăsat sfera ?

Cavor își întoarse privirea către mine.

— Ce ?

Abia atunci m-a izbit adevăratul sens al întrebării mele.

— Cavor, am strigat eu, apucîndu-l de braț. Unde este sfera ?

IX. PIERDUȚI PE LUNA

Figura lui reflectă propria mea neliniște. Cavor se ridică în picioare și privi în jur, peste tufișurile care, înconjurîndu-ne, parcă se străduiau din răspun-
ter să crească cît mai înalte. Își duse cu un aer de nesiguranță o mîna la buze. Apoi vorbi, sovăitor :

— Cred, zise el încet, că am lăsat-o... undeva... cam pe-acolo... Degetele lui descriseră un arc. Nu sînt sigur. Expresia de consternare i se întipări și mai adînc. În orice caz, zise el, privindu-mă, nu poate fi prea departe.

Ne-am ridicat amîndoi în picioare. Scoteam exclamații fără înțeles.

În jurul nostru, pe pantele înSORITE, spumegau și se legăneau desigurile spinoase, cactușii umflați, lichenii cățărători; prin locurile umbroase dăinuiau grămezi de zăpadă. Spre nord, spre sud, spre est și spre vest, aceeași monotonie de forme neobișnuite. Și undeva, îngropată în masivitatea vegetației încîlcite, se afla sfera noastră, casa noastră, singurul nostru refugiu, singura noastră speranță de a ne salva din această fantastică junglă de-o zi, în care nimerisem.

— Cred, la urma urmei, zise el, arătînd brusc într-o direcție, că trebuie să fie pe-acolo.

— Nu, i-am răspuns. Am făcut o curbă. Privește! So văd urmele pașilor mei. Este clar că sfera se găsește mai spre răsărit. Nu! Sfera trebuie să fie pe-acolo.

— Cred, zise Cavor, că am avut tot timpul soarele spre dreapta.

— Mie mi se pare că la fiecare săritură aveam umbra în față. Ne-am privit în tăcere. Suprafața craterului devenise, în închipuirea noastră, enormă, iar desigurile, care creșteau mereu, păreau de nepătruns. Doamne sfinte! Am fost nebuni.

— Bineînțeles, trebuie să o regăsim, zise Cavor, și cît mai curînd. Căldura e tot mai puternică. Dacă locul n-ar fi fost atît de uscat, acum am fi leșinat de căldură. Și... mi-e foame.

L-am privit țință. Nu mă gândisem pînă acum la acest aspect al problemei. Mi-am dat seama, deodată, că mi-era îngrozitor de foame.

— Da, am spus cu convingere, și mie.

Se ridică, hotărît să acționeze.

— Trebuie neapărat să găsim sfera.

Am examinat, cu tot calmul de care eram în stare, lanțurile nesfîrșite de stînci și tufişuri care acopereau fundul craterului, cîntărind fiecare, în tăcere, șansele de a găsi sfera înainte de a ne copleși cu totul căldura și foamea.

— Nu poate fi mai departe de vreo cincizeci de metri, zise Cavor, făcînd un gest nehotărît. N-avem altceva de făcut decît să cercetăm prin jur, pînă cînd o vom găsi.

— E tot ce putem face, i-am răspuns, fără prea mult entuziasm de-a porni în căutare. Tare-aș vrea ca aceste blestemate tufişuri de spini să nu crească atît de repede!

— Bine zici, zise Cavor. Dar sfera se afla pe un morman de zăpadă.

Am privit în jur, cu speranța zadarnică de a recunoaște vreo movilă sau vreun tufiş care fusese lingă sferă. Dar pretutindeni întîlneam aceeași uniformitate deconcertantă, pretutindeni tufişuri înălțîndu-se cu repeziciune, ciuperci lăţindu-se pe stînci, grămezi de zăpadă micşorîndu-se, totul într-o neîncetată și inevitabilă transformare. Soarele dogorea cu putere; slăbiciunea, provocată de o foame inexplicabilă, se alia cu totala noastră dezorientare. Și, în timp ce ședeam acolo, nedumeriți și pierduți în peisajul neobișnuit, am auzit, pentru prima oară de cînd eram pe Lună, un sunet — altceva decît mișcarea plantelor care creșteau, decît suspinul slab al vîntului sau decît zgomotele pe care le făceau noi înșine.

Bum... Bum... Bum...

Venea de dedesubt, din interiorul Lunii. Și parcă îl auzeam și cu urechile, și cu picioarele. Avea o rezonanță surdă, înăbușită de distanță și îngroșată de materia pe care o străbătea. Nu-mi pot imagina vreun alt sunet care să ne fi surprins mai mult sau care să fi transformat mai profund aspectul peisajului înconjurător. Sunetul, amplu, lent și uniform, părea bătaia unui ceas gigantic, îngropat în pământ.

Bum... Bum... Bum...

Era un sunet amintind minăstirile liniștite, nopțile de insomnie în orașe aglomerate, ceasurile de veghe și de așteptare, tot ceea ce este ordonat și metodic în viață. Cât de pregnant și de misterios răsuna în această pustietate fantastică! Pentru privire, totul rămăsese neschimbat: dezolarea tufişurilor și a cactușilor, care se legănau liniștiți în bătaia vântului, cățărându-se neîncetat pînă pe vîrfurile îndepărtate, cerul liniștit și întunecat, de care atîrna soarele fierbinte, dogorind cu putere. Și, deasupra tuturor, ca un avertisment, ca o amenințare, palpita acest sunet enigmatic.

Bum... Bum... Bum...

Ne-am întrebat unul pe altul, cu glasuri slabe, aproape în șoaptă:

— Un ceasornic?

— Ca un ceasornic!

— Ce este?

— Ce poate fi?

— Să numărăm, sugeră Cavor, însă puțin cam târziu, deoarece la cuvintele lui sunetul încetă.

Liniștea, zvîcnetul dezamăgitor al tăcerii ne provocară un nou șoc. Cîteva clipe, nici n-am mai fost siguri că auzisem vreun sunet. Sau poate încă îl mai auzeam? Oare auzisem într-adevăr ceva?

Am simțit pe braț apăsarea mîinii lui Cavor. Vorbea cu jumătate glas, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu trezească pe cineva din somn.

— Să rămînem unul lîngă altul, șopti el, și să căutăm sfera. Trebuie să găsim sfera. Zgomotul ăsta e de neînțeles.

— Și încotro să mergem ?

El șovăi. Eram apăsați de gîndul că în preajma noastră se manifestau niște prezențe străine, nevăzute. Ce puteau fi ? Unde puteau fi ? Oare acest peisaj arid, trecînd alternativ de la îngheț la căldură, nu era decît învelișul, masca vreunei lumi subterane ? Și, dacă era așa, ce fel de lume ? Ce soi de ființe se vor năpusti dintr-o clipă în alta asupra noastră ?

Apoi, sfîșiiind liniștea chinuitoare, tot atît de puternic și brusc ca un tunet neașteptat, se auziră un zăngănit și un zgomot, de parcă fuseseră deschise cu putere niște porți mari de metal...

Ne-am oprit locului, ținîndu-ne răsufllarea. Apoi Cavor s-a lipit de mine.

— Nu înțeleg ! șopti el, chiar în urechea mea. Făcu cu mîna un gest vag către cer, expresia neclară a unor gînduri și mai neclare. Un adăpost ! Dacă se întîmplă ceva...

Am privit în jur. Am dat din cap, aprobîndu-l.

Am pornit la drum, mergînd tiptil, cu cele mai exagerate precauții de a nu face zgomot. Ne-am îndreptat către un desiș. Un sumet, ca niște ciocane care băteau într-un cazan, ne-a făcut să grăbim pasul.

— Trebuie să ne tirim, șopti Cavor.

Frunzele inferioare ale plantelor-baionetă începuseră să se vestejească și să se usuce, în umbra celor

crescute deasupra lor, astfel încît puteam să ne croim drum, fără greutate, printre tulpinile groase. Nu ne păsa de cîte o zgîrietură pe faţă sau pe mînă. În inima desişului ne-am oprit gîfîind; am privit spre Cavor.

— Subteran, şopti el. Dedesubt.

— Ar putea să iasă.

— Trebuie să găsim sfera!

— Da, dar cum?

— Să ne tărîm, pînă vom da de ea!

— Dar dacă n-o găsim?

— Să rămînem ascunşi. Să vedem ce fel de fiinţe sînt.

— Rămînem împreună.

El se gîndi cîteva clipe.

— În ce parte să mergem?

— La întîmplare!

Ne-am uitat, cercetător, într-o parte şi în alta. Apoi, cu multă grijă, am început să ne tîrîm printre tulpinile plantelor, încercînd să descriem, pe cît puteam, un cerc, oprindu-ne la fiecare ciupercă care se mişca, la fiecare zgomot, căutînd din priviri sfera, de care ne îndepărtasem atît de prosteste... Din cînd în cînd se auzeau izbituri, bătăi, sunete stranie, inexplicabile, mecanice, venind de sub scoarţa lunară, iar o dată, şi apoi încă o dată ni s-a părut că auzim ceva ca un huruit, sau o învolburare slabă, adusă de vînt. Dar, înfricoşaţi cum eram, nu am îndrăznit să ne ridicăm pentru a cerceta întinderea craterului. Mult timp n-am văzut nici urmă din fiinţele care provocau zgomotele atît de numeroase şi de insistente... Dacă n-am fi fost prea sleiţi de foame şi n-am fi avut buzele crăpate de sete, ni s-ar fi părut că visăm cu ochii deschişi. Totul era absolut ireal. Singurul lucru care avea o oarecare realitate erau aceste sunete.

Străduiți-vă să vă imaginați : de jur împrejur, jungla fantastică ; frunzele în formă de baionetă se ridicau tăcute deasupra capului nostru, iar lichenii, în culori vii, cu pete de soare și umbră, foșneau sub mâinile și genunchii noștri, fremătind de energia cu care creșteau, așa cum freamătă un covor cînd vîntul pătrunde sub el. În fiecare clipă, ne acoperea cîte o ciupercă în formă de bășică, umflindu-se și întinzîndu-se sub bătaia soarelui. În fiecă clipă, ne aținea calea cîte o formă nouă, în culori vii. Celulele acestor plante erau mari cît un deget, ca niște mărgelile de sticlă colorată. Și toată vegetația, saturată de strălucirea nemiloasă a soarelui, se proiecta pocerul de un negru albastrui și încă smălțuit, în ciuda luminii solare, de cîteva stele care supraviețuiau. Straniu ! Chiar formele și cristalele pietrelor erau stranii ; senzațiile noastre fizice erau bizare, fiecare mișcare se sfîrșea cu o surpriză. Respirația șuiera subțire în gîtlej, sîngele zvîcnea în urechi, bătînd ca un puls...

Și mereu izbucneau lovituri, ciocănituri, huruituri, ritm de mașini, și apoi — mugetul unor animale mari !

X. PĂȘUNILE VIȚELOR LUNARI

Și astfel noi, doi bieți naufragiați tereștri, pierduți în sălbatica junglă de pe Lună, ne tîram, îngroziți, din fața acelor sunete necunoscute. Ne-am tîrît, se pare, mult timp înainte de-a vedea vreun selenit sau yreun vițel lunar, cu toate că mugetul și grohăitul

vișeilor se apropia neîncetat de noi. Ne-am tirat prin răpi stincoase, pe pante acoperite cu zăpadă, printre ciuperci care la apăsarea noastră plesneau ca niște bășici subțiri, scoțind un suc apos, peste un adevărat payaj de plante asemănătoare ciupercilor și pe sub tufișuri nesfârșite. Privirile noastre căutau, tot mai deznădăjduite, sfera părăsită. Zgomotul făcut de vișeii lunari era uneori un sunet prelung și uniform, ca al unui vițel obișnuit, alteori se ridica într-un muget furios, înspăimântător, și apoi devenea un clefăit întretăiat și bestial, că și cum aceste creaturi nevăzute ar fi vrut să mănince și să mugească în același timp.

Cînd i-am văzut pentru prima dată, a fost dintr-o ochire rapidă, fugară, cu atît mai tulburătoare cu cît era incompletă. Cavor se tira atunci înaintea mea și a fost primul care și-a dat seama de apropierea lor. S-a oprit, făcîndu-mi semn și mie să stau locului.

Drept spre noi părea că înaintează un zgomot de trosnituri și de tufișuri strivite, și atunci, în timp ce ședeam ghemuit și încercam să apreciez distanța și direcția din care venea, s-a auzit în spatele nostru un muget teribil, atît de aproape și de puternic, încît virfurile frunzelor-baionete s-au înclinat, și am simțit o răsuflare fierbinte și umedă. Întorcîndu-ne, am văzut nedeslușit, prin mulțimea legănătoare a tulpinelor, coastele strălucitoare ale vișelului lunar și, proiectată pe cer, linia lungă a spatelui său.

Este greu, desigur, să mă rezum acum la primele impresii, deoarece ele au fost corectate de observații ulterioare. Ceea ce m-a izbit în primul rînd au fost enormele lui dimensiuni: circumferința trupului măsura vreo optzeci de picioare, iar lungimea, aproape două sute de picioare. Coastele se ridicau și coborau ritmic, din cauza respirației greoaie. Giganticul trup

era întins pe sol, fleșcăit, iar pielea albă, încrețită, devenea din ce în ce mai întunecată de-a lungul spatelui. N-am văzut nici urmă de picioare. Atunci cred că am văzut din profil capul teșit, ca și când n-ar fi avut de loc creier, cu gîtul împovărat de grăsime, cu gura băloasă și lacomă, cu nări mici și cu ochii strîns închiși. Cînd stă în lumina soarelui, vițelul lunar ține întotdeauna ochii închiși. Cînd a deschis gura, să mugească din nou, am zărit o cavitate vastă, roșie, am simțit un suflu puternic, apoi monstrul trecu mai departe, ca un vapor; tîrîndu-se pe burtă, mișcîndu-și pielea zbîrcită, rostogolindu-se, tăvălindu-se pe lingă noi și croindu-și cărare printre plante, dispăru repede din ochii noștri, în tufișurile mai îndepărtate. Un altul apăru ceva mai încolo, și încă unul, iar apoi — ca și cum ar fi minat aceste grămezi însuflețite de provizii spre locul de pășune — își făcu apariția, pentru o clipă, un selenit. Văzîndu-l, l-am strîns convulsiv pe Cavor de picior și am rămas amîndoi nemișcați, cu privirea țintă, mult timp după ce dispăruse de lingă noi.

În contrast cu vițelii lunari, părea o ființă neînsemnată, o biată furnică, abia de cinci picioare înălțime. Purta o îmbrăcăminte făcută dintr-un material asemănător pielii, astfel încît nu i se vedea nici o porțiune din corp — dar, desigur, în privința aceasta eram încă ignoranți. Selenitul ne apărea ca o creatură îndesată și zburlită, avînd înfățișarea unei insecte complicate, cu tentacule în formă de bici și cu un braț zornăitor ieșind din trupul cilindric și lucios. Forma capului îi era ascunsă de o cască enormă, prevăzută cu o mulțime de țepi — am descoperit mai tîrziu că folosea țepii ca să împungă vițelii refractari —, precum și de niște ochelari de sticlă întunecată, așezați foarte lateral, care dădeau aparatului metalic de pe față aspectul unui mugure.

Brațele nu depășeau îmbrăcămintea în care era învelit trupul ; mergea pe două picioare scurte, care, deși înfășurate într-o îmbrăcămintă groasă, păreau neobișnuit de subțiri. Avea coapsele foarte scurte, gamba foarte lungi și laba piciorului mică.

Deși îmbrăcămintea părea că atîrnă greu, el înainta cu pași foarte mari, din punct de vedere pămîntean, și își agita într-una brațul zornăitor. În scurtul răstimp cît l-am văzut trecînd, mișcările lui exprimau graba și o oarecare mînie ; curînd după ce l-am pierdut din vedere, am auzit mugetul unui vițel lunar schimbîndu-se brusc într-un urlet scurt și ascuțit, urmat de foșnetul unui mers mai rapid. Treptat, mugetele se îndepărtară și apoi încetară cu totul, ca și cum pășunile căutate ar fi fost descoperite.

Am rămas așa, trăgînd cu urechea. Peste lumea lunară se așternu liniștea. Dar mai trecu o bucată de timp, înainte de a continua să ne tîrim în căutarea sferei dispărute.

Cînd i-am văzut din nou, vițeeii lunari se aflau la o mică distanță de noi, într-un loc plin de stînci prăbușite. Suprafețele înclinate ale stîncilor erau acoperite de niște plante verzui-pestrițe, crescînd în grămezi dese, ca niște mușchi, pe care le pășteau aceste ciudate animale. Văzîndu-le, ne-am oprit la marginea tufișurilor prin care ne tîram, privindu-le cu atenție și căutînd în jur, pentru a-l mai vedea pe selenit. Vițeeii lunari ședeau tolăniți pe pășunea lor, ca niște melci uriași, fără cochilie, niște trupuri imense și unsuroase, mîncînd zgomotos și gîfiind de lăcomie. Păreau formați numai din grăsime, greoi și atît de masivi, încît un bou îngrășat ar fi părut, pe lingă ei, un exemplu de agilitate. Fălcile care se mișcau și mestecau într-una, ochii închiși, mîriiturile cu care își însoțeau rumegatul erau dovada unei

plăceri animalice, răscolindu-ne și mai rău stomacurile goale.

— Porci, zise Cavor, cu o ură neobișnuită. Porci dezgustători...

Le-a aruncat o privire furioasă, de invidie și s-a tîrît mai departe, prin tufișurile din dreapta noastră. Eu am mai rămas cîtva timp, pentru a mă convinge dacă planta verde-pestriță era bună ca hrană și pentru oameni, și, cum rezultatul a fost negativ, m-am tîrît după el, mestecînd între dinți o bucată.

Înaintarea ne-a fost din nou oprită de apropierea unui selenit ; de data aceasta am reușit să-l observăm mai bine. Era într-adevăr îmbrăcat cu o haină, și nu cu un fel de tegument, ca la crustacei. Purta un costum asemănător celui pe care îl văzusem mai înainte, cu deosebirea că pe lingă gît ieșeau în afară niște capete dintr-un material ca vata ; ședea pe un promontoriu de stîncă și-și mișca capul într-o parte și-n alta, ca și cum ar fi cercetat craterul. Am rămas liniștiți, temîndu-ne să nu-i atragem atenția dacă ne mișcăm, și după cîtva timp s-a întors și a dispărut.

După ce-am întîlnit într-o ripă încă o turmă de viței lunari, care mugeau, am trecut peste un loc unde se auzeau zgomote de mașini, ca și cum vreo hală imensă de uzină ar fi fost instalată aproape de suprafața terenului. Și, în timp ce sunetele continuau să se audă în jurul nostru, am ajuns la marginea unui mare spațiu descoperit, de vreo două sute de metri în diametru și perfect neted. În afară de cîțiva licheni care se prelingeau pe la margini, spațiul era lipsit de vegetație, acoperit doar de o pulbere galbenă. Ne era teamă să străbatem acest loc viran, dar, cum prezenta mai puține piedici pentru înaintarea noastră decît tufișurile, am coborît și am început să-l ocolim, cu băgare de seamă, pe la margine.

Cîteva clipe, zgomotele de desubt au încetat ; nu se mai auzea nimic, în afară de foşnetul slab al vegetaţiei care creştea. Apoi, deodată s-a pornit un vacarm, mai puternic, mai vehement şi mai apropiat de tot ceea ce auzisem pînă atunci. Era clar că venea de dedesubt. Instinctiv, ne-am ghemuit cît am putut mai mult, gata să ne afundăm imediat în desişul de lingă noi. Fiecare bătaie şi fiecare lovitură parcă vibra în trupurile noastre. Ciocăniturile şi zgomotele au devenit din ce în ce mai puternice, vibraţia neregulată a crescut, pînă cînd întreaga lume lunară părea că se zguduie, şi pulsează.

— Să ne ascundem, şopti Cavor, şi m-am întors, după el, spre tufişuri.

În clipa aceea s-a auzit o bubuitură ca de tun, apoi s-a petrecut un fapt care mă urmăreşte şi acum, în vis. Mi-am întors capul, să mă uit la Cavor, şi în acelaşi timp am întins mîna înainte. Mîna n-a întîlnit nimic ! Cădeam într-o gaură fără fund !

Pieptul mi s-a izbit de ceva tare şi m-am trezit cu bărbia pe marginea unei prăpăstii care se deschisese deodată sub mine ; mîna mi se întindea în gol. Toată aceea suprafaţă circulară şi netedă nu era decît un capac gigantic, care aluneca într-un lăcaş pregătit anume, descoperind o groapă imensă.

Dacă nu ar fi fost Cavor, cred că aş fi rămas împietrit, atîrnînd peste marginea capacului şi privind în prăpastia enormă de dedesubtul meu, pînă cînd, în cele din urmă, m-aş fi prăvălit în adîncuri. Dar Cavor nu primise şocul care pe mine mă paralizase. El fusese la o mică distanţă de margine cînd începuse capacul să se deschidă şi, înţelegînd primejdia prin care treccam, mă apucă de picioare şi mă trase înapoi. M-am aşezat o clipă, m-am tîrît în patru labe de la marginea prăpastiei, apoi m-am ridicat în picioare şi am alergat după el, peste supra-

fața plăcii de metal care bubuia și fremăta. Părea că se mișcă din ce în ce mai repede, și tufișurile din fața mea se dădeau la o parte, în timp ce alergam.

Era și timpul. Spatele lui Cavor dispăru în tufișul tepos, și, pe cînd eu mă cătăram după el, imensul capac intra, cu un sunet puternic, în lăcașul lui. Am rămas o bună bucată de timp, gîfîind, nemaîndrăz-nind să ne apropiem de prăpastie.

Dar, în cele din urmă, ne-am furișat cu multă grijă, centimetru cu centimetru, într-un loc din care puteam privi în jos. Tufișurile din jurul nostru tros-neau și se zbuciumau sub forța unui curent de aer care venea din josul puțului. La început, n-am văzut decît pereții netezi și verticali care coborau într-o beznă de nepătruns. Apoi am început să zărim treptat cîteva luminițe slabe, care mergeau încoace și încolo.

Cîtva timp, această uimitoare prăpastie de necunoscut ne-a absorbit atenția, astfel încît am uitat chiar și de sferă. Pe măsură ce ne obișnuiam cu întinericul, am reușit să distingem niște forme extrem de mici, nelămurite și fantomatice, care mișunau în toate părțile, printre minuscule luminițe. Priveam, uluiți și neîncrezători, înțelegînd atît de puțin, încît nici nu aveam ce ne spune. Nu deslușeau nimic care să ne facă să pricepem ce anume erau formele neclare pe care le întrezăream.

— Ce-ar putea fi ? am întrebat eu. Ce-ar putea fi ?

— Mecanismul !... Probabil că ei trăiesc noaptea în aceste peșteri și ies afară numai în timpul zilei.

— Cavor ! Poate că ei sînt... acela... era ceva asemănător cu... oamenii ?

— Acela nu era un om.

— Nu...

— Și nu trebuie să riscăm nimic ! Nu trebuie să facem nimic pînă cînd nu vom găsi sfera, mormăi el,

pregătindu-se să pornească. Privi o clipă în jur, oftă și alese o direcție. Am pornit prin junglă. Cîtva timp am înaintat cu hotărîre, dar energia mi se micșora din ce în ce. Apoi printre plantele mari, purpurii și moi, au început să se audă zgomote de pași și strigăte. Ne-am ghemuit, ascultînd zgomotele, care răsunau de pretutindeni și foarte aproape. De data aceasta nu am văzut nimic. Am încercat să-i șoptesc lui Cavor că nu mai puteam merge mult timp fără să mănînc, dar gura îmi era prea uscată, și abia de mai puteam scoate o șoptă.

— Cavor, trebuie să mănînc.

Întoarse către mine o față neliniștită.

— Este cazul să rezisti, zise el.

— Dar *trebuie*, i-am răspuns. Uită-te la buzele mele !

— Și mie mi-e sete...

— Măcar dacă ar fi rămas puțină zăpadă !...

— A dispărut de tot ! Trecem de la clima arctică la cea tropicală, cu viteza de un grad pe minut...

Îmi sugeam degetele.

— Sfera ! zise el. Nu există altă soluție decît sfera.

Ne-am ridicat să pornim din nou, tîrîș, în cercetare. Nu mă gîndeam decît la mîncare și la fel de fel de băuturi răcoritoare ; îmi era poftă mai ales de bere. Mă obseda amintirea butoiașului de optzeci de litri care 'se afla în cămara mea din Lympne. Mă gîndeam la dulapul cu mîncăruri, de lîngă butoiaș, și mai ales la cotlete și la pateuri de rinichi — niște cotlete fragede și mulți, mulți rinichi, cu sos îmbelșugat și consistent. Căscam tot mereu de foame. Am ajuns într-un loc neted, acoperit cu plante roșii și cărnoase, o vegetație monstruoasă, asemănătoare tufelor de corali ; cînd călcam peste ele, se rupeau și se sfărîmau. M-am uitat la marginile rupturilor,

Aceste plante blestemate aveau aspectul unor materii comestibile...

Am luat o bucată și am mirosit-o.

— Cavor, am spus eu, cu glas răgușit.

Mă privi, și figura i se strîmbă de dezgust.

— Nu încerca, zise el.

Am aruncat bucata și am continuat să ne tîrîm cîțva timp printre aceste plante cărnoase și atrăgătoare.

— Cavor, l-am întrebat, de ce nu ?

— Otravă, l-am auzit spunînd, fără să se întoarcă.

Ne-am mai tîrît cîțva timp înainte de a mă hotărî.

— Totuși, am să încerc, am spus.

El făcu un gest ca să mă împiedice, dar era prea tîrziu. Îmi și umplusem gura. El se ghemui, examinîndu-mă, în timp ce fața i se strîmbă, în expresii din ce în ce mai ciudate.

— E bun, am constatat.

— Oh ! Doamne !

Privea cum mestecam, cu fața boțită într-o expresie care oscila între dorință și dezaprobare ; apoi cedă deodată poftelor și începu să bage în gură bucăți mari. Un timp, n-am făcut nimic altceva decît să mîncăm.

Semăna destul de mult cu o ciupercă terestră, numai că era ceva mai moale și, în timp ce o înghițeam, producea în gît o senzație de căldură. La început n-am simțit decît o satisfacție oarecum mecanică. Apoi sîngele a început să circule mai fierbinte, buzele și degetele au început să mă mîmînce, și idei noi și deplasate au început să ne treacă prin minte.

— E bună, am spus eu. Infernal de bună ! Ce depozit pentru surplusul nostru de populație ! Surplusul nostru de populație săracă ! și am mai rupt o bucată.

Faptul că pe Lună se afla o hrană atât de delicasă mă umplea de o încântare cindată. O bucurie absurdă urmă depresiunii provocate de foame. Spaima și nesiguranța în care trăisem dispărură cu totul. Nu mai priveam Luna ca pe un tărîm din care doream să scap cu orice preț, ci ca pe un posibil refugiu al omenirii sărace. Cred că, imediat după ce-am mîncat din această ciupercă, uitasem cu totul de seleniți, de vișeii lunari, de capacul și de zgomotele care ne speriaseră.

După ce-am repetat de trei observația mea în legătură cu „surplusul de populație”, Cavor mi-a răspuns cu aceleași vorbe, aprobîndu-mă. Simțeam cum mi se învîrtește capul, dar o puncam pe seama efectului stimulator al hranei, după un post lung.

— Eș'lentă descoperire, Cavor, am spus eu. Seam' doar cu un cartof.

— Ce 'ei zici? întrebă Cavor. 'Scoperirea Lumii... seamă' doar cu un cartof?

L-am privit șocat de glasul lui, răgușit brusc, și de greutatea cu care articula. Mi-a trecut prin gînd că probabil ciupercă îl îmbătase. M-am gîndit, de asemenea, că se înșela închipuindu-și că el descoperise Luna — n-o descoperise, venise numai pe ea. Am încercat să-i pun mîna pe braț și să-i explic acest lucru, dar problema era prea subtilă pentru mintea lui. De altfel, îmi venea extrem de greu s-o exprim. A încercat o clipă să mă înțeleagă — țin minte că mă întrebam dacă nu cumva ciupercă îmi făcuse și mie ochii atât de spălăciți ca ai lui. Cavor se lansă în observații proprii.

— Noi s'tem, anunță el, cu un sughiț solemn, creaturile a ceea ce mîncăm și bem.

Repetă fraza și, deoarece mă simțeam capabil de subtilități, m-am hotărît să-l contrazic. Poate că m-am îndepărtat puțin de la subiect. Dar este sigur că el

nu-mi dădea atenția cuvenită. Se ridică cu greu în picioare, sprijinindu-se cu o mână de capul meu, ceea ce era o lipsă de respect, și privi în jur, fără să se mai teamă de ființele din Lună.

Am vrut să-l fac să înțeleagă că, dintr-un motiv care nu-mi apărea prea limpede, faptul era primejdios; dar cuvântul „primejdios” se amestecă oarecum cu „indiscret” și ieși ceva cam ca „injurios”; după o încercare de a descurca aceste cuvinte, am reluat discuția, adresându-mă mai ales plantelor în formă de coral, nefamiliare, dar atente, care se aflau în jur. Simțeam că era necesar să lămuresc pe loc confuzia dintre Lună și cartof — și m-am rătăcit într-o lungă paranteză asupra importanței unei definiții precise. Mă străduiam să ignorez faptul că senzațiile mele fizice nu mai erau de loc plăcute.

Din motive pe care le-am uitat, gândul mi s-a întors la proiectele de colonizare.

— Trebuie să anexăm Luna, am spus eu. Nu trebuie să mai amînăm. E'te una din sarcinile Omului Alb. Cavor... sîntem niște... hîc... satapi... să zic, satrapi! Un imperiu la care n-a visat nici Cezar. Se va scrie în toate ziarele: Cavoreția. Bedfordetia, Bedfordetia. Hîc... *limited*. Vreau să zic... nelimitat! Practic.

Eram cu siguranță beat. Am început o lungă argumentare, arătînd infinitele binefaceri pe care le va aduce Lunii sosirea noastră. Am încercat cu greu să demonstrez că sosirea lui Columb a fost, la urma urmei, o binefacere pentru America. Îmi dădeam seama că îmi uitam mereu argumentele și, pentru a umple timpul, continuam să repet „asemena lui Columb”.

Din acest moment, amintirea efectelor acestei ciuperci îngrozitoare a devenit confuză. Îmi amintesc doar că ne-am declarat intenția de a nu suporta nici

o insolență din partea unor insecte blestemate, că am hotărît că nu le ședea bine oamenilor să se ascundă în mod rușinos, pe un simplu satelit, că ne-am aprovizionat cu mari cantități de ciuperci — fie pentru a le folosi drept proiectile, fie nu știu pentru ce — și, fără să ne mai sinchisim de înțepăturile plantelor-baionetă, am pornit la drum, prin lumina soarelui.

Am întâlnit aproape imediat niște seleniți. Erau șase, și treceau peste un loc stîncos, într-un singur șir, scoțînd tot felul de zgomote, şuierături și schelălăieli. Cred că ne-au zărit toți în același timp, deoarece au devenit deodată liniștiți și nemișcați ca niște animale, cu fețele întoarse către noi.

Pentru o clipă, am simțit că mă trezesc.

— Insecte, murmură Cavor, insecte l... și ei cred că am de gînd să mă tîrăsc pe burtă... pe burta mea de vertebrat ! Pe burtă, repetă el, încet, ca și cum ar fi analizat această insultă.

Apoi deodată, cu un fel de furie, el făcu trei salturi mari în direcția lor. Sări greșit ; făcu cîteva tumbe prin aer, se răsuci pe deasupra lor și dispăru printre bășicile de cactuși, provocînd un vîrtej enorm. Nu știu ce părere și-au făcut seleniții despre acest atac neașteptat — și, după părerea mea, nedemn — al unor ființe de pe altă planetă. Parcă îmi amintesc că i-am văzut întorși cu spatele, alergînd în toate direcțiile, dar nu sînt sigur. Toate aceste ultime incidente, înainte de a se produce uitarea, îmi sînt nelămurite și estompate. Știu că am făcut un pas ca să-l urmez pe Cavor, m-am împiedicat și am căzut cu capul în jos printre stînci. M-am simțit deodată — de aceasta sînt sigur — foarte rău. Parcă îmi amintesc și de o luptă violentă, de niște gheare metalice, care mă apucau...

Următoarea amintire clară este că ne-am trezit prizonieri, la nu știu ce adâncime sub suprafața Lunii ; eram în întuneric, în mijlocul unor zgomote stranie și tulburătoare ; trupurile ne erau acoperite de zgîrie-turi și de răni, iar capetele ne dureau îngrozitor.

XI. FAȚA SELENIȚILOR

M-am trezit stînd ghemuit într-un întuneric plin de zgomote. Mult timp n-am putut să înțeleg unde mă aflu și nici cum ajunsesem acolo. M-am gîndit la dulapul în care eram închis uneori, pe cînd eram copil, apoi la o cameră foarte întunecoasă și zgomo-toasă în care dormisem în timpul unei boli. Dar sunetele din jurul meu nu mai erau cele cunoscute, iar în aer plutea un ușor miros de grajd. Apoi am presupus că încă lucram la sferă și că intrasem în pivnița casei lui Cavor. Mi-am amintit apoi că terminasem sfera și mi-am închipuit că sîntem înăuntrul ei, călătorind prin spațiu.

— Cavor, nu putem avea puțină lumină ? Nici un răspuns. Cavor ! am insistat eu.

S-a auzit un geamăt.

— Capul meu ! Capul meu ! l-am auzit spunînd.

Am încercat să-mi duc mîinile la frunte, care mă durea, și am descoperit că erau legate împreună. Am rămas uluit. Le-am dus la gură, și am simțit o ră-ceală metalică. Eram legat în lanțuri. Am încercat să-mi desfac picioarele, și mi-am dat seama că și ele erau înlanțuite ; mai eram legat și de sol, cu un lanț mult mai gros, petrecut în jurul mijlocului.

! Eram mai înspăimîntat decît în oricare dintre straniile noastre aventuri de pînă atunci. Cîtva timp am încercat în liniște lanțurile.

— Căvor ! am strigat eu tare, de ce sînt legat ? De ce m-ai legat de mîini și de picioare ?

— Nu te-am legat eu, răspuse el, ci seleniții.

Seleniții ! Cîndurile mi s-au învîrtit cîtva timp în jurul acestui cuvînt. Apoi amintirile mi-au revenit : pustiul acoperit de zăpadă, topirea aerului, creșterea plantelor, salturile noastre ciudate și tîrîtul printre stîncile și vegetația din crater. Îmi reveni în minte foarte oboseala căutării noastre disperate, pentru a regăsi sfera... Și, în cele din urmă, deschiderea marelui capac care acoperea groapa !

Apoi, în timp ce mă străduiam să-mi reamintesc ultimele noastre mișcări, pînă la situația prezentă, durerea de cap deveni insuportabilă. Ajunsesem la o barieră de netrecut, la un gol pe care nu-l puteam umple.

— Căvor !

— Da.

— Unde ne aflăm ?

— De unde să știu ?

— Sîntem morți ?

— Ce prostie !

— Atunci, ne-au prins !

Îmi răspunse doar printr-un mormăit. Urmele toxinelor din ciuperci îl făceau, probabil, neobișnuit de nervos.

— Ce ai de gînd să faci ?

— De unde să știu eu ce trebuie să fac ?

— Oh, foarte bine, i-am răspuns, și am rămas tăcut. Apoi m-am trezit dintr-un fel de stupoare. Oh, Doamne, aș vrea să înceteze bîzîitul acesta !

Am căzut amîndoi din nou în tăcere, ascultînd amestecul de zgomote confuze care ne umpleau au-

zul, ca zgomotele înfundate ale unei străzi sau ale unei fabrici. Nu reuşeam să desluşesc nimic ; urmăream un ritm, apoi altul, dar în zadar. După o bună bucată de vreme, am început să disting un sunet nou, ascuţit, care nu se amesteca cu restul, ci se desprindea, ca să mă exprim astfel, din fondul tulbure al zgomotelor. Era o succesiune de bătăi uşoare, distincte, nişte foşnituri ca ale unei frunze de iederă pe o fereastră, sau ca mişcările unei păsări într-o cutie. Am tras cu urechea şi am privit în jur, dar întunericul era ca un giulgiu de catifea. S-a auzit un zgomot ca punerea uşoară a unor zăvoare bine unse. Apoi a apărut în faţa mea, atârând parcă într-o imensitate neagră, o linie subţire şi strălucitoare.

— Priveşte, şopti Cavor, foarte încet.

— Ce-i asta ?

— Nu ştiu.

Priveam cu ochii încordaţi.

Linia subţire şi strălucitoare deveni o fişie, tot mai largă şi mai palidă. Avea aspectul unei lumini albăstrui, care cădea pe un zid văruiat în alb. Marginile încetară de a mai fi paralele ; una dintre ele se transformă într-o muchie dinţată. M-am întors să-i vorbesc lui Cavor şi am văzut, cu uimire, că o ureche îi era puternic luminată, în timp ce tot restul corpului rămânea în întuneric. Mi-am întors capul, căci doar atât îmi permiteau legăturile.

— Cavor ! i-am spus, lumina vine din spate !

Urechea dispăru, şi în raza de lumină apăru un ochi !

Deodată, crăpătura care lăsase să intre lumină se lărgi şi se dovedi a fi cadrul unei uşi. Dincolo de ea se vedea o perspectivă de culoarea safirului, iar în pragul uşii se afla, proiectată pe fondul luminos, o siluetă cu un profil grotesc.

Am făcut amândoi sforţări disperate de a ne în-

toarce și, nereușind, am continuat să privim peste umeri. Prima mea impresie a fost aceea a unui patru-ped stîngaci, cu capul aplecat. Apoi am observat că erau corpul slab și pipernicit, picioarele strîmbe, scurte și extrem de subțiri ale unui selenit. Ținea capul vîrit între umeri. Nu avea casca și haina folosite pe suprafața Lunii.

Ne apărea ca o făptură neagră și mohorîtă, dar, în mod instinctiv, imaginația noastră i-a acordat forme omenești. Eu, cel puțin, am observat imediat că era puțin cam cocoșat, cu o frunte înaltă și trăsături ahungite.

A făcut trei pași înainte și s-a oprit. Se părea că mișcărilor lui nu produceau absolut nici un zgomot. Apoi a înaintat din nou. Mergea ca o pasăre — punînd picioarele unul în fața celuilalt. S-a dat la o parte din raza de lumină care venea prin cadrul ușii, și parcă a dispărut cu totul în umbră.

O clipă, ochii mei l-au căutat unde nu era, și apoi l-am zărit stînd în fața noastră, în plină lumină. Numai că trăsăturile omenești pe care i le atribuisem nu existau de loc !

Ar fi trebuit, desigur, să mă aștept la aceasta, dar n-o făcusem. Șocul a fost, pentru mine, extraordinar. Selenitul părea lipsit de figură ; în locul ei avea un fel de mască, ceva monstruos, o diformitate care se infirma pe ea însăși și nu putea fi explicată. Nu avea nas, iar ochii, bulbucăți, erau așezați lateral — ochii pe care eu îi luasem drept urechi... Am încercat, mai tîrziu, să desenez unul dintre aceste capete, dar n-am reușit.

Gura era curbată în jos, ca o gură omenească pe o față cu aspect feroce.

Capul era așezat pe un gît articulat în trei locuri, aproape ca scurtele încheieturi ale piciorului unui crab. Nu puteam să văd încheieturile membrelor,

deoarece erau înfășurate în niște fișii, ca niște molecule, care formau singura îmbrăcăminte a acestor ființe.

În momentul acela îl priveam ca pe o imposibilitate, ca pe o alcătuire dementială. Cred că și el era uimit — și poate avea motive mai puternice decât noi. Numai că, blestematul, nu lăsa să i se vadă uimirea. Noi știam, cel puțin, cum ajunsese în fața acestor creaturi nefirești. Dar închipuiți-vă cum ar reacționa, de exemplu, niște londonezi cumsecade întilnind printre oile din Hyde Park o pereche de animale, de mărimea oamenilor, dar absolut diferite de orice alte creaturi pământești !

Cam aceasta a fost, probabil, și impresia lui.

Închipuiți-vă cum arătam noi ! Eram legați de mâini și de picioare, obosiți și murdari, cu barba crescută de două degete, cu fețele zgîriate și însingerate. Vi-l puteți închipui pe Cavor, cu pantalonii lui bufanți (sfîșiați în cîteva locuri de plantele-baionetă), cu cămașa de flanelă și cu vechea șapcă de jucător de crichet, cu părul aspru și răvășit, atîmînd în zeci de smocuri... În lumina albastră, fața lui nu părea roșie, ci aproape neagră ; buzele și petele de sînge închegate de pe mâini erau negre de-a binelea. Eu eram într-o stare și mai proastă — dacă e cu putință — decât el, din cauza ciupercilor galbene în mijlocul cărora sărisem. Hainele ne erau descheiate, iar pantofii ne fuseseră scoși și se aflau alături de noi. Ședeam în capul oaselor, cu spatele către lumina ciudată și albăstruie, examinînd un monstru ieșit, parcă, din imaginația lui Dürer¹.

Cavor a întrerupt primul tăcerea, dregîndu-și glasul și începînd să vorbească răgușit. De afară au început

¹ *Albrecht Dürer* (1471—1528), pictor, desenator și gravor german, reprezentant al Renașterii germane ; în opera sa spiritul Renașterii se îmbină cu elemente ale goticului german.

să se audă mugete teribile, ca și cum un vițel lunar ar fi fost în primejdie. S-a sfârșit cu un țipăt, și totul a reintrat în liniște.

Imediat, selenitul s-a întors, a trecut în umbră, s-a oprit să ne privească pentru o clipă din prag, a închis ușa în urma lui și am rămas din nou învăluiți de întunericul enigmatic și plin de murmure, în care ne trezisem.

XII. DOMNUL CAVOR FACE CÎTEVA PRESUPUNERI

Cîtva timp, nici unul dintre noi n-a scos o vorbă. Îmi era cu neputință să mă concentrez asupra evenimentelor pe care le provocasem.

— Ne-au prins, am spus eu, în cele din urmă.

— Din cauza ciupercilor aceloră...

— Da, dar dacă n-aș fi mîncat, leșinam și murream de foame.

— Poate reușeam să găsim sfera...

Văzîndu-i încăpățînarea, mi-am pierdut cumpătul și am început să înjur, ca pentru mine însumi. Tăceam, insultîndu-ne unul pe altul în gînd. Băteam toba cu degetele, între genunchi, și făceam să zornăie inelele lanțurilor. Apoi am fost nevoit să vorbesc din nou.

— În orice caz, ce înțelegi din tot ce s-a întîmplat? am întrebat eu, umil.

— Sînt niște ființe raționale... știu să facă diverse lucruri. Luminile pe care le-am văzut... Se opri. Era clar că nu înțelegea nimic. Cînd vorbi din nou, îmi mărturisi exact acest lucru. La urma urmei, cred că

ei sînt mai umani decît avem dreptul să ne așteptăm. Presupun...

Pauzele lui erau enervante.

— Ei ?

— Presupun, în orice caz... că pe orice planetă, unde există un animal inteligent, el își poartă cutia craniană ridicată, are mîini și merge în poziție verticală... După un timp schimbă subiectul. Sîntem la o oarecare adîncime, zise el. Cred... la vreo două mii de picioare, sau chiar mai mult.

— De ce crezi asta ?

— Aerul e mai rece. Și glasurile noastre sînt mult mai puternice. Atenuarea senzațiilor... a dispărut cu totul. Și apăsarea din urechi și din gît...

Abia atunci mi-am dat și eu seama.

— Aerul este mai dens. Probabil că sîntem la adîncime... poate chiar la o milă... în interiorul Lunii.

— Nu ne-am gîndit niciodată că ar putea exista o lume în interiorul Lunii...

— Nu.

— Am fi putut ?

— Da. Numai că... ne împiedică obișnuința. Rămase cîteva clipe pe gînduri. Acum, zise el, mi se pare atît de evident ! Bineînțeles ! Luna trebuie să aibă o mulțime de cavități, cu o atmosferă interioară, și cu o mare în centrul imenselor ei grote. Se știe că Luna are o greutate specifică mai mică decît Pămîntul ; se știe că are foarte puțin aer sau apă în exterior ; se știe, de asemeni, că este soră cu Pămîntul și că o compoziție diferită ar fi inexplicabilă. Este limpede ca lumina zilei că trebuia să fie goală pe dinăuntru. Și, totuși, nimeni n-a considerat ca un fapt sigur... Kepler ¹, desigur... — glasul lui căpătase tonul

¹ *Johannes Kepler* (1571—1630), astronom german, căruia i se datorește formularea celor trei legi ale mișcării planetare.

unui om care descoperea un splendid șir de raționamente. Da, continuă el, Kepler, vorbind despre *subvolvani*, avea dreptate, la urma urmei.

— Era mai bine să-ți fi dat osteneala să afli acest lucru înainte de-a veni aici, am spus eu. Nu-mi răspunse nimic, mormăind ca pentru sine, în timp ce-și continua șirul gândurilor. Simțeam că-mi pierd firea. Ce crezi că s-a întâmplat cu sfera ? l-am întrebat eu.

— Pierdută, zise el, ca un om care răspunde la o întrebare lipsită de interes.

— Printre plante ?

— Numai dacă n-au găsit-o ei...

— Și atunci ?

— De unde vrei să știi eu ? !

— Cavor, zisei eu, cu amărăciune, treburile merg de minune cu Compania mea ! Nu-mi răspunse. Doamne sfinte ! am exclamat eu. Când te gîndești prin cîte am trecut, ca să ne pomenim în această situație ! Pentru ce-am venit ? Ce căutăm ? Ce era Luna pentru noi, sau ce eram noi pentru Lună ? Ne-am dorit prea mult, am riscat prea mult. Ar fi trebuit să începem cu lucruri mai mici. Dumneata ai propus călătoria în Lună ! Obloanele dumitale de cavorită, prevăzute cu arcuri ! Sînt sigur că le puteam folosi în scopuri mai... terestre. Sigur ! Ai înțeles cu adevărat propunerea mea ? Un cilindru de oțel...

— Fleacuri ! zise Cavor. Am încetat discuția. Cîțva timp, Cavor a ținut un monolog întretăiat, fără vreun sprijin din partea mea.

— Dacă ei găsesc sfera... începu el. Dacă o găsesc... ce vor face cu ea ? Ei bine, asta este întrebarea ! S-ar putea să fie singura întrebare. În orice caz, ei nu vor înțelege nimic din structura ei. Dacă ei ar fi inițiați în asemenea probleme, ar fi venit de mult pe Pămînt. Oare ar fi venit ? De ce nu ?

Sau ar fi trimis' ceva... N-ar fi înlăturat această posibilitate. Nu ! Dar ei vor examina sfera. Este limpede că sînt inteligenți și plini de curiozitate. O vor examina... vor intra în ea... vor umbla la butoane. Și gata !... Asta ar însemna ca noi să rămînem pe Lună pentru tot restul vieții. Ciudate creaturi, ciudate cunoștințe...

— Cît despre aceste cunoștințe ciudate... am spus eu, dar n-am mai găsit cuvinte să continui.

— Ascultă, Bedford, zise Cavor. Ai venit de bună-voie în această expediție.

— Dumneata mi-ai spus... că ai în vedere niște cercetări.

— În cercetări există întotdeauna riscuri.

— Mai ales cînd pornești neînarmat și fără să te gîndești la toate posibilitățile !

— Eram atît de absorbit de sferă ! Am fost prinși și absorbiți de construcția sferei.

— Eu ! *Eu* am fost prins, vrei să spui...

— Și eu. De unde era să știu, cînd am început să lucrez în domeniul fizicii moleculare, că dintre toate locurile posibile... voi ajunge aici ?

— De vină este numai blestemata aceasta de știință ! am strigat eu.

— Ba este însuși Diavolul. Preoții din evul mediu și inchiizitorii aveau dreptate, iar contemporanii se înșală cu toții. Te amesteci în aceste probleme, și ești răsplătit cu fel de fel de daruri. Dar de îndată ce pui mîna pe ele, ești strivit, sfărîmat pe neașteptate. Pasiuni vechi și arme noi... Ba îți răstoarnă credința, ba îți răstoarnă ideile sociale, ba te aruncă în dezo-lare și mizerie ! În orice caz, nu are nici un rost să te cerți acum cu mine. Aceste creaturi... seleniții... sau cum vom vrea să-i numim, ne țin legați de mîini și de picioare. Orice stare de spirit ai avea, trebuie

să treci prin toate acestea... Ne așteaptă evenimente care ne cer singe rece.

Se opri, ca și cum ar fi așteptat încuviințarea mea. Dar eu tăceam, îmbufnat.

— La dracu cu știința dumitale ! i-am spus.

— Problema este cum să comunicăm cu ei. Măteamă că gesturile lor sînt diferite de-ale noastre. De exemplu, să arăți cu degetul. Nici o altă creatură, în afară de oameni și maimuțe, nu arată cu degetul.

Raționamentul mi se părea prea cronat.

— Aproape toate animalele, am strigat eu, arată cu ochii, sau cu botul !

Cavor rămase pe gînduri.

— Da, zise el, în cele din urmă, dar noi nu. Există atîtea diferențe ! Atîtea diferențe ! S-ar putea... Dar cum să-ți spun ? Există vorbirea. Sunetele pe care le scot ei, acele fluierături și şuierături. Nu văd cum am putea să le imităm... Oare aceasta este vorbirea lor ? S-ar putea să aibă sensuri diferite, mijloace diferite de comunicare. Desigur, ei sînt ființe inteligente ca și noi... Trebuie să avem ceva comun. Cine știe dacă nu vom reuși să ne înțelegem...

— Toate acestea ne depășesc. Ei sînt mai diferiți de noi decît cel mai ciudat animal de pe Pămînt. Sînt făcuți dintr-un alt aluat. La ce bun să mai discutăm ?

Cavor rămase pe gînduri.

— Eu sînt de altă părere. Ființele inteligente trebuie să aibă ceva similar... Chiar dacă au evoluat pe planete diferite. Desigur, dacă n-ar fi vorba decît de instinct... dacă noi sau ei n-am fi decît simple animale...

— Ei bine, sînt ei altceva ? Seamănă mai mult cu niște furnici ridicate pe picioarele dinapoi, decît

cu ființe omenеști. Și cine a reușit vreodată să se înțeleagă în vreun fel cu furnicile ?

— Dar mașinile lor, și îmbrăcămintea ! Nu, nu sînt de părerea dumitale, Bedford. Diferența este mare...

— Este de netrecut.

— Asemănările vor trebui să slujească drept punte. Îmi amintesc că am citit cîndva un studiu al răposatului profesor Galton asupra posibilității de comunicare între planete. Din nenorocire, la vremea aceea n-am crezut că ar avea vreo utilitate practică pentru mine, și mi-e teamă că nu i-am acordat atenția cuvenită. Și, totuși... să ne gîndim ! Ideea lui era că trebuia să luăm ca punct de plecare acele adevăruri mari care se găsesc la baza oricăror existențe raționale posibile. Pentru început, marile principii ale geometriei. El propunea să ia cîteva dintre principiile fundamentale ale lui Euclid și să arate, printr-o construcție materială, că adevărul lor ne este cunoscut ; să se demonstreze, de exemplu, că unghiurile de la baza unui triunghi isoscel sînt egale și că, prelungind laturile egale, unghiurile de fiecare parte a bazei vor fi, de asemeni, egale ; sau că pătratul ipotenuzei unui triunghi dreptunghi este egal cu suma pătratelor celorlalte două laturi. Demonstrînd asemenea cumsotințe, vom demonstra că posedăm o inteligență rațională... Acum presupune... că aș desena o figură geometrică, cu degetul ud, sau aș trasa-o prin aer...

Se opri. Am rămas cu gîndul la vorbele lui. Cîțva timp am fost absorbit de ciudata speranță de a comunica, de a ne înțelege cu seleniții. Apoi m-a năpădit iar disperarea furioasă, care făcea parte din epuizarea și din starea mizerabilă în care mă aflu. Mi-am dat seama, deodată, cu extremă claritate, de neiertata nebulie a faptelor mele de pînă atunci.

— Dobitoc ! am strigat. O, dobitoc, mare dobitoc... Exist parcă numai pentru a săvârși actele cele mai absurde... De ce-am părăsit sfera ?... Ca să țopăim în căutare de brevete și concesii în craterele Lunii !... Dacă, cel puțin, ne-am fi gândit să legăm o batistă de un băț, care să ne indice locul unde am lăsat sfera !

M-am oprit, minios.

— Este limpede, reflectă Cavor, că sînt ființe inteligente. Se pot face anumite ipoteze. Deoarece nu ne-au ucis pe loc, probabil că au intenții binevoitoare. Binevoitoare ! În orice caz, se țin în rezervă. Poate că vor chiar să intre în legătură cu noi. Poate că vor să se înțeleagă cu noi. Încăperea aceasta, paznicul pe care l-am zărit... Lanțurile... Un înalt grad de inteligență...

— De-ar fi dat cerul, am strigat eu, să mă fi gândit mai bine ! M-am afundat din ce în ce mai mult. Am călcat tot în străchini. Din cauză că am avut încredere în dumneata... De ce n-am rămas la piesa mea ? Era exact ceea ce mi se potrivea. Asta era lumea și viața pentru care eram făcut. Puteam să-mi termin piesa. Sînt sigur... Era o piesă bună. Planul era aproape gata. Apoi... închipuiește-ți ! Să sar în Lună ! În mod practic... am dat cu piciorul la viață. Bătrîna hangită de lingă Canterbury ar fi avut mai mult bun-simț.

Am ridicat privirea și am tăcut brusc. Întunericul făcuse din nou loc luminii albastrui. Ușa se deschidea, și cîțiva seleniți intrau fără zgomot în încăpere. Am rămas nemișcat, privind fețele lor grotești.

Apoi senzația de dezgust s-a schimbat în interes. Am observat că primul și-al doilea selenit duceau niște cupe. O necesitate elementară, în privința căreia, cel puțin, mințile noastre se înțelegeau. Cupele erau făcute dintr-un metal care, ca și lanțurile noastre,

părea negru în bătaia luminii albastrii ; fiecare conținea cîteva fragmente dintr-o materie albicioasă. Toate suferințele și mizeria sumbră care mă copleșeau s-au strîns laolaltă și au luat înfățișarea foamei. Priveam la aceste cupe cu niște ochi de lup. Mi s-a părut că la capătul brațelor care-au coborît în fața mea o cupă, nu se aflau palme, ci un fel de suprafață turtită, ca vîrfurile trompei unui elefant.

Materia din cupă era moale, de culoare brună-albicioasă — ca niște bucăți de sufleu rece — și avea un vag miros de ciuperci. Încin să cred — după cele văzute ulterior — că era carne de vițel lunar.

Mîinile îmi erau legate atît de strîns, încît aproape că nu reușeam să apuc cupa ; văzîndu-mi eforturile, doi dintre ei mi-au lărgit cu îndemîinare lanțurile din jurul încheieturii. Mîinile lor, ca niște tentacule, se lipeau, moi și reci, de pielea mea. Am luat imediat o îmbucătură. Era la fel de moale ca mai toate țesuturile organice din Lună ; avea un gust de turtă dulce sau de mereng muiat, dar nu era de loc neplăcut. Am mai luat încă două îmbucături.

— Mi-era foame !... am spus eu, mușcînd o bucată și mai mare.

Cîtva timp am mîncat, fără să ne mai gîndim la nimic altceva. Am mîncat și apoi am băut ca niște cerșetori într-o cantină pentru săraci. Niciodată mai înainte, și nici după aceea, n-am mai avut o foame atît de sălbatică și, dacă n-aș fi avut această experiență, n-aș fi crezut că la un sfert de milion de mile depărtare de lumea noastră, într-o stare de totală deznădejde, înconjurați, priviți, atinși de niște ființe mai groțesti și mai neomenești decît cele mai îngrozitoare creaturi dintr-un coșmar, aș fi în stare să mănînc, uitînd cu totul situația în care mă aflu. Seleniții ședeau în jurul nostru, privindu-ne și scoțînd într-una niște sunete ca un ușor ciripit : proba-

bil că vorbeau. Nici măcar nu m-am înfiorat la atingerea lor. Și, după ce mi-a trecut primul val al foamei, am văzut că și Cavor mîncase cu aceeași nerușinată uitare de sine.

XIII. INCERCĂRI DE A INTRA ÎN LEGĂTURĂ

Cînd, în cele din urmă, am terminat de mîncat, seleniții ne-au desfăcut lanțurile de la picioare și ni le-au prins din nou, astfel încît să ne dea o oarecare libertate în mișcare. Apoi ne-au dezlegat lanțurile din jurul mijlocului. Pentru a face aceste operațiuni, ei au trebuit să se miște chiar pe lingă noi, așa că din cînd în cînd cîte unul dintre acele capete ciudate cobora aproape de obrazul meu și cîte o tentaculă moale îmi atîngea capul sau gîtul. Nu-mi amintesc să fi fost atunci înspăimîntat sau dezgustat de apropierea lor. Cred că incurabilul nostru antropomorfism ne făcea să ne închipuim că în dosul acestor măști se aflau capete omenеști. Pielea lor, ca întreg corpul de altfel, părea albăstruie — dar numai din cauza luminii — și era netedă și strălucitoare ca niște aripi de insectă, nu moale, umedă sau păroasă cum ar fi a unui animal vertebrat. Drept prin mijlocul capului, din spate pînă în față, se afla un șir de spini mărunți și albicioși și un șir mult mai mare, curbat de fiecare parte, pe deasupra ochilor. Selenitul care mi-a dezlegat lanțurile se folosea și de gură.

— Se pare că vor să ne dezlege, zise Cavor. Amintește-ți că sintem pe Lună ! Nu face nici o mișcare bruscă !

— Ai de gînd să încerci cu geometria despre care vorbeai ?

— Dacă voi avea ocazia... Dar s-ar putea, desigur, să încerce ei înții.

Am rămas nemișcați, iar seleniții, după ce și-au terminat treburile, s-au dat înapoi și păreau că privesc spre noi. Spun „păreau“, deoarece, avînd ochii în părți și nu în față, îți era tot atît de greu să le determini direcția privirii, ca și în cazul unei găini sau al unui pește. Vorbeau între ei cu glasurile lor fluierate, care mi se păreau cu neputință de imitat sau de definit. Ușa din spatele nostru s-a deschis mai larg și, privind peste umăr, am văzut neclar, dincolo de ea, un spațiu larg în care ședeau niște seleniți. Păreau înghesuiți și plini de curiozitate.

— Vor să imităm aceste sunete ? l-am întrebat pe Cavor.

— Nu cred, zise el.

— Parcă ar vrea să înțelegem un anumit lucru...

— Nu înțeleg nimic din gesturile lor. Îl vezi pe-acela care își sucește capul, ca un om pe care-l strînge gulerul ? Să facem și noi la fel.

Am dat din cap, dar, văzînd că gestul nu are nici un efect, am încercat să imităm celelalte mișcări ale seleniților. Faptul a început să-i intereseze. În orice caz, am făcut cu toții aceeași mișcare. Dar, în cele din urmă, neajungînd la nici un rezultat, am renunțat, ceea ce au făcut și ei, reîncepînd să discute, cu glasurile lor șuierătoare... Apoi, deodată, unul dintre ei, mai scund și mult mai gros decît ceilalți și cu o gură deosebit de mare, s-a așezat jos lingă Cavor, și-a pus mîinile și picioarele în aceeași poziție în care era legat prietenul meu și, printr-o mișcare îndemînică, s-a ridicat în picioare.

— Cavor, am strigat eu, vor să ne ridicăm !

El mă privi cu gura căscată.

— Chiar așa l zise el.

Cu multe eforturi și gemete, din cauză că mâinile ne erau legate, am reușit să ne ridicăm. Seleniții ne-au făcut loc, să ne putem mișca, și au început să ciripească cu mai multă volubilitate. De îndată ce ne-am ridicat în picioare, selenitul cel robust s-a apropiat, ne-a atins ușor pe față cu tentaculele sale și s-a îndreptat spre ușa deschisă. Invitația era destul de limpede, și noi l-am urmat. Am văzut că patru dintre seleniții care așteptau în pragul ușii, mult mai înalți decât ceilalți, asemeni celor pe care îi văzusem în crater, purtau căști rotunde, prevăzute cu ghimpți, și erau îmbrăcați în niște cilindri ; fiecare dintre cei patru purta câte o țeapă, cu vârful și apărătoarea făcute din același metal întunecat ca și cupele. Cei patru s-au apropiat de noi, încadrându-ne câte doi pe fiecare, și am ieșit din încăperea noastră în peștera de unde venea lumina.

La început n-am reușit să ne facem nici o impresie despre peștera în care intrasem. Atenția ne era atrasă de mișcările și atitudinile seleniților din jurul nostru și de nevoia de a ne controla mișcările, ca să nu-i speriem sau să-i alarmăm prin vreun salt excesiv. Selenitul scund și robust, care ne arătase că trebuie să ne ridicăm în picioare, mergea în fața noastră, făcând niște gesturi ușor de înțeles și invitându-ne să-l urmăm. Figura lui, asemănătoare unui jgheab, se întorcea de la unul la celălalt, cu un aer evident interogativ. Cîtva timp, după cum spuneam, am fost absorbiți de mișcările seleniților.

Dar, în cele din urmă, spațiul vast în care ne mișcam începu să se precizeze. Ne-am dat seama că sursa celor mai multe dintre zgomotele care ne umpluseră auzul, încă de cînd ne revenisem din amețeala produsă de toxinele ciupercilor, era un ansamblu imens de mașini în plină activitate ; părțile care se

roteau prin aer se vedeau nedeslușit, pe deasupra capetelor și printre corpurile seleniților din jurul nostru. Dar nu numai rețeaua de sunete provenea de la ansamblul de mecanisme, ci și lumina albăstruie care radia în tot acest spațiu. Noi acceptasem drept foarte firesc faptul ca o peșteră subterană să fie luminată artificial, dar, deși o vedeam cu ochii mei, nu i-am sesizat cu adevărat importanța decât atunci când, ceva mai târziu, am ajuns din nou în întuneric. Nu-mi pot explica rostul și structura acelor mașini uriașe, pentru că nici unul dintre noi nu știa la ce folosesc și nici cum funcționează. Niște brațe mari de metal se ridicau, unul după altul, din centrul mașinilor, și extremitatea lor descria, după câte mi se părea, o linie parabolică ; când ajungea la extremitatea de sus, fiecare braț lăsa să cadă un alt braț, legănător, care intra într-un cilindru vertical și îl împingea în jos.

În jurul mașinilor se mișcau niște făpturi mici și subțiri, care păreau oarecum diferite de seleniții din jurul nostru. Când fiecare dintre cele trei brațe mobile ale unei mașini venea jos, se auzeau un zăngănit și apoi o țîșnitură, și din cilindrul vertical se revărsa substanța incandescentă, care lumina întreg spațiul ; curgea așa cum se revarsă laptele în clocot dintr-o oală și se aduna într-un rezervor de lumină de dedesubt. Lumina era rece și albastră, cu un fel de strălucire fosforescentă, dar infinit mai luminoasă, și se scurgea din rezervor, prin conducte, de-a lungul întregii peșteri.

Brațele mobile ale acestei enigmatice mașini se mișcau cu zgomot, iar substanța luminoasă șuiera, adunându-se în rezervor. La început, ansamblul mi s-a părut de o mărime neexagerată, oarecum pe măsura noastră ; dar văzînd cît de micipăreau seleniții, mi-am dat pe deplin seama de imensitatea peșterii și a mașinilor. Mi-am întors privirea de la aceste realizări

împresionante către fața seleniților, cu mai mult respect. M-am oprit locului, iar Cavor a făcut la fel, contemplând uluitorul ansamblu de mașini.

— Dar este formidabil ! am spus eu. Oare la ce folosesc ?

Figura lui Cavor, luminată în albastru, exprima un respect plin de admirație.

— Nici n-am visat ! Cu siguranță că aceste ființe... Oamenii n-ar fi putut realiza o asemenea mașină ! Privește brațele acestea : oare sînt montate pe tije de conexiune ?

Selenitul scund și voinic făcuse, fără să observăm, câțiva pași înainte. Se întoarse și se așeză între noi și mașină. Am evitat să-l privesc, deoarece presupuneam că voia să ne îndemne să ne continuăm drumul. Se îndepărtă iar, în direcția în care pornisem inițial, se opri și se întoarse înapoi, atingîndu-ne pe față, pentru a ne atrage atenția.

Cavor și cu mine am privit unul la altul.

— Nu putem să-i arătăm că ne interesează mașina ? am întrebat eu.

— Da, zise Cavor, să încercăm.

Se întoarse către călăuza noastră, îi zîmbi, îi arătă mașina, arătă încă o dată, apoi își duse mîna la cap, și din nou la mașină. Prin vreun defect de raționament, el își închipuia că vorbind stîlcit ar putea să-și facă gesturile mai clare :

— Eu privit asta, zise el, eu gîndit asta foarte mult. Da.

Purtarea lui parcă îi opri pe seleniți din dorința de a ne face să înaintăm. Schimbară între ei priviri, își clătînară capetele lor ciudate, și din nou se auziră glasurile lor ciripitoare. Apoi unul dintre ei, o ființă subțire și înaltă, purtînd un fel de mantie peste hainele obișnuite, în care erau îmbrăcați ceilalți, îl cuprinse pe Cavor de mijloc, cu mîna lui asemănătoare

unei trompe de elefant, și îl împinse ușor pe urma călăuzei noastre, care pornise din nou înainte.

Cavor se împotrivi.

— Ar trebui să încercăm acum să ne înțelegem cu ei ! Poate că ne socotesc un nou soi de animale, o nouă specie de viței lunari ! Este foarte important să le arătăm de la bun început că sîntem niște ființe raționale. El începu să-și scuture energic capul. Nu, nu, zise el, eu nu vine imediat. Eu privește la asta.

— Nu există vreo problemă de geometrie pe care să le-o explici, în legătură cu această mașinărie ? i-am sugerat eu, în timp ce seleniții se sfătuiau între ei.

— Poate o parabolă... începu el.

Scoase un țipăt puternic și făcu un salt de mai bine de șase picioare.

Unul dintre cei patru seleniți înarmați îl înțepase cu sulița.

M-am întors către sulițașul din spatele meu, cu un gest rapid și amenințător, iar el se dădu brusc înapoi. Gestul meu, împreună cu țipătul și saltul lui Cavor i-au uimit pe toți seleniții. S-au retras în grabă cîțiva pași, privindu-ne. Cîteva momente, care păreau că se prelungesc la nesfîrșit, am rămas într-o atitudine de împotrivire furioasă, avînd în față un semicerc de ființe neomenești.

— M-a înțepat, zise Cavor, cu glasul întretăiat.

— L-am văzut, i-am răspuns. La dracu ! am țipat eu către seleniți. Nu avem de gînd să suportăm acest tratament ! Drept cine naiba ne luați ?

Am privit repede în dreapta și în stînga. Departe, prin pustiul albastru al peșterii, un alt grup de seleniți alerga către noi ; unii erau îndesați, alții subțiri, iar unul avea capul mult mai mare decît al celorlalți. Peștera se întindea largă și scundă, pierzîndu-se în toate direcțiile, în întuneric. Tavanul ei, îmi amintesc, era bombat spre interior, parcă de greutatea

striatului gros de stînci sub care eram închiși. Nu exista nici un mijloc de scăpare, absolut nici un mijloc de scăpare ! Deasupra, dedesubt, în toate direcțiile se aflau necunoscutul și aceste creaturi neome-nești, care ne înfruntau cu sulițe și amenințări, pe noi, doi oameni lipsiți de orice ajutor !

XIV. PUNTEA AMEȚITOARE

Această pauză dușmănoasă a durat doar o clipă. Cred că nu numai noi, dar și seleniții gîndeau cu repeziciune. Impresia mea cea mai vie era că nu aveam nici un punct de sprijin și că vom fi înconju-rați și uciși. Copleșitoarea nebunie a prezenței noastre acolo mi se înfățișa ca un uriaș și întunecat reproș. De ce mă aruncasem în această dementă și neome-nească expediție ?

Cavor s-a apropiat, punîndu-și mîna pe brațul meu. Figura lui inspăimîntată era lividă în lumina albastră.

— Nu putem face nimic, zise el. Este o greșeală. Ei nu înțeleg. Trebuie să mergem... așa cum vor ei.

M-am uitat la el, apoi la seleniții care veniseră în ajutorul tovarășilor lor.

— Dacă aș avea mîinile libere...

— Este inutil, oftă el.

— Nu !

— Să mergem...

Se întoarse și porni în direcția care ni se arătase.

L-am urmat, încercînd să par cît se poate de supus, dar pipăindu-mi lanțurile de la încheieturile mîinilor. Singele îmi fierbea. Nu am mai observat nici un detaliu al peșterii, deși se pare că a trecut

mult timp pînă am ajuns la celălalt capăt, sau, dacă am observat ceva, am uitat în aceeași clipă. Gîndurile îmi erau concentrate asupra lanțurilor pe care le purtam și asupra seleniților, mai ales asupra acelor care purtau căști și sulite. La început, ei au mers paralel cu noi, la o distanță respectabilă, dar apoi li s-au alăturat alți trei, și atunci s-au apropiat pînă cînd au ajuns la o lungime de braț de noi. M-am cabrat, ca un cal îmboldit cu printenii, atunci cînd i-am văzut atît de aproape. Selenitul cel scurt și gros a mers mai întîi în dreapta noastră, apoi și-a luat din nou locul în față.

Imaginea grupului mi s-a întipărit pentru totdeauna în creier : în fața mea mergea Cavor, cu capul plecat, cu umerii lăsați, din cauza descurajării ; înaintea lui, figura ciudată a călăuzei noastre, întorcîndu-se neîncetat în toate părțile ; de o parte și de alta, purtătorii de sulite, atenți, deși cu gura deschisă — totul într-un albastru monocrom. În afară de impresiile mele pur personale, îmi mai amintesc de un fel de șanț care traversa peștera, pe lîngă cărarea de stîncă pe care o urmam noi. Era plin de aceeași materie luminoasă, de un albastru strălucitor, care se scurgea din mașina cea mare. Eu mergeam chiar pe lîngă șanț și pot să afirm că nu radia nici un fel de căldură. Materia luminoasă strălucea puternic, dar nu era nici mai caldă, nici mai rece decît tot ceea ce se afla în peșteră.

Clanc-clanc-clanc ; am trecut pe sub pîrghiile agitate ale unei alte mașini uriașe, și, în cele din urmă, am ajuns la un tunel larg, în care se auzea chiar și dipăitul tălpilor noastre desculțe ; în afară de fișia albastră care se prelingea în dreapta noastră, tunelul era întunecat. Umbrele desenau, pe peretele neregulat și pe tavanul tunelului, caricaturi gigantice ale formelor noastre și ale seleniților. Din cînd în cînd,

pe pereți scînteiau cristale, ca niște nestemate, din loc în loc galeria se lărgea, dînd în cîte o peșteră cu stalactite, sau făcea ramificații, care se pierdeau în întuneric.

Cred că am mers mult timp prin tunel. Lumina curgătoare clipoea încet, iar pașii noștri, împreună cu ecoul, scoteau un tropăit neregulat. Gîndul mi s-a fixat asupra lanțurilor. Dacă aș putea să le succesc o dată, și apoi să le desfac așa...

Dacă aș face toate aceste mișcări foarte încet, oare și-ar da ei seama că îmi scoteam mîna din legătura slăbită? Și, dacă ar vedea, cum ar reacționa?

— Bedford, zise Cavor, drumul e înclinat. Coboră tot mereu. Observația lui m-a trezit din sumbrele mele preocupări. Dacă intenționau să ne ucidă, continuă el, încetinindu-și pașii pentru a ajunge lîngă mine, nu văd motivul pentru care n-ar fi făcut-o pînă acum...

— Nu, i-am răspuns, este adevărat.

— Ei nu ne înțeleg, zise el. Cred că sîntem niște animale ciudate, poate vreo rasă sălbatică de viței lunari. Numai cînd ne vor cerceta mai îndeaproape, vor începe să-și dea seama că sîntem înzestrați cu rațiune...

— Atunci cînd vei demonstra dumneata acele probleme geometrice?

— Se prea poate. Ne-am continuat cîtva timp drumul în tăcere. Știi, zise Cavor, s-ar putea ca aceștia să fie seleniți dintr-o clasă inferioară.

— Niște imbecili infernali, am spus eu minios, privind fețele lor exasperante. Dacă suportăm tot ceea ce ne fac...

— Trebuie să îndurăm. S-ar putea să mai existe și alții, mai înțelegători. Asta nu este decît latura exterioară a lumii lor. Probabil că domeniul seleniților coboră mereu, prin peșteri, galerii, tuneluri,

pînă ajunge în cele din urmă la mare, la sute de mile mai jos.

Cuvintele lui m-au făcut să mă gîndesc la distanța de vreo milă, la stîncile și tunelurile care se aflau poate deasupra capetelor noastre... Era ca o greutate care îmi apăsa pe umeri.

— Departe de soare și de aer, am spus eu, într-o mină, chiar numai de o jumătate de milă, adîncimea este sufocantă.

— Aici, în orice caz, nu este. Probabil că există o... ventilație ! Cred că vîntul bate dinspre partea întunecată a Lunii spre partea însorită, strîngînd acolo tot bioxidul de carbon și hrănind plantele. La capătul acestui tunel, de exemplu, se simte o adevărată briză. Și ce lume ! Ce impresie îți fac puțurile, mașinile...

— Și sulița ! Nu uita sulița !

El merse cîțva timp înaintea mea, tăcînd.

— Chiar și sulița...

— Ei bine ?

În clipa aceea mă cuprinsese furia. Dar... poate că era necesar să ne continuăm drumul.

— Ei au o piele diferită de a noastră și, probabil, și un sistem nervos diferit. S-ar putea ca ei să nu înțeleagă obiecția noastră... După cum unei ființe de pe Marte probabil că nu i-ar plăcea obiceiul nostru pămîntesc de a ne da cu cotul...

— Ar face mai bine dacă s-ar feri să-mi dea cu cotul.

— Iar în privința geometriei... La urma urmei, ei procedează destul de inteligent. Ei încep cu elementele vieții, și nu cu ale gîndirii. Hrană. Constrîngere. Durere. Ei se adresează principiilor fundamentale.

— Fără nici o îndoială, am spus eu.

El continuă să-mi vorbească despre lumea vastă și minunată în care pătrundeam. Cu încetul, mi-am

dat seama, după intonațiile vocii, lui, că nici acum el nu era total deznădăjduit la gândul de a pătrunde tot mai adinc în vizuina acestei planete inumane. Gîndul i se îndrepta către mașini și descoperiri, excluzînd miile de gînduri întunecate care mă năpădeau pe mine. O făcea fără intenția de a utiliza cumva aceste lucruri; pur și simplu, voia să le cunoască.

— De fapt, zise el, este un prilej excepțional. Se întîlnesc două lumi. Oare ce vom vedea? Gîndește-te la ceea ce se află aici, sub noi.

— Nu prea vom avea ce vedea, dacă nu se face mai multă lumină, am remarcat eu.

— Aceasta este doar coaja exterioară. Mai jos... la scara respectivă... s-ar putea să găsim orice! Ai observat cît de diferiți sînt unii de alții? Cîte vom avea de povestit!

— Un animal dintr-o specie mai rară, i-am răspuns eu, gîndește la fel, în timp ce este dus către grădina zoologică.... Nu înseamnă că ne vor arăta toată lumea lor.

— Cînd își vor da seama că sîntem înzestrați cu rațiune, zise Cavor, vor dori să capete și ei informații despre Pămînt. Chiar dacă nu sînt capabili de sentimente generoase, ne vor învăța, ca să poată învăța și ei de la noi... Și cîte cunoștințe trebuie să aibă! Cîte cunoștințe neașteptate!

Și Cavor continuă să facă speculații asupra posibilității de a întîlni la seleniți cunoștințe pe care el nu sperase vreodată să le obțină pe Pămînt; se lansa în cele mai extravagante speculații, deși avea o rană proaspătă, pricinuită de sulîța unui selenit! Am uitat cea mai mare parte a presupunerilor lui, deoarece atenția îmi era îndreptată asupra tunelului de-a lungul căruia mergeam și care se deschidea din ce în ce mai mult. Se părea, după mișcarea aerului, că ieșeam

într-un spațiu vast. Dar, fiind întuneric, nu-mi puteam da seama de dimensiunile lui. Mica șuviță de lumină se îngusta din ce în ce și dispărea departe, în fața noastră. Peste puțin, pereții stîncoși au dispărut cu totul din lături. Nu se mai vedeau decît cărarea și pîrîiașul, fosforescent, albastru care se prelingea pe lîngă noi. Îl vedeam pe Cavor și pe selenitul care ne călăuzea ; picioarele, capul și jumătatea corpului, care se aflau înspre pîrîul fosforescent, erau luminate într-un albastru viu ; cum peretele tunelului nu reflecta lumina, restul corpului li se pierdea în întunericul din jur.

Apoi am observat că ne apropiam de o înclinare bruscă a terenului, deoarece pîrîiașul albastru dispărea din vedere.

În clipa următoare am ajuns la margine. Pîrîiașul luminos făcea o șerpuire, ca și cînd ar fi ezitat, apoi se repezea în jos. Cădea la o adîncime atît de mare, încît zgomotul căderii nici nu se auzea. Departe, jos, se zărea o strălucire albăstruie, un fel de ceață albastră. Bezna în care cădea pîrîiașul părea de o pustietate absolută, în afară de o dungă, asemănătoare unei punți, care se proiecta de pe marginea stîncii și se întindea, dispărînd în depărtare. Din prăpastie se ridica un curent de aer cald.

O clipă, am rămas amîndoi chiar lîngă margine, atît cît îndrăzneam, privind în străfundurile albăstrui. Am simțit că selenitul care ne călăuzea mă trage de braț. Apoi se îndepărtă de mine, se îndreptă către capătul punții și înaintă pe ea, uitîndu-se înapoi. Văzînd că-l priveam, a continuat să înainteze, mergînd cu tot atîta siguranță ca pe un teren ferm. O clipă, i-am văzut deslușit silueta, apoi a devenit o pată albastră și s-a topit în întuneric, rămînînd doar o ceață.

Se făcu o pauză.

— Cu siguranță... zise Cavor.

Un alt selenit înaintă pe punte, apoi își întoarse capul, privind nepăsător către noi. Ceilalți ședeau gata să ne urmeze. Figura călăuzei noastre reapăru, așteptându-ne. Se întoarse, să vadă de ce nu înaintam.

— Ce s-o fi aflând dincolo ? am întrebat eu.

— Nu disting nimic.

În nici un caz, noi nu putem traversa pe-aici, am spus eu.

— N-aș putea face nici trei pași pe puntea asta, zise Cavor, chiar dacă aș avea mâinile libere. Am privit unul la celălalt, cu o totală consternare. Poate că ei nu știu ce înseamnă amețeala, zise Cavor.

— Dar pentru noi este absolut imposibil să mergem pe această punte îngustă !

— Cred că ei privesc lucrurile altfel. I-am observat. Mă întreb dacă ei știu că pentru noi aici este un întuneric de nepătruns... Cum să-i fac să înțeleagă ?

— În orice caz, trebuie să-i facem să înțeleagă.

Cred că noi vorbeam având oarecare speranță că seleniții ne-ar putea înțelege în vreun fel. Știam prea bine că trebuia neapărat să ne explicăm. Apoi, privind fețele lor, mi-am dat seama că era cu neputință orice explicație. Asemănările dintre noi nu puteau de data aceasta acoperi deosebiri. Ei bine, nu aveau de gând, în ruptul capului, să merg pe această punte. Am tras repede mina din lanțul încolăcit, a cărui legătură se slăbise, apoi am început să-mi răsucesc amândouă mâinile, în direcții diferite. Eram cel mai aproape de margine și, în timp ce încercam să mă eliberez, doi dintre seleniți m-au apucat și m-au împins ușor către pod.

Am dat cu putere din cap.

— Nu merg, am strigat, în zadar ! Nu înțelegeți ?

Un alt selenit li s-a alăturat, ca să mă împingă. Am fost silit să fac un pas înainte.

— Am o idee, zise Cavor, dar eu îi cunoşteam ideile.

— Ia ascultaţi, am strigat către seleniţi. Opriţi-vă ! Aţi face bine să... M-am răsucit pe călcâie şi am izbucnit în injurături. Unul dintre seleniţii înarmaţi mă împunsese pe la spate cu suliţa. Mi-am smuls mina dintre tentaculele care o ţineau şi m-am întors către cel cu suliţa : Blestematul ! am urlat. Te-am prevenit ! Din ce dracu crezi că sînt eu făcut, ca să înfigi suliţa în mine ? Dacă mă mai atingi...

Drept răspuns, el mă înţepă din nou.

Am auzit glasul alarmat şi stăruitor al lui Cavor. Cred că mai spera, chiar şi atunci, să se înţeleagă cu seleniţii.

— Îţi spun, Bedford, strigă el, am găsit un mijloc !

Dar cea de-a doua înţepătură dezlanţui ultima rezervă de energie din muşchii mei. Într-o clipă, am rupt unul dintre inelele lanţului de la mîină, şi, o dată cu el, s-au rupt şi toate considerentele care ne ţineau, fără să opunem rezistenţă, în mîinile acestor creaturi lunare. În clipa aceea, cel puţin, eram nebun de spaimă şi de mînie. Nu m-am gîndit de loc la urmări. L-am izbit drept în faţă pe selenitul cu suliţa. Lanţul era răsucit în jurul pumnului meu... *

S-a produs încă una dintre acele îngrozitoare surprize, de care este plină lumea lunară.

Mi s-a părut că mîina mea, împreună cu lanţul, trece prin corpul selenitului, care se turti ca un aluat umplut cu lichid. Pumnul trecu printr-o materie moale, fleşcăită, care împrôsca în jur stropi. Era ca şi cum aş fi izbit într-o ciupercă flască. Selenitul se rostogoli vreo zece metri şi căzu ca o gelatină. Am rămas uluit. Nu credeam că vreo fiinţă vie poate fi atît de inconsistentă. O clipă, am crezut că visam.

Apoi totul redeveni real și iminent. Se pare că nici Cavor, nici ceilalți seleniți nu făcuseră vreo mișcare, din momentul când mă întorsesem și pînă în momentul când selenitul a căzut mort. Toți s-au dat la o parte, alarmați. Această pauză se prelungi cel puțin o secundă după doborîrea selenitului. Probabil că ei încercau să înțeleagă ceea ce se petrecuse. Imi amintesc că rămăsesem cu brațul pe jumătate îndoit, încercînd și eu să înțeleg. „Ce va urma?” îmi răsună în creier. „Ce va urma?” Apoi, într-o clipă, se puseră cu toții în mișcare.

Mi-am dat seama că trebuie să ne dezlegăm lanțurile și că, înainte de asta, trebuia să-i zdrobim pe seleniți. M-am întors spre grupul celorlalți trei purtători de sulite. Unul aruncă sulita către mine. Ea îmi șuieră pe deasupra capului și-și continuă zborul în abisul de lingă noi.

În timp ce sulita trecea pe deasupra mea, am sărit cu toată puterea înspre selenit. El se întoarse să fugă, dar l-am răsturnat jos, am căzut drept peste el și am alunecat pe corpul lui zdrobit. Mi s-a părut că se zvîrcolea sub picioarele mele.

M-am ridicat pe jumătate; în toate părțile, spînrile albastre ale seleniților se îndepărtau în întuneric. Am îndoit un inel, cu toată forța, am desfăcut lanțul care îmi împiedica gleznele și am sărit în picioare, cu lanțul în mînă. O altă sulită, aruncată ca o lance, șuieră pe lingă mine, iar eu m-am repezit în direcția din care venise. Apoi m-am întors către Cavor, care încă ședea lingă prăpastie, în lumina pîrîiașului, smucind convulsiv din mîini și mormăind în același timp cuvinte neînțelese cu privire la ultima lui idee.

— Haide ! am strigat.

— Mîinile mele ! îmi răspunse el.

Apoi, dîndu-și seama că nu îndrăznesc să alerg spre el, din cauză că vreun pas greșit calculat ar fi putut să mă trimită în prăpastie, se apropie de mine, cu mîinile întinse înainte și tîrîndu-și picioarele.

I-am apucat lanțurile și am încercat să le desfac.

— Unde sînt ei ? întrebă el, gîfîind.

— Au fugit. Se vor întoarce. Aruncă cu fel de fel de drăcii. Încotro să mergem ?

— Pe lingă lumină. Către tunel. Nu ?

— Da, i-am răspuns, chiar în clipa cînd îi eliberez mîinile.

M-am lăsat în genunchi și am început să-i desfac și lanțurile de la glezne. Ceva căzu, plescăind — nu știu ce —, în pîrîiașul fosforescent și aruncă stropi de lumină în jurul nostru. Departe, spre dreapta, se porniră niște șuierături și fluierături.

I-am dezlegat lanțul de la picioare și i l-am pus în mîini.

— Lovește cu asta ! i-am spus, și, fără să mai aștept răspuns, am pornit în salturi mari de-a lungul cărării pe care venisem.

Aveam neplăcuta senzație că seleniții puteau sări din întuneric în spatele meu. Auzeam pașii lui Cavor, care alerga în urma mea.

Fugeam în salturi uriașe. Era, trebuie să înțelegi, cu totul altceva decît o fugă pe Pămînt. Pe Pămînt sari, și aproape în aceeași clipă atingi din nou pămîntul ; dar pe Lună, din cauza atracției mai slabe, zbori prin aer mai multe secunde înainte de a atinge solul. Deoarece eram extrem de grăbit, saltul făcea efectul unor pauze lungi, în care puteai număra pînă la șapte-opt. Atingeai solul, și imediat zburai. Îmi alergau prin minte tot felul de întrebări : „Unde sînt

seleniții ? Ce vor face ? Vom ajunge la tunel ? Cavor a rămas mult în urmă ? Îi vor tăia ei drumul ?“ Apoi atingeam solul, săream și zburam din nou.

Un selenit trecu alergînd prin fața mea, mișcîndu-și picioarele exact ca un om pe Pămînt ; mi-a aruncat o privire peste umăr și l-am auzit țipînd, în timp ce se dădea la o parte din drumul meu, dispărînd în întuneric. Cred că era călăuza noastră, dar nu sînt prea sigur. Apoi, după încă un salt uriaș, au început să se zărească, de o parte și de alta, pereții de stîncă, și, după alte două salturi, mă aflam în tunel ; mi-am încetinit pasul, să nu mă izbesc de tavan. Ajuns la o cotitură, m-am oprit, m-am întors și l-am văzut pe Cavor venind, improșcînd în toate părțile stropi de lumină albastră din pîrîiaș și devenind tot mai mare, pînă cînd s-o ciocnit de mine. Am rămas încreștați unul de altul. Deocamdată, cel puțin, scăpaserăm de urmăritori, și eram singuri.

Abia ne mai trăgeam răsufierea. Vorbeam, gîfîind, în fraze întretăiate.

— Dumneata ai stricat totul ! gîfii Cavor.

— Prostii ! i-am strigat. Sau fugeam, sau muream.

— Ce trebuie să facem acum ?

— Să ne ascundem.

— Cum ?

— E destul de întuneric.

— Și unde ?

— Într-una din peșterile laterale.

— Și apoi ?

— Să ne gîndim.

— În regulă... haide !

Ne-am continuat drumul și am ajuns curînd într-o peșteră vag luminată. Cavor era în față. Șovăi, apoi alese o deschizătură neagră, care părea să ne promită o ascunzătoare bună. Făcu un pas și se întoarse.

— Prea întuneric, zise el.

— Picioarele și tălpile dumitale au destulă lumină. Ești îmbibat cu substanța aceea luminoasă.

— Dar...

Se auzi, înaintînd prin tunelul principal, un tumult de sunete, printre care dominau niște lovituri de gong. Am avut oribila impresie că sîntem urmăriți. Am luat-o imediat la goană către peștera întunecoasă. În timp ce alergam, drumul ne era luminat de fosforescența picioarelor lui Cavor.

— Noroc că ne-au scos ghetelc, zisei cu gîfîind, altfel am fi făcut destul zgomot.

Continuam să alergăm, făcînd pași cît mai mici, pentru a nu ne izbi de tavanul peșterii. După un timp, zgomotele au rămas în urmă. Au devenit innăbușite, s-au micșorat, și în cele din urmă au dispărut.

M-am oprit, să privesc înapoi, și l-am auzit pe Cavor îndepărtîndu-se. Apoi se opri și el.

— Bedford, îmi șopti, este un fel de lumină în fața noastră...

Am privit, dar la început nu am putut vedea nimic. Apoi am început să-i zăresc capul și umerii conturîndu-se vag pe un fond mai puțin dens de întuneric. Lumina difuză nu mai bătea în albastru, ca toate celelalte lumini din interiorul Lunii, ci era de un cenușiu palid, de un alb foarte vag și diafan, culoarea luminii de zi. În aceeași clipă, sau chiar înaintea mea, Cavor a observat deosebirea de culoare, și cred că a fost năpădit, ca și mine, de o speranță nestăpînită.

— Bedford, șopti el, cu glasul tremurător, lumina aceasta... s-ar putea...

Nu îndrăzni să rostească nici un cuvînt. Se făcu tăcere. Deodată, după zgomotul pașilor lui, mi-am dat seama că se îndrepta către lumina aceea palidă. L-am urmat, și inima îmi bătea cu putere.

Pe măsură ce înaintam, lumina devenea mai puternică. După puțin timp era aproape tot atât de vie ca și fosforescența de pe picioarele lui Cavor. Tunelul nostru dădea într-o peșteră, și lumina venea din capătul ei cel mai îndepărtat. Am observat ceva care m-a făcut să simt că îmi cresc speranțele.

— Cavor, am spus eu, vine de sus ! Sint sigur că vine de sus !

El nu-mi răspunse și continuă să alerge.

Era, fără îndoială, o lumină albicioasă, o lumină argintie.

În clipa următoare ne aflam în bătaia ei. Se filtra printr-o crăpătură a pereților peșterii, și, în timp ce priveam în sus, un strop enorm de apă mi-a căzut pe față. Am tresărit și m-am dat la o parte ; pic, un alt strop se auzi căzînd pe terenul stîncos.

— Cavor, dacă unul dintre noi îl ridică pe celălalt, putem atinge crăpătura de-acolo !

— Te voi ridica eu pe dumneata, zise el, și imediat mă săltă, de parcă aș fi fost un copilăș.

Mi-am trecut un braț prin crăpătură și, chiar la vîrfurile degetelor, am găsit o mică ridicătură, de care mă puteam ține. Lumina albă era acum mult mai puternică. M-am ridicat, încordîndu-mi numai două degete, aproape fără nici un efort, cu toate că pe Pămînt cîntăream douăsprezece stone¹ ; am ajuns la un colț mai ridicat de stîncă și mi-am sprijinit picioarele pe ridicătura îngustă. M-am înălțat și am pipăit stîncile cu degetele : în sus, crăpătura se lărgea.

¹ Un stone — măsură de greutate de 6,348 kg.

— Nu-i greu să te cațeri, i-am spus lui Cavor. Poți sări pînă la mîna mea, dacă o țin în jos, spre dumneata ?

M-am înțepenit între pereții crăpăturii, m-am așezat în genunchi pe marginea ieșită în afară și am întins o mînă. Nu-l puteam vedea pe Cavor, dar auzeam foșnetul mișcărilor lui, în timp ce se pregătea să sară. Apoi, zdup ! și se agăță de brațul meu — nu mai greu decît un pisoi ! L-am tras în sus, pînă cînd și-a pus o mînă pe ridicătură și mi-a dat drumul.

— La naiba ! am spus eu, oricine poate fi alpinist pe Lună, și am început să mă cațăr mai repede. Timp de cîteva minute am tot urcat, apoi am privit din nou în sus. Crăpătura se deschidea treptat, iar lumina se făcea mai puternică. Numai că... nu era lumina zilei !

În clipa următoare am putut să văd de unde venea lumina, și de necaz mi-a venit să mă izbesc cu capul de stînci. În fața mea era un spațiu larg, înclinat în mod neregulat, și pe toată suprafața lui se afla o pădure de ciuperci mici, ca niște măciuci, fiecare iradiînd puternic o lumină roză și argintie. O clipă, am privit țintă ciupercile luminoase, apoi am sărit printre ele. Am smuls vreo jumătate de duzină, le-am aruncat pe stînci, și apoi m-am așezat, rîzînd amar, în timp ce apărea fața roșcată a lui Cavor.

— Nu-i decît o fosforescență, i-am spus. Nu-i nevoie să te grăbești. Ia loc și simte-te ca acasă !

Și, în timp ce el bolborosca ceva despre dezamăgire, am început din nou să arunc cu ciuperci prin crăpătură.

— Credeam că este lumina zilei, zise el.

— Lumina zilei ! am strigat eu. Zorile, asfințitul, norii și cerul în furtună ! Le vom mai vedea vreo-

dată ? În timp ce vorbeam, părea că se ridică în fața mea un mic tablou al lumii noastre, strălucitor, delicat și limpede, ca fondul unei vechi picturi italiene. Cerul, care își schimbă culorile, și marea agitată, și dealurile, și copacii verzi, orașele și satele care strălucesc în soare ! Gîndește-te la un acoperiș uned în lumina apusului, Cavor ! Gîndește-te la ferestrele unei case în lumina apusului ! El nu-mi răspunse. Sîntem închiși aici, în această lume bestială, care nici măcar nu este o lume, cu oceanul ei de cerneală ascuns în bezna îngrozitoare de dedesubt, iar afară, ziua toridă sau liniștea de moarte a nopții. Și toate aceste ființe, care acum ne urmăresc, aceste făpturi groaznice, oameni-insecte, care vin parcă dintr-un coșmar ! La urma urmei, ei au dreptate ! Ce treabă avem noi aici, să-i zdrobim și să tulburăm lumea lor ? După cîte știm, întreaga planetă este acum pe urmele noastre. În fiecare minut îi putem auzi scheunînd și bătînd din gonguri. Ce trebuie să facem ? Unde să mergem ? Stăm aici ca pe roze ?

— Este vina dumitale, zise Cavor.

— Vina mea ! am strigat eu. Doamne sfinte !

— Eu aveam o idee...

— La naiba cu ideile dumitale !

— Dacă am fi refuzat să ne mișcăm din loc...

— În ciuda sulițelor ?

— Da. Ne-ar fi transportat ei.

— Peste podul acela ?

— Da. Așa cum probabil ne-au adus de-afară.

— Mai bine m-aș lăsa transportat de-o muscă pe un tavan. Doamne sfinte ! Am reînceput să distrug ciupercile. Apoi, deodată, am văzut ceva care m-a izbit pe loc. Cavor, am strigat, aceste lanțuri sînt de aur !

El era adîncit în gînduri, cu fața ascunsă în mîini. Și-a întors încet capul, m-a privit țintă, și apoi, după ce-am repetat cuvintele, s-a uitat la lanțul răsucit în jurul mîinii drepte.

— Intr-adevăr, zise el, sînt de aur.

Figura lui își pierde orice urmă de interes, chiar în timp ce privea lanțul. Se uită la mine încă o clipă, apoi se cufundă din nou în meditația întreruptă. Eram nedumerit de faptul că observasem atît de tirziu prezența aurului; apoi mi-am dat seama că lumina albastră îi ascunsese adevărata culoare. De la această descoperire, am pornit într-un șir de raționamente care m-au dus foarte departe. Nu-mi mai aduceam aminte că tocmai mă întrebasem ce naiba căutam noi pe Lună. Aur...

Cavor întrerupse cel dintîi tăcerea.

— Mi se pare că avem două căi de urmat.

— Ei bine ?

— Fie să încercăm să ne croim drum spre exterior, cu forța, dacă este nevoie, și apoi să căutăm sfera pînă cînd o vom găsi sau pînă cînd vine frigul nopții ca să ne ucidă, fie...

El se opri.

— Da, am spus eu, cu toate că știam ce urmează.

— ...să încercăm încă o dată să stabilim vreun mod de-a ne înțelege cu oamenii de pe Lună.

— În ceea ce mă privește... sînt pentru prima alternativă.

— Stau la îndoială.

— Eu nu.

— Vezi că, zise Cavor, eu nu cred că avem dreptul să-i judecăm pe seleniți numai după ceea ce am văzut pînă acum. Lumea lor centrală, lumea lor civilizată, probabil că este mult mai jos, în peșterile mai adînci, de lîngă mare. Această regiune a scoarței în care ne aflăm noi este un district ex-

terior, o regiune pastorală. În orice caz, aceasta este părerea mea. Seleniții pe care i-am văzut s-ar putea să fie doar echivalentul crescătorilor de vite și al îngrijitorilor de mașini. Faptul că au folosit sulitele, care cu siguranță că sînt destinate vițelilor lunari, lipsa lor de imaginație, de care au dat dovadă crezînd că noi putem face tot ceea ce pot face ei, brutalitatea lor indiscutabilă, totul pare să ne arate ceva de acest fel. Dar dacă am fi suportat...

— Nici unul dintre noi n-ar fi putut merge prea mult timp pe o punte lată de șase *inch*-i, pe deasupra unei prăpăstii fără fund.

— Nu, zise Cavor, dar atunci...

— Nici nu vreau s-aud !

El descoperi un nou șir de posibilități.

— Ei bine, închipuie-ți că am ajunge în vreun colț unde să ne putem apăra împotriva acestor ființe simple. Dacă, de exemplu, am putea rezista, am rezista o săptămînă ; este posibil ca știrea apariției noastre să ajungă jos, în regiunile mai populate, unde predomină inteligența...

— Dacă există...

— Trebuie să existe ! Altfel, de unde vin aceste mașini complicate ?

— Se poate. Dar este cea mai proastă dintre cele două posibilități.

— Am putea însemna pereții cu niște inscripții...

— De unde știm noi că ochii lor pot distinge semnele pe care le facem ?

— Dacă le-am încrusta...

— Asta, desigur, s-ar putea. Mi-am îndreptat gîndurile în altă direcție. La urma urmei, am spus, bănuiesc că nu-i crezi pe seleniți mult mai inteligenți decît pe oameni...

— S-ar putea ca ei să aibă mai multe cunoștințe... sau cel puțin cunoștințe diferite de ale noastre.

— Da, dar... am ezitat o clipă. Cred că admiți, Cavor, că dumneata ești un om mai deosebit.

— Cum adică ?

— Ei bine, dumneata... ești un om oarecum solitar ; adică, ai fost. Nu te-ai căsătorit.

— N-am dorit-o niciodată. Dar de ce ?

— Și n-ai fost niciodată mai bogat ?

— Nici asta nu mi-am dorit-o niciodată.

— Te-ai ocupat numai de știință.

— Da, dorința de cunoaștere este firească...

— Așa crezi dumneata. Tocmai aici e greșeala. Dumneata crezi că și ceilalți oameni au această dorință de cunoaștere. Îmi amintesc că o dată, când te-am întrebat de ce-ai întreprins aceste cercetări, mi-ai spus că dorești să devii membru al Societății Regale, să obții substanța numită cavorită și alte lucruri de acest fel. Dumneata știi prea bine că nu o făceai pentru asta ; dar, în momentul acela, întrebarea mea te-a luat prin surprindere și ai simțit că trebuie să spui ceva care să pară o motivare reală. De fapt, dumneata făceai cercetări pentru că trebuia să le faci. Aceasta este predispoziția dumitale.

— Se poate...

— Nici măcar un om la un milion nu are această predispoziție. Majoritatea oamenilor doresc... Ei bine, doresc diferite lucruri, dar foarte puțini doresc să cunoască numai din plăcerea de-a cunoaște. Eu nu. Știu foarte bine. Seleniții par a fi niște ființe active, întreprinzătoare, dar de unde știi că, fie chiar și cei mai inteligenți dintre ei, se vor interesa de noi sau de lumea noastră ? Nu cred că ei știu că avem o lume. Ei nu ies niciodată afară în timpul nopții, căci ar îngheța. Probabil că nu au văzut

niciodată vreun alt corp ceresc, în afară de soarele strălucitor. De unde să știe ei că mai există și o altă lume ? Și chiar dacă ar ști, ce le pasă lor ? Chiar dacă au zărit câteva stele sau cornul Pământului, ce reprezintă pentru ei ? De ce s-ar osteni ființele care trăiesc în interiorul unei planete să observe asemenea fenomene ? Oamenii nu le-ar fi observat, dacă nu ar fi fost anotimpurile și nevoia de navigație ; dar de ce-ar fi făcut-o cei de pe Lună ?... Ei bine, să presupunem că există câțiva filozofi ca dumneata. Tocmai ei sînt seleniții care nu vor auzi niciodată de existența noastră. Închipuie-ți că un selenit ar fi căzut pe Pămînt, cînd dumneata erai la Lympne ; ai fi fost ultimul om din lume care ar fi auzit despre el. Dumneata n-ai citit niciodată un ziar. Vezi, deci, că șansele sînt împotriva dumitale. Din cauza aceasta stăm acum aici, nefăcînd nimic, pe cînd timpul prețios zboară. Sîntem într-un impas. Am venit neînarmați, am pierdut sfera, nu avem hrană, ne-am arătat seleniților și i-am făcut să creadă că sîntem niște animale ciudate, puternice și periculoase, și, dacă ei nu sînt niște imbecili, se vor porni să ne caute pînă ne vor găsi, iar după ce ne vor găsi, ne vor prinde, dacă vor putea, sau, în caz contrar, ne vor ucide, și astfel se va termina totul. Dacă ne vor prinde, probabil că din vreo neînțelegere oarecare ne vor ucide. După aceea, s-ar putea să discute despre noi, dar nu ne va distra prea mult.

— Continuă.

— Pe de altă parte, iată aurul, răspîndit aici peste tot, ca fonta la noi acasă. Dacă am putea, cel puțin, să luăm o cantitate oarecare, dacă am putea să regăsim sfera, înainte de a da ei peste ea, atunci...

— Atunci ?

— Am putea pune lucrurile pe o bază mai solidă. Să ne întoarcem aici într-o sferă mai mare, cu tunuri.

— Dumnezeu! strigă Cavor, ca și cum numai gândul acesta ar fi fost îngrozitor.

Am mai azvîrlit o ciupercă luminoasă în crăpătură.

— Ascultă, Cavor, eu am, în orice caz, jumătate din voturi în această afacere, în care este nevoie de un om practic. Eu sînt un om practic, iar dumneata nu ești. Nu am de gînd să mă mai încred în seleniți și în desenele dumitale geometrice, dacă se poate... Asta-i tot. Să ne întoarcem pe Pămînt. Să dezvăluim secretul sau o parte din el. Apoi să venim din nou aici.

Cavor rămăsese pe gînduri.

— Cînd am venit pe Lună, zise el, ar fi trebuit să vin singur.

— Problema principală este cum să ajungem din nou la sferă...

Cîtva timp ne-am legănat genunchii, în tăcere. Apoi el păru hotărit să-îi accepte argumentele.

— Cred, zise el, că putem trage cîteva concluzii. Este limpede că, în timp ce Soarele este pe partea aceasta a Lunii, aerul se va mișca, prin interiorul ea de burete al planetei, dinspre partea întunecată către cea luminată. În orice caz, în partea aceasta, aerul se va răspîndi și va ieși din peșterile lunare spre crater... Foarte bine, aici se simte un curent.

— Așa este.

— Și asta înseamnă că nu ne aflăm într-un loc închis. Pe undeva, în spatele nostru, această crăpătură continuă și merge în sus. Curentul urcă, și acesta este drumul pe care trebuie să mergem. Dacă încercăm să ne urcăm pe hornul sau crăpătura care se află acolo, nu numai că vom ieși din aceste galerii, prin care ei ne caută...

— Dar dacă crăpătura este prea îngustă ?

— Coborim din nou.

— Ssst ! am șoptit eu deodată. Ce-i asta ? Ne-am încordat auzul. La început, era un murmur nedeslușit, apoi se auzi bătaia unui gong. Probabil că ei ne cred un fel de viței lunari, care ne speriem de zgomote, am spus eu.

— Se apropie prin galeria de desubt, zise Cavor. Cu siguranță că așa este !

— Nu se vor gândi la crăpătura din peșteră. Vor trece mai departe, pe lângă ea. Am ascultat din nou, câteva clipe. De data aceasta, am șoptit, probabil că vor avea cu ei și vreun fel de arme. Apoi, deodată, am sărit în picioare. Doamne sfinte ! Cavor ! am strigat eu. Ne vor descoperi ! Vor vedea ciupercile pe care le-am azvirlit în peșteră. Vor...

Nu mi-am sfârșit fraza. M-am întors și am făcut un salt, pe deasupra ciupercilor, spre extremitatea superioară a cavității. Am văzut că se prelungea în sus, devenind din nou o crăpătură, prin care trecea curentul de aer și care se pierdea într-un întuneric de nepătruns. Eram gata să mă cațăr pe acolo, când o inspirație fericită m-a făcut să mă întorc.

— Ce faci ? întreabă Cavor.

— Merg înainte ! i-am spus.

M-am întors, am luat două ciuperci luminoase și, punînd una în buzunarul de la piept al hainei mele de flanelă, ca să ne lumineze drumul, m-am întors cu cealaltă la Cavor. Zgomotul seleniților era acum atît de puternic, încît se părea că au și ajuns sub crăpătură. Dar mă gîndeam că poate nu era prea lesne să se cațäre prin ea, sau poate că evitau să se urce, știind că le puteam rezista. În orice caz, aveam acum conștiința reconfortantă a enormei noastre superiorități musculare, efectul nașterii

noastre pe o altă planetă. În clipa următoare mă cățăram, cu o forță gigantică, în urma călcîielor, luminate în albastru, ale lui Cavor.

XVI. LUPTA DIN PEȘTERA MĂCELARILOR LUNARI

Nu știu ce distanță am străbătut, cățărîndu-ne, înainte de-a ajunge la grilaj. Poate că am urcat numai cîteva sute de picioare, dar atunci mi se părea că ne-am tîrît, ne-am împins, am sărit și ne-am cățărat într-o ascensiune verticală de o milă sau chiar mai mult. Ori de cîte ori îmi amintesc de clipele acelea, aud sunetul puternic al lanțurilor noastre de aur, care zăngăneau la fiecare mișcare. Încheieturile și genunchii îmi erau numai julituri, iar pe obraz aveam o rană. După cîtva timp, urcușul a devenit ceva mai lesnicios, mișcările ne erau mai sigure și mai puțin dureroase.

Zgomotul seleniților care ne urmăreau dispăruse cu totul. Probabil că, în ciuda grămezii de ciuperci rupte care se afla dedesubtul crăpăturii și care ne putea trăda, ei nu ne descoperiseră urma. Uneori, crăpătura se îngusta atît de mult, încît abia reușeam să ne strecurăm; alteori, nimeream în peșteri mari, presărate cu cristale ascuțite sau înțesate cu ciuperci vag luminoase. Cîteodată se răsucea în spirală sau cobora aproape pînă la orizontală. Din cînd în cînd, se auzea susurul apei care picura și se prelingea pe lingă noi. De cîteva ori, mi s-a părut că prin fața noastră fugeau niște viețuți mărunte, fără să le vedem însă prea clar. Poate că erau animale veninoase; dar nu ne-au făcut nici

un rău, iar noi eram într-o asemenea stare de surescitare, încît nu ne mai păsa de vreo făptură sinistră în plus sau în minus. În cele din urmă, departe, sus, a apărut din nou cunoscuta lumină albăstruie ; se filtra printr-un grilaj care ne închidea drumul.

Ne-am arătat unul altuia grilajul, vorbind în șoaptă, devenind din ce în ce mai precauți în ascensiunea noastră. După puțin, am ajuns lângă grilaj și, lipindu-mi fața de bare, am reușit să disting o porțiune limitată a peșterii care se afla dincolo. Era un spațiu larg, luminat, fără îndoială, de un pîrîiaș cu aceeași lumină albastră pe care o văzusem curgînd din zgomotosul ansamblu de mașini. O suviță intermitentă de apă picura printre bare, pe lângă obrazul meu.

La început am încercat, bineînțeles, să văd ce se afla pe fundul peșterii, dar grilajul era așezat într-o adîncitură ale cărei margini ascundeau totul privirilor noastre. Ne-am îndreptat, deci, atenția asupra diferitelor sunete pe care le auzeam și, imediat după aceea, am zărit niște umbre șterse, care tremurau pe tavanul întunecat, departe, mult deasupra capetelor.

Indiscutabil, acolo se aflau mai mulți seleniți — probabil un număr considerabil, deoarece auzeam zgomotele produse de mișcările și de pașii lor. Se mai auzea și o succesiune de sunete repetate în mod regulat, hîrșt, hîrșt, hîrșt, ca și cînd un cuțit sau o cazma tăia o substanță moale. Apoi s-au auzit zăngănituri de lanțuri, șuierături, uruituri — parcă trecea o căruță peste un pod —, apoi din nou același hîrșt, hîrșt, hîrșt. Umbrele desenau forme care se mișcau repede și ritmic, sincronizate cu acel sunet regulat, și se opreau o dată cu el.

Ne-am apropiat capetele și am început să discutăm în șoaptă.

— Sînt ocupați cu nu știu ce treabă, am spus eu.

— Da.

— Nu sînt în căutarea noastră și nici nu se gîndesc la noi.

— Poate că nici n-au auzit despre noi...

— Ceilalți ne caută acolo, jos. Dacă am apărea decodată aici...

Am privit unul la celălalt.

— Ar fi un prilej să parlamentăm cu ei, zise Cavor.

— Nu, nu în starea în care sîntem acum! i-am răspuns.

Am rămas adînciți fiecare în propriile gînduri.

Hîrșt, hîrșt, hîrșt — se auzeau zgomotele de răzuire, iar umbrele se mișcau înapoi și încolo.

M-am uitat mai atent la grilaj.

— Este destul de șubred, am spus eu. Am putea îndoi două bare și să ne strecurăm printre ele.

Am pierdut cîțva timp într-o discuție nehotărîtă. Apoi am apucat cu amîndouă mîinile una dintre bare, mi-am ridicat picioarele pe stîncă, pînă cînd au ajuns aproape la nivelul capului, și — în poziția aceasta — am smucit puternic. Bara s-a îndoit atît de brusc, încît aproape că am alunecat în jos. M-am întors și am îndoit, în direcție opusă, bara alăturată, apoi am scos ciuperca luminoasă din buzunar și am aruncat-o prin crăpătură.

— Nu face nimic în pripă, șopti Cavor, în timp ce eu mă strecuram prin deschizătura pe care o lărgisem.

Trecînd printre gratii, am zărit niște forme tremurătoare și m-am ghemuit imediat, astfel încît marginea scobiturii în care se afla grilajul să mă ascundă de privirile seleniților; apoi i-am făcut semn lui Cavor, care se pregătea să treacă și el prin deschizătură. După o clipă, ședeam unul lîngă

altul în adîncitură, privind, pe deasupra marginii, spre peșteră și spre cei care se aflau în ea.

Peștera era mult mai mare decît bănuisem, după prima aruncătură de ochi, și noi ne aflam în partea cea mai de jos a solului ei înclinat. Pornind dinspre noi, peștera se lărgea, iar tavanul se înclina, ascunzîndu-ne cu totul partea cea mai îndepărtată. Pe toată lungimea ei, care se pierdea în depărtare în acea perspectivă întunecată, se aflau niște forme uriașe, așezate în linie, trupuri imense, albicioase, în jurul cărora se agitau seleniții. Păreau să fie niște cilindri mari și albi, al căror rost nu-l înțelegeam. Apoi am observat că aveau niște capete, întoarse către noi, fără ochi și fără piele, ca niște căpățîni de oi dintr-o măcelărie; erau viței lunari, tăiați în felul în care cchipajul unei baleniere despică o balenă vînată. Carnea era tăiată în fișii, iar pe cîteva din trunchiurile mai îndepărtate se vedeau coastele albe. Sunetul topoarelor producea acel hîrșt, hîrșt, hîrșt. Ceva mai departe, urca pe fundul înclinat al peșterii un fel de vagonet tras de un cablu și încărcat cu hălei de carne moale. Acest șir de animale tăiate, destinate hranei, ne-a făcut o idee despre imensa populație a lumii lunare, adăugîndu-se efectului produs asupra noastră atunci cînd am privit, pentru prima dată, în puțul care se deschidea.

La început mi s-a părut că seleniții ședeau pe niște scînduri instalate pe capre ¹, dar apoi am văzut că, de fapt, scîndurile, suporturile și topoarele aveau

¹ Nu-mi amintesc să fi văzut pe Lună vreun obiect de lemn; ușile, mesele, tot ceea ce ar corespunde obiectelor lucrate la noi de timplari, erau confecționate din metal, și cred că mai ales din aur, care, ca metal, se impune prin sine însuși datorită ușurinței cu care se lucrează, rezistenței și durabilității lui (n.a.).

aceeași culoare plumburie ca și lanțurile noastre înainte de a le fi văzut în lumina albă. Cîteva drugi masivi, folosiți probabil la întoarcerea de pe o parte pe alta a cărnii, erau răspîndiți pe jos. Acești drugi, fiecare de aproape șase picioare lungime, erau prevăzuți cu un mîner; păreau foarte potriviți ca arme. Întregul spațiu era luminat de trei pîrîiașe de fluid albastru.

Am stat mult timp, observînd toate aceste lucruri, în tăcere.

— Ei bine? zise Cavor, în cele din urmă.

M-am ghemuit și mai mult și m-am întors către el. Îmi venise o idee strălucită.

— Dacă ei n-au coborît vițelii lunari cu ajutorul unei macarale, am spus eu, probabil că ne aflăm mult mai aproape de suprafață decît am crezut.

— De ce?

— Vițelul lunar nu sare și nici nu are aripi!

El privi peste marginea ascunzătorii noastre.

— Mă întreb... începu el. Cred că nici nu ne-am îndepărtat prea mult de suprafață.

L-am întrerupt, apucîndu-l de braț. În crăpătura de sub noi se auzea un zgomot.

Ne-am răsucit și am rămas complet nemișcați, cu toate simțurile încordate. După puțin timp, m-am convins că prin crăpătură se tîra în sus cineva. Încet, fără cel mai mic zgomot, am apucat bine lanțul în mînă și am rămas în așteptare.

— Mai uită-te o dată la cei din peșteră, am șoptit eu.

— Totul e în ordine, zise Cavor.

Am măsurat din ochi distanța pînă la deschizătura dintre gratii. Acum auzeam foarte clar ciripitul slab al seleniților care urcau, hîrșitul miinilor pe peretele de stîncă și foșnetul țărinei care cădea în timp ce ei se cățărau.

Apoi, fără să deslușesc ce anume era, am văzut ceva care se mișca vag în întunericul de dedesubtul grilajului. Părea că mă privește țință ; apoi, poc ! Am sărit în picioare, am izbit cu putere în ceva care zbură către mine. Era vârful ascuțit al unei sulite. Mai târziu, m-am gândit că lungimea ei o împiedicase să se incline, prin crăpătura îngustă, ca să mă poată atinge. În orice caz, a țîșnit printre gratii ca limba unui șarpe, și-a greșit ținta, a căzut înapoi și a țîșnit din nou. Dar, a doua oară, am pus mîna pe ea și am smuls-o din deschizătură, nu înainte însă ca o altă suliță să fie repezită, fără efect, către mine.

Simțind că strînsoarea selenitului rezistă numai o clipă și apoi cedează, am scos un strigăt de triumf și am început să împung cu sulița în jos, printre bare, în întunericul de unde se auzeau venind țîpete ; Cavor apucase cealaltă suliță și țopăia lângă mine, fluturînd-o în mod inutil. Dincolo de grilaj se auzeau strigăte, apoi un topor zbură prin aer și se izbi de stînci, în spatele nostru, amintindu-mi de prezența tăietorilor de carne din peșteră.

M-am întors și i-am văzut pe toți venind în dezordine către noi, agitîndu-și topoarele. Erau niște făpturi scurte și îndesate, cu brațe lungi, foarte diferiți de cei pe care îi văzusem mai înainte. Dacă pînă atunci nu auziseră de noi, și-au dat seama de situație cu o iuțală de necrezut. I-am privit o clipă, cu sulița în mînă.

— Păzește grilajul. Cavor, am strigat eu și, scoțînd un urlet, pentru a-i intimida, m-am repezit în întîmpinarea lor.

Doi dintre ei au aruncat cu topoarele, fără să mă nimerească, iar ceilalți au luat-o imediat la goană. Apoi și cei doi au început să fugă către capătul peșterii, cu mîinile strînse pe lingă corp și cu capul

aplecat. N-am văzut niciodată oameni care să alerge ca ei.

Știam că sulița nu-mi era de nici un folos. Era subțire și ușoară, bună pentru o singură lovitură, și prea lungă pentru a o minui cu repeziciune. De aceea am alergat după seleniți, numai pină la primul animal tăiat, m-am oprit și am pus mîna pe unul dintre drugii care se aflau pe jos. Părea destul de greu și capabil să zdrobească indiferent cîți seleniți. Am aruncat sulița și am ridicat încă un drug, în cealaltă mîna. Mă simțeam mult mai în siguranță decît cu sulița. Am făcut cu amîndoi drugii un gest amenințător către micul grup de seleniți, care se oprise în partea cea mai îndepărtată a peșterii, apoi m-am întors către Cavor.

El țopăia dintr-o parte într-alta a grilajului, împungînd amenințător cu sulița lui ruptă. Era foarte bine. Îi silea pe seleniți să rămînă jos — cel puțin pentru o bucată de timp. Am privit din nou către capătul peșterii. Ce naiba trebuia să facem acum?

Eram încolțiți. Dar măcelarii din peșteră fuseseră luați prin surprindere; probabil că erau înspăimîntați și nu aveau alte arme speciale în afară de topoarele lor. Aceasta era și scăparea noastră. Făpturile lor mici și îndesate — erau mult mai mărunți și mai robuști decît păstorii vițelor lunari — erau grupate în capătul de sus al pantei, într-un fel care trăda nehotărîrea. Eu aveam avantajul moral al unui taur înfuriat năvălind pe o stradă. Ei păreau să fie, însă, foarte numeroși. Probabil că și erau. Seleniții care se aflau înapoia grilajului aveau, cu siguranță, niște sulițe infernal de lungi. Poate că aveau și alte surprize pentru noi... Dar, la naiba! Dacă porneau la atac în peșteră, îi lăsam în spatele nostru, dar dacă rămîneau pe loc, brutele din peșteră puteau să primească întăriri. Doar cerul știe

ce teribile mașini de război — tunuri, bombe, torpile — era în stare să trimită împotriva noastră această lume necunoscută, subterană, această lume vastă, din care nu văzusem decît o fișie exterioară ! Era limpede că nu aveam altceva de făcut decît să atacăm ! A fost și mai limpede cînd în peșteră a apărut un nou grup de seleniți, alergînd către noi.

— Bedford ! strigă Cavor, și am văzut că se afla la jumătatea drumului dintre mine și grilaj.

— Du-te înapoi ! i-am strigat. Ce faci ?...

— Au adus ceva, un fel de tun !

Ieșind cu greu printre gratii, printre sulilele care îi apărau, se iviră capul și umerii unui selenit neobișnuit de subțire și de colțuros, care ducea cu el un aparat complicat.

Mi-am dat seama de faptul că, pentru lupta care ne aștepta, Cavor era cu totul neputincios. O clipă, am ezitat. Apoi m-am repezit pe lingă el, învîrtind drugii și urlînd, ca să-l împiedic pe selenit să ne ochească. El ochea într-un mod foarte ciudat, ținîndu-și aparatul rezemat în dreptul stomacului. Bizz ! Nu era un tun ; s-a descărcat ca o arbaletă, și proiectilul m-a atins tocmai cînd săream.

N-am căzut — am coborît doar ceva mai departe decît dacă n-aș fi fost lovit — și, după senzația de la umăr, posibil că proiectilul mă atinsese și trecuse mai departe. Apoi mina stîngă mi s-a izbit de o vergea, și mi-am dat seama că un fel de săgeată se înfipsea pe jumătate în umărul meu. În clipa următoare, am atins solul, ținînd drugul în mina dreaptă, și l-am izbit pe selenit în plin. El se prăbuși — zdrobit, sfărîmat —, și capul i se sparse ca un ou.

Am aruncat unul dintre drugii, mi-am scos săgeata din umăr și am început să împung cu ea jos, printre gratii, în întuneric. La fiecare lovitură se auzeau

tipete și schielălăituri. În cele din urmă, am aruncat sulita către ei, în jos, cu toată puterea, m-am ridicat, am luat din nou drugul și am pornit către mulțimea din capătul peșterii.

— Bedford ! strigă Cavor, în timp ce treceam în fugă pe lângă el, Bedford !

Aud și acum pașii lui, gonind în urma mea.

Un pas, un salt... zdup, un pas, un salt... Fiecare salt părea că durează secole. Cu fiecare pas, peștera se lărgea și puteam distinge tot mai mulți seleniți. La început alergau cu toții ca niște furnici dintr-un furnicar răscolit ; cîțiva își fluturau topoarele, venindu-ne în întimpinare ; cei mai mulți alergau să se pună la adăpost printre șirurile de viței lunari tăiați ; după o clipă au apărut alții, purtînd sulite, apoi au năvălit puzderie. Am văzut și o ființă de-o ciudățenie rară, numai miini și picioare, alergînd să se pună la adăpost. Peștera se întuneca din ce în ce mai mult. Ceva zbură pe deasupra capului meu. În timpul unui salt, am văzut o sulită înfigîndu-se și vibrînd într-o masă de carne din stînga mea. Apoi, chiar cînd puneam picioarele jos, o altă sulită izbi podeaua de stîncă în fața mea și am auzit zbîrniitul îndepărtat al armei cu care fusese trasă. Timp de cîteva clipe, s-a îndreptat către mine o adevărată aversă. Trăgeau cu nemiluita.

M-am oprit brusc.

Nu cred că în momentul acela știam exact ce trebuie să fac. Îmi amintesc că îmi trecea prin minte o singură frază : „Zonă periculoasă, caută adăpost !” Știu că m-am repezit în spațiul dintre doi viței lunari, și m-am oprit acolo, gîfîind înfuriat.

L-am căutat cu privirea pe Cavor, dar nu-l vedeam nicăieri. Apoi apăru din zona întunecoasă dintre șirul de viței lunari tăiați și peretele peșterii.

Fața lui rotundă, scăldată în lumina albastră, strălucea de transpirație și emoție.

Spunea ceva, dar nu i-am dat nici o atenție. Îmi dădusem seama că, trecînd de la un vițel lunar la altul, puteam ajunge pînă la capătul peșterii și să ne apropiem îndeajuns pentru a da un atac hotărîtor. Singurul lucru pe care-l aveam de făcut era să pornim la atac.

— Haidem ! am spus eu, pornind înainte.

— Bedford ! strigă el, dar fără nici un rezultat.

Gîndurile mi se roteau cu repeziciune, în timp ce mergeam pe aleea îngustă dintre vițelii lunari tăiați și peretele peșterii. Stîncile se curbau în toate părțile, astfel încît seleniții nu ne puteau impresura. Cu toate că îngustimea spațiului nu ne permitea să sărim, totuși, cu vigoarea noastră pămîntească, mergeam mult mai repede decît seleniții. Știam că în curînd vom de peste ei. Ajunși față în față, nu puteau să ne opună o rezistență mai mare decît niște gîndaci. Numai că, la început, vor repezi o salvă de sulite asupra noastră. M-am gîndit la o stratagemă. Și, fără să-mi încetinesc pasul, mi-am scos haina de flanelă.

— Bedford ! gîfii Cavor, în spatele meu.

Am privit înapoi.

— Ce-i ?

El arăta cu degetul pe deasupra grămezilor de carne tăiată.

— Lumina albă ! zise el. Iarăși lumina albă !

Am privit și, într-adevăr, se zărea o dungă slabă de semiîntuneric alburii, în partea cea mai îndepărtată a bolții. Aceasta a făcut să-mi crească forțele.

— Nu te depărta de mine, i-am strigat lui Cavor.

Un selenit lung și turtit a țîșnit din întuneric, tipînd și luînd-o la goană. M-am oprit și i-am făcut

lui Cavor semn să se oprească și el. Mi-am atârnat haina de un drug, am ocolit grămada de carne, am lăsat jos haina și drugul, m-am arătat o clipă și apoi m-am dat înapoi.

S-a auzit un zbîrniit, și o săgeată a trecut în zbor. Eram aproape de seleniți; ei ședeau grupați, cei înalți, cei scunzi și cei groși, laolaltă, cu un aruncător de săgeți îndreptat către partea de jos a peșterii. Au mai vădit vreo trei sau patru săgeți, și salva lor a încetat.

Mi-am scos o clipă capul, și am scăpat ca prin minune. De data aceasta am atras o duzină de proiectile, sau chiar mai multe, și i-am auzit pe seleniți strigînd și ciripind de surescitare. Am ridicat din nou drugul cu haina agățată de el.

— Acum! am spus eu, întinzînd haina în față.

S-a auzit un zbîrniit puternic. Într-o clipă, haina a fost acoperită de o pădure de săgeți, iar altele se înfingeau, tremurînd, în masa de carne din spatele nostru. Am tras repede drugul din haină, am lăsat haina să cadă jos — cred că se află și acum acolo, pe Lună — și m-am repezit asupra seleniților.

Masacrul a durat cam un minut. Eram prea furios, ca să mă uit unde loveam, iar seleniții erau probabil prea înspăimîntați, ca să mai lupte. În orice caz, ei nu mi-au opus nici un fel de rezistență. Vedeam, cum se spune, roșu înaintea ochilor. Aveam impresia că trec prin aceste ființe acoperite cu un fel de piele cum ar trece un om printr-o iarbă înaltă secerînd și lovind în dreapta și în stînga. Boabe mici de lichid săreau în toate părțile. Căleam pe forme care se zdrobeau, țipau și-mi alunecau sub tălpi. Mulțimea părea că se împrăștie, se adună și se scurge ca apa. Cred că nu-și alcătuiseră nici un plan. Săgețile zburau în jurul meu; una dintre ele mi-a zgîriat o ureche. Am fost înțepat în braț,

în obraz, dar n-am descoperit aceasta decît mai tîrziu, după ce sîngele se răcise şi i-am simţit umezcala.

Nu ştiu ce-a făcut Cavor în acest timp. Lupta părea că durează de un secol şi că va continua veşnic. Apoi, deodată, totul s-a sfîrşit, şi n-am mai văzut altceva decît o droaie de seleniţi, fugind în toate părţile; capetele lor săltau în sus şi în jos... Scăpasem nevătămat. Am alergat cîţiva paşi înainte, urlînd, apoi m-am oprit. Eram de-a dreptul uluit.

Trecusem peste ei, zburînd în salturi mari. Acum rămaseră toţi în urma mea, alergînd înapoi şi încolo, ca să se ascundă.

Eram şi mirat, dar şi fericit văzînd cît de repede se terminase bătălia în care mă aruncasem. Nu-mi spuneam că seleniţii erau extrem de fragili, ci că eu eram extrem de puternic. Am început să rîd prosteşte. Cît de fantastică era lumea lunară!

Am aruncat o privire către corpurile zdrobite, care încă se mai zvîrcoleau, împrăştiate pe podeaua de stîncă a peşterii, şi, fără să mă gîndesc prea mult că ne-ar putea aştepta noi bătălii, am pornit în grabă pe urma lui Cavor.

XVII. ÎN LUMINA ZILEI

Peştera din faţa noastră dădea într-un spaţiu întins şi ceţos. După cîteva clipe, am ieşit într-o galerie înclinată, care înconjura o deschizătură imensă, circulară, un uriaş puţ cilindric, care înainta vertical în sus şi în jos. Galeria mergea în pantă în jurul acestui puţ, fără vreo balustradă sau alt mijloc de

protecție, ocolindu-l cam o dată și jumătate, iar apoi, sus de tot, se adîncea din nou în stîncă. Îmi amîntea oarecum de una dintre turnantele în spirală ale căii ferate de la Saint-Gothard. Totul era de dimensiuni uriașe. Nici nu sper să pot reda în cuvinte proporțiile ciclopice ale acelui loc și efectul titanic pe care îl produceau... Am urmărit cu privirile peretele înclinat al puțului și, foarte departe, în sus, am văzut o deschidere circulară, presărată cu stele slabe; jumătate din marginea de sus strălucea aproape orbitor în lumina albă a soarelui. Am scos amîndoi un strigăt puternic.

— Înainte ! am spus eu, pornind la drum.

— Dar acolo ? zise Cavor, și se opri cu atenție lîngă marginea galeriei.

I-am urmat exemplul, m-am aplecat și am privit în jos, dar eram orbit de lumina strălucitoare de deasupra și n-am reușit să văd decît o beznă fără fund, în care pluteau niște pete spectrale de culoare roșie și purpurie. Totuși, dacă n-am putut vedea, am auzit. Din beznă se ridica un sunet — ca zumzetul amenințător dintr-un stup de albine —, un sunet care venea din acest puț enorm, de la o distanță de cine știe cîte mile sub picioarele noastre...

O clipă, am stat să ascult, apoi am strîns mai tare drugul în mîină și am pornit în sus, pe galerie.

— Acesta cred că este puțul în care am privit atunci, zise Cavor. Cînd se deschidea capacul...

— Și acolo, jos, am văzut luminile !

— Luminile ! zise el. Da... luminile lumii, pe care n-o vom mai vedea niciodată.

— Ne vom întoarce, i-am spus eu, deoarece acum, după ce scăpaserăm din atîtea primejdii, eram aproape sigur că vom regăsi sfera.

N-am auzit ce mi-a răspuns.

— Cum ? l-am întrebat.

— N-are nici o importanță, răspunse el, și ne-am continuat drumul în tăcere.

Cred că acest drum lateral în pantă era, datorită curbării, lung de vreo patru sau cinci mile, și înclinația lui, pe care o urcam cu ușurință, l-ar fi făcut aproape imposibil de urcat pe Pământ. N-am văzut în tot timpul fugii noastre decît doi seleniți, și, de îndată ce ne-au zărit, au luat-o la goană. Desigur, vestea despre puterea și violența noastră ajunsese pînă la ei. Drumul către exterior era neașteptat de neted. Galeria în spirală se transforma într-un tunel îngust și abrupt. Pe jos se vedeau numeroase urme ale trecerii vițelilor lunari. Tunelul era atît de drept și de îngust, proporțional cu vasta lui curbură, încît nici o parte nu era total întunecată. Aproape imediat a început să se lumineze, și apoi, departe, deasupra noastră, într-o strălucire orbitoare, a apărut deschiderea spre exterior, o pantă de înclinație alpină, înconjurată de un desiș de plante-baionetă, înalte, culcate pe alocuri, uscate și moarte, siluete ascuțite stînd în bătaia soarelui.

Este ciudat că noi, oameni căroră această vegetație ni se păruse atît de sălbatică și de oribilă cu puțin timp mai înainte, o priveam acum cu emoția pe care ar încerca-o un exilat revăzîndu-și pămîntul natal. Am întîmpinat cu bucurie chiar și aerul rarefiat, care ne silca să gîfîim cînd alergam și care ne îngreua atît de mult vorbirea... Cercul însorit de deasupra noastră devenea din ce în ce mai mare, iar tunelul se cufunda într-un întuneric de nepătruns. Am văzut că tufișurile de ierburi moarte nu mai aveau nici o urmă de culoare verde, ci erau brune, uscate și întărite, iar umbra ramurilor superioare desena forme întretăiate pe stîncile prăvălite.

Chiar lângă gura tunelului se afla un spațiu întins, unde vegetația fusese călcată în picioare de vițelii lunari, care trecuseră pe acolo.

Am ieșit, în cele din urmă, afară, într-o lumină și o căldură copleșitoare. Am străbătut cu greu terenul descoperit și ne-am cățarat pe o pantă, printre tulpinile ierburilor; apoi ne-am așezat, gîfîind, pe un loc înalt, sub umbra unei roci vulcanice. Chiar și la umbră, stîncă era fierbinte.

Aerul era foarte încins, noi aveam o stare fizică proastă, dar, cu toate acestea, scăpasem de apăsarea ceșmarului. Sub bolta cerească, parcă eram din nou în elementul nostru. Ne părăsiseră toată spaima și încordarea din timpul fugii prin galeriile și crăpăturile întunecoase de dedesubt. Ultima luptă ne dăduse o încredere enormă în noi înșine, față de seleviți. Am privit înapoi, aproape fără să ne credem ochilor, spre deschizătura neagră, din care tocmai ieșiserăm. Acolo, jos, în lumina albastră, care acum, în amintire, ni se părea foarte aproape de un întuneric absolut, întîlniserăm acele ființe ca niște parodii de oameni, insecte cu căști pe cap, merseserăm cu teamă în fața lor și ne supuseserăm lor, pînă cînd n-am mai putut îndura să ne supunem! Și, iată, acele ființe se topiseră ca o ceară și se împrăștiaseră ca pleava, fugiseră și dispăruseră ca nălucile unui vis urît!

M-am frecat la ochi, întrebîndu-mă dacă nu cumva, după ce mîncasem din aceea ciupercă blestemată, adormisem și visasem; dar am descoperit că obrazul îmi era zgîriat și că sîngele îmi lipise cămașa de umărul și de brațul care mă dureau.

— Blestemații! am spus eu, pipăindu-mi rănile cu mîna.

Deodată, mi s-a părut că gura îndepărtată a tunelului era un ochi care ne spionează.

— Cavor ! Ce crezi că au de gînd să facă acum ? Şi noi ce trebuie să facem ?

El clătină din cap, cu ochii aţintiţi asupra tunelului.

— De unde să ştiu ce au de gînd să facă ?

— Asta depinde de ceea ce cred ei despre noi, şi nu văd cum am putea să le aflăm părerea. Mai depinde şi de maşinăriile pe care le au în rezervă. Ai dreptate, Cavor : noi am atins abia partea exterioară a acestei lumi. Acolo, înăuntru, ei pot avea naiba mai ştie ce. Ne pot face foarte mult rău chiar şi cu armele pe care le-am văzut... Şi, la urma urmei, am continuat eu, după o pauză, chiar dacă nu găsim sfera imediat, tot mai avem o şansă : Putem rezista. Chiar şi în timpul nopţii lunare. Putem coborî din nou, şi să ne luptăm cu ei.

Am privit în jurul meu cu ochi cercetători. Peisajul se schimbase cu totul, datorită creşterii năvalnice a vegetaţiei, care apoi se uscaseră. Creasta pe care eram aşezaţi era înaltă şi domina o largă perspectivă a craterului şi a întregii privelişti, pe care o vedeam acum vestejită şi uscată, în toamna tîrzie a după-amiezii lunare. Ridicîndu-se una în spatele celeilalte, se vedeau pante şi cîmpii întinse, acoperite de vegetaţie brună, culcată pe unde păscuseră turmele, iar departe, în plin soare, se mai tolăneau, leneşi, nişte viţei lunari, forme risipite, avînd fiecare cîte o pată de umbră alături, ca oile pe coasta unui deal. Nu se vedea nici un selenit. Nu ştiu dacă fugiseră cînd ne-au văzut ieşind din galeriile interioare sau dacă aveau obiceiul să se retragă după ce duceau turmele la păşune... În momentul acela socoteam că prima ipoteză este cea reală.

— Dacă am da foc tufişurilor, am spus eu, am putea găsi sfera prin cenuşă.

— Cavor părea că nu mă auzise. Cu mîna streășină la ochi, el privea stelele, care, cu toată lumina intensă a soarelui, se vedeau nenumărate pe cer.

— De cît timp crezi că sîntem aici ? întrebă el în cele din urmă.

— Unde ?

— Pe Lună.

— De două zile pămîntești, probabil.

— De aproape zece. Știi că soarele a trecut de zenit și coboară spre apus ? În patru zile, sau chiar mai puțin, va fi noapte.

— Dar... noi n-am mîncat decît o dată !

— Știu... dar asta o arată și stelele !

— De ce timpul pare că se scurge altfel pe un corp ceresc mai mic ?

— Nu știu. Dar așa este !

— Cum se poate cunoaște trecerea timpului ?

— După foame... oboseală... Dar și acestea sînt aici altele decît pe Pămînt. Totul este altfel. Totul. Mie mi se pare că de cînd am ieșit din sferă au trecut doar cîteva ceasuri... ceasuri lungi. Cel mult.

— Zece zile ! Înseamnă că au mai rămas... (Am privit în sus, o clipă, spre soare și am văzut că era la jumătatea distanței dintre zenit și orizontul apusean.) Patru zile !... Cavor, nu trebuie să stăm aici și să visăm. Cu ce să începem ? M-am ridicat în picioare. Trebuie să găsim un punct fix pe care să-l putem recunoaște. Să atîrnăm o batistă, sau altceva... să ne împărțim terenul și să-l explorăm de jur împrejur.

Se ridică și el în picioare.

— Da, zise el, nu avem altceva de făcut decît să căutăm sfera. Nimic altceva. S-ar putea s-o găsim... desigur, s-ar putea s-o găsim. Dar dacă nu...

— Trebuie s-o căutăm, pînă ce-o vom găsi.

El privea de jur împrejur ; ridică ochii spre cer și apoi se uită în jos, spre tunel, și făcu un gest brusc de nerăbdare, care m-a surprins. Oh ! Ce prostie am făcut ! Să ajungem în acest impas ! Cînd te gîndești cum ar fi putut să fie și cîte puteam face l...

— Mai putem și acum face destule !

— Dar nu ceea ce puteam face pînă acum ! Aici, sub picioarele noastre, există o întreagă lume. Gîndește-te cum trebuie să arate această lume ! Gîndește-te la mașina pe care am văzut-o, la puțul de-aici și la capacul lui ! Toate acestea nu-ți dau decît o idee de suprafață, iar ființele pe care le-am văzut și cu care ne-am luptat nu sînt decît niște țărani ignoranți, locuitorii de la periferie, ființe necioplite și brutale ! Dar acolo, jos ! Peșteri, unele sub altele, tuneluri, construcții, drumuri... Probabil că, pe măsură ce cobori, această lume se lărgeste și devine mai spațioasă și mai populată, sînt sigur, ajungînd, în cele din urmă, pînă la marea centrală, care scaldă însăși inima Lunii. Gîndește-te la apele ei de cerneală, sub luminile slabe ! (Dacă ochii lor au într-adevăr nevoie de lumină...) Gîndește-te la fluviile în cascadă care se scurg, prin canalele lor, alimentînd marea ! Gîndește-te la valorile ei, la agitația și vîltoarea fluxului și refluxului. Poate că au și vase care navighează pe ea, poate că acolo jos sînt cetăți puternice și drumuri aglomerate, o înțelepciune și o ordine care depășesc închipuirea omenească ! Și noi am putea muri aici, fără să-i vedem vreodată pe cei care stăpînesc această lume ! Am putea îngheța și muri aici ! Aerul va îngheța, apoi se va topi din nou, și atunci... Ei vor da de noi, vor da de trupurile noastre țepene și moarte, vor găsi sfera, pe care noi nu o putem găsi, și vor înțelege în cele din urmă.

prea tirziu, toată gândirea și efortul care și-au găsit aici un sfârșit zadarnic !

Glasul lui, în timpul acestui discurs, răsună ca printr-un telefon, slab și îndepărtat.

— Dar întunericul ?

— Întunericul poate fi biruit.

— Cum ?

— Nu știu. De unde să știu ? S-ar putea aduce o torță sau o lampă... Ceilalți... ar putea să înțeleagă.

Rămase o clipă cu mâinile frunte din umeri, cu o figură jalnică, privind întinderea care îl sfida. Apoi, cu un gest de renunțare, se întoarse către mine, propunându-mi să începem căutarea sistematică a sferei.

— Putem să ne întoarcem, i-am spus eu.

Aruncă o privire în jur.

— Mai întâi de toate, trebuie să ajungem pe Pământ.

— Vom aduce cu noi lămpi, și unelte de cățărat, și o sută de alte lucruri necesare.

— Da, zise el.

— Și ca o garanție a succesului, vom duce pe Pământ acest aur.

El prîvi drugii mei de aur și, cîteva clipe, nu zise nimic. Ședea cu mâinile la spate, privind întinderea craterului. În cele din urmă, suspină și reîncepu să vorbească.

— Eu am fost cel care am găsit mijlocul de a veni aici, dar a găsi un mijloc nu înseamnă întotdeauna să fii și stăpîn pe el. Ce se va întîmpla dacă secretul meu ajunge din nou pe Pământ ? Nu văd cum aș mai putea păstra acest secret timp de un an, sau nici măcar o parte dintr-un an. Mai curînd sau mai tîrziu, el se va fi descoperit, chiar dacă alții îl redescoperă. Și apoi... guvernele marilor puteri se vor lupta să ajungă aici, se vor lupta între ele și împotriva acestor ființe de pe Lună. Descoperirea

mea va duce la răspîndirea războaielor și va înmulți prilejurile de război. Dacă îmi dezvălui secretul, în puțin timp, în foarte puțin timp acest satelit va fi presărat, pînă în cele mai adînci galerii, cu cadavre omenești. Alte rezultate sînt îndoielnice, dar acesta este sigur... Nu pentru că omul ar avea vreo nevoie de Lună... La ce le-ar folosi oamenilor Luna ? Ce altceva au făcut ei din propria lor planetă, decît un cîmp de bătaie și un teatru de infinită nebunie ? Oricît de neînsemnată i-ar fi planeta și oricît de scurtă i-ar fi viața, omul are de făcut, în mica lui viață de pe Pămînt, mai mult decît poate face. Nu ! Știința s-a trudit prea mult timp pentru a făuri arme de care să se folosească nebunii... A venit vremea ca știința să se opună. Lasă-i pe nebuni să descopere singuri secretul... într-o mie de ani !

— Există metode de a se păstra un secret.

El își ridică privirea spre mine și zîmbi.

— La urma urmei, zise el, de ce să ne mai necăjim ? Avem puține șanse să găsim sfera, iar jos, acolo, ni se pregătesc tot felul de necazuri. Numai obiceiul omenesc de a spera pînă în clipa morții ne mai face să ne gîndim la întoarcere. Necazurile noastre abia încep. Am dat dovadă de violență față de aceste ființe de pe Lună, ei și-au făcut o idee despre ceea ce putem, iar șansele noastre sînt ca și ale unui tigru care a scăpat din cușcă și a ucis un om în Hyde Park. Probabil că vestea despre noi aleargă în jos, din galerie în galerie, către părțile centrale... Nici o ființă cu mintea sănătoasă nu ne va lăsa vreodată să plecăm cu sfera înapoi pe Pămînt, după cîte au văzut din partea noastră.

— Nu ne îmbunătățim situația, am spus eu, dacă stăm aici.

Eram în picioare, unul lângă altul.

— În sfârșit, zise el, trebuie să ne despărțim. Să legăm o batistă de o tulpină mai înaltă, să o fixăm solid și să începem, din acest centru, explorarea craterului. Dumneata vei merge spre apus, mișcându-te, în semicercuri, după soarele care apune. Trebuie să te miști mai întâi cu umbra în partea dreaptă, pînă cînd ea ajunge în unghi drept cu direcția batistei, și apoi cu umbra în partea stîngă. Iar eu voi face același lucru, către răsărit. Vom privi în fiecare adîncitură, vom examina fiecare grămadă de stînci, vom face totul pentru a găsi sfera. Dacă vom vedea seleniți, ne vom ascunde de ei cum vom putea. Ca băutură, vom lua zăpadă, iar dacă simțim nevoia de hrană, vom ucide un vițel lunar, dacă vom reuși, și îi vom mînca carnea crudă. Și fiecare își va vedea de drum.

— Și dacă unul dintre noi dă peste sferă ?

— Va trebui să se întoarcă pînă la batista albă și să facă de-acolo semne celuiilalt.

— Și dacă nici unul...

Cavor aruncă o privire spre soare.

— Vom continua să căutăm, pînă cînd vor cobori noaptea și frigul.

— Dar dacă seleniții au găsit sfera și au ascuns-o ? El ridică din umeri. Sau dacă pornesc de îndată în căutarea noastră ? Nu-mi răspunse. Ar trebui să iei cu dumneata un drug.

Cavor clătină din cap, plimbîndu-și privirea pe întinderea pustie.

Cîteva clipe, rămase pe loc. Întoarse spre mine o privire timidă, șovăitoare.

— La revedere, zise el.

Simțeam o emoție ciudată. Mi-am amintit, fulgerător, toate necazurile pe care ni le pricinuiserăm unul altuia, și mai ales necazurile pe care i le pri-

cănuiseră cu. „La naiba ! mi-am zis. Puteam să ne purtăm mai prietenește !” Eram gata să-i cer să ne strângem mâinile — era exact ceea ce simțeam atunci —, când el își făcu vînt și sări departe de mine, către nord. Pluti prin aer ca o frunză moartă, căzu ușor și sări din nou. Am stat o clipă să-l privesc, apoi m-am întors către apus, cu inima îndoită ; mi-am făcut vînt, cu senzația unui om care sare în apa rece ca gheața, mi-am ales o porțiune de teren și am pornit în explorarea singuraticii jumătăți din lumea lunară care-mi fusese dată în grijă. Am căzut destul de stîngaci printre stînci, m-am ridicat, am privit împrejur, m-am cățărat pe o bucată de stîncă și am sărit din nou... Cînd, imediat după aceea, m-am uitat după Cavor, el nu se mai vedea, dar baptista flutura mîndră pe stîncă ei, albă în lumina soarelui.

M-am hotărît să nu pierd din vedere această baptistă, orice s-ar întîmpla.

XVIII. DL. BEDFORD SINCUR

După puțin timp, mi s-a părut că fusesem întotdeauna singur pe Lună. Începusem să caut cu oarecare rivnă, dar căldura era încă prea mare și aerul rarefiat îmi apăsa pieptul. Am ajuns în curînd într-un loc scobit, înconjurat de ierburi înalte și uscate, de culoare brună, și m-am așezat la umbra lor, să mă odihnesc și să mă răcoresc. Aveam intenția să stau doar cîteva clipe. Am lăsat drugul de aur jos, lângă mine, și mi-am pus bărbia între palme. Am văzut, fără prea mult interes, că stîncile din jur, prin locu-

rile pe unde lichenii uscați și sfârmicioși căzuseră de pe ele, erau străbătute de vine și de straturi de aur și că printre ierburi se proiectau pe alocuri bulgări rotunzi și încrețiți, de aur. Ce importanță mai avea acum? Pe trupul și pe mintea mea pusesese stăpînire un fel de lincezeală. Pentru moment, nu mai credeam că vom regăsi vreodată sfera, în această pustietate vastă și uscată... Mi se părea că n-aveam nici un motiv să mai fac vreun efort, pînă cînd vor apărea seleniții. Apoi m-am gîndit că ar trebui să acționez, ascultînd de acel imperativ irațional care, înainte de orice, îl împinge pe om să-și păstreze și să-și apere viața, cu toate că și-o păstrează numai pentru ca, după aceea, să moară în clinuri și mai mari.

Ce ne determinase să venim pe Lună ?

Întrebarea mi se prezenta ca o problemă de nerezolvat. Ce-l împinge oare neconținut pe om să se despartă de fericire și de siguranță, să trudească, să înfrunte primejdia, să riște chiar și o moarte sigură ? Acolo sus, pe Lună, mi-a trecut prin minte un adevăr, pe care ar fi trebuit să-l știu de totdeauna, și anume că omul nu este făcut doar pentru ca să trăiască numai în siguranță și confort, să fie bine hrănit și să se amuze. Împotriva intereselor, a fericirii lui, omul este neîncetat împins să caute altceva. Parcă o forță din afara lui îl împinge, și el trebuie să i se supună. Dar de ce ? De ce ? Așezat acolo, în mijlocul inutilului aur lunar, printre lucruri din altă lume, mi-am făcut bilanțul întregii vieți. Presupunînd că trebuia să mor pe Lună, ca un naufragiat, nu reușeam totuși nicicum să înțeleg ce scop urmărisem ; n-am putut răspunde acestei întrebări, dar pentru mine era mai limpede ca ori-cînd că nu urmărisem propriul meu interes ; într-adevăr, niciodată în viață nu urmărisem un interes

personal. Al cui era țelul pe care îl urmăream ?... Am încetat să mai meditez asupra cauzei care mă lăcuse să vin pe Lună și am început să mă gândesc la probleme mai generale. De ce venisem eu pe lume ? De ce aveam o viață proprie ?... În cele din urmă, m-am pierdut în speculații fără ieșire.

Gândurile mi-au devenit vagi și cetoase, fără nici o direcție precisă. Nu mă simțeam greoi sau fără vlagă — nici nu-mi pot închipui că s-ar simți ceva astfel pe Lună —, dar cred că eram foarte istovit. În orice caz, am adormit.

Somnul m-a odihnit de minune. Cît am dormit, soarele se mai apropiase de apus, și arșița scăzuse. Cînd, în sfîrșit, am fost trezit din amorteală de niște zgomote îndepărtate, m-am simțit din nou întremat și plin de vigoare. M-am frecat la ochi și m-am întins. M-am ridicat în picioare — eram puțin înțepe-nit — și m-am pregătit să-mi reiau imediat cercetarea. Am așezat drugii de aur cîte unul pe fiecare umăr și am ieșit din rîpa de stînci aurifere.

Soarele era vizibil mai jos, mult mai jos decît fusese, iar aerul era mult mai răcoros. Mi-au dat seama că dormisem o bună bucată de timp. Mi se părea că o ușoară urmă de ceață albăstruie atîrna în jurul peretelui dinspre apus. Am sărit pe o mică ridicătură de stîncă și am cercetat craterul. Nu vedeam nici urmă de vîței lunari sau de seleniți, nu-l vedeam nici pe Cavor, dar zăream în depărtare batista, fluturînd deasupra tufișului de spini. Am privit de jur împrejur și apoi am sărit către un alt punct, de unde puteam să văd mai bine.

Am început să descriu semicercuri din ce în ce mai mari, revenind mereu la locul de plecare. Totul era obositor și deznădăjduitor. Aerul era într-adevăr mult mai rece, și mi se părea că umbra de sub peretele de la apus se lărgea mereu. Din cînd în cînd mă opream

să cercetez cu privirea, dar nu se vedea nici urmă de Cavor sau de seleniți, iar vițeeii lunari probabil că fuseseră mînați din nou în interior, căci nu vedeam nici unul. Doream din ce în ce mai mult să-l revăd pe Cavor. Conturul înaripat al soarelui se apropiase acum de orizont pînă la o distanță cît diametrul lui. Eram chinuit de gîndul că seleniții vor închide în curînd capacul deschizăturii și ne vor lăsa afară, în viforul neiertător al nopții lunare. Socoteam că era timpul să abandonăm căutarea și să ne sfătuim. Simțeam că trebuie să luăm urgent o hotărîre. Nu reușiserăm să găsim sfera, dar nu mai aveam nici timp s-o mai căutăm! Dacă capacul se închidea și rămîneam afară, eram niște oameni pierduți. Marea noapte a cosmosului va coborî asupra noastră, acea beznă a vidului, care înseamnă o moarte absolută. Întreaga mea ființă se crispa la această apropiere. Trebuia să intrăm din nou în interiorul Lunii, chiar dacă riscam să fim uciși. Eram obsedat de gîndul că vom îngheța pînă la pieire, bătînd, cu ultimele sforțări, în capacul marelui puț.

Nu mă mai gîndeam de loc la sferă. Mă gîndeam numai să-l regăsesc pe Cavor. Eram pe jumătate hotărît să mă reîntorc în Lună, fără el, decît să-l caut pînă cînd va fi prea tîrziu. Ajunsesem la jumătatea drumului spre batistă, cînd deodată...

Am văzut sfera!

De fapt, mai curînd m-a găsit ea pe mine, decît eu pe ea. Se afla mult mai departe spre apus decît mersesem eu, iar razele înclinate ale soarelui, care apunea, se reflectau în ferestrele de sticlă și îi trădau prezența printr-o lumină orbitoare. O clipă, am crezut că era vreo nouă annă a seleniților îndreptată împotriva noastră, apoi am înțeles.

Am ridicat brațele, am scos un strigăt sălbatic și am pornit în salturi mari către sferă. Am făcut un

salt greșit, am căzut într-o ripă adincă și mi-am scrîntit glezna ; după aceea am șchiopătat aproape la fiecare salt. Eram într-o stare de agitație excesivă, tremuram din tot corpul și, înainte de-a ajunge lângă ea, abia mai răsuflam. Am fost nevoit să mă opresc cel puțin de trei ori, apăsîndu-mi coastele cu palmele ; în ciuda aerului rarefiat și uscat, fața îmi era udă de transpirație.

Nu mă gîndeam la nimic altceva decît la sferă, pînă cînd am fost lângă ea. Uitasem chiar și neli-niștea în legătură cu soarta lui Cavor. Ultimul salt m-a făcut să cad cu mîinile pe peretele ei de sticlă ; apoi m-am sprijinit, gîfîind, de sferă și am încercat să strig :

— Cavor ! Iată sfera !

După ce mi-am mai revenit, am privit prin sticla groasă și mi s-a părut că lucrurile din interior fuseseră răscolite. M-am aplecat, să privesc mai îndeaproape. Apoi am încercat să pătrund înăuntru. A trebuit s-o mișc puțin din loc, pentru a putea să-mi vîr capul prin deschizătură. Capacul de închidere era înăuntru și am putut să constat că nimic nu fusese atins, nimic nu suferise. Sfera zăcea acolo așa cum o lăsasem noi cînd am ieșit afară, în zăpadă. Cîțva timp am fost ocupat să fac și să refac inventarul. Tremuram de-a binelea. Ce bine era să te vezi din nou în acest interior întunecat și familiar ! Nici nu pot să exprim ceea ce simțeam... Apoi m-am strecurat înăuntru și m-am așezat printre lucrurile noastre. Am privit lumea lunară prin peretele de sticlă și m-am înfiorat. Mi-am așezat drugii de aur pe balot, am căutat ceva de mîncare și am luat cîteva îmbucături, nu pentru că mi-era foame, cît mai ales pentru că mă aflam acolo. Apoi m-am gîndit că era timpul să ies și să-i semnalizez lui Cavor. Dar n-am ieșit imediat. Ceva mă reținea în sferă.

Totul se sfîrşea cu bine. Aveam încă timp să luăm cu noi cît mai multe dintre pietrele magice, care îţi dau putere asupra oamenilor ! Vom lua cu noi aur, iar sfera, plină pe jumătate cu aur, va călători tot atît de bine ca şi cum ar fi goală. Acum ne puteam întoarce, stăpîni pe noi şi pe lumea noastră, iar apoi...

În cele din urmă m-am smuls din gânduri şi am ieşit din sferă. Ajuns afară, m-am înfiorat, deoarece aerul serii devenise foarte rece. Am rămas în mijlocul rîpei, privind în jur. Am examinat cu multă grijă tufişurile din preajmă, înainte de-a sări pe un colţ de stîncă, aşa cum făcusem şi la primul meu salt pe Lună. Dar de data aceasta l-am făcut fără nici un fel de efort.

Creşterea şi moartea vegetaţiei se produsese repede : întregul aspect al stîncilor se schimbase, dar se putea încă recunoaşte panta pe care germinaseră seminţele şi masa de stînci de pe care aruncasem prima privire în crater. Dar vegetaţia spinoasă de pe pantă, înaltă de treizeci de picioare, era acum brună şi uscată şi arunca umbre lungi, care se pierdeau în depărtare ; seminţele mici, adunate în mănunchiuri pe ramurile superioare, erau brune şi coapte. Rostul lor fusese îndeplinit. Erau gata să cadă şi să se îngroape sub aerul îngheţat, de îndată ce va cădea noaptea. Cactuşii uriaşi, care crescuseră văzînd cu ochii, îşi spărseseră şi îşi împrăştiaseră de mult sporii în cele patru puncte cardinale. Uimitor colţ al universului — acest loc unde coborîseră oamenii !

Mă gîndeam că într-o bună zi mi se va dedica o inscripţie aşezată aici, chiar în mijlocul acestei scobituri. Mă gîndeam la clocotul de curiozitate care ar cuprinde lumea din interiorul Lunii dacă şi-ar da seama de toată importanţa acestei clipe !

Dar seleniții nici nu visau ce semnificație avea venirea noastră ! Dacă ar fi înțeles-o, întregul crater ar fi fost plin de vacarmul urmăririi noastre. Am căutat cu privirea un loc din care să-i pot semnaliza lui Cavor, și am întâlnit aceeași bucată de stincă, la fel de goală și de aridă, pe care sărise el, chiar din locul de unde mă aflam eu acum. O clipă, am șovăit să mă îndepărtez atât de mult de sferă... Apoi, rușinându-mă de șovăiala mea, am sărit...

Am inspectat din nou craterul. Departe, în vârful umbrei enorme pe care o aruncam, se afla mica baptistă albă, fluturînd pe deasupra tufișurilor. Era foarte mică și foarte îndepărtată. Cavor nu se zărea. M-am gândit că ar fi fost momentul să mă caute și el pe mine. Aceasta fusese convenția. Dar el nu se zărea nicăieri.

Am rămas acolo, așteptînd și privind, cu mîna streșină la ochi, crezînd în fiecare clipă că-l zăresc. Probabil că am stat acolo mult timp. Am încercat să strig, dar mi-am reamintit de rarefierea aerului. Am făcut un pas nehotărît înapoi, spre sferă. Mă gîndeam să înalț o pătură pe unul dintre tufișurile alăturate, dar teama de seleniți m-a făcut să renunț de-a le descoperi locul în care mă aflam.

Mi-am aruncat privirile peste crater. Mi-a produs o impresie de pustietate, care m-a înghețat. Se stinsese orice zgomot al seleniților din lumea de dedesubt. Era o liniște de moarte. În afară de foșnetul slab al tufișurilor din preajma mea, în adierea care abia se pornise nu se auzea nici un sunet, nici măcar umbra unui sunet. Iar adierea era ca de gheață !

Blestematul de Cavor !

Am tras adînc aer în piept. Mi-am pus palmele pîlnie la gură și am strigat : „Cavor !”, dar vocea îmi era extrem de slabă.

Am privit batista albă, am privit în spate, la um-

brele tot mai alungite ale peretelui apusean, am privit, cu mîna streasă la ochi, spre soare. Mi se părea că-l văd cum coboară pe cer.

Simţeam că trebuie să acţionez de îndată, dacă voiam să-l salvez pe Cavor. Mi-am scos vesta şi am atîrnat-o, ca să marchez locul, pe baionetele uscate ale ierburilor din spatele meu şi am pornit în linie dreaptă către batistă. Era cam la două mile depărtare — o puteam ajunge din cîteva sute de salturi şi paşi. Am mai spus cum, în timpul salturilor lunare, ţi se pare că pluteşti. De fiecare dată cînd pluteam în văzduh, îl căutam cu privirea pe Cavor şi mă întrebam de ce s-o fi ascuns. Cu fiecare salt, simţeam că soarele apune în spatele meu. De fiecare dată cînd atingeam solul, eram tentat să mă întorc.

Un ultim salt, şi mă aflu într-o depresiune din vecinătatea batistei ; încă un pas, şi mă aflu pe locul ridicat, la doi paşi de ea. M-am înălţat în picioare şi am scrutat regiunea din jur, printre fişiile alungite de umbră. Departe, în josul unei pante, se afla deschiderea tunelului prin care fugiserăm ; umbra mea ajungea pînă acolo şi, ca un deget al nopţii, atinge gura tunelului.

Nici urmă de Cavor, nici un sunet în tăcerea din jur ; numai foşnetul, agitaţia ierburilor şi a umbrelor creşteau. Şi, deodată, m-a trecut un fior puternic.

— Cav... ! am început eu să strig, dar mi-am dat seama încă o dată de neputinţa glasului omenesc în acest aer rarefiat.

Tăcere. Tăcere de moarte.

Atunci, privirea mea a descoperit ceva — un obiect mic, care se afla la vreo cincizeci de metri în josul pantei, pe o grămadă de ramuri îndoite şi rupte. Ce era ? Ştiam, şi totuşi, pentru un motiv lesne de înţeles, aş fi vrut să nu ştiu.

M-am apropiat. Era mica șapeă de jucător de crichet pe care o purtase Cavor. N-am atins-o. Am rămas locului, privind-o.

Ramurile împrăștiate împrejur fuseseră rupte și călcate cu putere. Am ezitat, apoi am făcut un pas înainte și am ridicat-o.

Ședeam cu șapea lui Cavor în mână, privind țință la ramurile și la spinii din jur. Pe alocuri erau niște pete mici, întunecate, pe care nu îndrăzneam să le ating. La vreo zece metri mai departe, adierea de vînt făcea să fluture un obiect mic și alb.

Era o bucățică de hîrtie mototolită, ea și cum ar fi fost strînsă în mână. Am ridicat-o — și pe ea erau pete de sînge. Am reușit să descifrez urme slabe de creion. Am netezit-o și am văzut că era acoperită cu un scris inegal și întrerupt, care slîrșea cu o trăsătură nedeșlușită.

M-am apucat să descifrez.

„Am fost rănit la genunchi, cred că mi s-a sfărîmat rotula, și nu mai pot să alerg sau să mă cațăr”, începea mesajul, scris destul de citeț.

Apoi continua cu un scris mai puțin clar : *„Ei mă urmăresc de cîtca timp, și este doar o chestiune de...”* — se părea că fusese scris cuvîntul „timp”, apoi șters și înlocuit cu ceva indescifrabil — *„pînă să mă prindă. Ei cercetează toate împrejurimile.”*

Apoi scrisul devenea nervos. *„Îi aud”,* am descifrat eu cu greutate ; urma o porțiune ilizibilă. După aceea venea un șir de cuvinte scrise deslușit, *„o specie de seleniți cu totul diferită, care se pare că sînt conducă...”* Scrisul devenea din nou indescifrabil, din cauza grabei.

„Cutia lor craniană este mai mare, mult mai mare, trupurile sînt mai zvelte, și picioarele foarte scurte. Cînd merg, scot sunete plăcute, și parcă se mișcă după un plan bine chibzuit... Deși sînt rănit, nepu-

tincios, înfățișarea lor îmi dă speranțe”, Îl recunoșteam foarte bine pe Cavor ! „N-au tras asupra mea și nici n-au încercat să mă rănească. Am de gând să...”

Apoi urma o trăsătură bruscă de creion, de-a curmezișul hirtiei, iar pe spate și pe margini era... sînge !

În timp ce ședeam acolo perplex, privind acest uluitor document, ceva foarte moale, ușor și rece, mă atinse pe mină, o clipă, și dispăru, apoi o pată albă și mică își aruncă umbra pe fața mea. Era un fulg de zăpadă, primul fulg de zăpadă, prevestitorul nopții.

Am ridicat ochii, tresărind ; cerul se întunecase, devenind aproape negru, și era plin de o mulțime tot mai mare de stele, care mă priveau cu răceală. Spre răsărit, lumina acestei lumi vestejite căpătase o nuanță de bronz, iar spre apus, soarele — care-și pierduse jumătate din căldură și lumină, din cauza negurii albe care se îngroșa — atingea marginea craterului, dispărea din vedere, și toate tufișurile și stincile colțuroase și prăvălite se ridicau în fața lui, într-o dezordine de forme negre și ascuțite. O ghirlandă uriașă de ceață se lăsa în jos, în marele lac de întuneric dinspre apus. Un vînt rece lăcea să se înfioare întregul crater. Deodată m-am trezit într-o rafală de zăpadă care cădea, iar lumea din jurul meu a devenit cenușie și întunecată.

Și atunci am auzit, nu puternic și pătrunzător ca la început, ci slab și nelămurit, ca un glas ce se stinge, sunetul acela, sunet care vestise venirea zilei : Bum... bum... bum...

Răsuna în tot craterul ; părea că palpită o dată cu stelele cele mari ; discul roșu ca sîngele al soarelui continua să apună, în timp ce se auzea răsunînd : Bum... bum... bum...

Ce se întimplase cu Cavor ? În tot timpul cît s-a auzit bubuitul am rămas acolo, prostit ; în cele din urmă, sunetul a încetat. Și, deodată, gura deschisă a tunelului din capătul de jos al pantei se închise, ca un ochi, și dispăru.

Atunci am rămas cu adevărat singur.

Deasupra mea, în jurul meu, apropiindu-se de mine, îmbrățișându-mă tot mai de aproape, se afla Eternul, cel care a existat înaintea Începutului și care triumfa asupra Sfârșitului ; acest vid enorm, în care orice lumină, viață și ființă nu sînt decît licărire slabă și trecătoare a unei stele căzătoare ; frigul, liniștea, tăcerea — noaptea infinită și finală a cosmosului.

Senzația de singurătate și dezolare a devenit senzația unei prezențe copleșitoare, care se apleca asupra mea, care aproape mă atingea.

— Nu, am strigat, nu ! Încă nu ! Încă nu ! Așteaptă ! Așteaptă ! O, așteaptă ! Glasul meu se înalță într-un țipăt slab. Am aruncat hîrtia mototolită, m-am cățărat din nou pe creastă, ca să-mi iau direcția, și apoi, cu toată energia pe care o mai aveam, am sărit către semnul pe care îl lăsasem, acum vag și îndepărtat, chiar la marginea umbrelor.

Înaintam în salturi mari, și fiecare salt dura un secol.

În fața mea, fișia de soare cu marginea șerpuită se scufunda din ce în ce mai mult, iar umbra care înainta a pus stăpînire pe sferă înainte ca eu să ajung lingă ea. Eram la două mîle depărtare — o sută de salturi, sau mai mult —, și aerul din jurul meu se rărea tot mai mult, ca și cum ar fi fost aspirat de o pompă, iar frigul îmi înțepenea încheieturile. „Dar chiar dacă va fi să mor, voi muri alergînd“, îmi spuneam. De cîteva ori, piciorul mi-a alunecat pe zăpada care se aduna și mi-a micșorat

elanul ; la un moment dat, am căzut drept în niște tufișuri, care s-au zdrobit și s-au risipit în fărmec, ca un praf, apoi m-am poticnit și am căzut, rostogolindu-mă, într-o ripă, de unde m-am ridicat, sîngerînd și fără să mai recunosc direcția în care trebuia să merg;

Dar astfel de incidente nu însemnau nimic față de intervalele, îngrozitoare pauze cînd pluteam prin aer, către valul nopții care se revărsa. Respirația mea scotea un sunet șuierător, și parcă mi se răsuceau în plămîni niște cuțite. Inima părea că-mi bate în creier. „Oare voi ajunge ? Oh, Doamne ! Oare voi ajunge ?“

Mă chinuia întreaga mea ființă.

„Culcă-te jos, țipau în mine durerea și deznădejdea. Culcă-te jos !“

Cu cît luptam ca să mă apropiu, cu atît mi se părea mai imposibil și mai îndepărtat țelul de atins. Eram amorțit, mă poticneam, mă răneam și mă tăiam, dar nu mă opream locului.

Și, în fața ochilor, mi-a apărut sfera.

Am căzut în patru labe, și plămîinii mi-au fost rupinși de o tuse convulsivă.

Am început să mă tîrăsc. Chiciura mi se aduna pe buze, de mustată și de barbă îmi atîrnau țurțuri, eram alb, în această atmosferă înghețată.

Mai aveam vreo doisprezece metri pînă la sferă. Ochii mi se încetșorăș. „Culcă-te jos, striga deznădejdea. Culcă-te jos !“

Am atins-o și m-am oprit. „Prea tîrziu ! striga deznădejdea. Culcă-te jos !“

Mi-am adunat ultimele puteri. Eram chiar pe marginea deschizăturii, o biată ființă năucită și pe jumătate moartă. Împrejur, totul era acoperit de zăpadă. M-am tîrît înăuntru. Acolo mai rămăsese puțin aer cald. Fulgii de zăpadă — fulgii de aer —

dansau în jurul meu, în timp ce încercam, cu mâinile înghețate, să pun capacul la loc și să-l răsucesc strâns. Am suspinat: „Vreau!” Dinții îmi clănțăneau. Apoi, cu degetele care îmi tremurau și pe care le simțeam că se sfărîmă, am apăsat pe butoanele obloanelor.

În timp ce bîjbîiam la butoane — nu le manevrasem niciodată — am văzut, nelămurit, prin sticla aburită, fișile de lumină roșie ale soarelui, care apunea, dansînd și pîlpîind prin furtuna de zăpadă; formele negre ale ierburilor se îngroșau, se aplecau și se frîngeau sub zăpada care creștea mereu. Virtejurile de zăpadă se îndeseau tot mai mult, acoperind lumina. Ce se va întîmpla, oare, dacă butoanele nu vor funcționa?

Atunci, sub mîna mea s-a auzit un țcănit, și într-o clipă, această ultimă viziune a lumii lunare dispăru din fața ochilor. Mă aflu în liniștea și întunericul sferei interplanetare.

XIX. DL. BEDFORD ÎN SPAȚIUL INFINIT

Era ca și cum aș fi fost mort. Într-adevăr, cred că un om omorît brusc și violent ar avea aceleași senzații. O clipă, am simțit o dorință arzătoare de viață, dar și teamă; în clipa următoare, întuneric și tăcere: nici lumină, nici viață, nici soare, lună sau stele, ci doar bezna infinită. Cu toate că eu însumi produseseam acest efect, cu toate că mai trecusem prin această stare, în tovărășia lui Cavor, mă simțeam destrămat, năucit și copleșit. Se părea că eram purtat pe sus, într-un întuneric nesfîrșit.

Mi-am tras degetele de pe butoane, am început să plutesc, ca și cum tot corpul îmi era anihilat, și în cele din urmă m-am lovit de balot, de lanțul și de drugii de aur care se legănau în mijlocul sferei.

Nu știu cât timp am plutit pînă cînd am întîlnit aceste obiecte... În sferă, mai mult chiar decît pe Lună, noțiunea pămîntească a timpului este desigur necorespunzătoare. Cînd am atins balotul, a fost ca și cum m-aș fi trezit dintr-un somn fără vise. Mi-am dat seama imediat că, dacă doream să rămîn în viață și treaz, trebuia să aprind o lumină sau să deschid o fereastră, ca să pot avea ceva în față. Și, pe deasupra, îmi era frig. Am dat un brînci balotului, m-am apucat de unul dintre firele care treceau prin peretele de sticlă, m-am tîrit de-a lungul lui pînă cînd am ajuns la marginea unui oblon, de unde, orientîndu-mă asupra poziției butoanelor care acționau obloanele și aprindeau lumina, mi-am luat din nou vînt, zburînd în jurul balotului, și, după ce m-am izbit de un corp mare și foșnitor, care plutea, am pus din nou mîna pe fire, chiar lîngă butoane. Am aprins mai întîi mica lampă, să văd de ce mă izbisem, și am descoperit vechiul exemplar din *Lloyd's News*, care scăpase din legătură și plutea liber. Faptul m-a readus din Infinit la propriile mele dimensiuni. Am izbucnit într-un rîs greoi, gîfîitor, ceea ce mi-a dat ideea să deschid unul dintre cilindrii cu oxigen. După aceea, am aprins aparatul de încălzit și am mîncat ceva. În sfîrșit, m-am apucat să manevrez, cît puteam mai atent, obloanele de cavorită, căutînd să descopăr modul cum călătorea sfera.

Am deschis un oblon, dar a trebuit să-l închid imediat, rămînînd cîtva timp amețit și orbit de lumina soarelui. După ce am reflectat o clipă, am pornit spre ferestrele care se aflau în unghi drept față de oblonul pe care îl deschiseseam: mi s-a arătat mai

întîi cornul imens al Lunii, și apoi micul corn al Pămîntului. Am rămas surprins văzînd cît de departe eram de Lună. Crezusem nu numai că zguduirea pe care ne-o provocase la plecare atmosfera Pămîntului va fi aproape imperceptibilă pe Lună, dar și că forța tangențială a mișcării lunare de rotație va fi cel puțin de douăzeci și opt de ori mai mică decît a planetei noastre. Mă așteptasem să descopăr că pluteam deasupra craterului, la marginea nopții lunare, dar toate acestea nu mai erau acum decît o parte din conturul cornului alb care acoperea cerul. Și Cavor... ?

Devenise o cantitate infinitezimală.

Am încercat să-mi imaginez ce se întîmplase cu el. Dar, în momentul acela, nu mă puteam gîndi la altceva în afară de moarte. Parcă îl și vedeam trînit jos, zdrobit, la picioarele unei interminabile cascade de lumină albastră. Și, în jurul lui, stupidele insecte lunare, privindu-l...

Contactul cu ziarul, care plutea prin sferă, fusese revelator și, pentru cîtva timp, am redevenit un om practic. Pentru mine era foarte limpede că trebuia să ajung din nou pe Pămînt, deși, după cîte vedeam, mă îndepărtam de el. Orice i s-ar fi întîmplat lui Cavor, chiar dacă încă era viu — ceea ce mi se părea de necrezut, judecînd după bucata de hîrtie pătată cu sînge —, nu aveam nici o putere să-l ajut. Viu sau mort, el rămăsese acolo, în dosul mantiei de nepătruns a nopții lunare, și trebuia să rămîină acolo în continuare, cel puțin pînă cînd voi putea să adun cîțiva oameni, pentru a-i veni în ajutor. Oare voi face-o ? Planul meu era cam acesta : să mă întorc, dacă îmi va sta în putință, pe Pămînt, și, după ce voi chibzui mai serios, fie să arăt sfera cîtorva persoane de încredere, explicîndu-le principiile de bază, și să acționăm împreună, fie să-mi păstrez se-

cretul, să vînd aurul, să-mi procur arme, provizii și un om de ajutor și, întorcîndu-mă cu aceste întăriri, să tratez de pe picior de egalitate cu fragilii locuitori ai Lunii; să-l salvez dacă se va putea pe Cavor și, în orice caz, să-mi procur aur într-o cantitate suficientă, pentru a crea o bază mai solidă acțiunilor mele viitoare.

Dar acestea erau speranțe îndepărtate... Trebuia mai întii să ajung pe Pămînt. Am început să mă gîndesc cum anume să procedez pentru a ajunge din nou acolo. Preocupat de această problemă, nu m-am mai gîndit ce voi face cînd voi ajunge. Singura mea grijă era să ajung.

În cele din urmă, am găsit că soluția cea mai bună ar fi să cobor din nou către Lună, cît voi putea mai aproape, ca să cîștig viteză, să închid obloanele și să trec dincolo de ea, și, după aceea, să deschid obloanele dinspre Pămînt și să pornesc cu toată viteza către el. Nu eram însă sigur dacă prin acest sistem voi atinge vreodată Pămîntul, sau dacă mă voi învîrți prin spațiu, într-o curbă hiperbolică sau parabolică. Apoi am avut o inspirație fericită și, deschizînd cîteva obloane înspre Lună, care-mi apăruse pe cer drept în fața Pămîntului, mi-am modificat cursa în așa fel, încît să mă îndrept către Pămînt, pe care l-aș fi ocolit, dacă n-aș fi găsit această soluție. M-am izbit de tot felul de complicații încercînd să rezolv aceste probleme — nu am pregătire de matematician —, dar sînt convins că, pînă la urmă, norocul, și nu raționamentele mele, m-a ajutat să ajung pe Pămînt. Dacă aș fi știut atunci, așa cum știu acum, că toate datele matematice erau împotriva mea, nu cred că m-aș fi ostenit măcar să ating butoanele, pentru a face vreo încercare. După ce am considerat că problema este rezolvată, am deschis toate obloanele dinspre Lună,

ni-am așezat jos, ghemuit — efortul m-a ridicat pentru scurt timp la câteva picioare înălțime și am rămas câteva clipe suspendat în cel mai ciudat mod —, așteptînd ca Luna să devină din ce în ce mai mare. Trebuia — cînd aș fi ajuns destul de aproape — să închid obloanele, să zbor, cu viteza astfel obținută, pe lângă Lună — dacă nu mă voi zdrobi de solul ei — și să mă îndrept către Pămînt.

Am procedat întocmai.

Mi-am dat seama că, în sfîrșit, mă apropiasem indeajuns. Am închis ferestrele care-mi arătau perspectiva Lunii și, într-o stare de spirit total lipsită de neliniște sau tristețe — nu-mi amintesc bine —, m-am așezat jos, pe peretele de sticlă, începînd, în mica fărîmă de materie gonind prin spațiul infinit, o așteptare care trebuia să se sfîrșească o dată cu atingerea Pămîntului. Aparatul de încălzit făcuse atmosfera suportabilă în sferă, aerul fusese îmborsărit cu oxigen, și, în afară de o ușoară durere de cap, care a durat tot timpul cît am fost departe de Pămînt, mă simțeam, din punct de vedere fizic, într-o stare foarte bună. Am stins din nou lumina, să nu-i duc lipsa mai tîrziu; în jurul meu — în afară de strălucirea Pămîntului și de licărirea stelelor — domnea întunericul. Totul era cufundat într-o liniște și o tăcere atît de absolută, încît parcă aș fi fost într-adevăr singura ființă din univers; și, totuși, lucru destul de ciudat, nu aveam o senzație mai mare de singurătate sau de teamă decît aș fi avut-o dacă m-aș fi aflat pe Pămînt în patul meu... Acum, faptul mi se pare cu atît mai ciudat, cu cît în timpul ultimelor ceasuri petrecute în craterul Lunii mă chinuise senzația absolutei mele singurătăți...

Deși pare de necrezut, intervalul de timp pe care l-am petrecut în spațiu nu este proporțional cu nici

un interval de timp din viața mea. Uneori, mi se părea că străbat veșnicii incomensurabile, ca un zeu pe o frunză de lotus, apoi din nou, după o pauză de o clipă, călătoream de la Lună spre Pământ. În realitate, au trecut — măsurate în timp pămîntean — doar cîteva săptămîni. Dar grija, neliniștea, foamea și frica, ajunse la culme, parcă dispăruseră. Pluteam, gîndindu-mă cu o stranie detașare și lărgime de spirit la tot ce mi se întîmplase, la întreaga mea viață, la impulsurile și aspectele cele mai ascunse ale ființei mele. Mi se părea că crescusem imens, că pierdusem orice simț al mișcării, că pluteam printre stele, și, tot timpul, aveam senzația micimii Pămîntului și a infinitei micimi a vieții mele trăite pe Pământ.

Nu pot nici măcar să încerc să analizez tot ceea ce se petrecea în mintea mea. În mod direct sau indirect, totul putea fi pus, fără îndoială, pe seama neobișnuitelor condiții fizice în care trăiam. Aștern toate acestea pe hîrtie doar pentru faptul în sine, fără nici un comentariu. Principala caracteristică a acestei stări de spirit era dubiul tot mai profund asupra propriei mele identități. Începeam, dacă mă pot exprima astfel, să mă disociez de Bedford, îl priveam pe Bedford ca pe un lucru incidental și mărunț, cu care mă întîlnisem întîmplător, îl vedeam pe Bedford sub nenumărate aspecte noi, îl vedeam ca pe un biet imbecil, deși pînă atunci înclinam să-l privesc, cu o oarecare mîndrie, ca pe o persoană foarte inteligentă și energică. Nu numai că-l vedeam ca pe un imbecil, dar și ca pe fiul multor generații de imbecili. Îi revedeam zilele de școală, adolescența, prima întîlnire cu dragostea, la fel cum ar privi cîeva mișcările unei furnici în nisip... Regret că mi-a mai rămas încă și azi ceva din această perioadă de luciditate, și cred că nu voi mai avea nici-

odată suficiența deplină din timpul tinereții. Dar, în momentul acela, constatările mele nu erau de loc dureroase, deoarece aveam o extraordinară convingere că, de fapt, eu nu mai eram Bedford, ci cu totul altcineva, o minte care plutește în tăcuta seninătate a spațiului. De ce m-aș fi necăjit eu din cauza greșelilor acestui Bedford ? Nu răspundeam nici pentru el, nici pentru faptele lui.

Citva timp m-am împotrivit acestor rătăcirii, care deformau totul. Am încercat să-mi chem în ajutor amintirea momentelor vii, a emoțiilor delicate și intense ; simțeam că, amintindu-mi un mic sentiment sincer, puteam pune capăt acestei dedublări. Dar n-am reușit. Îl vedeam pe Bedford coborînd pe Chancery Lane, cu pălăria dată pe spate, cu pulpa-nele hainei în vînt, în drum spre examene. Îl vedeam mișcîndu-se într-un furnicar de oameni, izbindu-se și chiar salutînd alte mici vietăți asemănătoare. Eram eu ? Îl vedeam pe Bedford, în aceeași seară, în salonul unei doamne ; pălăria lui, care avea urgentă nevoie de perie, era așezată pe masa de alături, iar el era înlăcrimat. Eram eu ? Îl vedeam cu această doamnă în diferite atitudini, trăind diferite emoții, și niciodată nu m-am simțit atît de detașat de el... Îl vedeam plecînd în grabă la Lympne, să scrie o piesă, acostîndu-l pe Cavor, lucrînd, cu mîncile suflecate, la construirea sferei și plecînd la plimbare pînă la Canterbury, din cauză că-i era teamă să plece spre Lună. Eram eu ? Nu credeam.

Mă gîndeam uneori că toate acestea erau o halucinație datorită singurătății și faptului că pierdusem orice greutate și orice senzație de rezistență. Am încercat să-mi recîștig această senzație, agățîndu-mă de pereții sferei, ciupindu-mă de mîini și încheștin-du-le una de alta. Printre altele, am aprins lumina, am prins din zbor exemplarul rupt din *Lloyd's* și am

recitit anunțurile atât de realiste și de convingătoare despre bicicleta „Cutaway”, despre domnul cu resurse personale și despre doamna în mizerie care vindea acele „furculițe și linguri”. Fără îndoială că ei existau într-adevăr, iar eu îmi spuneam : „Aceasta este lumea ta, și tu ești Bedford, și te întorci să trăiești pentru tot restul vieții printre asemenea ființe”. Dar îndoielile mele continuau să argumenteze : „Nu ești tu cel care citește, este Bedford — și tu nu ești Bedford, să știi. Tocmai de aici pornește eroarea.”

— La naiba ! am strigat. Dar dacă nu sînt Bedford, cine sînt ?

Dar nici un răspuns nu venea la această întrebare, cu toate că îmi treceau prin minte imaginile cele mai bizare, bănuieli ciudate și îndepărtate, ca niște umbre văzute de la distanță... Știți, mi se părea că eram într-adevăr cu totul în afară nu numai de lume, dar de toate lumile posibile, în afară de spațiu și timp, și că acest biet Bedford nu era decît un orificiu, prin care eu priveam lumea...

Bedford ! Oricît l-aș nega, eram, cu siguranță, legat de el și știam că, oriunde și orice-aș fi, va trebui să simt forța dorințelor lui, să trăiesc toate bucuriile și necazurile lui, pînă cînd își va sfîrși viața. Și, după moartea lui Bedford, ce va mai fi ?...

Dar destul despre această perioadă, cu totul aparte, a aventurilor mele. Am descris-o numai pentru a arăta în ce măsură izolarea și despărțirea de planeta noastră atingeau cu tulburări stranii și neașteptate nu numai funcțiile și senzațiile fiecărui organ al corpului, ci însăși structura minții. În cea mai mare parte a călătoriei mele prin spațiu, am plutit copleșit de astfel de gânduri abstracte, dublat și nepăsător, ca un megaloman haotic, printre stelele și planetele eterului, și nu numai lumea la care mă întorceam, dar și peșterile luminate în al-

bastru ale seleniților, fețele lor ca o cască, mașinile lor gigantice și uimitoare, și chiar soarta lui Cavor, tirît inutil în lumea lunară, erau pentru mine fapte infinit de mărunte și fără nici o însemnătate.

În cele din urmă, am început să simt atracția Pământului, aducându-mă din nou spre viața reală a oamenilor. Și atunci, într-adevăr, a devenit din ce în ce mai limpede pentru mine că eram fără nici o îndoială Bedford și că mă întorceam, după aventuri uimitoare, în lumea noastră, și că puteam foarte bine să-mi pierd viața în această întoarcere. Am început să mă gândesc la condițiile coborîrii mele pe Pământ.

XX. DL. BEDFORD IN LITTLESTONE

Cînd am intrat în regiunea superioară a atmosferei, linia mea de zbor era aproape paralelă cu suprafața Pământului. Temperatura sferei a început să crească imediat. Știam că trebuie să cobor neîntîrziat. Departe, sub mine, în culorile întunecate ale amurgului, se vedea întinderea unei mări. Am deschis cîte obloane am putut și m-am prăbușit — din bătaia soarelui în seară, și din seară în noapte. Pământul devenea tot mai mare, înghițind stelele, iar vâlul de nori, argintiu și translucid, luminat de stele, se întindea, să mă prindă. În cele din urmă, Pământul își pierdu înfățișarea sferică, deveni plat, și apoi concav. Nu mai era o planetă pe cer, ci Lumea Omului. Am închis toate ferestrele dinspre Pământ, lăsînd doar o crăpătură de cîteva degete, și viteza cu care cădeam s-a încetinit. Marca, care era acum

atit de aproape încit vedeam crestele întunecate ale malurilor, se repezea în întîmpinarea mea. Am închis și ultima fișie de fereastră și m-am așezat, încruntat și mușcîndu-mi pumnii, în așteptarea ciocnirii...

Sfera a izbit apa cu o putere uriașă : probabil că a sărit la zeci de metri înălțime. Cînd am atins suprafața apei, am deschis obloanele de cavorită. Am coborît în apă din ce în ce mai încet, pînă cînd am simțit că sfera a început să apese de jos în sus, apoi am urcat din nou, ca o bulă de aer. În sfîrșit, călătoria mea prin spațiu luase sfîrșit : pluteam și mă legănam pe suprafața mării.

Noaptea era întunecată și noroasă. Două puncte galbene în depărtare indicau trecerea unui vas, mai aproape se vedea o lumină roșie, care se plimba într-o parte și-n alta. Dacă bateria lămpii mele electrice n-ar fi fost consumată, puteam fi cules chiar în noaptea aceea. Eram surescitat, în ciuda mării oboseli pe care începeam s-o simt, și ardeam de nerăbdare să pun capăt călătoriei.

În cele din urmă, am încetat să mă mai agit și m-am așezat cu mîinile pe genunchi, privind lumina roșie din depărtare. Ea se mișca în sus și în jos, legănuindu-se neîncetat. Am început să mă liniștesc. Mi-am dat seama că mai trebuia să-mi petrec cel puțin o noapte în sferă. Mă simțeam extrem de greoi și de obosit... și am adormit.

M-a trezit schimbarea cadenței în care mă legănam. Am privit prin fereastra de sticlă groasă : acostasem pe un banc întins de nisip. În depărtare se vedeau case și copaci, iar spre mare, imaginea deformată și neclară a unui vas care plutea între apă și cer.

M-am ridicat în picioare, clătîindu-mă. Singura mea dorință era să ies afară. Deschizătura se afla

În partea de sus, și m-am apucat să deșurubez capacul. Încet, am reușit să-l deschid. În cele din urmă, aerul a început să intre șuierînd, după cum șuierase cîndva la ieșire. Dar, de data aceasta, n-am mai așteptat echilibrarea presiunii. În clipa următoare, simțeam în mîini greutatea capacului, și ușa era deschisă, larg deschisă, către bătrînul și familiarul cer al Pămîntului.

Aerul mi-a pătruns atît de violent în piept, încît mi-am pierdut respirația. Capacul mi-a căzut din mîini, pe peretele de sticlă. Am scos un strigăt, mi-am pus mîinile pe piept și m-am așezat jos. Cîtva timp, durerile au fost îngrozitoare. Apoi am început să respir adînc. În cele din urmă, am putut din nou să mă ridic și să mă mișc.

Am încercat să-mi trec capul prin deschizătură, dar sfera s-a rostogolit. Era ca și cum, în timp ce ieșeam, cineva mi-ar fi tras capul în jos. M-am dat repede înapoi, să nu intru cu capul sub apă. După cîteva răsuciri și smucituri, am reușit să mă tirăsc afară, pe nisipul mîngîiat de valurile refluxului.

N-am încercat să mă ridic în picioare. Aveam impresia că trupul mi se schimbase deodată în plumb. Mama noastră, Pămîntul, pusese din nou mîna pe mine, respingînd intermediul cavoritei. Ședeam întins, fără să-mi pese de apa care îmi scălda picioarele.

Se arătau zorii zilei, niște zori cenușii, mai mult înnorați, dar care lăseau, ici și colo, să se vadă cîte o fișie lungă cenușiu-verzuie. La o oarecare distanță, în larg, se vedea un vas ancorat, siluetă palidă, purtînd o lumină galbenă. Apa venea ondulînd în valuri joase și lungi. Departe, spre dreapta, țărîmul se curba, formînd o plajă, pe care se aflau cîteva căsuțe, un far — ceva mai departe —, un indicator de navigație și o movilă de pămînt. Spre interior se

întindea un spațiu de nisip neted, întrerupt din loc în loc de bălți de apă, și care se sfârșea cam la o milă depărtare, cu niște tufișuri mărunte. Spre nord-est, o plajă izolată, cu un șir de clădiri înalte, cele mai înalte obiecte de pe țărm, pete întunecate pe cerul care se lumina. Mă întrebam ce oameni ciudați au putut înălța aceste clădiri masive pe un teren atât de descoperit... Semănau cu niște clădiri din Brighton, pierdute într-un pustiu.

Am rămas mult timp acolo, căscînd și frecîndu-mi fața. În cele din urmă am încercat să mă scol. Mi se părea că ridic o greutate. În sfîrșit, am fost în picioare.

Am privit către casele îndepărtate. Pentru prima dată, după foamea îndurată în craterul lunar, m-am gîndit la o hrană pămîntească.

— Slănină, am șoptit, și ouă ! Piine prăjită și o ceașcă bună... Și cum dracu ani să duc toate lucrurile astea pînă la Lypne ?

Nu știam unde sînt. În orice caz, era un țărm răsăritean, și, în momentul căderii, văzusem Europa.

Am auzit pași scîrțîind pe nisip, și apăru pe plajă un om, cu fața rotundă și cu privirea prietenoasă, îmbrăcat într-o flanelă, avînd un prosop de baie aruncat peste umeri și un costum de baie pe braț. Am înțeles imediat că mă aflu în Anglia. Omul se uită atent la sferă și la mine. Înaintă, continuînd să mă privească. Arătam, desigur, ca un sălbatic — murdar, neîngrijit, într-un hal de nedescris —, dar în momentul acela nici nu mă sinchiseam. Omul se opri la o distanță de vreo douăzeci de metri.

— Bună ziua, domnule ! zise el, șovăind.

— Bună ziua !

Liniștit de răspuns, el înaintă cîțiva pași.

— Ce naiba reprezintă obiectul acesta ? întrebă el.

— Poți să-mi spui unde mă aflu ?

— Aici este Littlestone, zise el, arătînd către case. Și dincolo este Dungeness ! Ai acostat chiar acum ? Ce-i asta ? Vreun soi de mașină ?

— Da.

— Ai fost aruncat pe țărni ? Ai naufragiat, sau ceva în genul ăsta ? Ce este sfera asta ?

M-am gîndit repede. Am cîntărit omul din ochi, în timp ce se apropia.

— Drace ! zise el, ai trecut prin clipe grele ! Credeam că... Ei bine... unde ai naufragiat ? Asta este vreun fel de barcă de salvare ?

M-am hotărît să urmez deocamdată această linie, și i-am dat niște răspunsuri vagi.

— Am nevoie de ajutor, am spus eu, cu glas răgușit. Aș vrea să duc niște obiecte pe țărni... obiecte pe care nu pot să le las aici.

Trei tineri cu aspect plăcut, purtînd bluze și pălării de paie și ținînd în mînă niște prosoape, coborau pe nisip, către mine. Păreau a fi grupul celor care făceau cea mai matinală baie la Littlestone.

— Ajutor, zise tînărul, bineînțeles ! Făcu un gest că este gata să mă ajute. Cum vă putem fi de folos ?

Se întoarse, făcînd semne cu mîinile. Ceilalți doi tineri grăbiră pasul. În cîteva clipe, erau în jurul meu, copleșindu-mă cu întrebări, la care nu eram dispus să răspund.

— Am să vă povestesc totul mai tîrziu, le-am spus. Sînt obosit mort, sînt frînt.

— Vino la hotel, zise omul cu fața rotundă. Avem noi grijă de mașina duminică.

Am ezitat.

— Nu pot. În sfera aceasta sînt două bare mari de aur.

Au privit neîncrezători unii la alții, apoi către mine, cu un aer interogativ. M-am dus spre sferă,

m-am aplecat, m-am furișat înăuntru, și, după o clipă, ei aveau în față lanțul rupt și drugii seleniților. Dacă n-aș fi fost atât de obosit, le-aș fi rîs în nas. Erau ca niște pisoi în jurul unui gîndac. Nu știau ce să creadă. Omulețul cel gras s-a aplecat, a săltat una dintre bare și, mormăind, a lăsat-o să cadă la loc. Ceilalți făcură la fel.

— Este plumb, sau aur ? zise unul.

— Oh, este aur, zise altul.

— Aur, în mod sigur, zise al treilea.

Se uitară cu toții la mine, și, după aceea, spre vasul care ședea ancorat în larg.

— Dar... strigă omul cel scund, de unde l-ai luat ?

Eram prea obosit, pentru a mai scorni o minciună.

— L-am găsit în Lună.

S-au uitat din nou unii la alții.

— Ascultați, le-am spus eu, n-am timp acum de discutat. Ajutați-mă să duc aceste bucăți de aur pînă la hotel. Cred că doi inși pot duce un drug, dacă se mai odihnesc din loc în loc ; eu voi tîrî lanțul. După ce-am să mănînc ceva, sînt gata să vă spun mai mult.

— Și cum rămîne cu sfera ?

— N-are ce să i se întîmple, am spus eu. În orice caz... ducă-se la dracu... să rămînă deocamdată aici. Dacă vine fluxul, va pluti de minune.

Complet nedumiriți, tinerii au ridicat ascultători, pe umeri, comorile mele ; simțindu-mi picioarele de plumb, am pornit, în fruntea acestei procesiuni, către grupul de case de lîngă țărm. Pe la jumătatea drumului, ni s-au alăturat două fetițe cu priviri speriate, purtînd fiecare cîte o sapă, iar mai tîrziu a apărut un băiețaș slăbuț, care fornăia mereu pe nas. Îmi amintesc că ducea o bicicletă și ne-a însoțit vreo sută de metri, în flancul nostru drept, apoi a

renunțat, negăsindu-ne vrednici de interes, s-a urcat pe bicicletă și a pornit pe nisipul neted, în direcția sferei.

M-am uitat în urma lui.

— Nu se va atinge de ea, zise tînărul cel îndesat, pe un ton liniștitor.

La început, eram apăsător de cenușiu dimineața, apoi soarele s-a desprins dintre norii întinși deasupra orizontului și a luminat întreaga lume, transformînd marea de plumb în valuri scînteietoare. Am început să mă însuflețesc. O dată cu soarele, mi-a reapărut clar în față uriașa importanță a ceea ce făcusem și a ceea ce mai aveam încă de făcut. Văzînd că unul dintre oameni s-a poticnit sub greutatea aurului meu, am izbucnit în rîs. Cît de uimiți vor fi oamenii, atunci cînd îmi voi lua adevăratul loc în lume !

Dacă n-aș fi fost sfîrșit de oboseală, m-aș fi amuzat, desigur, văzînd cum șovăie proprietarul hotelului din Littlestone între aurul și impunătoarea mea suită, pe de o parte, și aspectul meu complet neglijat, pe de altă parte. Dar, în cele din urmă, m-am găsit din nou într-o baie omenească ; aveam apă caldă și haine de schimb, mult prea mici pentru mine, dar curate, pe care mi le împrumutase omulețul cel binevoitor. Mi-a mai împrumutat și un brici, dar nu m-am hotărît să pornesc la atac împotriva bărbii stufoase care-mi acoperea fața.

M-am așezat în fața unui mic dejun englezesc și, mîncînd cu un fel de poftă reținută, o poftă veche de cîteva săptămîni, lipsită de agresivitate, am început să răspund întrebărilor celor patru tineri. Le-am spus adevărul.

— Ei bine, le-am spus, eu, pentru că insistăți... L-am găsit în Lună.

— În Lună ?

— Da, luna de pe cer.

— Ce vrei să spui ?

— La naiba, exact ceea ce spun !

— Că ai venit chiar din Lună ?

— Exact ! Prin spațiu... în sfera pe care ați văzut-o.

Și am servit o delicioasă felioară de ou. Mi-am notat în minte să-mi iau, atunci când mă voi întoarce pe Lună, o cutie cu ouă.

Vedeam limpede că ei nu credeau nici un cuvânt din spusele mele, dar mă considerau, evident, cel mai onorabil mincinos pe care l-au întâlnit vreodată. Au privit unii la alții, apoi și-au concentrat privirile asupra mea. Probabil că se așteptau să capete, din felul cum mă foloseam de sare, vreo lămurire despre persoana mea. Se părea că atribuiau oarecare semnificație faptului că puneam piper pe ou. Erau preocupați de aurul turnat în forme atît de ciudate, pe care îl cărasem. Bucățile zăceau acolo, în fața mea, valorînd fiecare mii de lire ; era evident că nu le furasem, așa cum n-aș fi putut fura, cărînd cu mine, o casă sau o bucată de teren. În timp ce-mi beam cafeaua și priveam la fețele lor curioase, mi-am dat seama de imensul pustiu al explicațiilor în care ar trebui să mă rătăcesc, pentru a mă face înțeles.

— Nu cumva vrei să spui că într-adevăr... încep cel mai tînăr dintre ei, pe tonul unui om care vorbește cu un copil încăpățînat.

— Dă-mi, te rog, farfuria aceea cu pîine prăjită, i-am spus eu, tăindu-i vorba.

— Dar, ascultă, încep un altul. Nu-ți închipui că vom crede povestea asta...

— Ah, foarte bine, i-am răspuns, ridicînd din umeri.

— Nu vrea să ne spună, zise cel mai tînăr dintre ei, cu glas scăzut, și apoi cu o aparență de mare calm : Îmi dai voie să aprind o țigară ?

Am consimțit, cu un gest cordial, și mi-am continuat micul dejun. Doi dintre ei s-au dus lângă fereastră cea mai îndepărtată, privind afară și vorbind cu glas tare. Un gând mi-a trecut brusc prin minte.

— A încetat fluxul ? i-am întrebat.

Se făcu o pauză ; fiecare credea că va răspunde celălalt.

— Este aproape de reflux, zise omul cel mic și gras.

— Ei, în orice caz, am spus eu, nu va pluti prea departe. Am tăiat al treilea ou și am început un mic discurs. Ascultați... Vă rog să nu vă închipuiți că sînt insolent sau că vreau să vă torn niște minciuni sfruntate, sau altceva de acest fel. Sînt oarecum obligat să mă exprim concentrat și enigmatic. Înțeleg foarte bine că totul vi se pare destul de ciudat și că în imaginația dumneavoastră plutesc tot felul de presupuneri. Pot să vă asigur că sînteți martorii unui eveniment memorabil. Dar nu pot, mi-este cu totul imposibil să vă dau vreo explicație. Aveți cuvîntul meu de onoare că am venit din Lună, și asta este tot ce pot să vă spun... Totodată, vă sînt enorm de îndatorat, să știți, enorm... Sper că purtarea mea nu v-a jignit în vreun fel oarecare...

— Oh, nu, cîtuși de puțin ! zise cel mai tînăr, pe un ton politicos. Înțelegem foarte bine, și, continuînd să mă privească țintă, se lăsă cu scaunul pe spate, pînă cînd era aproape gata să cadă ; își reveni cu un oarecare efort.

— Nici vorbă ! zise tînărul cel gras. Nici să nu vă treacă prin minte !

Și se sculară cu toții, împrăștiindu-se prin odaie, aprinzîndu-și țigări și încercînd să-mi arate că erau foarte prietenoși și degajați, lipsiți de orice curiozitate în privința mea sau a sferei.

— Totuși, am de gînd să țin sub observație vasul de colo, spuse unul dintre ei, cu glas scăzut.

Cred că dacă ar fi reușit să găsească un pretext, ar fi plecat cu toții, lăsîndu-mă singur. Am continuat să mănînc cel de-al treilea ou.

— Vremea, zise după puțin timp tinărul cel mic și gras, a fost splendidă, nu-i așa ? Nu știu de cînd n-am mai avut o asemenea vară...

În clipa aceea se auzi un șuierat, ca și cînd ar fi trecut o rachetă uriașă...

Undeva se auzi spărgîndu-se o fereastră.

— Ce-i asta ? am strigat eu.

— Nu cumva... ? strigă omul cel mic și se repezi la fereastra din colțul odăii.

Se repeziră și ceilalți. Eu ședeam la masă și-i priveam.

Deodată, am sărit în sus, răsturnînd cel de-al treilea ou și repezindu-mă la fereastră. Mă fulgerase un gînd.

— Nu se vede nimic, zise omul cel mic, repezindu-se spre ușă.

— Este băiatul acela ! am strigat, cu glasul răgușit și furios. Blestematul acela de băiat !

Întorcîndu-mă, l-am dat la o parte pe chelnerul care tocmai îmi aducea niște pîine prăjită și m-am repezit afară din odaie, coborînd pe mica terasă din fața hotelului.

Marea, pînă atunci liniștită, era acum frămîntată de valuri mari, și, în jurul locului unde fusese sfera, apa clocotea ca în siajul unui vas. Deasupra, se răsucea o mică involburare de nori, ca un fum care se împrășteie, iar cei trei sau patru oameni de pe țarm priveau în sus, întrebători, către punctul de unde se auzise explozia neașteptată. Și asta a fost tot ! Chelnerul și cei patru tineri îmbrăcați în bluze au năvălit afară, în urma mea. De la ferestre și uși se auzeau

strigăte, și tot felul de oameni neliniștiți își făceau apariția, cu gura căscată.

O clipă, am rămas acolo, prea copleșit de noua întorsătură a lucrurilor, pentru a mă gândi la acești oameni. La început eram prea surprins, ca să-mi dau seama că s-a petrecut un dezastru iremediabil; eram tot atît de năucit ca un om care primește, absolut din întâmplare, o lovitură puternică. Abia mai târziu el începe să-și dea seama cît de tare a fost lovit.

— Doamne sfinte !

Mă simțeam ca și cum cineva îmi turna spaima pe ceafă, în jos. Picioarele mi s-au muiat. Am început să înțeleg ce însemna pentru mine acest dezastru. Era blestematul acela de băiat — sus pe cer ! Fusesem complet „părăsit“. În sala hotelului se afla aurul, singura mea avere pe pămînt. Ce se va mai întîmpla acum ? Mă zbăteam într-o confuzie imensă și de nedezlegat.

— Spune-mi, se auzi în spatele meu glasul omului scund, spune-mi, ce-i asta ?

M-am întors pe călcîie și am văzut douăzeci sau treizeci de oameni bombardîndu-mă cu întrebări mute, cu mii de îndoieli și de suspiciuni. Nu le puteam suporta privirile. Am scos un geamăt.

— Nu pot, am strigat, vă spun că nu pot ! Nu sînt în stare ! Lămuriți-vă singuri și... duceți-vă la dracu !

Făceam gesturi dezordonate. Cel care mă întrebase se dădu un pas înapoi, ca și cum l-aș fi amenințat. M-am năpustit printre ei și am intrat în hotel. M-am dus în sala de mîncare și am sunat cu furie din clopoțel. L-am înșlăcat pe chelner, de îndată ce-a intrat.

— Auzi ? i-am strigat. Cheamă pe cineva, să te ajute, și cărați aceste bare în camera mea, imediat !

Nu reușea să mă înțeleagă, iar eu continuam să strig furios la el. A apărut un bătrînel, alarmat, cu un șorț verde în față, și, împreună cu el, doi dintre tinerii îmbrăcați în flanele. M-am îndreptat spre ei și le-am cerut să mă ajute. De îndată ce aurul a fost dus în camera mea, m-am simțit liber să fac scandal.

— Acum, ieșiți afară ! am urlat eu. Ieșiți cu toții, dacă nu vreți să vedeți cum înnebunește un om în fața voastră !

L-am împins pe chelner de umăr, în timp ce el ezita în pragul ușii. Apoi, după ce-am încuiat ușa în urma lor, mi-am scos hainele pe care mi le dăduse omul cel scund, le-am aruncat în dreapta și-n stînga și m-am vîrit imediat în pat. Am zăcut acolo mult timp, gîfîind și înjurînd, ca să mă răcoresc.

Cînd, în cele din urmă, m-am calmat, am coborît din pat și am sunat chelnerul, să-mi aducă o cămașă de noapte de flanelă, whisky, sifon și cîteva țigări bune de foi. După ce mi le-a adus, cu o întîrziere exasperantă, care m-a făcut să sun de mai multe ori clopoțelul, am încuiat din nou ușa și m-am hotărît să privesc în față întreaga situație.

Rezultatul net al mării noastre experiențe se prezenta ca un eșec total. Era o înfrîngere, și eu eram singurul supraviețuitor. Era o prăbușire totală, iar acum survenise dezastrul final. Nu mai aveam altceva de făcut decît să mă salvez pe mine și tot ce mai puteam din planurile mele. Se risipiseră, dintr-o singură lovitură fatală, toate intențiile mele de-a mă întoarce și de a-l regăsi pe Cavor. Totul se risipise, și gîndul de a mă întoarce pe Lună, și de-a aduce sfera plină cu aur, și planul de a analiza un fragment de cavorită, pentru a-i descoperi secretul, și chiar eventualitatea de a regăsi cadavrul lui Cavor...

Nu mai rămăsese nimic, eu eram singurul supraviețuitor.

Cred că una dintre cele mai fericite idei pe care le aveam în împrejurări critice era să mă duc la culcare. Într-adevăr, cred că sau mi-aș fi ieșit din minți, sau aș fi comis vreun act fatal, necugetat. Dar, încuiat în cameră și la adăpost de orice întrerupere, puteam cugeta la situația mea, sub toate aspectele, și să-mi fac în voie planuri de viitor.

Desigur, știam precis ce se întâmplase cu băiatul. Se furișase în sferă, umblase pe la butoane, închisese obloanele de cavoriță și... își luase zborul. Era foarte puțin probabil să fi închis capacul, și, chiar dacă o făcuse, șansele de a se mai întoarce erau una la mie. Va gravita, împreună cu bagajele mele, undeva, prin mijlocul sferei, rămânând pentru totdeauna acolo și încetînd, astfel, să mai prezinte vreun interes pentru oameni, chiar dacă locuitorii vreunui colț îndepărtat al spațiului ar observa zborul lui fără sfîrșit. M-am convins foarte repede de acest lucru. Iar în ce privește responsabilitățile mele, cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît îmi devenea mai limpede că, dacă îmi voi vedea liniștit de treabă, nu voi avea de suportat nici un fel de consecințe. Dacă voi fi pus în fața părinților îndurerăți, care își vor cere băiatul pierdut, voi putea pur și simplu să le cer sfera mea pierdută, sau să-i întreb ce voiau să spună. La început, avusesem viziunea părinților care plîngeau, a poliștilor, mă gîndisem la tot soiul de complicații, dar acum îmi dădeam seama că nu trebuia decît să-mi țin gura, și nimic nu putea să se întîmple. Și, într-adevăr, cu cît ședeam și sumam, gîndindu-mă, cu atît mă convingeam că înțelept era să nu mărturisesc nimănui nimic.

Este dreptul oricărui cetățean britanic — cu condiția să nu comită vreun rău sau vreo necuviință —

să apară deodată oriunde îi place, oricît de zdrențăros și murdar ar vrea să fie îmbrăcat, avînd la el indiferent ce cantitate de aur pur, și nu-i este nimănui permis să-i ceară socoteală sau să-l oprească de a proceda astfel. Pînă la urmă, am formulat acest principiu și l-am repetat de cîteva ori, ca un fel de *Magna Charta* a propriei mele libertăți.

Imediat ce am rezolvat această problemă, am luat în cercetare, metodic, anumite aspecte, la care nici nu îndrăznesc să mă gîndesc mai înainte, și anume cele în legătură cu dezastruoasa mea situație financiară. Am analizat situația în liniște, pe îndelete, și mi-am dat seama că, luîndu-mi un alt nume și netăindu-mi barba crescută de două luni, puteam reduce la minimum riscurile de a fi plictisit de creditorii haini despre care am pomenit mai înainte. De la gînd și pînă la o acțiune hotărîtă și disciplinată, calea era netedă. Procedam meschin, fără îndoială, dar aveam altceva de făcut ? Eram hotărît să-mi păstrez, în orice caz, sîngele rece și demnitatea.

Am cerut să mi se aducă cele trebuincioase scrisului, și am adresat o scrisoare băncii din Romney — cea mai apropiată, după spusele chelnerului —, comunicîndu-i directorului că doream să deschid un cont și rugîndu-l să trimită două persoane de încredere, cu împuternicirea necesară, într-o trăsură cu un cal bun, pentru a transporta vreo cincizeci de kilograme de aur, pe care le aveam la mine. Am semnat scrisoarea „Wells“, care mi s-a părut un nume foarte respectabil. După aceea, am luat un anuar din Folkestone, am ales un croitor și i-am cerut să-mi trimită un meșter, să-mi ia măsura pentru un costum bej, de *tweed* ; am mai comandat, în același timp, și o valiză, o trusă de voiaj, ghete maro, cămăși, pălării și alte mărunțisuri ; am comandat și un ceas. Am expediat scrisorile, am luat cea mai bună masă pe

care putea să mi-o ofere hotelul, apoi, străduindu-mă să-mi păstrez calmul, m-am așezat, să fumez o țigară de foi. Peste un timp, au venit cei doi funcționari împuterniciți de bancă, au cîntărit aurul și l-au luat cu ei. M-am încuiat în cameră, mi-am pus hainele peste cap, să nu mai aud nici o bătaie în ușă, și m-am întins confortabil, să dorm.

Am adormit. O comportare proziacă, fără îndoială, pentru primul om care se întorsese din Lună, și îmi închipui că toți cititorii tineri și plini de imaginație vor fi dezamăgiți de mine. Dar eram îngrozitor de obosit și de plictisit și, la naiba !, ce altceva puteam să fac ? ! Dacă povesteam totul, nu aveam, cu siguranță, nici cea mai mică șansă de a fi crezut, și urmarea ar fi fost, fără îndoială, o serie de plictiseli insuportabile. Am adormit. Cînd, în sfîrșit, m-am trezit, eram gata să înfrunt întreaga lume, așa cum fusesem obișnuit s-o înfrunt încă de la vîrsta cînd am început să raționez. Și, astfel, am plecat în Italia, unde scriu acum această povestire. Dacă lumea nu o va accepta drept relatarea unor fapte reale, poate s-o considere o simplă ficțiune. Puțin îmi pasă.

Acum, cînd povestirea a ajuns la sfîrșit, mă gîndesc cu uimire cît de trecută sub tăcere și dată uitării a fost această aventură... Toți spun despre Cavor că n-a fost un savant prea strălucit, din moment ce și-a aruncat în aer casa, și pe el însuși, la Lympne ; explozia care a urmat sosirii mele la Littlestone este pusă în legătură cu experiențele care se fac neîncetat, cu diferite explozibile, la instalațiile militare de la Lydd, la două mile depărtare. Trebuie să mărturisesc că pînă acum nu am făcut cunoscut nimănui rolul meu în dispariția lui Tommy Simmons, cum se numea băiețașul. Mi-ar fi venit destul de greu. Apariția mea pe plaja din Littlestone, în zdrențe și cu două bare de aur curat, este explicată în diferite feluri, care de

care mai ingenioase, dar nu-mi pasă ce gîndesc oamenii despre mine. Se spune că am inventat toată povestea, pentru a evita întrebările mai amănunțite despre sursa bogăției mele. Aș vrea să-l văd și eu pe omul care este în stare să inventeze o poveste atît de bine construită ca a mea ! Ei bine, să o ia drept născocire, și gata !

Mi-am spus povestea — și cred că acum va trebui să mă obișnuiesc din nou cu necazurile acestei vieți pămîntești. Chiar dacă cineva a fost pe Lună, trebuie totuși să-și cîștige existența. De aceea lucrez aici, la Ahalfi, la piesa pe care o schițasem înainte de apariția lui Cavor în viața mea și încerc să-mi reclădesc viața, așa cum a fost înainte de a-l cunoaște pe el. Mărturisesc că îmi vine greu, atunci cînd razele lunii îmi intră în odaie, să mă concentrez asupra piesei. Acum este lună plină, și noaptea trecută am stat ceasuri întregi pe pergolă, privind, în depărtare, la suprafața strălucitoare, care ascunde atît de multe taine. Inchipuiți-vă — mese și scaune, postamente și bare de aur ! La naiba ! Dacă aș putea redescoperi cavorita ! Dar aceasta nu se întîmplă de două ori în viață... Iată-mă, deci, într-o situație ceva mai bună decît la Lympne, și asta-i tot. Cavor și-a căutat moartea într-un mod mult mai sistematic decît ar fi făcut-o oricare altă ființă omenească. Astfel se termină povestirea, tot atît de definitiv, tot atît de categoric ca și un vis. Ea se aseamănă atît de puțin cu toate celelalte întîmplări ale vieții, multe dintre faptele povestite de mine — salturile, hrana, respirația greoaie din perioadele de imponderabilitate — sînt atît de departe de orice experiență omenească, încît sînt într-adevăr momente cînd, în ciuda aurului meu lunar, eu însumi inclin pe jumătate să cred că totul n-a fost decît un vis.

Cînd am terminat relatarea întoarcerii mele pe Pămînt, la Littlestone, am scris „Sfîrșit“, am tras o linie fantezistă și am aruncat totul la o parte, deplin convins că întreaga povestire a *Primilor oameni în Lună* se sfîrșise. Mai mult chiar, am dat manuscrisul pe mîinile unui agent literar, imputernicindu-l să-l vîndă, am văzut cea mai mare parte a povestirii apărînd în *The Strand Magazine* și m-am așezat din nou să lucrez la piesa pe care o începusem la Lympe; dar sfîrșitul încă nu venise. Urmărindu-mă de la Amalfi la Alger, mi-a parvenit (sînt cam șase săptămîni de atunci) una dintre cele mai surprinzătoare comunicări pe care mi-a fost dat s-o primesc vreodată. Pe scurt, eram informat că domnul Julius Wendigee, un electrician olandez, care — în speranța de a descoperi o metodă de comunicare cu Marte — experimenta anumite aparate, înrudite cu aparatul folosit de domnul Tesla¹ în America, primea zi de zi fragmente dintr-un ciudat mesaj în limba engleză, care proveneau în mod indiscutabil de la domnul Cavor, din Lună.

La început, am crezut că totul nu era decît o glumă pusă la cale de cineva care văzuse manuscrisul povestirii mele. I-am răspuns domnului Wendigee pe un ton glumeț, dar el mi-a vorbit cu o seriozitate care înlătura orice bănuieală, și, într-o stare de maximă surescitare, am plecat în grabă de la Alger, la micul observator de pe Monte Rosa, unde lucra el. Ascultîndu-i relatările și văzîndu-i aparatele — și mai ales mesajele care îi parveneau de la domnul Cavor

¹ *Nikola Tesla* (1857—1943), electrotehnician american.

—, ultimele mele îndoieli s-au risipit. M-am hotărît pe loc să accept propunerea de a rămîne cu domnul Wendigee, pentru a-l ajuta la înregistrările zilnice și pentru a ne strădui amîndoi să trimitem un mesaj de răspuns spre Lună. Cavor — am aflat din mesaje — nu numai că era viu, dar trăia liber în mijlocul unei comunități aproape înimaginabile de ființe cu aspect de furnică, o comunitate de oameni-furnici, în întunericul albastru al peșterilor lunare. Șchio-păta, se pare, dar era foarte sănătos — el spunea limpede că se simțea mai bine decît se simțise de obicei pe Pămînt. Avusese niște friguri, dar fără vreo consecință supărătoare. Și, în mod destul de firesc, el părea convins fie că murisem în craterul lunar, fie că mă pierdusem în adîncul spațiului.

Cînd primise primul mesaj din Lună, domnul Wendigee era antrenat în niște cercetări de cu totul altă natură. Cititorul își va aminti, fără îndoială, vilva pe care a făcut-o la începutul secolului vestea că domnul Nikola Tesla, celebrul cercetător american în domeniul electricității, primise un mesaj din Marte. Comunicarea lui a atras atenția asupra unui fapt care era de mult timp familiar oamenilor de știință, și anume că, dintr-o sursă necunoscută din spațiu, ajung în mod constant pe Pămînt niște unde electromagnetice, întru totul asemănătoare celor folosite de *signor* Marconi pentru telegrafia sa fără fir. În afară de domnul Tesla, mulți alți observatori s-au apucat să perfecționeze aparatele de recepționare și înregistrare a acestor vibrații, cu toate că puțini sînt cei care merg atît de departe, încît să le considere cu adevărat ca pe niște mesaje ale vreunui emițător extraterestru. În orice caz, printre acești puțini trebuie neapărat să-l socotim și pe domnul Wendigee. El s-a dedicat cu totul, încă din 1898, acestui subiect, și, fiind un om cu resurse

multiple, și-a construit un observator pe Monte Rosa, într-o poziție favorabilă, din toate punctele de vedere, pentru astfel de observații.

Cunoștințele mele științifice, trebuie să recunosc, nu sînt mari, dar, în măsura în care pot să-mi dau seama, dispozitivele domnului Wendigee pentru detectarea și înregistrarea tulburărilor survenite în condițiile electromagnetice ale spațiului sînt extrem de originale și ingenioase. Printr-un complex fericit de împrejurări, ele au fost montate și puse în funcțiune cam cu două luni înainte ca domnul Cavor să facă prima lui încercare de a comunica cu Pămîntul. Avem deci fragmente din toate comunicările lui, începînd cu primele. Din păcate, ele sînt doar fragmente, și cea mai importantă dintre toate problemele pe care trebuia să le comunice umanității, adică instrucțiunile pentru prepararea cavoritei, s-au pierdut neînregistrate, în spațiu — dacă le-a transmis vreodată. Noi n-am reușit niciodată să-i trimitem un răspuns lui Cavor. De aceea, el nu știa ce am recepționat și ce nu; de fapt, el nici nu știa dacă pe Pămînt cineva luase cunoștință de eforturile lui de a ne comunica. Dar persistența de care a dat dovadă trimițînd optsprezece comunicări lungi — așa ar fi fost, dacă le-am fi primit în întregime — despre Lună și seleniți arată cît de mult s-a întors cu gîndul către planeta natală, în cei doi ani de cînd o părăsise.

Vă puteți închipui cît de surprins trebuie să fi fost domnul Wendigee cînd a descoperit că în înregistrarea tulburărilor electromagnetice se amestecau frazele englezești ale lui Cavor.

Domnul Wendigee nu știa nimic despre ciudata noastră călătorie spre Lună, și, deodată, aceste cuvinte englezești, care veneau din vid!

Este bine ca cititorul să înțeleagă condițiile în care au fost trimise aceste mesaje. Cu siguranță că pe undeva, în interiorul Lunii, Cavor a avut cîțva timp acces la un mare număr de aparate electrice, și se pare că el a construit — probabil pe furiș — un emițător de tipul Marconi. El reușea să-l pună în funcțiune la intervale neregulate: uneori doar pentru o jumătate de oră, alteori timp de trei sau patru ore consecutiv. În aceste perioade, el își transmitea mesajele fără să țină seama de faptul că poziția relativă a Lunii și a punctelor de pe suprafața Pămîntului se schimbă neîncetat. Din această cauză — pe lângă inevitabilele imperfecțiuni ale aparatelor de recepție —, comunicările lui apar și dispar capricios din înregistrările noastre, devin confuze, se „pierd” într-un mod misterios și cu totul exasperant. În plus, el nu era operator experimentat; poate că uitase, în parte, sau poate că nu stăpînise niciodată prea bine codul de care se folosea de obicei, și, cînd obosea, sărea cuvinte sau le stilcea.

Probabil că am pierdut cam vreo jumătate dintre comunicările lui, iar mare parte dintre cele pe care le avem sînt defectuoase, întrerupte sau indescifrabile. În rezumatul care urmează, cititorul trebuie să se aștepte la o cantitate considerabilă de goluri, întreruperi și schimbări de subiect. Domnul Wendigee și cu mine colaborăm la întocmirea unei ediții complete și adnotate a mesajelor lui Cavor, al cărui prim volum, împreună cu o descriere amănunțită a instrumentelor folosite, sperăm să apară în ianuarie viitor. Va fi o ediție completă, științifică; acum se publică doar o primă transcriere, populară. Dar rezumatul de mai jos este, în orice caz, suficient pentru a completa

povestirea și pentru a da, în linii mari, o idee asupra acestei lumi înrudite, atît de apropiată și totuși atît de diferită de a noastră.

XXII. UN REZUMAT AL PRIMELOR ȘASE MESAJE PRIMATE DE LA DL. CAVOR

Primele două mesaje ale domnului Cavor ar putea foarte bine să fie rezervate pentru ediția completă. Ele relatează doar pe scurt — cu unele deosebiri de detalii interesante, dar nu de importanță capitală — simplul fapt al construirii sferei și al plecării noastre de pe Pămînt. Tot timpul, Cavor vorbește despre mine ca despre un mort, dar schimbarea atitudinii sale se observă mai ales pe măsură ce se apropie de episodul coborîrii noastre pe Lună. „Bietul Bedford“, spune el despre mine, sau „sărmanul tînăr“, și se condamnă că a împins un tînăr „nepregătit pentru asemenea încercări“ să-și părăsească planeta, într-o misiune atît de nesigură. Cred că el subapreciază contribuția mea de energie și capacitate practică la materializarea sferei lui teoretice. „Am sosit“, zice el, fără să dea despre călătoria noastră prin spațiu mai multe amănunte decît ar fi făcut-o dacă am fi mers cu trenul.

Apoi el devine tot mai nedrept față de mine. Nedrept, într-adevăr, într-o măsură la care nu m-aș fi așteptat de la un om exersat în căutarea adevărului. Aruncînd o privire retrospectivă asupra celor scrise de mine despre expediția noastră, trebuie să subliniez că eu am fost mult mai obiectiv față de Cavor, decît a fost el față de persoana mea. Eu am

atenuat foarte puțin și nu am suprimat nimic. Dar relatarea sa este următoarea :

„În foarte scurt timp s-a dovedit că neobișnuitele circumstanțe, precum și ciudățenia lumii care ne înconjură — pierderea considerabilă a greutateii, aerul rarefiat, dar bogat în oxigen, efectele mărite ale efortului muscular, dezvoltarea rapidă a unor plante stranie din niște spori obscure, cerul întunecat — îl surescituau peste măsură pe tovarășul meu. Pe Lună, caracterul lui părea că degenerază. A devenit impulsiv, nesăbuit și certăreț. După puțin timp, actul lui nebunesc de a devora niște ciuperci uriașe, cu care ne-am intoxicat, a dus la capturarea noastră de către seleniți, înainte de a avea cea mai mică ocazie de a observa mai de aproape felul lor de a fi...”

(Vedeți, el nu suflă nici o vorbă despre propria lui concesie față de aceste „ciuperci“.)

Și mai departe : „Am ajuns, împreună cu seleniții, într-un loc greu de trecut, și Bedford, interpretind greșit anumite gesturi ale lor — frumoase gesturi mai erau ! — s-a lăsat pradă panicii. A fost cuprins de furie, a ucis trei dintre ei, și, după aceste acte de violență, am fost nevoit să fug cu el. După aceea, ne-am luptat cu un grup de seleniți, care încercau să ne bari drumul, și am mai ucis șapte sau opt. Se vede cât de tolerante sînt aceste ființe după faptul că, atunci cînd am fost capturat din nou, nu m-au ucis pe loc. Am reușit să ieșim la suprafață și, pentru a ne mări șansele de a regăsi sfera, ne-am despărșit în mijlocul craterului în care nimerisem de la început. Dar imediat după aceea am dat peste un grup de seleniți, conduși de două ființe cu totul diferite, chiar și ca formă, de toți cei pe care îi văzusem pînă atunci. Aveau capete mai mari, trupuri mai mici și erau îmbrăcați mult mai îngrijit. După ce am reușit să scap cîtva timp de ei, am căzut într-o ripă, m-am

rănit destul de rău la cap și mi-am deplasat rotula. Văzînd că-mi vine foarte greu chiar să mă tîrăsc, am hotărît să mă predau — dacă ei îmi vor mai permite s-o fac. Au consimțit și, dîndu-și scama de starea în care mă aflu, m-au dus cu ei din nou în interiorul Lunii. Despre Bedford n-am auzit nimic, nu i-am mai văzut nici o urmă și, după cîte am putut afla, nu l-au mai văzut nici seleniții. Fie că noaptea l-a surprins în crater, fie că a găsit sfera, ceea ce este mai probabil, și, vrînd să mi-o ia înainte, a fugit cu ea... Mă tem, însă, că nu s-a priceput s-o conducă și și-a aflat o moarte mai lentă, în spațiul nesfîrșit..."

De aici, Cavor mă concediază, urmînd să se ocupe de subiecte mai interesante. Mi-ar dispăcea profund să se creadă că mă folosesc de poziția mea de editor, pentru a-i denatura povestirea în propriul meu interes, dar sînt obligat să protestez împotriva interpretării pe care el o dă acestor întîmplări. El nu amintește nimic despre acel mesaj disperat, scris pe hîrtia pătată de sînge, în care spunea, sau încerca să spună, o poveste cu totul diferită. Predarea demnă, de bunăvoie, este un aspect cu totul nou al faptelor, care i-a venit în minte, trebuie să insist, după ce a început să se simtă în siguranță printre seleniți ; iar în ceea ce privește intenția mea de „a i-o lua înainte“, îl las pe cititor să hotărască care dintre noi are dreptate. Știu că nu sînt un om model — n-am pretins niciodată că aș fi. Dar, oare, sînt chiar așa cum m-a înfățișat el ?

În orice caz, cu aceasta se încheie descrierea părții mele negative. De aici încolo, îl pot edita fără nici o rezervă pe Cavor, deoarece nici nu mai amintește despre mine.

Se pare că seleniții cărora li s-a predat l-au dus într-un punct din interior, în josul „unui puț imens“, cu ajutorul a ceea ce el descrie că ar fi „un fel de balon“. Deducem, din pasajul oarecum confuz în

care el descrie aceste întâmplări, ca și din câteva aluzii ocazionale, aflate în mesajele următoare, că acest „puț imens” face parte din marele sistem de puțuri artificiale care pornesc în jos, din așa-numitele „cratere” lunare, străbătând depărtări de o sută de mile, către regiunea centrală a satelitului nostru. Aceste puțuri comunică între ele prin tuneluri transversale, se deschid în peșteri uriașe și în mari spații sferice : întreaga substanță a Lunii este, pe o distanță de o sută de mile în interior, ca un burete stincos. „În parte, zice Cavor, această structură spongioasă este naturală, dar ea se datorește mai-ales uriașei munci a seleniților din trecut. Grămezile mari, circulare, de stinci și pământ excavat, care formează aceste mari cercuri în jurul gurilor de tuneluri, sînt considerate de astronomii pămînteni (înșelați de o falsă analogie) drept vulcani.”

Seleniții l-au dus în josul puțului, cu acel „fel de balon”, despre care ne-a pomenit, trecînd mai întîi printr-un întuneric absolut, și apoi printr-o regiune de fosforescență, care creștea neîncetat. Mesajele lui Cavor îl arată a fi ciudat de nepăsător față de amănunte, pentru un om de știință, dar lasă să se înțeleagă că lumina se datora unor riuri și cascade de apă — „conținînd, fără îndoială, vreun organism fosforescent” —, care curgeau tot mai abundent, cu cît coborau spre Marea Centrală. Și, în timp ce cobora, el ne spune că „seleniții deveneau de asemeni luminoși”. Și, în sfîrșit, depărte în jos, el a văzut un lac de foc, fără căldură, apele Mării Centrale, strălucind și frămîntîndu-se într-o stranie învolburare, „ca un lapte albastru și luminos, gata să fiarbă”.

„Această mare lunară, zice Cavor într-un alt pasaj, nu este stătătoare ; o marée solară îi imprimă o mișcare perpetuă în jurul axei Lunii, și au loc ciudate fur-

tuni, fierberi și revărsări de ape peste țărni, iar uneori vânturi reci și tunete se înalță din valuri pînă la drumurile aglomerate ale marelui furnicar de deasupra. Lumina se produce numai atunci cînd apa este în mișcare ; în perioadele rare de calm, marea devine neagră. De obicei, apele ei se ridică și coboară într-un fel de agitație uleioasă, iar stropi și mase de spumă clocotindă, strălucitoare plutesc în curentul leneș și vag luminos. Seleniții navighează prin strîmtorile din peșteri și lagune în bărci mici, plate, de forma unei canoc ; și chiar înaintea călătoriei mele prin galeriile care duceau la Marele Lunar, stăpînul Lunii, mi s-a permis să fac o scurtă excursie pe apele Mării Centrale.

Peșterile și trecătorile sînt, desigur, foarte întortocheate. O mare parte nu sînt cunoscute decît de cei mai experimentați piloți, și nu rareori se întîmplă ca unii seleniți să se piardă pentru totdeauna în labirinturile lor. Mi s-a spus că prin ungherele mai îndepărtate se ascund creaturi bizare, unele atît de teribile și primejdioase, încît toată știința lunară n-a fost capabilă să le extermine. Există, în special, un animal, *Rapha*, un ghem inextricabil de tentacule vîșoase, care, tăiat în bucăți, se transformă în tot atîtca vietăți ; și un altul, *Tzee*, o lighioană care se repede ca o săgeată și ucide atît de brusc și de subtil, încît nu poate fi văzută niciodată...”

Urmează o scurtă descriere.

„În timpul acestei excursii, mi-am amintit ceea ce citisem despre peșterile mamușilor ; dacă aș fi avut o torță cu lumină galbenă, în locul acestui albastru intens, și un vîsleș solid, în locul selenitului cu fața în formă de coș, care supraveghea un motor în spațele bărcii, mi-aș fi închipuit că mă întorsesem deodată pe Pămînt. Stîncile din jurul nostru erau divers colorate, uncori negre, altcori de un albastru

palid și striat, și din cînd în cînd fulgerau și scînteiau, de parcă am fi fost într-o mină de safire. Dedesubt se vedeau peștii fosforescenți și fantomatici, care fîșneau și dispăreau în adîncul aproape la fel de fosforescent. Apoi o priveliște ultramarină, de-a lungul cursului umflat al unuia dintre canalele de trafic, un debarcader, și apoi am zărit puțul enorm și aglomerat, cunoscutul drum vertical.

Într-un spațiu larg, plin de stalactite strălucitoare, erau ancorate numeroase bărci. Am trecut pe lângă una dintre ele și i-am văzut pe pescarii seleniți, cu brațe lungi, întinzînd o plasă. Erau mici, ca niște insecte cocoșate, cu brațe foarte puternice, cu picioare scurte și crăcănate și cu fețe ca niște măști caricaturale. În timp ce trăgeau, plasa părea lucrul cel mai greu pe care îl văzusem pe Lună; era încărcată cu greutate — fără îndoială, de aur — și cerea mult timp pentru a fi scoasă afară, deoarece în apele acelea peștii cei mai mari și mai buni de mîncat se ascund în adîncimi. Peștele din plasă a ieșit la suprafață ca un răsărit albastru de Lună — o strălucire albastră, care arunca fulgere.

Printre peștii prinși se afla o creatură neagră, cu ochii sinistri, cu multe tentacule, care se zvîrcolea cu furie, și a cărei apariție seleniții au salutat-o cu șipete și ciripituri. Apoi, cu mișcări repezi și nervoase, au tăiat-o în bucăți. Toate membrele tăiate continuau să se zbată și să se răsucescă în modul cel mai înfrorător. Mai tîrziu, cînd am fost cuprins de friguri, am visat tot timpul această creatură hîdă și furioasă, care se ridica atît de vigoasă și de agitată din apele mării necunoscute... Era ființa cea mai sălbatică și mai primejdioasă dintre toate creaturile pe care le-am văzut pînă acum în lumca din interiorul Lunii...

Suprafața acestei mări trebuie să fie la aproape două sute de mile (dacă nu mai mult) sub nivelul suprafeței exterioare a Lunii; toate orașele din Lună se găsesc, după câte am aflat, imediat deasupra Mării Centrale, în peșteri și galerii artificiale asemănătoare acelor pe care le-am descris, comunicând cu exteriorul prin enorme puțuri verticale, care se deschid întotdeauna în ceea ce numesc astronomii pămînteni «craterele» Lunii. Capacul unci astfel de deschizături l-am văzut mai înainte, în timpul rătăcirilor care au precedat captivitatea mea.

Încă nu cunosc prea precis regiunile mai puțin centrale ale Lunii. Există un vast sistem de peșteri în care se adăpostesc vițcii lunari în timpul nopții; mai există abatoare și alte instalații asemănătoare — într-una dintre aceste peșteri, Bedford și cu mine ne-am luptat cu măcelarii seleniți —, și am văzut și niște baloane care coborau, încărcate cu carne, din întunericul de sus. Pînă acum am aflat despre toate aceste lucruri tot atît cît ar afla, într-o perioadă egală de timp, un zulus venit la Londra despre rezervele de grâu britanice. Este însă evident că puțurile verticale și vegetația de la suprafață joacă un rol esențial în ventilarea și îmborsăritarea atmosferei din Lună. Uncori, și mai ales prima dată cînd am ieșit din închisoarea mea, sufla un vînt rece, în mod sigur în josul puțului, iar mai tîrziu, în perioada frigurilor mele, am simțit un vînt cald bălînd în sus. După trei săptămîni, pe cînd mă aflam în interiorul Lunii, am căzut bolnav de niște friguri greu de definit, și, în ciuda somnului și a tabletelor de chinină, pe care din fericire le aveam în buzunar, am rămas bolnav, chinuit de febră, aproape pînă în momentul cînd am fost dus în palatul Mareșului Lunar, stăpînul Lunii.

Nu voi mai insista asupra jalniciei mele stări, remarcă el, din perioada de boală.” Cu toate acestea, el continuă cu o mare abundență de detalii, pe care eu le omit. „Temperatura mea, spune el spre sfârșit, a rămas neobișnuit de ridicată, o lungă perioadă de timp, și am pierdut orice poftă de mâncare. Aveam momente când eram treaz, dar toropit, și altele, când eram chinuit de vise. Îmi amintesc că la un moment dat eram atât de slăbit, încât începusem să am nostalgia Pământului și devenisem aproape isteric. Tinjeam în mod chinuitor după o culoare care să întrerupă acest albastru veșnic...”

Apoi el revine la problema atmosferei lunare, prinsă ca într-un burete. Astronomii și fizicienii mi-au declarat că tot ceea ce afirmă Cavor este în concordanță absolută cu toate cunoștințele noastre exacte despre Lună. Dacă astronomii pămînteni ar fi avut curajul și imaginația să tragă o concluzie îndrăzneată — spune domnul Wendigee —, ei ar fi prevăzut aproape tot ceea ce spune Cavor despre structura generală a Lunii. Ei știu acum destul de sigur că între Lună și Pământ nu sînt în primul rînd relații de la satelit la planeta-mamă, ci mai ales relațiile dintre o soră mai mică și una mai mare, născute din aceeași masă, și din același material. Deoarece densitatea Lumii este doar trei cincimi din aceea a Pământului, nu poate exista decît o singură explicație a faptului, și anume că Luna este găurită de un enorm sistem de peșteri. Nu era nevoie — spunea sir Jabez Flap, membru al Societății Regale, acest spiritual interpret al astronomiei — să mergem vreodată pe Lună, pentru a trage asemenea concluzii facile! (Aluzia este îndreptată împotriva lui Gruyère, dar, desigur, sir Jabez Flap ar fi trebuit să anunțe de mai înainte cunoașterea faptului că Luna este găurită!) Și dacă Luna este, de fapt,

o imensă cavitate, atunci se explică ușor absența aparentă a aerului și a apei. Marea se află în interior, în fundul peșterilor, iar aerul circulă prin marea rețea de galerii, conform legilor elementare ale fizicii. Peșterile din Lună sînt, în general, locuri foarte aerisite. Pe măsură ce lumina soarelui înconjoară Luna, aerul din galeriile exterioare, dinspre suprafața însorită, este încălzit, presiunea lui crește, o parte se scurge afară, în exterior, și se amestecă cu aerul care se evaporă în cratere (unde plantele îndepărtează bioxidul de carbon), în timp ce partea cea mai mare se scurge prin galerii, pentru a înlocui aerul contractat de suprafața răcită, părăsită de soare. Din această cauză, în timpul zilelor lunare există o briză constantă spre răsărit, în aerul galeriilor exterioare, și un curent îndreptat în sus, de-a lungul puțurilor, circulație complicată în mare măsură, desigur, de forma variată a galeriilor și a ingenioaselor instalații construite de seleniți...

XXIII. ISTORIA NATURALĂ A SELENIȚILOR

De la cel de-al șaselea pînă la cel de-al șaisprezecelea, mesajele lui Cavor sînt în cea mai mare parte atît de întrerupte și abundă atît de mult în repetiții, încît cu greu pot forma o povestire cît de cît organizată. Ele vor fi redată în întregime, desigur, în ediția științifică, dar deocamdată cred că este mai bine să le rezum, dînd cît mai multe citate, ca în capitolul precedent. Am supus fiecare cuvînt unui serios examen critic, iar scurtele mele amintiri și impresii asupra vieții lunare mi-au fost de un

ajutor neprețuit în interpretarea pasajelor care, altfel, ar fi rămas de o obscuritate impenetrabilă. Și, desigur, interesul nostru se îndreaptă mult mai mult asupra straniei comunități de insecte lunare în mijlocul cărora trăia Cavor, ca un oaspete onorat, după cum se pare, decît asupra condiției fizice din lumea lor.

Am spus, mai înainte, destul de limpede, cred, că soleniții pe care i-am văzut semănau cu omul prin poziția verticală a corpului și prin numărul membrilor și am comparat aspectul general al capetelor și al încheieturilor cu acela al insectelor. Am mai menționat, de asemeni, consecința specifică a gravitației mai mici de pe Lună asupra constituției lor fragile. Cavor mă confirmă în toate aceste puncte. El îi numește „animale”, deși, desigur, ei nu se încadrează în nici o diviziune a clasificării ființelor pămîntești, și mai arată că *„anatomia insectelor, din fericire pentru oameni, n-a depășit niciodată pe Pămînt dimensiuni relativ mici”*. Cele mai mari insecte terestre, vii sau dispărute, nu măsoară, de fapt, mai mult de șase inch-i în lungime: *„dar aici, datorită gravitației mai mici a Lunii, o creatură care este în aceeași măsură și insectă, și vertebrată se pare că este capabilă să atingă dimensiunea unui om, și chiar mai mare”*.

El nu se referă nici un moment la furnici, dar de-a lungul aluziilor lui îmi vine neîncetat în minte furnica, cu activitatea ei fără somn, cu inteligența ei, cu organizarea colectivă, și, mai ales, prin faptul că dispune, pe lângă cele două tipuri, masculul și femela, întilnite la aproape toate celelalte animale, și de o mare varietate de indivizi lipsiți de sex, lucrătorii, soldații și alții asemenea, diferind unul de altul prin structură, obiceiuri, forță și utilizare, dar fiind totuși cu toții membri ai aceleiași specii. Sele-

niții sînt, desigur, incomparabil mai mari decît furnicile. În locul celor patru sau cinci tipuri diferite care există la furnici, seleniții au un număr aproape nesfîrșit de tipuri diferite. Am încercat să arăt diferențele foarte mari observate la seleniții pe care i-am întîlnit pe suprafața exterioară a Lunii; diferențele în mărime, culoare și formă erau tot atît de mari ca și diferențele dintre cele mai deosebite rase de oameni. Dar diferențele pe care le-am remarcat eu sînt aproape nimic în comparație cu rezultatele observațiilor lui Cavor. Se pare că seleniții din exterior, pe care i-am văzut eu, erau aproape de aceeași culoare și ocupație — păzitori de vîței lunari, măcelari și alții asemenea. Dar în interiorul Lunii, nebănuite de mine, se află, se pare, sumedenii de specii diferite. Luna este, într-adevăr, un fel de furnicar uriaș. Dar în locul celor cinci tipuri diferite din lumea furnicilor, lucrătorul, soldatul, masculul înaripat, regina și sclavul, în lumea lunară se află nu numai sute de diferențieri, dar, în cadrul fiecăreia, și legîndu-se una de alta, există o întreagă serie de trepte intermediare. Iar seleniții nu sînt numai mult superiori furnicilor, ci, după spusele lui Cavor, ei îi depășesc chiar și pe oameni în inteligență, moralitate și înțelepciune socială.

Cavor se pare că a făcut foarte repede această descoperire. Din povestirea lui, mai curînd deduc decît aflu că a fost capturat de paznicii vîțelor lunari, sub conducerea unor seleniți care „*aveau cutii craniene (capete ?) mai mari și picioare mult mai scurte*”. Văzînd că el nu putea merge nici chiar împuns cu sulița, l-au dus cu ei prin întuneric, au trecut pe un pod îngust cît o scîndură și l-au așezat jos, într-un fel de ascensor. Era de fapt un balon — pentru noi fusese, desigur, absolut invizibil în întuneric —, și ceea ce noi socotisem drept o simplă scîn-

dură care mergea în gol era, fără îndoială, trecerea pe o pasareală. Apoi el coborîse cu balonul spre straturile tot mai luminoase ale Lunii. Mai întîi au coborît în liniște, întreruptă doar de cîrîpitul seleniților, și apoi au început să se simtă niște mișcări agitate. După puțin timp, ochii i-au devenit atît de sensibili la întuneric, încît a început să vadă din ce în ce mai bine lucrurile din jur, și, în cele din urmă, contururile vagi au început să capete formă.

„Inchipuiți-vă un enorm spațiu cilindric, spune Cavor în cel de-al șaptelea mesaj, care avea aproape un sfert de milă diametru, luminat foarte slab, la început, și apoi mai luminos, cu trepte mari, care șerpuiau pe lîngă pereți, într-o spirală care se pierdea în jos, într-o adîncime albastră ; și din ce în ce mai puternic luminat, fără să-mi dau seama cum sau de unde. Cândiți-vă la golul unei mari scări spirale, sau al unui ascensor prin care ați privit vreodată în jos, și amplificați dimensiunile de o sută de ori. Inchipuiți-vă că îl priviți în amurg, printr-o sticlă albastră. Inchipuiți-vă că priviți în jos și că vă simțiți extraordinar de ușor, eliberați de orice amețală pe care ați încerca-o pe Pămînt, și atunci veți înțelege primele mele impresii. În jurul acestui puț enorm inchipuiți-vă o galcrie largă, mergînd într-o spirală mult mai abruptă decît s-ar putea concepe pe Pămînt, și care forma un drum înclinat, apărut de prăpastie doar printr-un mic parapet, care dispărea, în cele din urmă, în perspectiva a două mile distanță, în jos.

Privind în sus, am văzut aceeași imagine ; parcă priveam într-un con foarte ascuțit. Un vînt sufla în jos, prin puț, iar departe, deasupra capului, mi s-a părut că aud, din ce în ce mai slab, mugetul vițelilor lunari, care erau readuși de la pășunea din exterior. De-a lungul galeriilor în spirală erau împrăștiți nu-

microși seleniți, insecte palide și ușor luminoase, care priveau spre noi sau erau ocupați cu treburi necunoscute.

Mi s-a părut mai întâi că văd un fulg de zăpadă căzînd cu iuteală, purtat în jos de briza înghețată. Apoi, căzînd ca un fulg de zăpadă, am văzut o făptură mică, un mic om-insectă atîrnat de o parașută, coborînd cu repeziciune spre părțile centrale ale Lunii.

Selenitul cu capul mai mare, care ședea lingă mine, văzînd, după mișcărilor mele, că privesc într-acolo, mi-a arătat cu «mina» lui, în formă de trompă, un fel de ieșitură care se zărea mult sub noi; un mic debarcader, ca să mă exprim astfel, suspendat în gol. În timp ce se repezea către noi, viteza noastră a scăzut rapid, și în cîteva momente ne-am oprit. Un odgon a fost aruncat și prins de debarcader și m-am trezit împins jos, pe un loc neted, pe care o mulțime de seleniți se îmbulzeau, să mă vadă.

Era o mulțime de nedescris. Brusc, violent, atenția mi-a fost atrasă de faptul că între aceste ființe de pe Lună existau diferențe uriașe.

Într-adevăr, se părea că nu există două exemplare asemănătoare în această mulțime care se îmbulzea... Se deosebeau și ca formă, și ca dimensiune! Unii erau umflați și înalți, alții alergau printre picioarele tovarășilor lor, alții se răsuceau și se țirau ca șerpui. Dădeau impresia grotescă și neliniștitoare a unor insecte care ar fi vrut, într-o oarecare măsură, să caricaturizeze umanitatea; toți păreau să prezinte o exagerare neînchipuită a cîte unei trăsături particulare; unul avea un uriaș antebraț drept, un braț enorm, ca un fel de antenă; altul părea numai picioare, fiind suspendat parcă pe niște picioroaie; altul proiecta un organ enorm în formă de nas lingă

un ochi care privea tăios și care îi dădea un aspect surprinzător de omenesc, dacă nu-i vedeai și gura, lipsită de orice expresie. Semăna cu paiațele făcute din clești de homar. Straniul cap de insectă (cu toate că lipseau mandibulele și antenele) al păzitorilor de viței lunari suferise transformări uluitoare : era când larg și turtit, când lung și îngust, când avea în locul frunții coarne și alte excrescențe ciudate, când era acoperit cu barbă și despărțit în două, când avea un grotesc profil uman. Unele cutii craniene erau întinse ca niște lășici, pînă la dimensiuni uriașe. Ochii erau, de asemenea, extrem de diferiți, unii ca de elefant, prin micimea și vioiciunea lor, alții ca niște găuri uriașe de întuneric. Erau forme uimitoare, cu capete reduse la dimensiuni microscopice și cu trupuri ca o bilă, și ființe fantastice și fără consistență, care păreau că există doar ca să susțină niște ochi uriași, conturați cu alb și care priveau fix. Și — ciudățenie a ciudățeniilor —, doi sau trei dintre acești fantastici locuitori ai unei lumi subterane, o lume adăpostită de soare sau ploaie sub nenumărate mîle de stîncă, purtau umbrele în minile lor în formă de tentacule ! —, umbrele adevărate, asemănătoare cu cele de pe Pămînt ! Și, atunci, mi-am amintit de parașutist.

Acești locuitori ai Lumii se comportau exact cum ar face o mulțime omenească în împrejurări asemănătoare : se înalțau și se împingeau unii pe alții, se îmbrînceau, ca să-și facă loc, și chiar se cățarau unii peste alții, pentru a reuși să mă vadă. Din clipă în clipă deveneau mai numeroși și se împingeau tot mai mult în discurile paznicilor mei — Cător nu explică ce voia să înțeleagă prin aceste discuri.

„Tot meru, forme noi se impuneau atenției mele uluite. Apoi mi s-a făcut semn, am fost ajutat să intru într-un fel de litieră, ridicată pe umerii unor

purtători cu brațe puternice, și astfel am fost dus, prin acest coșmar clocotitor, către apartamentele care fuseseră pregătite pentru mine. Pretutindeni, în jurul meu, erau ochi, fețe, măști, tentacule, un zgomot ca scuturatul unor piei, ca foșnetul aripilor de gândaci, și behăitul și ciripitul seleniților."

După cite am înțeles, el a fost introdus într-un „apartament hexagonal”, unde a rămas închis câțva timp. Mai târziu, i s-a acordat mai multă libertate ; de fapt, o libertate aproape la fel de mare ca în orice oraș civilizată de pe Pământ. Se pare că ființa misterioasă care este conducătorul și stăpînul Lunii a însărcinat doi seleniți „cu capete mari” să-l păzească, să-l studieze și să stabilească cu el orice fel de comunicație intelectuală posibilă. Oricît ar părea de uimitor și de necrezut, aceste două creaturi, acești fantastici oameni-insecte, aceste ființe din altă lume au reușit foarte repede să comunice cu Cavor, prin intermediul vorbirii pămîntești.

Cavor îi numește Phi-oo și Tsi-puff. Phi-oo, spune el, era înalt cam de cinci picioare ; avea picioare mici și subțiri, lungi cam de optsprezece *inch*-i, terminate cu labe subțiri, întîlnite deseori pe Lună. Pe aceste picioare se legăna un trup mic, palpitînd de pulsațiile inimii. Brațele, care se terminau în formă de tentacule, erau lungi, moi, cu multe încheieturi, iar gîtul, extrem de scurt și de gros, avea, ca de obicei, multe articulații. „Capul lui, spune Cavor, făcînd aluzie, se pare, la unele descrieri prealabile care s-au pierdut în spațiu, este de tipul lunar obișnuit, dar modificat în mod bizar. Gura, căscată și lipsită de expresie, este neobișnuit de mică, ascuțită în jos ; restul figurii se reduce la un nas mare și turtit. De o parte și de alta se află ochii, mici, ca de găină. Țeasta se întinde într-un glob uriaș, iar piclea chitinoasă a păzitorilor de vîței lunari este

înlocuită la el de o simplă membrană, prin care se văd deslușit pulsațiile creierului. El este, într-adevăr, o creatură cu un creier teribil de hipertrofiat și cu tot restul organismului micșorat, atât relativ cât și absolut." În acest pasaj, Cavor îl compară, văzut de la spate, cu Atlas, care susține globul pământesc. Tsi-puff, se pare, era o insectă similară, dar cu o „față” considerabil prelungită, iar creierul fiind hipertrofiat în regiuni diferite, capul nu mai era rotund, ci în formă de pară, cu codița în jos. Mai existau, de asemenea, în suita lui Cavor purtătorii de litieră, ființe încovoiate, cu umeri enormi, ușieri în formă de păianjen, și un servitor bondoc.

Modul în care Phi-oo și Tsi-puff au atacat problema vorbirii a fost destul de simplu. Ei au intrat în „celula hexagonală”, în care era ținut Cavor, și au început să imite fiecare sunet pe care îl făcea el, începînd cu tusea. Cavor a înțeles foarte repede intenția lor și a început să repete cuvintele, arătînd cu degetul obiectele respective. Procedul a fost probabil întotdeauna același. Phi-oo îl asculta cîtva timp pe Cavor, apoi arăta și el cu degetul și spunea cuvîntul pe care îl auzise. Primul cuvînt pe care l-a învățat a fost „om”, și al doilea, „lunar” — folosit, se pare, de Cavor, sub impulsul momentului, în loc de „selenit”. De îndată ce Phi-oo era sigur de înțelesul unui cuvînt, i-l repeta lui Tsi-puff, care îl memora fără greș. În prima ședință au învățat perfect peste o sută de cuvinte englezești.

Mai tirziu, cei doi seleniți au adus cu ei un artist, care să-i ajute, cu schițe și diagrame, în munca de explicare, întrucît desenele lui Cavor erau cam rudimentare. „Accsta, spune Cavor, era o ființă cu un braț extrem de abil și cu un ochi pătrunzător”, și se pare că desena cu o iuteală de necrezut.

Al unsprezecelea mesaj este, fără îndoială, doar un fragment dintr-o comunicare mai lungă. După câteva fraze întrerupte, a căror înregistrare este indecifrabilă, el continuă :

„Dar problema îi va interesa doar pe lingviști ; mi-ar lua prea mult timp să dau amănuntele lungilor noastre discuții, dintre care acestea au fost doar începutul, și mă îndoiesc foarte mult dacă aș putea reda, într-adevăr, în ordinea cuvenită toate întorsăturile și meandrele pe care le-am făcut în încercările noastre de a ne înțelege. Verbele au devenit repede un capitol destul de ușor, cel puțin verbele active, pe care le puteam exprima printr-un desen ; unele adjective au fost lesne de înțeles, dar când am ajuns la noțiuni abstracte, la prepoziții și la tot felul de figuri de stil obișnuite, cu ajutorul cărora ne exprimăm de obicei pe Pământ, era ca și cum am fi umblat îmbrăcați în corset. Aceste dificultăți au fost într-adevăr de netrecut, pînă cînd, la a șasea lecție, a venit un al patrulea asistent, o ființă cu un cap imens, ca o minge de rugby, a cărui calitate forte era, fără îndoială, să urmărească analogiile complicate. El a intrat cu un aer preocupat, poticnindu-se de un scăunel ; pentru ca să înțeleagă în ce constau dificultățile noastre, trebuia mai întîi să șipăm, sau chiar să-l îmbrîncim și să-l înțepăm. Dar de îndată ce pricepea problema în cauză, o rezolva cu o repeziune uimitoare. Ori de cîte ori era nevoie de o gîndire care depășea competența, fără îndoială limitată, a lui Phi-oo, se recurgea la această persoană cu capul prelung, iar el îi comunica concluzia numai lui Tsi-puff, pentru a fi memorată ; Tsi-puff era depozitul nostru lingvistic. Astfel am reușit din nou să progresăm.

Mi s-a părut mult, și totuși a fost scurt timpul — o chestiune de cîteva zile —, pînă cînd am reușit

într-adevăr să vorbesc cu aceste insecte din Lună. Desigur, la început discuția era înfinit de obositoare și exasperantă, dar pe nesimțite am ajuns să ne înțelegem. Răbdarea mea ajunsese la limită. Cel care se ocupă cu vorbirea este Phi-oo. El vorbește cu o risipă de «Hm... Hm» când meditează sau face o pauză, și a prins câteva fraze: «Dacă pot spune așa», «Mă înțelegi», cu care își presară vorbirea.

Încercînd să mi-l prezinte pe artist, mi-a vorbit cam astfel:

«— Hm... Hm... el... dacă pot spune așa... desenează. Mănîncă puțin... bea puțin... desenează. Place desenează. Nu alt lucru. Urăște tot cine nu desenează ca el. Furios. Urăște tot cine desenează ca el mai bine. Urăște multă lume. Urăște tot cine nu crede că toată lumea pentru ca să deseneze. Furios. Hm. Toate lucrurile înseamnă nimic pentru el... numai desenează. El place dumneata... mă înțelegi... Nou lucru pentru desenat. Urît... izbitor. Eh? El — mi-a spus întorcîndu-se spre Tsi-puff — place amintește cuvînte. Amintește minunat mai mult decît altul. Gîndește nu, desenează nu... amintește. Spune — aici el se adresă asistentului său, cerîndu-i să-i amintească un cuvînt — istorii... toate lucrurile. El aude o dată... spune mereu.»

Pentru mine este mai minunat decît aș fi visat vreodată să aud aceste creaturi pocițe — deoarece, deși m-am familiarizat cu ele, mă izbesc mereu de înfățișarea lor neomenească — căutînd să-și apropie tot mai mult șuieratul lor de o vorbire pămîntească coerentă, punînd întrebări, dînd răspunsuri. Am senzația că m-am întors din nou la perioada fabulelor din copilărie, cînd furnica și lăcusta vorbeau împreună, iar albina făcea pe judecătorul între ele..”

În timp ce aceste exerciții lingvistice continuau,

se pare că lui Cavor i se ușurară considerabil condițiile captivității. Teama și neîncrederea pe care i-o treziseră nefericitul nostru conflict se ștergeau tot mai mult, spune el, „prin logica deliberată a tot ceea ce fac... Acum pot să mă duc și să vin după bunul meu plac, iar restricțiile la care sînt supus sînt spre binele meu. În acest fel am reușit să ajung la acest aparat și, ajutat de o fericită descoperire printre materialele care sînt împrăștiate prin enorma magazie de aici, am reușit să trimit cîteva mesaje. Pînă acum, nu s-a făcut nici cea mai mică încercare de a mă împiedica, deși i-am spus clar lui Phi-oo că semnalizez spre Pămînt.

— Vorbești cu celălalt ? întrebă el, privindu-mă.

— Cu alții, zisei eu.

— Alții, zise el. Oh, da. Oameni ?

Și mi-am continuat transmisunile.”

Pe măsură ce descoperea fapte noi, care îi modificau concluziile, Cavor corecta neîncetat relatările sale anterioare despre seleniți, și, în consecință, citatele care urmează trebuie să fie privite cu oarecare rezervă. Ele sînt extrase din cel de-al nouălea, cel de-al treisprezecelea și de-al șaisprezecelea mesaj și, cu toate că sînt neclare și fragmentare, probabil că oferă cea mai completă descriere pe care omenirea poate spera s-o aibă, timp de cîteva generații, asupra vieții sociale a straniei comunități lunare.

„În Lună, spune Cavor, fiecare cetățean își cunoaște cu precizie locul. El se naște în locul respectiv, și disciplina complicată a antrenamentului, educației și chirurgiei la care este supus îl face, în cele din urmă, să fie atît de adaptat rolului său, încît nu are nici idei și nici organe pentru vreun alt scop. De ce ar fi altfel ? s-ar întreba Phi-oo. Dacă, de exemplu, un selenit este destinat să devină matematician, profesorii și educatorii săi îl îndreaptă de

la bun început către acest domeniu. Ei reprimă în germene orice predispoziție pentru alte ocupații, îi incurajează, cu o abilitate psihologică perfectă, numai gustul matematic. Creierul lui sau, cel puțin, facultățile matematice ale creierului se dezvoltă la maximum, iar restul — doar atît cît este necesar pentru a susține această parte esențială a individului. În cele din urmă, în afară de odihnă și hrană, singura lui plăcere constă în exersarea și dezvoltarea facultății principale, singurul lui interes este să-și aplice cunoștințele, societatea lui este alcătuită numai din ceilalți specialiști ai domeniului său. Creierul îi devine din ce în ce mai mare, cel puțin regiunile angajate în matematici; ele se dezvoltă tot mai mult și par să soarbă toată viața și vigoarea din restul corpului. Membrele se chircesc, inima și organele digestive se micșorează, fața de insectă dispare sub contururile sale umflate. Glasul îi devine un simplu scîrșit, pentru expunerea formulelor; el pare surd la orice, în afară de problemele enunțate corect. Facultatea rîsului, în afară de descoperirea bruscă a vreunui paradox, i se atrofiază; emoția sa cea mai profundă constă în dezvoltarea unui nou calcul. Și, astfel, el își îndeplinește scopul.

Sau, de asemeni, un selenit destinat să fie păzitor de viței lunari este împins din cea mai fragedă vîrstă să gîndească și să trăiască printre vițelii lunari, să-și găsească plăcerea în știința despre vițelii lunari, să se exerseze în îngrijirea și urmărirea lor. Este antrenat să devină rezistent și activ, ochiul îi este obișnuit cu veșmintele strîmte și cu contururile ascuțite, care constituie «ținuta» păzitorilor de viței lunari. În cele din urmă, el nu se mai interesează de regiunile mai adînci ale Lunii; pe seleniții care nu se pricep ca și el la îngrijirea vițelilor lunari îi privește cu indiferență, bătaie de joc sau ostilitate. Gîn-

durile îi sînt îndreptate numai către pășunile vîștelor lunari, iar dialectul îi este compus din termenii tehnici ai meseriei sale. Astfel, el își iubește munca și își îndeplinește cu o fericire desăvîrșită datoria, care îi justifică existența. Și tot astfel se întîmplă și cu ceilalți seleniți — fiecare este o unitate perfectă în mecanismul lumii lor...

Acceste ființe cu capete mari, în sarcina cărora cade munca intelectuală, formează un fel de aristocrație în această societate stranie, și în fruntea tuturor, ca o chintesență a Lunii, se află acel creier minunat și gigantic, Marele Lunar, în fața căruia voi fi dus în curînd. Dezvoltarea nelimitată a inteligenței în pătura intelectuală se datorește faptului că în anatomia lunară lipsește craniul, această ciudată cutie de oase, care sugrumă dezvoltarea creierului omencesc, limitîndu-i posibilitățile, impunîndu-l «pînă aici, și nu mai departe». Intelectualii lor se împart în trei categorii principale, care diferă, în mare măsură, între ele în ceea ce privește influența și respectul. Acestea sînt : administratorii, din care face parte și Phi-oo, seleniți de o inițiativă și o suplețe intelectuală considerabilă, fiecare dintre ei fiind responsabil pentru o anumită cantitate cubică a masii lunare : experții, ca gînditorul cu capul în formă de minge ovală, antrenati pentru a executa anumite operații speciale ; și erudiții, depozitarii întregii științe. Din această ultimă categorie face parte Tsi-puff, primul profesor lunar de limbi terestre. În privința acestora din urmă, trebuie să remarcăm un lucru curios, și anume că dezvoltarea nelimitată a creierului lunar a făcut inutilă inventarea tuturor acelor ajutoare mecanice ale muncii cerebrale, care au marcat progresul civilizației omenești. La ei nu există nici cărți, nici un fel de înregistrări, nici biblioteci, nici inscripții. Toate cunoștințele sînt în-

magazinate în creiere hipertrofiate, așa cum furnicile melifere din Texas își înmagazinează mierea în marile lor abdomene. În loc de Somerset House și biblioteca British Museum, ei au colecții de creieri vii...

Am observat că administratorii mai puțin specializați se interesează foarte mult de mine, ori de câte ori mă întâlnesc. Ei se abat din drum, ca să mă privească și să pună întrebări, la care le răspunde Phi-oo. Îi văd mergând înapoi și încolo cu o suită de purtători, servitori, crainici, parașutiști și așa mai departe — un grup ciudat, demn de priet. Experții, în cea mai mare parte, mă ignorează cu desăvârșire, după cum se ignorează și unii pe alții, sau mă remarcă doar pentru a începe o expunere zgomotoasă a talentului lor personal. Erudiții, cu foarte puține excepții, sînt absorbiți într-o stare de mulțumire de sine, impenetrabilă și apoplectică, din care i-ai putea scoate doar negîndu-le erudiția. De obicei, ei sînt conduși de îngrijitori și servitori, de cele mai dese ori niște făpturi mici și îndemînatice, mai ales femeile, care, înclin să cred, sînt pentru ei un fel de soții; unii dintre savanții cei mai profunzi sînt prea mari pentru a se putea mișca singuri și sînt duși din loc în loc într-un fel de hîrdaie, ca niște piftii tremurătoare, imbibate cu știință, care îmi trezesc o uimire respectuoasă. Venind către locul unde mi se permite să mă distrez cu aceste jucării electrice, am trecut tocmai pe lângă unul dintre acești savanți, cu un cap uriaș, chel, șubred și cu pielea subțire, dus pe un fel de targă grotescă. În față și în spate mergeau cei care îl purtau, alături de niște ființe cu o față în formă de trompetă, care îi strigau meritele.

Am mai vorbit despre suitele care îi însoțesc pe cei mai mulți dintre intelectuali: ușieri, purtători, valeți, cu niște tentacule și mușchi exteriori care

înlocuiesc plăpîndele forțe fizice ale acestor minți hipertrofiate. Purtătorii îi însoțesc aproape întotdeauna. Mai există, de asemenea, și mesageri extrem de iuți, cu picioare ca de păianjeni și «mîini», pentru apucarea parașutelor; și servitori, cu niște organe vocale care pot trezi chiar și morții. În afară de inteligența lor limitată, acești subordonați sînt tot alții de inerți și neputincioși ca o umbrelă în cuier. Ei există doar pentru ordinele de care trebuie să asculte, pentru datoriile pe care le au de îndeplinit.

Aceste insecte care merg în sus și în jos pe drumurile în spirală, care umplu balcoanele ascendente, care trec pe lângă mine atîrnați de parașute fragile, fac parte, presupun, din clasa truditore. Unii dintre aceștia sînt într-adevăr — fără nici o figură de stil — niște «mîini mecanice»; tentaculul unic al păzitorului de vîței lunari este înlocuit cu unul sau două mămunchiuri uriașe, de trei, cinci sau șapte degete pentru apucat, ridicat, condus, restul nefiind decît apendice secundare pentru aceste organe principale. Unii, care presupun că se ocupă de mecanismele cu bătăi de clopot, au niște urechi enorme, ca de iepure, chiar în dosul ochilor; alții, care lucrează la delicate operații chimice, proiectează în afară un uriaș organ olfactiv; alții au picioare plate, ca niște pedale, cu încheiturile anchilozate; alții — despre care mi s-a spus că sînt suflători de sticlă — au plămîinii ca niște foale. Dar fiecare dintre acești seleniți de rînd este perfect adaptat la funcția socială pe care o îndeplinește. Munca de precizie este făcută de către muncitori formați în acest scop, extrem de mici și de ordonați. Pe unii aș fi putut să-i țin în palma mîinii. Există chiar și un tip de selenit-învîrtitor, destul de răspîndit, a cărui unică datorie și plăcere este de a furniza forța motrice pentru diferite aparate mărunte. Pentru supravegherea acestor

stări de lucruri, pentru menținerea ordinii și reprimatea oricărei tendințe greșite care ar putea să ia naștere în mintea cuiva, există creaturile cele mai musculoase pe care le-am văzut pe Lună, un fel de poliție lunară, ființe antrenate, din cea mai fragedă vîrstă, să acorde un respect și o ascultare fără margini celor cu capetele umflate.

Fabricarea acestor diferite soiuri de muncitori este probabil un proces foarte curios și interesant. Încă nu știu prea multe în această privință, dar am dat de curînd peste cîțiva seleniți tineri, închiși în niște borcane, din care nu ieșeau decît membrele superioare ; erau comprimați, pentru a deveni îngrijitorii unor mașini de un anumit tip. «Mîna», întinsă prin acest sistem foarte dezvoltat de educație tehnică, este stimulată prin substanțe iritante și hrănită prin injecții, în timp ce restul corpului rămîne nealimentat. Phi-oo, dacă l-am înțeles bine, mi-a explicat că, în primul stadiu al «specializării», aceste creaturi mici și ciudate dau semne de suferință, în diferitele poziții în care stau ghemuiți, dar se obișnuiesc foarte ușor cu soarta lor ; el m-a dus într-un loc unde erau dresați cîțiva mesageri cu membrele flexibile. Știu că este absurd, dar aceste aspecte ale metodelor lunare de educație m-au afectat în mod neplăcut. Sper, totuși, că îmi voi învinge repulsia și voi putea să mai văd și alte aspecte ale acestei minunate orînduirii sociale. Mîna aceea cu aspect jalnic, care ieșea din borcan, părea că și cerșește pierdutele ei posibilități ; mă obsedează și acum, cu toate că, pînă la urmă, procedeul este categoric mult mai uman decît metoda noastră pămîntească, de a-i lăsa pe copii să devină oameni, și apoi să-i transformăm în mașini.

De curînd — cred că era la a unsprezecea sau a douăsprezecea vizită pe care am făcut-o acestui aparat —, am avut o curioasă revelație asupra vieții

duse de seleniții care muncesc. Fusesem condus aici pe un drum mai scurt, în loc de a coborî pe galeria spirală și pe cheiurile Mării Centrale. Dintr-o galerie lungă, șerpuită și întunecată, am ieșit într-o peșteră întinsă și scundă, pătrunsă de un miros pămîntesc și luminată strălucitor. Lumina venea de la o abundență vegetație, asemănătoare ciupercilor, de culoare albicioasă; unele exemplare semănau foarte mult cu ciupercile noastre, dar erau înalte cît un om sau chiar mai mult.

— Lunarii mănîncă plantele astea? l-am întrebat pe Phi-oo.

— Da, hrană.

— Doamne sfinte! am strigat. Dar asta ce-i?

Văzusem un selenit excepțional de mare și de deform, care ședea întins, nemișcat, printre tulpini, cu fața în jos. Ne-am oprit.

— Mort? am întrebat eu.

Pînă atunci nu mai văzusem pe Lună un mort, și devenisem curios.

— Nu! exclamă Phi-oo. El... muncitor... nu muncă de făcut. Ia puțină băutură atunci... face doarmă... pînă cînd noi nevoie de el. La ce bun el treaz, ch? Nu nevoie el plimbă degeaba.

— Iată încă unul! am strigat eu.

Și, într-adevăr, am descoperit că toată acea vastă întindere acoperită de ciuperci era presărată cu seleniți întinși pe jos, care dormeau, sub efectul unui narcotic, pînă cînd Luna va avea din nou nevoie de ei. Erau zeci și zeci, de toate felurile; pe cîteva dintre ei i-am întors cu fața în sus și i-am examinat mai bine decît reușisem s-o fac pînă atunci. Cînd îi mișcam, ei începeau să respire zgomotos, dar nu se trezeau. Pe unul mi-l amintesc foarte bine, cred că mi-a lăsat o impresie mai puternică, din cauză că un joc de lumini și ceva din atitudinea lui

îmi sugerau o formă omenească întinsă la pământ. Membrele superioare erau niște tentacule lungi și delicate — se ocupa cu manipularea unor obiecte fine —, și atitudinea lui din somn vădea o suferință resemnată. Fără îndoială, interpretarea mea era complet greșită, dar aceasta mi-a fost impresia. Aceeași senzație neplăcută am avut-o și în timp ce Phi-oo îl împingea din nou în întuneric, printre ciupercile licide și cărnoase, cu toate că, rostogolindu-se, se vedea foarte bine că este o insectă.

Faptul nu ilustrează decît modul irațional în care ne căpătăm obiceiurile de a gândi și a simți. A-l narcotiza pe muncitorul de care nu ai nevoie și a-l pune la o parte este cu siguranță mult mai bine decît a-l arunca afară din fabrică, ca să rătăcească pe străzi, muritor de foame. Orice comunitate socială complicată cunoaște în mod necesar o oarecare intermitență în folosirea muncii specializate; procedeul seleniților prevenea astfel problema șomajului. Și, totuși, chiar și mințile educate în mod științific sînt atît de iraționale, încît și acum mă obsedează emintirea seleniților întinși pe jos, printre arcadele liniștite și fosforescente ale vegetației cărnoase, și acum evit acel drum scurt, cu toate inconvenientele drumului mai lung, mai zgomotos și mai aglomerat.

Acest drum mă face să ocolesc printr-o peșteră imensă, întunecoasă, foarte aglomerată și gălăgioasă; aici e reședința mamelor lumii lunare — albinele-regine, cum s-ar spune, ale stupului; ele privesc prin deschizăturile hexagonale ale unui fel de perete în formă de fagure, sau se plimbă printr-un mare spațiu deschis de dedesubt, sau își aleg jucăriile și amuletele construite de către bijutierii acefalici și cu degete delicate, care lucrează în niște canale de mai jos — anume pentru a le face plăcere. Ele sînt ființe cu înfățișare nobilă, impodobite

în mod fantastic și uneori chiar frumos, cu o ținută mândră și, în afară de gură, cu capete aproape microscopice...

În privința condiției sexelor, a căsătoriei și a felului în care se contractează, a nașterilor, am reușit să aflu foarte puțin pînă acum. Avînd în vedere rapidele progrese pe care le face Phi-oo în limba engleză, fără îndoială că ignoranța mea va dispărea în scurt timp. Cred că, așa cum se întîmplă la furnici și la albine, în această comunitate există o mare majoritate de membri cu sex neutru. Desigur, în orașele noastre de pe Pămînt există mulți oameni care nu trăiesc niciodată viața de procreare, viața naturală a omului. Dar pe Lună, ca și la furnici, acest fapt a devenit o condiție normală a rasei; și întreaga reîmprospătare necesară cade în sarcina clasei speciale și nu prea numeroase a matroanelor, mamele lumii lunare, fînte mari și impunătoare, potrivite pentru a purta larva de selenit. Dacă nu am înțeles greșit explicația lui Phi-oo, ele sînt absolut incapabile de a îngriji de puii pe care îi aduc pe lume; perioade de indulgență nesăbuită alternează cu dispoziții de violență agresivă; și, cît mai repede cu putință, micile creaturi, care sînt moi, flescăite și de o culoare palidă, sînt date în grija unei varietăți de femele celibatate, femei «muncitoare», se pare, care în unele cazuri posedă un creier de dimensiuni aproape masculine."

Chiar în acest punct, din nefericire, mesajul se întrerupe. Oricît de fragmentar și confuz este materialul care constituie acest capitol, el dă totuși o impresie generală asupra unei lumi stranie și captivante — o lume de care lumea noastră va trebui să țină seama, mai curînd sau mai tîrziu. Această picurare intermitentă de mesaj, aceste șoaapte ale

unui ac de înregistrare din întunericul coastelor muntoase este prima prevestire a existenței unor alte condiții decît cele omenești, condiții pe care omeneirea nici nu și le-a închipuit pînă acum. Pe Lună există noi elemente, noi mecanisme, noi tradiții, o avalanșă copleșitoare de idei noi, o rasă ciudată, cu care va trebui în mod inevitabil să ne luptăm pentru supremație — iar aurul este acolo tot atît de comun ca fierul sau ca lemnul...

XXIV. MARELE LUNAR

Penultimul mesaj descrie, uneori chiar cu multe amănunte, întîlnirea dintre Cavor și Marele Lunar, care este conducătorul sau stăpînul Lunii. Cavor se pare că a transmis cea mai mare parte fără întrerupere; dar în partea finală a fost întrerupt. Următorul a venit după un interval de o săptămînă. Primul mesaj începe astfel: *„În sfîrșit, pot să reiau această...”*, apoi devine de neînțeles și este reluat în mijlocul unei fraze.

Cuvîntul care lipsește din fraza următoare este probabil *„mulțimea”*. Apoi continuă foarte limpede: *„devenea tot mai densă, pe măsură ce ne apropiam de palatul Marelui Lunar — dacă pot numi palat o succesiune de excavații. Pretutindeni, seleniți care mă priveau — guri căscate, măști palide, ochi mari, care priveau pe deasupra unor tentacule teribile, în formă de nas, și ochi mici, sub plăci frontale monstruoase; pe jos mișunau și lătrau o puzderie de creaturi mai mici; peste umeri sau pe sub subțiori se întindeau capete groțești, așezate pe gîturi si-*

inuase, lungi, ca de lebădă. Menținând un spațiu liber în jurul meu, mergea un cordon de paznici masivi, cu capul în formă de găleată ; ni se alăturaseră cînd am părăsit vasul cu care veniserăm de-a lungul canalelor Mării Centrale. Artistul cu creierul mic, cît un purice, ni s-a alăturat și el, și un grup compact de furnici purtătoare se clătinau, împovărate de o mulțime de obiecte care au fost considerate necesare pentru rangul meu. În ultima parte a călătoriei, am fost dus într-o litieră. Era făcută dintr-un metal foarte ductil, care mi se părea negru, lucrat în ochiuri și întreșesut cu bare dintr-un metal mai palid ; în timp ce înaintam, se grîpa în jurul meu o procesiune lungă și complicată.

În frunte, ca niște crainici, mergeau patru creaturi cu fața ca o trompetă, care scoteau niște sunete îngrozitoare ; apoi veneau, în față și în spate, niște scutieri bondoci, ca niște gîndaci, și de fiecare parte un roi de capete savante, un fel de enciclopedii în-suflețite, care, mi-a explicat Phi-oo, urmau să stea în jurul Marelui Lunar, pentru a-i da lămuriri. Nu exista nici un amănunt al științei lunare, nici un punct de vedere sau metodă de gîndire pe care aceste ființe uimitoare să nu o poarte în capetele lor. Veneau apoi paznici, purtători și creierul fremătător al lui Phi-oo, dus de asemenea pe o litieră. Urma Tsi-puff, într-o litieră ceva mai puțin impozantă ; apoi eu, pe o litieră mai elegantă decît oricare alta și înconjurat de servitorii care îmi dădeau hrană și băutură. După aceea veneau alți trompeți, spărgîndu-mi urechile cu strigăte vehemente, apoi cîteva creiere mari, corespondenți speciali sau istoriografi — nu știu cum ar putea fi numiți —, însărcinați cu observarea și memorarea tuturor detaliilor acestei întrevederi epocale. O mulțime de servitori, care purtau și țirau steaguri, grămezi de ciuperci parfumate și discrete

simboluri curioase, completau procesiunea. Drumul era străjuit de portari și ofițeri, în găтели care luceau ca oțelul, și, în spatele liniei lor, de fiecare parte, răsăreau capetele și tentaculele mulțimii enorme.

Trebuie să recunosc că încă nu eram obișnuit cu efectul ciudat pe care îl producea asupra mea înfățișarea seleniților, și nu era de loc plăcut să plutesc pe această vastă mare de entomologie surscitată. Cîteva timp am simțit un fel de groază. O simțisem și mai înainte, în peșterile lunare, cînd m-am trezit la un moment dat fără arme și cu spatele descoperit, în mijlocul unei mulțimi de seleniți, dar atunci senzația nu fusese atît de vie. Este, desigur, o pornire cît se poate de necontrolată, și sper să reușesc, treptat, să mi-o înfrînez. Dar, la un moment dat, în timp ce înaintam prin puhoiul mulțimii uriașe, a trebuit să mă agăț strîns de litieră și să fac apel la întreaga mea voință pentru a-mi înnăbuși un strigăt sau vreo altă manifestare de acest fel. A durat cam trei minute; după aceea, mi-am regăsit din nou cumpătul.

Am urcat cîteva timp spirala unui drum vertical, și apoi am trecut printr-o serie de săli imense, cu plafonul în formă de cupolă, superb împodobite. Apropierea de Marele Lunar se făcea în așa fel, încît să dea o vie impresie a măreției sale. Sălile — din ferirc, luminate destul de bine pentru ochii mei pămîntești — formau un crescendo abil, bine gîndit, de spațiu și decoruri. Efectul dimensiunilor progresive era sporit de diminuarea neîncetată a luminii și de un abur fin de parfum, care, pe măsură ce înaintam, devenea mai dens. În primele săli, lumina vie făcea ca totul să-mi apară limpede și concret. Aveam impresia că înaintez neîncetat către ceva mai mare, mai nelămurit și mai puțin material.

Trebuie să mărturisesc că toată această splendoare mă făcea să mă simt extrem de meschin și nedemn.

Eram nebărbierit, nepieptănat ; nu adusesem cu mine briciul, și în jurul gurii îmi crescuse o barbă aspră. Pe Pământ am avut întotdeauna tendința să disprețuiesc orice atenție acordată persoanei mele, în afară de grija pentru curățenie ; dar în împrejurările excepționale în care mă aflu, reprezentând planeta și rasa umană — și de înfățișarea mea depindea felul în care voi fi primit —, aș fi dat orice să am o ținută mai îngrijită și mai demnă. Fusesem atât de convins că Luna era nelocuită, încât trecusem complet cu vederea asemenea măsuri de precauție. Eram îmbrăcat într-o haină de flanelă, cu pantaloni bufanși și ciorapi de golf, pătați cu tot felul de murdării pe care le oferea Luna, papuci (tocul celui stîng căzuse) și o pătură, în care făcusem o gaură și mi-o petrecusem peste cap. (Aceste haine, de fapt, le port și acum.) Țepii ascuțiți n-au făcut decît să-mi înrăutățească aspectul general ; la genunchiul pantalonului aveam o ruptură nereparată, care bătea la ochi, în timp ce ședeam așezat în literă ; ciorapul drept, de asemenea, se răsucea cu încăpăținare în jurul gleznei. Sint pe deplin conștient de deserviciul pe care înfățișarea mea l-a adus umanității, și dacă aș fi putut, prin vreun expedient oarecare, să-mi îmbunătățesc cît de puțin ținuta, aș fi făcut-o. Dar nu am găsit nimic corespunzător. Am făcut tot ce-am putut cu pătura, înfășurînd-o ca pe o togă, iar cît privește restul, mă țineam atât de drept, cît îmi permitea legănarea literei.

Închipuiți-vă cea mai mare sală în care ați intrat vreodată, decorată artistic în faianță albastră și albastru-deschis, luminată, fără să știți de unde, de o lumină albastră, și plină de creaturi cu aspect metalic, sau de culoare albă-lividă, de cele mai diverse forme, după cum am mai amintit. Închipuiți-vă că această sală se sfîrșește cu o arcadă deschisă, în do-

sul cărcia este o sală și mai mare, după care urmează o alta și mai mare, și așa mai departe. La capătul perspectivei, un șir de trepte, care urcă la nesfârșit, ca treptele de la Ara Coeli¹ din Roma. Pe măsură ce te apropii de ele, treptele parcă urcă tot mai sus. Dar, în cele din urmă, am ajuns sub o arcadă imensă și am zărit capătul acestor trepte: acolo, pe tronul lui, se înălța Marele Lunar.

Era așezat într-o strălucire de albastru incandescent. O atmosferă cețoasă umplea sala, astfel încât pereții păreau îndepărtați și invizibili. Aceasta făcea ca el să pară că plutește într-un vid negru-albastru. Mai întâi, părea un nor mic, luminos, meditănd în tronul său albastru; cutia sa craniană probabil că măsura mai mulți metri în diametru. Un mănunchi de fascicule de lumină albastră veneau din spatele tronului, dându-i o strălucire de stea; era înconjurat de un halo. În jurul său, mici și nedeslușiți în această strălucire, câțiva servitori, care îl sprijineau, iar mai jos, stînd în umbră, într-un imens semicerc, subordonații săi intelectuali, memoratorii, calculatorii și cercetătorii, lingușitorii și servitorii, și toate insectele distinse de la curtea lunară. Și mai jos stăteau ușierii, mesagerii, apoi, în josul nenumăratelor trepte ale tronului, se aflau oamenii din gardă, iar la bază, enormă, variată, nedeslușită, vasta mulțime fremătătoare a demnitarilor mai mici de pe Lună. Picioarele lor produceau pe podeaua de stîncă un foșnet ncîncetat, iar membrele lor se mișcau ca într-un murmur.

Cînd am intrat în penultima sală, muzica s-a înălțat și s-a extins într-o măreție imperială de sunete, iar strigătele crainicilor au tăcut...

Am intrat în ultima și cea mai mare dintre săli...

¹ Biserică ridicată în anul 574 pe colina capitolină din Roma, de la care s-au păstrat o mulțime de coloane și scări de piatră.

Procesiunea s-a desfășurat ca un evantai. Scutierii și gărzile mele s-au dat în dreapta și în stînga, iar cele trei litiere care ne duceau, pe mine, pe Phi-oo și pe Tsi-puff, au înaintat pe o podcă întinsă și lucioasă, pînă la picioarele uriașei scări. Atunci a început un zumzet puternic, care se amesteca cu muzica. Cei doi seleniți s-au dat jos, dar mie mi s-a cerut să rămîn așezat — ca o cinste specială, bănuiesc. Muzica a încetat — murmurul încă se mai auzea —, și, prin mișcarea simultană a zece mii de ochi respectuoși, atenția mi s-a îndreptat spre inteligența supremă, înconjurată de aureolă, care plutea deasupra noastră.

La început, cînd am privit prin lumina radiantă, această chintesență de creier semăna foarte mult cu o bășică subțire, fără trăsături, cu urme vagi, unduoase de circumvoluțiuni, care se răsuceau vizibil în interior. Apoi, sub masa lui enormă, chiar deasupra marginii tronului, am zărit — fără să-mi pot reține o tresărire — niște ochi minusculi, care priceau din această strălucire. Nu exista o față, ci doar niște ochi, ca și cum cineva ar fi privit prin două găuri. Mai întîi, n-am văzut nimic altceva decît acești doi ochi, care mă priceau fix ; apoi am zărit dedesubt un trup pitic și niște membre ca de insectă, albe și zbîrcite. Ochii priceau în jos, către mine, cu o stranie intensitate, iar partea inferioară a globului umflat era încrețită. Niște mici mîini — tentacule, care păreau inutile — mențineau această formă pe tron...

Era mare. Era vrednic de milă. Am uitat de sală și de mulțime.

Am fost urcat pe scară, clătinat treaptă cu treaptă. Mi se părea că acest creier cu reflexe purpurii, de deasupra noastră, se revărsa peste mine și era pătruns din ce în ce mai mult de efectul pe care i-l produceam apropiindu-mă. Servitorii și ajutoarele

care se aflau în jurul stăpînului lor păreau că se micșorează și dispar în strălucirea lui. Niște servitori din umbră erau ocupați să stropească acest creier uriaș cu un lichid răcoritor, îl fricționau și îl sprijineau. În ceea ce mă privește, ședeam agățat în litiere legănătoare și priveam țintă la Marele Lunar, incapabil să-mi iau privirea de la el. Și, în sfîrșit, cînd am ajuns pe o mică platformă, despărțită doar de vreo zece trepte de scaunul suprem, splendoarea confuză a muzicii a atins culmea și a încetat, iar eu am fost lăsat gol, ca să spun așa, în această imensitate, sub privirea scrutătoare și liniștită a Marelui Lunar.

Examina primul om pe care îl văzuse vreodată...

În cele din urmă, mi-am îndreptat privirea spre figurile șterse care se aflau în ceața albastră din jurul său, și apoi în josul treptelor, spre seleniții musați, liniștiți și atenți, îngrămădiți cu miile în partea de jos. Am fost din nou cuprins de o teamă inexplicabilă..., care a trecut de îndată.

După o pauză, a venit salutul. Am fost ajutat să cobor din litiere și am rămas în picioare, stîngaci, în timp ce un anumit număr de gesturi curioase și, fără îndoială, profund simbolice erau făcute în numele meu de către doi funcționari subțiri. Roiurile enciclopedice ale savanților care mă însoțiseră pînă la intrarea în ultima sală au apărut cu două trepte deasupra mea, în dreapta și în stînga, gata să răspundă la întrebările Marelui Lunar; creierul alb al lui Phi-oo s-a așezat cam la jumătatea distanței spre tron, într-o poziție din care să comunice cu ușurință cu noi, fără să întoarcă spatele Marelui Lunar sau mie. Tsi-puff a luat loc în spatele lui. Niște servitori îndemînatici au înaintat pînă lângă mine, mergînd cu fețele întoarse către strălucitoarea Prezență. M-am așezat turcește, iar Phi-oo și Tsi-puff au înghenunchat, de asemenea, ceva mai sus. S-a făcut tăcere.

Ochii curtenilor din apropiere se îndreptau de la mine spre Marele Lunar, și apoi din nou la mine; prin mulțimile necăzute de dedesubt au trecut un foșnet și un șuierat de așteptare, apoi au încetat.

Nu se mai auzea nici un zgomot.

Pentru prima și ultima dată de cînd o cunoșteam îndeaproape, Luna era liniștită.

Am auzit un zgomot slab și tremurător. Marele Lunar mi se adresa. Părea că se freacă un deget pe un geam de sticlă.

L-am privit cîteva clipe cu atenție, apoi m-am uitat spre vigilantul Phi-oo. Printre aceste ființe formate din membrane subțiri mă simțeam ridicol de gros, cărnos și solid; capul meu părea doar fălci și păr negru. Mi-am întors din nou privirea spre Marele Lunar. Tăcuse; servitorii săi se agitau, și suprafața lucioasă a cercierului său strălucea, stropită cu lichidul răcoritor.

Phi-oo a meditat cîteva clipe. L-a consultat și pe Tsi-puff. Apoi a început să-și fluiera cuvintele în engleză — la început puțin cam nervos, astfel încît nu se înțelegea prea bine:

— Hm... Marele Lunar... doreca să spună... dorește să spună... înțelege că ești... hm... oameni... că ești un om de pe planeta Pămînt. Dorește să spună că ești bine venit... bine venit... și dorește să afle... afle, dacă pot spune așa... starea lumii voastre... și motivul pentru care ai venit aici.

Se opri. Eram pe punctul să răspund, cînd el continuă. A făcut cîteva observații, al căror sens nu era limpede, dar inclin să cred că avea intenția să-mi adreseze cîteva complimente. Mi-a spus că Pămîntul este pentru Lună ceea ce Soarele este pentru Pămînt și că seleniții doresc foarte mult să afle știri despre Pămînt și oameni. Apoi mi-a vorbit — fără îndoială, tot ca un compliment — despre mărimea și diametrul

relativ al Pământului și al Lunii și despre uimirea și curiozitatea cu care seleniții au privit întotdeauna planeta noastră. Am meditat câteva clipe, cu ochii plecați, și m-am hotărît să răspund că și oamenii se întrebau ce-ar putea să se afle pe Lună și că o socotiseră moartă, nebănuind toată măreția pe care eu o aveam chiar atunci în față. Marele Lunar, în semn de considerație, și-a rotit fasciculele luminoase, și prin imensa sală s-au auzit şuieratul, șoaptele și foșnetele provocate de vorbele mele. Apoi el a continuat să-i pună lui Phi-oo câteva întrebări, la care era mai ușor de răspuns.

Mi-a explicat că înțelegea de ce trăim pe suprafața Pământului, că aerul și marea noastră se aflau la exteriorul globului; aceste cunoștințe el le avea mai de mult, de la specialiștii săi astronomi. Era foarte dornic să capete informații mai amănunțite despre ceea ce numea el «această stare extraordinară de lucruri», deoarece, după soliditatea Pământului, se crezuse întotdeauna că nu poate fi locuit. Mai întâi a vrut să afle temperaturile extreme la care sînt supuse ființele pămîntești și s-a intercsat foarte mult de ceea ce i-am spus despre regimul de nori și de ploii. Imaginația i-a fost ajutată de faptul că atmosfera lunară din galeriile exterioare este de multe ori foarte cețoasă în timpul nopții. Părea surprins de faptul că noi nu socoteam lumina solară prea intensă pentru ochii noștri și a părut interesat de încercarea mea de a-i explica că pentru noi bolta cerească era de culoare albăstruiie, din cauza refracției aerului; de altfel, mă îndoiesc că a înțeles prea bine acest lucru. I-am explicat cum irisul ochiului omenesc poate contracta pupila, ca să opere delicata structură internă de excesul luminii solare, și mi s-a permis să mă apropiu la cîțiva pași de această Prezență, ca să poată observa structura ochiului omenesc. Aceasta

a dus la o comparație între ochii lunari și cei ome-
nești. Primii nu numai că sînt extrem de sensibili la
orice fel de lumină pe care o pot vedea oamenii, dar
ei văd și căldura, orice diferență de temperatură din
Lună făcînd ca obiectele să devină vizibile.

Irisul era un organ cu totul nou pentru Marele
Lunar. Cîteva clipe, s-a amuzat trimițîndu-mi razele
drept în față și privind cum mi se contractau pupi-
lele. Ca urmare, cîteva clipe am fost orbit...

Dar, în ciuda acestei neplăceri, găseam, pe ne-
simțite, ceva liniștitor în raționalitatea acestui schimb
de întrebări și răspunsuri. Puteam să-mi închid ochii,
să mă gîndesc la răspuns și aproape să uit că Marele
Lunar nu avea o față...

După ce-am coborît din nou la locul meu, Marele
Lunar m-a întrebat cum ne adăposteam de căldură și
de furtuni, iar eu i-am expus arta de a clădi case și
de a construi mobile. Aici ne-am rătăcit în neînțe-
legeri și contradicții, datorate în mare parte, trebuie
să admit, exprimării mele haotice. O bună bucată de
vreme am avut mari dificultăți ca să-l fac să înțe-
leagă natura unei case. Pentru el și pentru ceilalți
seleniți părea, fără îndoială, lucrul cel mai bizar din
lume ca oamenii să-și construiască case, cînd puteau
să coboare în peșteri, iar lucrurile s-au complicat și
mai mult cînd am încercat să-i explic că oamenii au
început prin a-și avea locuințele în peșteri și că își
construiau și acum sub suprafața pămîntului căi fe-
rate și multe alte întreprinderi. Cred că dorința de
a fi prea complet m-a făcut să devin confuz. De ase-
meni, m-am încurcat rău de tot cînd am încercat, în
mod nechibzuit, să-i explic problema minelor. În cele
din urmă, lăsînd acest subiect neterminat, Marele
Lunar m-a întrebat ce făceam noi cu interiorul Pă-
mîntului.

Un val de șoapte și șuierături a trecut pînă în cel mai îndepărtat colț al imensei adunări, cînd au aflat că noi, oamenii, nu știm absolut nimic despre ceea ce conține Pămîntul, pe care s-au dezvoltat nesfîrșitele generații ale strămoșilor noștri. De trei ori a trebuit să repet că din toate cele 4.000 de mîle de materie dintre suprafața și centrul Pămîntului oamenii nu cunoșteau decît o mică parte, pînă la adîncimea de o milă, și aceasta foarte vag. Marele Lunar m-a întreat de ce mai venisem pe Lună, din moment ce abia ne cunoaștem propria noastră planetă, dar apoi nu mi-a mai cerut o explicație mai amplă, fiind prea dornic să afle noi amănunte care contraziceau știința lor.

S-a întors la problema vremii, și am încercat să-i descriu schimbarea neîncetată a aerului, zăpada, înghețul și uraganele.

— Dar cînd vine noaptea, întrebă el, nu este frig ?

I-am spus că era ceva mai rece decît în timpul zilei.

— Și atmosfera voastră nu îngheață ?

I-am spus că nu, că niciodată nu era un frig atît de mare, pentru că nopțile noastre sînt scurte.

— Nici măcar nu se lichefiază ?

Eram pe punctul să spun «nu», dar m-am gîndit că măcar o parte a atmosferei noastre, vaporii de apă, cîteodată se lichefiază și formează roua, alteori îngheață și formează bruma — un proces perfect analog cu înghețul întregii atmosfere exterioare a Lunii, în timpul lungii ei nopți. I-am explicat acest lucru, apoi Marele Lunar a început să discute despre somn. Căci nevoia de somn, care vine cu atîta regularitate, la fiecare douăzeci și patru de ore, la toate ființele, face de asemeni parte din moștenirea noastră pămîntească. Pe Lună, ei se odihnesc doar la intervale rare și după eforturi excepționale. Apoi am încercat să-i vorbesc despre splendoarea

liniștitoare a unei nopți de vară ; am trecut la descrierea animalelor care pradă în timpul nopții și dorm în timpul zilei. I-am spus despre lei și tigri, dar se pare că aici am ajuns la un punct mort. Pe Lună nu există, în afară de străfundurile apelor, creaturi care să nu fie cu totul domesticate și supuse voinței seleniților, și așa a fost din vremuri imemorabile. Există monștri accatici, dar nu fiare sălbatice, și ideea unor animale mari și puternice care există «afară», în noapte, este greu de înțeles pentru ei.”

De aici, pe o distanță de vreo douăzeci de cuvinte sau mai mult, înregistrarea este prea întreruptă, pentru a o putea transcrie.

„Apoi a discutat, cu însoșitorii săi, probabil despre ciudata superficialitate și lipsă de rațiune a omului, care trăiește doar la suprafața unei lumi, o creatură supusă valurilor, vînturilor și tuturor capriciilor căzduhului, care nu se poate nici măcar organiza pentru a înfrunta fiarele ce îi devorează seminția, și care totuși îndrăznește să invadeze o altă planetă. În timpul acestei discuții aparte, eu am rămas pe gînduri, apoi, la dorința sa, i-am vorbit despre diferitele categorii de oameni. El mă iscodea cu tot felul de întrebări :

— Și pentru toate felurile de muncă aveți același fel de oameni ? Dar cine gîndește ? Cine guvernează ?

I-am vorbit în cîteva cuvinte despre metoda democratică.

După ce m-a ascultat, el a ordonat să i se împrăștie pe frunte lichide răcoritoare, apoi, crezînd că nu înțelesese bine, mi-a cerut să-i repet explicația.

— Atunci, ei nu fac, fiecare, lucruri diferite ? întrebă Phi-oo.

Am admis că unii sînt gînditori, și alții funcționari ; unii vîncează. alții sînt mecanici, alții artiști, alții muncitori.

— Dar toți guvernează, am spus eu.

— Și ei nu au înfățișări diferite, potrivite cu îndatoririle lor diferite ?

— Nici una care să se poată vedea, în afară, poate, de îmbrăcăminte. Poate că și mințile lor diferă puțin, am adăugat.

— Mințile lor probabil că diferă foarte mult, zise Marele Lunar, deoarece altfel ar vrea toți să facă aceleași lucruri.

Pentru a mă pune oarecum de acord cu prejudecățile sale, i-am spus că presupunerea sa era justă.

— Totul este ascuns în creier, i-am spus eu, dar diferențele vin tocmai de acolo. Poate că dacă ar vedea cineva mințile și sufletele oamenilor, ei ar fi tot atît de variați și deosebiți ca și seleniții. Există oameni mari și oameni mici, oameni care pot ajunge departe și oameni care pot merge repede ; oameni zgomotoși, cu mintea ca o trompetă, și oameni care își pot aminti, fără să gîndească...”

Aici sînt trei cuvinte neclare.

„El m-a întrerupt, pentru a-mi aminti una dintre afirmațiile mele precedente :

— Dar ai spus că toți oamenii guvernează... insistă el.

— Pînă la un punct, am răspuns eu.

Mi-e teamă însă că am prococat și mai multă confuzie cu explicația mea.

El se opri asupra unui fapt care l-a izbit.

— Vrei să spui, întreabă el, că nu există nici un Mare Pămîntean ?

M-am gîndit la diferiți oameni, dar l-am asigurat, în cele din urmă, că nu există nici unul. l-am explicat că autocrații și împărații pe care i-am încercat pe Pămînt au sfîrșit de obicei în băntură, viciu sau violență și că anglo-saxonii, o secțiune mare și influ-

entă a poporului de pe Pământ, din care făceam și eu parte, nu au de gînd să mai încerce acest sistem. Marele Lunar a rămas mai mult decît uimit.

— Dar cum păstrați voi înțelepciunea pe care ați cîștigat-o ? întrebă el.

I-am explicat felul în care ne ajutam cu...

Aici lipsește un cuvînt, probabil „creierul”.

„nostru limitat, cu ajutorul bibliotecilor. I-am explicat cum se dezvoltă știința noastră — prin munca unită a nenumărați oameni mărunți ; el n-a făcut nici un comentariu, decît că, în ciuda sălbăticiiei noastre sociale, stăpîneam, în mod evident, multe cunoștințe, deoarece altfel n-am fi putut ajunge pe Lună. Totuși, contrastul era foarte bine marcat. Cu ajutorul științei, seleniții se dezvoltau și se transformau ; omenirea își înmagazina cunoștințele, dar oamenii rămîneau brute... educate. El a zis că aceasta...”

Aici, un scurt fragment al mesajului este neclar.

„Apoi mi-a cerut să-i descriu cum circulăm pe Pământul nostru, și i-am vorbit despre trenuri și vase. Pentru cîteva clipe, el n-a putut înțelege că am descoperit folosirea aburilor abia de o sută de ani ; cînd a înțeles, a rămas extrem de uimit. Trebuie să menționez că seleniții se folosesc de ani în măsura-rea timpului, la fel cum facem noi pe Pământ, cu toate că eu nu pot înțelege nimic din sistemul lor numeral. Aceasta însă nu are importanță, pentru că Phi-oo îl înțelege pe al nostru. Apoi am continuat să-i spun că omenirea locuiește în orașe numai de nouă sau zece mii de ani și că noi nu sîntem încă uniți într-o singură societate frățească, ci sub diferite forme de guvernămînt. Aceasta l-a nedumerit enorm pe Marele Lunar, deși n-a înțeles de la început. Mai întîi, el crezuse că era vorba de împărțiri administrative,

— *Statele și imperiile noastre nu sînt decît niște schițe grosolane ale unei orînduiri care va exista într-o bună zi, i-am spus eu, și astfel am ajuns să-i...*

În acest punct, o parte a mesajului, care reprezintă vreo treizeci sau patruzeci de cuvinte, este în întregime indescifrabilă.

„*Marele Lunar a fost foarte impresionat de nebunia oamenilor de a menține inconvenientul limbilor diferite.*

— *Ei vor să comunice între ei, și totuși nu vor să comunice, zise el, și apoi mă întrebă amănunțit, o bună bucată de timp, în legătură cu războaiele.*

La început, a rămas mirat și neîncercător.

— *Vrei să spui, întrebă el, așteptînd o confirmare, că umblați pe suprafața pămîntului vostru... acest pămînt ale cărui bogății abia ați început să le zgîriați... omorîndu-vă unii pe alții pentru o bucată de mîncare ?*

I-am răspuns că exact așa se întîmplă.

Mi-a cerut amănunte care să-i ajute imaginația.

— *Dar vasele și biclele voastre orașe mici nu au de suferit ? întrebă el, și mi-am dat seama că distrugerea proprietăților și bunurilor părea să-l impresioneze aproape tot atît de mult ca și uciderea oamenilor. Vorbește-mi mai mult, continuă Marele Lunar, descrie-mi prin imagini. Nu pot concepe aceste lucruri.*

Și astfel, o bucată de timp, i-am povestit, deși cam în silă, despre războaiele pămîntești.

I-am vorbit despre avertismente și ultimatumuri, despre așezarea și marșul trupelor. I-am dat o idee despre manevre, poziții și pornirea luptei. I-am vorbit despre asedii și asalturi, despre foametea și mizeriile din tranșee și despre santinelele care îngheață în zăpadă. I-am spus despre panică și atacul prin surpriză, despre rezistențele disperate și despre speran-

țele zadarnice, despre urmărirea nemiloasă a fugarilor și despre morții de pe cîmpul de bătaie. I-am vorbit, de ascemeni, despre trecut, despre invazii și masacre, despre huni și tătari, despre războaiele lui Mahomed, despre califi și cruciade. Și, în timp ce corbeam, iar Phi-oo traducca, seleniții gungureau și murmurau, cuprinși de o emoție tot mai puternică.

Le-am spus că un cuirasaș poate să tragă un proiectil de o tonă la distanță de douăsprezece mile și să străpungă o placă de fier de douăzeci de picioare; i-am vorbit despre dirijarea torpilelor sub apă. Am continuat, descriind un tun Maxim în acțiune și ceea ce îmi puteam cu imagina din bătălia de la Colenso. Marele Lunar era atît de ncîncere-zător, încît a întrerupt traducerea celor spuse de mine, pentru a-mi cere să-l confirm. Ei se îndoiu, mai ales, de descrierea pe care am făcut-o despre oamenii care aclamau și se bucurau în timp ce mergeau la luptă.

— Dar, desigur, lor nu le place! traduse Phi-oo.

I-am asigurat că oamenii din rasa mea considerau lupta drept cea mai glorioasă experiență a vieții; întreaga adunare a rămas uluită.

— Dar la ce este bun acest război? întrebă Marele Lunar, insistînd asupra temei.

— Oh! Cît privește bun, am spus eu, el reduce populația!

— Dar de ce este nevoie să...?

Se făcu o pauză, i se împrăștiară lichide răcoritoare pe frunte, apoi vorbi din nou.

În acest punct, începe brusc să predomină în înregistrare o serie de ondulații, care au apărut, supărător, încă de la pasajul cînd Cavor menționează tăcerea care s-a făcut înainte de a începe să vorbească Marele Lunar. Aceste ondulații sînt,

evident, rezultatul unor radiații de proveniență lunară, și apropierea lor persistentă de semnalele alternative ale lui Cavor ne duce cu gândul la un operator, care încerca în mod deliberat să suprapună cele două emisii, făcând astfel ca mesajul lui Cavor să devină indescifrabil. La început, ele sînt mici și regulate, astfel încît, cu puțină grijă și cu pierderea doar a cîtorva cuvinte, am reușit să descifrăm mesajul lui Cavor; apoi devin tot mai ample și mai mari, și, în cele din urmă, devin de o neregularitate care lasă impresia că se mîzgălesc niște rînduri scrise. O bună bucată de timp nu se poate descifra nimic din aceste semne, care merg într-un zigzag nebun; apoi, brusc, întreruperea dispăre, lasă cîteva cuvinte clare, apoi începe din nou și continuă în tot restul mesajului, ștergînd complet tot ceea ce încerca să transmită Cavor. Dacă intervenția este într-adevăr voită, de ce au preferat seleniții să-l lase pe Cavor să-și continue transmiterea mesajelor, ignorînd cu totul faptul că mesajele lui erau șterse, cînd stătea în puterea lor, și era mult mai ușor și mai convenabil, să-l împiedice oricînd de a mai transmite? Este o întrebare la care nu pot să răspund. Cred, însă, că ei i-au făcut mesajele indescifrabile, și asta este tot ceea ce pot spune. Ultima frîntură din descrierea Marelui Lunar începe în mijlocul unei fraze.

„M-a întrebat foarte amănunțit despre secretul meu. În scurt timp am reușit să mă înțeleg cu el și să clarific, în cele din urmă, ceea ce fusese pentru mine o enigmă, încă de cînd mi-am dat seama cît de vaste le sînt cunoștințele, și anume cum se face că nu au descoperit niciodată cavorita. Am aflat că ei o cunosc, teoretic, dar au privit-o întotdeauna ca pe o imposibilitate practică, deoarece pe Lună nu există heliun, și heliumul...”

Peste ultimele litere ale cuvîntului helium apare din nou urma de ștergere. Observați cuvîntul „secret“, căci pe acest cuvînt, și numai pe el, îmi bazez interpretarea ultimului mesaj — și eu, și domnul Wendigee îl considerăm ca atare — pe care trebuie să ni-l trimită cîndva.

XXV. ULTIMUL MESAJ TRIMIS DE CAVOR SPRE PĂMÎNT

În acest mod nesatisfăcător se termină penultimul mesaj al lui Cavor. Parcă îl vezi acolo, departe, printre aparatele lui, scăldate în lumină albastră, continuînd să ne semnalizeze pînă în ultima clipă, fără să știe că o cortină de confuzie s-a coborît între noi; cu totul neștiutor, de asemeni, de primejdia finală, care încă de pe atunci se furișa asupra lui. Dezastruoasa lui lipsă de bun-simț obișnuit îl făcuse să se trădeze cu totul. Vorbise despre război, vorbise despre toată forța și violența irațională a oamenilor, despre agresiunile lor nesățioase, despre neobosită zădărnicie a conflictelor dintre ei. El umpluse întreaga lume lunară cu această imagine a rasei umane și, sînt sigur, a admis apoi că depindea numai de el — cel puțin pentru foarte multă vreme — posibilitatea ca alți oameni să ajungă pe Lună. Atitudinea pe care o va adopta rațiunea rece, inumană a Lunii mi se pare destul de clară; cred că a avut și el o bănuială, apoi probabil că și-a dat seama, dintr-o dată, extrem de limpede. Ți-l poți închipui mergînd înapoi și încolo prin Lună, regretînd din ce în ce mai profund fatala lui indiscreție. Un timp,

Marele Lunar a reflectat, fără îndoială, la noua situație, lăsându-l pe Cavor la fel de liber ca și pînă atunci. Ne închipuim că diverse obstacole l-au împiedicat să se întoarcă la aparatul său electromagnetic, după ultimul mesaj pe care l-a transmis. Cîteva zile, n-am primit nimic. Probabil că avea noi audiențe, și încerca să-și tempereze afirmațiile precedente. Cine poate să știe ?

Apoi, deodată, ca un strigăt în noapte, ca un strigăt după care urmează o mare tăcere, a venit ultimul mesaj. Este cel mai scurt fragment, doar începuturile întrerupte a două fraze.

Prima era :

„Am fost nebun, cînd i-am vorbit Marelui Lunar despre...”

A urmat un interval de aproape un minut. Ne putem imagina o întrerupere venită din afară. Cavor s-a îndepărtat de aparat — un moment de îngrozitoare ezitare, printre grămezile confuze de aparate din peștera întunecoasă, luminată în albastru —, a revenit grăbit lângă el, plin de o hotărîre care întirziase prea mult. Apoi, ca și cum ar fi fost transmis în fugă, ne-a parvenit :

„Cavorita se fabrică după cum urmează : Luați...”

Urma un cuvînt, un cuvînt fără nici un sens, așa cum l-am prins noi :

„nutil.”

Și asta e tot.

Poate că, atunci cînd l-a ajuns soarta, el a mai făcut o încercare grăbită de a transmite cuvîntul „inutil”. Ce s-a întîmplat lângă acest aparat n-avem de unde să știm. Orice ar fi fost, știu că nu vom mai primi niciodată vreun mesaj din Lună. În ceea ce mă privește, mi-a venit în ajutor un vis de o claritate neobișnuită, și văd, văd aproape tot atît de deslușit

ca și cum aş fi fost de faţă, un Cavor cu părul răvășit, zbătându-se în lumina albastră, impresurat de o imensă hoardă de seleniți-insecte, zbătându-se din ce în ce mai disperat și mai neputincios, pe măsură ce ei se îngrămădesc în jurul lui, strigînd, protestînd, poate pînă la urmă chiar lăptînd, și fiind împins înapoi, pas cu pas, smulgîndu-i-se posibilitatea de a mai vorbi cu semenii săi, împins pentru vecie în Necunoscut — în întuneric, în tăcerea fără de sfîrșit.

CUPRINS

Prefață	V
Tabel cronologic	XLV

OMUL INVIZIBIL

I. Sosirea unui personaj straniu	3
II. Primele impresii ale lui <i>mr. Teddy Henfrey</i>	11
III. Cele o mie și una de sticle	17
IV. <i>Mr. Cuss</i> îi pune străinului câteva întrebări	24
V. Spargerea de la sediul parohiei	33
VI. A innebunit mobila !	36
VII. Demascarea străinului	41
VIII. În trecere	53
IX. <i>Mr. Thomas Marvel</i>	54
X. Vizita lui <i>mr. Marvel</i> la <i>Iping</i>	61
XI. Ce s-a întâmplat la „Poștalionul cu cai”	65
XII. Omul Invizibil își iese din fire	70
XIII. <i>Mr. Marvel</i> vrea să-și dea demisia	77
XIV. La <i>Port Stowe</i>	80
XV. Omul care aleargă	87
XVI. „La jucătorii de crichet”	90
XVII. Musafirul doctorului <i>Kemp</i>	95
XVIII. Omul Invizibil doarme	106
XIX. Câteva noțiuni elementare	111
XX. În casa de lângă <i>Great Portland Street</i>	118
XXI. În <i>Oxford Street</i>	132
XXII. La „ <i>Omnium</i> ”	139
XXIII. În <i>Drury Lane</i>	147
XXIV. Un plan care a dat greș	160
XXV. Urmărirea Omului Invizibil	166

XXVI. Asasinarea domnului Wicksteed	168
XXVII. Asediul casei lui Kemp	174
XXVIII. Urmăritorul urmărit	186
<i>Epilog</i>	195

PRIMII OAMENI ÎN LUNA

I. Dl. Bedford se întâlnește la Lympne cu dl. Cavor	201
II. Prima preparare a cavoritei	220
III. Construirea sferei	230
IV. În interiorul sferei	239
V. Călătoria spre Lună	244
VI. Coborârea pe Lună	251
VII. O dimineată lunară	261
VIII. Începe explorarea	265
IX. Pierduți pe Lună	275
X. Pășunile vițelilor lunari	281
XI. Fața seleniților	293
XII. Domnul Cavor face câteva presupuneri	298
XIII. Încercări de a intra în legătură	306
XIV. Puntea amănitoare	312
XV. Puncte de vedere	324
XVI. Lupta din peștera măcelarilor lunari	333
XVII. În lumina zilei	344
XVIII. Dl. Bedford singur	354
XIX. Dl. Bedford în spațiul infinit	366
XX. Dl. Bedford în Littlestone	374
XXI. Uimitoarea comunicare a d-lui Julius Wendigee	390
XXII. Un rezumat al primelor șase mesaje primite de la dl. Cavor	394
XXIII. Istoria naturală a seleniților	402
XXIV. Marele Lunar	421
XXV. Ultimul mesaj trimis de Cavor spre Pământ	438

h. g. wells

„În toate cărțile pe care le-am scris — am uitat numărul lor exact — nu e vorba decât despre transformările posibile ale vieții sau despre oameni care elaborează planuri pentru a o transforma. Niciodată nu m-am mulțumit să descriu viața. Operele mele aparent cele mai neutre nu sînt decât critici ale „stării actuale” și îndemnuri pentru a o modifica.»

Lei 5

editura pentru literatură

H.G. Wells, decembrie 1917